Levendel Júlia

Pannonráma

DEKAMERON

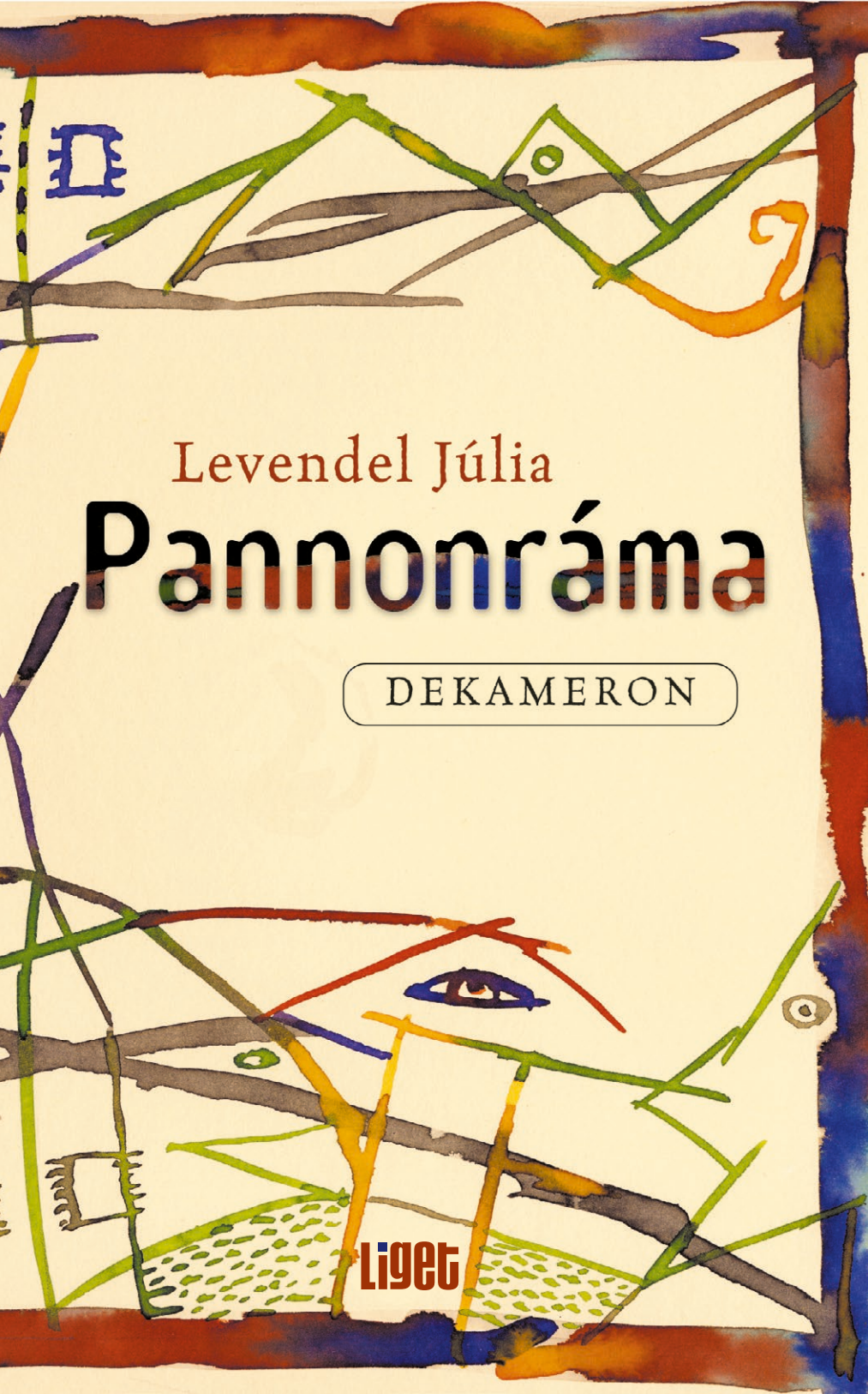

Liget

Levendel Júlia

PANNONRÁMA

Dekameron

Kiadja a Liget Műhely Alapítvány, 2021.
A borítót – Horgas Béla rajzának felhasználásával –
René Margit tervezte.
Tördelés: Károlyné Őr Erzsébet

ISBN 978-615-5419-64-5

„...elgondolom... hogy ti valamennyien természettől fogva mily érzékeny szívűek vagytok, belátom, hogy könyvem felfogásotok szerint komoran és gyászosan fog kezdődni... De azért nem akarom, hogy ez visszariasszon benneteket a továbbolvasástól... Vegyétek úgy e borzalmas kezdetet, mint a vándor a zordon és meredek hegyet, melynek lábánál szépséges és kellemetes síkság terül, melyben annál nagyobb gyönyörűségök telik, minél fáradságosabb volt a felkapaszkodás és leereszkedés. És valamint a vidámság határán ott leskődik a fájdalom, éppúgy a gyötrelmek határán ott várakozik az öröm."

(Boccaccio: Dekameron)

„Joliot Curie téri, ötödik emeleti, kétszobás, alkóvos, beépített konyhabútorral fölszerelt, Sas-hegyre néző lakásomat sürgősen, ráfizetéssel is elcserélném Jolie Curie téri, ötödik emeleti, kétszobás, alkóvos, beépített konyhabútorral fölszerelt lakásra, a Sas-hegyre néző kilátással."

(Örkény István: Apróhirdetés)

Tartalom

HAMAR ELJÖVÖK **9**
1 *Hamar eljövök* 10
2 Indiába 15
3 Roller 22
4 A húgom és én 28
5 Ha 34
6 Delelőponton 39
7 Dzsinn 45
8 Lehet-e olyan kombináció? 51
9 Kabala 57
10 Mind a tízen 62

ÓRIÁSGILISZTA **77**
11 Óriásgiliszta 78
12 *Szerencsétlen napon* 91
13 Még itt is hallani 98
14 Csak ne most 107
15 A hálójukból 110
16 Duett 115
17 Rossz érzés 119
18 A nyomda fölött 127
19 Attak 132
20 Tiszta lappal 139

SIKERÜNK ZÁLOGA **145**
21 Nem mozi 146
22 Az egész olyan egyszerű 150
23 *A ház neve Andrea* 157
24 Az Istvándy-palotában 161

25 Sikerünk záloga 169
26 Regénybe való 176
27 SILKY-lobogókkal 181
28 Fölöttébb kétes 185
29 Jelentős kedvezménnyel 192
30 Én vagyok az ügyfele 198

FIÓKBA MIND 204
31 Hangtalanul 205
32 Rendkívüli halálesetek 212
33 Ameddig él 217
34 *Halottsirató* 221
35 A romok alól 225
36 Van hová jönnöd 229
37 Csupa üres lakás 233
38 Hová emigráljanak? 238
39 Történelmi hírességek 242
40 Fiókba mind 248

CSONKA MOSOLYÁVAL 253
41 A reneszánsz csillár 254
42 Vörös lapocskára 260
43 Tündérkert 267
44 Jó éjszakát, édesem! 272
45 *Halványkék szöszből* 276
46 A hálószoba közepén 281
47 Ennyit megér 287
48 Csonka mosolyával 292
49 Manapság még nehezebb 299
50 Tanúm van rá 303

KERGESD EL! 310
51 Kergesd el! 311
52 Mállik 316

53 Sorstragédia 320
54 Libikóka 326
55 Exhumálás 331
56 *Részemről végeztem* 339
57 Rászorít az élet 344
58 A Bazilikára látni 349
59 Mint a vér 356
60 Pirított magyar 362

BORZASZTÓ DOLGOK 370
61 Jolánka unokaöccse 371
62 Borzasztó dolgok 377
63 Összehangoltan 381
64 A gondnokság elkerülhetetlen 385
65 Még rágondolni is 392
66 Ettől a hurcolkodástól 398
67 *A Szent Hedvig patikában* 404
68 Vay Klára emléke 409
69 A testi-lelki jó barát 415
70 Szájára tette a mutatóujját 423

ÉGETT SZAG, SŰRŰ FÜST 429
71 Magától pörög 430
72 Égett szag, sűrű füst 435
73 Ahol elférek magamtól 440
74 Adok maszkot 445
75 Magát is megfürdették? 451
76 Milyen mélységű 457
77 Boldogító avarszag 463
78 *Poirot-t is megismerik* 468
79 Tűzhányóként füstölt 473
80 Tigrisnyelv 479

JÁNOS JELENÉSEI **485**
81 Az Ínség Jósnőhöz látogat 486
82 Világított a sok fehérből 493
83 Különben jó gyerek 498
84 A púpos Veronka 504
85 Ragadozó madár 509
86 Nehogy elsikkadjon 515
87 A Soós Galéria 522
88 Miben bízott Bognár Sebestyén? 529
89 *A tettestárs* 535
90 MÉGISvanREMÉNY 539

HALÁLANGYAL **545**
91 Slusszpánik 546
92 Talán Kőbánya 552
93 Mint a mesében 558
94 Csupa ráfogás 563
95 Patt 570
96 Tanúvallomáshoz kevés 577
97 A vételár 585
98 Halálangyal 592
99 Mit vársz te? 599
100 *Valóban megrepedt* 604

HAMAR ELJÖVÖK

1
Hamar eljövök

Harmadik munkanapomon dél körül jött az igehirdető. Mondhatnám, hogy már harmadik napja igyekeztem akkor átvenni az ingatlanközvetítő alig valamicske örökségét és belakni a tíz négyzetméternyi, ablaktalan irodát, de épp így mondhatnám azt is: még csak harmadik napja ültem szorongva és lelkifurdalással a vibráló-zúgó számítógép előtt, nem mintha a képernyőről reménném leolvasni, mit mulasztok menthetetlenül vagy mit tehetnék többet, egészen másfélét, hogy legalább egy-két évig megtapadjak itt, és valami sikerfélét is elkönyveljek, holott az első pillanattól, ahogy beléptem ide, nyomasztott a sötét sejtelem: nekem ez se megy, feladom majd ezt is, és valami ennél is képtelenebb vállalkozáshoz társulok – de nem is a monitort néztem, hanem a fogas feletti sárga faldarabot, a tányérnyi kerek, világosabb foltot, és anélkül, hogy igazán találgattam volna, mi lehetett ott korábban, méghozzá sokáig, évekig talán, látni véltem a háromágú fali csillárt, a kecsesen hajló fémíveket, végükön egy-egy spot-lámpa, vagy a kör alakú plakettet, amelyet gyerekkori barátom, jelenlegi főnököm, Koleszár András nyert valamilyen versenyen; ő is sokfélét megpróbált az elmúlt másfél évtizedben, s noha hasonlíthatatlanul jobban startolt, mint én, például a szülei igazi vagyonnal röptették, a házasságával pedig legalábbis megduplázhatta azt a vagyont, aztán a szélhámossággal is jóval megértőbb, mint amennyire nekem futja, mégis el kell ismernem, hogy keményen melózik, mindig is keményen melózott, végtére az olimpiai válogatottba se ingyen kerülhet az ember; és láttam később is, amikor csillogó szemmel belevágott az újságcsinálásba vagy a

rendezvényszervezésbe – én piros nyakkendős koromban se lelkesedtem annyira; soha, semmiért. Az ingatlanközvetítő hat alkalmazottja közül csak ő, a tulajdonos végzett képesítést adó tanfolyamot. És mindegy már, hogy annak idején megbundázta-e a vizsgát, az engedélyt – hát nem mindegy?! Idehívott; nézd meg, eddig cipőt árusítottak ebben a boltban, a bérlő most elunta, én rád bíznám, egyedül csinálod, úgy csinálod, ahogy akarod, mindenben segítek, de önálló leszel; és három iroda a város más-más pontján, ez jól hangzik; hidd el, menni fog, hidd el, bomba lesz. Az a folt a falon igazi trófea helye is lehet; jobb meg se kérdezni. Cipőboltban mégsem valószínű – de nem is lehetetlen.

A számítógép zúgott, a képernyő szürke tükrében a saját fejem sötét foltját láttam, az üvegezett ajtón meg a szemközti iratszekrényt és a klotyót elrekesztő ajtót; egyetlen tanács csak, mondta András, mikor első nap magamra hagyott, de ez komoly tanács: ne légy türelmetlen! Jó, nem leszek. Néztem tehát a falat, az üveg- és fafelületeket; bombaüzlet lesz, biztosan az, csak tudd kivárni, más keresnivalóm aligha lehet itt, csak a holtbiztosan beütő bombaüzlet. Ha sikerül mondjuk egy negyvenmilliós lakást eladni, elsőre például egy negyvenmilliósat, és akkor el sem vetettem a sulykot, a negyvenmilliós ingatlan amolyan középkategóriás ügy, de a három százaléka annak is egymillió kettőszázezer, azt felezem Andrással, tisztán kapok hatszázezret. És miért ne közvetíthetnék naponta vagy hetente egy negyvenmilliósat? Közben még a bérbeadások! A lakást vagy irodát, vagy vendéglőt, vagy akármit kiadó rendszerint egy havi bérleti díjat fizet a közvetítésért, és manapság egy kutyaól bére is tízezernél kezdődik. A legrosszabb eshetőségekkel számolva is bombaüzletnek ígérkezett ez

a körúti ingatlanközvetítő; a legrosszabb eshetőségnek pedig – és ehhez a makacsul visszatérő negyvenmillióhoz, amit újra és újra bepötyögtettem a zsebkalkulátorba és leírtam papírra, egy négyest, utána hét nullát, a két utolsó nullát áthúztam, ennyi az egy százalék, négyszázezer, az szorozva hárommal, mintha gyanakodnék, hogy a művelet közben valahogy elveszítek belőle, és éreztem, milyen fancsali képet vágok, a legrosszabb eshetőségre szántam magamat – úgy gondoltam, a legrosszabb eshetőség, ha havonta csak egy negyvenmilliósat adok el; bekapcsoltam a számítógépet, vártam az érdeklődőket; eleinte tapogatóznak majd, kerülgetik, mit is akarnak, kínálnak vagy vennének, az alku lehetőségét mindenképpen beépítik az akcióba; harmadik nap is hiába, hogy a fogas fölötti folt eredetéről merengtem, azért feszülten vártam, hogy induljunk végre, hogy kezdődjön a buli, bepöccenjen és aztán zúduljon a temérdek pénz.

A kaputelefont néhány évvel ezelőtt szerelték fel, errefelé mindenütt. A mi zuglói, kilenclakásos, háromemeletes házunkban odaköltözésünkkor már szigorúan zárni kellett a kaput, és amikor egy nap mégis bűzlött a lépcsőház, s mintha nem is egy ember rondította volna tele, fel egészen a tetőkijáratig, levelet kaptunk lakótársainktól, hogy szíveskedjünk ellenőrizni, kit engedünk be. Addig csakugyan nem ellenőriztük. Ha szólt a kapucsengő, kérdezés nélkül nyomtuk a gombot, olykor még bele is kurjantottunk a telefonba valami biztatót, hogy „igen”, vagy „máris”, és nyitottuk az előszobaajtót, mintha rendületlen hittel a messiást várnánk. Itt, az ingatlanközvetítőben valamelyest vissza kellett szoknom arra a szerintem normális, bizalomteljes lazaságra. Az egész ház érdeke, ezt beláttam, megkívánta, hogy zárva legyen a

kapu, de én mégsem faggathatom lehetséges ügyfeleimet a recsegős-zúgós mikrofonon keresztül. Vakon, kapásból ne eressz be senkit, de ne is akadékoskodj, mondta András; végül is mit csináljak? Ha csöngettek, beleszóltam a telefonba, hogy „tessék?!", vagy „parancsoljon!" Erre a vendégnek kell mondania valamit; legalább halljam a hangját. Azt mondja: „ajánlásra jöttem", vagy „Varga vagyok", vagy „Varga úr ajánlotta önöket", vagy visszakérdez: „ez az ingatlaniroda?". Mostanában már olyan olajozottan megy a bejelentkezés, hogy észre sem veszem, de akkor, a harmadik munkanapomon, akárhogyan is vártam valakit, természetesen első nagy üzletem felkínálóját, hírhozóját, megtestesülését vártam, korpulens, ötvenes férfit, vagy egészen fiatalt, ibolyakék szeműt, aki még el sem döntötte, mit kezdjen a rászakadt örökséggel, vagy a szülők temérdek pénzével, hogy például finom lelkű hősszerelmest alakítson-e, aki villájába vezeti majd az ámuló-bámuló szegény lányt, vagy inkább kemény üzletembert, persze akkor sem lehet soha zsugori, csak kőkeményen hadakozó, a tőkéjét tiszta logikával sokszorozó üzletember; ha nő, hát lendületes, gyorsan intézkedő háziasszony lesz, szőkére festett hajjal, száján a fémesen csillogó barna festék mintha fájdalmasan közölné a világgal, hogy az egykori ragyogó szépség csak tűntében látható, bizony, minek is tagadjuk, odalett; közben el-elcsüggedtem, és már akárkit, bárkit vártam, történjen itt valami; és nem emlékszem, hogy amikor dél körül végre olyan vadul, a monoton zúgást felhasogatva, mert eszelősen sokáig tülkölt, visított, harsogott a máskor csak pittyentő csengő, mondtam-e valamit. Meglehet, nem mondtam semmit, talán én is kitartóan nyomtam csak a gombot, feleslegesen – és nyomban fel is pattantam, megigazítottam a nadrágszí-

jamat, mintha tudnám, hogy jelentőségteljes látogatót fogadhatok, s már megkerültem az íróasztalomat, amikor az üvegezett ajtó előtt látható lett az igehirdető. Közöttünk lépésnyi se a távolság, neki kellett hátrálnia, hogy a kifelé nyíló ajtón bejöhessen. Nem tudok számot adni arról sem, miért engedtem az irodába, holott nyilvánvaló volt, nem ügyfél. Inthettem volna, hogy nem, köszönjük, nem kérünk semmit, nem fogadunk senkit, elküldhettem volna magyarázat nélkül is, egyetlen fejrázással; nem; mutathattam volna az utca felé, kérem, távozzon, nem érek rá, még a kulcsot is megfordíthattam volna a zárban, hogy be ne jöjjön. Azt hiszem, elkullog akkor, és másutt próbálkozik. Nem tűnt makacsnak, nem kellett tartanom attól, hogy majd letelepszik az iroda előtt, berendezkedik a hosszú kapualjban.

Vállára lógó, ritkás, zsírosan tapadó haja volt, a májusi melegben begombolt télikabátot viselt, a saját méreténél jócskán nagyobbat, később, hogy bejött az irodába, láttam: meztelen lábán csak keresztpántos saru van; ne félj, mondta még az üveg túloldaláról, ne félj, én vagyok az első és az utolsó; hangos volt, de színtelen hangú, zúgott csak, mint a nagy vizek, mintha a százszorosra erősített számítógép-zúgást hallanám; menj, és hirdesd te is, hogy a város porrá lesz... sírni és gyászolni fognak, akik most dőzsölnek... de ezer esztendő után letöröltetnek a könnyek... akkor halál se lesz többé; nem emelte magasba a karját, abban a foltos, foszlásnak induló, nagy télikabátban bajos is lett volna, tekintetében csak iszap-zavarosság, vakító izzásnak nyoma sem; tudd meg, a folyó két ága között van az élet fája, annak levelei hoznak gyógyulást; akkor valami olyasmit motyogtam, hogy hamarosan magam is elindulok arrafelé, barátságosan mondtam, és tereltem kifelé, kísértem a kapuig, sőt

megnyomtam a kapu melletti belső nyitógombot, lenyomtam a kilincset; kint a körút forgalma fehér habot vert, a napsütésben ködös fény, de fény, az iroda meg a kapualj mesterséges világításához képest kápráztató fény; ezek az igék megbízhatóak és igazak, mert a próféták lelkének istene küldte hozzám angyalát... hamar eljövök; azt mondta még, hamar eljövök, s tudhatatlan volt, ő látogat-e újból hozzám, ide az irodába, vagy idézi az ugyancsak közvetítő angyal szavait; bizony, hamar eljövök!

Számítógépem jobb alsó sarkában az időszámláló úgy jelezte, mintha közben csak két-három perccel járnánk előbbre – vagy annyival sem. Talán odapillantottam a csengő megszólalásakor, de lehet, hogy mégsem. Úgy ültem ott számítgatva az időt meg az esélyeimet, mint az eleve vesztésre és kitaszításra ítélt, legszívesebben trombitáltam volna, hogy aki akarja, vegye az élet vizét ingyen; közel s távol nem volt, aki meghallja.

2
Indiába

Alacsony és tömzsi volt, nem kövér, inkább amolyan egy tömbből faragott, elöl-hátul lapos. Nagy fej, szinte semmi nyak, rövid, vaskos karok meg lábak – ezzel majdnem kész is a buddhista nő, csakhogy az egész testével és álmatag zöld szemével feleselve furcsán, idegesen sokat mozgott. Lakásokat közvetít... szóval lakást, házat... ilyesmit; ezt is mintha kérdezte volna, és közben egy láthatatlan spirál mentén lengette a kezét; ahogy régimódi mák-, dió- vagy húsdarálót tekernek. És a...

hogy is mondjam csak?... az érdeklődőnek nem kell önöknél előre fizetni?... valóban?... semennyit sem?... De az érdeklődő azért remélheti, hogy intézkednek?... Különben maga az a Koleszár?... vagy talán a társa?... jól mondom?... ugye, úgy van kiírva: Koleszár és társa ingatlanközvetítő?... persze nekem mindegy, csak gyorsan közvetítsen... a lehető leggyorsabban...

A hangját selyembe burkolta, de ahogy vékony száját pattogtatva, mint véghetetlen hurkát eregette a szövegét, érződött a szakadatlan igyekezettel takargatott sok szögletes és reszelős darab. A szája bal sarkában egyébként több nyál csillogott, mint jobb felől, és János úgy figyelte, változik-e az arány, hogy esetlegesen gyűlt-e fel a bal oldalon az egész cseppnyi nyál, vagy nem esetlegesen, mert a nő szája, a fogsora, talán az arca is csempe – úgy nézte, kimetszve és valahogy nagyítva is, mintha onnan tudhatná meg a szükséges információkat: mit akar?, venni vagy eladni?, mit, mekkorát – akar-e valamit, vagy ő is csak szórakozik.

Hiába, hogy az első munkanapján, sőt már az idejövetele előtti álmatlan éjszakán elhatározta: sohasem lesz ingerült vagy türelmetlen, és nem csupán az üzlet beindulását és a remélt jövedelmet várja ki higgadtan; hidegvér!... csak hidegvér!, ismételgette magában; megpróbált felkészülni a sejthető szélhámosságokra, mindenféle gorombaságra, őrültségre, képzeletében egymásnak adták a kilincset a lehető legkellemetlenebb és legképtelenebbül kötözködő figurák – sebaj! Lesznek azért mások is, ő pedig előbb-utóbb híressé válik a nyugalmáról és segítőkészségéről. Ezek a szolgáltató

kisvállalkozások csak akkor életképesek, csakis akkor, ha rendkívüli előnyökkel kecsegtetnek, s ha legendássá válik a közvetítő türelme; hát én ajánlok egyet... megtalálod a körúton... éppen szemben azzal az új, böhöm épülettel... Koleszár és társa... de a kapualji kis irodában ne a tulajt keresd... valamilyen János... nem emlékszem a vezetéknevére... rövid, németes hangzású... de valamilyen János, az biztos... feltétlenül őhozzá menj... az a férfi egy tünemény...; társaságban és munkahelyeken készségesen ajánlják majd, ahogyan az ügyvédeket és a csontkovácsokat; meglesz, fogadkozott, ezt most nem egykönnyen ereszti. S néhány nap után mégis csüggedten kérdezte Andrástól, vajon találkozhat-e az idők során, akár véletlenül, normális ügyféllel; vigyorogni próbált, és András is csak visszavigyorgott, akkor nem buzdította, nem is intette, ő meg sajnálta, hogy felfedte, és olyan gyerekes kapkodással rögtön kifecsegte a csalódottságát; de még riasztóbb volt a sejtelem, hogy hiába minden elhatározása, nekiveselkedése, végül is nagyon hamar idomult, már olyan gyanakvó, olyan fensőbbségesen, azonnal készülő ítéletekkel nézi az ügyfeleit, mint bármelyik hivatalnok, beléphet ide bárki, ő mintha máris mindent tudna róla, mindent; még jó, hogy nem nyög és sóhajtozik; végtére is ön lakást keres?... vagy cserére gondolt?... vagy...

A szögletes fiatal nő nem hagyta magát; hogyan segít nekem... vagyis... intézkedik, amíg nem érti a helyzetemet?... nem jegyzi fel, amit mondok?; a háborgása is duzzogós, nyilván soha, senkit meg nem tévesztett, fikarcnyi engedelmességet sem

sikerült kicsikarnia, pedig ott, az irodában is követelődzőn bökdösött a számítógép felé; nem jegyzi fel?... akkor hogyan intézkedik? – amíg bök, legalább nem tekeri a darálót. Elmegyek Indiába... nem tudom, mennyi időre... ötszázezer forint a repülőjegy, ennyire van szükségem... Nincsen más... másképpen nem jutok pénzhez... nincs senkim, aki kölcsönözne... vagy... Nézze, a legjobb volna kiadni a lakásomat úgy, hogy a bérlő előre fizessen... mondjuk egy évet... ez megoldható, nem igaz? Így volna a legjobb... de azt se bánom, ha eladja... Egy szoba összkomfort a Rózsahegy utcában... kifogástalan állapotban... azt se bánom, ha eladja... nem ragaszkodom a lakáshoz... semmihez sem ragaszkodom...

Szombat délelőtt, mintha megadná magát a könyörtelen terrornak, beengedte Jánost a lakásába; vegye le a cipőjét... hagyja itt az ajtó előtt... ne féljen, nem lopja el senki... jöjjön csak zokniban... láthatja, én mezítláb vagyok... a legegészségesebb mezítláb járni, persze mindenki úgy jár, ahogy akar, mindenesetre a lakásomba nem engedek senkit cipővel... Tiszta és egészséges lakás... megmondtam magának.

A második emeleti garzon tenyérnyi előszobájában két kabátfogó kampó volt a falra csavarozva, és négy ajtó nyílt innen, egy-egy mindegyik oldalon: a bejárat, aztán a konyha, a vécé és a szoba felé. A konyhában kétlapos villanyfőző; gáz nincs is bevezetve?; nincsen... de nem is hiányzik... a szoba fűtése... ezt most aligha ellenőrizheti... de a szoba fűtése gáz nélkül is kiváló... villannyal megy... és így megmaradhatott a régi cserépkály-

ha... tudja, beleépítették az égőket... remélem, aki a helyembe jön, az is értékeli majd a cserépkályhát... különben meg mindegy nekem.

Kopár rend minden zugban, tisztítószer-szag nélküli makulátlan tisztaság, és személytelen szegénység. A húsz négyzetméternyi, szabályos négyzetnek tűnő szobából a kertre látni, az ablak előtt terebélyes nyárfa; a szoba nyugati fekvésű, ugye?; a nő méltatlankodva visszakérdezett: hogy milyen fekvésű?... nem tudom, milyen fekvésű... biztosan... de ez miért fontos? Kinyitotta a fürdőszoba üvegezett ajtaját, a lámpát nem kapcsolta fel; akkor most mindent látott... mikor hoz bérlőt vagy vevőt? Mondtam, nekem jó előre meg kell venni a repülőjegyet... el kell igazítani a dolgokat... egy segélyezési alapítványnál dolgozom... ez persze nem érdekelheti... megőrülne, ha minden érdekelné... mindenesetre az alapítványnál nem főfoglalkozásban vagyok... igazán nem a pénzért segítek... mert segítünk a... jó, ez nem számít... tudják, hogy én Indiába készülök, mert tudják, hogy Buddha tanításaiban hiszek... de hogy meddig számíthatnak rám... mégiscsak meg kell mondjam...

Álltak egymással szemközt a szoba közepén, a nő virágmintás, bő kartonnadrágban és narancssárga tunikafélében volt, rövidre nyírt hajában is narancssárga pánt, meztelen lábfeje vaskos, és követelődzőn várta, hogy legalább a szemle végére előkerüljön a megfelelő bérlő; akárkinek ne kínálja, mert akárkit nem engedek ide... még ha kifizeti az éves díjat, vagy megveszi... nem, akárkit nem engedek ide... szerintem a legalkalmasabb egy főiskolás lány volna... esetleg ketten... két lány...

hogy megosszák a költségeket... de ne hozzanak semmilyen állatot... ezt jegyezze meg... semmilyen állatot nem engedek ide... a macskaszőrre allergiás is vagyok, de különben se engedek ide állatokat... nem városi lakásba valók... ezek a kikötéseim... például állatot nem engedek be... ehhez jogom van, igaz?... és nem mondta még, hogy mikorra számíthatok... mondjuk így: eredményre... adjak fel hirdetést is?... forduljak más közvetítőkhöz is?... ne vegye sürgetésnek, de szeretnék valami határozott... és elkötelező választ kapni... nem élhetek bele a világba... ezt nem kívánhatja tőlem... tudom, hogy vannak, akik próbálkoznak... mert nincsenek megszólítva... azt se tudják, miért élnek... jó, ez nem tartozik ide... az én utam más... világosan kijelölt. Lehet, hogy Indiában maradok, lehet, hogy nem... ez majd elválik... de oda kell jutnom... és minél előbb... gondolom, ez nem nagy feladat magának, de azért intézkedik... szóval mikorra ígéri?

Már a kapuban tudta János, hogy elszúrta a buddhista nő lakásügyét, elszúrta akkor is, ha egy hét vagy egy hónap vagy egy félév múlva sikerül bérlőt kerítenie; elszúrta a mentegetőzéssel; én nem ígérhetek semmit... felviszem az adatokat a listánkra... hatezer ingatlan szerepel a listánkon... idehozom az érdeklődőket, de hogy mikor lesz érdeklődő, az szerencse kérdése... nekem is érdekem, hogy minél előbb... higgye el, figyelünk... kínáljuk... őszintén szólva, nem olyan könnyű eset...

Jobb lett volna tárgyilagosan biccenteni; rendben, megnéztem, valamelyik nap szíveskedjen befáradni az irodába, hogy a részleteket megbeszéljük; ha a nő annyit sem mondott: üljön le, el kellett

volna jönnie. Mit képzel ez az idióta! Aki garzont bérel, annak nincsen pénze, hogy egy évre előre fizessen. És miféle bérleti szerződést akar?! Menynyi időre? Hiába próbálta meggyőzni, hogy ilyen nincs; nincs!; rá kellett volna ordítani: értse meg, ilyen nincs! És hol lakna, amikor visszajön Indiából? Ó, az mindegy... akárhol meghúzom magam... egy sokkal-sokkal egyszerűbb lakásban is... ezt kiadom havi negyvenezerért, és én magam bérlek egy szuterént... akármit... bérlek húszezerért... még marad is pénzem... az pedig jól jön... tudja, mennyi a fizetésem?... huszonötezer forint... de nekem elég... és ha eladja a lakást... ha hoz egy rendes vevőt, a pénzt... ami a repülőjegy árán felül marad, beteszem takarékba... amikor visszajövök, veszek egy olcsóbbat... akkor is marad pénzem... csak jól járhatok, nem igaz?

Nemcsak a felesleges magyarázkodással szúrta el János az ügyet, hogy rosszul szólt és gyámoltalankodva sokat is beszélt; hatezer ingatlan a listán... minek itt?...; hanem a fintorával, leginkább azzal. Ahogy baktatott lefelé a Rózsahegy utcai lépcsőházban, és kedvetlenül elhúzta a száját, aprót rándult az orra, mintha tüsszenteni készülődne, a senkinek sem látható, lesajnáló grimaszával még az amúgy is takarékra tett ingerültségét is kioltotta. Akkor. Meg ahogy az első emeleti fordulóban lenézett a kertre. Innen is a nyárfát látta, csak egy emelettel lejjebbről és valahogy más oldalról, elcsúsztatva – megmozdítva így. Milyen könnyen forgatható, mint filmen, már örvénylik és repül; lehet ezt játszani.

Hétfőn persze beírja a lakás adatait a gépbe, két helyre is: az eladó és bérelhető ingatlanok sorában majd úsznak a sorok. A Rózsadomb alján, ötlakásos társasházban bútorozott garzon kiadó... bútorozott-e? A nő jó áron eladni remélte a kommersz ruhásszekrényt, heverőt, háncs-székeket; ez is megér vagy három-négyszázezer forintot... nem igaz? Nem mondta, hogy nem; minek? Nagylelkű ószeres ingyen elszállítja; még egy vacak tévéje sincs?... festmény?... valami régiség?... hangszer?... na jó, ne húzzuk az időt!; Rózsahegy utcai egy szoba, összkomfortos lakás eladó... tízmillióért...; meg lehet próbálni, de a sorok itt is, ott is csak úsznak majd a monitoron, betű betű után, finoman remegnek, haladni látszanak. Ahogy elindulnak a bal szélen és húznak jobbra, mintha tartanának valahová, mintha kijelölt útjuk volna; évek múlva is csak lebegnek. Nem adott János semmi esélyt, a fintorával végképp elvette, megvonta – mintha repülőtéri irányítóként leállítaná az Indiába tartó gépeket; nem úgy, mindegy. A buddhista nő többé nem jelentkezett.

3
Roller

Az RTL Klub szappanoperájában lett hírneves, s amikor odahagyta – rebesgették, hogy inkább kirúgták – a Vígszínházat, sorra nyilatkozott a bulvárlapoknak és a pletykaújságoknak: mekkora feladat a közkedvelt Zsombor figuráját megformálni, s a rajongóknak nap nap után hitelesen megmu-

tatni. Összeegyeztethetetlen a színházi munkával. Egy héten belül legalább öt-hat címlapon megjelent az a rolleres fényképe, amelyet aztán trikókra, naptárakra, s még cipzáras tolltartókra is nyomtattak. „Zsombi két keréken”, írták nagy betűkkel a Story magazin borítólapján, s a négyoldalas képes riport felejthetetlenné tette a rollerezés csodálatos hatását; amikor csak tehetem, a rollert választom az autó helyett. Kényelmesebb és biztonságosabb a biciklinél, s persze sokkal-sokkal egészségesebb, mint a busz vagy a metró.

Késő délelőtt a csöndes Gellérthegy utcában kaptattak felfelé. János az öregasszony ritmusához alkalmazkodott, Zsombi meg – mert Zsombinak hívta már a családja is – rollerrel kísérte őket. Előreszáguldott a házig, ahol a nagymamája lakott, és fordult vissza, vigyorogva stoppolt mellettük, de máris hajtott újra föl, a házakon túl, a parkos részig. Pillanatok alatt csődület támadt, néhányan már a Krisztina körúttól a nyomában voltak, és összeverődtek a szomszédos utcákból, kitódultak a házakból. Csodálták az égi jelenésként le-föl suhanó sztárt. Volt, aki futott utána, de kisvártatva lassított, és lihegve-zihálva mutatta a közönségnek, hogy a magafajta halandó megközelíteni sem képes Zsombi teljesítményét. Néhányan az utca aljából figyelték a produkciót, mások nem restelltek minél közelebb nyomulni bálványukhoz. Szeretünk, Zsombi, kiabálta egy fiatal lány, és Zsombi egyik kezével bravúrosan elengedte a roller karját, intett alkalmi ünneplőinek, és repült tovább. Mintha a roller pici kereke nem is érintené az aszfaltot, és a bő, kockás nadrágban, pulóverben su-

hanó, vékony, magas, hosszú hajú férfi ismét bizonyítaná, hogy angyal. Az hát. A nagymama mámorosan élvezte a rá is permetező rajongást. Zsombi az egyik fordulóban cuppanós puszit nyomott a homlokára, de az öregasszony kacagás közben megtántorodott; énnekem mindenem megvan... mindent megkaptam az élettől... látja, minden boldogságot; örömkönnyeket azonban csak később, már a lakásban ejtett. Miért ragaszkodott a nagymama, hogy a Mészáros utca és Krisztina körút sarkán találkozzanak? Mert tapasztalta, hogy Zsombi bárhol tűnik fel, közönségre számíthat, és nem akarta elmulasztani, amikor sütkérezhet az unoka népszerűségében? Mi másért?!; nem, nem várakozom itthon... lemegyek maguk elé a sarokra... a villamosmegállóba... nekem az nem terhes, annyi mozgás kell is!... megmondtam: odamegyek; kiöltözött az alkalomra. Szürke selyemblúzban és fekete kosztümben volt. Hófehér, dauerolt haján alig látható háló. Bizonytalanul lépkedett, megmegrebbenve maga elé emelte a karját, ő is szerepelt a bámészkodóknak, de ereje vésztartalékait mozgósította, s minél közelebb jutottak a házhoz, annál kínosabban fogta vissza magát János, hogy ölbe ne vegye, még a karjánál, a könyökénél se támassza meg az öregasszonyt. Egy magasföldszinti ablakban vaku villant – ha hasra veti magát, akkor is késő, a képen rajta lesz. Sebesülés, talán ki is mondta magában, életfontosságú szervet nem érintő, súlyos sebesülés. És az egész kínos, sőt egyre kínosabb út során gyanakodott is, hogy talán megint túloz. Ha itt mindenkinek örömteli ez a cirkusz, neki miért nem az?! Jó, nem az, de akkor

maradjon sótlan, a tréfára érzéketlen balfasz, aki szenvtelenül végzi a munkáját. Ilyen a munkája, s ő elvégzi. De miért hőzöng magában?! A Gellérthegy utcai kétszobás lakás megtekintése nem hasonlítható pokoljáráshoz. Ez nem túlzás, ez őrület. Miért nem tud – mert nem, nem tud – úgy érezni és viselkedni, mint a normális emberek?! Zsombit például csöppet sem feszélyezte a nagymama tántorgása, s hogy a szeme alatti árnyék nőtt és sötétedett, a szája, az orra töve meg kékült. Zsombi úgy rollerezett fel és alá, mintha az örökkévalóság kiméretlen szabadságában röpködne; a nagymama azért akarja eladni a lakását, hogy nekem ne kelljen örökösödési illetéket fizetni. Egész életében ilyen volt. Akkor boldog, ha feláldozza magát; ezt nem mondta Jánosnak – mikor mondta volna?, nem volt hely és alkalom, hogy a nagymama lakásügyével foglalkozzon –, és bizonyára nem is nyilatkozta. De akkor hogyan szólhat Zsombi kamaszos-reszelős baritonján? Egyébként mielőtt a lakás elkelt, több lap is hírelte, hogy a filmsorozat legrokonszenvesebb szereplője, a törekvő és leleményes, ám makulátlanul tisztességes Zsombor, a menyasszonyához hű, gyerekkori barátját az ármánykodó üzlettárstól megmentő, hol kedvesen hiszékeny, hol rendíthetetlenül kemény fickó a valóságban még jobb, még inkább szerethető, hiszen beteg, öreg nagyanyját is gondozza. A Nők Lapja újságírójának a nagymama mesélt. Az újságbeli fényképen abban a fotelben ül, amelyikbe János látogatásakor lerogyott, ahol kimerülten és a mámorból eszmélve-szabadulva, zavarba ejtő szemérmetlenséggel sírt; úgy örülök a sikerének...

nagyon-nagyon örülök... mert jó gyerek, mindig is nagyon jólelkű volt... és örüljön ő is annak, amit a saját munkájával ért el... higgye el, minden szeretetet megérdemel... mindent... Megtenné, hogy behozza a konyhából a süteményt?... maguknak csináltam... gondoltam, talán Zsombi is eljön... odakészítettem mindent az asztalra... kistányért, szalvétát, poharakat... a kávéfőzőt csak be kell kapcsolni... ha nem kér kávét, nem kellenek a kis csészék... nagyon hálás vagyok magának... és ha kimegy, körülnézhet... az előszobából nyílik a kisebbik szoba... ott alszom... és megtalálja a fürdőszobát, a WC-t... nézzen körül bátran.

A Moszkva tértől villamossal utazott János. A sárga Krisztina templomnál szállt le, az öregasszony már ott volt a megállóban; ha nem tévedek...; nem tévedett, s alighogy elindultak a Mészáros utcán, begördült Zsombi. Bámulói raját elhagyva repült feléjük, de mintha csak azért lassítana, hogy az újabb csodálóknak lehetőségük nyíljon a megtorpanásra, mutogatásra, rajongásuk mormogó-sikkantó kifejezésére. Az üdvözlés után máris elszárnyalt; minden városi embernek rollerezni kellene; többen megtapsolták; roller!... roller!... roller!; valamit kiálthatott még, de a hangsebességet közelítő száguldással már ott se volt, húzta magával a szavait. Felfelé éppoly könnyen haladt, mint lefelé. Angyal, szárnyas hírnök-isten. Térül-fordul. A templom világító sárgája a nagymama lepke-karjához hasonlóan rebbent a vizes, világoskék ég-háttér előtt; roller!... roller!... roller!; elértek végre a házhoz, a liftajtóhoz. Még mindig nem mert segíteni János, pedig a kapualjbeli há-

rom lépcsőn már inogva lépett a nagymama; a roller, mondta Zsombi egy televíziós beszélgetésben, nemcsak közlekedési eszköz, hanem jó sport is; óriási szerencse, hogy rátaláltam. Most már el sem tudom képzelni roller nélkül az életemet. Mindenesetre ezt a hajtást... szóval a figyelemösszpontosítás már nem menne nélküle... Igen, a stúdióba is rollerrel jöttem... elhoztam... és szívesen megmutatom bárkinek... egyszerű, igénytelen kis jószág... tessék!... ennyi... összecsukható... kinyitható... könnyű... én rollerrel védem az egészségemet; a kapuhoz érve megállt János, várakozva nézett a Gellérthegy csúcsa felé, hogy mikor kanyarodik vissza Zsombi. A nagymama nehezen talált a zárba, de igyekezett a testével takarni, mennyire remeg a keze, végre beléphetett. Végre. Már teleszívta magát a környékbeliek és az idegenek lelkesedésével. Elég volt. A végsőkig kimerült. Egy-két pillanatra, míg a tejüveges kapu elválasztotta, és János sem láthatta, lehunyta a szemét. Talán már nem való neki az ilyen erős, tömény öröm. De hallania kellett Zsombi hangját, mert még vissza is lépett, búcsút intve felemelte a karját; nekem most már sietnem kell... elboldogultok... ez az úr mindenben segítségedre lesz... megbízhatsz benne; csalódott az öregasszony vagy nem csalódott? Talán megkönnyebbült. Végtére Zsombi nélkül gyorsabban és csöndesebben – no meg nyíltabban is intézhetik az ügyet; a vevő, gondolom, fizet egy jelentősebb előleget. Annyit feltétlenül, hogy a közvetítés költségét fedezze... és félretegyek a... mindenre... ahogy ilyenkor szokás... tudja, a temetés, az egész felszámolás... meg hát ki tudja, hogyan alakul...

pénzbe kerülhet a gondozásom... ha leesek a lábamról... ha ne adj' isten, annyira elgyengülök... De több most nem kell. A vevőnek is megnyugtató, ha a beköltözéskor egyenlítheti ki a teljes összeget... Mit szól ehhez? Lehetséges? Ha kell, bárkinek megmutatom a leleteimet... Kérem, kóstolja meg a süteményt... Nem olyan, mint régen... kicsit ragadósabb, de azért ehető.

A Gellérthegy utca délben újra csöndes, szinte elhagyatott volt. Nyoma sem maradt Zsombi iménti szárnyalásának. Semmi. Tollpihényi se. A világító sárga templom masszívan, biztonságosan, kicsit álmosan állt a halványkék háttér előtt.

4
A húgom és én

A kétszintes, hűvösvölgyi családi ház emeletén, ott is csak az egyik szobában lakott a testvérpár. Amikor az irodában jártak, Dr. Pálffy Melinda kezet nyújtott és bemutatkozott, aztán oldalra lépett, hogy a húga is odaférhessen; a húgom, Mária; de Mária nem szólt semmit, lesütötte a szemét, a szája sarka mozdult picit: ájtatos mosoly-csíra vagy ideges rángás. Két magas, csontos, szemüveges öreg nő, fekete ruhájukon fehér gallér, a mellükre nagy ezüst kereszt lógott. Az ügyintéző Melinda reszelős hangon, roppant tömören közölte, hogy el kívánják adni a házat, s valahol bent a városban vennének egy kisebb lakást; előbb eladjuk. Másról egyelőre nem tárgyalunk. Így kell. Nyilvánvaló: előbb eladni, csak utána venni. Csakis utána; felemelte a

kezét és hárítóan a tenyerét mutatta Jánosnak, mintha védekeznie kellene valami csapda előtt; ez tehát a sorrend: eladjuk, aztán veszünk. Kérem, szíveskedjen felvenni az ingatlan adatait; s a saját pontos koreográfiája szerint fekete retiküljének oldalsó rekeszéből ekkor húzta elő a névjegyét; parancsoljon. A cím és a telefonszám. Mikor fogja megtekinteni a házat?; a vértelen, vékony ajkak pattogtak. Egy expresszionista vagy szürrealista festményen – hol látta?, és főként mikor már!? – a Melindánál jóval fiatalabb és nőiesebb modell dús, vörös kontyát csatként ilyen száj csippenti össze; Isten segítségét kérjük a munkájához; mondta búcsúzóul, s János valami olyasmit dünnyögött, magának persze, hogy az jó lesz, vagy hogy elkel.

A házban Mária nyitotta a kaput. Apáca-fityulát viselt és a vastagabb, fekete keretes szemüveggel öregebbnek látszott. Némán és lábujjhegyen, jobb mutatóujját feltartva, mintha csendet és figyelmet kérne, vezette a lépcsőhöz Jánost. A földszint egészen üres volt, kongott. A csupasz falak kínosan hangosították-torzították a neszeket. A lépcsőkorlát nyikorgott. A lépcsőt borító szőnyeg veszélyesen foszlott. A nők ugyan posztópapucsot viseltek, de akkor is: túlságosan könnyű volt elképzelni, ahogy egyikük megbotlik a barna-zöld rongycafatban, és csípőjét, combját, fejét törve gurul lefelé. Aztán összezúzott arccal, élettelenül fekszik lent. Később megmutatták azért az alsó, közel száz négyzetméteres szintet. Az ablakok is csupaszok voltak, a kintről leselkedőt nem csábíthatta semmi, az égvilágon semmi, még egy ócska láda vagy papundekli doboz se akadt. A nagy nappali mellett

még egy szoba, a valahai konyha is leszerelve, kiürítve, a tűzhelyet, kredencet, mosogatót felvitték az emeletre, a konyhából nyíló étkező vagy cseléd-szoba mennyezetén vizes folt jelezte, hogy az átalakítás nem volt elég szakszerű; arra gondoltak, hogy esetleg kiadják az alsó szintet?; igen, gondoltunk erre is; de Melinda hangja szemernyi tűnődést – hát még tétovaságot! – sem sejtet; ez a szülőházunk, de mostanra elfogytak a tartalékaink. A húgom tisztviselői és az én tanári nyugdíjamból nem lehet megőriznünk az épületet. Nem akarjuk, hogy a szemünk láttára pusztuljon. Idegeneket pedig nem engedünk be. Nem, a földszintre sem engedünk be senkit. A ház jelenleg a kettőnk tulajdona, miután a fivérünk Amerikában él, és a maga részéről lemondott a javunkra. Néhány évig reméltük, hogy visszatér hozzánk, de ő jól megvetette odaát a lábát. Szóval nem jön haza. A fenntartási költségekhez nem akart hozzájárulni, inkább lemondott az örökségéről. Mert ugye, örökség, azt látja. A ház az édesapánk tervei szerint épült, pontosan hetven éve. Mária csecsemő volt, amikor ideköltöztünk, és én sem emlékszem arra, hogy másik lakásban éltem; a telek, legalábbis a ház méretéhez képest, kicsi volt, a kertben néhány halódó fa: hárs, tölgy, rozsdásodó fenyő. A kapu közelében, a legfeltűnőbb helyen nagy facsonk; ki kellett vágatnunk, mert félő volt, hogy rászakad a házra. Ott meg, a szomszédból azonnal megjelent két ilyen rémség... iszonyatosak abban a narancssárga klepetusban, kopaszon, és annyira erőszakosak... hiába állítják, hogy ők minden erőszakosságot elleneznek... ugyan, kérem! Akkor is azonnal itt vol-

tak, és csak mondták, mondták... hogy adjuk nekik a kivágott fát. Miért adnám?! Éppen ezeknek! Soha! A földszintet is bérelték volna... még csak az kellene! Gyűlöletes fajzat... Ide be nem teszi egyikük se a lábát... Mi a húgommal hívők vagyunk... nekünk iszonyatos hallgatni ezeket. Ahogy kétszázan ordítják a maguk förtelmességét... azt a Hare Krisna... Hare Krisna... és egyebet nem... ennyire futja az intelligenciájukból... meg hogy madárijesztőt csinálnak magukból és koldulnak. Hiszen miegyéb az... koldulás, ahogy megállítják az embereket, és tukmálják az ostoba brosúráikat... valódi istenfélő ember nem tenne ilyet... Gyűlöletesek! Ha vasárnap elmegyünk a templomba, találkoznunk kell velük. Miért engedik, hogy ezek itt grasszáljanak?! Némelyiken látszik, hogy bűnöző... Nem is értem, hogyan lehet... Azelőtt... nem mintha visszakívánnám a régi időket!... igazán nem, de azelőtt nem csinálhatták ezt ennyire gátlástalanul; János önkéntelenül bólintott: szóval ezért akarnak elköltözni. A krisnások szomszédsága miatt. A két öregasszony azonban együttérzőnek vélhette a mozdulatot, mert Melinda hangja lágyabb lett, és Mária valódi mosollyal próbálkozott. Egyszeriben befogadták, és az idősebbik nő máris hurkolta rá a mese selyemszálát; az unokaöcsénk... az Amerikában élő fivérünk egyetlen gyermeke... szegény, megtévedt fiú... a húgommal mennyit imádkoztunk érte, de semmi sem segített... a mi közbenjárásunk pedig, tudjuk jól, nem elegendő... persze hogy nem! Az a gyerek is valami szektához pártolt. Gondolja meg! Még iskolába járt. Azok maguk közé csábították. A testvérünk pedig nem jött haza.

Tönkrement a házassága, a gyereket így elvesztette... nincs miért visszatérnie, úgy érezte, odaát talán új életet kezdhet. Talán sikerül neki. A fiú mindenesetre nem jelentkezett már vagy öt esztendeje... Néha azt gondolom, már meg se ismernénk... Képzelje csak el!, ha ő is kopasz... ha ilyen maskara lett belőle... Isten ne adja, hogy így essen... kicsi korában is nehéz volt vele... alig tűrte, ha tanítgattam, nem is érdekelte semmi... semmi igazán szép vagy komoly... A fivérem helyében én nem engedtem volna elkallódni... utánajárok, akárhogyan, de visszafogom... én legszívesebben törvény elé vitetném ezeket... hogyan szabad egy kiskorút elszakítani a családjától!?; negyvennyolcmillióért remélték eladni a házat. Az lehetetlen; ha így kívánják... de ennyiért reménytelen. Biztos vagyok abban, hogy reménytelen. Ki ajánlotta önöknek?... Szerintem sokkal... sokkal alacsonyabb áron kellene hirdetni... Az épület komoly felújításra szorul... A kert is. És minden ép eszű érdeklődő megkérdezi majd, kik laknak a közelben, milyen a környezet... Ha mondjuk, harminckétmilliót elfogadhatónak gondolnak... így csak azt ígérhetem, hogy hirdetjük, bekerül a rendszerbe... Hanem... ez pusztán egy ötlet... az imént említette, hogy a szomszédok bérelték volna az alsó szintet... de talán meg is vásárolnák... nem tudom, milyen jogi formában működik az a közösség... egyesület, társaság, alapítvány... esetleg érdekli őket az egész ház... a legegyszerűbb... mert ők a leginkább érdekeltek... akár magasabb összeget is elfogadnak...; Melinda belevörösödött a haragba, Mária megszorította a keresztjét, és úgy vonaglott a szája, mint-

ha sátánűző fohászt mormolna, a bizalmukat éppoly hirtelen elvetették, mint ahogy előpattintották; ezeknek nem! Soha!; de hát önöknek mindegy, ki jön ide... én... ha kívánják, szívesen megkérdezem őket... puhatolódzom... persze, ha felhatalmaznak... és mindent, a megbeszéléseket... az egészet mi lebonyolítjuk... végül is önök szeretnének elköltözni, elmenni a környékről...; felesleges és kínos volt folytatni, Melinda mintha az ellenőrzőjét kérné; világosan mondtam, hogy nekik nem. Miért beszél mellé?! Inkább adjon egyenes választ: keres nekünk vevőt, vagy nem; néhány hét után az egyik társiroda hirdetései között megjelent a hűvösvölgyi ház. Negyvenkét millióért ajánlották a kertes, kétszintes családi házat. Soha!, sziszegte a számítógép előtt János. Sohasem fogják eladni, aztán felhívta a kollégáját, és elmesélte, hogy ő is megnézte az ingatlant; talán a nők tudtán kívül felkereshetnéd a krisnásokat; de a krisnásoknak nem volt pénzük. Nemcsak házvásárlásra, bérlésre sem futotta volna. Nem igaz, közülük soha senki nem akarta bérelni azt a házrészt. Ők elégedettek a sajátjukéval. Nekik megfelel a nagy kert, ahol százan, akár kétszázan is együtt lehetnek. Alkalmanként. A házban pedig csak nyolcan laknak. Sőt, nyolcan se. Mert heten közülük inkább vendégek ott.

A vendégek között a Pálffy nővérek felismerték az unokaöccsüket. Persze, hogy felismerték. Eléjük állt az utcán, és hebegve kínálta azokat a füzeteket, amelyekből bárki erőt, reményt meríthet. Mária bizonyára lehajtotta a fejét, és a biztonság kedvéért lehunyta a szemét is. Melinda meg

ráripakodott a fiúra: tűnjön el! Magázta, és később se, egymásnak se mondták meg, hogy felismerték. Talán rendőrrel fenyegette. Tűnjön el, mert rendőrt hívok. A kopasz, a feje búbján azonban egyetlen hajtincset őrző, eszelős tekintetű fiatalember magához ölelte a könyvecskéket. Görnyedten lépett tovább, mintha meglőtték volna. Narancssárga klepetusa még a sarkon túl is világított. A közjegyző, akihez Melinda elvitte az Amerikából kapott iratot, megkérdezte, hogy hárman voltak-e egyenes ági örökösök. Igen, persze, hogy hárman. A csat-száj fémesen pattogott. És most már csak ketten vagyunk. A húgom meg én. János még napokig megnézte, fenn van-e a listán a hirdetés, és azt az utcai jelenetet – pár másodperc az egész – újra meg újra színezte, finomította, vagy éppen megvadította szereplőit. Egyszer a retiküljét is felemelte Melinda, és megütötte vele a fiú vékony, meztelen karját – látta ezt is, és szégyellte, hogy képzeleg, bár tőle ezeket a történeteket soha senki meg nem tudja.

5
Ha

A Németországban élő pakisztáni férfi vastag, aranybetűvel nyomatta a névjegyére, hogy Humanitarian Organisation, lejjebb, középre zártan, feketével a hosszú név, amit János sem az első találkozáskor, sem később nem hallott kiejteni – mindvégig kerülte hát a megszólítást –, azt sem tudta, hogy a latin betűkkel lejegyzett arab szavak közül

melyik a családi és melyik az utónév, s hogy az „E” meg a „V” betűk címet, rangot, beosztást vagy egyebet rövidítenek-e. A kis kártyán bal oldalt még egy budapesti cím szerepelt, jobb felől az ugyancsak fővárosi vezetékes telefon meg egy mobil száma. Süket, halott vonalak. Rögzítő vagy fax sípolt, hangpostafiók biztatott üzenethagyásra, de soha senki nem jelentkezett vissza. Az angolul beszélő pakisztánit Koleszár passzolta Jánosnak, s a galambszürke öltönyös, halványsárga puplininges és sötét, szinte narancsos sárga, selyemnyakkendős fiatalember aztán úgy adta elő kívánságát, mintha emberfeletti erővel uralkodna a tompa agyú, félvad bennszülöttek keltette ingerültségén. Minden második mondata után megkérdezte, hogy érti-e őt János. Értette. Nagy lakást akart bérelni a szervezete nevében – egy legalább százötven négyzetméteres termet, mellékhelyiségekkel persze, ahol akár nyolcvanan is elférnek, ahol együtt étkezhetnek és imádkozhatnak. Szóval egy szertartás-házat keresett. A konyha megfelelő méretére többször is figyelmeztetett, és elmagyarázta, hogyan történik a rituális baromfivágás. Magyarországi híveik, mondta, megérdemlik, hogy méltó környezetben gyakorolhassák vallásukat, hogy alkalmuk legyen ünnepelni, egyáltalán: együtt lenni, sőt, a szervezet fontosnak tartja a különféle tanítást és tájékoztatást, hiszen csak így bővíthetik folyamatosan az idegen közegben amúgy is veszélyeztetett szektát; mi biztonságérzetet adunk, minden egyes hívünknek biztonságot. Ezért vagyok itt. Ez a dolgom. Hogy mindenkinek szilárd identitástudata maradjon; kétnyelvű – angol és

német – prospektust rakott az asztalra, de aztán távozóban magával vitte. Talán öntudatlanul kapta fel, talán spórolósan, eldönthetetlen.

János nem kérdezte meg, hogy az iszlám melyik irányzatát követik, de az adatlapra a szervezet képviselőjének nevén kívül felírta azt a bankszámlaszámot, amelyről majd rendszeresen érkezik a bérleti díj. A pakisztáni – noha magyarázat nélkül, természetesen nyújtotta névjegyét a budapesti címmel – ígérte, hogy időről időre érdeklődik, akad-e már választási lehetőségük. Telefonál és személyesen is tiszteletét teszi, amikor Budapestre repül – mert hogy rengeteget utazik, Európában és Európán kívül is, hiszen hatalmas szervezetüknek mindössze hat alkalmazottja van, hat olyan ember, aki a világ bármely részén tárgyalni, és bizonyos ügyekben dönteni képes. Szerencsére ő az Államokban tanult, s elsajátította mindazt, ami nélkülözhetetlen egy nemzetközi hálózat működtetéséhez.

Három héten belül két ingatlant is talált János, és tapasztalhatta, hogy a névjegyen megadott számokkal semmire sem jut. Várnia kell, míg a zselézett hajú szervező gépe landol Ferihegyen, és a kicsinyességgel nem vádolható szervezet költségén a pasas taxival megérkezik. Amikor jött, elismerően csettintett, hogy a lakások kulcsa Jánosnál van, s akár azonnal terepszemlét tarthat. Hová kalauzolja először? A kétesebbikhez, hogy aztán elsöprő lelkesedéssel fogadja a jobbat – vagy mindjárt a biztosabbhoz, nehogy kedvét szegje a gyengébb minőségű és távolabbi ingatlan. Döntse el ő! A pakisztáni az értékesebb, ígéretesebb belterüle-

tit választotta: az Andrássy úti palota félemeleti szintjét.

A történelem szeles mozdulatai nem használtak az épületnek, bár statikailag rendben volt, kívülbelül ápolt, restaurált – mégis szörnyű tanácstalanságot árasztott: hogy végül is mire való a hatalmas terem, ha se bált, se felszabadulási ünnepséget nem rendeznek itt többé. Nem jönnek estélyi ruhás hölgyek és nem lesz oklevél-osztás a vörös lepellel borított, dobogóra tett asztalnál. Visszacsempészni a régit eleve nevetséges. Az államosítást és privatizálást ismételgetni még nevetségesebb. A tulajdonos nagyvállalat vezetősége is megérezhette ezt az öreges-dohos tétovaságot (a kiürített teremben úgy reszketett a levegő, mint egy aggastyán sárgás, csontra aszott ujja, és a visszhang is, akár a slejmes köhécselés), a dekorativitás ezen nem segíthetett – talán néhányszor azért próbálkoztak állófogadással, alkalmanként bérbe adták a helyiséget, egyszer turisztikai kiállítást is rendeztek –, s megszületett a döntés: tartós bérbeadás, hogy fedezzék a költségeket, s persze nyerjenek valamennyit. A 19. századi stukkók, a széles lépcsőfeljáró, a hosszúkás ablakok, a megmaradt vörös bársony kárpit – minden tetszett a pakisztáni ügynöknek, olyannyira tetszett, hogy feleslegesnek tartotta a további nézelődést. Lendületesen utasította Jánost, hogy térjen vissza az irodába, és írja meg a bérbeadási szerződést. A havi kétezer eurót méltányosnak mondta, a hathónapos lekötést úgyszintén. Kérte, hogy a megadott e-mail címre küldje el János a megállapodásuk angol nyelvű szövegét – aztán végképp eltűnt. Bár hogy

végképp-e, az kérdés. Koleszár fölényes röhögését megcsúfolva még előkerülhet, megmagyarázhatja, milyen fatális események kényszerítették a továbbutazásra – vagy nem magyaráz semmit, nem tartozik beszámolni az ügyeiről. Csak betoppan, aláír, csekket ad. Ha közben a nagyvállalat nem keres másik közvetítőt, s a közvetítő másik ügyfelet. Ha. Koleszár előtt már régen nem ejti ki ezt a szócskát, visszafogja, lenyelné, legyűrné, de amilyen könnyűcske, buborékszerűen az orrába száll. Mint a szénsav. Koleszár röhögött az ő naivitásán; azt hiszed?, elhitted, hogy bérli?... elhitted a gyülekezetet meg a híveket?... mindent?... elcaplattál vele az Andrássy útra? ... őmiatta!... Vagy te is beépültél?... az Al-Kaida-hálózat helyi képviselője... ha-ha... remek... szuper karrier... és nekem köszönheted; jól szórakoztatta magát. Lehetséges, hogy a sárgaingesnek elegendő a szerződéstervezet? Az ingatlaniroda céges levele igazolja, hogy itt járt és intézkedett – ennyi elegendő? A költségelszámolásához meg az alibijéhez?

Ha.

Túl sok üres idő jut itt tűnődni: mohamedán magyarok rítusairól például az Andrássy úti palotában. Az összezsúfolódott félelemtől reszket ott a levegő, meg az egymásnak koccanó árnyaktól. De csirkevér talán még nem volt, a nagyteremben talán még nem. Valaha báróságig asszimilálódott a ház első tulajdonosa, alacsony, szakállas, kémény-kalapos bankár. Szónokoltak és tapsoltak aztán a Magyar–Szovjet Baráti Társaság aktivistái, és ’90 elején még pártszékháznak is megkaparintotta volna egy sebtében bejegyzett és választáson indí-

tott Függetlenség nevű szervezet. Másfélék is lehettek. A komputer-cég se bírt velük. Vagy nem érdekelte. Ezek szerint a pakisztánit se érdekelte, vihette volna János bárhová. Az albertfalvai épületbe, a kiürített szerelőcsarnokba akár. Mégis, ismétli kényszeresen, míg a számítógép szürke fényét bámulja, vagy a trófea-nyomot a falon, mégis, mi valószínűbb: a budapesti mohamedán szekta istentisztelete vagy hogy kamu a röpködés, a bérlés, a hit-ügynökösködés – mégis: micsoda?

6
Delelőponton

Az olvadt viasz- és füstölőszag úgy hömpölygött a váróteremnek berendezett előszobába, és tovább ki a lépcsőházba, le a kapualjba, mint valami palackból szabadult szellem. A belső udvar keramitkockáján talán megáll, parancsra várva felmagasodik, bohókásan erre-arra leng, vagy zsugorodik-sötétül és hirtelen kivilágosodva az égig fújja magát. János jóval kisebb adagtól is szenved, feljön szájába a réges-rég megemésztett étel, sárga epeváladék-kapszulában újra nyelheti, ha egyáltalán nyelni tud ilyenkor az ember, ha képes megbirkózni az öklendezhetnékkel.

Az előszobában már öten vártak a jósnőre. Jánosnak az utoljára érkezett asszony nyitott ajtót: kövérkés, alacsony, fitos orrú szőkeség. Bő, zöld selyemszoknyáját finomkodva elrendezte, ahogy visszaült és keresztbe rakta a lábát. A gyászruhás nőt a lánya kísérte, s az első pillantásra nyilvánva-

ló volt, hogy a fiatal pár is együtt fog bemenni – de akkor is: csak nem kell végigkuksolnia a rendelési időt! Kopogjon? Szóljon be mobiltelefonon? Azt semmiképpen. Felesleges. Nyilván nincs bekapcsolva. Ezek itt megláthatták önkéntelen vigyorát, mikor mégiscsak felvillant előtte az irodában megismert jósnő, ezúttal féltranszban, széttárt ujjaival valami füstölő-forgó gömb körül matat, s olyan mély hangon közli látomásait, mintha a hasából szólna, a jövendölést szapora pislogással figyelő sovány, csúnya lány pedig sikkant, mikor a jósnő mobiltelefonja a „nyuszi ül a fűben" dalocskát csilingeli. Idiótavigyor. Lehajtják a fejüket. Nem, mobillal semmiképp sem próbálkozik. Várja ki legalább az első távozót? De miért ezt az időpontot javasolta a nő? Mutatnia kellett, mekkora a forgalom itt? Remélte, hogy János is kedvet kap a jósoltatáshoz? Vagy hasznos információkat az ügyfelektől?; nem tudnának segíteni?... ugyanis én... mondjuk úgy... hivatalos ügyben keresem Mohainét... ingatlanügyben, és...; az ajtót nyitó szőkeség meg a gyászruhás nő meg se mozdult, mintha elzárkóztak volna a méltatlannak ítélt hangok elől. Dermedten néztek maguk elé, s mégse közönyösen, inkább erélyesen hárítva a betolakodót, az idegen illetéktelen és ízléstelen habogását. Habogott, ez igaz, és felesleges is volt megszólalnia, mondani, hogy ő más ügyben, vagyis hogy másféle – de akkor is: ezek hogyan, milyen módszerrel szűrik ki a hallhatót a meghallatlanul hagyottak közül? Miféle sejtelemmel válogatnak? A gyászoló asszony lánya Jánosra pillantott, s nyomban elkapta a tekintetét, ragyavert arca szürkébb lett, a

homloka meg a halántéka penészzöld, a házilag nyírt, világosbarna haj is egyszeriben megfakult és ritkulni látszott. Talán őrült. Gyengeelméjű. A szemében riadalom és fájdalom is. Ingatlanügy – a szó okozhatta. Ki tudja, neki miért felkavaró. Neki miért? A fiatal pár szinte előzékenyen kivárta a másik három furcsa reakcióját, s csak akkor, az ő szereplésük után, valami mesterkélt-hibbant rendezői utasításra, bábu-szögletességgel egyszerre emelték jobb kezüket, és mutattak az előszobaváróból nyíló keskeny ajtó felé. Konyha-, kamra- vagy WC-ajtónak tűnt, de nem az volt. Inkább affféle titkári szoba, adminisztrációs iroda, s olyannyira egyszemélyes, hogy János be sem lépett. A munkaasztallal, irattároló polcokkal, számítógéppel, másolóval és fax-készülékkel, meg a gondosan sminkelt, fiatal nővel éppen eléggé zsúfolt volt a kamrácska; nem tudom, tud-e segíteni?... idekint... a várakozók ajánlották... én ugyanis az ingatlanirodából... Mohainéval megállapodtam...; ó, igen; fütyült a bordó hajú, bordó körmű titkárnő; tudok róla... hogyne tudnék... de ha nem tévedek, maga késett; metsző hangját ironikusnak képzelhette, holott csak kellemetlenül támadó volt; néhány perce csuktam be az ajtómat, miután feladtam, hogy várjak magára. Késett, igaz? Nekem pedig rengeteg dolgom van; János szabadkozott, hogy félreértés történhetett, Mohainé azt mondta, kettő és hat között bármikor; jó, most már mindegy; pillanatig eldöntetlenül hagyta, hogy engesztelhetetlenül megbántott vagy nagylelkűen megbocsátó lesz, s közben, ahogy János a titkári fülke ajtajában állt, háttal a jósnőre váró pácienseknek, nyüszítést

hallott, vinnyogó sírást, s mély női hangon a könyörtelen intést, hogy „kérem... nagyon kérem”, meg a túlságosan könnyed, szinte társalgási pletykának ható megjegyzést: „felmondják az idegei a szolgálatot... így van ez... az ember tehetetlen, amikor felmondják az idegei...”

Voltaképpen maga csak körül akar nézni?... Hát sok látnivaló errefelé nincsen. Kicsi a lakás. Úgy értem, nekünk kicsi, mert aki csupán lakni akar benne, annak kiváló... Nekünk viszont dolgozni kell... ez a munkahelyünk; és fitymálva nézett a maga szűkös kuckójára. Az étkezőt alakíthatták át, vagy a konyha egyik felét leválasztották. Az előszobából így még a WC és a gardrób nyílt, s persze a nappali, ahol a jósnő rendelt. A titkárnő, mutatóujját csücsörített szája elé emelve csendet intett Jánosnak, s óvatosan kinyitotta a nagyszoba ajtaját. Mintha az alvilágba vezetné, haladt előtte, lábujjhegyen. A várakozók mind némán utánuk fordultak. Panoptikum-mozdulatlansággal figyelték, hogy tűnnek el. János is lopakodva lépett, s hangtalanul becsukta maga mögött a hosszú ajtót. Áthaladtak a sok szőnyeggel, kárpittal bélelt helyiségen. Mohainé búgását hallotta János, de a jósnő az ajtónak háttal ült egy öblös fotelben, szemközt vele idősebb nő – úgy tűnt, észre sem vette a behatolást, mert teljes figyelmét lekötötték az asztalra terített kártyalapok, kellékek. Varázsgömbnek azonban nyoma sem volt, s mintha az előszobában töményebb-kínzóbb lett volna a füstölő- és viaszszag. Talán nincs is szükség effélére a jósláshoz, talán kint, a beépített szekrényben, a gázóra mellett vagy ahol rendszerint partvist, létrát, vödröt

tárolnak, talán ott, a takarítóeszközök és lomok között olvad náluk gyertya, parázslik valami Dél-Amerikában vagy Kínában honos cserjeféleség. Bizonyára az ügyfelek ízlése-igénye szerint illatosítanak. Kipróbálták, megfigyelték, mi és mennyire vonzó, a titkárnő az interneten is tájékozódhat az újabb és újabb fogásokról és eljárásokról, s mint a lelkiismeretes háziorvos a gyógyszerelési lehetőségeket, számon tartja a szakmai tapasztalatokat.

Az irodában félig-meddig tréfának tetszett, hogy Mohainé jósnőnek mondta magát. Kacéran mosolygott; mindenki igyekezzen azzal foglalkozni, amihez ért, illetve amihez isten adta tehetsége van... no és amivel hasznára lehet embertársainak... hát nem? Maga is azért van itt, hogy használjon!... mi másért?!... Látszik, hogy maga rátermett, ügyes ember... el tudja képzelni, milyen tragikus volna, ha netán... más időben... más körülmények között... gondolja csak el!... ha a természete elleni munkára kényszerülne! Nos, nekem szerencsém volt, én megtaláltam a saját sorsomat... működtethetem a karizmatikus erőket...; az évtizednél régebben elvált, gyermektelen Mohainé jócskán túl a negyvenen is vonzó, elegáns asszony volt, bár külön-külön minden túl nagynak, túl erősnek, túl keménynek, túlságosan is kiugrónak látszott rajta: a termete, az arccsontja, az álla, orra, homloka. Akaratos és büszke teremtés – de ezt is túlhangsúlyozta. El kellett mondania az ismeretlen ingatlanközvetítőnek, hogy maga teremtette meg az egzisztenciáját, a szakmai hírnevét, s hogy milyen sokan fordulnak hozzá. A rendelése idejére hívta

Jánost, s aztán passzolta a bordóhajúnak – a titkárnője? Az irodában meg sem említette.

Két egymás mellé tolt, gondosan bevetett ágy állt a hálószoba közepén, kétfelől éjjeliszekrény, az ágyak fölött nagyméretű tájkép, sok bekeretezett fotó. Az egyik falat tükörajtós szekrénysor foglalta le. A titkárnő elkapta János pillantását; ez a lakószobánk; kihívóan megnyújtotta a nyakát, mint amikor szemrehányást tett a késésért; és láthatta, a váró is kicsi, zsúfolt. Szükségünk van jó minőségű, nagyobb lakásra. Méghozzá a környéken, hogy az életünk rendjén, a munkameneten... szóval, hogy ne kelljen újra felépíteni, ami már megvan... és mondhatni... igen, mostanra ez a vállalkozás a delelőpontra jutott; csak a hálószobából lehetett megközelíteni a fürdőszobát – s ami szokatlan volt: a kis teakonyhát is; az új tulajdonos persze tetszés szerint alakíthatja, akár vissza is állíthatja a lakás eredeti beosztását, noha egy ilyen masszív, régi házban nehéz megmondani, mi az eredeti. Eredetileg például a szomszéd lakás és ez összetartozott, szívesen megvásároltuk volna, de nem adják. Attól tartok, mást nem mutathatok magának...; visszasettenkedtek a nappali-rendelő-munkatermen; no, látja... sohasem szabad elcsüggedni... nem lehet kishitű... ha továbbra is bízik a saját erejében... bennem...; Mohainé diadalmas hangja érzékeltette, hogy hamarosan ügyfélcsere következik. Minek várná meg?! Az előszobában hárman felkapták a fejüket, ahogy a titkárnő, ismét János előtt haladva, nyitotta az ajtót. Meg se próbálták titkolni csalódásukat; ó!; a gyászruhás nő és a lánya már nem volt ott.

7
Dzsinn

Lakásnak és irodának alkalmas ingatlant keresek; mondta a nő, mintha apróhirdetést diktálna; nagyobbat a mostaninál... szóval olyan minden szempontból kifogástalant, mint a meglévő... mondom: lakás és iroda együtt... csak nagyobbra van szükségem... és mondjuk úgy: frekventáltabb környezetet igényelne a vállalkozásom... és hát jómagam is... igen, frekventáltabbat; rémületes volt, ahogy mosolygott; hogy tehát milyen ingatlant kívánok... nos, úgy vélem, a sikerhez... a saját sikerükhöz persze...; és újra mosolygott, a megvilágosodottak és beavatottak nyájasan gyilkos vigyorával nyugtázta a tréfáját; ... maguknak, ugye, tudni kell, hogy nekem mi a kifogástalan. Hogy mit tartok annak. Maga csak rám néz, és tudja... de azért felsorolom a legfontosabbakat...; János bámulta a nő vékony száját, ahogy pattogva nyílt és csukódott. Úgy tűnt, a száj mozgása és a hang nincs szinkronban, mintha icipici elcsúszás keletkezett volna, talán régen, nagyon régen, évekkel ezelőtt, s mintha hiába iparkodna, tátogna egyre szaporábban, hiába, úgysem éri utol a hangját; ... ha megfelelőre akad... úgy értem, ha közös megegyezésünk gyümölcseként lesz nekem való... méghozzá... és ezt többször is hangsúlyozni kívánom majd... ha gyorsan... most már minél előbb talál nekem valót... minél előbb, mert a mostani otthonomtól... mert valamennyi tárgy érzi... minden... és nemcsak az én otthonomban, hanem a külvilágban is, ugye... áramlik kifelé... lehetetlen is

nem felfogni ilyenkor, hogy elhagyni készülök azt a lakást... a karmám szempontjából szükséges már a költözés, s bár erősen kötődöm... mégis foszladoznak a szálak... tudja, ilyenkor mintha meghívót küldene az ember a legprofibb betörőknek... tessék... és jönnek is... biztosra veheti, hogy jönnek... de nem ezt akartam most mondani... erre még többször visszatérek... előbb azonban... és maradjunk egy világos beszédúton... tisztázzuk, melyek a feltételeim... azt mondom tehát... egyszerűség kedvéért mondom így: egészséges lakást akarok... de azokat a józan és higiénikus faktorokat, amelyeket felsorolok, magának nem szükséges tovább egyszerűsítenie... hogy ostobasággá legyen minden... energetikai szempontból akarok megfelelőt... nem tökéleteset, mert olyan nincsen... de amelyiknek megvan a lehetősége, hogy tökéletesítsem... hogy megszentelt hellyé tegyem... a tértisztítás csodákra képes... azt mindenképpen el kell végeznem... és majd egyedül... szigorúan egyedül... bizonyára tudja, hogy alapszabály: a tértisztítást mindig egyedül végezd... ezzel maga most ne foglalkozzon... csak azzal, hogy vannak lakások, amelyekből, hogy úgy mondjam, semmi jó nem hozható ki... nemcsak az épület anyaga, a lakás beosztása vagy ilyesféle miatt... kezdjük kívülről... a legtávolabbról... hogy hol fog nekem lakást ajánlani... lakásnak és irodának való ingatlant... és ezek... mármint a lakás és az iroda, ugye, nem lehet felcserélhető... legelőbb tehát arra kell válaszolnia, milyen környéken, melyik utcában, hová néznek az ablakok... aztán közelítünk... időben például... kik laktak énelőttem azokban a helyiségekben... de

ne féljen!, nem rohanok, nem keverek... mondtam, haladjunk szép sorban... mindenesetre két tényezőre azonnal fel kell hívnom a figyelmét... egy pillanatig sem reméltem, hogy maguk tisztában vannak az egészséges életmód követelményeivel... hogy egyáltalán fontos szempontnak gondolják azt, hogy az embernek ihletett életre van szüksége... mondom, és ne vegye ezt sértésnek... nem feltételeztem... a mai világban, ugye, ezek nem alapértékek... a megszentelt hely... de azért úgy gondolom, jó lelkiismerettel senkinek sem ajánlhat beépített tetőteret... nem is értem... de ha legalább rám néz... nekem ne ajánlaná... lehetséges volna, hogy sejtelme sincs, milyen ártalmasak a ferde falak?... elmondjam, milyen lelki rombolásokat okozhatnak?... valósággal torzulást... ilyesmit... kérem, ezeket felejtse el... a másik pedig... nem vonom kétségbe a jóhiszeműségét, hiszen akkor nem ülnék itt... tudom, hogy minél előbb akarja... mindannyiunk érdeke... de hogy a Batthyány utcában ajánl nekem ingatlant... már megbocsásson... ott meg se nézem... ezt kellene megértenie... a Batthyány utcában nem... azt azért tudja, hogy Batthyány Lajost kivégezték... tudja, igaz? Hát milyen kisugárzása van annak a helynek, amit egy kivégzettről neveztek el!?... És újra csak azt mondom: méltányolom a jó szándékát... pontosabban én hajlamos vagyok jó szándékot feltételezni még akkor is... igen, akkor is, amikor maga olyan mit sem sejtően javasol nekem lakást a Csalogány utcában... pedig ehhez még ismeretek sem szükségesek... semmi... csalogány... hallja?!... csalogány... mondja ki hangosan!

A nőt felháborította az ötlet, hogy a Csalogány utcában lakhatna és dolgozhatna; madár... ne beszéljen zöldségeket... madár... a szóban, ugye, eleve benne van, hogy csal... mit gondol, ki kíváncsi a *Csal*ogány utcában az én tanácsaimra?! Mit gondol?! A *Csal*ogány utcában lehet hitelesen életmódot, térelrendezést... ilyesmit tanácsolni?; ahogy tiltakozva kétszer is megnyomta a szótaggá, hiába, csak nem tömörülő szó elejét, s próbálta utána gurítani a maradék hangzókat, dühösen nyelt közben, János meg bólintott; másképpen működik az agyunk... másféle a képzeletünk; túlságosan szervilis ilyenkor? Ráadásul hasztalan az iparkodása – úgyis megérzik rajta a... mit éreznek ezek? A kelletlenséget? Hogy erőlködik csak, de utálja őket? Megutálta. Mert nem bámészkodhat jó messziről, olyan messziről, hogy röhöghessen rajtuk. Mindegy. Nem dobhatja ki sorra a kuncsaftokat, ez a nő is tele van lével. A névjegyén aranyozott gyertya ég. Feng shui tanácsadás, tértisztítás. Nem dobhatja ki; talán fordítsuk meg a dolgot... nevezzen meg ön néhány utcát... megfelelő helyet... induljunk az ön igényei szerint...; itt a környéken?... bár egyáltalán nem ragaszkodom ehhez a környékhez... nézhetnének az ablakaim a Dunára... vagy szemközt a Rózsadombbal, a Hármashatár-heggyel... még ködös időben is elbűvölő... mondtam magának, hogy a mostaninál frekventáltabb helyen... de ha már mindenáron itt keresgélünk, ugye, makacsul ezen a tájon... Fényes Elek... hallja?... ez szép... Fényes Elek utca... van erre ilyen; és akkor a nő mögötti sötét árny, az a mindeddig moccanatlan tömeg még nagyobbra dagadt, aztán elkeskenye-

dett és megint szétterült, nyugtalanul gomolygott, a földrengéseket kísérő, minden lélegzetet megszakító magma-búgással – csakis a dzsinnfélévé lett Fényes Elek, ő maga döröghette olyan erővel, hogy megmozdult az asztalkára készített papiros, Parker-toll, a nő névjegye is, előbb egy rövid mordulás: nem!, aztán furcsa, kitartott és mély hangokkal: nööom! Az aranyozott gyertyaláng is meghajolt, de a nő csak csilingelt; Fényes Elek... tessék... ugye, milyen élvezettel mondja ki az ember: Fényes Elek?...fény... a világon a legfontosabb a fény... én ahányszor meggyújtok egy gyertyát, valamit kívánok... a nekem legszentebbet... és persze a legegyszerűbb szavakkal kívánom... ezt ajánlom bárkinek... magának is... a gyertyagyújtási kívánságok... ha valódi bensőnkből jönnek, csodákra képesek... legalábbis az emberek könnyen azt hiszik, hogy csodával találkoznak, pedig ez a legtermészetesebb dolog... mikor gyertyát gyújt... szokott gyertyát gyújtani?... mondja el magában... elég, ha csak ennyit mond... de áhítattal mondja: mialatt ez a gyertya ég, a családom minden tagja hosszú távú áldásban részesüljön a világegyetem erőitől... vagy mondja azt: hagyják el megszentelt otthonomat a szerencsétlenséget hozó, halott lelkek erői!... ne féljen megszabadítani magát az energiaválságtól... küldje el az energiavámpírokat...; a dzsinn dörgött és láncokat csörgetett: nröröröööm! Átkozott némber! Világot is azért gyújt, hogy elűzzön...; a számítógép monitora szaggatottan zúgott, vibráltak a neoncsövek, a nő a táskájában kotorászott, csak nem gyertyát keres?, a táskából édes füstölő szaga és még édesebb, sű-

rűbb virágillat áradt, liliomféle, dögvirág; legyen bátorsága megszabadulni az ártó energiáktól... pár eljárással én is szolgálhatok...; a névjegy-gyertyáról arany viaszcseppek potyogtak. Kibírja. Késsel lekapargatja a gyorsan keményedő viaszt, bútorfénnyel letörölgeti az asztalt. Nyoma sem marad. A nő tele van lével, s egykönnyen nem engedi, nem fogja elszalasztani a szerencséjét. Most nem. Meglesz. A szomszéd raktárban hordókat gurítanak, szennyvíz zuhog, a légkondicionálót régen cserélni kellett volna; ha nem veszi tolakodásnak, kinyitom az ajtót... sohasem kezdenék tértisztítást a tulajdonos engedélye nélkül... soha egy mozdulatot se... ez más...; lelkesen bólogatott: csak nyissa! Mindketten felálltak. A kívánságai... hogy egészséges és derűs helyen... napfényes szobákban... ez érthető és méltányolható... Meglesz... Hamarosan meglesz; meg, persze... de ne feledje, hogy függőleges falakat akarok, a szobákban a lehető legkevesebb sarkot... azt is megértette?... a gonosz erők többsége a sarkokba bújik... észrevette már, hogy a sarkokban csomósodik a piszok is?... pormacskák, pókhálók... a takarítást a sarkoknál kell kezdeni...; a rövidke, a Margit körút felé egyirányú Fényes Elek utcába akkor a Keleti Károly utca felől sem lehetett behajtani, kijönni sem lehetett, gyalogosan sem. Sööööm, söhööööm, dübögött az aszfalt, a kirakatban csörömpölt az üveg- meg porcelánedény, üzletajtó fölé aggatott farmernadrágok és dzsekik zizegtek; vedd be, vihar jön!

De nem jött vihar, az utcácska két végén ugyanaz a terpeszkedő monstrum, daruféle, fém-merev lábbal és mégis imbolyogva. Részegen. Kopott,

zsírpecsétes posztóban. Nööööm! és söhööööm! Bőgjön csak, dörögjön! Nézzék, mivé lett! Hogy nem szégyelli magát. Szemernyi hiúság sem maradt benne! Örüljön, hogy valaki emlékszik még! Így eltékozolni tehetséget, rangot!

A lottyadt arc, a kicsire zsugorodott szem, a lefelé görbülő penge-száj – valaha azt mondták, Irinyire hasonlít, meg Kossuthra is, mondták, hogy a csupa tűz Kossuthra – megtűrt itt. Mord öreg, de tűrik. Kegyelemkenyéren, díjnoksággal is beéri. Már nem számít.

A kapuig kísérte a nőt; nincs messze innen a Fény utca... említhettem volna a Fény utcát is, csak ott, ugye a piac... az lehetetlen... a piac miatt lehetetlen... pedig milyen szép... Fény utca... egyszerűen csak: Fény utca...; mohón kinyújtotta karját, hosszú ujjait a lakáshirdetésekkel telerakott vitrin felé, mintha egyből, szinte vakon rátalálhatna az éppen megfelelőre, aztán csak kezet nyújtott; soha, semmi nem történik véletlenül az emberrel; János megvárta, míg a nő a sarokig jut, míg befordul, addig állt a kitámasztott kapuban, és nézte a távolodó hátát.

8
Lehet-e olyan kombináció?

Különösen, amikor szemerkél az eső. Tudom, hogy kint csepereg, és a ritkás, apró... még cseppekké sem összeálló... valahogy nem is folyékony, nem mondanám esőnek... amikor alig szitál, és csak mint a por, úgy érinti az ablaküveget... nem csorog

le aztán se, de azért az üveg nyirkos. Hát hogy mondjam?... hideg és valahogy verejtékes olyankor az üveg, nem nyitom ki az ablakot, nem tapogatom a külső oldalt, eszemben sincs, de tudom, teljesen józanul tudom, hogy azért nedves, mert szemerkél, és semmi mást... azt hallom... hol itt, hol ott... nem egészen koppanások, hiszen nem cseppek érik az üveget... ezek másféle hangok... nincs miért féljek, a hangoktól ép eszű ember különben sem fél... attól sem ijedezek, hogy a fűtött lakásban megmegreccsen a parketta, a bútorok, minden, ami fából van, ajtó, küszöb... mindig elgondolom, ki is mondom magamban, hogy most a szekrényajtó volt, most meg mintha a könyvespolc... Eleinte talán... nem, akkor sem féltem, de nagyon zavart... nyugtalanított az esőszitálás... mondjuk esőszitálásnak... annyira, hogy rolót szereltettem a szobaablakokra, és aztán csak egyszer, egyetlenegyszer engedtem le, mert az csakugyan őrjítő volt... hogy is nem gondoltam erre?! Az a lecsapódó nedvesség megremegtette a könnyű műanyag léceket... borzasztó volt, nem értettem akkor... hiszen én tudhattam volna, hogy az efféle nem segít... mert a fa is, ugye, sok-sok év után még mozog, sőt, minél régebbi, annál inkább... mintha nehézkesen fújtatna... nemcsak reccsen vagy mi... inkább rettenetesen erőlködik, hogy még lélegezni tudjon... szenved és igyekszik... mint valami légszomjas... ahogy fuldoklik... Néha én világos nappal is nézem... figyelek egy-egy parkettadarabot... a szobaajtó előtt vagy két tenyérnyi megsüllyedt... legtöbbször azt, mert ott, azt hiszem, korhad is már, és talán annak a hangjai... nem is tudom... próbáltam elgondolni,

miért ment az tönkre... hogy éppen azon a helyen, de ezerféle oka lehet... hát nem?! bármi megeshetett, amit nyomban elfelejtettem, mert nem hihettem, hogy nekem erre majd emlékeznem kell... minek? hogy például egyszer leesett oda egy cserép vagy egy kristályváza... bármi, amitől megsérült. A horpadást látom, és tudom, hogy sokszor onnan jönnek azok a hangok... a külsővel is így van... az esőszitálással... motozásféle... bár tavaszszal a rügyek kifakadása, ahogy estéről reggelre kinyílnak az ablakom alatti virágok, ősszel meg a levélhullás... mindig másra kell gondoljak. Rettentő éberen fülelek... harmat gyöngyözik, mondom magamban, az vibrál és zizeg... de magam sem tudom, hogy valóban élesebb-e a hallásom... mindezt azért kell hallgatnom, hiszen ha betakarom a fejem, ha párnát szorítok a fülemhez, akkor is, éppen olyan tisztán hallom a kinti meg a benti zajokat. Én már nem próbálkozom rolóval, effélével, de sokat töprengek, hogy valamit mégis csinálnom kellene... csak hogy ne ilyen tehetetlenül... ennyire ostobán kínlódjak, és felötlött bennem, hogy ha máshová költöznék... teszem azt, egészen ismeretlen környékre. Hogy se a lakáshoz, se a házhoz, de még az utcához se kössön emlék... hogy akkor mozdulni sem tudna körülöttem semmi... nem is képzelném, hogy a polcdeszka lélegezni akar, de megmondom őszintén, hogy fogalmam sincs, hová, merre kellene lakást keresnem, mert amúgy tökéletesen megfelel nekem az, ami van. Tudja, hogy mióta?... ötvenhárom éve lakom itt... vagyis a lakásomban... közben egy darabig távol voltam... erre mindig gondolnom kell, hogy hiszen nem is lakom

itt folyamatosan, mert közben... de azok az évek valahogy kihullottak belőlem, és tudom ugyan, hogy én akkor hol voltam... mindent nagyon pontosan meg tudok mondani... ettől eddig, de az emlékezetemből valahogy kiesett az egész... az a szakasz... olyasféle, mintha egy madzagból kivágtak volna egy darabkát, de nem maradt hézag... vagy azt én nem érzem... szépen összeforradt a két vég... nem is tudom, hogy van ez. Mármost mitévő legyek? Keressek egy hasonló lakást, más környéken... egy költözés, ugye, rengeteg pénz és rengeteg energia... és ha belevágok, a bútoraimat... voltaképpen mindent ki kellene cserélni... Hát nincs igazam?... ha viszem a szekrényt, a csillárt, a télikabátot... akárhová viszem, még ha egy másik bolygóra, akkor is csak annyit érek az egésszel, mint a rolóval... Nem vagyok ostoba. Nagyon is józanul gondolkodom ezekről. És meg kell értenie, hogy jöhettem volna magához olyan magyarázattal... nem tudom... vagy nem is adok elő semmiféle indokot, csak a tanácsát kérem... javaslatokat... ismerkedni akarok a piaccal... de akkor maga, tudom, ostobának tartana... fogadok, hogy titokban még ki is nevet, és talán finoman értésemre adja, hogy az én koromban már csak akkor hurcolkodik az ember... szóval ha hurcolkodni kényszerül... Hát azért mondom el úgy, ahogyan van... mert néma gyereknek az anyja se érti szavát, és nem tudna segíteni nekem... de még csak hozzászólni se, ha sejtelme sincs, mit akarok tulajdonképpen. Én nyugalmat akarok. Megmondom őszintén: nyugalmat csak. Tegnap este végképp elhatároztam, hogy megpróbálom. Nekem kell lépnem. Mire vagy

kire várjak? Amíg feküdtem és figyeltem... és tegnap este nem a bútorok voltak, nem a parketta... ez egyszer nem... az egérkapirgálásnál sokkal erőtlenebb hangok... meg tudom különböztetni... ez másféle volt... bogarak talán... azt gondoltam, néhány morzsát cipelő hangya... szinte láttam is, hogy a testükhöz képest milyen óriási a zsákmány... hogy nem is a hangyalábak súrolják a padlót, hanem ahogy a hangyák szájából... vagy mijéből... nem is tudom, hogyan viszik... de pontosan láttam... vagyis hallottam, ahogy lelóg és a padlót karcolja a morzsa... ami nem jelenti, hogy nálam kosz volna... morzsa például nem is kerülhet a szobámba, mert sohasem viszek ennivalót oda, de a hangyáról tudom, hogy kivédhetetlen, a hangyák a legtisztább, legápoltabb lakásba is beköltözhetnek, fölmásznak még a tizedik emeletre is, akárhová... megmagyarázhatatlan, miért... ezt tudom, ezen nem érdemes töprengeni, mert a hangyák akárhová beveszik magukat, és rejtély, mivel táplálkoznak... egy szó mint száz, hallgattam, vártam... ha felkapcsolom a lámpát, megváltoznak a hangok... vagy hogy mondjam... igen, akkor más hallatszik, de ettől még nem leszek okosabb... ha például kimegyek a konyhába, és ülök a lámpa alatt, akkor is egészen másfélét hallok... és éppen tegnap este az jutott eszembe, hogy lehet talán a színeknek és a formáknak olyan összeállása... akár egy kertes házban is, mint amilyenben lakom, ahol éppúgy szitálna kint az eső meg rügyeznének a fák, és ősszel persze a leveleiket hullatnák, és lehetne éppúgy szekrényem, asztalom, parkettám... minden, mint eddig, csak lehet-e egyáltalán olyan kombináció... valami

olyan egyezés, amikor ezek a dolgok megnyugszanak. Leginkább ezt szeretném. Persze, sokkal jobb volna. Hát nem? Nem akarok én mindenáron költözni, más helyet keresni, mert nincs is semmi biztosítékom, hogy ott nem lesz-e még rosszabb... nagyon is könnyű elgondolni, hogy egy ismeretlen helyen, idegen holmik között még sokkal gyötrelmesebbeket hallhatok... miért ne?! Szerintem inkább meg kellene találni azt a... mondom: valami egyezés kell legyen... hogy semmi se nyöszörögjön, ne sóhajtozzon nekem... Mert tudja, nem az a baj, hogy a legkisebb neszt is hallom, hanem hogy ezeknek olyan szenvedés... Én nem vagyok félős, egyáltalán nem ijedezek attól, hogy eső permetezi az ablakomat... vagy... érti?, de fáj nekik... és nem is tudom... nem az, hogy sajnálom... mindet... de miért kell nekem éppen ezt hallani?! Biztosan adnak ki másféle hangokat is... Hát nem?! Miért csak ilyet?... mintha még vonítani se tudnának, még annyit se. És ahogy bennük szorul a nyiszorgás, azt érzem mindig... hogy elakad. Tegnap este aztán eszembe jutott, hogy meg kellene találnom valami egyezést... talán a színeknek és a formáknak valami olyan összeesése... és talán ez mégiscsak egy másik lakásban lehetséges, amit még nem ismerek... éppen azért, hogy ne a megszokás irányítson... nem is tudom... Sajnos, én egyáltalán nem hiszek ezekben a misztikus elméletekben... tudja?, ezek mostanában annyira divatosak... a sok hókuszpókusz... nem, én sajnos, az ilyesmitől idegenkedem, nyilván nagyon is racionális szellemben neveltek... persze, magam is tudom, hogy könnyebb volna, ha kitalálnék egy elméletet, vagy

egyszerűen elhinném valamelyiket, rajonganék, vagy... de nem tudom magamat becsapni. Amit én hallok, az csöppet sem rejtélyes. Nekem sohasem voltak csodás látomásaim... és tökéletesen ép eszű vagyok... el tudom rendezni a dolgokat... nem erről van szó. Most is azért vagyok itt, mert meg kell gondoljam, körültekintően, higgadtan, hogy mihez kezdjek. Nem fogok kapkodni, nem kell nekem menekülnöm magam elől. Érti?... nekem egészen más a problémám. Mondjuk, ha félálomban hallom, ahogy a takaróm közepe felemelkedik... csak a közepe... mintha felfújódna, aztán lelappad. És ez olyan, mintha a takaróm lélegezne, és minthogy hason fekszem, úgy hallom, hogy a hátamon... de nem az én saját hátam... hanem hogy a hátamon be- és kilélegezne... nem is tudom... nem mondhatnám, hogy valaki... a takaróm... vékony pehelypaplan, és hát az borzasztó, amilyen nehezen... fölfújódik... és vissza, az még keservesebb... vissza még rosszabb... de mind annyira borzasztó. Aztán a hálóingemen is nyomot hagy, az ember érzi. Ezeknek nyoma is marad.

9
Kabala

Voltak, akik időtöltésből jöttek az irodába, ügyetlenül rögtönöztek valami mesét egy örökölt ingatlanról, vagy azt mondták, érdeklődnek, milyen lakáslehetőségek vannak manapság. Bekukkantottak, többnyire fiatal nők, ahogyan más napokon kalapot vagy ékszert nézegetnek, a merészebbek

fel is próbálják, de akár félszeg, akár nyomulós fajta, meglátszik, hogy csak szórakoznak. Akik előzetes bejelentkezés vagy ajánlás nélkül csöngettek, még komoly vásárlók vagy eladók is lehettek, közülük legtöbben bevallották, hogy már több helyen megfordultak, hónapok óta hirdetnek, vagy épp hirdetéseket böngésznek, s hogy amolyan próbaszerencse alapon, netán sugallatra néztek be; már nem tudok másra gondolni... folyton ez a lakáscsere jár a fejemben... állandóan... mintha megbolondulnék... túlleszek-e rajta valaha?... most is... látja?... elmegyek a kirakatuk előtt... ne haragudjon, hogy így mondom... kirakatnak mondják?... minek?... az a lényeg, hogy elmegyek előtte, de viszszalépek... megnézem a kínálatot... pár percem azért van, gondolom... inkább megkérdezem, segíthetnek-e; az ötletszerűen betévedőket csüggeszthette volna a kaputelefon, a szűk és ablaktalan kis iroda, amiben láthatóan csupán egy ember rostokol. Rejtély, hogy miért jön ide bárki találomra, amikor számtalan tágas, panorámaablakos, hatékonyságot sugárzó közvetítő irodát találni a városban. De még az is megesett, hogy az alkalmi idetévedő a kapualjban várakozott, míg János ügyféllel tárgyalt – azt a tárgyalást mindenesetre jócskán megpörgette az ismeretlen férfi toporgása. Érdemes talán ilyen véletlen összebotlásokat máskor is megrendezni? Eljátszatni? Egy-két ismerőst megkérhet... még Koleszárt is... megérné neki... meggyőzhetné, hogy az üzlet fellendítése érdekében látogasson el... de csak akkor, amikor reménytelenül tétovázó ügyféllel kínlódik... megbeszélnének valami titkos jelet... és Koleszár, mintha

varázssíp hívná, itt teremne, a kellő pillanatban nyomná meg a kapucsengőt... Hülyeség. Mindegy. Sohasem fog benőni a feje lágya. És annyira meddők az ötletecskéi... vigasztalódna, vagy a segítségükkel inkább menekülne ebből a lyukból... Itt múlik el az élet?! Úgysem valósít meg soha semmit.

A váratlanul érkező férfi olyan lendülettel nyitotta az üvegajtót, és úgy lépett be a máris zsúfoltnak tűnő irodába, mintha késést akarna behozni; elnézést, hogy berontok... ajánlás, miegymás nélkül... bejövök az utcáról...; de nem kellett közbeszólni, megérezte, hogy csakugyan berontott és ormótlanul magának követelte a terepet. A Jánossal éppen szemközt ülő vékonyka asszony megdermedt, leszegett fejjel várt. Moccanatlanul magába fordult – így kell oroszlánt, talán más fenevadat is hárítani, ne lásson az állat se félelmet, se kapkodást, ne lásson semmit. A nő valósággal összezsugorodott. Vajon leér a földig a lába? Hosszú percekig érdeklődő és túlontúl nyájas kérdésekkel élesztette aztán János, a férfi közben kihátrált; bocsánat... elnézést... megvárom, míg befejezik... természetesen várok türelmesen; a kapu alatt, az iroda üvegezett ajtaja előtt ácsorgott, leföl járt, cigarettára gyújtott, de egy-két slukk után türelmetlenül elnyomta. A zakója zsebében hordhatta a pakli cigarettát, öngyújtót, s egy pici, fedeles hamutartót is, női holminak látszott – mert János folyamatosan látta, az asszony válla fölött kikisandított, és a férfi is figyelte Jánost, hogy nem veszíti-e szem elől. Egyszer még intett is, gyerekes vigyorral, nem siettetve, inkább hízelkedőn, mint régi ismerősnek, hogy itt vagyok, láthatod, nyugi,

pajtás, itt vagyok. Az asszony pedig hátában érezhette a delejezést, mert ahogy oldódott a bénultsága, hirtelen felpörgött, a hetek óta húzódó nyüglődése egyszeriben elillant, már mindent értett és mindent úgy akart, ahogyan János ajánlotta; most már ne várjunk... igaza van... vagyis igaza volt, én meg ostobán húztam itt az időt... de talán nem szalasztottam el végképp a szerencsémet... mit gondol?... remélhetem még azt a Költő utcai garzont, mert mégiscsak az volna nekem a legjobb... az ára is elfogadható... száz százalékig igaza volt, azonnal kiválaszthattam volna... megtenné, hogy most azonnal felhívja a tulajdonost?... most, innen?... minek tovább késlekedni!... talán még nem happolták el... felhívná?... azért ne érezze, hogy nagyon mohó lettem... csak úgy érdeklődve... hogy talán meg tud engem puhítani... ne mondja, hogy itt vagyok... csak érdeklődjön, de ha rendben van, még ma lekötöm... akár meg is ígérheti a nevemben; a férfi kint az ajtófélfához simulhatott – visszavonultan leskelődhet így –, mert pár percig csak az arcéle látszott, meg ahogy felemeli a kezét, a karórájára sandít. Az órája barna bőrszíjon. Várjon még? Nyilván latolgatja, érdemes-e ennyit várni, végtére próbálkozhat másutt is. Van elég ingatlanközvetítő ebben a városban. Egykilométeres körzetben biztosan talál vagy húszat, huszonötöt. Egyszerre eltűnt az arcél, el a csukló, s mintha nyílna a kapu. Nem nyílik, legalábbis az irodából nem hallani. Képzeli. Úgy látszik, szorongva képzelődik. Miért? Mindegy. Akárki és bármit is akar az az ember, most már maradjon! Még bólintott a nő felé; persze, megpróbálom hívni... azért vagyok itt... örülök

majd, ha kedvére való lesz; készségesen még megemelte a hallgatót, de visszaejtette; bocsánat... egy másodperc; ügyfele azonban mintha észre sem venné a kapkodását, pedig János elvörösödött, minden feszélyező helyzetben elvörösödik, érzi, hogy lángol a nyaka, a fejbőre, hiába. És nemcsak dadogós lesz, hanem rekedt is; egy pillanat... bocsánat; úgy mondja, mintha fuldokolna, és ijesztő hirtelenséggel pattan fel. A szék felborulna, de olyan kicsi a hely, hogy efféle látványosságra itt nem kerülhet sor. Sután-erőtlenül csak billeg egyet-kettőt, fekete posztóval kárpitozott karfájával ha nem is repül – szabadulni igyekszik. János, az asszonyt megkerülve, ugrott az ajtóhoz. Csak addig várna a pasi, míg rendezi az üzletet! Ordítania kellene: várjon! Hallja? Várjon! A nő nem is nézett utána, nem kérdezte meg, mi ez a hirtelenkedés, rosszul van talán? – lehetett volna ebben a lukban –, nyilván vidáman, felszabadultan már a költözést és berendezkedést tervezte. Jókedvűen mélyedt magába. János pedig nem is nyitotta, inkább feltépte az ajtót; azonnal végzünk... azonnal!; a férfi ott volt. A falnak támaszkodva állt. Nem leskelődött. Ráérősen cigarettázott. A fedeles hamutartót bal tenyerén tartotta – készségesen nyújtotta magának, és minden sietség nélkül, jóságos lomhasággal nézett a kivágódó ajtóra meg a félig kihajló ingatlanközvetítőre; azonnal... mindjárt végzünk...; megnyugtatóan bólintott. A nő ábrándosan figyelte, ahogy János visszajön, megkönnyebbült nyögéssel huppan a karosszékébe, és hívja a Költő utcai garzon tulajdonosát. Hallotta, hogy hölgynek nevezi; a hölgyet komolyan érdekli a la-

kás... igen, alaposan meggondolta... igen, rendelkezésére áll a pénz, sőt azt mondta, hajlandó azonnal lefoglalni... persze, mindent a legszabályosabban és legkörültekintőbben csinálunk... a tulajdoni lap nálam van... tökéletesen rendben... így van, uram: itt az ideje, hogy nyélbe üssük... végtére is nekem ez a dolgom... egyeztetni a különböző szándékokat... összehangolni, s nem is kell ehhez más, csak egy kis szerencse... így van: figyelem meg egy kis szerencse.

János felállt újra, végre búcsúzhat az immár boldogságba kergetett asszonytól; persze... köszönöm a meghívást... megnézem, ha túllesz a költözésen... igen, szívesen... előre is köszönöm; oldalra húzódva nyitotta az üvegezett ajtót, s hagyta, hogy a nő kilépjen. A kapualjban nem várakozott senki.

10
Mind a tízen

Koleszár, mintha részeg volna, egész úton hülyén röhögött, istenkísértő gyorsasággal hajtott a sűrű ködben – nem is röhögött, nyerített inkább; nyisd ki a kesztyűtartót, tessék, nyugodtan nyisd ki... na látod!... szükség lehet rá... felkészültem még a tűzharcra is, apám... én mindenre felkészültem... de ez a köd... gondoltál arra, hogy miközben mi nem látunk semmit... az orrunknál távolabb mindenesetre nem látunk... de bennünket sem látnak, apám... láthatatlanok vagyunk, mint a mesebeli köpenyben... ne izgulj, apám... nem lesz semmi baj... nem látnak, de különben se... nem lesz semmi baj; be

nem állt a szája, összevissza beszélt, csak éppen arról nem akaródzott semmit mondani, hogy a remetei villa tulajdonosa miért őket bízta meg, miért fizetett busás előleget az ingatlanközvetítő irodának, amikor nyilvánvalóan jogi, de talán rendőrségi intézkedésre számított; nem hoztam el neked a zsozsót... erre a meseútra nem hoztam, de délután odaadom... mondtam, hogy a pasi elküldte... nem kérdezett semmit... átutalt háromszáz rongyot előlegnek... ne izgulj, az ő baja... mi felmérjük a házacskát és kész... előleget nem fizetünk vissza... de kész... tudod, hogy semmi kétes ügy... semmi nyavalygás és piszkoskodás... megnézzük... állítólag a tíz honfoglaló közül mindig található ott néhány... ennyi a dolgunk... és a tíz emberből valamennyi nő, de ha igaz, mindegyik ártalmatlan hülye... ne izgulj, apám...

A Hűvösvölgyi úton koldus-újságot kínálgató sánta férfit korábban a Moszkva téren lehetett látni, sebhelyes arca, szakadt, norvégmintás pulóvere, mustárszínű dzsekije a régi, meg ahogy húzta a lábát. Mindig is másképp csinálta, mint a többiek. Gyötrődve, szinte haldokolva nekitámaszkodott a járdasziget korlátjának vagy a lámpavasnak, s amikor az autóforgalom piros lámpánál megállt, hol elindult az úrvezetők felé, hol nem. Játszotta a rosszullétet, vagy csakugyan rosszul volt, eldönthetetlen, de amikor nem lépett le az úttestre, nem bicegett a sávok között, akkor sem tűnt bambának, inkább a poklokat bejárt, mindent próbált, a végsőkig kitartó, s immár elerőtlenedett, tehát szükségképpen lemondó ember csöppet sem agresszív, nem is hivalkodó tétlenségével csak állt; s ha a ko-

csik fékezésekor elindult is, ha felemelte a nejlontasakban tartogatott mintapéldányt, mozdulataiban alig volt aktivitás, nem szólt soha, a kikosarazónak sem mondta nyájasan, hogy „jó utat!” Úgy látszik, valamikor áthelyezték.

A városból kifelé váratlanul ritkásabb lett a köd, az emeletes szalagházak és ikervillák tömött sora jobban látszódott; ezek tízen fogták magukat, és beköltöztek az egyik lány nagybátyjának házába. A tulaj azt mondja, nem akarja kizsuppoltatni az unokahúgát... nem akar ügyet csinálni... fölfújni a dolgot... maradjon csak szelíd családi viszály... szépen elsimuló feszültség... a lány, illetve a lány szülei meg a többiek... felőle az egész kommuna együtt vegye meg az ingatlant... azt mondja, odaadja családi áron... mintha lakott volna... és tényleg az... mintha lakott volna... és tessék: lakott is... ilyen nagylelkűek ezek, apám... ilyen csupa-szív... megértő... azt mondja nekem, hosszú-hosszú éjszakákon át gondolkodtam, hogyan simíthatnánk el az ügyet... nézze, én irtózom a gondolattól is, hogy feljelentsem az egyetlen testvérem egyetlen lányát... mintha a tulajdon véremet adnám rendőrkézre... érti?... irtózom, és nincs az a pénz, azt mondja, amiért ilyet tennék... meg aztán én magam adtam kulcsot a gyereknek... nem gyerek, persze, huszonkét éves... de nekem gyerek marad... mintha a tulajdon gyerekem volna... Filo, kérdeztem tőle... így becézzük kicsi korától... Filo, mondom, miért éltél vissza a bizalmammal?... kulcsot adtam... te meg vállaltad, hogy felügyelsz a házra... Filo... folyton így: Filo... mintha bőgött volna... vagy bődülne... Filo, azt ígérted, hogy amíg mi

Amerikában leszünk...; Koleszár nem a saját hangján adta elő a megbízás történetét – bár történetet emlegetni túlzás, hiszen csak szavakat, félmondatokat köpködött, töredezett, apró darabokat, de olyannyira azonosult a megbízóval, hogy bajos volt kitalálni, mi az, amit megérkezésük előtt mégiscsak hajlandó elmondani Jánosnak az ügyről, s mit próbál játszani, utánozni; azt mondta, Amerikába utaztak... de nem szórakozni ám... kemény munka volt... nagyon kemény... igen, így történt... meghívtak egy esztendőre... és az unokahúgom közben a... társaságával... minek nevezhetők ezek?... csupa elkényeztetett... teljesen antiszociális fiatal... szerintem kábítószert is használnak... bár nem akarok vádaskodni... elég fájdalmas nekem... azt mondta, fájdalmas...; és Koleszár nyávogva nyújtotta a szót: fááájdalmas..., idegesen röhögött, mint amikor a sűrű ködben elindultak. Mi az istent tud még? Mitől ideges? Minek neki fegyver? Voltaképpen mivel bízta meg az a mélyen érző, mondhatni szenvedő háztulajdonos, akit János alacsonynak, köpcösnek képzelt, kevéske, világosbarna, amolyan seszínű hajjal, kerek arccal. Koleszár régebbről ismeri, tuti, hogy ismerőse, különben a pasas nem hozzá fordul; nahát, Andriskám, ezer éve nem láttalak... anyuka hogy van?... megnősültél?; de akkor is színlelte a véletlen összebotlást; el sem hiszed, menynyire örülök, hogy éppen tiéd ez a közvetítő... jaj, nagyon-nagyon örülök... tudod, egy kényes ügyben... nem is sejtettem, hogyan kellene hozzáfogni, és a véletlen, lásd, a kezemre játszott... jaj, nagyon örülök... Andriskám, ha te ezt elintézed nekem, ha nyélbe ütöd... soha senkivel nem fukarkodtam...

utálom a szarrágást... de ha te most ezt tapintatosan elsimítod... hát... nagyon örülök neked, fiú!; valamiért óvakodik a rendőrségtől és a bíróságtól – mert óvakodik, ezt Koleszár sem titkolta. A kis köpcös seszínű haja jócskán vajas; tudod jól, hogy nem vállalunk kétes ügyet... nemhogy törvénytelenséget!... a legkisebb piszkosságot se... tudod... semmi ok aggodalomra, apám... amíg engem látsz, semmi aggodalom, csak éppen kifogunk a manuszon... ha annyira akarja, felmérjük az ingatlant, ajánlatot teszünk...; miféle ajánlatot? Kinek?

A bevásárlóközpontnál jobbra kanyarodtak, kacskaringós kis utakon kapaszkodtak felfelé. János megismerte a macskás üzletasszony vadszőlővel befuttatott házát. Ingatlanközvetítői pályafutása elején járt itt, potyára persze, senkit nem érdekelt ez a romos ház, legalábbis ők nem találtak senkit, aki akárcsak megnézze. Az a nő – jóval hatvanon felül – zöld selyemkimonóban, narancsszínű turbánban fogadta, száját vörösre kente, s mindent bizalmaskodva újságolt; ezt is eladom, de a pénzt nyomban befektetem... maga aztán tudja, hogy az adás-vétel megéri... meg bizony... nekem most öt házam van... mindig azt adom el, amelyiket éppen lehet... hát persze... ebből éldegélek; a kertben korhadt pad, korhadt asztal, a fakapu is korhadt, az éjjel lehullt esővíz trágyaszagú, az előszobában és a konyhában macskaalmok, úgy tűnt, az asszony több tucat macskát tart, kövér, fekete bakmacska, angóra, cirmos vegyesen, s mint valami táncoszenés darabban, a macskák lomhán jöttek-mentek, asztalra, fára ugrottak, nyávogtak és ásítottak rejtelmes, de érzékelhetően megtervezett koreográ-

fia szerint. Nem mondta János, hogy járt már erre, nem beszélt a macskás nőről – másról sem, nem fog Koleszárnak nosztalgiázni; tévedésben vagy. Már régen elhagytuk Remetét; hát akkor elhagytuk. Mindegy.

A csengetésükre hosszú hajú, szakállas férfi nyitott ajtót. Zavarba ejtően szélesre tárta, egészen kifordította az amúgy is hatalmas, kapu méretű bejárati ajtót; elnézést, hogy bejelentés nélkül... megmutatnám a vállalkozási engedélyemet... fel kell mérnünk az ingatlant... a tulajdonos megbízásából értékbecslést végeznénk...; ami a legkínosabbnak-nehezebbnek ígérkezett, hogy bejussanak a házba, egyszeriben akadály nélkülivé lett: a férfi hangtalanul mutatta az utat – befelé, Koleszár meg mintha csalódottan ingerelné; maga itt bérlő?... vagy... bárkit beenged?... vendég talán?... az ingatlan tulajdonosa értésemre adta, hogy szívesen... mondhatni áron alul... mélyen a reális ár alatt eladná... nem tudom végül is, hogy önnek kínálná megvételre... vagy önöknek a házat... azt mondta, akik itt laknak... de ugye, én nem tudhatom, kik laknak itt... nevet nem említett a tulajdonos, de készségesnek mutatkozott, hogy...; a férfi feléjük nyújtotta a karját, a kabátjukat kérte, kifejező mozdulattal, mint egy pantomimes vagy egy néma inas. Aztán a nappali elegáns bőrfoteljai felé bökött, s csak amikor leültek, amikor Koleszár hátradőlt, lazának mutatkozva belesüppedt az öblös fotelbe és ők ketten, a betolakodók is engedelmesen lélegezték már a szoba édeskés fűillatát, amikor tehát megbizonyosodott, hogy méltóak bármilyen figyelemre, vakkantott: Filo! Eliza! Mire a szom-

szédos helyiségből kipenderült két fiatal lány, egyikük vöröses szőke, nagyon fehér bőrű, zavaros zöld szemű, a másik fiúsan rövidre nyírt, sötét hajú, csontos-inas, táncoltak vagy bolondoztak, erős, rugalmas, piros szalaggal egymáshoz kötöttek, csak meztelen, szaporán hajladozó, simogató karjuk maradt szabadon, s ahogy tekeregtek, és hányták le magukról a kelmét, nem távolodni igyekeztek egymástól, sőt, bugyborékoló kacagással tapadtak össze; Filo, a nagybátyád küldte őket; de Koleszár szelíden tiltakozott: nem küldte őket senki; ingatlanközvetítők, ezúttal inkább csak értékbecslők vagyunk... a tulajdonos tehát az ön nagybátyja... ha jól értem... és maguknak gondolta kedvezményesen?... mert most maguk laknak itt, igaz?; a fiús, sötét hajú lehetett Filo, de nem torpant meg, nem nézett dühösen vagy ingerülten, mintha fel sem fogná, hogy idegenek jöttek és a nagybátyját emlegetik. A letekert piros szalag halomba gyűlt mellettük. Amikor a vége is lehullott a testükről, mintha egyszerre vízbe ugranának, ráhuppantak. Egyforma, testhez tapadó, citromsárga dresszben voltak, de ezeket a bohóc-kezeslábasokat hónaljnál elnyiszálták, a megvágott és elvarratlan anyag foszlásnak indult. A törékeny, szőke lány karja lúdbőrzött a másik érintése alatt; Filót, úgy látszik, nem érdekli a téma...; a szakállas grimaszolt és széttárta a karját; ha akartok, vehettek...; mutatott vendégszeretőn a szőnyegre tett cigarettásdobozra; és ha körbejártok a házban, bármivel megkínálhatjátok magatokat... bármivel... itt ugyanis minden közös, ha akarjátok, veletek is közös... mindegy... amit a hűtőben találtok,

az is... felőlem akármit... a megbízótok mondta, hogy ez egy kommuna?... nem mondta?... ez egy kommuna... voltatok már kommunában?... mindegy, a miénk akkor is másféle... mi csak úgy rámondjuk, hogy kommuna... hagyjuk, jó, legyen az... hát nem mindegy, minek nevezik?... ha érdekel benneteket, kérdezhettek... ha nem érdekel, ne kérdezzetek... fönt vannak a hálószobák, minden ajtót nyitva találtok... mindent. Nekünk elegünk lett abból az életből, amibe a szüleink beletuszkoltak... egyszerűen fogtuk magunkat, és hagytunk mindent a fenébe... nem ártunk mi senkinek... nem csinálunk semmi rosszat, ahogy mi élünk itt... legalább nem ártunk... nekünk csak elegünk lett a hajszás, hülye életből, a lihegésekből... abból az egészből... amit a városban láttok... nektek is elegetek van, igaz?... Ne siessetek!... Minek rohanni?... Féltek ezt kipróbálni?... nem lesz semmi bajotok... azt hiszitek, lesz? Egy fenét... tudjátok, milyen következménye lehet?... megmondom... hiányozni fogunk nektek... ez az egész hiányozni fog... majd meglátjátok... persze eltagadható... ha olyanok vagytok, majd eltagadjátok magatok elől is... azt csináltok, amit akartok, de én tudom, hogy hiányozni fogunk... folyton ránk gondoltok majd, még ha szövegeltek is, hogy ingatlan... hogy is mondtad... értékbecslés... mindegy. A legszívesebben elhevernétek itt a szőnyegen, vagy...; János tagadóan ingatta a fejét, de Koleszár megbűvölten alkalmazkodott a hely hangulatához, és úgy tűnt, csöppet sem érdekli, hogy a nyűtt arcú, szakállas férfi nyilatkozósdit játszik nekik – különben inkább ötven, mint negyven, bizonyára ő a korelnök,

hiába is próbálkozik a lázadó aranyifjú szerepével, inkább csak egy lecsúszott, bizonyára a saját életéből kipenderített, lerongyolódott alak. János Koleszár miatt szégyenkezett; vacak pali... hülye, vacak; és érezte, hogy Koleszár minél inkább olvadozik, ő egyre zártabban és keményebben utasítja el a szakállas férfi gesztusait. Egyenes háttal, ugrásra készen, faarccal ült a fotel szélén; szóval kivonultunk a rohadt, tetves, bűzös városból... ott nőttünk föl mind... mind a tízen... és egyszeriben elegünk lett... tízen találkoztunk egy buliban... nyavalyás ügy volt az is... dögunalom, erőlködés... megmondjam, hol találkoztunk?... a Moszkva téri McDonald's különtermében... az mindannyiunknak betett... a hely is... az a különterem... annál lepukkantabbat már tervezni sem lehetne... és az ember kilép... mit mondjak arról a tájról?!... három lépés után találtunk egy padot... a világ leglepukkantabb padját, a törött falap alatt hányadék és üres sörösüvegek, a támlamaradványon bűzös kolduskabát... nahát akkor, ott elhatároztuk, hogy kimenekítjük magunkat abból a rohadt városból... az egész rohadt életükből... azoknak az életéből, akik azt csinálják és ráerőszakolják a többiekre... mindenkire... amiben nekünk is el kellett volna fészkelődnünk... de ti elfészkelődtök, igaz?... mindegy, a ti dolgotok... nekem aztán igazán mindegy... nem szólok bele, én nem ítéllek meg titeket... a többiek sem... itt senki nem ítélkezik... mi mindenesetre kimenekítettük magunkat... nekünk elég volt... azt gondoltuk, ennyi elég!... rohadtunk volna el inkább?... kinek jó az, ha mi is belerohadunk... mint a pestis, olyan az... nem mondom, szerencse is kel-

lett... Filo hozott ide mindannyiunkat, azt mondta, itt elférünk... jól megleszünk... igaza volt... de meddig?, kérdezte egyikünk... nem is tudom, ki kérdezte Filótól, hogy meddig, ő meg csak mosolygott, mindegy, nem igaz?... nem kell nekünk terveket csinálni... számolgatni, hogy meddig... tényleg hülye kérdés... itt szabadok vagyunk, amennyire csak lehetséges, szabadok, Filo pedig sohasem zsarnokoskodik, mintha nem is emlékezne, hogy ő hozott ide mindannyiunkat... kitalálta, hogy mindennap más királyt vagy királynőt válasszunk magunk közül... ma én vagyok a király, de ez igazán nem tesz semmit... ajtót nyitok nektek, de ti is meg mi is... mindenki azt csinál itt, amihez éppen kedve van... és Filótól végképp ne várjátok, hogy majd megmondja, mi hogyan történjen; a lányok közben kimentek, a szőke valami mandolinféle hangszerrel jött vissza, leült a piros szalaghalomra, és inkább csak magának pengetett, dúdolt. Filo klarinétot hozott, megállt a tálaló előtt, a látogatóknak háttal, és tisztogatta a nádszálat, a fúvókát. Mégis kíváncsi volt az elkottyantott híreikre?, arra a rohadt, bűzös, hátrahagyott világra?; szóval, mit akar Filo nagybátyja?... jó, azt, hogy menjünk a francba... de mi remekül megvagyunk itt, neki meg egyáltalán nincs szüksége erre a helyre, mert az ember, ugye, egyszerre csak egy helyen lehet, és neki jócskán több, mint egy ingatlana van... Filo egyszer elmondta... régen... hogy a szülei meg a nagybátyja... mit tudom... van még egy csomó rokona, ezek mind... náluk mindenki piszkosul gazdag... és persze mohók is... telhetetlenek; Filo tökéletes közönyt, vagy inkább süketséget mímelve tisztogatta

a hangszert, és Eliza csöndesen pengetett, aztán bejött még két lány, az egyik gyümölcsöstálat szorongatott, betelepedett a Koleszárral szemközti fotelba, fölhúzta a lábát, ölében tartotta a tálat, és úgy csipegetett meg rakosgatta szájába a szőlőszemeket, hogy közben szinte pislantás nélkül bámulta őket. Nem is bámult, üresen csak nézett, és annyira bandzsított, hogy János hiába fordította el a fejét, érezte a lány idióta tekintetét. Be kellene hunynia a szemét, letörölni, lerázni magáról azt a bandzsaságot. Induljanak végre terepszemlézni! De Koleszár lebegve, s mint altatómesét, hallgatta a nap királyát; szép, ez a kivonulás megkapó, persze, kinek nem támad olykor kedve; a másik lány biccentésekkel ösztökélte a szakállast, ők ketten, a kövérkés, dülledt szemű lány meg az ajtót nyitó férfi mintha szorosabban összetartoznának, s a nő látszott erélyesebbnek. Erős, szögletes mozdulatai hatására a király stílust váltott; figyeljetek!... én vendégnek tekintelek benneteket... nekünk nincs okunk, hogy bizalmatlanok legyünk veletek... semmi okunk... mondtam már, mi senkinek sem ártunk, semmi rosszat nem teszünk... hanem azt tudnotok kell, ha már beszálltatok ebbe a mesébe... akárhogy is, ugye, de beszálltatok... itt ültök... és tulajdonképpen Filo nagybátyjának a megbízásából ültök itt... szóval az ő oldalán... de a drágalátos nagybácsi egy közönséges gengszter... vagy egy piti tolvaj... mindegy... ezt a szép házacskát... mondjuk úgy, nem egészen törvényes módszerekkel építtette... s akkor finom voltam... amúgy nekem... mondjuk úgy, a mi kommunánknak igazán semmi köze, én meg végképp nem vagyok senki-

nek a megbízottja... ez nem akart sértés lenni... csak ez az igazság: nem képviselem se a rendőrséget, se az adóhatóságot, se a telekkönyvi hivatalt... mit tudom, mi van még... mindegy, mert mi az egészet otthagytuk, ezekre gondolni se akarunk... de ti most, akármilyen rokonszenvesek vagytok... és a vendégeink... ti kényszerítetek, hogy gondoljunk ezekre a hivatalokra... vagy hatóságokra... vagy mi... én egyáltalán nem szívesen gondolok... Pam, te szívesen gondolsz?... neked kedved van gorombáskodni?... vádaskodni?... elküldeni Filo nagybácsiját, akit szerencsére sohasem láttunk?... elküldeni őt a bús francba?; azért kérdezte a barátnőjét, hogy végre feléje fordulhasson, egyetértést, megerősítést remélve nézett a lányra, s a Pamnak szólított nekihevülve folytatta; senkinek sincs kedve ilyen alakokkal bármit is kezdeni... és jobban tenné, ha nem is kényszerítene arra, hogy kiteregessük a szennyesét... hogy feljelentsük sikkasztásért... és...; a férfinak kellett megakasztani; értsétek meg, mi mind nagyon szeretjük Filót, és hálásak vagyunk neki, és nem hagyjuk őt zaklatni... nem hagyjuk, hogy ő vigye el a balhét... nem hagyjuk cserben... értitek ezt?... mi ilyenek vagyunk... és nagyon jól tudjuk, hogy a bácsika milyen alávaló eszközökkel szerzett mindent... talán ti inkább tanulmányozhatnátok a telekkönyvi lapot meg a... de azt csináltok, amit akartok... én pusztán elétek tárom a tényeket, bár hangsúlyozom, ehhez semmi kedvem... sokkal szebb történeteket is előadhatnék... meg hallgathatnánk persze... egyszerűen csöndben maradnánk... vagy a lányok muzsikálnának... mindegy... de ha szívóskodtok, hát meg kell

mondjam: a bácsi csúnyán át akar rázni... minket, de benneteket is... és feltételezi, hogy mindenki hülye... gondolnotok kellett volna arra, miért akarja olyan nagyon-nagyon kedvezményesen eladni ezt a házat... hogy mondtátok?... az jó volt... tetszett... hogy lakottan, ugye?... olyan áron, mintha lakott volna... és mindezt azért, kedves vendégeink... csakis azért, hogy megszabaduljon a nevén lévő ingatlantól... naná, hogy azért! De ez a ti mesterségetek, nem? Miért én regéljem el nektek, hogy ha valaki elpasszolja az ingatlanát, ezzel zsipp-zsupp eltünteti... bizony, bizony meg tudja semmisíteni az összes csúnyaságot... minden előzményt... de nekünk mindegy, tényleg mindegy... verje át a hapsi a világ összes hivatalát, minden rohadt, csibész, agyafúrt cinkosát... de ne Filóra akarja testálni a saját sarát... s hogy még ájtatoskodik is! Geci! Egy rohadék köcsög!; a kövér lány hirtelen felállt, és a hasához szorította a férfi fejét; csitt... nyugi, bogaram!... csöndesen... itt nem háborgunk... tudod, itt nem hadakozunk, mint azok kint... tudod, ugye?... mi nem...; a szakállas meg félfordulattal beletemette arcát a nő ölébe, fújtatott és lihegett, a ruhaanyagon, fehérneműn is áthatolva harapott, szívott. Filo ekkor megint kiment, a mandolinos lány csöndesen vihogott, a magának dúdolt-pengetett dal mulattatta vagy a szemérmetlen szerelmeskedés, eldönthetetlen volt; Eliza, vezesd a vendégeket!; parancsolta a király, orrát, homlokát még a kövér lány ágyékához nyomta; és légy szíves, kínálj meg bennünket!... légy oly jó... a királyoddal legalább légy könyörületes...; Eliza felkászálódott, hangszerét a hóna alá

fogta, és egy vitrines szekrényből piros selyemhuzatú dobozt nyomott a szakállas kezébe; Eliza!... angyal vagy... egy angyal; de még mindig a másik lány combja, öle felé fordult, rekedt hangja textilen és húson át, mintha nagyon mélyről szólna; na menjetek!

Hatvan-hatvanötmillióért lehetne hirdetni, de minek... mindenesetre még ma kiteszed a kirakatba, a háromszáz ronggyal így elszámoltunk... innentől pedig... de ez magunk között marad... szigorúan magunk között... innentől nem érdekel bennünket az egész... Nincs ebben fikarcnyi fantázia, csak sötétség van benne, baromi nagy sötétség, apám... dögletes sötétség, igaz?... mindegy... nem érdekel... ott lesz a gépben, láthatja... ha látni akarja, a kirakatban is ott lesz... mi ennyit tehetünk. Közöljük vele szép nyugodtan, hogy megpróbáltuk, de senki helyett nem vásárolhatunk. Ő meg, ha akar, forduljon a rendőrséghez, az önkormányzathoz... Ez így korrekt, nem igaz?... teljesen korrekt.

Visszafelé túl lassan hajtott Koleszár, veszélyes lassúsággal, bizonytalanul fogta, inkább csak érintette a kormányt, láthatatlan nyomvonaluk reszketős-kacskaringósra sikeredett. A Hidegkúti úton, és Hűvösvölgy után is rá-rádudáltak, ingerülten előzték, de mintha észre sem venné az ökölrázásokat, az elhúzó kocsik vezetőinek vad tátogását; átvegyem?; meg sem hallotta János kérdését; délután elviszem neked a pénzt, megmondtam, hogy elviszem... aztán tanúskodni megyek a Markóba... ez ilyen nap... rohadék nap... és semmi közöm hozzá... ahhoz az ügyhöz sincs semmi közöm... nyélbe ütöttem a bérleti szerződést, meghatározatlan idő-

re... kifizették nekem az első két hónapot... a bérlő különben hat havit perkált le... tök rendesen... minden szabályosan... de részéről ezzel be is fejeződött... többet nem fizetett... egy kanyi vasat se... a számlákat se fizette... tudod, mikor volt ez?... lassan két éve... és most tanúskodhatok... de miről?... megmondtam a tulajnak, hogy inkább fogadjon fel verőfiúkat... az sokkal egyszerűbb, mint bírósághoz rohangálni... hát nem egyszerűbb?... rövidre zárni... azt mondom, amit csak lehet, rövidre kell zárni, és ötven rongyért... jó, lehet, hogy kicsivel több már, mindegy... akkoriban még ötvenért helyreigazítják neki a bérlőt... különben meg nekem ehhez végképp semmi közöm; piros!; ordított János, és Koleszár ijedten taposott a fékre; kösz... bocs... jó, hogy szóltál... bocs... de ne üvöltözz!... bocs.

A lámpánál ott állt a Moszkva térről áttelepített hajléktalan-aktivista. Mustárszínű dzsekijének cipzára behúzhatatlan, elöl kilátszik a szakadt, norvégmintás pulóver. Dagadt orra fagyos-vörös, homlokán a sebhely liláskék. Nem indul feléjük. Most nem. Támolyogva áll a lámpaoszlop mellett. Összeeshet, meghalhat itt, s ha a proszektúrán levetkőztetik, hónaljában vagy ágyékában is lúdtojásnyi daganatot látnak, „búb”, mondják biccentve, és nézik a halott test fekete foltjait.

ÓRIÁSGILISZTA

11
Óriásgiliszta

A vékony, inas, sörtebajuszos férfi, aki az ATV esti Hyde Park Corner műsorában szónokolt az országunkban is szabadon garázdálkodó idegenek ellen, és jobb karját szuronyként előrebökve követelte a bábeli zűrzavar megszüntetését, délelőtt roskadtan ült az ingatlanközvetítő irodában, csontos, hosszú ujjai mintha sehogyan sem tartoznának össze, külön-külön, más ritmusban remegtek; azonnal el kell költözzek... értse meg, ha mondom: azonnal... itt életveszélyről van szó... és ne higgye, hogy ez afféle nagyotmondás, én nem túlzok... katona voltam... századosként szereltem le... én nem vagyok híve semmi pontatlanságnak, és ne higgye... nem akarok hatni magára... ért engem?... amikor én azt mondom: életveszély, akkor az életveszély... Azt mondom magának, hogy egy normális országban nekem a rendőrséghez kellene fordulni, és nem így menekülni, mint valami patkány... csakhogy ez nem normális ország... nem kérdezem magát, ne is mondja nekem... úgy gondolkozik, ahogy akar, felőlem bármilyenek a politikai nézetei... de ez már hosszú évek óta nem normális ország... itt mindent lehet... mindent szabad... ölni, garázdálkodni, nyílt utcán megerőszakolni a nőket... és a rendőrség oda se bagózik... tudom, hogy hiába kérnék védelmet... higgye el, hiába... majd ha valóban leszúrtak, ha már bekövetkezett... akkor szirénáznak... ez így van... de

addig!?... azt mondják, minden fenyegetőzésre nem pattanhatnak... csakhogy ez nem tisztességes gondolkodás...

De délelőtt nem fenyegetőzött, nem követelt – majdnem sírt; magának ebben nem lesz sok fantázia... ha az a szokás, hogy az eladó fizet százalékot... mert az, ugye?... hát akkor maga rosszul jár az olcsó lakásokkal... igaz?... és gondolom, mégis mindenki iparkodik, hogy elhitesse, az ő lakása különb.... nagyon is értékes... mindenkié rendkívül értékes... de nem erről van szó... egyszer-egyszer megengedhetik maguknak, hogy vacak kis üzletet is nyélbe üssenek, igaz?... megengedhetik?... Nézze, én nem köntörfalazok... megmondtam világosan, életveszélyben vagyok... és hiába, hogy alig ígérhetek valamit... csak a segítőkészségében bízom... ha úgy jobban tetszik: a könyörületességében bízom... hogy segít, méghozzá nagyon gyorsan kimenekít abból a lakásból... Persze lehet, hogy késő lesz... egyikünknek sem sikerül... lehet bizony... de akkor is elmondhatjuk, hogy legalább megpróbáltuk. Én katona voltam, és arra neveltek, hogy csak a gyáva és aljas emberek adják fel a harcot... ugye, nem gondolja, hogy megfutamodni próbálok?!... A lakáscsere... hogy onnan eltűnök... most ez a legészszerűbb stratégia... ha nem tennék semmit, ha nem jöttem volna magához, hanem várnám, míg... mondjuk így: likvidálnak... igen, ez a cél: likvidálni engem... ha én most nem próbálnám keresztülhúzni a tervüket... az volna megfutamodás... azt én magam is gyávaságnak mondanám... Beszéljünk a lakásról! Teljesen feleslegesnek tartom, hogy megnézze... ezzel igazán nem érde-

mes bajlódnia, az idejét lopja... én nem szépítek semmit... az igazat mondom... de azt maga is tudja, hogy milyen a legtöbb hatodik kerületi épület... hát ez olyan... amiben lakom... régi, roskatag ház a Dessewffy utcában... felőlem ajánlgathatja vagy hirdetheti aztán úgy, hogy belvárosi... vagy a város szívében... de minek bolondítsam magát... igazam van?... Ócska és mocskos ház, jobb érzésű ember már a lépcsőháztól elundorodik... higgye el, undorító az ilyesmi... esküszöm magának, ha tíz esztendővel ezelőtt azt mondja nekem valaki, hogy így fogok lakni... ilyen szennyben... hogy ennyire leadom magamat... hát lelövöm... megtettem volna... mint egy veszett kutyát, lelövöm... és az ember látja, hogy mások is ebben élnek... fel sem veszik, nem látják, hogy mennyire ocsmány... én reggelente... ma reggel is, hogy kiléptem a gangra, elszorult a szívem... nem mondhatok mást, így igaz... elszorult a szívem... fogalmam sincs, hogy maga hol meg milyen körülmények között lakik... semmi közöm hozzá... ez biztosan nem a maga világa... ez az egész nálam: szörnyű... nem nyomor vagy ilyesmi... a lakók nem is tartják ezt nyomorúságnak... egyáltalán nem... ha én azt mondom, hogy szégyen, vagy tűrhetetlen... akármit mondok én, látom, hogy nem törődnek azzal... nekik nem szégyen, nekik jó, hogy maguk a lakók hánynak meg szarnak a lépcsőházba... nemcsak cigányok vannak ott... mindenféle népség... kínai vagy koreai, vagy mit tudom én, milyen nációjú... még azt is nehéz eldönteni, melyik a férfi és melyik a nő... s még azzal jönnek, hogy én molesztáltam azt a girhest!... tudja, milyen az az asszony? ... egy özvegy házmes-

terné, és mint valami óriásgiliszta... nem azért, mert nagy... nem azért mondom, hogy óriási... asszonynak inkább kicsi... beesett pofájú és így csücsöríti a száját... így valahogy, mert hiányoznak a fogai, aztán rászokott, hogy így csücsörítsen... mi közöm nekem egy ilyen némberhez... egy sipítozó, háborodott asszonyhoz!... Nevetséges!... csak nem lehet rajta nevetni, mert a fenyegetéseik csöppet se tréfásak... tudja, hogy ma reggelre már vért öntöttek a postaládámba... igazi vért... a rendőrök még ezen is csak mosolyognak... piros víz az... vagy legfeljebb csirkevér... hát normális ország ez?!; megcsuklott a hangja, és széttárt ujjai annyira remegtek, hogy megkapaszkodott az asztal szélében. Ismerős volt a mozdulat, ahogy megragadta a falapot, de a zaklatott ügyfelek utána felemelkedtek, valahogy mindig felmagasodtak, mintha kívánságaikat, érveiket félig állva, a szemközt ülő ingatlanközvetítőnél mindenestre magasabbról nyomatékosabban adhatnák elő – az egykori katonatiszt azonban valósággal összement, mikor megmarkolta az asztalt. Belesüppedt a székbe; erőtlen csimpaszkodásában nyoma sem volt a meggyőzési szándéknak; töltsük ki szabályosan a lapot; mondta János, ő is belekapaszkodott a nyomtatványba, a kis fatokból kiemelt Parker-tollába; ipszilonnal írja a nevét?... telefon van a lakásban?... a számot, legyen szíves!... most is megállapodhatunk, hogy mikor nézem meg a lakást.... meg kell nézzem, másképpen nem árusíthatjuk... és helyette milyen lakásra gondolt?... hasonló méretűre, csak... mondjuk úgy, jobb helyen?

Nem gondolt másik lakásra, vagy ha gondolt is, hevesen hárított; most csak a lakásom mielőbbi eladásával foglalkozzon... hogy elmehessek onnan... hogy eltűnjek... most én semmi mással nem tudok törődni... értse meg, hogy itt halálos fenyegetések sorozatáról van szó... maga biztosan értelmesebb és emberségesebb, mint azok ott a kerületi kapitányságon... nem is tudom... talán bolondnak néznek... miből gondolom én, hogy az a jel, amit a bejárati ajtómra mázoltak, azt jelenti, hogy halál?... ilyesmit kérdeznek, és azzal a hihetetlen nyugalommal... Igen, tegnapelőtt vörös festékkel kenték az ajtómra azt a jelet... láthat effélét másutt is a városban... éjszaka összemocskolják a házfalakat, a hirdetőoszlopokat, a kapukat, a garázsajtókat... mindent beszennyeznek... mindent, amit találnak, mert hát nem az övék... nekik nem fáj... de mondja meg, voltaképpen kik ezek?... arabok... vagy kínaiak... miféle népség?... már többen vannak, mint a magyarok... és nem is cigányok... persze sok a cigány is, de a cigányok inkább csak hozzájuk csapódnak... mennek ezekkel, mert magukban még a gonoszságot sem tudják kitalálni... hanem hogy miért kell megtűrni ezeket, azt fel nem foghatom... kinek jó az, hogy itt van ez a sokféle náció? És ha már elmenekülnek a saját szülőhelyükről... mondjuk elmenekültek... jóindulatúan mondjuk így, pedig a nagyobb részük egyáltalán nem menekült, hanem azért települt hozzánk, mert itt mindent lehet... szabadabban üzletelhetnek... fajtalankodhatnak, bármit bűnözhetnek... igen, ezek bűnözők... és ha vannak is közöttük menekültek, akik tényleg csak szegények... afféle is-

ten számkivetettjei... tegyük fel, vannak ilyen ártatlanok, akkor azokat miért nem tartják a menekülttáborokban?! Ezt mondja meg! Miért nem?... Mert az idegeneket könnyű felhasználni... vagy kihasználni... hogy is mondjam... pénzért ezek bármit megtesznek... Ha maga, uram, értesül arról, hogy engem... ha mégis sikerül nekik, mert nem tudok előbb elszelelni, és maga megtudja, hogy én... engem, mondjuk megöltek, akkor is kijelentem most magának, hogy ezek csak végrehajtották... Hát mi bajuk velem?! Semmi. A nevemet se tudják. Ezek megkapják a munkát... és elvégzik... ez így megy. És akik kifundálják a dolgokat, azok a rendőrséget is megveszik... A rendőrségen azt mondják, ez szabad ország... de mi az, hogy szabad? Én nem lehetek szabad?... vagy mondjuk, maga... A magyar emberek a saját hazájukban nem lehetnek szabadok? Ezeknek pedig egyáltalán nem való a nagy szabadság! Egyszerűen nem való nekik...

A megbeszélt időben János hiába nyomta a kaputelefon csengőjét, a férfi nem jelentkezett. „Beszélgetés alatt ne nyomja a gombot!" Rövideket jelzett, sokszor. Aztán másik lakásba csöngetett. Senki nem szólt a készülékbe. A ház huszonkét lakásából valamelyikben csak talál élő embert. A csengőtábla fölött észrevett egy magányos gombot: dülöngélő betűkkel, két sorba írva: rend-elő, és még följebb az aranybetűs fekete táblát: dr. Szabó Tibor orvosi kozmetika. A csengetés mélyebben és erősebben szólt, mint a közös táblán próbálgatottak; senki meg se nyikkant, de a kapuzár berregve nyomban engedett. A riadt, s már menekü-

lésre is elszánt délelőtti ügyfél lakása néma volt. A francba! Rohadt átverés. Hogyan lehet ezt kivédeni? Sehogy. Még onnan, az ótvaros falú lépcsőházból telefonált – legalább magával hozta a megadott számot; az is kamuszám? Minden kamu? Mellette az ívelt ablakkeret üres, de a tokban maradt annyi szilánk, hogy lássa: valaha színes üveg díszítette a lépcsőházat is. Mint a templomban. A férfi az első csörgésre beleszólt a kagylóba; itt vagyok a lakás előtt, hát miért nem nyit ajtót?... mondtam, hogy fel kell mérnem...; érezhetően megnyugodott, majdnem önelégülten beszélt; mondtam magának, hogy megfenyegettek... többször, életveszélyesen... maga nem olyan ostoba... és korrupt, mint a rendőrök... megértette... hát akkor hogyan képzelte, hogy abban a lakásban maradok?!... Nem árulom el, hol vagyok... minek?!... Nem adom fel magamat... csak úgy önként, ostobaságból... tudja, én katona voltam, és... minek magának a lakás?... látja a házat... igazam volt?... persze, szörnyűséges... a lakás meg semmi különös... a méretet, mindent megmondtam... és nincs benne semmi különös... ha akarja, én tanúsítom, hogy bent járt... nincs mit megnézni, higgye el... nem veszített semmit... adja el sürgősen... én majd hívom, de ha valami fejlemény lesz, ezen a számon megtalál...

Visszament a gangra nyíló lakásajtó elé; biztosan bent van, és élvezi a saját hülyeségét... élvezi, hogy félhetne... nem fél semmitől... vagy egy ilyen őrült másképpen fél... az nem is félelem... mindegy... Itt a házban akárki... az orvos-kozmetikus... sarlatán... az is valami őrült vagy sarlatán, de legalább nem akar költözni... vagy akar... Ebben a

házban jócskán akadna... bármelyikük könnyűszerrel meggyőzne, hogy őrült a pasi, és csak az időmet lopom. Közben mégis úgy fürkészte János a sötétbarna, kukucskálóablak és levélrés nélküli, tömör ajtót meg körülötte a szürke, rücskös vakolatú falat, mintha felfedezhetne valami nyílást, aprócska, titkos lukat, mintha leleplezhetné ügyfelét, hogy azon át élvezkedve figyeli az ő toporgását. De miért toporog? Miért mondta délelőtt, hogy már aznap... hogy fél négyre ide jön...; megteszek minden tőlem telhetőt... Miért nem sikerül hárítania ezeket a lökötteket?... Hárítani!... Nem hárítja, inkább vonzza... gyűjti ezeket... meg se próbálja hárítani... nem igaz... Rájuk néz a nagy, szürke szemével... mintha figyelne... és ennyi elég, hogy keressék, a gyámolító hallgatásáért keressék... meg is találják és megtapadnak, mint valami légypapírra, úgy ragadnak... Ha kínos volna és undorítaná, nem hagyná, nem jönne engedelmesen, nem nézne rájuk türelemmel... nem is színleli a türelmet... de miért nem? Bárgyú volna?... egyszerűbb eljönni, egyszerűbb rájuk hagyni, s ezzel beszállni a történetekbe?... nem egyszerűbb. Ezektől az ügyektől és ezektől a manuszoktól a megélhetését sem reméli... semmit. Akkor meg? Fél az unalomtól? Lelkipásztorkodása voltaképpen mozizás? Jóságosnak mindenesetre nem képzeli magát... vagy önfeláldozónak... hogy tessék, vegyetek belőlem!... szaggassátok szét a testem, a lelkem... tessék... éljetek általam... Ezt nem. Előbb elhiszi magáról, hogy bárgyú vagy beteg. Lehet, hogy az. Beteg. Nincs elég életereje... nem képes védekezni, harcolni magáért... Ahogy Koleszár rá-rápillant... sajnálkoz-

va, émelygős lenézéssel... még Koleszár is tudja, hogy ő beteg... nemcsak hiányzik belőle a normális életrevalóság... ez betegségnek mondható... Hogy valaki órákon át hallgat egy ilyen pasast, a képtelen, hülye dumáját, és nem ám csak úgy tesz, mintha hallgatná, hanem be is engedi a szöveget az agyába... Betegség. Aztán meg eljön, telefonál, ácsorog egy lerobbant második emeleti gangon... detektívet játszik... szégyen, hogy nem sikerült egészen felnőnie... neki a legnormálisabb ügyfél meg a leghabókosabb is lehetséges bűnöző... vagy áldozat... vagy mind a kettő, sandít rájuk, mintha bűnözők volnának... áldozatok... azok meg hazudnak. Mindannyian hazudnak. Mindenki. Mióta belépett a céghez... az első pillanattól így érzi... valami kényelmetlen és büdös volt... az, hogy hazudnak... már a legelső jelentkezőről sejtette, hogy hazudik... elcserélném a Pozsonyi úti három szobás lakásomat két kisebb lakásra... vagy minőségi cserére gondoltam... és közben másfélékre gondolt... látszott, hogy másra... A legegyszerűbb kívánságok, az egyértelműnek tetsző kijelentések mögött... vagy körül... settengve mindig más is volt... ahogy megrebben a szemhéjuk... ahogy mondat közben megtorpannak... mióta is lakom ott?... lássuk csak... ki- meg behajlítják az ujjaikat, mintha számolnának, vagy oldalra döntik a fejüket... a nők édeskedése, ahogy bűvölnék... Az elmúlt nyolc hónapban annyi hazugsággal próbálták teletömni... Úristen! mennyivel... de miért hazudik mindenki?

„Ezt keresi?”, kérdezte a vörösre festett, fehér bőrű, kövér fiatalasszony, és az ügyfél lakása felé

bökött. Mint egy frissen sült kelt tészta, kipúposodva a tepsiből; hála istennek! Végre!... El is viszi?... Tudja, hányszor jelentettük be?!... De maga nem rendőr... igaz? Akkor meg minek próbálja elhitetni, hogy ezért a rohadékért jött?! A rosseb viszi el... sohasem szabadulunk... a gyerekem egy esztendeje lépést sem tehet egyedül, vagy hagyjam, hogy ez az állat fajtalankodjon vele?... Tanítsam be a tízéves gyerekemet, hogy ez egy rohadék?... mert azt mondták a tanácsba... mi a fenének hívják ezeket a nagyszerű tanácsokat adó...? Maga is onnan van, igaz?!; amikor a nő kapizsgálni kezdte, hogy János ingatlanközvetítő, alig csendesíthetően tombolt; végül megússza... tudtam, hogy valahogyan majd elkenik... És maga itt játssza az ártatlant, mintha fogalma sem volna, kiféle, miféle az az alak... Adnak neki szép, új lakást... az ilyennek nem kell egy életen át gürcölni, hogy lehajtsa valami szar helyen a szaros fejét... látta egyáltalán azt a jómadarat?! Hát csak rá kell nézni... ne mondja nekem, hogy nem látta, miféle!... Jól megkente magát is, így van?!; a gang másik oldaláról visszacsapódott a nő sipítozása: látta... ta... ta... ta... nem látta... ta... megkente...; és mit ácsorog itt? Menjen, és kérdezze meg a házmesternét! Kérdezze csak meg!... Mi köze a Rózsikának ahhoz, hogy a lakók kinek adják bérbe a lakásukat?! Ez az elmebeteg valami missziósnak vagy minek képzeli a Rózsikát... miért engedi, hogy kínaiak meg cigányok jöjjenek ide!... de azt mondom magának, ez a színtiszta magyar ember, aki olyan nagyra van a magyarságával, százszor rosszabb, mint a kínaiak meg a cigányok... én nem vagyok oda egyikért se,

de azok nem bántottak itt senkit... a cigányok se... a Fehérék pedig éppolyan rendesek, mint mi... én a Fehér Petit bármikor beengedem a gyerekemmel játszani, még hívom is, gyere csak, Peti, itt legalább biztonságban vagytok, itt bent... az ajtó mögött, mert az a szegény kis ördög még sokkal jobban retteg ettől a baromtól... Hát miért nem védik meg a gyerekvédelmisek az ilyenektől a gyerekeket?... Mondja meg, miért nem!... Akkor mi a szarért vannak... az én pénzemből... mert abból adják a híres tanácsaikat... mit kezdjünk a tanácsokkal?! A seggünket se törölhetjük ki... Szóval most elviszik máshová?! Hát dögöljön meg!... és azok is, akik elmenekítik... Már régen börtönben volna a helye... réges-régen... De maga tulajdonképpen mi a francot ácsorog itt?... Vigye... felőlem vigye... ha azt a parancsot kapta, hogy vigye el, hát akkor vigye!

A vörös hajú, világoskék pulóveres tészta-nő félig János felé fordulva hadonászott. Lecövekelt a lakásajtaja előtt, lába közé szorította a zöldséggelgyümölccsel telepakolt nejlonszatyrot, fogta a karikára fűzött, bőrnyelves kulcscsomóját, és átkozódva rázta a hat-nyolc kisebb-nagyobb kulcsot; legszívesebben rádönteném a falat... ezt a rohadt, vékony falat, ami elválaszt tőle... mostanában nagy itt a csönd... csak mert készül valamire... és nem lesz az szép... higgye el, förtelmes lesz... pedig mi lehet még?! még mi jöhet, kérdezem... sejtelmem sincs, mi az, ami még nem történt meg... egy belvárosi házban... nincs olyan bűn vagy... a fővárosban!... Ha valakinek méltóztatna összehívni egyszer a lakókat, és végigmondhatnánk, mi folyik erre... meg hogy amikor már szorul a hurok, ho-

gyan lesznek elővéve a kínaiak meg a cigányok... néha akkora itt a ricsaj, hogy megsüketül, megőrül az ember... ide hallgasson! Én egyedül nevelem a gyerekemet, és egyedül felelek érte... meg magamért... dolgozok, mint a barom, és iparkodok, hogy mindene meglegyen, és soha az életben nem kívántam senkinek rosszat, de ez itt... istenemre, nem csodálkoznék, ha valaki egyszer megsokallaná... ha elvágná a... hogy a francba mondjam?!... ha befejezné már valahogy az egészet... Nézze már!... Milyen hely ez?! Inkább arra lenne eszük azoknak a nagyokosoknak, hogy ne hagyják így pusztulni ezeket a helyeket... nem tanácsok kellenek az embereknek... nekem ne tanácsoljanak semmit!; elállta az utat, a keskeny gangon János nem fért volna el mellette, s a nő közelebb volt a lépcsőhöz; ezért hallgatta bénán?; miért?, átugorja talán vagy ellökje?; mondja, hogy pardon, elég volt, semmi közöm? Nem érzett késztetést, hogy akár egyetlen hangot adjon. Inkább leugrik a második emeletről... nyolckilenc méter az egész, s míg zuhan, a vörös hajú nézné, abbahagyná a károgást, a kulcsrázást, megfordulna, s ahogy arrébb lépne, a szatyor eldől, a paradicsom meg a barack kigurul, egyik-másik zuhan őutána, lassítva zuhannak, és végül totty... a nő nézné, kihajolna a korlát fölött és bámulna utánuk... nahát!, és a lakók, akik közül többen már hazajöttek a munkából, a lófrálásból, engedelmesen betértek az otthonukba, mint a karámba, már kipakolták a szatyraikat és káromkodtak, hogy az isten verje meg, most is ez a ricsaj... őrültek háza... hogy rogyasztaná össze!... de amíg ő zuhan, a hirtelen csöndre kinéznek, ajtók nyílnak, az óriásgi-

liszta házmesterné csücsörítené a száját...; nahát! ez is pont itt!; az orvos-kozmetikus felesége sikolt... vagy az sem... csöndben néznék... totty... meghallanák a letoccsanást, vad csapódást, és csak másodpercekkel később eregetnék azokat a hangokat, amelyek nyomban összefonódnak-gubancolódnak, vastag kötélféleként tekeregnek le, le, az udvar köve alá... mint valami óriásgiliszta...

Nem fog leugrani. Átpréseli magát a korlát és a nő feneke között. Hajlakk, rúzs és nehéz kölniszag kíséri még a lépcsőházi üres ablakkeretig. Lefut, el a házmesterlakás előtt, a romos, összerondított postaládák és a nyitott kuka előtt; nem érdekel. Micsoda?

Megfoghatatlan, hogyan, miért nyomta – inkább csak véletlenül érintette – éppen azt a távkapcsoló gombot, amelyikkel az ATV Hyde Park Corner zagyválása este bejött. Sohasem látott effélét. Valami aluljáróban forgattak, s mintha bárki bármiről szónokolhatott volna a tucatnyi ácsorgónak. Ez volt a műsor. Vették, adták. Bujkáló ügyfele beszélt, hadonászott, mint a kövér nő a kulcsaival, félelem nélkül ágált, már kiabált. Ugyanabban az öltönyben volt, amelyikben délelőtt, csak kötött mellényt is vett a zakója alá. Hosszú ujjai a kamera felé bökdöstek; mint valami Bábel... és addig kell rendet csinálni... megfékezni... amíg nem késő... ma senki sem érzi biztonságban magát a saját házájában... mert lopnak, és most már ölnek is...; János csak nézte: hogyan lehet a pasas ott, ő meg itt, miféle véletlenek zizegnek a Föld légterében vagy az űrben, hogy megint látnia kell. Éppen ma. Mintha forgó vurstli-hordóban botorkálna. S mire

mehet ezzel másnap délelőtt? Aztán? Mondogatja majd magában a szavakat, egész mondatot ismételget, végül már sírós-dacosan, hogy „mindenesetre nem hirdetem meg, be sem ütöm a gépbe”?

Ebben a világban megeshet, bármikor megtörténhet, hogy bejön az irodába egy érdeklődő; „kicsi lakást keresek, de a Belvárosban... vagy mondjuk úgy, a város szívében, ahol mégsem túl drágák az ingatlanok... érti, ugye?... könnyen megközelíthető... hamar eljutni onnan bárhová, de mégsem olyan eszementen drága... a hatodik kerület például... Hajós utca... Ó utca... Dessewffy utca... maga már jobban ismeri... érti, mire gondolok...” Ő meg bólint. Megeshet.

12
Szerencsétlen napon

Még akikről tudtam, hogy meggyőzték a házastársukat, valamilyen rokonukat vagy barátjukat, hogy észszerű és elkerülhetetlen a költözés, még akikről biztosan tudtam, hogy nem társtalanul menekülnének az otthonukból, még őket is magányosnak képzeltem: mindig tömegben voltak, de mintha egyikük se látna soha senkit, a saját hozzátartozóikat sem, és egyáltalán nem érzékelnék, milyen sokan menekülnek velük együtt, hozzájuk nagyon is hasonlóan. Rémülettől torz arccal, némelyek megadóan feltartott, mások ökölbe szorított kézzel, üvöltve vagy éppen némán vonultak – igen, az összkép leginkább egy hatalmas felvonulásra emlékeztetett, holott sem közös áhítat, sem közös akarat, még közös szenvedés sem kötötte össze őket. Semmi. Nem szabadulhat-

tam ezektől a jelenetektől, s akárhogy tiltakoztam magamban az egész hülye képzelgés és a saját torz szerepem ellen – hogy azt mondom rájuk: menekülők. Miért? Ki hatalmazott fel, hogy önkényesen, csak azért is együvé tereljem őket, és címkézzek: menekülők? –, hiába, annál gyakrabban tűntek fel álmomban, ébren is. Legtöbbször Kuruczné vezette a sort, ő állt legelöl, a többiek meg mellette, mögötte úgy nyomakodtak, mintha ott se volna. Üres hely. Leggyakrabban a Kuruczné lakása előtti benzinkút körül kígyózott, tekergett a sor. Láttam én is a sűrű benzingőzt, láttam, ahogy a szerencsétlen özvegy a torkához kap, ahogy újra és újra eljátssza a fuldoklást. Krimikben így múlnak ki a ciánmérgezésesek, de ő rikácsolt is; a végén majd el kell meneküljek... nem marad más hátra... menekülnöm kell... a puszta életemet fogom menteni... s még jó, ha megmenthetem... azt tanácsolták... nekem orvosok tanácsolták... komoly orvosok, hogy most már ne törődjek mással, csak az életemmel, az élethez szükséges egészségemmel... azt mondták, az utolsó pillanat ez, amikor még megmenthetem az életemet... hogy inkább vesszen el minden, az életem munkája... érti?... én most már odahagyok mindent, mit is kezdhetek holtan azzal, ami az enyém?...; az asszony bejelentkezés nélkül, dúltan állított be egy délelőtt. Kitartóan nyomta a kapucsengőt, nem szólt a telefonba, s amikor bejött és gyanakodva még maga mögé nézett, mintha ellenőrizné, hogy csakugyan lerázta-e üldözőit, leroskadt, és azt mondta, neki gyors, igen gyors segítség kellene; maga jóravaló embernek látszik... magának meg kell értenie, hogy itt nem arról van szó, hogy én el akarom adni a lakásomat, mert szebbre, nagyobbra vágyom... érti?... ez más ügy... az életemről van szó... ha nem tudok nagyon gyorsan elköltözni, meghalok; reked-

tes volt a hangja, de olykor szokatlanul magassá és élessé vált, mint egy be-beindított csiszológép, felsüvített, és aztán reszketett. Furcsán láthatóak lettek a hanghullámai, ahogy megmozgatták az iroda levegőjét; maga szépen eljön, megnézi a helyet... nem azt, hogy milyen a lakásom, mert az nem érdekes... jó lakás... higgye el nekem, nincs azzal semmi baj... a baj a benzinkúttal van, amit odaépítettek a házunk elé, és senkinek sem jutott eszébe, hogy ennek milyen következményei lesznek... eleinte nekem se jutott eszembe... tudja, már ötödik éve üzemel ez a kút. Mások is panaszkodnak persze, mert nagyobb a zaj, nagy a forgalom... szóval ami ezzel együtt jár... de nekem tönkrement az egészségem... kihullott a hajam... beteg lett a gyomrom, a májam, a tüdőm, és az orvosok... higgye el, több orvosnál is jártam, mert nehezen hittem el... de az orvosok világosan megmondták, hogy a benzingőz készített ki... én tiltakoztam az önkormányzatnál... nem mondom el magának a kálváriámat... higgye el, én megpróbáltam szép szóval, szelíden... mindent megpróbáltam, mielőtt bepereltem... az önkormányzatot... a Shell céget... mert Shell-kút az... tudja, olyan sárga... a tartalék pénzemet ügyvédre kell költsem... de látom már, ezzel nem jutok semmire... nem mintha nem bíznék az ügyvédemben... bíznom kell, mert neki is érdeke, hogy nyerjünk, de tudja, hogy van ez?... ha mégse nyeri meg a pereket, ő akkor is pénzénél van... meg aztán érzem... nem tudom másképpen mondani... érzem azt, hogy énnekem nem is kellene ezért fizetnem... nekem jár a jogorvoslat, a kártérítés... csak meg kell nézni az orvosi leleteimet... semmi mást, csak megnézni... bizonyos vagyok abban, hogy a bíróság majd kötelezi is őket, hogy másik lakást kapjak... én ebben teljesen biztos vagyok, csak éppen nem tudom kivárni... szörnyű ez...

hát nem?... hogy ennyire az én oldalamon van az igazság, s közben szégyenszemre el kell meneküljek... ez szinte felfoghatatlan...; Kuruczné talán még a hatvanadik évét sem töltötte be, de öregasszonyként viselkedett. Kétségbeesett volt, a rémülettől nagyobb a szeme, tág a pupillája, s bár erősen gesztikulált, rázta az öklét, azért látszott, hogy remeg a keze. Mintha maga sem tudná, hogy harciasnak, mindenre elszántnak, vagy inkább gyámolításra szorulónak akar-e mutatkozni, hol nekihevülten sipítozott, hol pityergéssel próbálkozott; nem; azt mondtam magamban: nem, és aztán többször, lassan, hosszú szüneteket tartva ismételtem: nem, és ahányszor kimondtam, hogy nem, annyiszor nyeltem, fejfájás ellen mondtam és nyeltem: nem, apró pirulák: nem, nem, nem, és használt is; gondolt-e arra, hogy kinek adná el a lakását?; de nem elhamarkodottan, és nem is türelmetlenül kérdeztem ám, csak miután vagy huszadszor mondtam magamban, hogy nem, és még akkor is egész nyugodtan álltam fel, leemeltem a polcról egy tekintélyes küllemű irattartót – űrlapokat, nyomtatványokat tartok benne –, készségesen elővettem a szokásos adatlapot, és tollal a kezemben, láthatta: munkára készen kérdeztem, hogy gondolt-e arra, kinek adná el a lakását? Természetes, szinte könnyed hangon szóltam, én úgy hallottam, Kuruczné pedig már-már válaszolt is, mintha a nevét vagy az adóazonosító számát kérdeztem volna, s ahogyan egy hivatalban illik, ő is készségesen-közönyösen. Igen, egy-két pillanatig gyanútlanul és udvariasan készült a feleletre, de talán csak azért képzeltem ezt a csöppnyi átmenetet, hogy annál drámaibbnak lássam a megrökönyödését. Megtántorult-e valóban? Kóválygott-e akkor a neki kiszabott térben-időben? És megsejtette-e a saját bizonytalanságát? Eltévedt? Min-

denesetre azt már nem képzeltem, hogy indulatosan megemelkedett, a szék is imbolygott alatta-mögötte, de nem felém hajolt, inkább hátrahúzta magát. Riadt, dühös és bamba volt egyszerre; hát most... maga nem az én oldalamon áll?; nem intettem, hogy maradjon nyugton, és mintha gúnyolódnék, azt mormogtam, hogy egyáltalán nem állok, láthatja: ülök éppen, és azért vagyok itt, hogy segítsek, de neki is segítenie kell, és könyörtelenül megismételtem: gondolt-e arra, kinek adná el a lakását, mert hogy el kell adni; ugye, jól mondom: el szeretné adni a lakást?... esetleg venne is helyette?... vagy egyelőre csak az eladással foglalkozzunk?... ezeket önnek tisztáznia kell... azért kérdezem, hogy ha eladásra gondolt, mégis: kinek?... miféle embernek?... a nagyon szegények, az igen-igen nyomorultak nem tudnak semmilyen lakást venni, különösen olyan szépet nem, mint az öné... mert látatlanul elhiszem, hogy kifogástalan állapotú, jó beosztású... csak hát akkor miféle vásárlóra számíthatunk?...tartsam titokban a benzinkutat?... megtehetem, amíg oda nem megy az érdeklődő; az asszony összeroskadva visszaült és tanácstalanul fürkészte az arcomat. Miről beszélek neki? Csapdát szimatolt; maga az én oldalamon áll vagy ellenem van?... jobb, ha megmondja mindjárt!... akad elég közvetítő ebben a városban; mégis hirtelen megszelídült, szinte búskomorságba süllyedt, s már csak csöndesen dohogott. Kuruczné lakását aztán nem láttam, sőt, az asszonyt se láttam többé. A környéket jól ismerem, legénykoromban egy esztendőnél is tovább voltam albérlő a szemközti házban, s ha annak idején megálltam az ablaknál, nem úgy persze, mint a kíváncsiskodó, ráérő öregasszonyok, én nem bámészkodtam soha tétlenül, nem fogtam görcsösen a függöny szélét, a kinti eseményeket apróra követve nem gyűröget-

tem-fontam a rojtot, s persze nyári estéken sem könyököltem szemérmetlenül a párkányra vagy az ablakkeretre, de megesett, hogy alkonyattájt a heverőtől a szekrényhez mentem, és ahogy az ablak előtt elhúztam, lefékeztem magam, s csak úgy oldalról kinéztem. Ilyenkor Kuruczné szobájába is láthattam. Az elmúlt másfél évtizedben nem sokat változhatott az a szoba. Már ha azt láttam. Vagy inkább: ha csakugyan arra emlékszem. Hasonlított az én albérleti szobámhoz. Kombinált bútor, perzsamintás szőnyeg – honnan tudhattam az utca túloldaláról, hogy nem valódi perzsa? Na és, ha az? Ha valódi? A szoba közepén csipketerítővel fedett négyzetes asztal. Középbarna, fényesre lakkozott. Minden fából, vagy inkább farostból készült bútordarab fényesre lakkozott, és minden a húsz-harminc évvel korábbi kommersz szerint válogatva, elhelyezve. Amit aztán a szekrénybe tettem: egy világos és egy sötét öltöny, csövesített farmernadrág, hegyes orrú cipő, az üvegezett részbe meg angol–magyar, magyar–angol szótár, négy vagy öt év Szép versek meg Körkép-kötet, kortárs írók fotóival a borítón, pár diákkönyvtári sorozatdarab, de csakis olyan regények és színművek, amelyeket abban a bő esztendőben egyszer sem vettem elő – miért épp ezeket hoztam el otthonról? Nyilván bármit vihettem volna. Rettentően untam a ruháimat és a könyveimet, a főbérlő csipketerítőjét és perzsamintás szőnyegét, azért olykor az ablak előtt elhaladtomban benéztem a szemközti lakásba.

Kuruczné talán csak szerencsétlen napon állított be hozzám – egy szerencsétlen, sipító özvegy egy szerencsétlen napon, amikor megcsömörlötten, már-már szerencsétlenül néztem a tíz négyzetméternyi irodámat, de nem gondolhattam menekülésre, kitörésre. Hova meneküljek tovább? A világűrbe? Az még előttem van. Bólin-

tottam is magamban. Előttem. Csakugyan, űrhajózással sem próbálkoztam. Még mivel nem? Mindenesetre gyorsan elhitettem magammal, hogy felesleges megnéznem Kuruczné lakását. Olyan, amilyen. Az adatokat beírom a listára. Csupa nagybetűvel és legalább két felkiáltójellel odabiggyesztem a figyelemfelkeltő megjegyzést, hogy „rendkívül olcsón, mert sürgős", a többi Kuruczné dolga. Színleljen ő – palimadár akadhat, bár az érdeklődők hamar rájönnek, hogy látták már néhányszor a hirdetést. Ne számítgass, ne morfondírozz, vágj bele!... erre minduntalan figyelmeztettem magam: vágj bele, ez ilyen terep, próba és ritkán szerencse... vágj bele. Írd be a listára, annyi esélye van, mint a többinek, és ha sikerül... ha valakinek éppen az a lakás kell, hát tudd, hogy te addig játszod a meccset, amíg sor kerül az üzletkötésre, egy lépéssel sem tovább. Csak addig.

Az irodánk közvetítésével nem kelt el a lakás, így még lappangó lelkifurdalásom sem lehet, de azért a menekülőim élén rendszerint Kurucznét látom, vagy egy Kuruczné-féle asszonyt: idősebbnek látszik, mint a kora, sovány, inas, vékony szájú, az orra tövében sötétbarna szemölcs vagy vadhús. A hangját, mintha a távirányító mínuszos jelű gombjával kiiktattam volna, nem hallom, pedig tátog, és látom, hogy hanghullámoktól meg benzingőztől sűrű és remegős a levegő. Rossz ripacsként a nyakához kapdos, tág pupillával, eltorzult arccal fuldoklik, mégsem törődik azzal, nézem-e, s hogy mellette, mögötte hányan vannak.

13
Még itt is hallani

A fiatalasszony belevörösödött, amikor megkérte Jánost, hogy hétvégén, pontosabban vasárnap délelőtt jöjjön megnézni a házukat; tudom, hogy ez abszurd ötlet... volt már egyáltalán, aki ilyen pofátlansággal jött?... vasárnap!... jó, hogy nem karácsony este!... szégyellem magam, és szeretném, ha nem erről ítélne meg... én... mi nem ilyen emberek vagyunk... higgye el, utálom a beképzeltséget meg a fontoskodást, és azt se gondolja, hogy könnyű nekem ez az egész... csak nem tudtam okosabbat kitalálni... egyszerűen nem jutott más eszembe... kérem, ne erről ítéljen meg... én inkább nagyon is gátlásos vagyok... de valahogy találkoznia kell a férjemmel... nekem ezt meg kell szervezni, csakhogy ő munkanapokon jóformán nem elérhető... úgy értem, hogy... mintha nem is létezne számunkra... a családja számára... én semmit sem beszélhetek meg biztosra... és az még kínosabb, ha mondjuk, mi megállapodunk valamiben... nem! azt nagyon nem akarom... pedig ha mégsem találkozik vele... ha sehogyan sem sikerül, még akkor sem szabad feltételeznie, hogy nem akar magával találkozni... higgye el, én sem tudom soha, hogy aznap este elmegyünk-e színházba vagy társaságba... hányszor elveszett a jegyünk... az utolsó pillanatban nem lehet már átadni... és nagyon sokan megbántódnak... nekem kell tartani a hátam... de én megértem... és hát elfogadtam, hogy így élünk... semmi okom panaszra, csak muszáj megmagyaráznom magának... hogy ne legyen semmiféle előí-

télete... mi tényleg nem vagyunk olyanok... ahogy mondják... nem vagyunk bunkó újgazdagok... az nem a mi stílusunk... egyszerűen csak nem tudja a férjem, hogy a következő pillanatban mit szakasztanak a fejére, s nekem... meg sajnos a kislányomnak is, ehhez alkalmazkodnunk kell... az ő életviteléhez... én igyekszem, és őszinte szívvel igyekszem tisztázni a férjemet, de tapasztalom, hogy nincs mindenki tekintettel erre... nem haragszik, hogy megkérem: vasárnap jöjjön?... késő délelőtt... vagy... különben az egész szörnyű históriát is meg kell értenie... hogy miért kényszerülünk eladni a házat... magának megmondhatom, alig tudom elképzelni, hogy hamarosan költözködni fogunk. Annyira szeretem ezt a helyet. Majd meglátja. Gyönyörű... Olyan, mint a Paradicsom... és mi valósággal ki leszünk onnan űzve... ezt nem mondhatom másképpen. Ez kiűzés... elüldözés... higgye el, gonoszság, ami már egy éve folyik ott. A férjem pontosan tudja, hogy nekem milyen sokat jelent ez a ház... és a gyereknek is... itt boldog gyerekkora lehetne... úgy gondolom, eddig boldog is volt... de kegyetlenség volna visszatartani a férjemet a költözéstől... látom, hogy most már pattanásig feszült. Rettenetesen féltem őt. Meg aztán ő semmivel sem kevésbé ragaszkodó... éppen ez a gonoszság... hogy olyan emberekkel tolnak ki, akiknek ennyire fontos az otthonuk. Tudja, a férjem éppen olyan családszerető, mint én... de én egyetlenke voltam, ő pedig nagy családban nőtt fel... az összetartás, a ragaszkodás a vérében van... meg tanulta is... nyugodtan mondhatom, hogy a férjem számára a legelső a család; eltűnődött, és határozottan biccen-

tett; igen, mi vagyunk neki a legfontosabbak, és az, hogy ott élünk hárman... az otthonunk... éppen ezért nem szeretném őt kihagyni a lakáseladásból sem... ugye, megérti?... és megteszi, hogy ránk áldozza a vasárnapját? Megmondom őszintén, ha eljön, nemcsak annak fogok örülni, hogy segítségünkre lesz, hanem annak is... a legjobban annak, hogy megért engem... oly sokszor kellett keservesen csalódnom az utóbbi időben, hogy már attól rettegek, nincs is eleven ember, akiben bízni lehet; a nő harmincas éveinek közepén járt, nagyon vékony és nagyon fehér bőrű volt, hosszú, lángvörös haját két oldalt hátracsatolta, s olyan látványosan egyszerű miniszoknyát és fűzöld pólót viselt, amelyekkel jelezhette ragaszkodását a saját ifjúságához, meg a felejthetetlen, de romantikusra színezett szűkösködés idejéhez. Különben minden jól állt neki. A kapkodó beszéd is, ahogy belevörösödött a magyarázkodásába; a kislányom most megy második osztályba... hétéves, és azt hiszem, nem fog emlékezni erre a házra... majd úgy kell megmutatnom, messziről... és mesélnem ezekről az évekről... tudja, mi rengeteg munkával alakítottuk otthonunkká a házat... a férjem persze sokkal többet keres... de én is iparkodtam... amikor a kislányom megszületett, már benne laktunk... de honnan kezdtük? Megmondjam?... a József Attila lakótelepről... a férjem... úgy értem, akkor még nem volt a férjem, amikor egyetemre jártam... tanított engem. Igen, a tanárom volt, pedig nem annyival idősebb... csak tíz évvel... az egészen normális, és majd látni fogja, milyen fiatalos... jó, nem sok ideje jut mostanában sportra, de imád sportolni; kedvesen

nevetett magán, a nyakán, a homlokán sötétebb vörösek a foltok, mint az égésnyomok, gyorsan terjednek, sebesen vándorolnak, és hamar eltűnnek. Zöld szeme azonban csöppet sem riadt; úgy beszélek, mintha a férjemet ajánlgatnám... Akkor elképzelhető, hogy vasárnap megnézi a házunkat?... Lépjünk mielőbb akcióba!... ha már elkerülhetetlen, vágjunk bele!... Talán ha elmesélem, hogy itt jártam... talán ez önmagában is megnyugtatja a férjemet, ez komoly biztatás, nem igaz?... persze tudom, hogy nem megy egyik napról a másikra, és óriási szerencse kell a sikeres lebonyolításhoz... én tökéletesen tisztában vagyok a maga nehézségeivel, de fogjunk hozzá!

Az asszony még az irodában elmesélte, hogy a szomszéd telken néhány éve magánklinika működik. Szabályos és rendes vállalkozásnak indult. A tulajdonos jó tempóban átalakíttatta az eredeti villát, rendezték a kertet, a bekötőutat, s bár nem volt kellemes az a két-három hónap, amíg munkagépek zakatoltak és csak úgy dőlt a sitt-por, türelmesen és barátságosan kivártak, s még gratuláltak is a megnyitó napján, mert nagy hűhós megnyitó volt. A klinikán főként kozmetikai műtéteket végeznek, ráncfelvarrást, zsírleszívást, különféle plasztikázást, de visszérproblémákkal, szembántalmakkal, meddőséggel meg potenciazavarokkal is foglalkoznak. Meglehetősen nagy a forgalom, mondta a vörös nő, de soha ebből semmi baj nem adódott, s talán még három esztendeje sincs, hogy éppen az ő férje magyarázta, milyen érzékelhetetlen, de nagyon is létező előnyökkel jár az, hogy a klinika szomszédságában laknak. Az egész kálvári-

ájuk hirtelen jött. Alig egy esztendeje szenvednek a géptől. Pontosabban: csak a férjét gyötri az éjjel-nappal hallható zúgás, de ő megérti, hogy borzasztó lehet, ha valaki nem tud aludni, ha soha nem tudja kipihenni magát, és képtelen otthon bármire is koncentrálni. Tanúsíthatja, hogy a férje megpróbált a ház másik felében fekvőhelyet keresni, újraszigeteltették az ablakokat, ami nyáron különben sem segít, de akkor is: hiába. Az a gép nem úgy zúg, mint mondjuk egy régi típusú hűtőszekrény vagy egy megvadult porszívó, nem is úgy csattog, mint egy csapágyas mosógép, nem. Nem a hang erejéről van szó. Tévedés volna, ha egyszerűen hatványozná valaki képzeletben az ilyesféle zajt. Ez más. Rémületes és alattomos. A férje pedig, most már ezzel szembe kell nézni, sohasem fogja megszokni. Muszáj elmenekülniük. El a gyönyörű házukból, mert ez kibírhatatlan. És hogy éppen ők, az ő férje került ilyen helyzetbe! Egy egészséges, normális, kiegyensúlyozott férfi! Néhány napig, talán pár hétig is szótlanul tűrt, látszott persze, hogy gyűrött és ideges, s akkor végre megkérdezte tőle: te is hallod? Igen, hallotta. És délelőtt udvariasan beszólt a klinika vezetőjének, a lehető legkedvesebben kérte, nézzék meg, milyen műszaki hiba okozza azt a furcsa búgást. Érthetetlen volt, miért szólt hozzá olyan gorombán; búgás? Miféle búgás hallatszik magukhoz? Itt semmi sem búg, nem zúg, nem zakatol. Nálunk minden rendben van; a nő utánozni próbálta a klinikavezetőt, ügyetlenül eljátszotta, ahogy az ismeretlen vállalkozó gúnyosan megnyomja a „nálunk” szót, de mintha elégedetlen volna a saját színészi teljesít-

ményével, meg is magyarázta, méghozzá úgy, hogy a nyakán, a homlokán megint sötétebbre váltottak a foltok; „nálunk”, ilyen pimaszul mondta: „nálunk”... nagyon jól hallottam, félreérthetetlen volt... azt mondta „nálunk minden rendben van”, hogy voltaképpen azt mondhassa: maguknál van gond... már akkor úgy kezelt, mint egy elmebeteget, és később is... én nem adtam rá semmi okot, de az első pillanattól elzárkózott... sőt, úgy bánt velünk, mintha kényszerképzeteink volnának... maga megérti ezt? Hogy egyszer sem volt hajlandó átjönni, és meghallgatni azt a zajt... higgye el, azóta semmilyen módon nem tudtunk vele emberien közlekedni... pedig próbáltuk... a férjem eleinte hallani sem akart arról, hogy bepereljük... most már kénytelenek voltunk, de őszintén szólva, nem sok eredményt remélek. Gondolja csak el, hogyan fogad egy ilyen ügyet a bíróság... kiröhögnek... nem is csodálom... ha én hallanám... mondjuk társaságban ezt hallanám, talán én is kinevetném, mert... de nem ez a lényeg... semmiféle készséget, csöppnyi jóindulatot sem tapasztaltunk... s ezt nem értem... nem értem, miért, mitől lett ilyen rideg és ellenséges az az ember... nem értem, hogy miért kényszerít bennünket azokra a lépésekre... mert kényszerít... pontosan látjuk a férjemmel, hogy kényszerít... mindenre... a feljelentésre... és most már az eladásra... a menekülésre. Hiába tiltakozunk magunkban, a végén minden előre kiagyalt lépést megteszünk. Nyolc-kilenc hónapja, hogy a férjem levélben kötelezte magát... szóval egy ajánlatot tett a klinikának... És írásban... mondjuk így: felajánlott egy jelentős összeget... Higgye el, a fér-

jem sohasem volt kicsinyes, és engem is tökéletesen meggyőzött az elgondolása... mi nem akartuk ezt a háborúságot. Azt mondta a férjem, hogy ha pénzzel elintézhető ez az ügy, hát intézzük el... felajánlotta, hogy a gép szervizelési költségét, s ha szükséges, akár új készülék beszerzését is vállalja... egymillió forintig... Azért ez nagyvonalú, nem?... De tudja, mit válaszolt erre a szomszédunk?... Hogy pszichiátriai esetekkel nem foglalkoznak... Én nem akarom itt minősíteni, mert már szégyellem... minden annyira gyalázatos; akkor sírva fakadt.

Vasárnap féltizenegykor az asszony szólt a kaputelefonba; nagyon köszönöm... jöjjön; a kerítés rúdjai között mikrokamerával nézett szembe János, és érezte, hogy a rövid kerti úton is figyelik. Mit látnak rajta? A megértés és megbízhatóság sűrítménye. Szürke öltöny, halványkék ing, a zsebében mobiltelefon, a haja rendesen nyírt, a cipője diszkréten csillog. Nem sovány, nem is pocakos, nincs szemüvege. Az épület bejárata fölött trófea. Nyilván saját zsákmány. Egy pillanatra megállt, keze még el sem indult a csengő felé, a vörös nő már nyitotta az ajtót; ugye, hogy gyönyörű a hely?... maga biztosan mindent észrevesz; és felvezette a vastag szőnyeggel borított falépcsőn. A feljárattal szemközt is trófea, a nappaliban meg három díszelgett, mint az oldalsó csillárok meredtek előre a hosszú ablakokat elválasztó virágmintás tapétával fedett faldarabokon. A férfit másfélének képzelte János, bár fogalma sem volt, hogy néz ki egy tipikus bankár. Közelről még nem látott bankárt. Ingujjban volt, fekete szövetnadrágban és barna bőrpapucsban. Alacsony, tömzsi férfi, gyér, vi-

lágosbarna hajjal, a nyaka feltűnően ráncos, mint egy vén pulykának, az arca azonban kisfiúsan kerek, s a keze is, mint egy növésben elakadt, megtorpant kamaszé. Vodkát és whiskyt vett elő, János hárítóan emelte a kezét; na, egy rendőrségi adagot?...; töltött, de a pohárkát otthagyta az ezüsttálcán. Amikor János elment, érintetlen volt az ital; kérem, ne zavartassa magát, nézzen körbe, csináljon mindent úgy, ahogyan szokta... nem akarjuk elrabolni a pihenőnapját. A feleségem mindent megmutat... ő jobban is tudja... hogy úgy mondjam, ő otthonosabban mozog itt; kényszeredetten vigyorgott, a nő vörös foltjai szaporán nőttek. Az a tíz év, gondolta János, megvan húsz is. De minek hazudik?; jöjjön... kezdjük felülről, a hálószobáktól!; a szőnyeges lépcsősoron még egy emeletet mentek fel, a fordulóban az asszony megállt, mutatóujját a szája elé tartotta; hallja?... még itt is hallani... hát még a hálószobánkban!; amint a nő megtorpant, János engedelmesen hallgatózott, de csak akkor döbbent rá, hogy eddig eszébe se jutott a csapágyas mosógép zajához sem hasonlítható klinikai eszköz hangja. Ösztönösen biccentett magának: egészséges védekezés. De vajon a nő látta-e? Észrevette már, hogy János egyszerűen megfeledkezett az ő gyötrelmes vallomásáról? Mielőtt megszégyenülten hebegett volna valamit, vagy mielőtt a nő megszégyenülten sírva fakad, valahol az utcában vijjogva megszólalt egy riasztó. Nem autóriasztó volt. Mintha egy városrész szirénázna, vadul, kitartóan. A vörös foltok most nem terjeszkedtek, a halántéka meg az orra töve inkább szürkésfehér; menjünk; János gyöngéden vezette tovább. A kis-

lány rajzfilmet nézett a szobájában, s vélhetően sem az idegen jöttére, sem a riasztó hangjára nem neszelt föl. A gyerekszoba és a szülők hálószobája mellett még két nagy szobába kukkantott be János. Pazar fürdőszoba, lent, a nappali szintjén is volt egy márványmedencés fürdőszoba, s az alagsorban, a tornaterem mellett zuhanyozó; háromszázötven négyzetméter... a kert pedig... úgy értem, a telek... odaadtam, ugye a tulajdoni lapot?... négyszáz valamennyi négyszögöl... kétszázhúszmillió ezért nem sok... igaz?... csak hát mit találunk, és ha találunk is, ki tudja...; a riasztó hangján is átütött a férfi üvöltése. Talán egy ügyeletes rendőrrel kiabált, hogy csináljanak valamit, azonnal csináljanak valamit. Verjék szét, robbantsák fel azt a rohadt, magára hagyott riasztót; valamit!?... érti?... valamit!; levágta a telefonkagylót, aztán szekrényajtó csapódott, fém- és üvegcsörömpölés. Beazonosíthatatlan. A pulykanyak rángatózhatott, amikor károgva kiáltott; elmentem; kapudöndülés nem volt. Ezek finom szerkezetek. Mágneszárak, vagy annál is korszerűbbek. Amikor a nő kikísérte Jánost a kertkapuhoz, a kőpárkányról felemelt egy rózsaszín műanyag kannácskát. Mintha sohasem látta volna még. Mi ez? Hogy került ide? Homokozó játékféle. Csőrös locsoló. Az edényben folyadék lötyögött, és az asszony lassan megfordította, a lába elé csurgatta az egészet; így van ez; és eszelős daccal nézte a kis pocsolyát.

14
Csak ne most

Azért ha nem is látta a hírműsorban, elhiszi nekem, hogy így volt?... Elhiszi?... nem én találtam ki... hogyan találhatnék ki ilyesmit? A gázpalack... vagy mi a csuda az... látszott a maradványa, mert az elmebeteg állat addig-addig fenyegetőzött, míg végül megtette... amikor már senki sem vette komolyan, felrobbantotta a házat. S csak az isteni szerencsének köszönhető, hogy rajta kívül senki sem sérült meg komolyan. Különben minden hírműsorban megmutatták... a Tényekben meg a Híradóban is... mindenütt. A vénemberből szinte semmi sem látszott... talán ahogy betoltak a mentőbe egy tepsiformát... de nem biztos, hogy ő volt... Nem mintha számítana... azt megmondták, hogy súlyos égési sebekkel kórházba szállították, de a beomlott falak meg az elüszkösödött szobák... elszorult a szívem... mert már láttam... és az borzalmas volt. Ültem a televízió előtt, egészen gyanútlanul leülök, hogy megnézzem, mi újság a világban, és amint jöttek ezek a képek, azt mondtam magamban: ez éppen a mi esetünk. Mi majd pontosan így járunk. És nem is tagadom, én abban a pillanatban elhatároztam, hogy túladok a lakásomon, de még azt sem várom meg, míg eladom és másikat találok... ki tudja, mennyi idő az... én akkor este felhívtam a nővéremet, és megkértem, hogy kis ideig meghúzhassam magam nála. Megértette, hogy életveszélyben vagyok... nem tolakodtam még nála így soha, és ismer ő engem, tudja azt, hogy jó oka kell legyen, ha én menedéket keresek...

aztán emlékeztettem rá, hogy amikor ötvenhat novemberében hozzánk kellett jönniük... úgy bizony, az egész családjának, pedig akkor még mi is öten éltünk abban a lakásban... de oda kellett hagyniuk mindent, mert akkor a Tanács körúton laktak... ahol a Filmmúzeum volt... tudja, abban a házban, s a lakásukat ripityára lőtték, hát mit tehettek szegények... két kis gyerekkel... akkoriban még a sógorom is élt... de csak úgy emlékeztünk erre az időre, nem kellett felhánytorgatnom... érti? Nem úgy mondtam én... mert a nővérem szeretettel fogadott... csak eltűnődtünk, hogy most mintha ugyanott tartanánk... pedig milyen régen volt az... és most mind a ketten egyedül maradtunk... a nővérem is, én is... persze nem sejtettük, hogy ilyen nehéz lesz ez a lakáscsere, egyik hét telik a másik után. Először azt gondoltam, elegendő feladni hirdetést... megmondom őszintén: feladtam már jó pár hirdetést, de azt hiszem, így nem megy... az meg tűrhetetlen, hogy ott lakom a nővéremnél, amikor van rendes lakásom... Hát miért kell énnekem úgy élni, mintha bűnös volnék és menekülnék... vagy mintha üldöznének... mert most úgy élek... képzelje csak el, hogy hazamegyek ruhát váltani... fel-felugrom ezért-azért, de már amikor belépek a kapun, a torkomban érzem a szívemet, és imádkozom, hogy ne most... édes istenem, csak ne most, és kapkodok, remeg a kezem... mit gondol, a végtelenségig tarthat ez?! Tizenhat lakás van a házunkban, abból ugye, az egyik a mi saját elmebetegünké... öregember az is, és maga van... a fia nemigen törődik vele, s amikor megkértük... mert mi, az összes lakó annak idején aláírta... legalább

három évvel ezelőtt kértük már, hogy kezeltesse az apját, vagy szállítassa el, vagy csináljon valamit, mert az öreg közveszélyes... az a férfi csak hebegett-habogott... mit tudjon csinálni? Hogyan dugja be valahová az apját? És azt igazán megértem, ha nem veszi magához. Én különben mindent megértek, de mire jutok a nagy megértésemmel... most menekülhetek... Szóval a tizenhat lakásból az egyik ez, aztán van egy üres... éppen a mellettem lévő. Sem a tulajdonosa... senki nem lakik ott, nincs kiadva... van aztán az enyém, és van még, ugye, tizenhárom... az meg felfoghatatlan, hogyan lehetnek meg ott nyugodtan... vagy mit tudom, nyugtalanul, de mégiscsak ott vannak... Némelyik család gyerekkel... Maga szerint ez nem felelőtlenség? Nem arról van szó, hogy én olyan nagyon ijedős volnék! Na de ilyen veszély mellett... És amikor láttam a televízióban, hogy az a zuglói őrült mit csinált, arra gondoltam, hogy ha most nálunk ez a félcédulás látja, vagy valahogy megtudja... hogy most ez is majd megpróbálja... vérszemet kap. Mert az a sok szörnyűség, amit megtesznek... tudja... gyilkosságok, robbantások... amikor csak úgy bemegy egy kamasz puskával az iskolába és fejbe lövi a tanárait, vagy elvágják a nők torkát... ezeket azért csinálják, mert látják, hogy ilyesmit lehet csinálni... nosza, próbáljuk ki... veszélyes ám megmutatni ezeket a dolgokat... máskülönben meg, ugye, nem lehet, hogy ne mutassák meg... értem én... tudja, velem az a baj, hogy mindent nagyon is megértek, pedig ebben a világban nem szabad így... hiába mondom magamnak, hogy Terka, légy észnél... így mondom, saját magamhoz szólok így...

Terka... mert ez a nevem... légy észnél, ne figyelj oda mindenre, ne fakadj sírva a mások baja miatt, ne emészd magad azon, ami nem a te ügyed... tudom, hogy nem kellene, és látja: most már olyan vagyok, mint egy hajléktalan.

15
A hálójukból

Ne gondolja, hogy rasszista vagyok. Énnekem nincsen semmiféle előítéletem... tényleg nincsen... ha utálnám vagy megvetném... vagy mondjuk, lenézném a cigányokat... érti, hogy gondolom?... mert sokan, ugye, eleve így vannak... hát nem? A legtöbb embernek maga azt mondja, cigány, máris fintorog, még olyan is van, aki kiköp... van ilyen... és meg kell hagyni, a cigányok szépen bizonyítanak is minden rosszat... még a szörnyűségeket is... minden alávalóságot, amit terjesztenek róluk... szinte beváltják... de higgye el, ha én is így éreznék, nem mentegetném itt magamat, csakhogy én gyűlölöm az ilyen előítéletességet, és annyira viszszásnak... merem állítani: igazságtalannak találom, hogy éppen nekem kelljen menekülni közülük. Nekem, akinek nincsenek előítéletei... hogy nekem gyűlölködve kelljen menekülnöm... Igen, pontosan ez a helyzet. Muszáj másik lakást keresnem, és muszáj mielőbb eltűnnöm a látóhatárukról is, mert a három cigány család a házban... ugyanis már három lakásba cigányok települtek nálunk... Mármost akárhogyan is gondolkodunk, a tény az tény, ugye, és azért meg kell hagyni, hogy a cigányok

sokkal szaporábbak, mint a magyarok... így van... attól nem kell tartani, hogy a cigányok majd elfogynak... hogy kihalnak... úgy értem, mint fajta.... hát ettől nem kell tartani.... Már aki ilyesmiért aggódna... lelke rajta... vannak ám, akik megjátsszák a nagy emberbarátot, az igazság meg egyenlőség szószólói... csak hát életükben nem találkoztak cigánnyal... Könnyű ám prédikálni meg újságcikkeket írni!... én az ilyeneket... akik így hallatják a hangjukat... ezeket a nagyokosokat mind kötelezném arra, hogy együtt lakjanak néhány cigánynyal... mert aki vizet prédikál... De én most a magam dolgát mondom! Jó, visszatérek az én ügyemhez... Az a lényeg, hogy ezek valamiért összefogtak ellenem. Isten a megmondhatója, hogy miért. Mert én egy mukkal vagy egy mozdulattal sem adtam okot rá... De ha azt mondom, hogy összefogtak, akkor ezt szó szerint értse... összefogtak, és a megsemmisítésemre törnek... igen, pontosan így. Egyáltalán nem vagyok többé biztonságban... Megengedem, hogy ebben a világban senki, sehol nincsen biztonságban, hogy az erőszak ma már... hogy úgy mondjam, mindennapi... szinte normális jelenség... nem igaz?... a nővéremet ellökték a lépcsőházában és kitépték a kezéből a táskáját. Egy barátnőmet a nyílt utcán rabolták ki, a sógornőmet... de ezzel igazán nem akarom untatni... tudja, hogy van ez... ugye, hogy nem túlzás?... amerre nézünk... bárhová... és én meg is mondom, miért tapasztalunk ilyen rettentő sok erőszakosságot... megmondom: mert nincs semmi, ami visszafogná az embereket... De beszéljek csak a magam dolgáról! Ugye, ezt várja?!... nézze, én nem valami babonás ijedelemből

szántam rá magam, hogy eljöjjek ide, és végül is azt kívánjam: hagyhassam el az otthonomat... Mert érti? ...én kezdettől arról beszélek, hogy el kell költözzek... fogalmam sincs, hol találok alkalmas lakást, hogy hol fogok majd megnyugodni... Nagyon zaklatottnak talál? Mondja meg őszintén! Pedig egyáltalán nem vagyok félős... nem, velem soha hasonló sem történt, és alig is akarom elhinni, hogy hatvannégy évesen ilyesmire vállalkoznék... hogy pontosan olyan legyek, mint a többi öregedő, eszelős asszony... Higgye el, szörnyen sajnálom, valahogy bánt az egész... szinte restellem, mintha mégis elkövettem volna valamit... Annyit törtem már a fejem, de mindig oda lyukadtam ki, hogy nem engedhetem meg magamnak a veszélyeztetettségemet... Ez is nevetségesen hangzik... tudom, de értse meg, én tíz éve maradtam özvegyen, nincsen gyermekem... nekem magamért kell helytállnom, én csak saját magamra számíthatok... és mit csinálok, ha ne adj isten, úgy megütnek, hogy nyomorék leszek?... Vagy ha... nem is akarok itt találgatni, tény az, hogy muszáj mindenkinél alaposabban meggondolnom, mit kockáztatok... és inkább jöjjön ez az őrültség, inkább költözködöm vénségemre, de nem merek ott maradni... Mutatok magának egy fényképet... nézze, és mondja meg, ki az!... Én vagyok, uram, én magam... rólam készült ez a kép, méghozzá öt esztendővel ezelőtt... Ne udvariaskodjon... felesleges! Én úgy megrémültem, amikor a minap kezembe került... Úristen, mi történt velem!?... Jó kiállású, erős asszony voltam... most meg!... És nem azért mentem így tönkre, mert valami betegségem van... kivizsgáltak... és ha

nem is vagyok mai csirke, de annyira öreg sem... az idegeimnek mindenesetre vége... És tudja, ahogy kezemben tartottam ezt a fényképet, egyszerre az ő szemükkel láttam mostani magamat... én valósággal provokálom az erőszakot... egy ilyen összetört, fonnyadt, magányos asszony... a kutya sem védi... én akkor megértettem, hogy ennek nem lehet jó vége. Nekem sürgősen lépnem kell... menekülni, amíg nem késő... talán máris késő... azért is mondom el így magának, hogy ha nem sikerül időben kikerülnöm a hálójukat, legalább maga tudni fogja... A hálót is szó szerint vegye!... Mindent szó szerint!... Kifeszítettek az ajtóm előtt egy damilhálót. Nem ecsetelem magának a következményeket, de nem törött el se a lábam, se a karom... A többi lakó azt mondja, gyerekek csinálták... és ha gyerekek? Ha megengedik a szülők! Szerintem biztatják is őket. Talán a fenyegető levelet is egy pajkos, ám ártalmatlan kisgyerek írta?! Ugyan kérem! Az első emeleti cigányasszony legalább nyíltan becsengetett hozzám, s mielőtt egyet is szólhattam volna, pörölni kezdett ott a folyosón, de úgy, hogy lehetőleg a szomszéd utcából is összecsődüljenek... nem sokat értettem a lefetyeléséből, csak hogy a drágalátós kölykeit akarta megvédeni... velem szemben... isten tudja, miért... mit csináltam azoknak a kis ördögöknek... nem adtam pénzt, amikor kunyeráltak... ez igaz. Nem adtam. És nem eresztettem be őket a lakásomba, de nem mondtam semmi olyasfélét, hogy tolvaj cigányok... miért kellett volna nekem a lakásomba invitálni őket? Hol van az megírva, hogy behívjam az ilyen gyerekeket? Hogy hazajöttek a napköziből, és ve-

szettül hideg volt, a gyerekeknél meg állítólag nem volt kulcs, bekéretőztek... de az egész annyira átlátszó... mese habbal... hogy még nem ért haza az anyjuk, és én megtagadtam, nem engedtem be őket... Nézzen rám! Mit csinálok, ha ezek a gyerekek leütnek? Márpedig... köztünk szólva, leütöttek volna... napnál világosabban láttam akkor... volt annyi eszem... azt mondtam, menjetek a Tálasi bácsiékhoz, én most nem érek rá... Tudja, a Tálasi böhöm nagy ember, kamionos... hát csak próbálkozzanak ott... könnyű egy ötvenhat kilós, erőtlen öregasszonnyal elbánni... és amikor az anyjuk feljelentett az ombudsmannál... úgy mondják?... aki hivatalból kell képviselje őket... feljelentett... de minek! nem tudott bizonyítani semmit... mert tényleg nem követtem el semmit, és éppen azért lettek annyira dühösek, mert semmit sem bizonyíthattak... a lakásomba végül is azt hívok, akit akarok, hát nem?

A menekülők egytől egyig viszolyogtatták Jánost. Úgy tettek, mintha eszükbe sem jutna, hogy őt gonoszságba hajszolják. Miért falazna nekik? A pénzükért? Hát persze. A jó ügyvéd is megtalálja a módját, hogy ügyfele érdekében járjon el – az ingatlanközvetítőnek is legyen ötlete, miképpen tegyen kedvére felebarátainak. Mi köze mindennek az erkölcshöz?! Minek itt önzést, cinizmust, hát még gonoszságot emlegetni?!

A cigányok elől menekülő özvegyasszonynak mindenesetre másnap sikerült cserepartnert találni, s hogy szerencsés vagy éppen csúfondáros leleménnyel, ki tudhatná, s ha tudhatja és megítélheti is – a fehér köntösű Moirákról például úgy

tartották, hogy effélére képesek, hisz még Zeusz is félt tőlük –, nem számít. A hurcolkodások megtörténtek, a szomszédok itt is, ott is megkönnyebbülten sóhajtottak. Amikor a szállítómunkások levitték és a kapuba farolt teherautóra rakták az özvegyasszony utolsó bútordarabját is, egy intarziás kártyaasztalt, abban a pillanatban, amikor lezárták hátul a rakteret, a gyerekei érdekében pörölő cigányasszony állítólag akkorát sóhajtott a gangon, hogy a szomszéd utcában elrepedt a nyomócső. A tűzoltók órákon át viaskodtak az árral, szivattyúztak és szivattyúztak egész éjjel, de még kora reggel sem lehetett behajtani autóval a környékre – bár ez másik történet már, vagy történetvariáns, vagy olyan történetleágazás, amelyet az elbeszélőnek, mint a gondos kertésznek egyes hajtásokat, illik lemetszeni még akkor is, ha tudja: ilyen hajtások nélkül nem történet a történet.

16
Duett

Szomrákné, akinek a csőtörés miatt olyan keserves lett a beköltözése, utóbb mégiscsak örült a változásnak. Ő is özvegy volt, és jócskán túl a hatvan éven, de Szomráknét, mint mondogatta, megedzette az élet, és megtanulta kiverekedni a maga helyét. Nyugdíjasként is rengeteget dolgozott: könyvelt és adóbevallásokat készített, kft- és bt-tulajdonosok, alapítványok vezetői jártak hozzá, s nehogy irigyei legyenek, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalta a ház közös képviseletét;

huszonkét lakásos társasházban az nem semmi; óriásfejével keményen biccentett; most majd rádöbbennek a tisztelt lakók, hogy nem lehet cserbenhagyni azt, aki annyi jót tett velük. Mert cserbenhagytak. Mind egy szálig. Ha legalább néhányan aláírják azt a beadványt, lehet kardoskodni... végül perelni is lehetett volna... de így, egymagam... inkább szedem a sátorfámat... ne nézzen engem bolondnak senki! Azt hiszi, a többieket... a közvetlen szomszédokat nem őrjítette meg az a nyekergés?! Dehogynem! És nem azért tagadták meg az aláírást, nem azért lapultak, mert olyan véghetetlenül türelmesek... az csak kifogás... valaki állítólag megtudta, hogy az ifjú művésznő rokona a polgármesternek, s ha nagyon ugrálunk... ha békétlenkedünk, nem lesz tatarozási támogatás... De úgy képzelje, hogy kora reggel és késő este, vasárnap és esküszöm magának, szent karácsony ünnepén sem szünetelteti... azt mondják, a Zeneakadémia növendékének jogában áll bármennyit gyakorolni... Nahát, ha ez a gyakorlás! Ha ebből művészet lesz!... Gordonkázik vagy csellózik... édesmindegy... rémes hallgatni! Elmondhatatlan és kiállhatatlan! Esküszöm magának, lehetetlen bármire figyelni... Megpróbáltam üvöltetni a televíziómat... a rádiót... bekapcsoltam a porszívót... zúgjon inkább az, de hát ezek őrült kísérletek, és csak egyre dühösebb lettem. Miért kell ezt nekem elviselni?! Gyakoroljon másutt! Ha egyedül bérelni tudja ezt a két és fél szobás, hetven négyzetméteres lakást, akkor nem lehetnek anyagi gondjai... nem igaz? Akkor béreljen olyan helyen lakást, ahol nem zavar ennyi embert! Különben se rokonszen-

ves... hallott maga olyan diáklányról, aki beköltözik egy nagy házba, és senkinek se köszön? Nem, még csak nem is köszön... ezzel mindent elmondtam róla... de tudja, bérli azt a lakást, szóval nem tulajdonos... lassan egy éve, hogy a házba jött... a tulajdonosok külföldön dolgoznak, kiadták... remélem, nem a maga közvetítésével... jó, csak tréfáltam... nem haragszom én a tulajdonosokra sem... derék emberek, azok gyanútlanul kiadták a lakásukat egy diáklánynak... ez teljesen rendben van... Csakhogy én nagyon jól tudom... utánajártam, meg mint közös képviselő... szóval a lakók tiltakozására minden további nélkül fel lehet mondani egy ilyen szerződést. Különben is... maga ebben járatos... a bérleti megállapodásban benne van, hogy egyik vagy másik fél kezdeményezésére fel lehet mondani... a tulajdonosoknál elérhettük volna... adnak legfeljebb egy hónap időt... azt kibírom... megmondom őszintén: még több időt is kibírnék, ha biztosan tudom, mennyi az a több; Szomrákné magas, vállas, széles arcú, erős csontú nő volt, vastag, barna keretes szemüveget viselt, csak hajtókás nadrágban és lapos sarkú, fűzős félcipőben lehetett látni, mulatságosnak ígérkezett találkozása a cserepartner özvegyasszonnyal. Bohócszám. Szomrákné másfél fejjel magasabb és legalább negyven kilóval többet nyom. Erős férfihangján majd ő rendelkezik a költözködésről. Első találkozásukkor János nem lehetett ott, de tudta, hogy előbb a törődött özvegy látogat Szomrákné Kazinczy utcai lakásába, s ha megfelelőnek találja, nyomban átmennek a másik helyre. Szomrákné javasolta a kora délutáni időpontot. Lássanak mindent világos-

ban, és elhallgatta, még Jánosnak sem kottyantotta el, hogy hétköznapokon ilyentájt órái vannak a gordonkás lánynak, talán csönd lesz, talán fel sem vetődik, miért akarja elhagyni a gondozott, szép lakását. Neki meg mintha eszébe sem jutna firtatni, mi készteti ugyanerre a partnerét. A két órát az özvegy is alkalmas időnek gondolta; felőlem még előbb is lehet...; a szemhéja idegesen rebegett, kapkodva számolt: ha szerencsésen kifogja, háromra, negyed négyre már átérhetnek őhozzá, a cigánygyerekeket olyankor még a napköziben tartják. Nyugodtan mondta, hogy neki megfelelő az időpont; megkínálhatom egy kávéval?; kérdezi majd Szomrákné, egy pillantással felméri, hogy ő lesz az irányító, a másik készségesen fogadja a szereposztást. Azonnal felfedezi, mennyire hasonló a két lakás beosztása; ez hihetetlen...; és mintha meglepetés-ajándékot bontogatna, felnevet: lám, az előszobai fogas meg a cipős szekrény, ráadásul a nagyszobában a csillár is éppen olyan, mint az ő otthonában; hasonló az ízlésünk?; Szomráknénál még nem érdemes megbeszélni a csere részleteit. Majd odaát. Akkor sincs sok tisztáznivaló. A szemrevételezés jobbára csak jelképes. Mind a két menekülő akarja a másik lakását, és görcsösen takargatná, mi indokolja a hirtelen támadt hurcolkodási készséget, így nem is lehet másképpen: már Szomráknénál szerelmes duettbe kezdenek: a bizalomról énekelnek. A bizalomról, ami ha nincs, hajítófát sem ér az egész; aki annyi mindent megélt, mint én, számtalanszor megtapasztalhatta, hogy a csalással szemben voltaképpen védtelen a tisztességes ember... a csaló módszereit nem is képzelheti; az

esett és aszott lemondóan legyint. Ráncos, vékony kezében zsebkendőt szorongat, az érces hangú, nagydarab határozottan biccent; a konvektoros gázfűtés nem a legolcsóbb... eszemben sincs elhitetni, hogy ennél jobbat még nem találtak ki... de nekem nem volt ezzel semmi gondom... a gázszámlám a téli hónapokban, sajnos, tízezer forintig is felkúszik... igaz, én ezen nem spóroltam soha... ha már azt is meg kell gondolni, hogy fűtsön az ember...; legyintés és biccentés kizárja az ármánnyal teli világot. János az ablaktalan iroda-odúban hallani vélte az összecsengő mezzoszopránt és basszbaritont, s vigyorgott. Ez az, a boldog egymásra találási jelenetbe épp csak bekukkant az intrikus, a szereplők meg sem érzik közelségét, de a nézők láthatják: a színpad sarkában kajánul és kéjesen dörzsöli ocsmány tenyerét.

17
Rossz érzés

Ha telefonon bejelentkezik a hosszú hajú, fekete bőrkabátos, pocakos vállalkozó, vagy ha bejelentkezés nélkül egyszer csak csönget, s ahogy egy ingatlanközvetítő irodában szokás, higgadtan vagy dúltan, körülményesen vagy lényegre törően előadja kívánságát – ha egyedül jön, vagy azzal a vékony, szeplős, vörösesszőke lánnyal; Mónika lányom, ő a valódi tulajdonos, de mégsem hagyhatom rá csak úgy... itt van ez a lakás... megkaptad a tizennyolcadik születésnapodra... az ember mégsem így csinálja ezeket a dolgokat... neked

van gyereked?... nagyocska lányod?; tegezte Jánost, hogy ezzel is fiatalosabbnak tűnjön – szóval ha a saját jóhiszeműségét és ártatlanságát dicsőítve előadja, hogy miképpen vette meg azt a Victor Hugo utcai lakást; őszintén megmondom: elhamarkodottan döntöttem, mert anyagilag... több mint szerencsésnek látszott... mint egy nyeremény... és ne jöjjön nekem most senki okoskodva, hogy gyanakodhattam volna... ha mindig gyanakodnánk, amikor épp a szerencse kerülget... baromi nagy hülyeség, hát nem? Kínlódjak ettől-attól, viseljem a csapásokat, s ha történetesen valami jó következik, féljek attól, hogy miért olyan jó... na ne! Ebből nem kérek... ezt beszophatták a nagyapáink, de én nem kérem... különben meg nincs is semmi gáz azzal a lakással. Mindenekelőtt tisztázzuk, hogy nincs semmi gáz. Ez lényeges; beszéd közben mint egy állatszelídítő, újra és újra megérintette Mónikát, a lány szájához emelt mutatóujját, a kezét, hogy ne csavargassa a gyűrűit, megbökte a combját, mert a lány illetlenül lecsúszott a székről, Mónika zöld szemében pedig nemcsak gyilkos dühöt, undort is láthatott volna a negyvenes évei végén baktató, de húszasnak öltözött-szerelkezett Kolmár úr – Kolmár Antal –, csakhogy nem nézett oda, talán látása peremén érzékelte a fiatal nőt, vagy nem érzékelte, mindenesetre akkor sem fordult felé, amikor bemutatta, hogy ő a valódi tulajdonos. Mónika viszont meg se nyikkant, ernyedten nyújtotta a kezét, de még a keresztnevét se próbálta elmotyogni. Vékony, vértelen szája csak azért nyílt meg, hogy az ujja hegyét, indigószínű műkörmét a nyelvéhez, fogához dughassa –

ha tehát Kolmárék minden előzmény nélkül beállítanak, és a férfi a szokásos közvetítést kéri, ha körülményesen elmeséli, milyen szerencsésen jutott a Victor Hugo utcai lakáshoz; azzal a szerencsétlen fiúval egy-kettőre megegyeztünk, nagyon-nagyon sürgős volt neki, azt mondta, elutazik Németországba az apjához... erőszakoskodtam volna, hogy de, de, én több pénzt akarok adni?... ennyit kért... ennyit kapott; ha körülményes elbeszélésében feleslegesen sokat hangsúlyozza is, hogy egyébként újságban olvasta a fiú hirdetését, pontosabban nem is olvasta, úgy mutatták neki: milyen különös; mert a szövegben benne volt az ár, hogy a Victor Hugo utcában és négymillió... hogyhogy nem rohanták meg... ez rejtély... a Lipótvárosban ennyiért ajándék... te tudod, hogy ez milyen... te is... igaz?... én is amolyan földön járó vagyok... szóval tudtam jól, hogy ez ajándék, még akkor is az, ha csontig sorvasztotta a lakó... mindegy... a lényeg, hogy az ajándékot ugye illik elfogadni; erősködött, hogy soha korábban nem hallotta a srác nevét se...; szerencsétlen alak... nagyon-nagyon lerobbant; de hát ő nem ismerte a fiút, nem volt vele semmi dolga, s amit kérdeztek a rendőrségen, mert ott is zaklatták; jó, meg kellett kérdezzenek... ez a dolguk, de nekem mégis kínos... mintha bűnös volnék... akit kihallgatnak, bűnös... de mit vártak tőlem? A lakását vettem meg, ügyvéd írta a szerződést... azt állították... ott a kihallgatáson, hogy a fiú kábítószeres volt, azért adta el a lakást... hogy tudtam-e... Honnan tudtam volna?; Mónika félálomban vagy belőve épp csak ült ott, a gyűlölet apró lobbanásai között – de egy gyilkossághoz sem elegendő ennyi hő

és figyelem – egészen tompa, üres, sejtelme sincs, hol van és miért van ott, ahol van. Kolmár mondja, mondja, és alig-alig araszol előre a meséjében, az ablaktalan cellában majd megfulladnak – János néha elképzeli, hogy halva találják az ügyféllel. Fulladásos halál. S mégis, akkor is: ha Kolmár ismeretlenül beállít, ha vonszolja magával, mint valami kiváltságlevelet a lányt, eggyel (vagy kettővel) többen lesznek a szörnyeteg-ügyfelek, lököttek és gazemberek – jellemző mintavétel az emberiségből? –, ne tűnődj!, ha Kolmár így megjelenik az ő Mónikájával, János annak rendje és módja szerint felveszi az adatait, megnézi a lakást, bonyolítja az ügyet, mint a többiekét is. Csakhogy a vállalkozót Koleszár jelentette be, s már Koleszár is mentegetőzött és óvatosságra intette; mint áramszünetkor az alagút... olyan... próbáld elkerülni, hogy ránézz!... nem túlzok... én félek tőle... de ha neked sikerül cserepartnert találni... vagy mit tudom, hogyan... ha simán leszállna rólunk... nem tudom, lehet, hogy ő is fél tőlünk. Nyaggat, de talán fél, mert már nem emlékszik, mennyit fecsegett el... fél, hogy túl sokat tudunk... szóval mindenki jobban járna, ha elintéznéd... úgy értem, ha találnál vevőt neki. Nem foglalkozhatunk csupa kiváló emberrel!; az csakugyan nem lehetséges. Tönkremenésre mégsem játszhatnak. De Kolmár más volt. A gazemberek közül is kirítt, ahogy elismételte János előtt a maga tákolta-rendezte színjátékot – nyűtt hakni-szám az egyetlen leánygyermeknek vett lakással, az újsághirdetéssel, a rendőrségi zaklatással, s hogy azért, csakis azért akarja eladni, inkább ráfizet, akármennyit bukik a

dolgon, de sem ő, sem a lánya nem képes már abba a lakásba beköltözni; lelki okok miatt... nem mondhatok mást... ráfizetek, de nem kívánhatom a gyerekemtől, hogy rosszul érezze ott magát... megengedem, annak idején elsiettem... jobban hallgathattam volna az ösztöneimre... az a fiú nem tetszett nekem... de hát annyi mindenki nem tetszik az embernek, nem igaz?... Esküszöm neked, még azzal is megvádoltak, hogy én voltam a fiú szállítója, hogy az adósságai fejében csaptam le a lakására... nem vádoltak hivatalosan, de láttam, hogy erre megy a játék... már a hurok szorítását éreztem a nyakam körül... volt már dolgod a rendőrséggel? Ezek úgy lesik a prédájukat, mint a ragadozók, s nekem nincsenek összeköttetéseim... kívülről talán úgy festek, mintha egyenesen prédának születtem volna; Koleszár is azt mondta Jánosnak, hogy szerinte a vállalkozó díler, de hogy bagóért elhappolt egy lakást, a kábszeres fiú pedig nem tűnt el, hanem kinyiffant, méghozzá egészen regényes körülmények között, karácsonykor, egy idegen lépcsőházban hipp-hopp meghalt, nos, Koleszár szerint túlságosan is jól sikerült Kolmár akciója, ekkora szerencsét nem bír el a hapsi, muszáj összevissza beszélnie; naná, hogy bűnös! Semmi kétség, csak ránézel, beleszagolsz a levegőbe: persze, hogy bűnös. Talán nem mondható gyilkosnak... talán... nem bizonyíthatja senki, hogy eltette láb alól a fiút, miután aláíratta vele azt a képtelen szerződést... Öregem, nemcsak annyi, hogy négymillió a vételár... de még azt is több részletben kapta volna az eladó... A megállapodáskor csak előleg... az átíráskor még egy adag, s állítólag abban

egyeztek meg, hogy a fiú kiköltözése után jön a végelszámolás, pontosabban a fennmaradó kétmilcsi... Na, hallottál már ilyen hülyeséget?!... Ráadásul az emberünk összesen egymilliót perkált le... egyet, mondom, mert a gyerek kifingatta magát... örökösök nincsenek... senki sincs a láthatáron, legfeljebb a rendőrség, de azok mit tehetnek?!... Minden rendben... patyolat tiszta mese... Ha elájulsz a bűztől és kiütéseket kapsz, az a te bajod... mármint a nyomozóké... a szennyszag, apám, mégsem büntethető, igaz?... különben, ha engem kérdezel... csak így neked annyit mondhatok... az tuti, hogy díler... és minél többet beszélek róla, annál biztosabb vagyok ebben...Figyeld meg, ahogy mentegetőzik... mert elmondja majd neked is százszor, hogy újsághirdetés alapján kereste meg a srácot, és soha korábban nem is hallott róla... annyit nyomatja az újsághirdetés-ügyet, hogy biztos lehetsz benne, volt esze időben megjelentetni egy hirdetést... az eladónak tudnia sem kellett róla... ő maga adta fel... Érzékeny lelke megneszelte, hogy jóból is megárt a sok... ennyi szerencsét nem vehet törékeny testére... hogy biztos, ami biztos, kell valami alibi... legyen csak a ládafiában... és lám, kellett... De ezekkel mégse törődj sokat... elmesélem, kész... nagyapó mesél, de neked ide se kell figyelni... komolyan mondom!... inkább igyekezz mielőbb elintézni a pasi dolgát... mindenki így jár a legjobban... tényleg, nehogy már a szívedre vedd... te nyugodtan keress neki, amit akar... eladni azt a lakást nem lesz nehéz... az árral a kút mélyére is mehetsz... elfogadja, bármit javasolsz. Különben meg mi, apám, tökéletesen feddhetetlenek maradunk... a

jóisten se köthet bele, hogy végezzük a dolgunkat: ingatlant közvetítünk, holott ingatlanközvetítőnek mondjuk magunkat. Ha-ha!; Koleszár is túl sokat beszélt. Mintha még azt is feltételezné, hogy Mónika nem Kolmár lánya... hanem? Kit érdekel, mije? És ha a pincsikutyája, akkor mire megy a színjátékkal? A rendőrséget ezzel mégsem szédítheti – vagy igen? Lehetetlen, hogy hivatalosabb helyen is próbálkozik az egyetlen leányka-dumával – persze mi az, ami csakugyan lehetetlen? Az elképzelhetetlen a legkevésbé lehetetlen.

Mégis, ha Koleszár-előzmények nélkül jönnek, beállítanak ketten, és Kolmár bizalmas vallomást tesz; megértesz engem, pajtás?... túl sok csúnyaság ragad ahhoz a lakáshoz... őszintén szólva, fogalmam sincs, miféle csúfság... de az... nem kérdezgettem, mert milyen jogon... és elég volt, hogy rendőrök kérdezgetnek engem... bár nem voltak gorombák vagy... érted?, nem panaszkodhatok, de akkor is, most már nekem is gyanús... tudod, hogy van ez?... az ember bármennyire is ártatlan... mert mi közöm nekem az egészhez?... semmi, tényleg semmi... mégis rossz érzés... csak azt mondhatom: rossz érzés... aki akarja, megérti... rossz érzés, és kényelmetlen, hogy partnere voltam... semmi egyéb... mondjuk a partnere... ő eladta a lakását, én megvettem... ennyi... de ez is kényelmetlen... különben kiderült, hogy az a srác nem is ott halt meg... nem a lakásában... legalább nem ott, de akkor is... Nézz rám, én már megéltem egyet s mást, de rohadtul érezném magam ott... hát akkor hogy várhatom Mónikától, hogy semmit se törődjön az üggyel? Ezt senki emberfiától nem lehet elvárni...

igaz?... nem parancsolhatom meg, mit érezzen... hogy féljen vagy ne féljen... az a fiú alig volt idősebb nála... tudod, én színtiszta jót akartam... nagyocska már... legyen boldog... mind azt kívánjuk a gyerekünknek, hát nem?!; ha jönnek, és Kolmár csak annyira magyarázkodik és alakoskodik, mint az ügyfelek többsége, János talán fel sem neszel. Nem hiszi ugyan, hogy az alvilág bejáratainál különös rémpofákkal találkozhat, sőt – Kolmár túlságosan feltűnő, és végzetesen tehetségtelen; Krisztián vagy... nem, Kristófnak hívták az eladót... egy szerencsétlen, narkós fiú... jóformán nem ismertem... érted?... aláírtuk a szerződést... ezt nem mondanám ismeretségnek... és képtelen vagyok megjegyezni a vezetéknevét... nem magyar név... na!... hogy a fenébe?... mindegy... nem is volt magyar neve; Mónika éppoly kényszeredetten emelkedett fel a székből, mint ahogy beleült. János csak bólintott, a kézfogások elmaradtak. Utóbb úgy rémlett, eszményi gyorsasággal cserélte Kolmár a lipótvárosi lakást hasonló méretű kőbányaira, a közvetítői részesedést pedig feltehetően Koleszárhoz vitte – valahová, valakinek talán vitte vagy utalta, de János nem látott abból semmit. Nyomoznia kellett volna, hogy fizetett-e Kolmár, és mennyit, és voltaképpen miért? Hogy Koleszárnak és Mónikának és neki magának milyen szerep jutott? De a lelke mélyén mindvégig attól félt, attól a bűnrészességnél is jobban: hogy a képzelete elragadja, messzire repíti, és majd magasról, rettentő magasról kell lezuhannia, szerencsétlenül és nevetségesen.

18
A nyomda fölött

Az ekcémás kezét mutatta, a húsig vakart, itt-ott hólyagos ujjait. Gyászkeretes körme nikotintól mart, a mutató- és középső ujjon a bőr is nikotinsárga, lejjebb, az ujjtöveknél valami lila tinktúrával kezelt. Ahogy rikácsolt és hadonászott – közelebb, még közelebb nyomakodott János arcához –, mintha hervadó, egzotikus virágot lengetne; nekem ezt hozta a sokat emlegetett rendszerváltásuk... így mondják, igaz?... váltás vagy változás... mit tudom, micsoda! Nem is érdekel ... én csak azt tudom, hogy fenekestől felforgatta az életemet... és csupa rossz jött... szinte sodorta, zúdította rám... nem mintha addig dínomdánom lett volna minden... ezt egy szóval sem állíthatom, de valahogy megvoltam... a férjemnek... mert akkor még férjem is volt... úgy értem, együtt éltünk... különben hivatalosan csak három éve váltunk el... szóval a férjem dolgozott, jó munkahelyen, rendes emberekkel... és akár hiszi, akár nem, ugyanazon a héten zárt be a vállalat... kész, megszüntették, mindenkinek felmondtak... és mondom, ugyanazon a héten idetelepült ez a nyomda... vagyis a ház lakói eladták a pincét... de ne kérdezze meg, hogy a lakók között én is ott voltam-e! Már ezerszer megkérdezték... persze, hogy ott voltam... jobban mondva, a férjem volt ott, ő mondott rögtön igent... mindegy... nekem is alá kellett írnom a szerződést... igen, aláírtam... mindenki aláírta, teljesen jóhiszeműen. Az a fickó pedig, akinek eladtuk... isten tudja, hol van már az a szélhámos... érti?, megvette... nyilván

szép haszonnal elpasszolta, s miközben az a fickó már hetedhét határon túl van... én, mint egy csapdában, vergődöm itt... mit gondol?, mi az istennek akarom én eladni vagy elcserélni ezt a lakást... mit gondol?, futja nekem nagyobbra vagy jobbra... vagy rám jött az urizálás... egyszerűen csapdában vagyok... az életemet mentem... ha ugyan érdemes menteni, ami nekem az életből jutott... és ha azt gondolja magában, hogy igazán mindegy, hol kínlódom még egy darabig... mondjuk pár évig... tegyük fel, hogy évekig... de nem tudom, maga gondol-e ilyesmit... az ember nem tudhatja, hogy a másik miket gondol magában... én nem feltételezek semmi rosszat, de hát mindenki önkéntelenül is gondol ezt-azt, ugye?... és látom, hogy énrólam miféléket gondolnak. Hogy szerencsétlen hülye vagyok... egy féleszű, bolond, meg hogy ez az ekcéma tiszta hipochondria... ilyeneket... tudom... nem kell megmondania, hogy maga miket gondol... de biztosan gondol... úgy értem, elképzel különböző dolgokat az ügyfeleiről... még ha nem akarja, akkor is eszébe jut egy csomó minden. Nem számít, most nem erről van szó... azt gondol, amit akar, és bárminek tart is, ezt a lakásügyet el kell intézni. Nem várhatom, hogy magától elrendeződik, vagy hogy valahol kiharcolom az igazamat... hogy mondjuk valaki belátja... azt meg végképp nem, hogy majd megsajnálnak... az önkormányzatnál vagy a bíróságon... egy fenét! Még a háziorvos sem... egyetlen orvos sem... se a bőrgyógyász, se a nőgyógyász... meg százféle gyógyász... elszedik az ember pénzét, és közben látszik, alig várják, hogy mielőbb megszabaduljanak a betegtől... én

mondom, ebben a világban nincsen már sehol igazság meg belátás meg ilyesmi... ezerszer megkérdezik ugyanazt... aláírta akkor? Beleegyezett? Szabad akaratából? Badarság! Segítséget nem lehet várni ezektől... Nézze, szerintem önmagában az, hogy a fickó... aki megvette a pincét, mindjárt továbbpasszolta... szerintem ez önmagában jogtalan...itt mindenki kiszolgáltatott lett... egyszerűen becsapott minket az a pasas... és mondjuk én honnan sejthettem volna, kérdezem én... eleinte nagyon nyugodtan és szépen kérdezgettem, hogy miből kellett volna megéreznem, baj lesz ebből a pinceeladásból... ki tudhatta, mivel jár egy nyomda fölött lakni... maga szerint mivel jár? Hogy zajos?... nem is olyan nagyon zajos... jól megépített ház... régi, még háború előtti... akkor még rendes anyagokból építettek meg szigeteltek... nem is az, hogy zajos... maga most hall valami szörnyű zajt?... pedig most is dolgoznak... néha még hétvégén meg ünnepekkor is... de nem a zaj, hanem a vegyszerek... ami a levegőbe kerül... és nem egyformán veszélyes... engem kikészített... kész. Látja, én kész vagyok... valami vegyi dolog... csak azt ne higgye, hogy nem kértem segítséget ezer és ezer helyről... a legtöbb, ha hümmögnek, hogy hát igen... lehetséges... van ilyen, van bizony, rám hagyják, csak menjek a fenébe... az, hogy mindenem sebes, és meghalt a babám, és aztán hiába kezeltek, terhes sem lettem... és a férjem is tönkrement az egészben... mert tönkrement, azt meg kell mondanom. Akármilyen aljas volt velem, ő sem járt valami jól... elzüllött... tudja, már nem is tudok haragudni rá... szerencsétlen ember lett... majdhogynem hajlékta-

lan... amilyeneket látni... piszkosan, munka nélkül, részegen, kukázva... Magam sem értem, hogyan élhettem ezzel az emberrel!... A múlt héten eljött... pénzt akart. Én adtam volna neki enni... nem azért, mert a férjem volt, hanem csak úgy... láttam, hogy éhes, de nem evett a főztömből... undorodott a sebes kezemtől... meg mindentől, amihez hozzáértem... így igaz, esküszöm, láttam hogy undorodik... egy ilyen senkiházi, aki a kukából zabál, a betegségemtől undorodott!... na, akkor végképp elegem lett... megérti, nem? Két napig sírtam, éjjel-nappal sírtam... azt hittem, ennyi könnye nincs is az embernek... de minden feljött bennem... hogy öthónapos terhesen vetéltem... azt mondták, halott volt a babám... képzelje csak el, milyen az, hogy halottat hord az ember magában... a férjem már akkor se volt... hogy is mondjam?... sohasem volt valami családias... az apja is ivott, abba halt bele... bár hát az anyósomat kibírni... az nála erősebb férfinak is nehéz lett volna... de a férjem azért kedves, bohém lélek lett... Én most is azt mondom, ha a dolgok másképpen alakulnak... ha nem jön ide ez a nyomda és megmarad a férjem munkahelye, szépen élünk... mint a többi ember... normálisan... Nézze, negyvenkét éves leszek a jövő hónapban... és látja, hogy nézek ki... tavaly leszázalékoltak, pedig szerettem a munkámat... pénzzel dolgoztam... bérszámfejtés... nekem megvolt az érettségim is... a férjem ugyan irigyelte, és gúnyolt, hogy milyen sokra vagyok vele... mindegy már... én biztattam, hogy tanuljon, semmikor sem késő... segítettem volna neki, mert szerintem a tanultság fontos... az iskolázott ember sokkal többre viheti... nem sike-

rült rávennem. De ha akkor megszületik a babánk... nagyon sokszor elgondolom, hogyan lehetett volna... és amikor a múlt héten egyszer csak megjelent a férjem... amit mondtam magának, hogy nem evett a megmelegített levesből... amikor aztán csak sírtam, sírtam, és végül elmentem magához... akkor szántam el magamat, hogy jó, nem harcolok itt tovább... eladom vagy elcserélem... valahová elköltözöm, de úgy, hogy senki se tudja, hova... Ezt már most mondom! Nem árulhatja el, hová költöztem... arról sem beszéltem senkinek, hogy magához fordulok... senkinek... és maga se kérdezgessen senkit... énrólam ne akarjon senkitől információt szerezni... úgy fogok innen eltűnni, hogy ne találjon rám senki... Érti?! Senki. Na, nézze meg! Ez a lakás... szoba... ezt félszobának nevezik... kis fürdő... konyha, külön WC... két ember is szépen ellakhat... még egy babával is... pompásan... nézzen ide... belső kert... kora ősszel a legszebb itt, akkor kellene vevőt hívni, de őszig már nem bírom ki... el akarok menni... már mindegy, hogyan, csak itt hagyhassam az egész kócerájt... hiába is küszködöm itt... a nyomdától nem szabadulunk meg... én egymagam semmire se megyek, és állítólag megtámadhatatlan az akkori szerződés... szabályos... tudom, hogy hiába is ugrálok, és jelentem újra meg újra az önkormányzatnál... hiába hivatkozom akármire... de mire hivatkozhatom?... az egészségem elvesztésére meg a szerencsétlenségeimre... unnak és elhajtanak... nincs mit csinálni... el kell menjek innen... hát nem?! Mi mást csinálhatnék? Robbantsam fel? Vagy béreljek betörőket? Most, amikor végképp kikészítettek?! Régen... ele-

inte még harcoltam, és megfogadtam, hogy ha másképpen nem megy, addig kellemetlenkedek nekik, míg bele nem fáradnak... évek óta állóháborút folytatunk, de ezeknek meg se kottyan... ők, ugye, délután leteszik a lantot, hazamennek az otthonukba, és röhögnek rajtam... bolondnak tartanak... s most már én is belefáradtam... végül is... az az igazság, hogy senki se tartott ki mellettem... a többi lakó... így aztán odalent tudják, hogy nyeregben vannak, hogy én tehetetlen vagyok velük szemben... igen, nekem is elegem lett. Elég. De ha vevőt talál nekem... vagy cserepartnert... mindegy... csak azt nézze meg, hogy ne legyen a környéken se ilyen műhely... még a környéken se.

19
Attak

Először az öregasszony jött be az irodába, hosszú ujjú, kávébarna szövetruháján apró virágmintás otthonkát viselt, a szemüvegét lecsúsztatta az orrán, fölötte nézte Jánost – szúrósan mustrálgatta, úgy tűnt, a levegőből is szagmintát vesz, mégsem titkolhatta, hogy sürgős segítséget kér, mert a végsőkig kiszolgáltatott. Csak az üzletben voltam, magyarázta, és megemelte az ölében tartott, átlátszó nejlonszatyrot, zacskós tej, negyed kiló kenyér, túró, kefir, sokkal több nem lehetett benne; az uram nem tudja, hogy én beszélek magával, nem is akarom, hogy erről tudjon, alaposan leteremtene és felizgatná magát, arra pedig semmi szükség... az uramnak tavaly volt már egy kisebb agyvérzése,

attak... agyi attak... sajnos, azért is erőszakolta, hogy mielőbb kiköltözzünk a városból. Ki, ki... valahová a főváros környékére, kis kertes házba. Azt mondta, a főorvos is ezt ajánlotta. Változtasson az életmódján... De elmondom én gyorsan az egészet... a nagy bajunkat, mert napok óta gondolkodom ezen, hogy szólnom kellene magának... meg esetleg... talán másoknak is... csak az uram ne tudjon róla... kérem, sohase említse neki... maga igazán rokonszenves... és azt mondtam magamban, hogy néma gyereknek az anyja se érti a szavát... tudja, hogy gondolom?... az ember csak akkor várhat segítséget, ha kinyitja a száját... de most már mondom is inkább a mi nagy bajunkat... gondolatban már annyiszor elmondtam magának, mert hát mindennap látom az irodájukat... mi a szomszéd házban lakunk... magát is észrevettem már régebben... és azzal, hogy elmondom, nem veszítünk semmit... nincs is már vesztenivalónk... sajnos, nincs már semmi...

Vastag, barna harisnyája alól kitüremkedett a több rétegben tekert fásli, de még így is szokatlanul cingár lehetett a lábszára, s amikor az első találkozás végén újból megígértette Jánossal, hogy a férjének egy szóval sem említi az ő kérdezősködését, és felállt, egyik kezében a szatyor és a bukszája, a másikkal ösztönösen fájós derekához kapott; a mi korunkban őrültség ez... elköltözni onnan, ahol negyvenöt éve lakunk... sohasem fogok én már másutt megszokni... de nem számít... persze most már nem... a lakásunkat el kell adni!...

Amíg az asszony elmondta szorongatottságuk történetét, hogy a férje mennyire megmakacsolta

magát a kórházat elhagyva, és csak fújta, fújta ugyanazt a nótát, hogy költözzenek ki a városból, kis kertes házba, ki a büdösből, a szennyből, hogy próbáljanak még néhány nyugodt évet kicsikarni a sorstól, mert ha nem, ezt az orvos is igazolja, ha a férfi maga nem tesz valamit az egészsége védelméért, nem sok jó vár rá, és addig-addig hajtogatta, míg egy napon elindult egyedül, a jóisten se tudja talán, hogy került éppen Diósdra, de valahogy csak odajutott, és ki is nézett egy házacskát. A kapura kiírták azok, hogy eladó, a táblácska még akkor is kint volt, amikor az asszony először ott járt, de a férje már úgy mutatta neki a lakást, a kertet, mint a sajátját, már akkor sem lehetett meggondolni, nézni másfélét is, összehasonlítani, semmi ellenvetést nem tűrt, mert valahogy beleszerelmesedett abba a házba, azt mondta, éppen olyan, mint amiben született, és itt akar majd meghalni, de előbb még nyugodtan, tisztaságban élni. Az öregasszony fél év után még nem értette, hogy állíthatott be az ura azokhoz a vadidegen emberekhez, mert egyszerűen csak bement, hogy őt komolyan érdekli az ingatlan, és mindjárt alkudozni kezdett. Utóbb tudták meg, hogy a tulajdonosok már második éve próbálták eladni, és jócskán csüggedtek voltak; ha komolyan gondolja a bácsi, lehet valamivel olcsóbban; és az idős férfi ígérte, hogy másnap elhozza a feleségét – meg a foglalót is, felőle akár azonnal mehetnek ügyvédhez. Meg sem fordult a fejében, hogy előbb kellene eladni a lakást; na, az nem gond; legyintett; persze, el kell adni. Kivették a takarékból az összes pénzüket, kereken egymillió forintot, nem maradt több semmi, csak a kis ka-

mat, de nagyon kicsi, mert időről időre a kamat lecsippentésével egészítették ki a nyugdíjukat. Nekik gyerekük nincsen, és nem szívesen kérnének rokoni segítséget, azt nem! Szóval a férfival nem lehetett beszélni, nem engedett halasztást se, neki az a diósdi ház kell, úgy kell, mint a falat kenyér, mint a levegő; meg akarsz ölni?, kérdezte az asszonytól; meg akarsz ölni?; a karját is magasba emelte, mint egy próféta, és úgy mesélt a szörnyű álmáról, hogy más kaparintotta meg a házat, többet ígért, még többet, és még többet, ő pedig lemaradt, kisemmizték; azt mondta, álmában is olyasféle nyomást érzett a fejében, mint amikor a mentő szállította; istenem, inkább haljon meg azonnal az ember, semhogy megrokkanjon; nem éppen másnap, de a következő héten az ügyvédnél szépen odaadták a foglalót, és aláírták a szerződést, hogy a többi pénzt, vagyis a teljes vételárat, négy hónapon belül fizetik. De sehogyan sem tudják eladni ezt a városi lakást. Két ingatlanközvetítőt is felkértek, hirdettek már különféle újságokban – hasztalan. Néhány komolytalan érdeklődő, azok is inkább csak telefonálnak; furcsák az emberek, unalmukban telefonálnak hirdetésekre; alig akadt, aki eljutott a lakásig, volt aztán, aki már-már megvette, de mikor a megállapodásra sor került volna, egyszerűen eltűnt. Se szó, se beszéd, eltűnt. Ez akkoriban történt, hogy a szerződésük szerinti négy hónap lejárt. Az öregember elzarándokolt Diósdra, haladékért könyörgött, és azok egész rendeseknek bizonyultak, jólelkűek lehetnek, mert megértették a vásárlók tehetetlenségét, de azt mondták, nekik is lépni kell, őket is szerződés köti. Várnak még há-

rom hónapot, akkor meghirdetik újra a házat, a foglalót pedig... Az asszony nem tudta kimondani, hogy a foglalót elveszítik, a foglaló jogosan a pórul járt eladóké. Homlokára tolta a szemüvegét, és a kézfejével dörzsölte a szeme alját, az orrát; talán csakugyan azért nem sikerült eladni a lakást, mert én nem akartam... de így nem igaz, hogy nem akartam... csak az igaz, hogy félek... mert ide öregedtem... nem is tudom... az uram meg azt mondta, legszívesebben megölném őt, és csak elriasztom a vevőket... pedig látja, magához is eljöttem, és most is kérem, segítsen rajtunk... mit lehet még?! Mit találhatnék ki?!... Magunk közt szólva az uram valahogy belebetegedett ebbe az egészbe... inkább belehal, de ki nem ejtené a száján, hogy hibázott... ő ilyen, világéletében ilyen makacs fajta volt... tudom, hogy rossz neki, és azért búsong, máskor már azért goromba még az idegenekkel is... majd beszél vele... látni fogja, milyen... meg ne sértődjön rá!... Nem akarja ő bántani azokat, akikkel goromba... én se tudom soha, mi volna kedvére való, mert az is rossz, ha megpróbálok segíteni, meg az is, ha nem... De maga csak keressen nekünk vevőt, én azért előkészítem valahogy... ezt a lakást most már, hiába, ha már így történt és ilyen szorult helyzetben vagyunk... maga megérti... ezt a lakást sürgősen el kell adni.

János látogatásakor az asszony szürke kosztümöt viselt, kávét és aprósüteményt kínált, és újra meg újra a férje háta mögé húzódva úgy integetett, mint egy süketnéma-tolmács. A férfi meglepően kicsi és nyiszlett volt. Gyerekesen vagy nőiesen kék szemében erőszakolt izzás, fehér haja alatt

vöröslött a bőre, kajla füle, pulyka-ráncos nyaka is lángolni kész; és ha a maguk irodája talál nekem vevőt, mit mondunk a másik helyen?... vagy ott is fizessek százalékot meg maguknak is?... Hogy van ez? Hány bőrt akarnak lehúzni az emberről?... A nejem nyilván panaszkodott, de ne gondolja olyan tragikusnak a dolgot... ez jó lakás, nagyon is jó... látja, remek állapotban van... remek helyen... kitűnő a közlekedés, és ide nem hallatszik az utcai zaj... vigyáztunk erre a lakásra mindig, itt nem fenyeget semmi... nincsenek szétrohadt csövek, korhadt falak, lepusztult vezetékek... itt senkinek nem kell majd arra ébredni, hogy a fejére szakad vagy fölrobban az egész miskulancia... ez a lakás mostanában nem fog veszíteni az értékéből... ezt bárki ellenőrizheti... A nejemnek már ezerszer elmagyaráztam, hogy a jövőnk... már amennyi jövőnk nekünk van... mindegy... a jövőnk biztosítéka itt van ebben a lakásban, és ha el is veszítjük azt a pénzt... ha, mondjuk elveszítjük... mert megeshet... gondolkodjunk csak józanul... megeshet... de ki az, akit még nem ért ilyen elemi kár... ilyesféle csapás... mondjuk, elveszítjük, de az igazi érték ebben a lakásban van. Ezt kell okosan értékesíteni. És amikor János tartózkodóan-félénken megjegyezte, hogy az úr becslése megnehezíti, szinte lehetetlenné teszi az eladást, a férfi tombolni kezdett. Tizenkét millió az potomság... az ajándék!... ezért a lakásért?!... ennél nem megyek lejjebb... ha beledöglöm, akkor sem megyek lejjebb... én holnap felfordulhatok, és az asszonyt nem hagyhatom kifosztva... nekem az a tizenkét millió feltétlenül kell... pontosan kiszámoltam, hogy annyi minden-

képpen kell. Kifizetem a diósdi házat, azon ezt-azt alakítani fogok... a költözés maga sincs ingyen, és végül is gondolja meg: az egészbe azért fogtam bele, azért ragaszkodtam ehhez a főváros környéki házacskához... azért, hogy ha szerényebb körülmények közé megyünk, maradjon valamicske tartalék... Nem, jó uram, nem!... a maga dolgát megkönnyítené, ha én szabad kezet adnék... tessék!... kész vagyok elkótyavetyélni... csakhogy én nem! Ez az utolsó szavam: nem. Az asszony meg könyörögve integetett Jánosnak, hogy ne hallgasson a férfira, hozzon csak vevőt, minél több komoly érdeklődőt, súgja meg nekik, hogy nem eszik olyan forrón a kását, súgjon, amit jónak lát; összekulcsolta az ujjait, úgy esdekelt.

Már csak hat hét maradt, hogy kifizessék a diósdi házat, hogy a maguké lehessen... inkább csak öt hét, ugye?... nem könnyű... de csoda is történhet... sajnos, az én elhatározásom, vagy igyekezetem, vagy rámenősségem... akárhogy nevezzük, itt kevés. A közvetítő éppolyan kiszolgáltatott, mint az eladó vagy máskor a vevő. Ezek furcsa ügyek. Nagyon furcsák. De mindent megpróbálok.

A látogatást követően az asszony buzdítóan hálálkodott az irodában; érzem, hogy maga segít rajtunk... valahogy én megéreztem; aztán az öregember is benézett; ha valami rendes népeket felhajt... de csak ha igazán rendeseket, tárgyalok velük... de nekem szóljon előbb... a nejemet egyelőre hagyjuk ki. Belefáradtam már ebbe az őrültségbe. Legszívesebben túllennék az egészen... már azt se bánom... akárhogyan túl. Az én koromban nem kellene effélével kínlódni... rettenetesen belefáradtam. És az-

tán hol egyikük, hol másikuk állított be nagy titokban. Az asszony megköszönte, hogy a kapu melletti hirdető-kirakatba János a fő helyre, narancssárga, világító betűkkel rakta az ő rendkívüli ajánlatukat; a férfi erőszakosan bizonytalankodott: jó az, mindjárt így kezdeni? Nem a nagyobb összegből kellene engedni?

De átok súlyosodott arra az ügyre. Tíz nap is eltelt anélkül, hogy akárcsak unalmában telefonált volna valaki: önök hirdetik a lakást? János megkérte Koleszárt, hogy hívja fel az idős házaspárt; igen, egy kamu hívást csak, legalább egyet, hogy el ne veszítsék minden reményüket. Még azt is. Koleszár tekintetében hülye értetlenség és hatalmaskodó indulat; figyelj!, ez itt nem lelki segélyszolgálat! Az ilyesmit verd ki szépen a fejedből! Sürgősen verd ki, öreg! Ez egy ingatlanközvetítő. Világos?!

20
Tiszta lappal

Senki nem mondta, hogy ez luxuslakás. Nem az, de tisztességes, kellemes hely, s a körülmények miatt annyira olcsó, hogy örülhet, aki hozzájut. Én azt mondanám, olyan, mint egy biztos befektetés... mert az önkormányzat ígéretét mégiscsak biztosnak vehetjük. Vagy ha már az se biztos, akkor itt a világvég... akkor senkinek semmi nem jön be... akkor úgyis mindegy... szóval én azt mondom, hogy az önkormányzat a kisajátítás után majd jobbat kínál... eszükbe se jut kockáztatni, hogy egyikmásik lakó hőbörögjön, vizsgálatot kérjen vagy a

sajtóhoz forduljon... ha pár millióval megvehetik a nyugalmat, a fejemet rá, hogy megveszik... Gondolkozzunk logikusan! Három lakás van ebben az épületben, tehát három családnak kell lakás... Higgye el, uram, az önkormányzatnál is tudják, hogy mi megnézzük majd egymás lakását, és senki nem törődne bele, hogy az övé egy hajszállal is kisebb vagy kevésbé értékes legyen, mint a mostani szomszédjáé... Na mármost!, mi következik ebből?... az, hogy nagyon, de nagyon igyekeznek kedvünkre tenni; az óbudai háromlakásos házhoz még mindig nagy udvar, termő gyümölcsfákkal és virágokkal teli kert és hatalmas, leginkább raktárnak használható bunker tartozott. Ki tudja, miért építettek egykor a grófi vadas park alá ekkora bunkert, a háború végén állítólag több százan vészelték át a németek kiűzését és az oroszok bevonulását, vagyont és nőket bújtattak itt. Aztán valaki falat emeltetett (személyes oka volt tán, hogy megszüntesse a barlangnál lakályosabb, föld alatti hajlékot? Kincset, hullát vagy egyszerűen csak a múltat rekesztette el téglával, habarccsal?), a lenti ingatlan nagyobb része odalett, de a réges-rég elpusztult vadászkastély melléképülete – talán a kertész szolgálati lakása és szerszámos raktára volt a ház – meg a rejtelmességétől és tekintélyétől fosztott, praktikus veremmé lett bunkercsonk megmaradt. Valamikor az ötvenes években leleményesen, és bizonyára pénz vagy pozíció támogatta szerencsével is, mindenesetre engedély nélkül elfoglalták és korszerűsítették a házat, a kerületi tanácson utóbb pecséttel törvényesítették az aktust, sőt lakhatónak minősítették és a bentlakóknak bérbe

adták a három lakást. A nyolcvanas évek elején kedvezményesen, részlettörlesztésre meg is kellett vásárolniuk, az ezredfordulóra meg nyílt titok volt, hogy a Volvo ajánlatot tett: száztízmillióért, vagyis telekáron megvenné az önkormányzattól az egykori vadaspark egész területét – nem volt azon más magántulajdonú ingatlan, csak a háromlakásos melléképület. A lángolóan vörös hajú, szeplős Goór Józsefnek, úgy tűnt, igaza van: az önkormányzat nem szalaszthat el ilyen méretű privatizálást, s a három családnak, pontosabban egy idős özvegyasszonynak, egy középkorú házaspárnak és az ugyancsak gyerektelen Goóréknak nagyon is elfogadható cserelakásokat ajánlanak fel; életem legjobb... vagyis az egyetlen jó üzlete volna, ha kivárnám, amíg az önkormányzatnál döntést hoznak, amíg kegyeskednek értesíteni... de nem is az időhúzás miatt... megmondom magának őszintén... ez már nem nekem való. Hadakozni azért, hogy tisztességesen felújított lakásba mehessünk, hogy a hurcolkodás költségeit fizessék... érti?, ezt mind ki kell harcolni... türelemmel, szívóssággal megszerezni, ami jár az embernek... ez megcsinálható... mondom: biztos befektetés... érdemes küszködni, mert sokszorosan megtérül... de én ehhez már öreg vagyok. A hasznot átengedném annak, aki a kisajátítás előtt megvásárolja... nézzen utána a telekkönyvben, nálunk minden rendben van... érdeklődjön az önkormányzatnál... nem fogják eltagadni a Volvo ajánlatát... majd azt mondják, hogy igen, fontolgatják... de maga okos ember... mit kell ezen fontolgatni?! Persze, hogy tárt karokkal fogadják az ilyen multicéget... naná!... gyertek csak,

gyertek, báránykáim! Van nálunk megvennivaló bőven! Gyertek hozzánk, van itt telek, van itt munkaerő... erre, erre! A jónép se tiltakozik. A Volvo, ha már megvásárolta a birtokot, mindenekelőtt letarolja a területet... úgy értem, szerződik egy céggel, hogy letarolják neki...az a cég meg, ugye, felvesz embereket... hát ezért... a munkalehetőségért mindenki befogja a száját, és lesi, hogy a letarolást követő építkezésben vagy azután... amikor már virágzik a magyar telephely meg minden... tudja, amit mondanak... hogy a külföldi befektetés miért kedvező... hát ki az, kérdem én... ki az, aki nem sandít egy ilyen virágzó befektetésre, hogy majd neki is jut valami... így van ez... ilyen az emberi természet; de Goór József sem kottyintotta el, hogy valójában miért akar megpattanni a saját szerencséje, a sohasem volt üzlet elől. Miért? Nem látszott életuntnak, betegnek vagy fáradtnak. Apró, vizes-világoskék szemével mohón fürkészte az iroda berendezését, s egy ragadozó madár készségével leste János minden rebbenését – miért nem várja meg, hogy az önkormányzat felajánljon a mostaninál jóval értékesebb lakást nekik?; nézze, én magának bizalmasan elmondtam úgy, ahogy van... bár szerintem ezt mindenki megtudhatja... ma már nem lehet úgy titkolni még a bundázásokat se... mindent megtudnak az emberek... de hát itt nincs is mit titkolni. Akié a lakás, az jól jár. Kész. Ez ennyi. És én átengedem a szerencsémet egy arra érdemesnek... mert hogy a szerencsét se adják ingyen... semmit, uram... egészen ingyen semmi sincsen... az a lényeg, hogy én már nem tudok úgy könyökölni meg verekedni... érti, hogy gondo-

lom?... csak hogy megkapjam, ami megillet... ez már nekem nem megy... hanem aki fiatal... igen... én meg csak örülnék, ha fiataloknak... mondjuk egy rendes, törekvő párnak segítségére lehetnék... ez a lakás... így, ahogy most van... látja, ez így is inkább fiataloknak való... olyanoknak, akik most kezdik az életet... úgy értem, a közös életüket... egy fiatal házaspárnak ideális. Nem luxuslakás, de induláshoz csodálatos... mi is ide jöttünk a feleségemmel az esküvő után... ne féljen, nem mesélem el az életemet... én nagyon jól tudom, milyenek az emberek... sokáig én is az önkormányzatnál dolgoztam... akkor még tanácsnak mondtuk... jól tudom, hogyan akaszkodnak az ügyfelek arra, aki nem hessegeti el őket... mert én is ilyen voltam, mint maga, meghallgattam, segítettem... egy szó mint száz, én most eladnám ezt a lakást, és legszívesebben bent a városban... valahol Pesten... ahol olcsóbbak a lakások... legszívesebben ott vennék másikat... tágas, magas szobára gondoltam... tudja, itt a harmadik kerületben biztosan panelt kínálnak... hát mi van errefelé?! De ha már hurcolkodnunk kell, én inkább átmennék a pesti oldalra... így van ez... a legtöbben onnan jönnének ide... nem baj... annál jobb... maga is jól járhat az egésszel, mi meg ott, a Duna másik partján, ugye... azt még nem próbáltuk... én világéletemben óbudai voltam, a feleségem meg az isten háta mögött született... Békésben, aztán onnan keveredett a fővárosba... szóval egy ilyen költözködés utóbb még megfiatalít bennünket... tiszta lappal indulunk... sehol senki a környéken, aki ismer... mintha elutaznánk; de miért? A befalazott bunkertől menekülne? Jön majd a

Volvo bérelte buldózer, s napvilágra kerülnek... mi a jó isten kerülhet napvilágra, amit Goór József szívesebben hagyna eltemetve? Ez az ember kétháromméves lehetett a háború idején. Vagy a mindeddig szorongva, de mégiscsak jól rejtegetett susmus későbbi idők hulladéka? Talán amikor tanácsi dolgozó volt? Kitől és hogyan szerezte a lakást? Nem törvényesen? Na és?! Ki jutott a hatvanas években törvényesen lakáshoz? Vajon a szomszéd házaspár meg az egyedül élő idősebb özvegyasszony nyugodtan kivárja az önkormányzat jelentkezését? Goór nem mondaná meg, ha ők is menekülni próbálnának. Túlságosan gyanússá válna az egész – mi történt abban a melléképületben? Közös bűnök vagy csak közös cinkosságok leleplezésétől tartanak? A titok ott lesz a bunkerben, a bunker elfalazott részében, s ha csakugyan, Goórék nem költözhetnek olyan távoli kerületbe, hogy a feltárás szenzációja fel ne kapja, meg ne pörgesse őket – még hogy tiszta lappal indulni! Tiszta lappal!

SIKERÜNK ZÁLOGA

21
Nem mozi

Az egyik kutya borjúnál is nagyobb volt, fényes, fekete, a pofája nyálhabos, előre meredő, felső metszőfogait fenyegetően villogtatta; maradj, Csöpi!, kuss már, Csöpi!; egy betörőbandát is visszahőköltetne, s még amikor rövid időre el-elcsendesedett, kényszeredetten lefeküdt a földszinti vörös márványpadlós nappali közepére, akkor is morgott; mint ahogy rengés vagy tűzhányó kitörésekor a Föld gyomra korog. A másik masnis öleb, kaparászó-nyüszögő kis idétlenség; jól van, nagyon jól van, nincs semmi baj, ó, te butus, csak pár szót beszélget mami a bácsival, ej-ej, Gyönyörű, kis butusom, hát hogyan lehetsz ennyire féltékeny?; az asszonya térdén hevert, hagyta, hogy a nő hosszú, bordó körme kávészínű bundájában matasson, hogy a mereven tartott ujjak a nyakát meg a hasát simítsák; a kutya alatt rés támadt, a combok köze tágult, összébb húzódott és megint tágult, alig észrevehető lüktetéssel, anélkül, hogy a nő közönségesen fészkelődött volna, de a nedves orrocska, a játék-karmok ingerlő érintéseitől valami moccant a csaknem élettelen arcon; nézze, nem is érdemes másfelé tájékozódni... ilyen igényes bérlő nyilván csak a követségek... esetleg a multinacionális cégek képviselői körében akad; az épület főbejárata mellett bal felől télikert, jobbra üvegfalú madárház; légkondicionálók, kazánok, vízforgatók, permetezők zúgtak – vagy talán nappal is hallható a világűr; a város zajából mindenesetre semmi.

Az ölebet a melléhez szorította, míg végigjárták az emeleti meg az alagsori termeket. Csöpi nem szállhatott a liftbe, de mire a hálószobákhoz értek, úgy csaholt, mintha új betolakodóra figyelmeztetne; kushadj, Csöpi!; és lent, a tornagépeknél, a feszített víztükrű úszómedencénél megint támadásra készen várakozott. Ez ugyanaz a dög? Előbb ideért? Hogy a francba? A kávészínű pamacsot meg a ragadozóforma böhömöt – bizonyára tökéletesen fajtiszták, tip-top a pedigréjük, s mind a kettő különös, ritka példány – a hallhatatlan neszek és a láthatatlan foltok is nyugtalanították; a kicsi vinnyogott és az asszonya testébe furakodott, a nagy csaholt és a nyálát csorgatva vicsorított; kushadj, Csöpi!; csak egymással nem törődtek. A legkevésbé sem érzett, hogy egyáltalán észreveszik a másik hangját, mocorgását, lihegését, vagy hogy a nő kegyeiért versengenének. Idegbeteg állatok, millió vezetőszállal a világegyetembe kötve, és rángattatva a távoli folyóáradásoktól meg a falra vetülő fényjátéktól, porszemek libegésétől és talán őseik éhségétől is – de egymás iránt érzéketlenek. Erre idomították őket? Lehet azt? Egyetlen szálat átmetszeni, hogy az összes többi még vadabbul vibráljon? Ha Csöpire szürke munkazubbonyt húznának, zászlót neki... Vonulj, Csöpi, lázadj, Csöpi, az istenedet, lázadj már!...

Valami gombot, csengőfélét megnyomhatott a nő, valahogy jeleznie kellett, hogy kimennek a házból – ház? kastély inkább, vagy palota, vagy rezidencia; mindegy –, ki a kertbe, hogy a hülye kis ingatlanközvetítő-fullajtár a saját szemével megnézhesse: van úszómedence a szabadban is, lehet

továbbá teniszezni és golfozni is; no de lehet-e lovagolni?; hangtalanul csöngethetett a személyzetnek, mert a földszinti konyha felől – mint színpadra – bóbitás-köténves lány lépett be, biccentett, mintha pukedlizett volna – vagy az már merő képzelődés? de hát csak az képzelődés?; átvette az ölebet; menj, Gyönyörű, menj szépen, mindjárt jön a mami; a kutya egyszeriben összeesett, ócska és gusztustalan rongycsomónak látszott a lány kezében, az asszony egy pillanatra a saját arcára tapasztotta megüresedett tenyerét; magába szívta az állat illatát, aztán hosszú lépésekkel szelte a kertet, gúnyosan fordult balra, mintha kérdezné: tud követni?; minden szerdán szakképzett kertész dolgozik itt... meg is látszik, igaz?

Csöpi előttük, mellettük loholt a sóderes ösvényen, egy japánakác töve mellől agyonrágott, piros pöttyös labdát hozott a szájában; hagyj most, Csöpi! hagyjál!; a kemény harapás engedett, a labda letottyant. Most felvegye és eldobja?, kacsintson a kutyára, próbálja meg játékba hívni?; dögölj meg!; csak ment a nővel, nem kérdezett már, egyszer-egyszer bólintott; havonta legalább hatezer dollár bérleti díjat akarnak; legalább; az elvben reális, s ha sikerül egy három évre szóló szerződés, az első havi díjat az iroda kapja... aztán persze többet is, de az első havit mindenképpen, és annak a fele... A kutya megtorpant, pofáját felfelé fordította, szimatolt, és őrjöngve ugrott a kerítéshez, hihető volt, hogy átugorja vagy átharapja a téglafaldarabok közötti sötétkékre festett, hegyes végű kovácsoltvasat; elég volt, Csöpi, elég!; még lendületesen-vadul visszavágtatott, de hirtelen ájulást utánozva

oldalára dőlt, aléltan elfeküdt; ilyen nincs, ájult vagy szívszélhűdéses kutya nincsen; a nő látta, de nem törődött vele; a pusztulását se bánná?; a kutya fektében megmutatta a sebét: a hasán hosszú, rózsaszínen maradt vágás hege; a nő észrevette, hogy ő figyeli, de amit mondott, nem magyarázat volt, inkább felháborodott megjegyzés; tavaly megkéselték... már mindent végigcsinált... megmérgezték, petárdát robbantottak a lába előtt, csúzlival terítették le... ez ilyen világ... és a nyomorult így emlékszik... vagy nem is tudom, talán engem emlékeztet a történtekre... mindig úgy csinál, mintha meghalna... Nos, látott mindent?

Nem volt miért visszamenni a házba; a kapu mellett megtalálja a csengőt... elboldogul egyedül is; elboldogult. A sóderes úton még akármit felfedezhet: vérnyomot, töltényhüvelyt, maradványokat... különféle maradványokat... akkor visszalopakodik, a bóbitás lány sikkant... mért késelték meg a kutyát? ki késelte meg? higgye el, nem érdemli meg, hogy maga falazzon neki... Állj!, ez nem mozi!; jól tudja közben, hogy pontosan úgy, olyan gyermekdeden figyelmezteti magát, ahogy botcsinálta detektívek a moziban. A legmagasabb igényeket kielégítő... exkluzív... nagyköveti rezidenciának is kiválóan alkalmas... Frászt. Őrült kutyák, őserdei papagájok... a vitrin-nő legalább nincs a bérleti díjban... a többi sincs. Mindegy. Semmi értelme kitenni a cédulát a kirakatba... „Bocsásson meg, nem tudom biztosan, elfogadható-e az ajánlatom... hogy egyáltalán szóba jön-e cserefélé... nekem ugyanis van egy takaros kis lakásom... A Hernád utcában. Közel a Keleti pályaudvarhoz.

Második emelet, körfolyosó... a folyosón jó... sőt, nyugodtan mondhatom, kitűnő állapotban van a rács, és a hagyományos szoba-konyhás lakást én évekkel ezelőtt felújítottam... a konyhában ülőkád is van... majd eljön és mindent megnéz, de nem tudom, elképzelhető-e, hogy ezt beszámítják, mert akkor engem érdekelne a luxusvilla bérlése... a háziak talán rám bízzák a kutyusokat is... talán rám bízzák".

22
Az egész olyan egyszerű

Celldömölkről telefonált a vállalkozó. Az első mondatokat hadarta, aztán mintha már nem érdekelné, hogy a nappali távhívás mennyire költséges, lassított, de két percnél tovább így sem tartott a bejelentkezése. Olyasféle volt: bejelentkezés, vagy inkább semmire sem kötelező érdeklődés. Bár azonnal tudatta, hogy Celldömölkről telefonál, hogy ő vállalkozó, többek között egy város melletti panzió tulajdonosa, de vannak másféle érdekeltségei is, és a napokban mindenképpen Pestre jön, akkor személyesen tiszteletét teszi, sőt úgy gondolja, amit ő kíván, annyira egyszerű, hogy azonnal megköthetik a vásárt, mert nem akar egyebet, mint a főiskolás lányának egy rendes kis lakást venni. Így van, normális kis lakást, ez nem nagy ügy, ő tudja, mit akar, a pénze megvan rá, alkudozni utál. Szóval ilyen egyszerű. Tizenkét millió körüli ingatlanra gondolt, valami jobb helyen, a második vagy a tizenkettedik kerületben, most

ennyit áldozna erre az ügyre, ha nem téved, ez reális összeg, és az egész olyan egyszerű, mint az egyszeregy, szoba, konyha, fürdőszoba, lehet persze egy kis erkély meg hall vagy hálófülke mindehhez, de hát mi kell egy fiatal lánynak?, mi kell egy normális induláshoz?, és célratörő monológja végén megerősítette, hogy napokon belül tiszteletét teszi – János mégis úgy érezte, hogy ha létezik abszolút reménytelen, nulla százalékos, mert semmilyen folytatást nem ígérő eset, hát ez az – és amikor két nappal később, mint régi ismerős, aki különben is elegendőnek véli, ha az iménti beszélgetésre, mondhatni, megállapodásra fél szavakkal utal, tehát amikor beállított, egyszer csak megjelent a nagydarab, pocakos, vastag nyakú celldömölki panziós, hogy akkor látni szeretné azt a három-négy lakást, legyen három vagy négy különböző, persze ebben a kategóriában, úgy tizenkét millió körüli, jobb környéken, tudja ő, hogy legalább három-négy lakást meg kell néznie, már csak azért is, hogy megnyugtassa magát: végül a legjobbat választotta, s hogy akkor szíveskedjen az úr máris mondani, melyek az eladó és nekik való lakások, s hogy indulhat-e most nyomban, mert úgy tartja, a legcélszerűbb, ha egymás után lezavarja az összes szemrevételezést és a friss benyomások után dönt; hát nem?... nem így a legjobb?!, egyébként meg utálja a lacafacázást, most itt van a fővárosban, most el is intézné az egészet, hiszen ha egyszer tudja, mit akar és megvan hozzá minden eszköze, mondhatni feltétele, akkor a dolgot nyomban meg kell fogni, őneki ugyanis ez az életfilozófiája, csak ennyi, egyszerű, mint az egyszer-

egy, az embernek tudnia kell, mit akar elérni, s ha tudja, hát ne lacafacázzon, ennyi; s ha ő nem így gondolkodna... de világéletében így gondolkodott és így is cselekedett, szóval, ha ő nem így viszonyult volna a dolgokhoz, biztosan nem viszi semmire... nos, lássuk azokat a lakásocskákat! – János meg, mint egy éppen rajtakapott kezdő betörő vagy bliccelő utas, eleinte hebegett és kapkodott, érezte, hogy lángol a füle, a homloka; kár, hogy telefonbeszélgetésünkkor nem jelezte pontosan, mikor is jön... nem jelezte, ugye?... és én nem tudhattam... úgy értem, az időpontot nem tudhattam... hogy melyik napon, hány órakor, pedig a tulajdonosokkal egyeztetni kell... azért megpróbáljuk... nézzünk néhány lehetséges...

A kínálkozó budai egyszobások közül végül csak kettőt nézett meg a celldömölki vállalkozó. Mi az, hogy romantikus?, kérdezte a fogaskerekű vasútra néző, tetőtéri, viszonylag nagyobb alapterületű lakásról, de amikor János felemelte a karját, mintha szóbeli jellemzését a levegőbe rajzoltakkal is gazdagítani igyekezne, a férfi durván elutasító mozdulatot tett; marhaság, ezekkel ne jöjjön nekem. És nem érdekelte az épülő bevásárlóközpont melletti meg a meredek hegyoldalon található, a műemlék-ház se, meg ami felújításra szorul. Azt mondják, túlkínálat van... ennyi a túlkínálat?, kérdezte ingerülten. Amikor két felhívott tulajdonos beleegyezett, hogy még azon a napon fogadják az érdeklődő urat, és a férfi végre felállt, autóstáskája külső, cipzáras rekeszébe gyűrte a címeket; szívesen elkísérném, úgy kellene, hogy együtt menjünk, noha én természetesen láttam a lakásokat... látat-

lanul mi semmit sem ajánlunk... nem tudok most elszabadulni... éppen most...; de az elszánt vállalkozóban mintha fel sem ötlött volna, hogy János is vele tarthatna, legyintett; ne izguljon, elboldogulok magam is.

Távozása után talán másfél óra sem telt el; telefonált, hogy rendben van; a Zsolna utcait választom, felőlem akár azonnal szerződhetünk; kínos vagy inkább nevetséges és feszengető volt, hogy mintha a közvetítő lassítana, a kérdései menthetetlenül akadékoskodók lettek; van önnek ügyvédje?, vagy elfogadja az irodánknak rendszeresen dolgozó ügyvéd szerződését?... Bizonyára tudja, hogy az ügyvéd honoráriumát a vevő fizeti... a közvetítés költségét azonban kizárólag az eladó... a szokásos ügyvédi díj a lakás árának egy százaléka... Ezeket a szövegeket magnóról is bejátszhatná. Ilyen személytelenül pedig még sohasem sikerült eldarálnia. A celldömölki férfinak megfelelt az irodának ügyködő ügyvéd. Legyen csak a maguknak ügyködő ügyvéd, mondta, és nevetett a saját szójátékán. Legyen az, mindegy, hogy ki... hát nem mindegy?!... egy szerződést akárki megír... de írja máris! Jánosnak kötelessége tájékoztatni az ügyfeleket, mikor mi a dolguk meg a lehetőségük, elvégre a letartóztatottakkal is közlik, hogy kérhetnek ügyvédi védelmet; mit kellett volna mondania, vagy inkább hogyan megszólalni – visszautasítani a gorombaságokat? Mert idétlenül csak hagyta, hogy a férfi ráripakodjon, és hagyta, sőt szinte belekergette magát valami lelkifurdalásos rosszérzésbe; a telekkönyvi lapot azért megnézi ön is...?; valósággal bocsánatot kért; a vállalkozó meg inge-

rülten mordult erre: hát az nem a maga dolga?... maga felelősséget vállal az ingatlanjaiért?, nem?... nézze, én megmondtam magának, hogy egyszerű, amit akarok, és a lehető legegyszerűbb elintézést is akarom... tulajdonképpen hol élünk!? Nem hallotta, hogy engedélyezett már az ingatlankereskedelem?... Hát akkor!?... nekem se időm, se kedvem a fontoskodó hülyeségekre... különben maga azt hiszi, ilyen kis vacak ellenőrizgetésekkel kivédheti a szélhámosságot?! Az igazi, tökös szélhámosságot?! Hol él maga?! Egy szó, mint száz, azon iparkodjon, hogy mielőbb nyélbe üssük a dolgot. Felőlem már a jutalékukat is megkapták volna... nem én húzom az időt.

Egy napot mégis hajlandó volt a fővárosban eltölteni. Rendben van, ha huszonnégy órán belül aláírható, akkor kivárom... szép maguktól, hogy nem számítanak fel sürgősségi díjat; és megint lúdbőröztetően nevetett.

Hiába igyekezett János késő este, már a sötét hálószobában nem gondolni a celldömölki férfira, egyetlen ügyfélre, egyetlen lakásra sem; nem, nem hurcolja őket, senkit és semmit nem hoz az ágyába; ezt megfogadta, amikor belépett; baromság az egész, mi köze hozzájuk!?; csak pénzkereset, hát ne is csináljon mást belőle! nehogy lelket fújjon az ügyekbe, mintha színes-szivárványos szappanbuborékokat eregetne; hiába próbálta elhessenteni a százféle változatban, de mindig erőszakosan és tapadósan megjelenő képeket: hol van éppen és mit csinál a vállalkozó. Kínlódott, hogy legalább másra gondoljon, azért csak látta szállodai szobában, étteremben, mulatóban, egyedül és alkalmi

nővel; nincsen főiskolás lánya, nincsen semmiféle lánya!, persze, hogy nincsen! Még jó, hogy nem érdeklődött: a kedves lánya mikor kívánja megtekinteni a saját lakását. Persze, hogy nincs semmiféle lány... kurva van... nyilván egy kurva... a kitartottja vagy futtatja a nőt... mindegy. Holtbiztos, hogy efféle. Mindegy.

Mégis: mit csinálnak majd abban a lakásban? „Normális kis lakás... valami jobb helyen... egy normális induláshoz..." Akármi megtörténhet. Bármi, amit a magafajta egyszerű lélek el sem képzel. Majd beidézik tanúnak, és civil ruhás rendőrök kérdezik: voltaképpen mit akart?, elmesélné, hogy pontosan mit mondott magának a férfi?, ha fel tudná idézni szóról szóra, hogy mit mondott... sokat segítene... először telefonált? aztán csak beállított?... roppant sietősen?... Nem őt idézik be, hanem Koleszárt. Csak Koleszárt keresheti meg a rendőrség, és Koleszár majd azt mondja, menj el, öreg, muszáj, hogy te menj; szelídebben szól majd, szinte kérlelve; pár perc alatt végzel velük, mert nyilván te sem tudsz semmit... ne aggódj, bennünket nem terhel felelősség... de hát én nem is láttam a pasast... ezt te bonyolítottad... nézd, itt a képe az újságban... ő az, igaz? emlékszel rá?, emlékszel rá egyáltalán? János bólint, talán kedélyeskedni próbál; bűnügy nem szerepelt a megállapodásunkban... ilyesmi nem...

Hülyeség. Semmi sem történik, főként semmi horror. A hű de nagyon elfoglalt vállalkozó pedig unalmasabb alak, mint bármelyik ügyfele. Azért is képzeleg róla, hogy kicsit szórakoztassa magát, hogy ne legyen annyira sima, unalmas, az átlagos-

nál is sokkal átlagosabb a közvetítés. Olyan, amilyennek belépésekor elgondolta: hogy csörög a telefon; ingatlanközvetítő... parancsoljon!; és a telefonáló lakás után érdeklődik. Lakást akar venni a lányának. Normális kis lakást, amilyen egy fiatal lánynak kell. A hétvégén megbeszélték családi körben. Egyszerűbb és értelmesebb, ha mindjárt megveszik a lakást, minek bérelni?... felfogható befektetésnek is... egy fővárosi lakás bármikor elcserélhető, eladható vagy kiadható... Ha a lány egyszer Pestre jön tanulni, várható, hogy itt ragad... férjhez megy... állást talál... nem költözik vissza Celldömölkre... hétszentség, hogy nem költözik vissza! De hiszen mindig is tudták a szülők, hogy egyszer elmegy, felnő... ezt akarták, ezt sürgették, büszkék is erre. Azt mondják, a lányukra büszkék. Meg magukra persze. Milyen gőggel vetik oda az ismerőseiknek, hogy egy normális kis lakással elindítani a felnőtt gyereket, ez még a szülők dolga... aztán hagyni... csak azután hagyni, éljen, amint akar. S minek körülményeskedni egy ilyen egyszerű lakásvásárlással!, hát nem elég az apa határozottsága, tapasztalata... minek ehhez bárki más? Egy normálisan kereső vidéki vállalkozó, egy panziótulajdonos egyszerű, normális kis lakást vesz az egyetlen lányának; tessék, itt a kulcs, remélem, tetszik neked... helyes kis lakás, csöndes, zöldövezeti... itt van még hozzá egy boríték... ebből csak a legszükségesebbekre telik... ágy, asztal, jégszekrény... ilyesmi... segítünk neked, amiben akarod... rendezd be, ahogy akarod... tessék, a tiéd... hát mit gondoltál?... hogy egy kofferral küldünk világgá?! És a lány boldogan sikkantgat; az

enyém?... komolyan mondod, az enyém?!... nekem vettétek?... tényleg vettél egy lakást?!

A szemközti lakásban lekapcsolták a lámpákat; lehetséges az: egyszerre a szobában és a konyhában, ugyanabban a szempillantásban?, vajon a lépcsőház már sötét volt?, vagy az egész környék közvilágítása... minden szünetel?... A Hold és a csillagok is? Fel kellene kelni és megnézni, náluk van-e áram... mindegy. Inkább aludnia kellene, ideje volna elaludni. A jobb oldalára fordult János, hangosan nyögve a nyaka alá gyűrte a kispárnáját; a fene egye meg... csupa hülyeség... baromság... az életben nem látja többé ezt a pasast. Holnap kifizeti az ügyvéd előtt a teljes vételárat, az eladó leperkálja Koleszárnak a jutalékot... Koleszár odaadja neki a pénz felét, és itt a vége, fuss el véle... Fuss el! Fuss, mert ennyi.

23
A ház neve Andrea

Sárgarépa színű ingén barna őzbőr mellényt viselt. Az inget csak mellközépig gombolta, hogy minél többet megmutathasson a vastag aranyláncokból. Hurkás ujjait is megpakolta drágakövekkel díszített aranygyűrűkkel – arany lehetett, és drágakő, bár bazári holmiként csillogott. Erősködött, hogy réges-régen ismerjük egymást – honnan? Erőlködtem, hogy az életem valamelyik rétegében a helyére leljek – iskola?, katonaság?, egyetem?, szülőtárs volna? –, és szégyelltem, hogy nem kérdezek rá, feszengek csak, mintha tapintatosabbnak kellene lennem vele, mert cigány. Láthatóan élvezte a zavaromat,

bár nyilván nem mondta magában, hogy jól átvert, behúzott a csőbe, pillanatig sem hittem, hogy szadisztikus, bármilyen gonosz gondolatai támadtak. Vélhetően nem gondolt rólam, és nem is érzett irántam semmit, csak elégedetten nyugtázta, hogy bizalmaskodása itt bevált. És ettől nyomban megvetett. Ha ridegen kiutasítom, ha hellyel se kínálom, ha félhangosan szitkozódom és a francba küldöm az egész pereputtyával, alázatos, sőt törleszkedő lesz. Láttam, hogy menthetetlen szolgalélek, s hogy nem is lesz, nem lehet másféle, csak ilyen ragadós-simlis, nekem meg, mintha nem volna elég csüggesztő a saját szűkre szabott szerepemet előadogatni, még az ő végképp zsugorított játékterét is ismernem kell – dadogtam szégyenemben, így aztán szinte akadálytalanul tárhatta elém terveit. Mielőtt nyikkantam volna, már üzlettársának nevezett – jó, hogy nem felhajtónak. Végül is annak akart beszervezni. Nyaggatott, hogy a rózsadombi panzió fényképét tegyem ki a kapu melletti tárlóba, s egy másik példányt ragasszak a falra, valami fő helyre, például a számítógép fölé. Odaállt a munkapultomhoz, és a tenyerével csapkodta a falat; ide... ez jó lesz... én magam feltűzöm, csak adj valamit... ragasztót... mit tudom, valami kulimászt... na, valamid csak van?!... celluxot... egy darabig az is jó... hogy aki bejön ide, vagy mondjuk, elmegy a boltod előtt, erre odafigyeljen... muszáj odafigyelni!... neked meg csak jó! Minden ürge után fizetek... úgy tisztességes... mindenki után, ahogy megegyezünk... egy sima nap, kétágyas szobában kilencezer nyolcszáz, plusz áfa... aki ennél olcsóbbat talál... ilyen környezetben... szóval annak ajándék malacka jár...de nézd meg a szolgáltatásainkat... van szobaszerviz, pezsgőfürdő, csomó minden van... minek soroljam neked?, tudsz olvasni... megéri, úgy értem, neked megéri, ha ext-

rákat is ajánlasz, mert én abból is fizetem a százalékodat... naná, hogy fizetem!; egyszerre gyanús lett, hogy a pasas Koleszár ügyfele, talán már több esztendős és jócskán szövevényes a kapcsolatuk. András elpöttyinthette, hogy a körúton is fenntart irodát, ennyi elég, hogy egy negyvenes évei elején járó, vérbeli üzletember felöltse sárgarépaszínű ingét, őzbőr mellényét, hogy magára spricceljen fél flakon dezodort, és idehajtson a Volvóján – talán biztatásnak hallotta Koleszár szövegét, hogy engem is beszervezhet felhajtónak, vagy épp számonkérésnek: illendő az ingatlanközvetítő cég alkalmazottait is részesíteni a panzió térítésmentes élvezetében; gyere el valamelyik este... baráti alapon; hétszentség, hogy Koleszár – mint valami megvesztegetett zsaru – időről időre megkapja a kedvenc szobáját, jégbehűtött pezsgővel és kurvával. S ha lehetséges, még ennél is közönségesebben. De Koleszárról nem esett szó közöttünk. Képzeltem csak, hogy Koleszár függelékeként kezelt?, mi mást tehetett?, és én mit?

Ráhagytam, hogy alkalomadtán majd kiteszem a panzió fényképét a kapu melletti kirakatba, s rögvest ajánlottam néhány hónapos bérlőnek egy Amerikából hazatelepült idősebb házaspárt; építkezésbe fogtak, és amíg beköltözhetnek az új házukba... pár hónapig eltart... fél évig biztosan... szóval lakást bérelnének ... de a panzió megfelelőbb volna... egy panzióban kényelmesebb... ja!, és kapásból tudok még egy házaspárt... franciák... valami francia cég magyar kirendeltségén dolgoznak... de csak beindítják az üzletet... lakást nem érdemes kivenniük... itt is előnyösebbnek gondolom a panziót... végignézhetjük a gépben, mi van még; készségesen a monitorra tapadtam, de azért éreztem a férfi megütközését. A szája némán szavakat formált. Káromkodást,

vagy csak annyit, hogy barom vagyok, idióta... inkább olyasmit, hogy faszfej, gagyi vagy aladár. Mindegy; hónapokra?... nálunk olyasmi nincsen!; igyekeztem még ártatlanabbra kerekíteni a szemem; hát ha kifizetik a napidíjat, nem mindegy?... megbízható, rendes, csöndes emberek... ha nekik megéri, neked miért nem... ha néhány hónapra biztos lakókkal számolhatsz?; talán észre sem vette, hogy legyintett. A dezodorszagot meg a fotókat nagyvonalúan hátrahagyta. A körút környéki parkolás negyedóránként negyvenöt forint – ennyit nem értem neki.

A kétszintes ház alagsorában óriásgarázs, kazán és mosókonyha lehet. A recepció és a tágas hall mellett lent legfeljebb két szobába szervezhetnék vendégeket, az emeleten mondjuk négybe. Elővettem a kis számológépemet. Tegyük fel, tízszázalékos jutalékkal beérem, és kizárólagos felhajtó vagyok, még akkor is alig több, mint ötezer pottyan nekem naponta. Snassz. Csalódottan néztem a fotót. A megjátszott bárgyúsággal akartam én visszavágni?

De nem dobtam ki a képeket. Még hetek múltán is ott hányódtak a számítógép mellett, aztán az irattartó polcon – fontolgattam, hogy ha már így hozzám nőttek, kitámasztható fényképtartóban az asztalra tehetném, ahogyan csúf feleségek és még csúfabb gyerekek arcmásaival díszítenek dolgozószobát. Két pontosan egyforma fotó, nagyítás ugyanarról – eleinte mégis odaadóan tanulmányoztam, hol találok eltérő elemet. Nem találtam, persze. De közben eszembe jutott, hogy nem kérdeztem a tulajtól, van-e neve – nyilván van – a panziónak. Legalább erről is képzeleghettem egy sort. Ábránd vagy Éden, de nem. Halálosan biztos voltam már, hogy egyszerű és gyakori női nevet visel a ház. Az Andrea mellett

döntöttem. És elmerülten bámultam a semmit sem sejtető, semmivel sem kecsegtető, elég jó színvonalú társasháznak tűnő épület fotóját.

24
Az Istvándy-palotában

A Széchenyi-hegyi iroda egyik része repülőtéri forgalomirányító központra emlékeztetett. Monitorzúgás és kékesszürke képernyőfény. Rejtett neoncsövek, spotlámpák – de az első pillanatban, ahogy áthaladt János a termen, és fogalma sem volt, illik-e itt köszönni a belépőnek, lehetséges, hogy otrombán megzavarja a teljes koncentráltságot kívánó munkát, lehet, reflexesen magának dünnyögött valamit, és reflexesen belevörösödött, pedig éppen ezt nem kellene, mindegy már – ahogy sietve áthúzott a külső szobán, megsejtette, hogy nem a felszerelés-berendezés, nem az eszközök művi idegensége mulatságos, hanem ahogy élettelenül léteznek ezekkel.

Az igazgató irodáját, nyilván jól megfontoltan, hagyományosabbra tervezték – mindenekelőtt és fölött: nyugodt gyarapodás, biztonság –, a világos fabútorok és élethű műnövények csupán hátteret adtak a kávébarna bőrrel bevont ülőgarnitúrához. De az igazgató szobájába a nagyobbik termen át vezetett út, s az igazgatóval tárgyaló partnernek – bár ez esetben csak az ingatlanközvetítőnek – mindenképpen látnia kellett a sci-fi-díszletet. Számolnak-e azzal, hogy a hagyományra építő terv így kipukkad, mielőtt fölfújják? Vagy magabizto-

san éppen azt demonstrálnák, hogy minden korban, minden ízlésnek – mindenféle kihívásnak – megfelelnek? Ki tudja. Tengernyi efféle terv és szándék lökődik a légtérbe, praktikus ötletecske inkább, gondolatnak mondott reklámfogás, és nyomakodik aztán mind, hogy érvényesüljön; irányító elv nélkül – hogyan is lehetne másképp? – kergén-riadtan, s tehetetlenül mindig gyorsabban, még gyorsabban száguldoznak, a menedzserek egyre vakítóbb és vadítóbb dögcédulákkal röptetnek – hiába. Megmondhatatlan, hogy ezt, vagy éppenséggel az ellenkező hatást keltik. Az ember apatikusan beleroskad a kávébarna bőrrel kárpitozott, öblös fotelbe – úgyse tudható.

A nagy terem közepén megnevezhetetlen formájú, vagyis egyedi tervezésű, többszörösen hajlított-torzított plexi munkaasztal, előtte két oldalról forgatható, karfás székek, a székekben kosztümös-selyemblúzos-selyemsálas, frissen fodrászolt-kozmetikázott ifjú hölgyek, szám szerint négyen. Reklámtervezésre vallott a hajszínek változatossága: szőke, vörös, barna, fekete. Benetton-liberalizmus. A fiatal igazgató bizalmasan tegezte Jánost, és kapkodva mutogatott az üveglapos asztalra; használd... tessék... nyugodtan használd; de hogy cigarettát, szivart, kólát vagy cégjelzéses jegyzetpapírt kínált, kiismerhetetlen. János bólintott; köszönöm; még egy bólintás, de nem nyúlt semmihez. Egyszerűbb volt mindenre bólintani, mert a fiú dadogott, méghozzá a dadogás szerencsétlenebb változatával bajlódott: feleslegesen is beszélt, túl sok szóval, körülményeskedve, de a cikornyás mondatokat elelharapta, elmaszatolta, és nem lehetett tudni,

hogy csak a beszédhibája miatt ködösít, vagy üzletileg is előnyösebb neki, ha nem egészen átláthatóak a viszonylatai és nem egyértelműek a kívánságai.

Ajánlatot kapott, mondta, hogy a Belvárosban bérelhet a cége a mostaninál sokkal nagyobb irodát, a bérleti díja pedig alig volna magasabb, mint most a fenntartási költség; ezt nem lehet elszalasztani... nyilván viszontszívességet teszünk... persze... nincs ezzel gond... semmi probléma; a „probléma" szónak hatszor is nekifutott, nem eresztették egymást. János igyekezett, hogy ne nézze merően, együttérzőn se, türelmetlenül se. Valahogy mégis néznie kellett, hisz hozzá beszélt; az Istvándy-palotába költözünk... most már biztosra veszem... tudod, melyik az Istvándy-palota?... múzeum meg színház... tudod, mindenféle... kultúrintézmény... rendezvényekre... mit tudom... a legkülönbözőbb baromkodásokhoz bérelhetők a termei... mert hogy kong az ürességtől... mit csináljon egy kultúrintézmény?... de élni akarnak... ráadásul keresni is... szóval nagyon jó helyünk lesz ott. Az ügyfeleinknek könnyebben megközelíthető, s mint mondtam, olyan kedvező az ár... ha nem ott van, ebben az Istvándy-palotában... úgy értem, ha nem egy kultúrintézményben... akkor gyanúsan olcsó... de tudod, azok milyen tö-tö-töketlenek... csak ezért... türelmesen hallgattam, ahogy kultúráról szövegeltek... kultúra... olyan pofával, mintha papok volnának... hogy ők ápolják, ez a feladatuk, de milyen nehéz ez, és mennyire kevés a pénz... hogy minden fillért megfognak, de akkor is... alig jut idejük, erejük a valódi feladatokra, mert ki kell

gazdálkodniuk a dolgozók fizetését meg mindent... az iskola óta nem hallottam ennyi süket és szenteskedő dumát, nem is érdekel... tökre nem érdekel, de míg ültem nyugodtan a seggemen, és bólogattam nekik... a kultúrájuknak meg a feladataiknak... mi majd támogatjuk őket, ők meg hirdetik, hogy az IVYZ Kft. is segítségükre van... nem mintha megkérdeztek volna, hogy miért IVYZ Kft. a nevünk... vagy mit tudom... mégis mivel foglalkozunk... még jó, hogy senki sem kérdezősködik... nem tartozik rájuk... én csak hallgattam, és közben szépen oszladoztak a kétségeim... az olcsóságuk tényleg nem gyanús. Ezek nem tudnak, de nem is akarnak átverni. Elég az hozzá, hogy a földszinten kiürítenek három termet, mindegyik megközelíthető a folyosóról, de kettő össze is nyitható... van benne fantázia, és a legnagyobb fantázia, hogy eladjuk ezt az irodát, a zsozsót meg invesztáljuk a vállalkozásunkba... így valahogy... egyből rendezzük sorainkat... szóval egyenesbe jövünk... még akkor is, ha világos előttem: beköltözni egy ilyen folyamatosan dotált kriptába, nem fenékig tejfel... tudod, engem nehéz elkábítani ilyen kultúradumákkal... hogy a feladat meg küldetés, meg a kultúra szentsége... ismered te is, mi?... de ez nem érdekes... tisztában vagyok a buktatókkal... akkor is... józanul kell számolni, öregem... ez mégiscsak sokkal olcsóbb, és itt kész... mondom... megmondom őszintén... miért titkolnám?!... semmi szégyen nincs ebben... én vállalkozó vagyok, ergo nem nyomatom a hülye sódert a küldetésemről... mert ez a világon a legegyszerűbb... és nem is kell ezt semmivel bonyolítani: eladjuk... olcsón és jó he-

lyen bérelünk... ráadásul mi kultúratámogató vállalkozás leszünk... látom már magam, amint átveszem az év vállalkozója kitüntetést... öregem, ha valami beindul... csak be kell indítani... és azt nem mondtam, hogy akárki be tudja indítani... ahhoz azért tényleg gógyi kell... szóval ezzel a kis húzással baromi nagyot nyerek... és amikor tárgyaltunk... ott az Istvándy-palotában... szép épület... vagy mit tudom... száz éve egyfolytában restaurálják vagy átalakítják... tuti, hogy két nap után kivágatom a meszesvödreiket meg létráikat, mert úgy nem lehet működni... de ez nem ide tartozik... hanem amikor tárgyaltunk a bérlésről... egy haverom hozta össze a dolgot... ő is jól járt, sejtheted... de hát részükről népes társaság volt... ez protokollkérdés... ilyen baromi jelentőségteljes ügyben mindenki képviseltette magát... érted?!... elvégre kiadnak három termet... de ki is a bérbeadó... jó, vannak jogi csűrés-csavarások... szóval ott volt a gazdasági igazgató... olyan középkorú tyúk... ismered a fajtáját... hamvasszőkére festett, szemüveges... aki nagyon-nagyon nyájasnak gondolja magát, de megfagysz a társaságában... még hogy gazdasági igazgató!... az efféle csakis ilyen kultúrintézményben lehet gazdasági igazgató... mert a nőnek egyáltalán nincs fantáziája... de semmi... folyton szimatol, körülményeskedik, hogy az előírásoknak megfelelő-e minden... hogy stimmelnek-e a számsorok... de ennyi, egy grammal se több... ebbe viszont tökre belegörcsölt... méghozzá úgy harminc évvel ezelőtt, és iszonyúan fél, hogy elmaradottnak gondolja valaki... tudod, napra kész a pénzügyi rendeletekben, és azt hiszi, hogy ezzel

nélkülözhetetlen, de legalábbis senkinek sem jut majd eszébe lapátra tenni... mindegy... ez igazán nem érdekes... ha mi beköltözünk, rögvest eligazítjuk... különben egyáltalán nem lesz nehéz, mert a csaj maga elkottyintotta, hogy manapság több helyen... már ahol a pályázataikról döntenek... tudod, ezek folyton pályáznak... szóval ezeknek a mi közreműködésünk jó pont... hogy a kuratóriumok méltányolják... így mondta: mél-tá-nyolják... és nagyon nyájasan mosolygott... hogy méltányolják, ha gazdasági vállalkozásokat is megnyernek szponzorálásra... de ne kérdezd, mi ebben a szép... dunsztom nincs... lényeg a lényeg: nekik is jó... nekünk is jó... szóval itt van tündérország; az íróasztalán pittyent a telefon, a szomszédból kapcsolhatott hívást az egyik nő, de az igazgató nem állt fel azonnal, s épp csak belefogott a hű-de-nagyon-elfoglalt-vagyok színjátékba, még csak durcásan nézett a faxos készülék felé, amikor megszólalt a maroktelefonja is: az amerikai himnuszt zengve jelezte a hívást. János elzárkózva, mintha tapintatosan visszavonulhatna így, az asztalkára tett tárgyakkal szemezett, mégis érzékelte, hogy a férfi rásandít a mobil kijelzőjére – nem szólt bele.

A Széchenyi-hegyi irodát az első érdeklődő megvette – a hatlakásos társasházhoz többé nem is ment János. A régi meg az új tulajdonos – ő is ifjú vállalkozó – egy ír vendéglőben találkozott, együtt ebédeltek, s közben aláírták az adás-vételi szerződést. Pénzt persze egyikük sem vitt. Valószínűleg az IVYZ Kft. állta a cechet – így szokás –, de a párezer forintot kártyával rendezte az igazgató. Bizonyára ugyanarról a számláról emeltette le, ame-

lyikre a következő héten a harminckét millió érkezik; nekem kényelmesebb a készpénz; mondta János a telefonba, s látni vélte, ahogy a fiú erre megrántja a vállát; és megéri neked, hogy bejöjjél ezért az Istvándy-palotába?; megérte.

Az Astoriánál szállt ki János a metróból, s átvágva az aluljárón, a Múzeum körút szálloda felőli oldalánál jött a felszínre. Miért mondta, hogy kényelmesebb a készpénz? Mert persze, hogy nem kényelmesebb, s főként nem biztonságosabb, de azért az ügyfelektől meg Koleszártól is mindig készpénzt kér – mert a tudatában, vagy inkább az érzékeiben csak a kézben tartott pénz számít pénznek? Mint a szüleinek és a nagyszüleinek? Vedd el, ami a tiéd, s ne érd be ígérgető szavakkal!, ha a zsebedben van, akkor a tied – hányszor hallgatta és gúnyolta az óvatoskodásukat, de ő sem szabadulhat a gyanakvástól. Mennyire alkalmatlan erre a kalmárkodásra, és nemhogy összemelegedne újabb kori mesterségével, ahogy telik-múlik az idő, egyre görcsösebb és türelmetlenebb. Kitetszik az alkalmatlansága. Ezt minden vadbarom látja. Soha nem is lesz már jobb. Bármibe kezd, akkor sem lesz jobb.

Vannak ilyen napok. Vissza-visszatérnek.

Bár most éppen kilencszázhatvanezerért masírozik kicsit. Azért az szép pénz, még a fele is szép. Négyszáznyolcvan – ha úgy vesszük, szép kereset. Ezért elment egyszer a Széchenyi-hegyre, az ingatlan adatait beírta az Internet-listára, lakásnak is, irodának is alkalmas. A hirdetést piros papíron díszelegtette a kapu alatt – tulajdonképpen ennyi. A négyszáznyolcvanezer fedezi a költségeit és a

fáradságát. És mintha menetrendszerűen mindig ilyenkor volna a legelkettyentebb. Hülyeség.

Az IVYZ-es pasinak nem tartozik beszámolni, miért kell neki készpénz. Csak. És azt gondol róla, amit akar. Nem számít. De nem gondol semmit.

Még az aluljáró lépcsőjét járta, amikor SMS-t kapott: az Istvándy-palotában Sárikát keresse. Szóval a hapsi nem lesz ott. Mégis átveri?

A nagyothalló, s legalább nyolcdioptriás szemüveget viselő portás rekedten visszakérdezett; Sárika?, ő a gazdasági igazgatónk... biztosan ő lesz az; és mutatta, merre található a szobája. A hegyes állú, szögletes-inas, vékony szájú Sárikát ötvenötvenöt évesnek nézte János; a tyúk?; rózsaszín keretes szemüveget viselt, és mind a két kezét nyújtotta, széles mosollyal inkább ölelte az ismeretlen ingatlanközvetítőt; ne bántódjon meg... azt kérte az igazgató úr... halaszthatatlan dolga akadt... és engem bízott meg, hogy átadjam... azt mondta, maga számít a pénzre... én meg szívesen segítek bármiben nekik... tényleg szívesen... manapság egy békés együttműködés ritka, mint a fehér holló... ugye, milyen ritka!...pedig mindennek ez az alapja, nem igaz?... a békés együttműködés. Ráadásul ők rendes népeknek látszanak... ugye, rendesek?... Az üzletvezetésük legalábbis kifogástalan... abba belelátok... és csak azt mondhatom, hogy kifogástalan... de ők is megbíznak bennem. Ez az alapja mindennek... kérem, számolja meg; és hangtalanul ő is számolta a tízezreseket Jánossal együtt. Mozgott a szája; ha már ide fáradt, örömmel megmutatnám az intézetünket... ez a legkevesebb, hogy én magam kalauzolom... igaz, hogy én

pénzügyekkel... gazdasági kérdésekkel foglalkozom... ahhoz értek, de ennyi sok év után szívemhez nőtt az intézet... a kiállítótermek... ha érdekli, megmutatom Istvándy grófnő rezidenciáját... tudja, egészen a haláláig fenntartottuk, oda külön engedély nélkül be sem léphetett senki... az a magánlakosztálya volt... úgy kezeltük, noha a grófnő csak ritkán látogatott haza... ismeri ön valamennyire az Istvándyak történetét?; János szabadkozott, hogy kiszámított az ideje, már várják, így majd máskor nézi meg az állandó kiállításokat; hamarosan... sort kerítek rá... hamarosan; a nő megértően, de nehéz sóhajjal vette tudomásul; ez ilyen rohanós világ... látom, milyen tempóban dolgoznak a kft-nél is... nekem amúgy imponál, én is hajtottam egész életemben... én, ugye, gazdasági területen... mint maga is... a kultúra néha nehezen kap helyet, amikor annyi, de annyi gyakorlati kérdést kell megoldani; és elkísérte Jánost egészen a főkapuig. Megmutatta az IVYZ Kft. cégtábláját a lépcső aljában, a portásfülke mellett, és a kapun kívül, az Istvándy-palota sárgára festett falán.

25
Sikerünk záloga

Ne kerteljünk, pontosan tudom, hogy illendőbb volna felkeresni önt az irodájában, sőt, be kellene jelentkeznem, időpontot kérni, és aztán személyesen előadni, miféle szolgáltatást is kérek... na mármost, én szíves megértését remélve mindezt mellőzném... ezek amúgy is csak tiszteletkörök,

ugye?... mondjuk így: tiszteletkörök, én pedig ugyancsak elfoglalt ember vagyok... nem jut arra sem időm, sem erőm, hogy efféle tiszteletköröket fussak... nem haragszik az őszinteségemért... kétségtelen, hogy én ilyen nyers vagyok... vagy mondjuk úgy: lényegre törő... de ha nem ilyen volnék... mindegy, ez nem ide tartozik... mindenesetre száz szónak is egy a vége... ott tartottunk, hogy nem érdemes körülményeskedni... legalább mi ne kerteljünk... igaz?... csapjunk a lovak közé, s most nyomban beszéljük meg, hogy mikor fárad el hozzánk... mert ha komolyan foglalkozik az ügyeinkkel, mindenképpen el kell jönnie... jól mondom?... el kell jönnie, felmérni, megbecsülni... ezeket már maga jobban tudja... ez a maga területe, s nekem az az elvem, hogy mindenkit hagyok érvényesülni a maga területén... szóval legyen olyan jó, foglalkozzon mostantól komolyan velünk, és közölje velem, mikor nézi meg az irodánkat. Mint mondtam, az Árvácska Gyermek- és Ifjúságjóléti Alapítvány, amelyet van szerencsém vezetni... hogy pontosabban fogalmazzak, az alapítványt én hívtam létre és az életem fő művének tartom... tehát az alapítványunkat három éve kiemelten közhasznúvá minősítette a Fővárosi Bíróság, és az utóbbi három esztendőben olyan intenzíven bővítettük tevékenységünket, hogy immár elkerülhetetlen a költözésünk. Itt, a Tóth Lőrinc utcában nem maradhatunk. Szép és jó hely, de itt nem tudunk tovább hatékonyan dolgozni... menedzsereink egybehangzóan javasolták, hogy azonnal szedelőzködjünk, s megfelelőbb környezetben... mindenekelőtt tágasabb és igényesebb irodába

tegyük át székhelyünket... Félreértés ne essék, nem a környezet... a kerület... nincs kifogásom... felőlem a szomszéd épületben is találhat megfelelőt... de más minőségű... más kategóriájú irodára van szükségünk... Szóval mikor tarthatom szerencsémnek, hogy meglátogat?

A gyermekvédelmi alapítvány a Tóth Lőrinc utcában, kertes házban bérelt havi százötvenezerért a földszinten két és félszobás lakást. A nagy teraszra nyíló üvegajtók előtt vasrács – talán belülről sem nyitható, a biztonsági berendezéseket úgy rögzítették, hogy nyáron sincs lehetőség a teraszon keresztül lejárni a kertbe. A kőedények üresek, csorbák; ez valaha családi ház volt, s gondolom, maga még előbb észreveszi, mint én... igaz? azonnal észrevette?... ezt a szép házat erőszakosan felosztották, kis lakásokra tagolták... vagy félszáz évvel ezelőtt... ma már legalább ilyen barbárságot nem csinálnak... senki akkor nem gondolt bele... illetve másra gondoltak... nyilván egészen másra... tudja, ez afféle szocialista eljárással ment... jellegzetes, még ma is látni... és mintha elhatározták volna... mintha minden átalakítást úgy csináltak volna... szándékosan úgy, hogy soha többé ne lehessen helyreállítani... kár érte. A háború előtt egy papírgyárosé volt... ezt csak véletlenül tudom, mert tavaly megkeresett az egykori tulajdonos dédunokája. Azt hittem, visszaigényli a házat... nekem mi közöm hozzá?... tuszkoltam is innen kifelé a férfit... persze udvariasan azért... mondjuk inkább: szelíden hárítottam, pedig nem a házát akarta... támogatónak jelentkezett... eljött megnézni, hogyan is működünk... olvasott néhány cik-

ket rólunk, ott volt az egyik jótékonysági koncertünkön... szóval ilyen is van... adok magának egy prospektust... nem látta, igaz?... ebből megtudja, mit csinálunk... hogyan csináljuk... művészek és tudósok is segítenek nekünk, vállalkozók, bankok persze... és én elmondhatom, hogy a legkülönbözőbb pártok képviselőit... úgy ám... én minden színű és szagú politikust megkörnyékezek... nekem nem számítanak a szlogenek... felőlem lehet jobbra vagy balra... ha sajátjának tekinti a gyerekek ügyét... én egy percig sem titkolom, hogy nekem csak ez fontos... és tudja mit? Még büszke is vagyok arra, hogy én ezeken a politikai csatározásokon réges-rég felülkerekedtem. Nálam összeférnek az SZDSZ-esek meg a MIÉP-esek... ha arról van szó, hogy segítsünk az éhes és szegény gyerekeknek, még a politikusok is megnyerhetők... hajlandók egymást is túllicitálni... de csak akkor, ha megértik, vagyis ha elhiszik, hogy erről van szó... én pedig vallom, hogy mások is jobban tennék, ha egyértelmű és vitathatatlan értékeket képviselnének... akkor lehet megbékélés.

Az Árvácska teljhatalmú igazgatója világéletében gyerekvédelemmel foglalkozott; világéletemben... én ezen a területen mindenkit ismerek... néha azt gondolom, én előbb tudom, hogy valaki a gyerekvédelemnél landol... mondjuk, egy kezdő... aki még senki... még pelyhes a háta... szóval én már megszimatolom, hogy itt fog kikötni, amikor ő maga nem is sejti, mivel is akar foglalkozni... ez így van, de higgye el, nálunk mindent a kapcsolatok döntenek el, s amikor életre hívtam az alapítványt, pontosan tudtam, milyen megbecsülhetetlen ér-

ték, hogy én mindenkit ismerek... ez, hogy úgy mondjam, az alapítvány legjelentősebb törzstőkéje... én magam... s hogy nem kompromittálódtam... mert én most is ugyanaz a gyerekvédelmis vagyok, aki voltam húsz meg harminc éve, és ebben az új világban csak azért sikerülhet eredményesen lobbiznom, mert mindenkit ismerek, és mindent tudok mindenkiről... Ért engem, igaz? Akivel ugyanis együtt dolgoztam anno az úttörőszövetségben... vagy akár a KISZ KB-ben, az velem másképpen beszél... legalább velem másképpen... és nagyon is szívesen fogadja, ha azt ajánlom, ne a múltat bolygassuk, hanem a mai gyerekek mai élelmezésével foglalkozzunk... így van... én egy pillanatig sem áltatom magamat... a sikerünk záloga... hogy úgy mondjam, a feltétele, hogy nem vagyok már az a bohó ifjú... ugyanakkor a fiatalabbaknak is szükségük van rám, a tapasztalatomra... érti, hogy gondolom?... én meg mindenkinek azt mondom, keressük csak, és akkor meg is fogjuk találni az összekötő szálakat... én nem bomlasztani akarok... higgye el nekem, a legkérgesebb szívű üzletember is felismeri, hogy elemi érdeke támogatni a törekvéseinket... és a politikusoknak megtiszteltetés, ha egy-egy rendezvényünk védnökei lehetnek; a Tóth Lőrinc utcai irodában mintha egyszeriben megfeledkezett volna arról, hogy igencsak elfoglalt, s aznap is csupán néhány percet szánhat Jánosra; egy kézfogás erejéig... ha már eljön, legalább találkozzunk, aztán a köztársasági elnök úr feleségével van megbeszélésem; úgy látszik, elmaradt a megbeszélés, és a hirtelen keletkezett idővákuumba benyomult a nagytestű, nehézkesen, de túlságosan

sokat mozgó férfi fáradtságával együtt valami elemi mesélési kényszer. Beszélni, beszélni. És János türelmesen hallgatta. Egy sohasem látott, középkorú ingatlanközvetítőnek, úgy látszik, érdemes gyónni. Két percig sem tartott a felmérés; biztos vagyok abban, hogy maga egy-kettőre talál megfelelő irodát, de addig nem mondjuk fel a bérleti szerződésünket... A tulajdonos pedig elfogadja majd a maga ajánlatát... ajánljon neki bérlőt... nyilván ezrével vannak, akik éppen ilyen lakásról álmodnak... De ezt csak bérelni lehet... és bennünket is csak bérlés érdekel. Nézze, nekem nincs felhatalmazásom arra, hogy az alapítvány vagyonát ingatlanba fektessem, ezt még akkor sem tehetném, ha magánemberként világosan látom, hogy a vásárlás kedvezőbb... igazam van?... sokkal kedvezőbb... mindegy... ez a lehetőségünk, és hogy úgy mondjam, a sürgető feladatunk; a különlegesen préselt, halványkék alapú kartonra nyomott, nyolclapos prospektusukban feltüntették valamennyi támogatójukat, a minisztériumokat és a Miniszterelnöki Hivatalt jóval nagyobb betűvel, mint a magánadakozókat, elsőként a köztársasági elnök neve szerepelt. Fővédnök. A sokféle színű és formájú embléma, a világcégek és személynevek zsúfoltsága mellett a Tóth Lőrinc utcai villalakás valóban ügyetlenül hatott; ne gondolja, hogy nagyzolni akarok... megjátszani a gazdagot... Ezt tudomásul kell venni... ennyi csak... hogy tudomásul veszem, most ilyen a világ, ezek az igények, ugye... nyakkendőt kötök, a prospektusunkat nem vécépapírra nyomatom... ért engem?... és nem a rongyrázás kedvéért csinálom... sejtheti. Amikor a menedzse-

reim előálltak a követelésükkel, hogy költözzünk, én még vitatkoztam is... mondtam nekik, hogy az irodába szinte sohasem jönnek a támogatók, és persze a művészek... a sportolók sem... hát nem mindegy, milyen ez az iroda!... de beláttam, hogy nem mindegy... a menedzsereim mind fiatalok... ezek a gyerekek... így mondom: gyerekek, mert a legidősebb is csak harmincéves... ők ma már másfélét látnak, és megértem, hogy egészen másképp lépnek fel, ha van önbizalmuk... ezt beláttam. Nekem biztosítanom kell, hogy ők zavartalanul tehessék a dolgukat... márpedig értenek ahhoz, amit csinálnak; a katalógus hatodik és hetedik oldalán az Árvácska teljesítményét ismertették, hogy közel kétszáz Pest megyei gyerek ebédeltetéséről gondoskodtak az egész tanéven át, hogy huszonhat állami gondozott nevelőszülői ellátását finanszírozták, hogy egy ceglédi kollégiumban tornatermet létesítettek, és így tovább. A száraz adatok közé, jól meggondoltan, ovális fényképet illesztettek: a népszerű színész-humorista jótékonysági matinéja után az Árvácska igazgatójától virágcsokrot vesz át.

János még aznap délután három bérelhető kertes villát ajánlott: a Rózsadombon, Zuglóban és a Sváb-hegyen; a zuglóit ötszázezerért is megkaphatják... érdemes alkudozni... de nem én mondtam... a budaiak kicsit költségesebbek; a három ingatlan adatait kimásolta, és faxon elküldte a Tóth Lőrinc utcába, aztán csak nyomogatta a zsebszámoló billentyűit. Ha ötszázezer, és a bérbeadó csak az első három... csak az első két hónap díját adja a közvetítőnek, az akkor is minimum egymil-

lió, övé a fele, vagyis ötszázezer. Kétszáz gyerek ebédje... közel kétszáz gyereké, ami persze azt jelenti, hogy száznyolcvan... jó... talán száznyolcvannyolc gyerek... mindegy... kerekítsünk kétszázra, s ebédenként ötszázzal számolva, az naponta százezer forint, az egy tanévben legfeljebb huszonötmillió... a ház bérleti díja hatmillió... egy menedzser fizetése mondjuk háromszáz nettó, arra a biztosítások, adók... fejenként az is megvan hatmillió... annál csak több lehet... három menedzser, az igazgató, a titkárnő, a könyvelő, a kézbesítő... Legutóbb a Vigadóban rendeztek koncertet. Húszezer forintos jegyeket árusítottak, de nagyobb részüket ingyen kellett elosztogatni, hogy legyen közönség... ha száz jegyet eladtak, az kétmillió forint... nem sok... de százat azért biztosan eladtak, és a választások két fordulója között a két legnagyobb párt képviselője üdvözölhette az Alapítványt... a Duna Televízió egyenesben közvetített... az előcsarnokban pezsgőt és üdítőt kínáltak; én világéletemben a gyerekvédelem területén dolgoztam... nekem, hogy úgy mondjam, ez a sorsom... a karmám, mert én magam is intézetben nőttem föl, s higgye el, ezeket a dolgokat csak az értheti igazán, aki a saját bőrén is megtapasztalta... higgye el.

26
Regénybe való

A Szaturnusz Kft. fogadását a Gellért Szállóban rendezték. Felkai Gábor, a cég ügyvezető igazgatója magabiztosan, megvesztegető mosollyal úgy

hívta és nyújtotta a belépőkártyát, mintha soha életében nem találkozott volna emberrel, akinek más, vagy akárcsak előbbre való vágya lett volna, mint részt venni egy Szaturnusz-eseményen. És ez különösen fontos esemény volt: a cég megalapításának tizenkettedik évfordulója; természetesen Koleszár úrra is számítunk. Vele, hogy úgy mondjam, régi és igen jó az üzleti kapcsolatunk; Felkai nyájasan villogtatta túl fehér, túl szabályos műfogsorát. Őszülő haját hullámosította, és valahogy dúsíthatta is, mert habos és púpozott volt. Zakója szivarzsebéből kikandikált egy darabka narancssznű, levélmintás selyem, a nyakkendője ugyanebből az anyagból készült. Láthatóan élvezettel játszotta a finom és pikánsan avítt, éppen az idősödés küszöbére érkezett urat. Mi ebből a póz, mi az igazság? – ki tudhatja. Jánosnak úgy tűnt, hogy azt a Hankóczy utcai lakást, amelyet a Szaturnuszszal béreltetett, találkahelynek akarja berendezni és fenntartani; nem, semmilyen körülmények között sem kívánjuk megvenni... észszerűtlen volna... ki tudja, meddig van rá szükség... talán néhány hónapra... egy-két évre, s bár magam is tudom, hogy az ingatlan elég jó befektetés... nem, mégsem... Őszintén szólva szeretném, ha ez a második irodám... igen, így mondhatom: második iroda... és majdnem hogy titkos... vagy inkább bizalmas maradna... feltétlenül szükségem van egy helyre, ahová elvonulhatok nyugodtan dolgozni... csak egy-két barátommal közlöm a címet... akikre számíthatok, hogy nem árulják el... nem adják tovább senkinek... manapság annyira zaklatott az élet... tulajdonképpen már egy Szaturnusz méretű cég

vezetője is szabad préda... nincs magánélet, nincs alkalom komoly koncentrálásra... nézze, a mobiltelefonomat kikapcsolhatom, de ettől még nem tűntem el... s minthogy láthatatlanná tevő köpenyt nem kérhetek öntől, ezt a lakást bérlem... megérti, ugye?; hogy a Szaturnusz Kft. mivel foglalkozik – hogy frekvenciával vagy fogrémmel kereskedik-e, utazást szervez vagy zenei fesztivált –, sohasem tudta meg János, s nem azért, mert Felkai rejtélyeskedett. Valahogy nem került szóba. Vagy talán szóba került, de János nem figyelt. Elfelejtette? Nem, nem beszéltek erről, mintha köztudomású, magától értetődő volna, s ők alkalmazkodtak a szokáshoz: az igazán nagy cégek még a hirdetéseikben is homályban hagyják, mit akarnak reklámozni és értékesíteni – legelőbb is a cég márkáját, ez kétségtelen.

Hónapokkal a Gellért szállóbeli fogadás után a Corvin moziban rákköszönt a Szaturnusz jogásza; Vida vagyok... úgy emlékszem, a Gellértben tegeződtünk... ha megengeded, mindenképpen én vagyok az idősebb; Felkaival ellentétben csakugyan tegeződtek; a legrégebbi és legkedvesebb munkatársam; mutatta be akkor az igazgató a jogászt, és átölelte Vida vállát. Úgy hatott, mintha minél közelebb tuszkolná Jánoshoz a pocakos, gyérhajú férfit, hogy aztán hirtelen felkapja, és összegöngyölve díszdobozba csúsztassa, maslit rá, s már nyújthatja is véghetetlen szívélyessége jeleként; Vida János... a legrégebbi és legkedvesebb munkatársam... barátom... ó, hát druszák... most jutott eszembe, hogy druszák... bocsánat, magukra hagyom az urakat... azt hiszem, felesleges is vagyok...

Vida úr egyébként szintén igénybe venné az irodát; Vida nem mutatta be a feleségét, csak a fejével feléje bökött; így igaz... lehet, hogy Fannikával felkereslek... egyszer említettem Felkainak... de éppen csak említettem... majd akkor jelentkezem, ha konkrétabb lesz az ügy... itt, ezen az ünnepélyen egyébként neveletlenség, hogy az én esetleges lakás-kérdésemről beszéljünk... a világért sem élnék vissza a helyzettel... a meghívás igazán nem erre szólt; koccintottak. Az első osztályú, jéghidegre hűtött pezsgőből Vida felesége már jócskán benyakalhatott. Hosszú, hegyes orra kipirosodott, és a jobb orrluk alatt gombostűfejnél nagyobb csöppecske csillogott. A szeme felhős. Náthás hangúnak képzelte János, de nem hallott tőle egyetlen szót sem. Látszólag nem bántotta, észre sem vette, hogy nem figyel rá senki. Felkai később szerencsétlen embernek titulálta Vidát. Érzékeny, jólelkű, csuda rendes embernek – és szerencsétlennek, akit ő tizenkét esztendőnél is régebben pátyolgat; életemben nem láttam közelről olyan tragédiasorozatot, mint amit ő átélt... Ilyet nem... ez regénybe való... Nem sokkal azután, hogy megismertem, meghalt a felesége valami ritka és szörnyű betegségben... fiatalon... nagyon fiatalon... talán még negyven esztendős sem volt az asszony... és aztán... képzelheti... a kamasz fia... az egyetlen gyereke, akit valósággal imádott... istenített... vízbe fulladt... Tudja, ha nincs a Szaturnusz... ha nem állunk mellette... ha nem érezhette volna, hogy ez a cég sokkal több, mint egyszerű munkahely... ami állást... megélhetést biztosít... Sokkal több. Vidának például életmentő volt... még ma is az. Meny-

nyire büszke volt arra, hogy a Szaturnusz jegyében született... Hogy rátalált az alkatának, sorsának megfelelőre... összeolvasott hetet-havat... egészen belebolondult az asztrológiába... Örültem, hogy megkapaszkodhatott... Ez a nő persze nem helyettesíti az elveszített családját... Nézze, fiatal férfi volt János, és ez a nő hozzácsapódott... adódott... amikor házasodni készült, láttam, hogy nem lesz jó vége... de az effélét még a legjobb barátjának sem mondja meg az ember... hiába is mondaná... ki fogadja meg a barátok tanácsát?!... egyébként megkérem, hogy ha Vida ügyeivel foglalkozik... ha szükségképpen találkoznak... ne említse még neki se a Hankóczy utcai második irodát... egyelőre senkinek... kérem, hogy esetemben teljes diszkrécióval... mintha az orvosom volna... orvosi titoktartást kérek öntől; azért ment el János a Gellért szállóbeli ünnepségre, mert Felkai sejtetni engedte, hogy a Szaturnusz alkalmazottaival és ügyfeleivel előnyös üzleteket köthet. Nem kötött semmit. Koccintott és összetegeződött Vidával, meghallgatta Felkai pohárköszöntőjét, aztán a nyiszorgó-zúgó misztikus zenét, amelyet öttagú kamarazenekar adott elő. A sokdioptriás, drótkeretes szemüveget viselő, hajlott hátú zenekarvezető kényszeredett dadogását arról, hogy miért misztikus ez a zene, és hogy itt hangok festik le a melankolikusok érzéseit. Hálát rebegett a megrendelő Szaturnusz Kft.-nek és személy szerint Felkai Gábornak, aki érti a kor kihívását, és sikeres vállalkozóként bármikor kész támogatni a művészetet. Az italokat felszolgáló fiatal lányokat és fiúkat, mint később kiderült, hivatásos táncosok közül válogatták, és meglepe-

tésként egyszer csak előrukkoltak egy élőképpel: megelevenítették Dürer Melankóliáját, pantomimes történetet is kerítettek hozzá. Nyolcperces szám volt, óriási tapsot kapott; a táncosokhoz közel ülő, kövér, vastag nyakú nő még kurjantott is, hogy bravó, bravó, aztán megcsendesedve errearra fordult, és agitált; tüneményesek... tüneményesek, ugye?; János latolgatta, hogy most már feltűnés nélkül leléphetne. Eleget ült és állt, nem jön ki ebből semmi. Hasonulhat persze Vida feleségéhez, betölthet itt is valamennyi teret, sőt szabadon választhat: olyan legyen, mint egy csokornyakkendő, vagy inkább láthatatlan, mint egy kikapcsolt mobiltelefon, bankkártya, vagy mint egy kulcscsomó. Koleszár legalább nem jött el. Nem is beszélt Koleszárral erről a fogadásról, Felkairól sem, és nem fog panaszkodni, hogy hiába vesztegette az idejét. Koleszár, ha tudná, akkor sem mondaná meg, mivel üzletel a Szaturnusz Kft. Megrántaná a vállát; nem mindegy?... neked nem tökmindegy?

27
SILKY-lobogókkal

Tizenkilencedik század végi angol arisztokratanőnek látszott, már amilyennek színpadokon megjeleníteni szokták azokat az idősebb ladyket, akikről a színdarabok első, hosszabb részében, olykor megesik, hogy még tovább is csak beszélnek, a nézők várakozását fokozva egyre-másra emlegetik, legendás megjegyzéseire és sajátos szokásaira utal-

nak, csodálattal persze, néha tartózkodóan, szinte félelemmel, s ha valaki a hölgy modorosságára vagy csököttségére gúnyos megjegyzést tesz, legfeljebb a saját erőtlenségét, sőt, egyenesen a hitványságát érzékelteti. A hölgy aztán – tökéletesen időzített pillanatban – színre lép, természetesen és kecsesen betoppan mint régi ismerős – ahogyan Abonyi Nagy Miklósné megjelent az irodában. Hanyagul emlékeztette Jánost, hogy „jelezték már önnek a problémámat", és a cipőjével szemlátomást együtt csináltatott szürkészöld kézitáskája oldalsó rekeszéből bordó kartonra ezüsttel írt névjegyet nyújtott. János akkor, és később is szentül hitte, hogy a dekoratív, magas, egyenes tartású, idős hölgyet valójában csak Nagy Miklósnénak hívják – feleslegesnek tűnt tisztázni, hogy kinek és milyen úton-módon kellett volna beharangozni az asszony jövetelét, egyszerűbb volt készségesen bólintani, és történetét hallgatva latolgatni, vajon szerencsésen választotta-e az „Abonyi" előnevet – mindenesetre nem túlzó, állapította meg János, így nem is komikus. Olyannyira az igazi látszatát kelti, mint az impozáns fonatokba, nagy kontyba tűzött, dúsnak tetsző, hófehér haja: talán saját, talán nem, de akárhogy is, jelenleg hozzátartozik, az övé, és bizonyosra vehető, hogy nem is került különösebb erőfeszítésébe a frizura – vélhetően nincs, és nem is volt a világon semmi, ami ezt a dámát verejtékeztető erőfeszítésre késztette; a fiam cégének keresek alkalmas székházat. Kívánatosabb egy önálló épület, persze jól megközelíthető helyen, valahol a város szívében, s minthogy legalább nyolcszáz négyzetméternyi alapterületre gondoltam, iroda-

házféle eleve kiesik... bevásárlóközpontot ne is említsen... Nem tudom, Budapesten létezik-e ilyen igényesebb cégközpont... ami most van... egy emelet a Vörösmarty utcában... eldugottan, szűk és sötét szobákkal... szóval ez tarthatatlan állapot... a SILKY magyar fiókjához is méltatlan... sejtheti, hogy a fiam miért nyitott Budapesten is irodát... a SILKY alapításának huszonötödik évfordulóján... meglepetés volt ez mindannyiunknak... a müncheni banketten jelentette be, hogy a szülőföldjén kirendeltséget nyit... nekem eszem ágában se volt beavatkozni az ő üzletmenetébe... sok-sok évtizede éljük a magunk külön életét... tiszteletben tartotta az én második házasságomat, s mondanom se kell, én mindent tiszteletben tartottam, amit tett... büszke vagyok, hogy Németországban... új környezetben, szinte a semmiből... s tudja, ez már nem az a konjunktúrás időszak volt... nagyon keményen megdolgozott mindenért... tényleg hatalmasat teremtett... és így igaz: szinte a semmiből fejlesztette multicéggé a SILKY-t... hanem akármilyen meghatóvolt a bejelentése... idestova négy éve... hogy Budapesten is lesz iroda... mondhatom, ez a kis nyúlvány... mert üzletileg az... kis érzelmes díszecske... hiába mondja, hogy megengedheti még a veszteséget is... ami persze nincsen... nem arról van szó, hogy rosszul menne a magyar SILKY... hanem a körülményesség... az észbontó! Tavaly felajánlottam a fiamnak, hogy valamely ügyben eljárok helyette, s aztán félig-meddig tréfásan kinevezett... tudta, hogy nem fogok visszaélni a helyzettel... e pillanatban is itt van Budapesten... jelenleg a miniszterelnök úrnál tárgyal; Jánosra

mosolygott, pontosabban megrándította a szája sarkát, ennyit bőségesen elegendőnek ítélt, hogy a dolgát végző ingatlanközvetítő megtiszteltetésnek tekintse a látogatását, csakhogy a közvetítő éppen hezitált: rukkoljon-e elő máris az Andrássy úti épülettel, amely a rejtelmes pakisztáni vallásügynök boldogító „igen”-je óta is üres, sőt üresebb, mint valaha: most már az egész ház kiadó? Vagy várjon inkább egy-két napot, s akkor jelentse: megtalálta!, de akkor se így, nem, ne így! A hangja maradjon korrekt, tárgyilagos, s egy pici sóhajtás, egy alig hallható göccenés – valami sejtesse, menynyit kutakodott, míg megnevezni merte az alkalmas épületet. Nyilván az utóbbi az észszerűbb és jövedelmezőbb eljárás, ezért aztán János rögtön kibökte; elhiszem, hogy minden ügyintézést... cégbírósági és adóhivatali eljárást... szóval mindent észbontónak találtak, de nálunk, biztosíthatom, üdítő kivételre lel... úgy gondolom, tökéletesen megértettem a kívánságát... és meggyőződésem, hogy van önöknek megfelelő ingatlan... de csak egy... így, ahogy mondom... egyetlen épületet tartok alkalmasnak... ehhez nem kell az ingatlanlistát böngészni... arról az egyről, ha akarnék se tudnék megfeledkezni... az ön kívánsága meglehetősen egyedi... és az épület, amelyet ajánlok, szintén egyedi... ugye, nem ragaszkodik modern épülethez?... mert én egy palotára gondoltam... olyan háromszintes házra, amely szükség szerint belül átalakítható, de mindenekelőtt... vagy fölött... nem is tudom, hogyan helyes... szóval ha a SILKY beköltözik, s ahogy ilyenkor szokás, az épületre jól láthatóan kiteszik az emblémás transzparensüket...

esetleg zászlókat húznak fel... fogadok, hogy néhány hónapon belül SILKY-háznak nevezik... és hát az Andrássy úton van... ki nem látja?... szükségtelen is emlékeztetnem, hogy mióta az Andrássy út világörökség lett, óriási mértékben megugrott az ismertsége...; az asszony bólintott. Egyetlen pillantásra sem méltatta az ablaktalan odút, a tekintetével még ekkor sem kérdezte, hogy egy ilyen pompás iroda és a mesterségét kiválóan értő fiatalember miképpen szorult ebbe az ocsmány zugba. Nem nézett körül, s vélhetően semmit sem hallott abból, amit János gúnynak képzelt, még csak alázatoskodónak sem mondja. Semminek se. A SILKY-lobogókkal ékesített Andrássy úti palotában volt már – fekete estélyi ruhában, az avató fogadáson; boldoggá tesz a tudat, ha kicsivel hozzájárulhatok a fiam sikeréhez; fekete kalapot visel, és ezüst ékszereket.

28
Fölöttébb kétes

A Puskin utcai nyolcvanhét négyzetméteres lakást évekig egy ukrán csontkovács bérelte. Hetente háromszor rendelt négytől hétig. A rendelési napokon délelőtt egy-két órára takarítónő jött, egyébként az üzenetrögzítős telefon magányosan, leengedett redőnyök mögött dolgozott. A tulajdonos ügyvédnő restelkedve mesélte Jánosnak, mennyire megdöbbentette a rendőrségtől, pontosabban egy kedves, fiatal, s meglehetősen tapasztalatlan nyomozótól hallott hír, hogy bérlője nem

csupán csontropogtatásra vállalkozott, sőt, hogy a meglehetősen nagy forgalmú magánrendelő éppen csak illedelmesen takarta az ukrán csempészi – főként fegyvercsempészi – tevékenységét. A Nagykovácsiban történt nevezetes gyilkosságok, amelyekről immár kétségtelenül bebizonyosodott, hogy alvilági leszámolások voltak – nos, a médiában is bőségesen hírelt autórobbantásos gyilkosságok után a szervezett bűnözéssel foglalkozó osztály az ukrán csontkovács nyomára akadt. Valószínűsíthető, hogy ő az egyik bűnelkövető, és persze az is, hogy azonnal elmenekült Magyarországról; önnél nem jelentkezett?, kérdezett a fiatal nyomozó, semmilyen formában nem jelentkezett? Telefonon se?... Képzelheti, hogy megdöbbentett, de egy pillanatig sem vesztettem el a lélekjelenlétem. Én erről az ukránról semmit sem tudtam. Bérelte a lakást, ami a szüleimé volt, havonta menetrendszerűen érkezett számlámra a megállapított díj, a folyószámlájáról leemelte a bank... őszintén szólva azt sem tudtam megmondani, mikor beszéltem vele utoljára... egy év óta biztosan nem... még pontos személyleírásra sem vállalkoztam... kétszer ha találkoztunk... láttam, csodálkozik a fiatal nyomozó, s magában megjegyezhette, hogy szép kis ügyvéd az ilyen... de mit csináljak? Ez az igazság... anyám halála, illetve a hagyatéki tárgyalás után még hosszú hónapokig képtelen voltam eldönteni, mi legyen a lakással. Érdemes-e őrizgetni a gyerekeknek?... a nagyobbik fiam még most is csak tizennégy éves... igen... már nem voltam fiatal, amikor találkoztam a férjemmel... amikor elkezdhettem végre a normális felnőtt életemet... de ez nem

tartozik ide... Egyik ügyfelem... mondjuk úgy, közelebbi ismerősöm... ajánlotta az ukránt, és én megkönnyebbülten adtam bérbe a lakást... az első négy hónapra... pontosan tudom, hogy négyhavi díjban maradtunk... de kellemes megbeszélés volt... minden vita, minden zökkenő nélkül... elég jól beszélt magyarul... akcentussal, de jól, értelmesen... szóval megállapodtunk, hogy kicsit felújítja a lakást... hozzájárultam némi átalakításhoz, konyhára, ugye, nem volt szüksége... a parkettázás, mázolás, vízszerelés... ilyesmi fejében négy hónapig nem fizetett... egyébként hihetetlenül gyorsan dolgoztatott, mert a szerződéskötés után három hét sem telt el, amikor hívott: nézzem meg a lakásomat. Örültem, hogy teljesen más hangulatú lett... nem fájt annyira... mert szinte semmi sem emlékeztetett a szüleimre, a gyerekkoromra... és valahogy mégis megőriztem... elmondhattam magamnak, hogy nem herdáltam el... Egyszer majd a gyerekek dönthetnek arról, mit kezdenek vele... az én dolgom, hogy átmentsem nekik ezt az értéket... De megmondom magának... remélem, megért engem... a hivatásomhoz méltóan fegyelmezett voltam az elmúlt hónapokban... most azonban inkább megválok a lakástól. Bármilyen nevetségesen hangzik is, úgy érzem, mintha bűn tapadna a falakhoz... Persze csak nekem ilyen undorító... mert tudom, amit a rendőrség tudatott velem... de aki megveszi, mit lát?... hogy gyönyörű, kitűnő állapotban... jó helyen... azt mondta, úgyis megnézi... akkor látni fogja... Jól, nagyon is jól jár, aki megveszi... s én azt ajánlom, nem is kell elmesélni ezt a bérlési históriát... felesleges, hát nem?... Eladom az

örökölt lakásomat... én vagyok az egyetlen tulajdonos... minden papír tökéletes... hajlandó vagyok engedni a becsült árból... és nem azért, mert valami nagyon szorít... de jó volna mielőbb nyélbe ütni a dolgot... magának meg kellett mondanom... igen, szeretném, ha már semmi közöm se volna ahhoz a lakáshoz... szóval azért fordultam most irodához... mondjuk úgy, szakemberhez, mert mielőbb túladnék rajta; és János, mintha egyszeriben kollégává cseperedett volna, bensőségesen bólintott; remélem, hamar találok vevőt... a történet pedig valóban nem tartozik a beköltözőre... emiatt ne nyugtalankodjon... igen, így pontos: felesleges elmondani... holnap reggel megnézem a lakást... sőt, holnap talán kétszer is felkeresem... másodszor már érdeklődővel... lesz ott valaki?... De egyelőre nem ígérek semmit... babonásan nem is akarom elkiabálni... van ötletem, hogy kinek kínáljam, de babonásan...; a fogorvosukra gondolt János, pár éve, hogy egy ismerős ajánlotta, mulatságosan esküdözve; a legjobb a szakmában, esküszöm neked, a legjobb... nem olcsó, de a legjobb, az ilyesmin pedig nem lehet spórolni... nem érdemes, és ő a legjobb; a nyolc fogorvos, két szájsebész, legalább tíz asszisztens, négy recepciós, és persze a takarítást, a futárszolgálatot, a gondnokságot ellátó, s a többi kisegítő munkát végző alkalmazott SUPERDENT Kft. néven valóságos nagyüzem lett. Az óriásplakáton is hirdetett huszonnégy órás rendelési idő és a legkorszerűbb felszerelések hatottak, ám az épülettulajdonos osztrák befektető legmerészebb elképzeléseit is messze meghaladó vállalkozástól a fiatal Vattay doktor mégis megpattant

volna. Óvatosan, majdhogynem titoktartást kérve érdeklődött megvásárolható és rendelővé alakítható lakás után, éppenséggel olyan nyolcvankilencven négyzetméter körüli belvárosi ingatlant vett volna, mint amilyennek a Puskin utcai ígérkezett; a SUPERDENT minden szempontból ragyogó... hiszen láttad... bizonyos szempontból sokkal kényelmesebb, ha az ember alkalmazott, először is kevesebb az adminisztrációs gondja... sőt, szinte semmi... óriási szerencse volt, hogy akkor... alig volt még gyakorlatom... a legfiatalabb voltam... majdnem pályakezdő, és bevettek a csapatba... ez a legjobb csapat... remek technikusokkal dolgozunk... az egész szervezet álomszerű... csak nem én vagyok... vagyis nem az enyém... úgy értem, a betegeim is mindig a SUPERDENT-ről beszélnek... nem az én betegeim... nem Vattayhoz járnak, hanem a SUPERDENT-be... én pedig nem azért akarok önálló lenni, mert vészesen hiú, vagy öntelt, vagy tudom is én, mi vagyok... és eszem ágában sincs megfeledkezni az egykori bizalomról... de lassan a saját lábamra kellene állnom... megmutatnom, hogy mit tudok... én, egyedül... képes vagyok-e beindítani egy igazán korszerű... legalább olyan korszerű rendelőt, mint amilyen a SUPERDENT, és kíváncsi vagyok, jönnek-e velem a pacienseim... óriási a kockázat, de nem is sürgetek semmit... lépésről lépésre haladok... aztán persze lesz egy pillanat, amikor dönteni kell... határozottan „igen”-t vagy „nem”-et mondani... egyelőre senkinek nem is rebesgettem a témát, még azoknak sem, akiket kiszemeltem asszisztensnek, technikusnak... akikkel szeretnék majd konzultálni...; János akkor

nyomban ajánlott egy Dunára néző Pozsonyi úti lakást, de az túl nagy és túlságosan drága volt Vattaynak; olyan belvárosira gondoltam, ami metróközeli... a Deák térnél, az Astoriánál... ugyanakkor, ha nem tévedek, a nagyobb forgalom, a zaj miatt ezek a helyek olcsóbbak... a lakás fekvése... efféle másodlagos kérdés... hisz érted... mondjuk lehetséges, hogy érdemes nagyobb alapterületű lakást vennem, mert ha minden számításom beválik... ha saját kft.-t indítok... legalábbis egy-két éven belül alkalmazottat... társat kell majd hívnom... de erről egyelőre nem érdemes gondolkodni... egyelőre maradjunk az én önálló indulásomnál... szeretném az édesapám álmait beváltani... ez az igazság... nem is tagadom, hogy ez nekem fontos szempont... az édesapám is fogorvos... húsz éve már Sopronban praktizál... én Sopronban érettségiztem, noha itt, a fővárosban születtem... itt voltam kisgyerek... apám-anyám budapesti... és mindig elhencegünk, hogy nemcsak tősgyökeres budapestiek, hanem tősgyökeres fogorvosok is vagyunk... ez mulatságos... a gyökeres fogorvos...; de csak finoman, kedvcsinálóan mosolygott. Még élt az apai fogorvos-nagyapa, aki vélhetően abban is segített, hogy a legifjabb Vattay a SUPERDENT-hez kerüljön, s aki nyilván áldását adta fia döntésére, hogy a vállalkozások korszakában a pénzesebb, osztrákok látogatta Sopronba telepítse rendelőjét. Jövedelmezőnek bizonyult a költözés, de csak gazdaságilag lehetett jó fordulatnak nevezni – ki tudja, milyen sérelmek, fájdalmak, elégedetlenségek hajtották a tehetséges és ambiciózus apát, aki örömmel finanszírozná, hogy fia saját rendelőt, önálló pacientúrát alakít-

son ki a fővárosban; apámnak a művészettörténet... és különösen az építészet a hobbija... én ehhez tuskó vagyok... hozzá képest tényleg egy tuskó, mert ő úgy ismeri Pestet, mint a tulajdon tenyerét... profi idegenvezető lehetne... egyetemi tanár... egyszerűen nem lehet megszorítani... bármit kérdezhetsz tőle... hogy hol van ez és ez az épületdísz, hogy melyik évben épült ez és ez a palota... tavaly a Legyen ön is milliomos-vetélkedőben másfél millió forintig jutott... valami sportkérdésnél kiesett... de aki annyi mindent tud az építészetről... ráadásul nem is az a szakmája... hogyan tudhatna sportról is?; szóval az apa nem tudott, és még kevésbé akart sopronivá vedleni, de minden pénzt megadott volna, hogy egy belvárosi épületen, a kapu melletti nagyméretű hirdetőtáblán, az arannyal vagy ezüsttel vésett betűkben a saját nevére ismerhessen.

Az ukrán csontkovács nyomát még javában szimatolta a rendőrség, amikor Vattay leperkálta az ügyvédnőnek a foglalót, az ügyvédnő meg korrekten odaadta Jánosnak a teljes közvetítési díjat. Hónapokig, talán egy esztendeig is eltarthat még, amíg a Vattayak igénye szerinti rendelő, megfelelő asszisztenciával megnyílhat. Ajtó, ablak, falak és csaptelepek egyelőre kegyelemért fohászkodnak, s ha némelyik túlvészeli majd a nagy átalakítást, az immár makulátlan rendelőben sem próbálnak a fölöttébb kétes múltra emlékeztetni. Éjszaka, kora délelőtt s a hétvégeken is némák maradnak, az alapjáratra állított gépek zsongítóan zúgnak, és a lehúzott redőnyök mögötti sötétben magányosan dolgozik az üzenetrögzítős telefon.

29
Jelentős kedvezménnyel

Szép ház, igaz?; kérdezte a nő, és kacéran mosolygott Jánosra, mintha éppen magát kínálná megvételre. Szép, bólintott tárgyilagosan János, és a falakat, az ablakokat, a parkettát méregette – addig se kell néznie az asszony lángvörösre festett, nagy hullámokba fésült haját, fénytelen, zöld szemét, s bizonyára a fogyókúráktól, a különféle tisztító teáktól és a koleszterinszintet szabályozó, sovány ételektől szikkadt, inassá lett nyakát. Talán csak betöltötte a negyvenet, talán még annyi se volt – görcsös karbantartási igyekezete mindenesetre csúnyán visszaütött. Hiába viselt fiatalos, banánszínű nadrágkosztümöt, hiába zsugorította bakfisméretűvé a csípőjét – rejthetetlen maradt, hogy a kondigépek meg a kozmetikumok inkább ártalmára vannak; a férjem itt nőtt fel... jobban mondva, abban a házacskában, amit az apósom épített itt, s amit aztán már együtt varázsoltunk olyanná, amilyennek most látja... hát igen... nagyon is együtt csináltuk... jóformán még hozzá se kezdtünk, s a felújítás, az emeletráépítés... szinte már a tervezés meg az előkészítés felemésztette az én hajdani lakásom árát... ráadásul akkoriban én jobban kerestem, mint a férjem... most is a bankszakmában vagyok... vagyis én ott maradtam... az megbízható alap, szerintem még nagyon sokáig a legmegbízhatóbb... vagyis nekem jó állásom van, az emberek többsége mégis azt hiszi, hogy mióta a férjem parlamenti képviselő... és már a harmadik ciklust tölti... valami furcsa hiedelem lehet ez,

hogy a képviselők a világ legtehetősebb emberei... hogy összeharácsolnak maguknak, amit csak tudnak... na jó, hagyjuk... Magának meg kell értenie, hogy ez valamikor... a férjem gyerekkorában még... kicsi, szerény családi ház volt, nekik éppen megfelelt itt Rákosszentimrén... az apósom ugyanis szabó volt, eleinte persze gyárban dolgozott, de kialakult az állandó kuncsaftok köre, és ez a hely... a kerület erre igazán alkalmas... végül önálló lehetett... rendes iparosember... az anyósom meg fodrász, aztán amint tehette, nyugdíjba ment, azt mondta, majd besegít az urának, többre mennek, ha itthon együtt dolgoznak, csakhogy az apósom nagyon hamar meghalt... nem valami vidám történet... igaz?, azért mondom, hogy megértse, miért kell nekünk gondoskodni az anyósomról... vagyis a... sorsáról... mert ellátja ő magát, a korához képest egészséges... nincs úgy vele semmi teendő... azt egy pillanatig sem állítom, hogy haj de nagyon kellemes... de sohasem is volt igazán kellemes... néha borzasztó dolgai vannak... hetet-havat összehord, megy egyik szomszédtól a másikig, panaszkodik, ismeri az ilyet, igaz?... mindegy, akkor is a férjem anyja... Megmondtam a férjemnek is, hogy előttem ne szégyenkezzen... én megértem, régóta ismerem... tudom, mi hogy történt... felőlem annyi rosszat fecseghet az anyja, amennyit akar... és mit gondol, kiről fecseg?... naná, hogy rólam... nem számít... minden szava... mindegyik... egytől egyig hazugság... közben meg élvezi, szegény, hogy csámcsogják a meséit... persze, hogy meghallgatják, mi van mostanában a képviselő úrnál... nyilván tovább is adják... de nem számít... mondom, hogy

hazugság... kértem a férjemet is, hogy ugyan tételezzen fel rólam annyi nagyvonalúságot... higgye el, engem nem bánthat az ő anyja ... nekem egyik fülemen be, a másikon ki... még harag sincs... és hamarosan itt hagyjuk a környéket... bár ha az anyósom marad, nemigen szakadhatunk el... Nos, ez a fő kérdés: hogy marad-e az anyósom; otthon facsart, jéghidegre hűtött vérnarancs levével kínálta Jánost. Kristálypoharakat vett elő a bárszekrényből, és bordó damasztszalvétát. Miután ivott, ő bele is törülte a száját. Mutatóujja hosszú, csokoládébarnára festett műkörmével kocogtatta a párás üveget; remélem, nem gondolja, hogy mi valahogy... mondjuk úgy: valami trükkel most leráznánk?!; a férje édesanyját?... hogy maguk leráznák?; János a legszerencsétlenebb pillanatban, a legkényesebb ponton és a lehető legidétlenebbül szólalt meg. Bele is vörösödött, s zavarában még ráduplázott; az ön anyósa szívesebben maradna?; a nő inas nyaka megfeszült, olyan volt, mint egy öreg ló. Löttyintett még a saját poharába, és ingerültségét legyűrve lassan, túlságosan is tagoltan magyarázott; az anyósommal egyelőre nem beszéltünk a költözésünkről... nem mintha titkolóznék... ha maga most hirtelen kirohanna ezen az ajtón, lehet, hogy fellökné az anyósomat, mert megeshet, hogy most is hallgatózik... mit tudom én!... lehet; János önkéntelenül is az ajtót figyelte. Sehol senki. Később sem, sohasem látta a képviselő mamáját; legjobb, ha tisztázunk mindent, mert a félreértések... tapasztalom eleget, szörnyű következményekkel járnak. Bennem például fel se merült, hogy ha innen elköltözünk, ne jöjjön velünk az

anyósom... én már ebbe réges-rég beletörődtem. Jön, és kész. Különben is... ki nem állhatom a tipikus újgazdag-mentalitást... tudja, milyen az... akik bedugják egyik-másik szülőt valami otthonba vagy elfekvőbe... ilyet egyre többször hallani... ez az, ami tőlünk teljesen idegen... nálunk erről szó sem lehet! Mondom, bennem sokáig csak az volt, hogy az anyósom jön velünk... ha annyira büszke a fiára... mert büszke, azt meg kell hagyni... dicsekszik fűnek-fának... még tanácsokat is osztogat a szomszédoknak meg a postásnak, hogyan neveljék a gyereküket... úgy, ahogyan ő nevelte!... jó, hagyjuk!... szóval úgy gondoltam, elfér abban a házban, amit vettünk... még tervezgettük is a férjemmel, melyik legyen az ő lakrésze... de valamit érezhettünk azért, mert egyikünknek sem akaródzott megmondani, hogy el fogunk költözni... nem bírta kibökni a férjem, hogy barátkozz meg, anyuka, a gondolattal: eztán szebb meg jobb helyen fogunk lakni... halasztottuk a témát... ez az igazság. Még nem mutattuk meg neki az új házat... a Bimbó úton... de az vitathatatlan volt, hogy változtatnunk kell. Ide nem lehet embereket hívni... szép ház ez, de nem az a reprezentatív... igen, az vitathatatlan, hogy ideje már rendesebb környéket választani... ez szinte elkerülhetetlen a mi helyzetünkben... a bútorokat is cserélni kell... és azt hiszem, szerencsésen fogtuk ki azt a Bimbó úti házat, alig kellett valamicskét alakítani... követségi rezidencia volt... gondolhatja, hogy rendben tartották... De visszatérve az anyósom dolgára... tovább nem halogathatjuk a kérdést... bár most már észszerűbbnek gondoljuk, hogy akkor beszéljünk az anyósommal,

amikor már mi magunk pontosan tudjuk, mire van lehetőség... minek zaklatni őt feleslegesen... hát nem?... nézze, mi csak jót akartunk... és most is azt keressük, hogy neki mi a legjobb...a férjemnek esze ágában sincs letagadni vagy elhallgatni... érti?... miért szégyellné, hogy egy szabómester meg egy fodrásznő fia!... és egyáltalán nem akar megszabadulni az édesanyjától!... egyébként az én szüleim se nagyon iskolázottak... és ma sem gazdagok... én pedig megdolgoztam azért, hogy vigyem valamire... de a lényeg az, hogy mi a férjemmel már el is terveztük, hogyan leszünk az anyósommal... csak közben... a legjobb szándékkal együtt... vagy éppen azért, mert nem is képzelhettük másként... én belátom most, hogy nem gondoltunk arra: neki másféle az igénye... máshoz szokott, másféle tetszik neki... Egy barátunk mondta így... egy pszichológus barátunk, mert megkérdezte, nem tartunk-e attól, hogy anyuka majd megsínyli a költözést... először megdöbbentünk, de ő nagyon is lehetségesnek tartja, hogy az anyósom itt maradjon... itt szokott meg... tényleg, fiatalasszony kora óta itt él, ismeri a környéket... azt mondta a barátunk, hogy hetven körüli embernek már veszélyes lehet egy kizökkenés... de mi semmiképpen se rövidítenénk meg... ezt elhiheti... éppen hogy az ő érdekében... azért gondolta a férjem, hogy eleve ezzel a jelentős kedvezménnyel hirdessük a házat, hogy kerül, amibe kerül... az ember ne az anyján spóroljon... érti?!... ez nem jogi kérdés, mert a férjem nevén van az egész... nem is megosztva... az anyósomnak se haszonélvezete, se tulajdonjoga itt nincs bejegyezve... hosszú história, de annak idején így előnyö-

sebb volt... az apósomtól a férjem örökölte... nincs a házon semmiféle tartozás... nincs semmi teher, sejtheti... aki megveszi, az megvásárolja az egészet, az anyósom halála után pedig simán... magától értetődően a vevőé lesz... gyakorlatilag is... és most úgy gondoltuk, amikor eladásra kínáljuk, világosan megmondjuk, mennyit engedünk a vételárból, ha itt maradhat az anyósom... külön bejáratú lakrész az övé... olyan, mintha a ház egy darabját egyelőre... bizonytalan időre kiadnák... mi megpróbáltuk kiszámolni... és gondoljon utána... nem kicsinyeskedtünk... ha tegyük fel, az anyósomnak bérelnénk ezt a helyet, és havi ötvenezret fizetnénk... vagy inkább nyolcvanat... és nyolcvanezernél többet itt, Rákosszentimrén nem kérhetnek... ha tehát nyolcvannal számolunk, az egy esztendő alatt nincs még egymillió forint sem... és mi azt javasoljuk... a harminckétmillióra becsült ház egész tulajdonjogát eladnánk huszonkilencért... magának megsúgom, hogy végső soron a huszonnyolcat is elfogadjuk... és az anyósom nyugodt öregségét nem dúljuk föl... kicsit tölthetek még?

Hogy szóljon a hirdetés? Már a buszon és a metrón is ízlelgette János a lehetséges szövegeket – a legközönségesebb tréfákat, mint a pocsolyákat, igyekezett kikerülni. Nem mondta végig magában sem – hogy szóljon? Az asszonyt másnap a bankban hívta; isten őrizz, hogy erről a hirdetésben... isten őrizz!... maga csak küldje hozzánk az érdeklődőket, én majd elmagyarázom... Ne legyen már naiv!... az emberek mindenben gonoszságot látnak... higgye el nekem... mindenben... még a legjobbat is befeketítenék... lélegezni sem lehet anél-

kül, hogy meg ne rágalmaznának... higgye el nekem...

30
Én vagyok az ügyfele

Kora délután találkozott János a leendő tulajdonossal a hatlakásos Mák utcai társasház előtt. Két hete, hogy Dóczyné megjelent az irodában, a lánya névjegyét nyújtotta; minek adjam a magamét? A lakás a lányomnak lesz, úgy logikus, ha mindjárt az ő névjegyét teszi el, nem igaz?!; az asszony a júliusi kánikulában is hosszú ujjú, fekete kosztümöt viselt, sovány volt, az orra hegyes, nyakán a bőr üresen lifegett, rekedten károgott, mint egy beteg, de még lecsapni kész ragadozó madár. Hatvan-hetven négyzetméteres lakást akart venni a lányának valamelyik jobb budai kerületben. Nem mondta, hogy nincs ennél egyszerűbb, holott így első hallásra a legsimábban teljesíthető kívánságot adta elő; Nikolettnek éppen elég dolga van, ő majd akkor jelentkezik magánál, ha én már elfogadhatónak tartok egy lakást; János a Dóczyék adatlapjára írta az anya telefonszámát; mert mégiscsak önt kell értesítenem... ha jól értem... ön fogja kiválasztani...; aztán megnézett nyolc lakást, de mindegyikkel akadt valami gondja, és nyolcszor ugyanolyan számon kérően kérdezte telefonon, hogy János látta-e az ajánlott lakást, és János, mielőtt a nő végigkárogta volna a rövidke mondatot, végtelen nyájassággal felelte, hogy igen, látta, sőt felmérte, alaposan megvizsgálta a fűtést, az elektro-

mos hálózatot, a szőnyeggel borított parketta állapotát; rendben... akkor menjünk tovább; a Mák utcai kiürített lakást viszont nem akarta megnézni. Mintha varázsszót hallana, azonnal igent mondott; jól van... az jó lesz... hogy a tulajdonos már elköltözött?... jól van... én ezt a Mák utcait akarom; aztán a lány telefonált. Csicsergett, sőt csivitelt. Bohókás süldőlányt játszott; én vagyok az ügyfele... ha nem tévedek, a Mák utcában kell találkoznunk... még sohasem voltam a Mák utcában... ez vicces... hogy Mák utca... nem tudom, miért, de vicces... szóval a Mák utcát ajánlotta nekem... vicces; bután kacagni próbált; jó annak, akinek ügyfele van... szerencsés ember maga... legyen akkor holnap kettő... kettőkor a ház előtt... akármibe fogadok, hogy rám ismer... megérzi, hogy én vagyok az ügyfele; úgy tűnt, a rózsadombi kis utcácskában kedden kora délután, a harmincöt fokos melegben rajtuk kívül teremtett lélek se volt, de Nikolettre a Deák téri metró-aluljáró reggeli csúcsforgalmában is felfigyelt volna akárki. Fehér nadrágja látni engedte a csipkebugyit. A nadrág és a lila top között jókora meztelen sáv: a köldökében gyémántfényű gömböcske csillogott – hátul a derekán, a vállán sűrű tetoválás.

Néhány perccel elmúlt kettő, amikor szappanburborékot fújva befordult a sarkon, odalesett Jánosra, de esze ágában sem volt sietni, inkább még lassított is, odaadóan őszibarack nagyságúra növelte a szivárványos gömböt, aprót toppantott, ahogy a műanyag szálról eleresztette. A buborék engedetlenül szétpukkant, a csöpp pedig, mint a köpés, tottyant az aszfalton. Mielőtt a lány utat

engedett volna mérgének, megszólalt a mobiltelefonja. A fényes fedelű masinát a nadrágja térd fölötti zsebéből halászta ki, megnézte, ki hívja, utálatosan fintorgott, megrántotta a vállát, aztán csacsogva beleszólt; mondjad, szívem...; közben, ha lassan, akadozva is, de lépett, és Jánoshoz közelített. Már ott állt a társaságában, de biccentéssel sem köszönt. Vállával szorította füléhez a telefont, s megpróbált újabb buborékot fújni; ebbe most ne menjünk bele... jó?... most nem vagyok olyan helyzetben... visszahívlak, szívem... még ma visszahívlak... puszi"; hanyagul elengedte a habos lével töltött pohárkát, aztán vadul rátaposott és a kerítés mellé rúgta. János nem szólt rá, nem vette fel a szappanhabfúvó roncsot. Nem, ebbe a jelenetbe nem avatkozik, se oktatóan, se szánalommal – sehogy. Pedig a lány neki komédiázott. Legalább a köszönés kényszere, mint valami görcs, időközben magától elsimult, megszűnt. Nikolett ugyan igyekezett elhitetni, hogy még a nagykorúságát se érte el, hiába. Látszott, hogy jócskán meghaladta a harmincat. Már a kapuban megkérdezte, hogy panaszkodott-e rá az anyja, János megrázta a fejét; az édesanyja azért jött az irodába, hogy lakást vegyen...; Nikolett ötlettelenül megismételte a telefonhíváskor előadott gesztussort: fintorgás, vállrándítás; nem az édesanyám... kétéves voltam, amikor örökbe fogadott... azóta milliószor megbánta... akármit mond, tudom, hogy megbánta... az akció még a házasságát sem mentette meg... most már húsz éve versengenek az apámmal, hogy melyikük hoz több áldozatot értem... nem beszélnek... nem is találkoznak, de azért igyekeznek túltenni

egymáson. Engem meg annyira nem érdekel az egész... nekem tökéletesen megfelelt, hogy bérlek egy garzont, de nem, azt nem lehet, s hogy most örökölt az anyám, addig úgysem hagy békén, amíg nem költözködöm... csak hogy ő választhasson... hogy ő mondja meg nekem, mit csináljak... Magának nem mesélte el, hogy örökbe fogadott?... Csodálom. Általában mindenkivel közli, és azt is, hogy bármit feláldozna értem.... Imádja, ha ettől aztán meghatódnak és eldobják magukat az emberek... hogy ő a legkiválóbb anya... szóval ez lenne?; a kétszobás lakást néhány hónappal korábban újíttatta fel a tulajdonos – a saját, egyedül élő lányának szánta, de a hölgy Hollandiában vállalt munkát, és fogadkozott, hogy sohasem lakik többé Magyarországon; nem kell neki... a lakás se, én se... érti? erről van szó... én se; az a Dóczyné-korú anya sírt az irodában. Ő is fekete kosztümben volt, meg kabátban is persze, hiszen április eleje óta hirdetik a Mák utcai lakást; nem kell neki... nem kellek már... semmi, amit csináltam, amiért megdolgoztam... hiába iparkodtam egész életemben... minden hiábavaló lett, uram... egyszerre minden felesleges; kis batisztzsebkendővel törölgette az orrát és ritmikusan ingatta a fejét, mintha bölcsőt rengetne; minden felesleges... nem kellek már... semmi se kell... semmi hasznom; de nagyon határozottan mondta, hogy semmi körülmények között se enged a becsült árból. Dóczyné pedig a kötözködő válogatása után egyszer csak elfogadta. Úgy, ahogy volt. Méregdrágán; jól van... a Mák utcai jó lesz... a Mák utcait akarom; ki érti ezt? Nikolett tessék-lássék benézett a konyhába, a fürdőszobába, a gardróbba,

aztán kiment a teraszra. János szótlanul követte; már ki is fizette az anyám?... csodálom, hogy kegyeskedett előbb megmutatni nekem... ő tényleg meg se nézte?; az orrcimpájában is csillogott egy gömböcske; sohasem voltam még ilyen üres lakásban... furcsa... nem mondhatom, hogy üljön le... vagy feküdjön le velem...; kínosan kacagott, János közönyösen nézte, szenvtelenebb volt, mint a mosogató hideg vizes csapja vagy a plafonról lógó, szigetelőbe burkolt drótvezeték; mióta az eszemet tudom, velem mindig baj volt, és hiába nőttem fel, hiába bizonyítottam, hogy megállok a magam lábán... nem hagynak békében... fel nem foghatom egyébként, miért vesz nekem lakást, mikor hatszor annyi a jövedelmem, mint az ő nyugdíja... nincs ennek semmi értelme... de szerinte könnyelmű vagyok, nem értek a pénzhez. Ezt képes mondani... hogy nem értek a pénzhez, és egyszerűen nem hiszi el, hogy a legnagyobb biztosító PR-osa vagyok... szerinte ezt is csak álmodom... fűt-fát kitalálok, és hetvenkedek. Sohasem ismerte el a teljesítményemet... bármit csináltam, az gyerekes butaság volt... neki az a jó, ha panaszkodhat rám... ha sopánkodik és feláldozza magát; a terasz korlátjába csimpaszkodott és hintáztatta magát: lábujjhegyről a sarkára és vissza, előre, hátra; mikor kapom meg a kulcsot?; hirtelen fordult szembe Jánossal. Egyszerre nem lehetett csábító nő és akaratos gyerek – éreznie kellett a kudarcát; ideadhatja most is... majd én bezárok... holnap aztán beköltözöm... rám bízhatja a kulcsot, a lakást... innen már elviszem a balhét; nem volt szerencsés meghallatlanul hagyni a javaslatot, és állni csak fapofával a terasz-

ajtónál, de jobb lehetőség nem kínálkozott. Magában harmincszor is próbálkozott János valami kitessékelő mondattal, hogy „ha megnézett mindent...”, vagy „ha úgy gondolja, rendben lévő...”, esetleg „ha a mamája még ma megállapodik a tulajdonossal, beköltözhet holnap...”, végül csak kivárt. Nikolett eszköztára nem lehet gazdagabb, mint amilyennek eddig mutatta. Egyszer csak elunja magát ebben az üres lakásban, és remélhetőleg hirtelen távozik. Köszönni sem fog, mert sértetten elrohan, bevágja maga után a bejárati ajtót, vagy inkább lassan húz kifelé, szinte araszol a szobán és hallon át, nem néz hátra Jánosra, de magasra emelt karjával némán búcsút int. A top akkor feljebb húzódik, a hátából-oldalából szélesebb sáv lesz látható: tetovált tengerészszigony és a saját farkába harapó kígyó.

FIÓKBA MIND

31
Hangtalanul

Milyen szerencsésen sikerült kettőre cserélni azt az újlipótvárosi száz négyzetméteres lakást. A legszokványosabb ügynek tűnt: gyerektelen házaspár válik, ki-ki új életbe kezd. A férfinak szinte a szomszédban, a Radnóti utcában talált alkalmas másfél szoba-hallosat, a nőnek meg Budán, a Bolyai utcában – de mintha az egész lakáscsere komédia volna, árnyszínházi szórakoztatás – a nőt soha nem is látta János.

A közvetítéssel a férfi bízta meg. Ötven körüli, lompos, kövér, sörhasú pasas. Szürkéskék szeme véreres, sárgával is tarkított, dagadt orra, lefittyedő szája, rosszul gombolt farmeringe és nadrágjának félig behúzott cipzárja, szóval minden a legközönségesebb és feltartóztathatatlan, de be nem vallott összeomlást hírelte rajta. Bejelentkezés nélkül jött az irodába, és jól láthatóan megütközött, hogy János nem jelezte nyomban: felismerte, tudja, kihez van szerencséje. Nem tudta, még amikor a nevét megmondta, akkor sem tudta. A férfi két-három percen belül gúnyosan tájékoztatta, hogy színházi rendező, s általában felismerik az utcán és az üzletekben, az éttermekben és a különféle hivatalokban, mert a rendező ugyan nem jelenik meg olyan gyakran a nyilvánosság előtt, mint a színészei – így mondta, a birtoklást félig tréfásan hangsúlyozva –, de azért őt is meglehetősen sokat fényképezik; ez a mesterségünkkel jár; megbeszélésük végéig ingerült fölényeskedéssel válaszolt János tudatlanságára; mindegy, nem számít, be-

széljünk csak az ingatlanról, amit közvetíteni fog; s mint oly sokan ebben az irodában, az ügyfeleknek készített székben, mielőtt bármit elárult volna a lakás helyéről, nagyságáról, sőt, mielőtt megmondta volna, hogy mit is akar: eladást, vásárlást, cserét, bérbe adást, azt bizonygatta, milyen egyszerű a közvetítő dolga, voltaképpen alig is nevezhető kívánságának teljesítése munkának; mindegy, csak úgy mondom, hogy a legegyszerűbb ügyről van szó, s ahogy számolom, magának ez jó üzlet lesz.

A kettőre cserélendő lakást az asszony nővére mutatta meg. Szép lakás, két nagy szoba bukóablakai a Dunára, a Margitszigetre néznek, ragyogó fürdőszoba, márványerezetű csempével, káddal, mosdóval, a konyhában szagelszívó, minden egyedi, beépített, a villanytűzhelytől a mosogatógépig, és az egész lakásban sehol semmi, ami hihetővé teszi, hogy valaha laktak benne. Az előszobai fogas üres, és a kevés bútor mind személytelen. A fotelok kárpitozásán se besüppedés, se égés vagy vörösbor foltja. A fürdőszobában nem lógott törülköző, köpeny, nem volt kitéve fogkefe. Sehol egy elöl hagyott kávéscsésze, napilap vagy képes újság, amelynek dátuma kijelölt volna valami támpontot az időben, és a falakon sem volt semmi, se bekeretezett kép, se poszter, se fotók – semmi. Még kép helye, valami világosabb-tisztább folt sem látszott. Elképzelhetetlen, hogy ebben az élettelen lakásban mit csinált az a mozgékony, harmincas évei végén járó nő, amíg őrá, az ingatlanközvetítőre várt. Mert valószínű, hogy lelkiismeretesen odament a megbeszélt idő előtt már fél órával, talán csak húsz, csak tíz perccel korábban – ott az is rengeteg

lehetett. Kinyitotta az ablakokat, hogy ne legyen áporodott a levegő? Nem volt. És aztán csak állt, és bámulta a Dunát, a Szigetet? Megkönnyebbülten sietett a kaputelefonhoz; tessék?!; János azt mondta: „az ingatlanirodából", és a nő újra beleszólt a kagylóba, hogy igen, várja. A nyitott előszobaajtóban fogadta, s szinte a kezét nyújtva a legszükségesebb magyarázatot is eldarálta. Szeretett volna kedvesnek és határozottnak mutatkozni, de ha nem iparkodik is, a sógoránál megnyerőbbnek látja János; a húgom minden ügyében én járhatok el, erre természetesen jogi garancia van, s noha aligalig tudom már védeni a húgom érdekeit, az anyagiakon túl... a valódi, emberi érdekeit... majd megérti... muszáj magának megmondanom... értenie kell... hogy miért igyekszem legalább a további megalázásoktól óvni; hamvas szőkére festett haja rövidre vágott, a tarkóján felnyírt. Okos, fürkésző, szürke szemét alig mozdította. Leültek egymással szemközt. Legalább használták azt a két fotelt. Míg beszélt, perceken át pislantás nélkül nézte János arcát, nyilván sejtelme sem volt arról, hogy ez mennyire idegesítő. Mintha vizsgálná. Különben csinos és elegáns. Bézsszínű kosztümöt és sötétkék selyemblúzt viselt, sötétkék körömcipőt; nekem kell megvédeni a húgomat, mindenekelőtt az ő... hogy is mondjam?... kíméletlen... igen, ez roppant szelíd szó... igen, a kíméletlen férjével szemben kell megvédenem... körülményes vagyok, igaz?... egyszerűbb volna, hogy a sógorom... mert hát az... de... mindegy. Az a lényeg, hogy fogalmam sincs, védelmezhető-e valakinek az érdeke, ha a védelmező különben egészen másképp érez és másköp-

pen gondolkodik... Szép. Ezt sem lehetett volna már bonyolultabban előadni. Mi ketten a húgommal mindig is nagyon különböztünk. A húgom talán szenvedett ettől, mert irigyelt és... utált, legalábbis ő azt hiszi, hogy gyerekkorában valósággal gyűlölt, hogy én afféle példakép voltam neki, a teljesítményeit az enyémekhez mérték... szóval olyan bezzeg-kislány voltam. Ő azt hiszi, hogy végül is az irigység meg a féltékenység hajtotta a színház felé... Én már egyetemista voltam... vegyészhallgató, állami ösztöndíjas... tényleg jól ment nekem minden, ő meg csatlakozott egy amatőr színházi csoporthoz... alternatívok, így mondják... a húgom akkor érettségizett... épphogy leérettségizett, és azt mondta, semmi mást nem akar csinálni, nem is próbálkozik másfélével... színésznő lesz, de nem a főiskolai képzéssel. Sohasem jelentkezett a főiskolára, és csak tipródott abban a csoportban... nem hiszem, hogy sokat tanulhatott ott bárkitől... jelentéktelen feladatok, nulla közönség. Én nem értek ehhez, de állítólag a színész fejlődéséhez elengedhetetlen a megmérettetés... nem tudom. Hál' istennek a csoport vagy öt-hat évi nyűglődés után feloszlott, a húgom pedig Szolnokra került statisztának. Ne haragudjon, hogy ezt mondom: maga normális embernek látszik... normális, konszolidált... és a normális, konszolidált emberek el sem tudják képzelni azt a fertőt, amibe statisztaként egy fiatal lány kerülhet. Minden értelemben. A szüleink belerokkantak... Nem tudom... nekem bizonyára szintén össze kellett volna omlanom a lelkifurdalástól, de nekem nincsen lelkifurdalásom. Most sincsen. A húgom öngyilkossági kísérle-

tei, a totális csődje után sem. Sajnálom, és igyekszem védeni az érdekeit... persze amiről én úgy gondolom, hogy az ő érdeke... de a tőlem telhető legnagyobb gondoskodás és szeretet mellett sem állíthatom, hogy a húgom vétlen mindabban, ami történt vele. Nézze, ezt a lakást a mi családunk fizette... nagyjából mi... de a húgom aláírta az egyenlő arányú felosztást, és a huszonöt évvel idősebb férje, akinek jó, ha foltja volt a gatyáján, amikor nősült... negyedszer nősült... ez volt a negyedik házassága... a legsikeresebb, mert úgy tudom, a korábbi asszonyokat nem tudta ennyire kikészíteni... szóval a világhírű művész úr elfogadta ezt a vagyonmegosztást. Meg is indokolta szépen, hogy miért igazságos így... mert eltartotta a húgomat... mert a házasságuk teljes másfél esztendeje alatt ő többet keresett... mindegy. Komolyan. Most már ez nem számít... Tudja, mit csinált a húgommal?... És hogy az én bárgyú kishúgom mi mindent ráhagyott... eltűrt... felkínált?... nem is értettük... szerelmes lett volna?... De hát látta azt az embert!... A húgom meg csinos... jó, nem bombázó, és van benne... mindig is volt valami rettentő passzivitás... talán így mondhatom... mert mindent, amit elért az életben... kétségtelenül nem sok, de amit elért, azt is úgy szerezte meg, hogy megszánták... mindenki mindig szánni valónak látta, és ő szánatta is magát... a férje meg... tudja, mit csinált vele a férje?... konyít maga valamit a színházhoz?... én se sokat, de azt tudom, hogy a színésznők legfőbb álma, hogy Júliát játsszanak... a világsztárok meg a magyar vidéki színházak statisztái is Júliák akarnak lenni... gyanítom különben, hogy nagyon ha-

sonlítanak egymásra ezek az álmok... mindegy... A húgom egyébként akkor már nem statisztált. Szerepeket kapott, és a férje révén... mondjuk, a férje közvetítésével... persze nem a fővárosi színpadokon, de itt-ott játszott... reklámfilmekben, még szappanoperákban is... és nem hiszem, hogy bárki csodálkozott, amikor a férje neki osztotta Júliát. Csak a húgom... nem, ő sem csodálkozott... boldog volt persze, de rettentően szorongott, hogy irigylik majd, hogy karrieristának tartják, megutálják. Nem hiszem, hogy én megítélhetném, mekkora volt a tehetsége, hogy futotta-e Júliára. Mindenesetre mi soha korábban nem voltunk olyan jóban, mint azokban a hetekben, amíg próbálták a Romeo és Júliát. Néhányszor beállított hozzám este... sőt, ha előadás után indult, inkább éjszaka lett, mire megérkezett, és mesélt, mesélt. Hihetetlen, menynyit tudott akkoriban beszélni magáról meg a szerepéről... de csak azokban a hetekben... valósággal lángolt... vagy hogy mondjam?... nekem nem áll jól, ha költőieskedni próbálok... szóval olyan lelkes volt, mint soha életében, de szorongott is, és folyton kérte, hogy végszavazzak neki, hogy előttem próbálhasson... meg akarta mutatni, mit tud, be akarta bizonyítani, hogy az a bő tíz esztendő termékeny volt... ezeket a hülye is érti... És a húgom ráadásul... furcsa... majdnem azt mondtam, hogy a húgom nem tudott színészkedni... de úgy gondolom, hogy nem alakoskodó. A világon minden meglátszik rajta. Minden érzelem azonnal kiül az arcára. Engem sokszor zavart... régebben... hogy nincs benne tartózkodás. Mondtam már, hogy mi nagyon különbözőek voltunk... Százszor megígértette

velem, hogy ott leszek a bemutatón. Hát ott is voltam, és nem hiszem, hogy akad kínosabb este az életemben. Egy ideig nem értettem, mi folyik a színpadon... ez alig elmondható... látja, még most is fuldoklom... pedig a húgom fuldoklott... tehetetlenül néznem kellett, ahogy hangtalanul fuldoklik... tátog csak... a zseniális rendező úr ugyanis a főpróba előtt kitalálta, hogy az ő Júliája néma lesz. Mondom: néma. Eszébe juthat ilyesmi egy normális embernek?... Hogy a színésznő mondaná azokat a gyönyörű szövegeket, de nem tudja hallhatóan mondani. Iszonyatos volt. A húgom állítólag egyáltalán nem tiltakozott, jó, mondta, érdekes, és megpróbálja. Az utolsó nap. Ilyen szenvedést még sohasem láttam, és azt hiszem, ezt így nem is szabad megmutatni... Maga ismeri a Romeo és Júliát?... Hát akkor megérti. Egy Júlia, aki nem tud beszélni!... Nem mondhatok mást, csak hogy iszonyatos volt... és nemcsak azért, mert a testvérem kínját kellett néznem... ez az egész perverz volt... akárki akármit mond... perverz. Az is perverz volt, ahogy tombolt a közönség. Manapság egy színházi előadás... vidéki társulat, és valósággal tomboltak, de akkor már legalább dühönghettem, mert... én nem értek hozzá, de szerintem sok zagyvaság... értelmetlenség került így az előadásba... mindegy. Óriási tapsot kapott... a húgom is... soha olyan sikert nem aratott... Nem tudom, könnyen lehetséges, hogy én prűd vagyok, süket és vak a művészetre... lehetséges. Évad végi bemutató volt, és úgy tervezték, hogy a szeptemberi felújító próbák után játsszák majd folyamatosan. Meghívták az előadást az őszi fesztiválra, meg külföldre... En-

gem ez már nem érdekel. Nem is tudom, ki vette át a szerepet. A bemutató után, ahogy tudtam, elspricceltem, óvatosan küldtem egy SMS-t a húgomnak, hogy rettentően felzaklatott az előadás... s hogy majd beszéljünk... De a következő héten a húgom megpróbálta megölni magát. Ennek nem én vagyok az oka. Hívhattam volna... de a mulasztásom... vagy... mert szerettem volna megúszni... legalábbis nem kerestem az összeveszést... de a történtekért akkor sem én felelek. Mindenesetre igyekszem most, tőlem telhetően, védeni az érdekeit. Ezt már mondtam.

32
Rendkívüli halálesetek

A Bolyai utcai lakást, ami a színésznő tulajdona lett, ugyancsak lakatlanul, üresen látta János. De az nem olyasféle otthontalanság, mintatermi élettelenség volt, mint a Dunára, a Margitszigetre néző újlipótvárosi lakásé. A gyerekkórházzal szemközti, második emeleti, szoba-hallos, gardróbos lakást lecsupaszították, elvitték a tűzhelyet, a beépített szekrényeket, leszerelték a villanykapcsolókat és a konnektorokat is; jobb magának, ha sohasem tudja meg, milyen állapotban találtam ezt a lakást... jobb, ha nem próbálja meg elképzelni, mi volt itt, amikor nyolc nap után... a szakértő szerint legalább nyolc nap telt el... már a szag miatt törték fel a lakást... mondom, jobb, ha nem képzeli el, mi volt itt, amikor felfedezték és elszállították a két öregember holttestét. Öngyilkosok lettek... egyszerre

ketten... idős házaspár, mind a ketten hetvenen felül, s mint valami Romeo és Júlia... persze én nem láttam, csak utólag szóltak... mint közös képviselőnek tudnom kellett... a rendőrség törte fel az ajtót... azok persze nem először láttak effélét... később engem is megkérdeztek... fogalmam sincs, hogy mit vártak tőlem... tudja, én nem itt lakom, csak mint ügyvéd a ház képviselője vagyok... mondjuk, annak idején a sógoromék itt laktak, persze... őmiattuk kerültem... mondjuk úgy, a kapcsolatom innen ered, de jó évtizede, hogy a sógoromék elköltöztek, a munkám azért nem szűnt meg... De képzelheti, milyen érzés volt, amikor a rendkívüli halálesetek... így nevezik azt a rendőrségi osztályt vagy csoportot... szóval megkeresnek a rendkívüli halálesetektől... semmit nem tudtam még, egyik lakónak se m jutott eszébe, hogy engem értesítsen... nem mintha az embernek hiányozna, hogy aztán kényszerűen folyton csak ezekre az öregekre gondoljon, hogy miért akartak egyszerre meghalni... felakasztották magukat... ne kérdezze, hogy mire... nem tudom, hol lógtak... érti?... nem tudom, volt-e itt kampó vagy efféle... nekem senki sem számolt be... és ilyesmit nem kérdezek... különben is, az emberek olyan gyerekesen kíváncsiak... képzelem, hogy akkor is ácsorogtak a lépcsőházban, mikor kiszállt a rendőrség... de csak úgy elképzelem, hogy aki nem szégyellte a kíváncsiságát, az kinézett... hanem ki az, aki szégyelli?... szerintem majd mindenki kíváncsiskodott... a rendőrök meg mintha észre sem vennék a lakókat... délután volt, addigra hazaértek, és a félig nyitott lakásajtajuk előtt várták, hogy beigazolódik-e a

legrosszabb... hát beigazolódott. A közvetlen szomszédok biztosan hússzor is megkérdezték egymástól, ki és mikor látta utoljára Halászékat... és ők is csak azt mondhatták egymás között, hogy rendes emberek... tényleg, annyira szelíd, rendes emberek voltak, a férfi jogász... vállalati jogászként ment nyugdíjba... mondjuk nem egészen azzal foglalkozott, amivel én, de végül is lehetett volna itt közös képviselő... elvállalhatta volna, mert akkor már ők itt laktak... eddig nem is gondoltam erre... nem tudom, miért nem akarta elvállalni... vagy meg se kérdezték tőle... nem tudom... nagyon csöndes, visszahúzódó volt, meg az asszony is... kicsi, vékonyka emberek, s aztán ilyen szörnyű halált választanak... mert azért ez szörnyű. És annyira szörnyű az is, hogy az ember kénytelen rájuk gondolni, pedig alig ismertem őket... megérti, ugye? Láttam az embert vagy háromszor... vagy ötször az évek során... mit tódítsak, nem igaz? Láttam mondjuk ötször, és soha nem gondoltam rá – így van ez. De amióta megtudtam ezt a szörnyűséget, gondolnom kell velük... ismeri ezt a kényszert? Mondom, látom magam előtt a ház lakóit, mikor sutyorogtak, hogy már mióta nem látni Halászéknál senkit, se ki, se be nem megy senki... mindjárt mondták egymásnak, hogy a lányuk Németországban él... biztosan mindjárt szidták is, hogy nem törődött a szüleivel, azok, szegények, magányosak voltak, hiába, hogy együtt öregedtek meg... Nézze, énnekem nem feladatom, hogy védjem azt az asszonyt, a Halászék lányát... de tökéletesen megértem, hogy gyorsan szeretne túladni a lakáson... megértem, hogy irtózik ettől a helytől... a szülei szörnyű halá-

la miatt... azért, ahogyan meghaltak... meg talán a megszólástól is tart... Azt mondja, nem jön haza, nincs szüksége készpénzre, lakást vásárol ehelyett... és mindegy neki, akárhol lesz az a másik ingatlan... megmagyarázta nekem, hogy mindegy neki, mert nem fog abban se lakni, azonnal kiadja... egyszerűen csak ingatlanban tartja a pénzét... igaza van, szerintem jól gondolkodik... És azt is elhiszem neki, hogy vétlen a kettős öngyilkosságban... hogy mindent megtett volna az öregeknek, hívta őket, lakjanak nála, vagy legalább a közelében... Megmondom őszintén, nekem rokonszenves a nő... és nem azért, mert a megbízóm... tényleg nem azért... a feladatot én így is, úgy is elvégzem, a járandóságomat megkapom, akárcsak maga... hát nem?... de azért maga is különbséget tesz, igaz?... látja, hogy az egyik ember ilyen, a másik meg éppen az ellenkezője... az egyik nagyképű, a másik kedves, az egyik zsugori, a másik nagylelkű... és akárhogy is igyekszünk elfogulatlanul meghallgatni és intézni a különböző emberek ügyeit, mégiscsak kimondjuk... hát nem?... magunkban legalább kimondjuk, hogy ez és ez ilyen, a másik meg... fogadok, hogy maga is látja, mennyire különbözőek... nem kell ezt röstellni... végtére is nem gépek vagyunk... Szóval engem végül Frau Hals megbízott, ő a Halászék lánya, az örökösük... Azt hiszem, réges-régen költözött Németországba... nem annyira fiatal már ő se... az asszonnyal én csak akkor találkoztam, amikor megbízott a lakás eladásával... s hogy ha tudok ehelyett másikat... mindenben korrekten megegyeztünk... mondom, nekem kifejezetten rokonszenves, és gondolom, én is jó benyomást

tettem rá... azt mondta, úgy adjam el, és úgy keressek neki másikat... amit aztán nyomban bérbe ad... tehát mindent úgy csináljak, mintha a magam ügyében járnék el. Nézze, én nem tudom, miért kellett neki így... kirámolni... mielőtt megállapodtunk, többször beszéltünk telefonon, a szerződést aztán az irodámban kötöttük meg... csak akkor találkoztunk... mondom: egyetlenegyszer... akkor adott kulcsot... így történt... itt nem voltunk együtt, és amikor később láttam a lakást, már nem kérdezhettem... megérti, nem?... telefonon ilyesmit nem kérdez az ember. Nem tudom, miért kellett ennyire kirámolni... nem tudom azt sem, kivel végeztette ezt, mert biztosan nem maga csinálta... úgy gondolom, nem ő tüntetett el mindent... de talán a lakók megmondhatnák... mit tudom... megállapodott valami ószeressel... fogalmam sincs, van-e ilyesféle vállalkozás... hogy mindent elvisznek... nem tudom... manapság már minden van... nem igaz?... az égvilágon minden... de én csak találgatni tudok... csak elképzelem, hogy megbízást adott: vigyenek el mindent... egy cérnaszálat se akar itt találni, ami a szüleire emlékeztetné... úgy gondolom, félt a tárgyaktól is, aztán mire észbe kapott, már késő volt. De nekem minderről nem tett említést. Mindenesetre, ha az ő utasítására hordtak el bútort, szőnyeget, lámpát, bojlert... mindent... látja?... akkor az ő részéről meggondolatlanság lehetett... azt hiszem, rémült volt, kapkodott... mindennek persze nincs jelentősége, és nem is nehezményezem, hogy erről nem beszélt nekem... nézze, mint a ház közös képviselője ismertem a lakást, de az értékét nem próbáltam

megbecsülni... Frau Hals sem. Hiszen ez a maga dolga. Az értékbecslés is... igaz? És az üresség... mondjuk így... ez az üresség nem csökkenti a lakás értékét... legalább nem kell sokat bontani a felújítás előtt... ugye?

33
Ameddig él

A Ráth György utcai lakás megfelelt Frau Halsnak, nem utazott haza, hogy megnézze, s a bérbe adást is jóváhagyta. Mindegy. Frau Hals világosan megmondta, hogy csak egy hasonló értékű ingatlant akar, Csutorásné meg, aki bizonytalan időre bérbe vette, s nyomban ki is fizetett háromhavi díjat, szintén nem sokat törődött a lakás fekvésével, beosztásával, még az állapotával sem. Neki elegendő volt, hogy az onkológia mellett van egy hely, ahol este lefekhet, reggel zuhanyozhat, a havi negyvenötezer forint, plusz rezsi nem sok; legalább a szállás-gondom szerencsésen megoldódik; mondta, és elgyötörten mosolyogni próbált; mindenkinek akad valami kis szerencse, nem igaz?; és lefoglalta a lakást anélkül, hogy megnézte volna. A Kékgolyó és Ráth György utca sarkán, a négyemeletes ház harmadik szintjén; ne is ajánljon többet... tökéletes... ideálisan közel van a kórházhoz... és hogy máris használhatom... ezt nem is mertem remélni; az asszony akkor már egy hónapja ingázott Dombóvár és Budapest között, a férjét megoperálták az onkológián; még hetekig, talán több hónapig is ott foghatják... a kezelésekre pedig... ha majd megerő-

ródik... az infúziós kezelésekre is bajosan jöhetünk vonattal... ha látná az uramat!... csont és bőr... csak árnyéka önmagának... nem ültethetem vonatra... de akkor hogyan?... nekem mindenképpen szükségem van egy helyre... egy támpontra... érti?... és ez ideális... amikor a férjemet ide beutalták... nem ingyen volt, azt sejtheti, de én mindjárt ezt akartam... a legjobbat... ahol a legszakszerűbben ellátják, és azt mondtam neki: meg fogsz gyógyulni, ott meggyógyítanak, ha te is akarod... és ilyenkor nem szabad fukarkodni... hát mi a legfontosabb?... aki nem él, annak hiába van vagyona... igaz? És kértem a férjemet, hogy ő csak magával, az egészségével foglalkozzon... nem tudom, talán még azt sem árultam el neki, hogy én azonnal fizetés nélküli szabadságot kértem... tanítónő vagyok otthon, Dombóváron... a vezetőség megértette, pedig nagy gond az, ilyenkor év közben pótolni valakit... és nem azért, hogy dicsekedjek, de az iskolánkban mindig enyém a legjobb osztály... egy szavam se lehet az iskolánkra, mert mindig onnan javasoltak kitüntetésre, jutalmakra is... sőt, ők beleegyeztek volna, hogy képviselőnek indítsanak, csak éppen én nem álltam kötélnek... akkor az igazgatóm is megkönnyebbült... most meg ki tudja, mennyi időre, kiestem... nem lehet jósolgatni... nem is szabad. Ameddig él az ember, addig reménykednie kell, hát nem igaz?; hajnalban elindult Dombóvárról, és a késő délutáni vonattal vissza. Nap nap után kora délelőtt befutott a vonata a Déli pályaudvarra, állt már a szerelvény ajtajánál, elsőnek szállt le, és gyors, apró lépésekkel igyekezett az aluljáró felé, lement a csorba lépcsőkön – jaj, csak meg ne botol-

jon! –, s néhány méterrel arrébb, az Alkotás utca másik oldalán fölkaptatott. Az aluljárózást szívesen kihagyta volna, neki az megszokhatatlan, s milyen szörnyű, hogy abban a sötét, szűk bugyorban még szemérmetlenebbül tolakszanak: koldusok, rikkancsok, szórólapot osztogató ügynökök és hittérítők, virág- és zokniárusok. Szerencse, hogy ő sohasem juthat ilyen sorsra. Szerencse, hogy a férje jól keresett, és józanul takarékoskodtak. Az illatszerboltnál befordult a Ráth György utcára, onnan már látszott is a kórháztelek sarka – a vonattól két-három perc alatt ideér – de az utazások! S mégis a vonatzakatolás mellett tudott leginkább pihenni. Leült a helyére, behunyta a szemét, s már szunyókált is, félálomban lebegett, olyan könnyedén, ahogy este, éjszaka a saját ágyában sohasem sikerült. Néha megérezte, hogy a szemközt ülő sajnálkozva nézi, a magakorabeli együttérzőn méregeti, a fiatal talán csodálkozva, ő kinyitotta a szemét, bólogatott is; bizony, néha nagyon is elfárad az ember... de hát mindenkinek megvan a maga keresztje, ugye, megvan?...; és menekült vissza az idő vonzásától megszabadult, valahogy a súlytalanság állapotában lengő, kusza és mégis szép álmaihoz.

Hányszor aludhatott Csutorásné abban a bérelt lakásban? Tízszer, hússzor? – vagy csak hatszor? A férje nagyon hamar meghalt. És éjszaka halt meg, mondhatni váratlanul. Nem ilyenfélére számított. Voltaképpen semeddig sem tartott az ő ápolása, a gondoskodása. Az ügyeletes orvos vigasztalóan azt mondta, hogy jobb így, higgye el, jobb, hogy nem szenvedett sokáig – ki tudja? Ha hónapokig tart az

egész, ha lassan és gyötrelmesen pusztult volna, akkor azt mondanák: az a jobb. Nem tudhatni. Egyszeriben semmi dolga nem maradt a fővárosban. A jégszekrényt ki sem kapcsolta, néhány deka vaj, fél liternyi tej, egy pohár joghurt – legfeljebb megpenészesedik. De otthon sokszor gondolt a lakásra, a hűtő kis lámpácskájára, pedig jól tudta, hogy csak akkor világít, ha az ajtót kinyitják. Dombóvárról telefonált is Jánosnak, hogy ne értse félre, nem akar ő visszakapni pénzt, nem azért szól, csak mondani akarja, hogy nincs már szüksége... hogy szívesen átadná a bérleti jogot... ha átadható... hogy biztosan nem hosszabbítja meg, de ha addig is, ha valakinek ez segít...

Átok ült azon a lakáson, mégis iparkodott János, hogy Csutorásné helyett új bérlőt találjon. Ha valaki azonnal lefoglalná, legalább két havi díjat visszaadhatna az asszonynak. Frau Halsot nem érdekli, Koleszárnak nem szól, egyszerűen visszaadja a szerencsétlen özvegynek. És az új bérlő? Odaküldhet-e bárkit is. Persze, hogy oda! Azt a külföldi üzletembert, vagy egyetemista lányt, vagy a budapesti irodát nyitó vidéki kis cég képviselőjét pedig nem nyomaszthatja, ami őt, a feldúlt lakást megtekintő közvetítőt örökre nyomasztani fog. A falak, csempék, ablakok nem őriznek emléket. Semmit. És a közvetítő tárgyilagosan és hatékonyan közvetítsen. Mindenkinek úgy jó.

34
Halottsirató

Egyedül mentem a Ráth György utcai lakást megnézni, holott a nő, amikor ellentmondást nem tűrően letette az irodámban a kulcsot, vagy inkább vadul odaejtette az asztalomra, figyelmeztetett, hogy ne menjek egyedül. Miért ne? Mert egymagam összeroskadok a látvány súlya alatt? Megőrülök, mint a tulajdonosnő? – őrültnek tűnt, hisztériás futóbolondnak, méghozzá a legkellemetlenebb, leginkább tolakodó és kíméletlen fajtából –, vagy a betörő, esetleg egész banda, bosszút esküdött, s azóta is ott lapulnak a lépcsőházban, a pincelejáró vagy a tetőre nyíló vasajtó mögött, és várják, ki érkezik Nagy-Thuróczyné lakásába, addig fülelnek, míg én beteszem a kulcsot a zárba, háromszor megfordítom, kilesik, míg belépek, akkor utánam ugranak, és egy bőrszíjjal megfojtanak, vagy a hátamba lőnek, vagy az egész házban, sőt az egész utcában már nem található, de zsibárustól rabolt és kezük ügyében tartott levélnehezékkel kilocscsantják az agyvelőmet? Miért ajánlotta, hogy ne menjek egyedül? Miért ijesztgetett a meséjével? Hülye! Amikor a lakás elé értem, és láttam a lábtörlőre hullott forgácsot, s hogy a zárat fölfeszítették, az ajtót épp csak betámasztották... ha abban a pillanatban lett volna annyi eszem, hogy sarkon forduljak és elmeneküljek... de nem volt... mintha kikapcsolnák az agyamat, gépiesen mentem be a szobába... semmi nem tartott vissza... félelem, vagy legalább a normális életösztön... akkor nem is tudtam igazán magamról... mintha belőttek volna... elvarázsoltan... hipnotizáltan mentem át az előszobán, de azóta folyton látom magamat, ahogy ilyen eszelősen megyek be... Ide hallgasson! Eltelt vagy egy óra is, de

aztán magamhoz tértem... egyszerűen lehullott rólam az a delej... vagy micsoda, és felhívtam a bátyámat, ő eljött értem, azóta náluk lakom, és a bátyám intézett mindent a feldúlt lakásban. A rendőrségtől a lakatosig mindent. Én többet nem teszem be oda a lábamat. Értse meg, engem senki semmivel nem kényszeríthet, hogy valaha az életben belépjek oda. Pedig akár hiszi, akár nem, imádtam az otthonomat, és nem is volt semmi másom... semmi, csak az otthonom. Most már az sincs. Aki nem látott ilyen feldúlt lakást, az nem értheti... nem tudom megmondani... mindegy... nem is ez a lényeg... de egy pillanatig se higgye, hogy magának mondjuk sejtelme van arról, mit művelnek... ha magának eddig szerencséje volt, és nem rombolták szét az otthonát... annyit mondhatok, hogy sejtelme sem lehet arról, mit jelent úgy igazán a betörés... az nem egyszerűen rablás... nem az, hogy feltörik a lakásajtót, és elvisznek értékeket... tudja, az a legkevesebb... a rendőrök persze fényképeztek meg ujjlenyomatot kerestek... mindenféle nyomokat, mint a moziban... pontosan úgy, és jegyzőkönyvet vettek fel, hogy mi a károm... mit tudom! Minden! Összerombolták az egész életemet... ezt nem írták jegyzőkönyvbe, csak az arany nyakláncomat, csak annyit, hogy némi készpénz meg bemutatóra szóló kincstári jegy tűnt el... szépen kioktattak, milyen végzetes hibát követtem el, mert nem jegyeztem fel a kötvények számát... nem jegyeztem fel... az ember nem készülhet tragédiára... éppen az a tragédia, amire nem lehet készülni... az, hogy nem lehet elképzelni. Nem ugrott utánam senki az előszobába, nem lőttek hátba, nem vetettek hurkot a nyakamba, valójában nem volt semmi félelmetes abban a kopár lakásban – semmi se volt –, és nehezen tudnám megmondani, miért éreztem úgy, hogy talán jobb lett volna, ha nem egyedül jö-

vök. Az előszobában üresen meredtek a kabátakasztó kampók, és nem volt izzó a mennyezeti foglalatban. Később rájöttem, hogy ha lett volna izzó, azzal se sokra megyek: a villanyórát lekapcsolták. Nagy-Thuróczyné bátyja, úgy látszik, megcsináltatta az előszobai zárat, összeszedegette a húga padlóra hányt fehérneműjét – mert a szekrényt egyszerűen kisöpörték, a polcokat takaró, cakkos szélű papírok is gyűrötten-szakadtan repültek a kupacba, harisnyák, törülközők, lepedők és szétvert fiókok közé –, visszarakosgatta a komódba azt a rengeteg levelet, fényképet, rejtélyes emléktárgyat – bizonyára préselt virágot és aprócska plüssállatot is őrzött a nő –, szóval megpróbált menteni mindent anélkül, hogy tolakodóan vagy kíváncsiskodva válogatott vagy átrendezett volna, s aztán valami fertőtlenítést rendelhetett. Erőlködött, hogy visszaköltöztesse a testvérét – a saját otthonodban mégiscsak jobb, meglásd, semmi sincs már ott, ami a betörésre emlékeztetne... csak jót akarok... tudod, csak jót –, de hiába, láttam és szagoltam, hogy hiába: a fertőtlenítő otthontalanságszaga is a tárgyak meggyalázására emlékeztetett – még az érintetlen tárgyakból, a konyhaszekrényben maradt poharakból és kanalakból, a fürdőszoba falát borító csempékből is csak úgy áradt a látogató számára elviselhetetlen kín: meggyalázásuk kínja és szégyene. Képzeltem? Bizonyára. Ki tudja, érzékeltem volna-e bármi kellemetlent, ha az asszony tartózkodóbb az irodában; senki engem semmivel nem vehet rá, hogy betegyem oda a lábam! Senki! Pedig imádtam az otthonomat. Imádtam takarítani, rendezgetni. Higgye el, mindent szépen tartottam. Megbecsültem, de képtelen lennék felvenni azt a hálóinget vagy blúzt, amihez hozzáértek... látom, nem érti meg?! Meghalnék, ha bele kellene bújnom; lehet, hogy a fertőtlenítő

szagot is képzeltem? Ugyanúgy elképzeltem, mint az asszony rendteremtő, végtelenül türelmes, szinte lomha bátyját. Láttam magamban, ahogy az a nagydarab, vörösesszőke hajú, nyírott bajuszú férfi – talán ilyesféle – leroskad a heverő szélére. Amúgy is izzadásra hajlamos, de akkor csorgott róla a verejték, a zakója ujjába törölte az arcát, aztán elővette a zsebkendőjét, itatta az álláról, a nyakáról a nedvességet. Lucskos az inge, a nadrágja. Közben borzongott is. Úgy ült a tépett matracon, a ruhaneműből, fiókokból, fényképekből, selyembéléses dobozokból összehányt halmok között, mint egy halottsirató. Nem nyitottam ki a szekrényt, de a fogantyúkra, a komódfiókok zárjában hagyott kis kulcsocskák fejére vetett tekintetem mintha nyomokat keresne. Azt hiszem, közel jártam ahhoz, hogy megértsem annak a szörnyen magányos, vélhetőleg klimaxos tüneteitől is szenvedő nőnek a sipítozását, márpedig az ingatlanközvetítőtől nem megértést várnak. Szerencsém volt. Frau Hals megbízottja épp akkoriban jelentkezett, és tudtam, hogy a Németországban élő asszonyt nem érdekli, hol, milyen lakás kerül a tulajdonába, hogy nyomasztó örökségét mire cseréljük – az sem érdekli, mit képzelek én az ingó és ingatlan tárgyak meggyalázásáról. Aztán meg, mintha a szerencse csőstől jönne – az ujjongó mozgás, a jó hirtelen áradása örvényt kavart, szinte kiűzte a fertőtlenítő szagát. Nem mentem el többet a Ráth György utcába, minek?, de már nem éreztem azt a fertőtlenítőszagot –, Csutorásné is szerencsének tartotta, hogy az onkológia szomszédságában talált bérelhető lakást. Nem kérdezte, ki lakott ott, nem meséltem neki – volt elég baja. És egy pillanatig sem gondolhattam, hogy Csutorás gyors halálának bármi köze lehet a betöréshez.

35
A romok alól

Úgy tűnt, Nagy-Thuróczyné már ott marad a bátyjánál életre szóló vendégségben – a javaslatra, hogy a Ráth György utcai lakásért kapott pénzből másik ingatlant vehetne, olyan csodálkozva nézett, affektáltan úgy húzta fel a bal szemöldökét, ahogy rossz színészektől láthatta. Mintha meg sem fordult volna addig a fejében a vásárlás gondolata. A rokonok célozgatás nélkül tűrték? Vagy egy idő után célozgattak? Hányadik napon nem tettek neki terítéket este? Vagy melyik reggel kopogtatott a sógornője a fürdőszobaajtón, hogy neki is készülnie kellene? A részvét könnyen párolgó, a türelmetlenség gőzétől pedig hamar szennyezett lesz a levegő, de az asszony hetek múltán is vonakodva szánta rá magát, hogy önállósuljon. Előbb bérbe vette a Lovas úti lakást; ha mégis megtartom... úgy értem... ha végül megveszem... ha!... az eladó akkor lesz szíves majd beszámítani az árba a bérleti díjat; beszámította. A tulajdonos ugyanis igyekezett minél gyorsabban elkótyavetyélni a rátestálódott ingatlanokat – nemcsak a Lovas úti garzont örökölte, Zuglóban egy villarész is rászállt; ostobaság... ez az egész örökösödési procedúra, úgy, ahogy van: ostobaság... azért fizessek most illetéket vagy minek nevezik... illeték, ugye?... azért, mert meghalt az anyám!?... három hét különbséggel az anyám és a nevelőapám... magam sem tudom, hogy akkor örököltem vagy büntetést kell fizetnem... mintha eltettem volna őket láb alól!... Valahogy eleve bűnösnek tartanak... úgy illene, hogy bűntudatom

legyen, és a büntetést egész természetesnek fogadjam... Hát nem? mint a büntetés!?... különben miért kell fizetni olyan lakásért, amiben benne lakik az ember!?... Ostobaság!; a zuglói villarészhez meglehetősen nagy garázs is tartozott, a garázsban pedig ott állt egy metálzöld Ford, kilométerszámlálója állítólag egy évnél is régebben, mondhatni, már tehetetlen vagy szomorú szívóssággal, ezerkétszázat mutatott. Az akkumulátort gondosan kiemelte valaki a kocsiból. Talán a nevelőapa, mikor megsejtette, hogy többé nem fogja vezetni az autót? Vagy megkért, megfizetett egy ismerőst? A legvalószínűbb, hogy a nő anyja intézkedett, aki hirtelen jött agyvérzésben halt meg; egy nappal a hatvanadik születésnapja előtt voltunk, a nevelőapámat ápolta akkor már hat hónapja... rettentően szigorú és fegyelmezett volt az anyám. Vele sohasem lehetett vitatkozni... valamit kimondott, az kész... megfellebbezhetetlen... az úgy volt. És megmakacsolta magát, hogy nem enged segíteni az ápolásban... az ágytálazásban, mosdatásban, etetésben... nem engedett oda ápolónőt vagy... azt mondta, egyelőre nincs szükség rá... de nem is tudom, miért... szégyellte a nevelőapámat... ez komoly... szégyellte, amilyenné lett a teste... meg szerette a hősnő-szerepet... a mártírt... egész életében mártír volt... végül meg tényleg beáldozta magát. Szerintem a végsőkig hajtotta a motort... és a nevelőapám nem fogta már fel, hogy anyu meghalt. Iszonyatos komédia volt az... és muszáj volt kórházba szállítani... Ha elég bátorságom lett volna, elutazom akkor. Az anyám halála után azonnal. Nem érdekel, hogy mit mondanak rólam... az a

legkevésbé sem érdekel... Itt kellett volna hagynom mindent. A nevelőapám nélkülem éppen úgy hal meg... és az egész örökösödés... temetés... minden... ezeket nem nekem találták ki... Nem tudom, miért nem menekültem el... tényleg... miért kellett nekem ez az egész szörnyűség! Mintha rám omlott volna egy épület... és ha maga megszabadít a romok alól... mert itt nem ingatlant kell közvetítenie... ha csak annyi volna, hát feladok hirdetést... minden remek állapotban, jó helyen... így kívülről minden tökéletes, csak engem kellene kirángatni a romok alól... ne ijedjen meg!... mondhatom ezt értelmesebben? Nem tudom... összezavarodtam. Nemcsak az örökségem szakadt rám... minden. Másképp kell majd élnem... ezért is akarok elutazni. Egyelőre úgy gondoltam, az apámhoz megyek Svédországba. Tudja, mióta nem találkoztam a vér szerinti apámmal?!... Huszonhét éve. Hát vagy elhiszi, hogy én én vagyok, vagy nem... Nem igaz? A nevét megtartottam, ideje, hogy törődjön velem. Én itt nem tudok mit kezdeni...; Csobánkán volt egy nyaralójuk is, kétszintes házacska egy százhatvan négyszögöles telken; persze rendesen felszerelt, fürdőszoba, külön WC, lent a nappali meg a konyha, fönt két hálószoba, de én már vagy tíz éve egyszer sem aludtam ott; a lány mindent el akart adni. Felszámol, mondta, és irány Svédország. A munkája nem túlságosan köti. Semmi sem köti túlságosan. János azt ajánlotta, a zuglói lakást, még ha elutazik is, ne adja el, talán bérbe se adja. A harmincas éveinek közepén járó, alacsony, pufók nő csodálkozva nézett; azt őrizzem?; de elegendő volt neki egy biccentés, s azt mondta, jó, de a többit

igen. A többit minél előbb szeretné felszámolni, szeretne már megszabadulni a terheitől; tudja, mióta áll üresen a Lovas úti lakás?... ó, nagyon régen. Anyám nekem szánta. Hogy majd férjhez megyek... nyilván úgy képzelte... ahogy szokás... elindítanak az életre... de mégsem a nevemre vásárolták, hanem az anyám nevére, mert én annyira sírtam. Mit tudom... talán huszonöt éves voltam akkor, és nagy boldogan újságolták, hogy kinéztek nekem egy bájos lakást a Várban... Képzelje, minden előkészítés nélkül... nem lehetett ezt másképp érteni, csak úgy, hogy udvariasan el akarnak küldeni otthonról. Szóval annyira sírtam, hogy anyám megígérte, akkor költözöm el tőlük, amikor én akarok... amikor nagyon akarok... és ő sohasem fogja ajánlgatni nekem... azért nem is írták a nevemre. Megvették. Fizették a rezsit... egyébként nem jártak roszszul. Jó befektetés volt, nem igaz? A lakások értéke gyorsabban nőtt, mint ahogy a pénz romlott... enynyit én is tudok... és tudtam azt is, hogy ott van a Lovas út... de nem beszéltünk róla... különben, ha akartam volna... ha aztán úgy adódik... szóval később már nem mondhattam volna, hogy na, akkor elköltözöm, önállósodom... később már nem lehetett. Halálosan megsértődnek. Még a nevelőapám is, pedig nem rajongtunk egymásért; Nagy-Thuróczyné nem bánta, hogy a Lovas úton beépített konyhabútor, ruhásszekrény, heverő, asztal, szék várja. Gazdátlan holmik, de nem áruházi újdonságok, nem is a szállodai lakrészek konfekció személytelenségével meghúzódóak. A nő anyja berendezte a garzont, ezt-azt vásárolt, csináltatott, nyilván oda hordatott néhány darabot Zuglóból

meg Csobánkáról, fotelt talán, ami már se itt, se ott nem kellett – egyszer még jól jöhet, kár kidobni, ki tudja, jól jöhet, kidobni meg sohasem késő –, és nemcsak a rezsit fizette, de időről időre takaríttatott is. A Lovas úti lakásnak nem volt szaga, nem volt áporodott, de fertőtlenítő, még tisztítószerszag sem érződött, semmi – holott a fürdőszobában meg a konyhában is tavaszi virágok illatát párologtató flakont nyitottak ki. Kicsoda? Az évek óta odajáró takarítónő, aki a zuglói lakásban is segített? Már nem fiatal, Vecsésről vagy Üllőről buszozik naponta, s majd minden héten eldúdolja, milyen régen, milyen nagyon régen ismeri a családot, istenem!, milyen régen, de az ő testszaga, vagy maga kötötte-horgolta kardigánjainak szaga sem képes itt beivódni, semmi. Mintha a lakás gőgösen belefagyott volna már a gazdátlanságba, érinthetetlen. Mire juthat ezzel az amúgy is vonakodó Nagy-Thuróczyné?

36
Van hová jönnöd

A csobánkai nyaralót nem kellett megnézni, fel sem vette János a listára; azon szerencsésen túladtam; nem kérdezősködött aztán, hogy miképpen, a nő meg fecsegés közben is ködösített. Mintha lemondott volna a házról a nagynénje javára. Egyszerűen átadta? Aláírta a hagyatéki tárgyaláson, hogy az örökösödési illetéket a nagynénje fizeti, s ezzel tulajdonába is kerül az ingatlan – a telek, a hat gyümölcsfa, a fészer, a ház, persze felszerelés-

sel és berendezéssel együtt – a hűtőládában fagyoskodó hús és gyalult tök meg a Pestről évek során kihordott és dobozokban tárolt emlékek? A kövérkés, csacsogó lány kicsit ütődöttnek tűnt, keskeny szájára széles sávban bordó rúzst kent, és a haját is bordóra festette, bár a színt ő bronzvörösnek képzelhette. És szépnek, legalábbis vonzóan érdekesnek. Valószínűleg elhitte, mélyen átérezte, hogy változatlanul az a bohó tini, aki másfél, talán két évtizede volt, hogy az élete jóformán most kezdődik – igazságtalan is, hogy ilyen hirtelen kell kezdődnie, jóformán minden felkészülési lehetőség nélkül –, s bizonyára ösztönösen kereste a megszokott kényeztető védelmet, talán megpróbált még lapulni, de hogy furfangosan lőcsölte volna a nagynénjére a vagyonát!, nem, attól a nemtelenné öregedő, könnyen pityergő, zavarodott lánytól nem tellett fifikára. De panaszkodott az anyja húgának is, hogy mennyi gond és intézkedés szakadt rá, holott semmi szüksége ezekre az ingatlanokra – ő különben is elmegy, Svédországba utazik az apjához, ideje, hogy megismerkedjenek egymással; meggondoltad ezt?... leveleztetek?... felhívtad?... fogalmad sincs, hol és hogyan él?... így ne vágj bele, ez szörnyen veszélyes... persze, bármikor hazajöhetsz, van hová jönnöd, és rám is számíthatsz, de hogy feladod az állásod!... ne csinálj olyasmit, amitől anyád kétségbeesne, ha élne...; akkor a lány nemcsak zokogott, de csapkodott is, öklével ütötte és rúgta a falat; ne ijesztgess a halott anyámmal!... ne fenyegess!... ne!... hagyjatok békében!... hagyjatok meghalni!... nekem úgysem sikerült soha semmi... úgyis a család fekete

báránya voltam... nem is szeretett soha senki... teher voltam... anyunak is csak teher... mindenkinek!, de akkor nem kellett volna világra hozni!...hagyjatok!; a bordó rúzst szétkente az arcán. Félkegyelmű és csúnya. A nagynénje viszolyogva nézte, aztán kibékültek, összeölelkeztek, és az idősebb nő, aki kor szerint inkább testvérnénje lehetett volna, hisz alig tíz esztendővel idősebb a hajadonnál, s mégis egészen másképp él, más nemzedék; ó, ő egészen más, még az anyámnál is... komolyabb volt... igen, mindig olyan komoly volt és gyakorlatias... neki is felnőtt gyerekei vannak... nem hinné el senki, hogy maholnap nagymama lesz; akkor, ott az összeborulás után a nagynéni felajánlotta, hogy együtt menjenek a hagyatéki tárgyalásra, hogy ő majd minden örökösödési illetéket kifizet. Kifizeti a Lovas úti meg a zuglói lakását is, de ezeket nem tekinti persze tulajdonának; nem, legyen csak a neveden... hivatalosan a te neveden... ki tudja, hogy alakul az élet... az ilyesmivel nem lehet könnyelműsködni... és ha holnap fejemre esik egy tégla, hogy magyarázod el a megállapodásunkat?... nem, szó sem lehet róla. Nem vagy már gyerek! Ami a törvények... vagy hogy is mondjam... ami a hivatalos dolgokat illeti, a pénzügyeket!... ilyesmit mindig írásban kell rögzíteni... ehhez mindig ragaszkodni kell! Hogy írásban legyen rögzítve... nem bánom, Csobánkát írják a nevemre, de a többi a tiéd marad, bár az illetéket én fizetem... csak annyi, hogy én adom a pénzt... és kérlek, szépen kérlek, ne csinálj csacsiságot... nem akarok én beleszólni a dolgaidba... eszem ágában sincs... nem vagy már gyerek, és nem akarom az

anyádat pótolni... nem kell, hogy duzzogj rám, na!... hallod?, hisz a javadat akarom... ne bízzál meg hebehurgyán senkiben... ez ilyen világ... értsd meg!; de a csobánkai nyaraló azért továbbra is üresen árválkodott. A fiatalos nagynéninek a Balatonnál volt nyaralója, szép nagy ház, a gyerekek is bőven elférnek, ki-ki meghívhatja a barátait, akár heteket is eltölthetnek ott, függetlenül, egészen szabadon. Meg aztán a Balaton mégiscsak a Balaton. Csobánkára senkinek sem volt szüksége, csak megtartották. Magába fordultan öregedett. A spalettákat behajtották, a bejárati ajtón talán lakat volt, a kapun biztonsági zár. De a tetőn elmozdultak, széjjelcsúsztak a cserepek, a diófa legvastagabb ágát letörte a vihar, és rá a kerítésre – csak hogy történjen valami. Kísértetjárásban úgysem hinne senki, a kerítést viszont meg kell csináltatni.

Aztán adódhatott alkalom a használatra. A nő legfiatalabb unokatestvére; a keresztlányom; emlegette büszkén; engem választottak annak idején keresztanyának... én annyira féltem tartani azt a csöppséget... hiába volt nagy pólyában... nagyonnagyon pici volt, és reszkettem, hogy elejtem, de nem történt semmi baj... persze nem mondja nekem, hogy keresztanya, ahogy én sem mondom a nagynénémnek... nem, dehogy!... ő még fiatalabb volt, amikor engem kereszteltek... ez így van nálunk a családban; meglehet, hogy például az a kislány Csobánkára szervezett bulit az érettségije után. Meghívta az egész osztályt. Veszélytelenebb a csobánkai üres házban bulizni, mint otthon vagy a balatoni nyaralóban. A kihágások nyomai másnap eltüntethetők, s mégiscsak otthon van. Szinte

otthon. Bár mindent keresnie kellett. A dugóhúzót és a porszívót is...

Őrültség. Ez nem foglalkozási ártalom, ez őrültség. A sohasem látott csobánkai házba képzelni a sohasem látott nő ismeretlen lányát: súlyos tünet. Hogy ingerülten nyitogatja az előszobai szekrény ajtajait; a francba!, mindenütt ilyen helyen tartják; ez nem játék. Ez már nem. A világ telis-tele van elhagyott lakásokkal, lelakatolt házakkal – éppen ezzel bajlódni?! Mintha menekülni akarna a valódi munkájától; bekattantál, haver?; nem akart menekülni.

37
Csupa üres lakás

Gyanús volt, hogy a pasas csak szórakozik vele. Már legalább tizenöt helyre vitte, mindenütt hosszasan bámészkodott, s egyszer sem mondta, hogy na, erről szó sem lehet, ez nem jó, mert sötét vagy túlságosan is süti a nap, nem mondta, hogy hiányozna a garázs vagy sok lépcsőn kell kaptatni a házig – semmi értelmes hárítás, csak hümmögés; meggondolandó... talán nézzünk még... egyet-kettőt nézzünk még... nem is tudom... nehéz eldönteni; legelőbb az lett gyanús, hogy nem akar egyedül menni, köszöni, de nem kéri a lehetséges címeket; felírja?... én ezeket láttam, s persze csak olyasmit ajánlok... menjen bátran, megbeszélem a tulajdonossal; de a pasas ingatta a fejét, belevörösödött, mintha János szemérmetlen ajánlatot tett volna; ne, úgy ne!... honorálom a fáradozását, de...;

egyáltalán nem tűnt erőszakosnak, később se, inkább mintha a saját gyámoltalanságával küszködne. Ijedt gyerekként, görcsösen kapaszkodott, és nem hagyta futni az időt: legszívesebben naponta több helyre is kalauzoltatta volna magát, s mégse, egyetlenegyszer sem jelezte, hogy no most már körvonalazódik, mit akar. Kétséges volt, van-e egyáltalán pénze. De nem kizárt, hogy van. A Mercedes, amivel fuvarozta Jánost, önmagában is vagyont ér. Örökölt? Ki ez és mit csinál? A névjegyén ügyvezető igazgatónak titulálta magát, s útközben egyszer megemlítette, hogy egy belga cég magyarországi kirendeltségét vezeti – de rejtély maradt, mivel üzletel az a cég, s mivel a magyarországi képviselet. Azt is mondta, hogy hatvanmillióig is el tud menni, szívesen áldozna egy megfelelő lakásra akár hatvanmilliót, de aztán mintha tökéletesen megfeledkezne a lehetőségéről, érdekelte a huszonkétmilliós Rőzse utcai, a negyvenkétmilliós újlipótvárosi – az alkoholista rendező és a némaságba taszított színésznő lakásában is jártak –, és százmillió fölötti házat is megnéztek. Nem hogy kedves, már-már törleszkedő volt a pasas, és az értelmetlen, végképp reménytelennek mutatkozó csatangolásaik közben kiváló érzékkel mindig éppen akkor dobott be egy-egy értelmes, legalábbis meggondolkodtató érvet vagy magyarázatot, amikor János felcsattant volna, hogy neki ebből elég, szóljon majd, ha végre kialakította magában, mifélét akar, körülbelül hány négyzetmétereset és a város melyik kerületeiben – mindig akkor szólt, akkor is sután, kamasz-feszengéssel, amikor megalázó lett volna szótlanul tűrni az ugráltatását és

főként a homályosságát; nekem ez megfelelne... nekem tökéletesen jó... csakhogy nem egyedül rólam van szó... nem lehetek annyira bunkó... vagy nem is tudom... nem vagyok egy macsó... ha érti, mire gondolok; és mentek tovább a Rózsadombra, az Istenhegyi útra, a Fodor utcába, csupa üres lakásba, aminek a kulcsát odaadták Jánosnak, hogy belátása szerint kísérjen oda érdeklődőt. Mert néhányan odaadták a kulcsot, megmutatták, belépéskor hogyan kell kikapcsolni a riasztót, kis lapocskára felírták a kódot és a kartont a kulcsra kötözték, az egészet borítékba rakták – jó néhányan megbíztak benne, mondták is, hogy ha az ingatlaniroda munkatársában sem bízhatnak, akkor úgyis vége a világnak. Akik így kulcsot adtak, mind ugyanazokat a mondatokat fújták el, méghozzá ugyanazoknak a mozdulatoknak a kíséretében. Látható volt, ahogy megkönnyebbülnek, szinte repdesnek, hogy rárakhatják Jánosra a lakásőrzés felelősségét; ha már ennyi bizalom sem lehetséges, inkább ne is éljen az ember... hát nem igaz?... magának sokkal könnyebb, ha nem kell újra meg újra időpontot egyeztetni... akkor kíséri oda a kuncsaftot, amikor akarja... ugye, könnyebb?... és ugye, maga mindenkit elkísér?; de gyanús volt, hogy a rejtélyes foglalkozást űző, rejtélyes családi állapotú és vagyonú pasas miképpen szúrhatta ki az üres lakásokat. Azért akart Jánossal menni, hogy minél nagyobb esélye legyen: nincs ott a tulajdonos, az a lakás éppen üres? Alacsony, vékony csontú férfi, inkább kortalan, mint fiatalos – még inkább túlkoros kamasz. Gyanús lett az ügyvezető igazgatóság is. Terepszemlét tart? Maffiának dol-

gozik? Könnyű lesz Jánosra hárítani a rablás vétkét... de ezek megint csak képzelgések. Húsz listára felvett közvetítési megbízásból jó, ha egy sikeres, és ez a keskeny szájú, lerágott körmű, sima állú férfi, mindig márkás öltönyben, ingben, nyakkendővel, bármilyen feszengető volt is a sok habogva kért és nyilvánvalóan felesleges loholás, furcsa módon szerencsét hozott. Éppen az újlipótvárosi, a Dunára, a Margitszigetre néző lakás kelt el nyomban azután, hogy ott jártak. Amikor Jánost beengedte a színésznő testvére, és fogadkozott, hogy tőle telhetően védelmezi a húga érdekeit, nyilván nem sejtette, mennyi munkát és időt rabol majd el ez a védelem. Egy héten belül három érdeklődőt is küldött hozzá János, lehetséges vásárló volt mindegyik, és közülük, meg a későbbi lakásnézők közül sem akadt, aki nyomban azt mondja: nem, nem erre gondoltam. Udvariasságból, kényelemből, ösztönös hárításból, alamusziságból – mi ez? – úgy búcsúztak, hogy majd meggondolják és telefonálnak. Nem telefonáltak. A nő akkor felajánlotta, hogy odaadná a kulcsot, intézze János maga a látogatók fogadását, s mikor így elkísérte a belga cég ügyvezető igazgatóját, másnap valaki csakugyan megvette a lakást. Olyan sok címre vitette magát a férfi, hogy lehetetlen volt nem észrevenni: az ő veszélyesnek tetsző szemrevételezése vagy csak töketlenkedése – s ez újabb rejtély, sőt, a rejtélyek halmazában talán a legkülönösebb rejtély – minden esetben lendített a közvetítésen. A hónapok óta pangó ügyek is ripsz-ropsz lebonyolódtak. Ki ez? Gengszter vagy messiás? Honnan szerzi az információit és kinek adja tovább? Vagy képzelgés

még ez is? És minden, az égvilágon minden vakvéletlen? Nem valószínű.

Azt sem akarta a pasas, hogy az üres lakásban találkozzon Jánossal; ez a legkevesebb, amit megtehetek, hogy odaviszem... eljövök, odamegyünk, és persze visszafuvarozom... ez a legkevesebb... tudom, hogy sokkal tartozom magának... igazán lekötelez; mindig együtt mentek. Egy-egy szűk lépcsőházban vagy keskeny kerti ösvényen János haladt elöl – kínos volt. Az ismeretlen, érthetetlen ember lepuffantja, kést szúr a hátába vagy csak odanyomja oldalához a fegyvert; maradjon nyugton!... tegye, amit mondok!; aztán mielőtt kinyírja, gúnyosan szembesíti még a hiszékenységével is; ostoba... ennyi se volt elég, hogy kitaláld, mit csinálok veled; akkor már tegezi, így szokás. Az utolsó percekben. Túlkoros. Nem ügyvezető igazgató, hanem túlkoros. Ez nem is a státusza, hanem a pasas műfaja.

De sorra szerencsét hozott. János egész ingatlanközvetítői tevékenysége idején nem sikerült annyi adás-vételt bonyolítani, mint azokban a hetekben, amikor a rejtélyes ember mindent látni akart. Odamentek az üres lakáshoz, János csak a kapunál halászta elő a kulcsot – a másik mintha ügyet sem vetne a behatolás módozataira, a biztonsági berendezések működésére, hogy hány kulcs és hányszor forgatva nyitja a zárat –, s aztán nézegette a falakat, tekergette a nyakát anélkül, hogy igazi érdeklődést mutatott volna. Soha semmi nem csillant a szemében, fel sem rémlett neki, hogy talán ide állíthatná az ágyát, oda a televíziót, semmi. Húsz-huszonöt percet lötyögött a lakásban,

kinézett a szoba vagy a konyha ablakán, megeresztette a mosdónál a vizet vagy lehúzta a WC-t, hadd zuhogjon – minek? Elvörösödve makogta, hogy neki ez a lakás is tetszik... az ő igényeinek éppen megfelel...S volt úgy, hogy mire visszaértek az irodába, jelentkezett az, aki csakugyan megvette a régen hirdetett ingatlant.

38
Hová emigráljanak?

Az újlipótvárosi lakás üresen maradt azután is, hogy elkelt. Idős, Amerikában élő házaspár vette meg. János szentül hitte, hogy itthon akarnak meghalni, s hogy nem csupán a fellobbanó honvágy kergeti haza őket – itthon könnyebb a megszokott szinten élni a kisebb jövedelemből, és olcsóbb, még mindig sokkal olcsóbb betegeskedni, sőt haldokolni. Az öregembernek talán gégerákja volt. Suttogva beszélt, és látszólag szörnyen nehezére esett hallható hangot formálni, János kínlódva nézte az erőlködését, és segítőkészen újra meg újra megszakította, bólintva befejezte az elkezdett mondatokat, de a férfi ilyenkor kaszáló mozdulatokkal, ingerülten hadonászott és tiltakozott; nem... várjon már... nem azt mondom; hűtőgépszerelő volt Clevelandben, a házuk mellett takaros műhely, két munkást is foglalkoztatott. Megmutatta a házról, a műhelyről és a munkásokról készült fényképeket; én mindent magam teremtettem meg... az egész mindenséget... tudja, mi volt nekünk, amikor elmentünk innen?... menekülnünk

kellett... maga még nagyon fiatal... valósággal menekültünk, a puszta életünket mentettük, és semmink sem volt... higgye el, semmi. Most pedig szép lakást veszünk Pesten. Fine. Örülök neki. Tudja, éjszaka is magam előtt láttam ezt a lakást, s a... hogy is mondják?... ami onnan látszik... a Duna meg a budai dombok... Boldog vagyok, hogy ezt megmutatta... igen, éppen ezt akartam... ilyet; annak is örültek, hogy a konyhában szinte minden szükséges készülék megvan: mosogatógép, szagelszívó, villanytűzhely, s hogy elegendő beépített szekrény, polc található. A színésznő testvére is örülhet, ha átpasszolja a senkihez sem tartozó fotelokat, asztalt, a mozdítható bútorokat – vitatkozna a sógorával?, szakértővel megbecsültetné, vagy legyintene, és undorodva szállíttatná az egyik fotelt a Radnóti, a másikat a Bolyai utcába? Az amerikás magyarokkal nyélbe ütött vásár a lehető legszerencsésebb fordulat volt mindenkinek; megbízom az embereimben... most már úgy bízom bennük, mintha édes gyerekeim volnának... kitanultak mellettem, és hónapokig is elvezetik az üzletet... bizony, ez nagy dolog... igaz?... megérti?...ez az egyik vagyonom... ez tőke... ezek a fiúk... vigyáznak mindenre, mintha a sajátjuk volna... persze ők is érdekeltek... okosan megcsináltuk a szerződéseket... hogy mindenki megtalálja a maga számítását... de aztán van még a bizalom, ugye?... arra nem lehet szerződni, nincs olyan kitanult ügyvéd... nem lehet azt kivédeni, hogy az embert becsapják... és ne gondolja, hogy csak itt, a mi kis Magyarországunkban vannak csalók... tudom, milyen viszonyok vannak itt... de Amerikában ugyan-

ezt találja... az emberek félnek egymástól... mondtam is a feleségemnek, hogy hát azért menekültünk, hogy aztán megint csak féljünk!?... maga fiatal... maga biztosan nem fél annyi mindentől... nem is tudom, talán megcsal még az emlékezetem is, de mintha akkoriban nem féltünk volna annyi mindentől... féltünk a börtöntől, meg hogy elvisznek Szibériába... ilyenektől persze féltünk, sőt, nem szégyen ez, rettegtünk, de arra nem gondolt senki, hogy míg munkában van, betörnek, vagy hogy a legközelebbi munkatárs... érti talán, hogy gondolom... a legjobb barát vagy cégtárs lelövetheti az embert... mert van ilyen. Nagyon sok ilyen eset van. Felbérelnek valakit, s csak azt számolják, megéri-e a gyilkost fizetni... higgye el, ez nem volt a mi időnkben... hogy ennyire gyanakodnunk kellett... feljelentés meg besúgás, az tipikus volt akkoriban... nem védem én egy percig se azt a régi világot... nem azért emigráltunk... ne gondolja, hogy elfelejtettem, hogyan kellett menekülnünk... szinte pucéran... és elkezdeni mindent elölről... a legelejéről... mégis azt mondom, hogy ez a fajta félelem akkor nem volt. Biztosan ismeri maga is... ismeri?... biztosan rákényszerül, hogy lesse, kicsoda és mikor fogja becsapni... jól mondom, ugye?... sokan meg is próbálják becsapni?... Well... ártanak az embernek csak úgy... mert nem számít, nem bűn... becsapni az embereket vagy kinyírni, ez már nem is rendkívüli... ezt mutatja mindennap a televízió... Vagy maga nem fél?... Jó, mondjuk, maga fiatal... meg másban is nevelődött... és én látom, ahogy hozzászoknak az emberek... a mai fiatalok mindenütt hozzászoknak a félelemhez... mit is tehet-

nének?... Hová emigráljanak, ugye?... Azon gondolkodom, hogy ha én most huszonhét éves volnék... mert annyi voltam akkor, a feleségem meg csak huszonnégy... mondja, mit csinálnék ma huszonhét évesen... egyik helyről a másikra vinném a félelmemet?... nem is tudom... mit csinálnék? Hanem hogy a munkásaimra nem kell gyanakodnom, az nagy szerencse... őbennük megbízom... és ez manapság csoda. Tudom, hogy megbízhatok. Fine. És nekem talán ez a legfőbb vagyonom. Ezzel én tisztában vagyok. Ha nem hagyhatnám rájuk nyugodt lélekkel az üzletet, nem vettem volna ezt a lakást... nem tehetném meg. De így jó lesz. Minden évben két-három hónapra is eljöhetünk... azt mondták a fiúk, bátran utazhatunk, ahogy tetszik... persze, hogy tetszik, hiszen ez a hazánk... érti, ez megmarad... ha nem utazhatnánk, akkor is... ezt nem vághatja ki magából senki... meg aztán a feleségem nem is egészséges, s csak a hévizek használnak neki, de nem mindegyik hévíz. Mi már évek óta Hévízre járunk. Az bevált. Remek. És mindig ugyanaz a hotel, ugyanazt a szobát kérjük... Az ember szívesen megállapodik... Tudja, hogy már tervezgetjük a legközelebbi érkezésünket?... Leszáll a repülő, és mi úgy jövünk ki... tényleg hazajövünk, hiszen lakásunk is van... lesz, ugye?... már előre örülünk, hogy csak bemondjuk a taxisnak a címünket... nem kell szállodát foglalni... végre nem idegen helyre megyünk... ez a saját lakásunk... a miénk. Tudja, nagyon boldogok vagyunk, hogy lesz egy budapesti lakásunk; az erőlködő suttogás mintha őt magát nem zavarná, és beérte azzal, hogy János egy-egy biccentéssel, együtt érző mo-

sollyal vagy csupán meleg tekintettel vett részt a társalgásban. Vastag, rövid nyakán, az ádámcsutkája alatt műtét hege. Nem takarta sem ingnyak, sem kendő. A hamvas szőkére festett és erősen sminkelt asszony hosszú, ezüstszínű hólos szoknyában, ezüstszínű körömcipőben és mélyen kivágott, kék pulóverben, mintha túljátszotta volna az örömöt – de csakugyan örült, még tapsikolt is, és úgy mosolygott, hogy alul-fölül látható legyen ragyogó műfogsora, szépen csiszolt műínye. Megállt a villanytűzhely meg az ablak előtt, beült az egyik fotelbe, legalább tíz alkalmas, sőt előnyös helyzetet és megvilágítást talált, hogy a férje fényképezze. Végül ott voltak szorosan egymás mellett, összebillentették a fejüket, és kérték Jánost, kattintsa el a gépet.

39
Történelmi hírességek

A Fodor utcai hatlakásos társasházba csakis gúnyos indulattal, kudarchalmozási dühvel kísérhette el János a rejtélyes ügyvezető igazgatót; nesze neked!, ezt kapd ki!; magában és magának hajította a ki sem mondott szavakat, vagy a pasasnak? Oly mindegy, így is, úgy is értelmetlen. Ezt a lerágott körmű jampecet akkor a legkellemetlenebb vásárlójelöltnek érezte. Kiismerhetetlensége veszélyes és megalázó. Már miért ne küldhetné a francba?! Elég volt! De nem küldte, udvariasan sem hárította el a nyilvánvalóan felesleges lakásnéző túrákat. Sőt, úgy ajánlotta a Fodor utcai harminchat millió-

sat, hogy az ürge semmit se sejtsen, miféle tragédiák otthona volt az a lakás. Miféléké? János talán tudta? Amennyit tudott, az is sok volt. A ház legalább negyven éve épült, őslakó mostanra egy sem maradt, s a jelenlegi tulajdonosoknak elemi érdekük volt, hogy végre gazdára találjon ez a régen, talán két-három évnél is régebben eladhatatlan lakás. Osszák meg talán a felújítás költségeit? A tatarozással, a tetőszigeteléssel nem várhatnak tovább, de mind húzódoztak, hogy az idegen lakásra eső terheket is viseljék – s mégis a lakók fecsegése riasztotta el az érdeklődőket. Legalábbis a jog szerinti örökös meggyőződéssel állította, hogy ő minden tőle telhetőt megtett már, havonta ad fel hirdetést, és mielőtt a Koleszár-féle közvetítőhöz fordult, két ügynökséggel is próbálkozott; hát nem gyönyörű ez a lakás?... miért nem tolonganak a vevők?... magyarázza meg nekem, hogy miért nem!... felőlem egyébként kínálhatják olcsóbban is... nekem már mindegy... magára bízom... nekem ez az egész púp a hátamon... azt se bánnám, ha valahogy elveszíteném... de hogy lehet egy lakást elveszíteni?!... kínos odamennem, utálom, hogy köszönnek a lakók... fogalmam sincs, kit ismerek, kit nem, de látom rajtuk, hogy irigyelnek... hát mi van rajtam irigyelni való?!... Hogy ötvenévesen özvegy maradtam?!... Mert ne higgye, hogy bárki tudja ott, hogyan élek... mi a mesterségem... ez senkit sem érdekel, csak az, hogy az anyósom után is mindent örököltem... engem nem érdekel... ha maga eladja húszmillióért... adja el... de a barátaim azt tanácsolták, ne hirdessem alacsony áron, mert az gyanút kelt... nem tudom, mi legyen... de hát

valahogyan lennie kell... tudja, én soha életemben nem voltam ennyire tanácstalan... sohasem foglalkoztam a férjem családi ügyeivel, és amikor ő hirtelen meghalt, minden rám szakadt... nem tudtam, hogy az anyósom vagy tíz esztendővel ezelőtt a férjem nevére íratta a lakását. Rettentően szenilis volt már, és még annál is makacsabb... emlékszem, hogy mondogatta ezt az átírási hülyeséget... szinte hallom az éneklős hangját... hogy kérem... nagyon kérem... nem is szeretnék már mást az élettől... és a férjem próbálta megmagyarázni, mennyire felesleges az efféle, hiszen mindenképpen ő lesz az örökös... és a férjem is átvette azt a borzasztóan nyávogós beszédet... engem idegesített, ahogy gügyögtek egymásnak... korábban ez nem volt... ahogy a férjem... nem is tudom... mintha cirógatni akarná... de idétlen volt az egész... hogy ne a halállal foglalkozz!... hát mivel foglalkozzon egy nyolcvanéves, egyedül élő asszony!... Húsz évig özvegyen... másodszor is özvegyen maradt... és semmit sem értett már a körülötte lévő világból... szörnyen zavaros lett a tekintete, és Andrásnak... a férjemnek mindent meg kellett magyarázni neki... és valahogyan tapintatosan irányítgatni... semmire nem volt képes már a fia nélkül, de valahogy haragudott is ezért... egyre gorombább lett... gügyögött és gorombáskodott, és én ezeket nehezen bírtam... nem mintha sokat számítottam volna neki... talán fel se fogta, hogy ott vagyok... szörnyen szenilis lett... nem titkolom, rettegtem attól, hogy a végén majd együtt kell lakjunk... mert abba beleőrültem volna... inkább András ott aludt nála... néha ott kellett vele maradni... mi mást tehetett?... egysze-

rűen nem volt más a láthatáron... mindenki meghalt már, még a takarítónő is, aki évtizedekig járt hozzá... így van ez, ha valaki sokáig él... és én mindig is elismertem, hogy nehéz élete volt... aztán a legnehezebb az volt neki... hogy senki egy kukkot sem értett abból, amikor a megpróbáltatásairól beszélt... mert már senki sem ismerte azokat a körülményeket... amik csakugyan megestek. Nem volt, akinek meséljen... már rádióriporterek sem kérdezgették... hiába, egy idő után senkit sem érdekelt... ez így van... régen történt, és az embernek manapság bőven elég, hogy lépést tartson azzal, ami éppen most és vele történik... hát nem?; zöld nadrágkosztümöt és ahhoz készült cipőt viselt a nő, amikor először találkoztak. A névjegye is zöld volt – vajon mindig az öltözékéhez igazítja? Nem igazította. Maradt az az egyetlen névjegy: a bal felső sarokban domborított kehely, sötétbordó betűkkel a név, s hogy iparművész. Valami üzlet lehetett a Kecskeméti utcai Glass Eden – talán üvegdíszeket készítettek és árusítottak. Mindegy. Ennek semmi köze a Fodor utcai lakáshoz. Az asszony legalábbis azt mondta: semmi köze; ezt tudom adni, hogy utolérjen. A lakásom telefonszáma, a mobil... nem nehéz utolérni... bárcsak mielőbb jelentkezne a jó hírrel; meghirdették eladásra, de úgy is, hogy bérelhető. Sehogyan se sikerült, pedig érdeklődő is akadt. A ház nyilvánvalóan esedékes tatarozása nem riaszthatott, ezt különben is jócskán figyelembe vették az árnál, s azok a látogatók, akiket már János kísért oda, mind végig lelkesedtek, még a fanyalgás-technikát választók is megjegyezték, milyen szép a kilátás, vagy hogy lám,

gondozott a kert, korszerű a biztonsági berendezés. Jó, hogy garázs is tartozik a lakáshoz – bár éppen a garázst a szomszéd házban lakó ügyvéd használta; látja, a garázssort utólag építették... nem is nagyon régen... az anyósom akkor már folyton előjött az átírási históriával... igen, jóval azután, hogy megözvegyült, sőt, már a '89-es rehabilitálás meg újratemetés után... akkor sűrű költözködés folyt... hirtelen megtollasodtak, meg persze tönkre is mentek... így van ez... szóval, ahogy mondják, a rendszerváltás után voltunk, és az anyósom ragaszkodott hozzá, hogy a férjemé legyen az a garázs... minden lakáshoz épült garázs... hát jó, legyen a fia nevén... amúgy is mi adtuk oda a pénzt...persze a bérlő aztán havonta neki fizetett... de hát, tudja, ez édes mindegy... hát nem?... az egész csak komédia... ostoba komédia, amit, tetszik, nem tetszik, végig kell játszani. Azt mondja ez a szomszéd ügyvéd, hogy ő a nagyságos asszonynak, a Vargáné nagyságos asszonynak ezerkétszáz forint havi díjat fizetett, mert így állapodtak meg, de ha nekem ez nem felel meg, természetesen emelhetjük az összeget... ezerkétszáz forintot!... Maga erre mit válaszolna?... erre nem lehet semmit mondani... Mondjam meg neki, hogy szemét alak, és ocsmányul kihasználta az anyósom szenilitását?... Édes istenem!... ha az ember mindent kimondana, amit gondol!... hová jutnánk?! Mondja, mire mennénk akkor?; a garázs bérleti szerződését két héten belül fel lehetett mondani. Megértették. Aki vette a fáradságot, és elment a Fodor utcába... jó, talán nem mindannyian, de a legtöbben komolyan fontolgatták a vásárlást, s

aztán közbejött valami... őrült dolgok. Véletlenek. Érthetetlen volt, miért nem kel el. A hegyes állú, szögletes arcú iparművésznőnek nem lehetett hinni. Mi az, hogy a lakók elriasztják a vásárlókat?! Naphosszat kint állnak talán a lépcsőházban, felváltva őrködnek, szájukban az előkészített, sokszor próbált és bevált riasztó szöveggel, hogy eszébe se jusson megvenni ezt a lakást!... ha kedves az élete, meneküljön!... annyit mondok csak, hogy az utolsó tulajdonosa napokig holtan feküdt itt... de legalább úgy halt meg, hogy nem tudott a fia hirtelen haláláról...Ilyen nincs. Ha egyszer-egyszer észre is vette valamelyik lakó, hogy lehetséges vásárló jött, még ha kíváncsiskodva kilesett, és a félig nyitott előszobaajtóban várta is, milyen eredménnyel végződik a szemlézés, ha az ingatlanközvetítő és a tulajdonosnő tudta nélkül szimatoltak az érdeklődők, találomra becsöngettek egyik-másik lakóhoz... nem, senki senkit nem riaszthatott el. Nincs olyan használt lakás, amibe ne rakódnának le vastagon a legképtelenebb tragédiák. Negyven év, persze sok. De hát laknak száz meg százötven évesekben is. Jó érzékkel egyébként csak félig üríttette ki a nő a szobákat. Három szép szoba, kettő összenyitható, de külön bejáratú is, nagy hall, nagy terasz. A legvonzóbb lakások egyike, amivel János próbálkozott. Meg kell oldania. Kell. Minden lehetséges trükköt bevetett: túl magasra árazta, túl alacsonyra. Titokzatos paraméterekkel hirdette, és nem, az istennek se, mind kihátráltak, visszaléptek. Egyszer eljutottak már a foglalóig is, de a vásárló inkább veszni hagyta a pénzét. Akkor vitte el az ügyvezető igazgatót is, már mindegy, eggyel több vagy

kevesebb, már nem számít. Összehozza a legnehezebb kuncsaftot a legnehezebb lakással. Valamit legalább összehoz; volna még valami... ha én keresnék lakást... megmondom őszintén, ha magamnak... én erre buknék. Gyönyörű. És akik itt éltek, híresek lettek... Történelmi hírességek... a televízióban is láthatta, hallhatta... Persze nem azért! Nem feltételezem, hogy sznobizmusból választana lakást... Nagy Imre... tudja, az '56-os miniszterelnök embere volt az egyikük...na mindegy... menjünk el... ámulni fog... én magamnak biztosan ezt választanám... tudja, hogy nem akarom befolyásolni, de ez a lakás jóval többet ér...; a pasas is bólogatott. Szép. És azt mondta, nem dönthet egymaga, mert hogy nem egymaga költözne a megvásárolt lakásba.

40
Fiókba mind

A némaságba parancsolt színésznőt sohasem látta János, álmában mégis úgy tudta, ő az. Tüskésre nyírt, gömbölyű koponya, rövid, vaskos nyak, széles, lapos törzs. Az arca is széles és lapos. Kétségbeesett, nagy, szürke szeme mintha irgalomért könyörögne. A hosszú, formátlan és szegetlen zsákvászon ruhában halálraítéltnek tűnt. Így, ilyesféle alakok lépnek vérpadra, így állnak a bitófához döcögő szekéren, megkövezés előtt így nézhet egy házasságtörő asszony. De ő nem: fáklyát tartott a bal kezében, ahogy a kosztümös történelmi kalandfilmekben szokás, és vezette

Jánost, ment előtte abban a nyirkos labirintusban, ahol megfelelő szállást kellett találniuk sok-sok embernek. A színésznő és az ő feladata volt az elszállásolás. Tudta, hogy ez a kettőjük kötelessége, és nem is próbáltak lázadni vagy kibújni alóla, sőt, a színésznő egy idő után szinte lelkesen, felvetett fejjel lépdelt, rémülete valami megvilágosodottsággá változott. Egyre hitelesebben játszotta a felderítő-menekítő-összeesküvő hősnőt. A fáklya bekormozta az állát. Nem fordult hátra, s János mégis látta a fekete koromcsíkot. Talán egy színtársulatot kellett elhelyezniük, talán egy árvíz sújtotta falu lakosait, háborús menekülteket – mintha odakint rokkant öregek és rongyokba bugyolált csecsemők is várnának rájuk. Később, ébredés után, már megfejthetetlen: kik ezek, s hogy közülük való volt-e János. A színésznő mindenesetre némán intett neki – már lobogott a fáklyája, de az elszántsága még nem. Rettegett, mégsem tehetett mást, indulnia kellett, vinni magával Jánost –, s elindultak abban a mélyen a föld alá kanyargó labirintusban, ahol a kívül hagyottaknak majd alkalmas hajlékot találnak. Ők ketten. Döndült is valami kapu. A nő feje megrándult. A remegő fényben aztán berendezett szobarészletek látszottak. Baldachinos ágy, intarziás kártyaasztal, oroszlánfejekkel díszített üveges szekrény. Egész ebédlő, tálalóval és hatalmas, ovális asztallal. S mielőtt az asztal alól előmászott volna a gyilkos, a színésznő eldobta a fáklyát, a torkához kapott, tátogott, kiguvadt a szeme, a gyilkos gonoszul nézte, és azt mondta, halott vagy,

holott a nő akkor még nem halt meg. Már nem vonaglott, de a szeméből könny folyt.

Fényképet sem látott János a színésznőről. Lehetett hosszú hajú, sudár, fekete szemű, bármilyen. Abban az újlipótvárosi lakásban nem volt fotó, talán a szekrényfiókban sem volt már, és persze senki sem mutogatott neki felvételeket, mégis: az álomban tévedhetetlenül az a nő intett neki és vezette, ő dobta el a fáklyát, holtan is ő könnyezett, s a fekete kezeslábasba bújt gyilkos őróla mondta, hogy bent van a fiókban. Most már bent van. És hogy mindet be kell tenni a fiókba. Férfihangon beszélt, de kétséges volt, hogy valóban férfi-e. Vastag, fekete szemöldökének széle felfelé kanyarított, mint az intrikusoknak. Lehet, hogy éppen a gyilkos engedte be a kint várakozó menekülteket, vagy legalábbis a parancsára nyomultak be? Nem tartott senki fáklyát, de egészen világos volt, és a hosszú, ovális asztalt telerakták leölt állattal – mintha vadászatról jönnének. Nyulak, malacok, szárnyasok, halomban, de nem készülődtek főzni, meg se igen nézték a zsákmányt.

Akkor fölébredt. Reggel emlékezett, hogy háromszor is fölébredt, kikeveredett volna a hajnali zagyva álomból, de újra meg újra visszacsúszott, egyre kuszább történetekbe került, a föld alá kúszó labirintus egyre furcsább öbleibe.

Hogy a fiókokba?, mindenkit a fiókokba?

Amikor másodszor fölébredt, kikászálódott az ágyból, kint esett, és a terasz ablakán vastag, kacskaringós csíkokban folyt a víz – kábán nézte. Miért nem a legrövidebb úton? Lábujjhegyen átment a gyerekszobába. Fölösleges takargatás, úgyis lerúg-

ják. Visszafeküdt, és mintha arra sem maradt volna ideje, hogy belemerüljön az álomba, hogy elhelyezkedjen és nekikészülődjön, vagy legalább mondhassa: tehetetlen vagyok, elkap az örvény, nem is védekezhetek. Csakugyan elkapta, és az újlipótvárosi lakás nappalijában, az egyik fotelben Koleszár ült, pipázott, pedig sohasem látta János pipázni, sárga zakója zsebéből dohányzacskót vett ki, kulcsokat, névjegyeket. Komótosan pakolt az üveglapos asztalkára, és közben magyarázott, minden elővarázsolt tárgyról megmondta, hogy micsoda, s hogy miért kell megbecsülni. Mindenre azt mondta: megbecsülni. És a gyufát gyutacsnak nevezte. Értelmesebben és lendületesebben beszélt, mint amire a valóságban képes, mutogatta közben a zsebéből kiszedett holmikat, s még ez a szemléltetés is logikusnak tűnt – ébren aztán badarság, s éppen azért valószínűtlenül zagyva, alig felidézhető, mert törmelék. Panel-törmelék. Hogy csak egy kis jóindulat kell... itt van ez a gyutacs... teszem azt, egy doboz gyutacs... ha akarom, ide rakom, ha akarom oda... elég valamennyi jóindulat... némi megbecsülés... A két fotel a kisasztallal, a beépített polcokkal akkor már színpadi díszlet volt, és ahogy András meghúzta a nadrágszárát, keresztbe rakta a lábát és magyarázott, mindannyian tudták, hogy a nagymonológját adja elő. Nézték és hallgatták. Jobb kezében a pipa világító zöld füstcsíkot eregetett, mintha seregnyi szentjánosbogár húzna el a levegőben.

Még hátra volt, hogy a sohasem látott csobánkai nyaralóban szállást kerítsen a menekülteknek – menekülők voltak-e valóban, vagy ideiglenesen

kitelepítettek, színtársulat mégis?, ki tudja. Addig jó, amíg a napi tennivaló sodor, amíg a fürdővízzel lemosható, és bosszúsan mormolható, hogy badarság, bődületes badarság az egész.

CSONKA MOSOLYÁVAL

41
A reneszánsz csillár

Kivételesen jól sikerültek akkor az üzletek, méghozzá olyan sorozatba rendeződve, amely egyre jobbal kecsegtetett. Svéd cégnek irodabérlés, a következő napon lakáscsere, és ahogy a két fél kifizette a közvetítés díját, szinte ahogy kiléptek az irodából, szólt a telefon, és megfelelő, vagyis luxusszintű követi rezidencia után érdeklődtek – igaz, még csak óvatosan kérdezősködtek a kínálatról, és János, noha lankadatlanul és huzamosabb ideje gyakorolta magában a foglalatosságához nélkülözhetetlen lelki tartást: „nem készpénznek venni", „nem ugrani", „nem lelkesedni", hagyta a botlást, s örült már, hogy végre fordul a kocka, most majd ez is bejön. A rezidencia is meg a többi, érdemes volt kipróbálni, szívni és gunnyasztani itt, hülyét játszva eltűrni Koleszár húzásait, és még hülyébben ábrándozni valami csodáról – érdemes volt, mert a csoda igenis van, úgy van, ahogy ötmeg harmincöt évesen képzelte, pontosan olyan, és pontosan úgy közelít most. Valami láthatatlanná tevő köpenyben kúszik a kapu felé, áthatol téglán, üvegen, a legvastagabb tölgyfán, hipp-hopp ideér, ő pedig egykettőre megalapozhatja, sőt biztosíthatja... Mit? Azt mondta, amit gyerekkorától hallott, hogy a családja jövőjét, de erről a jövőről nem voltak elképzelései. Még varázsköpenyt sem dobhatott rá. Az biztos, hogy nem kúszott, de nem is állt. Megválaszolhatatlan. Eltolta hát a mindent

kétségessé tevő kérdést. Ha majd sikerül megalapoznia, és ezzel együtt sikerül bebizonyítania, hogy ő is képes a megalapozásra, akkor majd azt is tudni fogja, hogy mit alapozott meg.

Jókedvű volt, mióta ebben az ingatlankereskedésben tengeti létét, először igazán bizakodó, nyilván azért is állt kötélnek, hogy bezárja az irodát és azon nyomban elmegy a rejtélyes pasassal; hiába mondom el magának, miért kell másik lakásba költöznöm... nem érdemes belefogni... nekem nincsenek olyan képességeim, hogy lefessem... úgy értem... szavakkal... bolondnak nézne... érzem, hogy ha egyszerűen csak elmondanám, ha annyit mondanék magának, hogy megörököltem valamit... egy nagy értékű... nem is dísztárgy az... higgye el, én ezt nem tudom megmagyarázni... de ha eljön velem, maga egy szempillantás alatt megbecsüli és megérti, és akkor egészen másképp viszonyul a dologhoz... ide hallgasson!, engem már olyan sokszor becsaptak, hogy alapos leckét vettem bizalmatlanságból... én őszintén megmondom, a maga helyében nem mennék el garancia nélkül egy idegen emberrel... ki tudja, hová... miért... ne bántódjon meg, de ragaszkodom ahhoz, hogy maradjon itt valami garancia... úgy értem, valami zálogféle... ami a magáé lesz, vagyis lenne, ha... hogy ne érezze úgy, hiába fecséreli az idejét... leteszem az órámat... vagy az igazolványaimat... de azokkal semmire sem jut... vagy ha nem bántom meg... végül is mindkettőnknek ez a legegyszerűbb, hát nem?... mégiscsak ez a legtisztább... leteszek tízezer forintot... tessék!... rá a hamutartó... egy óra alatt megjárjuk, és ha maga lát fantáziát a dologban, szépen

visszaveszem ezt a tízezrest... maga a cserén majd megkeresi a sokszorosát; beleszeretett a saját ötletébe, holott éppen a zálogosdi bizonyította, hogy bolond – talán ártalmatlan bolond. János ráhagyta.

A Harcsa utcai ház negyedik emeleti lakása valaha többszörös társbérlet lehetett, a hatvanas évek vége felé bizonyára vételre ajánlották a bentlakóknak, végül a két tulajdonos családnak engedélyezték a leválasztást. Csak a lépcsőházi tér növelésével tudtak külön bejáratú lakásokat kialakítani, de amit az átépítés során elcsentek a régi, nagy lakásból, félig-meddig azt is visszavették: a két lakás előtt vasráccsal kerített közös előszobaféle maradt. A 2/a jelzésű, kétszobás lakás nagyobbik szobájában hatalmas perzsaszőnyeget terítettek le, nagyobbat a helyiség alapterületénél, így a falak aljába is jókora felhengerített darab jutott. A szőnyegen – s talán épp az agyusztálástól hatott a látvány múzeumi képnek – ezüstkaros csillár hevert. Ágyat, asztalt, szekrényt zsúfoltak a kisebbik szobába, úgy tűnt, hogy mindent, ami a hétköznapokon szükséges. A hurcolkodás nemrégiben történhetett, mert a férfi is idegenül csetlett-botlott az érezhetően ideiglenes berendezésben. Mint amikor festetnek, s egyik szobából a másikba tologatják a bútorokat; nohát ezt kellett volna elmondanom magának... a szőnyeget, s ami a szőnyegnél sokkalta értékesebb és különösebb: ezt a reneszánsz csillárt örököltem a nagybátyámtól. Bolondos agglegény volt... pontosan olyan, ahogy régi regényekben leírták... ő maga is régi volt... érti, hogy gondolom?... a kinézete meg a viselkedése... a kifényesedett öltönyei, mind mellénnyel

persze, és akár hiszi, akár nem, gyakran előhúzta a láncos zsebóráját... nem azért, hogy dicsekedjen vele... nem hiszem, hogy érdekelte, ki mit gondol róla... mintha egyáltalán nem törekedne arra, hogy valamilyennek hasson, és mégis mindent úgy csinált, hogy valami réges-régi várakozásnak megfeleljen... azért vette elő az aranyláncos órát... érti?... azért kattintotta fel a fedelét... nem gondolom, hogy az idő múlását akarta ellenőrizni... vagy idegesen talán azt is... de leginkább azért, mert így illett tennie... ezeket komolyan mondom... mintha folyton azt játszotta volna, hogy ő egy régi vágású, bolondos agglegény... bár nem játszotta... valami kényszerítette... az is, hogy kis bajuszt növesztett... s persze alacsony volt és vékony, minden adottság rendelkezésére állt... oldalra fésült kevéske haj, de nem őszült meg... szóval mintha száz évvel korábbról idecsöppent volna... de mindez nem tartozik a témánkhoz... csak annyiban, hogy nekem sejtelmem sem volt erről az örökségről... hogy Berci bácsi végrendelkezik majd, s hogy egyáltalán van neki miről végrendelkezni. Őrületes meglepetés volt. Pontosabban még most is az... hogy én ügyvédi értesítést kapok, hol vehetem át az örökhagyó ajándékát... ezt a szőnyeget és a csillárt. Buta tréfának véltem a dolgot, s fel sem ötlött bennem, hogy valójában mit kapok... A feleségem mondta, hogy menjünk csak, hozzuk el... de úgy képzelje, hogy potyára autóztunk kétszáz kilométert, mert hát a kocsiba nem fért be... jó, most már mindegy... beszéljünk a jelenről. Arról, amit lát... és ugye, igazam volt? Ezt látni kell! Ez egy reneszánsz csillár... megbecsültettem... nem érdekes, hogy hány millió,

mert úgysem akarom eladni... Persze akárki azt mondhatja, hogy egyszeriben vagyonos ember lettem... de nem ilyen egyszerű, és nem is ennyire mesés. Látja, én józanul intézkedni akarok. Először is: a szőnyeget eladom... és hogy kimondjam végre: itt van ez a lakás... látja, szép lakás, de itt nem helyezhetem el a csillárt... olyat találjon nekem... szóval olyan lakást, ahol használhatom... így, ahogy mondom: használni szeretném ezt a csillárt... arra akarom használni, amire teremtették... és ugyebár nem túlzás teremtésről beszélni... láthatja... először is a szoba magassága legyen megfelelő... A műkereskedő annak rendje és módja szerint írásba foglalta a szakvéleményét. Nyolcvan vagy már száz esztendeje is megvan, hogy átalakították, már akkor alkalmassá tették, hogy villanyvilágításos lakásban is használni lehessen... később még egyszer korszerűsítették... Sokáig vizsgálta... jó alaposan... az ötvösmunkát legtovább... egyébként azonnal meg akarta vásárolni... Nem! Azt az első pillanatban tudtam, hogy nem adom el. És akármilyen friss a história... nem... nem alakulhat úgy, hogy meggondoljam... nem gondolom meg... egyelőre csak azt érzem, hogy lépésről lépésre, mindig a sürgető feladatokat kell megoldanom... a többiről majd később... ha elrendeződtek az ügyeim... elhatároztam, hogy akkor felderítem a csillár történetét... most még nem is sejtem, miképpen került Berci bácsihoz, és hogy az öreg miért tárolta Almádiban... még szédült vagyok... ne nevessen ki, de néha azt érzem, vigyáznom kell magamra... mintha belecsöppentem volna valami krimibe... vagy nem is tudom... kísértethistória? Mi ez?... Re-

gény vagy mozi?... és annyira váratlan... Az ember meg akarja érteni, ez természetes, nem?... azt is, hogy mi van a titokzatosság mögött... hogy örömöt akart szerezni Berci bácsi, vagy... inkább nem is mondom... nem vagyok babonás, de roppant furcsa... gondoljon csak bele... nagyon-nagyon furcsa... mindenesetre nem szeretném Berci bácsit követni a bolondságban... az emberek könnyen átváltoznak... Észrevette már? Hihetetlenül gyorsan... és észre sem veszik. A szőnyeget, mint mondtam, nem könnyű szívvel, de eladom... Valamennyi pénz feltétlenül kell a cseréhez... nemcsak a költözés, ugye... de ami ilyenkor még velejár: a festés, a mázolás, kisebb-nagyobb alakítás... Így első látásra mit gondol: mire számíthatok?

Hónapokig nem akadt olyan megvásárolható ingatlan, amely otthona lehetett volna a reneszánsz csillárnak. János megígérte, hogy a legcsekélyebb esélyessel is jelentkezik, de a több ezer cím között nem volt esélyes. A Harcsa utcai negyedik emeleti, lift nélküli lakást is bajos eladni, még ha jóval értékén alul kínálgatják, akkor is csak a csoda segíthet, s már ahogyan az ilyen históriákban szokásos: Berci bácsi csodatévő képességéből erre már nem futotta. Szegény ember! Esténként a zsúfolt kisszobából át-átlopakodik a nagyba, kerüli az asszony szemrehányó vagy aggódó pillantását, úgy surran, olyan óvatosan nyomja le a kilincset, mint aki tilosba-zavarosba merészkedik. Világosságot csinál. Két rizslámpájának tompa fényében nézi a földön fekvő csillárt. Hatalmas polipféle, s még így, megdöntve, kihalászva is gyönyörű. Az ezüstkarok, látja, kecsesen lebegni igyekeznek.

42
Vörös lapocskára

A fél életemet itt töltöttem el, mondta az öregember; dehogy a felét!, többet, jóval többet! Úgy ismerek itt mindent, mintha ide születtem volna. Alacsony, vékony, vagy inkább aszott férfi, de katonás tartású. Kis, ajak fölötti, ősz bajusz, ökölbe ránduló. csontos, aránytalanul nagy kéz. Hevesen gesztikulált, és a beszédébe éles, szinte hisztérikus hangokat szőtt. Tudom, hogy mit akarok, és tudom, hogy amit akarok, az mindenkinek jó. Értsen már meg! Én tudom, hogy mit akarok.

El akarta adni az iskolagondnoki szolgálati lakását. Negyvenkét évvel ezelőtt költözött be a feleségével. Kábán az örömtől, mert mintha egyszeriben több főnyeremény is ütné a markát. Felfoghatatlan volt, hogy megszabadul a gyárbeli segédmunkától, hogy az iskolában jószerivel a maga ura lesz; megmondták, mi a dolga, fűteni az osztálytermeket, az igazgatói, a tanári szobákat, rendben tartani a szertárakat, a tornatermet, őrizni a tornaszereket, egyáltalán: őrizni, gondozni az iskola értékeit, mindent, mintha a saját tulajdona volna. A felesége is talált itt munkát. Takarítottak, besegítettek a menzán, megoszthattak minden tennivalót, s ezzel a gondnoksággal végre eljöhettek az anyósától, pontosabban az anyósa konyhájából, ahol öt évig meghúzták magukat, reménykedve, hogy valami csak lesz, adódik valami szükséglakás, isten tudja, mi, de adódik; és hogy mindjárt munka és lakás is, ez álomszerű. Jószerivel megvolt még az élelmük is. Kiadódott. És az igazgatónő azt

mondta, a lakásba választhat magának bútorokat: szekrényt, asztalt, székeket; vagy tíz évig épségben őrizték azokat a bútorokat. A szekrény hátlapján, az asztal alsó lécén, belül a széklábakon kis alumíniumlemez leltári számmal; vigyáztak mindenre. Az udvarra néző szoba-konyhás lakásba aztán a saját pénzükön csináltattak fürdőfülkét, alakítgatták az ingatlant tetszésük szerint – és mióta annak rendje és módja szerint nyugdíjba mentek, ő is meg a felesége is, mióta az iskolában mindent modernizáltak, a kályhákat már réges-régen megszüntették, a pincében vagy huszonöt éve gázkazánok dolgoznak, valami takarítóvállalat ügyködik, megcsinálják a nyár végi nagytakarítást és a heti folyosó-felmosásokat is. Az új igazgató a beiktatásakor megmondta világosan, hogy nem szenvedheti a barkácsolós-házilagos-kisipari módszereket, és alamuszin őt nézte közben. Nem merte nyíltan kirúgni, nem is mondhatta volna annyi év után, hogy kedves Károly, fel is út, le is út; az ilyesmi azért manapság sem olyan egyszerű, ha nagyon keresné, megtalálná a maga jogi védelmét, de nem akar ő senkivel háborúságban élni; szóval csak célozgatott ez a hájpacni, ez az új igazgató; hú, ez nagyon tudja, hogy kell dörgölőzni; azt akarja, hogy klappoljanak a dolgok; elmondta vagy húszszor, mintha hülyéknek beszélne: klappoljanak a dolgok, csakhogy a dolgok, azok eddig is klappoltak; azt mondta az igazgató, hogy ő a maga részéről csak az átlátható, tiszta üzleti szerződéseket fogja támogatni, és hogy ez nem uradalom, hanem korszerű iskola, méghozzá a kerület legjobb iskolája, s őt azért választották meg, mert bíznak benne,

és ő tartani is fogja a színvonalat. Milyen ügyesen forgatja ez a szavakat! Hogy a kerület legjobb iskolája! Az bizony, de nem az ilyen kövér nyikhajok tették azzá! Ezek, már úgy gondolom, az ilyenfélék, talán be se töltötték a harmincat, és a legfőbb tudományuk, hogy miképpen kell koszorúzni meg emlékezni rogyásig. Hogy tudja ez is szavalni, hogy így meg úgy, milyen nagy múltú iskola! Hanem mi köze neki ahhoz! Vállalattal szerződött a konyha működtetésére is. Ha neki az jobb! Úribb meg modernebb. Manapság minden egyszerű kis munkára vállalattal szerződnek, és nem számít, hogy költségesebb. Csöppet sem számít! Az ilyen vállalatok aztán énszerintem leadnak valami jutalékot a megrendelőnek, zsebbe persze, látom, hogy megy az efféle. Végül csak azt használják ki, aki dolgozik, aki nem tudott olyan állásba kapaszkodni, ahol megszedheti magát. Mióta ez az új igazgató lett itt, a szaktanári felelősök kötelessége a szertárak rendben tartása, de az idősebbek úgy félnek, hogy csak titokban merik elfogadni a segítséget. Mert a segítségre rászorulnak. De miért is ne? Miért kellene ügyelni egy tanárnak, egy diplomás embernek arra, hogy teszem azt, legyen kréta, meg kémcső, meg hogy a leselejtezett kosárlabdahálót kicserélje valaki? Ezért végzett egyetemet?! Ezeket én mind megcsináltam. Értettem hozzá, és nem kellett engem noszogatni. Most meg fölösleges lettem. Én is fölösleges vagyok itt, meg a feleségem is, aki szegény, annyira nagyothalló, láthatja különben, nem ért ő semmit abból, amit itt beszélünk, de higgye meg, nagyon is jóindulatú, nagyon is az, és őrá sem lehetett soha semmi panasz. Mindegy most már.

Jöjjenek a fiatalabbak! Így van ez. Szóval most már én is azt mondom, jöjjön a mi lakásunkba egy fiatal pár, amilyenek mi voltunk annak idején. Akiknek áldás ez az otthon. Megbecsülik. Hadd tudjam, hogy megbecsülik. Én átadom a lakást hatmillióért. Tudom, hogy manapság milyen árak vannak, de én átadom hatmillióért, elköltözünk valami falusiasabb, olcsó helyre. Akik pedig utánunk jönnek ide, azok is megtalálhatják a számításukat. Azért most is csak kell itt gondnok. Akárki belegondol, megérti, hogy egy ekkora iskolába kell valaki, aki, hogy úgy mondjam, kézben tartja a dolgokat. Hát nem? Majd a modern igazgató úr kihív egy vállalatot, mikor fénycsövet kell cserélni a folyosón? Persze, hogy most is kell valaki, aki télen-nyáron itt lakik, éjjel-nappal, ha bármi adódik. Csőtörés vagy tűzeset. Nem tudhatja azt senki. Most már én csak olyan vagyok itt, mint egy éjjeliőr... vagy mint egy házőrző kutya... Olyan lettem. És ne higgye, hogy röstellem, csak éppen nincsen már kedvem hozzá. Elköltöznék inkább valami falusi, kertes házba. Az kell... piszmogni kicsit, barkácsolni. Úgy van. Helyünkbe meg jöjjenek fiatalok!

A szoba ablakán vastag, fehérre mázolt vasrács; tessék, ezt is én csináltattam, a saját pénzemből, és képzelheti, hogy nem a betörők miatt, hanem mert újra meg újra beverték a kölykök a labdájukkal, látja, itt az udvar, fociznak, játszanak, nem is mondom, hogy komiszságból tették, nem volt nekem soha bajom a gyerekekkel, még a legvásottabbakkal se, értettem a nyelvükön, és azt se akartam, hogy a szülőket megbüntessék, mit tehetnek azok arról?!, hát rácsot csináltunk, aztán ez is jól volt, és

nézze, még kis lugasunk is van, meg virágok, ezeket sajnálom itt hagyni, de ha megbecsülik, akik miutánunk jönnek... Amíg János az öregembert hallgatta, az asszony is velük ült, mosolyogva bólogatott az urának, csipkegalléros blúzával, sötétszőke, alig őszülő kontya szépségével, meg ahogy kivillantotta felső két aranyfogát, rózsaszín ínyét, ahogy egy nyálcsöpp szivárványosan remegett a szája szélén, csaknem értelmessé tette a férfi elhatározását: hogy eladja a szolgálati lakást. Ne is próbálja elhitetni velem, hogy ez nem sikerül! Százszor végiggondoltam, dehogy százszor!, ezerszer végiggondoltam, hogy mindenki csak jól járhat. Legjobban persze azok, akik helyünkbe jönnek. Hiszen manapság még nehezebb lakáshoz jutni. Elindulni valahonnan. Egy fiatal párnak, olyan magunkfajta munkásembereknek, akiket nem segíthetnek a szülők, akik annyira magukra utaltak, mint mi voltunk... azt mondom, az ilyen embereknek a mostani viszonyok között még nagyobb áldás ez a lakás... Idehallgasson!, most már minek titkoljam?!, annak idején elvállaltam volna szinte bármit... akármit, csak hogy végre lakhassunk valahol... Majdnem sikerült egy házmesterség... majdnem... De lettem volna én börtönőr, vagy munkásőr, vagy akármilyen őr... azt hiszi, finnyáskodom, ha valami ellenszolgáltatást kívánnak tőlem?!... Aztán nem kívánt senki semmit, és ez a gondnokság úgy jött... nyeremény volt, áldás... maga nem értheti, mert maga fiatal. Nem tudhatja, milyen volt az, elindulni... hogy azt mondhassam, na, ez legalább az én vackom... és hiába, hogy szolgálati... a bútorok is leltáriak, azért hozzánk be

nem jött más, csak akit hívtam... Hanem figyeljen!, ez a mostani világ talán különb?, ne mondja nekem, hogy különb!... most sincsenek kevesebben, akiknek hiányzik a saját vackuk... Akkor pedig azt sem mondhatja, hogy nincs igény egy ilyen lakásra! Hatmillióért! Maga sokkal jobban ismeri az árakat. Ha ez a mi kis lakásunk mondjuk a szemben lévő házban volna... tegyük fel, hogy itt szemben... ez a lakás legalább tizenkét milliót érne... igazam van? Legalább tizenkét milliót ajánlana maga is. Hát akkor!? Állítom, hogy ha felírja az adatainkat egy vörös lapocskára, és kiteszi a kirakatába, semmi mást, csak oda a többi közé a kirakatba... ne legyen eldugott, nehogy valamelyik sarokba tolja... mi is megfizetjük, ha arra kerül sor, de persze teheti rendesen a többi közé... állítom, hogy tódulni fognak az érdeklődők... És hogyhogy hatmillió?, kérdezik majd... Végül az olcsóság még el is riaszt sokakat, mert ez most ilyen világ... az ajándék, minden kedvezmény, minden, ami jó, gyanús... Még nekem is gyanús volna ilyen áron ez a szép lakás... jó helyen, virágokkal, lugassal, és nem szakad meg itt senki a munkától, de azért munka is akad...

Szőlő vagy vadszőlő? A konyhai bejárattól legfeljebb három méternyire húzódott a téglakerítés, az épület és a kerítés falába cementezett kampók között nyolc-tíz szál dróton dús levelű szőlő futott. Vajon az apró, nyerszöld szemek nyár végére ehető gyümölccsé érnek? Igazi szőlővé? De ezt sem kérdezheti meg az ingatlanközvetítő, egyáltalán: semmit sem kérdezhet, mert a legközömbösebb, a

lehető legformálisabb, udvarias érdeklődés is elkötelező lesz, a gondnok nyomban ígéretnek hallja.

Hogy szőlő-e? Igazi szőlő? Meghiszem azt! És látja, ezt is mi telepítettük, mi gondoztuk... ősz elején ül itt az ember... hétvégén, amikor nagy a csönd, nyugalom van az udvarban... azért tettük ide ezt a padot... ülünk csak, és a szőlő valósággal a szájunkba lóg... Idehallgasson!... csak azért mondom magának, hogy megértse, velem lehet tárgyalni... azért mondom, hogy ha egy hónap alatt kiközvetíti a lakást, a mai naptól számítva egy hónapon belül... akkor lemehetünk öt és fél millióig... vagy inkább magának adom azt a félmilliót... egyenesen magának és köztünk marad a dolog... nem kell erről másnak tudnia... én szívesen adom magának, pedig ilyen hálás feladata nem egyhamar akad...

Az asszony is eljött a kapuig. Mielőtt a kezét nyújtotta, szoknyájához dörzsölte a tenyerét, és aztán úgy jártatta végig tekintetét a szemközti házon, a rücskös, sárga vakolaton, a földszinti rácsozott ablakokon, és feljebb, a csöppnyi erkélykiugrókon, ereszcsatornán, a beépített, de talán csak néhány éve, lakássá alakított cseréptetős padláson, tévéantennákon, föl, a már sötétülő égen, mintha ezek a jól ismert elemek is mind birodalmukhoz tartoznának. Hát így, itt ezek vannak... láthatja: ennyi minden.

43
Tündérkert

A hatvanas évek vége óta kettős állampolgársága van, dicsekedett az asszony, persze korábban ritkábban járt haza, ám amióta meghalt a férje, az év felét Magyarországon tölti. Sőt, talán többet is; a svájci ház remekül megvan nélkülem is. Ott a kertész pontosan tudja, mikor mi a dolga, és a bejárónő is tudja. Csodálatos környezetben csodálatosan működik minden. Azt hiszem, ha évek után térnék vissza, pontosan úgy találnám a lábtörlő szőnyeget és a függönyrojtokat, mint távozásom előtt, s persze a számlákat kiegyenlítik, a hűtőszekrényt feltöltik. Remek, csak az ember belefásul a tökéletességbe; míg beszélt, csámpásan, kényszeredetten mosolygott, mintha magnóról lejátszott szöveget hallgatna, s diszkréten, de folyamatosan reagálna rá. Vörösesbarnára festett hajából csak a frufru látszott: a fejét selyemsálból formált turbánféle fedte. Nadrágkosztümöt viselt és lapos sarkú kígyóbőrcipőt; Magyarországon, minek is tagadnánk, nem lehet svájci tökéletességet várni. Ami a kivitelezésben és fenntartásban elérhető, azt én elértem. Hat évemet áldoztam erre a házra, és... örülök, hogy apróra megnézi... örülök, hogy egy hozzáértő ember... hogy a saját szemével látja... kezdjük kívül... a kertben!; az ötven négyzetméternyi tóba halakat telepített, színes lámpasort és három kis szökőkutat is. A kékkel, zölddel és arannyal megvilágított víz felhangosítva csobogott, de a gépzajt, a motor zúgását és a pumpa fújtatását nem nyomhatta el. A tó utca felőli oldalán

fiatal fűz – terv szerint majd a vízre hajlik. Az ezüstfenyőket és a sudár nyárfát éppúgy kertészmérnök tervezte ide, mint a kovácsoltvas kerítés melletti orgonabokrokat; mindent a legkiválóbb szakemberek csináltak... és az anyag nagyobb részét külföldről szállíttattuk... a csempe például spanyol, a csaptelepek svédek... sorolhatnám, de maga ezt bizonyára rögtön felismeri; az albertfalvai telket a kis vityillóval azért vásárolta meg, mert szórakozást remélt. Azonnal eldöntötte, hogy a háború előtt emelt házacskát lebontatja, és a közművesített telken olyat építtet, ami errefelé csodaszámba megy majd. Két hónapnál is tovább szállodában lakott, s mint a munkavezető, ő is folyamatosan ellenőrizte a munkásokat, s még inkább a tervezőket; éppen a kezdet kezdetén, amikor az alapozás készült... aztán a betonváz, a falak... minden áldott nap itt kóválygogtam... a jóváhagyásom nélkül itt semmi sem történhetett... s én megmondtam, hogy jól fizetek, de igényes vagyok... sohasem árultam zsákbamacskát... és nem is kicsinyeskedtem... ha üzletileg nézzük, csak ráfizethetek... sokkal többet költöttem az építkezéskor, mint amennyiért most eladható a ház, a kert... ezt tudom jól, de nem akarom... képtelen is lennék rá... nem tudom üzletileg nézni... nekem ez akkor óriási kihívás volt... és a kedvemet, az erőmet ez a ház adta vissza... mert még gyászoltam a férjemet... tudja, akkor fogtam bele, és egy ilyen nagy munka közben az ember nem temetkezhet a bánatába. Oda kell figyelni... nem szégyellem bevallani, mennyire jól jött nekem akkor az építkezés. A svájci házban annak idején semmit sem csinál-

tam... persze a férjem se, pedig ő sokkal gyakorlatiasabb volt, isten nyugosztalja... de nem foglalkozott ilyesmivel, mert nem kellett... mi csak beköltöztünk, és kész... és éltünk ott, és mindig minden rendben működött... nekem fogalmam se volt, milyen egy házépítés... és hogy milyen Magyarországon! De belevágtam, és nem bántam meg. Még ha veszítek is... úgy értem, ha üzletileg számolva veszítek... akkor se bánom meg, mert... kedvemre való volt... igen, élveztem, sőt, amikor elkészült, kicsit sajnáltam, hogy már vége... persze örültem is, hogy éppen olyan, amilyennek elgondoltam... És biztosan sajnálni fogom, ha sikerül vevőt találni... de hát az élet megy tovább... nem igaz? És aki képtelen megújulni... haladni együtt az idővel... szóval nem akarok ebbe se beleunni... nekem valami frissebb kell, más feladat... bizalmasan megmondom... inkább csak megsúgom magának, hogy eztán is építkezni fogok... de a világ más tájékán... soha ki nem találná, hol... rettentő izgalmas lesz... nem Európában... nem bizony, mert most hatalmasat lépek... Brazíliában vettem telket... az már az enyém, s amint itt a házon túladtam, kezdem ott a munkát. Azt szoktam mondani, hogy az okos ember nem hagy időt a megöregedésre... hát nincs igazam?!; a nappali nagy teraszra nyílt, a teraszról pedig akár bele is lehetett ugrani a halastóba. A szobák mennyezetét mindenütt gipszstukkó díszítette, s ezt még a szökőkutas tavacskánál is többre értékelte az asszony; irdatlanul sokba került, de gondolja csak meg! akadémiát végzett szobrász készítette... hány új házban látni effélét?!... manapság már szinte sehol... sajnos... pedig mit ér a leg-

modernebb, legtökéletesebb épület is, ha nem szép?!... a szépségre muszáj költeni... az az élet sava-borsa... igaz?; a vonatzajt ösztönösen túlkiabálta. Úgy tűnt, mintha csakugyan észre sem venné, holott a hosszú szerelvény közel – túlságosan is közel – zakatolt. Legfeljebb százötven méterre a háztól. Napközben itt óránként, de talán sűrűbben is járnak a vonatok: gyors, személy vagy teherszállító, s még a legmélyebb éjszakán is át-átsüvít néhány; sejtheti, hogy negyvennyolc milliónál többet fordítottam a házra... a kertre... az egészre, ahogy most kinéz... és az infláció, meg az ingatlanok értékének emelkedése sem tünteti el... józanul én ezzel számolok... nem fogom még a névértéket sem visszakapni... de negyvennyolc milliónál lejjebb nem mehetünk. Az már herdálás... otromba pocsékolás... nem csak a munkámról és a pénzemről van szó... a pénz nagyobb része a férjem után maradt, és hiába vagyok teljes jogú örökös... ez nem jogi kérdés... a felelőtlenséget nem szenvedhetem... én nem szórhatom el azt a pénzt, amit a férjem egy élet munkájával megtakarított... lehet, hogy egy szigorúan gondolkodó üzletember nem tartaná jó befektetésnek, hogy ebbe belevágtam... a sógorom szerint például csacsiság volt itt telket venni... egyáltalán: miért Magyarországon?... rendben van... ilyen értelemben nem jó befektetés... bár a szépség, a művészet mindig is költséges volt... mindenütt az... szóval egy szigorú üzletemberrel szemben meg tudom védeni magamat... nem mintha a sógorom, mondjuk, értené, hogy miért van szükség szépségre és művészetre... de ezt most hagyjuk... Ha nem akarom, nem kérek tőle véle-

ményt... mástól se... énnekem most nem kellenek vélemények! És magamtól is tudom, mi a pocsékolás... ha negyvennyolc millió alatt eladom, akkor minden szemrehányást megérdemlek... Tudja, a telek annak idején rendkívül olcsó volt... persze, csábítóan olcsó, de hát nem is talált itt semmit... most viszont... ha igényes... vagy inkább úgy mondanám, figyelmes érdeklődőt küld... tudja, olyasvalakit, akinek szeme van a látáshoz... aki észreveszi ebben a tündérkertben... és a házban mindazt, amit az álmaimból valóra váltottam... ha ilyen vásárlót küld, könnyen megegyezünk... de ne küldjön valami tuskót! Kérem, legyen szíves megválogatni!... csak akinek érdemes ilyen színvonalat mutatni.

A tündérkertben nemcsak hallani, látni is lehetett a vonatokat. Mikor a teraszon állva, már búcsúzóban az asszony újra emlékeztette Jánost a csodálatos stukkókra, egy nyolckocsis gyors húzott el. A fiatal fűz és a talán még fiatalabb orgona remegni látszott. Bár a felkavart, összerázott és idegesen örvénylő levegőben minden élő és élettelen ingott már, s ami tehette, ágacskával, pölyhökkel kapkodott – nem is a nyugalmas megragadható felé. Csak úgy, egyensúlyból kibillenten. Nyári estéken persze szép lehet, ahogy a kivilágított vonatablakok elsuhannak, mint ahogy a vonatból is gyönyörűséges – a főváros széli unalmas iparvidék közben különösen gyönyörű – a kéken, zölden, aranyfénnyel csobogó víz.

44
Jó éjszakát, édesem!

A hamvasszőkére festett, bodorított haj előnytelenül kövérítette az amúgy is kövér, szinte nyak nélküli, széles arcú asszonyt. Ráadásul a vendéghajnak tűnő díszből apró csigák lapultak alacsony homlokára. Vékony szemöldöke festékkel rajzolt, fülcimpájában zöldköves ékszer csillogott, rövid ujjai gazdagon megpakoltak gyűrűkkel – mielőtt előadta volna, hogy mit akar az ingatlanközvetítőtől, körülményesen bizonygatta, hogy akárki intézkedik majd az ő dolgában, és akárhogyan rendeződik a lakásügye, a bonyolító csak jól járhat vele – nagyon is jól. Erősködött, hogy a szakembernek feltétlenül látni kell az ő lakását; feltétlenül; pajkosan-fenyegetőn felemelte az ujját is, kacéran mosolygott, s nem hagyott kétséget afelől, hogy ugyancsak rutinosan – fél évszázadnál is hosszabb idő óta – használja a legközönségesebb női eszközöket: egyszerre csábít és zsarol, gyámoltalannak mutatkozik, s nyilván gátlástalanul erőszakos – de talán nem is ilyen. János mindenesetre azt mondta magában, hogy „jófajta”; jófajta; aztán, mint ilyenkor szinte mindig, belevörösödött a szégyenébe. Kínos teher, hogy egy-két mozdulat, az indító mondatok után ítélkezik magában – és kár szépíteni: nem benyomása van, hanem ítélkezik, s ha igyekszik is, és persze nagyon-nagyon igyekszik, hogy ügyintézésében ne gátolják, ne rettentsék vissza gyorsan formálódó ítéletei, azért mindig marad valami kétely benne, hiába, a gyanú, hogy mégsem tett meg mindent, hogy nem volt eléggé

buzgó, s azért nem sikerült az eladás, a vétel, a csere, bármi, a bűntudat úgy ólálkodik, mint a gyapjúzokniban besurranó tolvaj. Kipárolgásának bűzét – mi ez? rosszindulat? – megérezni. És sehogyan se tud védekezni. Ami értelmileg próbálható, azt próbálta. Tisztázta magában, hogy ebben a lukban csakis udvarias közönnyel fogadhatja az ügyfeleket, s nemcsak az ilyen-olyan megkülönböztetés tilos, de az is, hogy véleménye legyen a betévedőkről meg a kívánságaikról. Reménytelen. Vajon az anyjának, aki tanítónő volt, nem okozott gondot, hogy annyira különbözőek a gyerekek? Mert a hétnyolcévesek is különbözőek, éppúgy, ahogyan a felnőttek – ő erre korábban nem gondolt. Erre sem. De ha minden igyekezete ellenére ilyesmin töri a fejét, ha egy vacak ingatlanközvetítő irodában efféléről elmélkedik, akkor mégiscsak nagy a baj. Meddig titkolhatja a családja előtt, hogy nagy a baj? Lehet, hogy menthetetlen, hogy józanság már nem is várható tőle?

A szőkére festett, kövér nő azt mondta: neki mindenekelőtt értelmes tanács kellene; úgy mondják ezt, szakvélemény... igaz?... Maga például, ha megnéz egy lakást, képes arra, hogy megmondja, hogyan lépjen tovább az ember?... Nem szégyen az, ha ilyesmihez nem ért... én ezzel nem akarom megbántani... de tudnom kell, mit várhatok... vagyis tudnom kell, hogy maguk miféle ingatlanközvetítéssel foglalkoznak... Például különleges esetekben... az enyém pedig biztosan különleges... szóval különleges ügyeket is felelősséggel vállalnak-e?... Nézze, ha nekem volna segítségem... vagyis hát ha élne az uram, és nem maradtam volna minden

gondommal magamra, képzelheti, hogy nem egy irodába mennék... Ne haragudjon rám, hogy ezt így kimondom... de én mindig is ilyen voltam... mindent őszintén megmondok... és elvárom, hogy velem is őszinte legyen... ha maga jön ki hozzám... maga?... jó... megmutatom, és maga meg is fogja érteni... nekem legelőbb is okos tanács kellene... márpedig csak az adhat nekem tanácsot, akinek hiszek... nem vagyok nagyon bizalmatlan, de azért nem könnyű becsapni...; az ötlettől, hogy János máris elmegy vele, bezárja az irodát, és nyomban megnézi a közeli lakást, s aztán megbeszélhetik, milyen szolgáltatást remél a hölgy – a fürgeség láthatóan megriasztotta a nőt; most... azonnal?... csak úgy itt hagy csapot-papot?... és ha keresik?... ilyenkor... hivatali időben?... de nem, most nekem se alkalmas... majd holnap vagy holnapután... amikor tetszik... én készséggel alkalmazkodom... mondja meg, mikor... holnap?

A lift nélküli ház harmadik emeletén lakott a nő. Az irodában nem említette, hány lépcsőt kell megmászni – vagy említette?, hiszen megmondta, hogy harmadik emelet. Nehéz lehet napjában csak egyszer is felmennie itt. János nemcsak látni vélte, ahogy kapaszkodik a régi, kovácsoltvas korlátba, fokról fokra, és egyre lassabban vonszolja zsírosszéles testét, de a fújtatását is hallotta, az asszony izzadságának szaga pedig erősebb volt, mint a magáé. A homlokába fésült hajcsigácskák között, az orra meg az álla táján veríték csillogott. Talán ezért nem akart Jánossal együtt jönni: nem akarta megmutatni, mennyire szenved a lépcsőzéstől; kicsit magasan vagyok, ugye?... de hát maga fiatal...

magának ennyi lépcső meg se kottyan... szegény uram... tudja, az utolsó hónapokban már nem tudott kimozdulni... ezért, az emeletekért nem tudott kimozdulni... mégsem hozhattam föl ölben, mint egy kisbabát vagy kiskutyát... pedig egyre csak ment volna. Majd megszakadt a szívem, ahogy kérlelt, menjünk el a Dunához... meg a Halászbástyára kívánkozott... szegénykém, nem értette, hogy nem lehet... Mondja, mit tehettem volna?!... Nos, megmutatom magának az uram sarkát... itt! Ezek mind az ő fényképei... amikor iskolás volt... amikor katona... az esküvői képünk... én magam rendeztem el... látja, ezen már nyugdíjas... és ez az ő urnája... ide tettem, mert ezt a helyet szerette legjobban az egész lakásban. Esténként leült... mindig ebbe a fotelbe ült, én meg abba... ahol most maga van... én csak az uram halála óta ülök ide, amíg ő élt, soha, mert ez az ő helye volt... de hogy meghalt, azon gondolkoztam, mit szeretne ő leginkább... nem kérdezhettem meg, mikor olyan nagybeteg volt, hogy mi történjen... aztán... nem tudhattam, hogy temetés vagy hamvasztás... tudja, hogy van... megkérdezik az embertől, mindjárt, mikor meghal a hozzátartozója... én meg nem kérdezhettem tőle... teljesen tanácstalan voltam, az ügyintéző sürgetett... mintha vigasztalna... de inkább sürgetett, hogy mondjam meg, mit akarok... engem rázott a zokogás... mit?... mit?... azt, hogy éljen az uram... nekem ilyen dolgokban nem kellett egyedül döntenem... de aztán egyszerre mégis kitaláltam... hazaviszem a hamvait... azt lehet? Lehetett, és akkor mindjárt elhatároztam, hogy csinálok egy ilyen sarkot... ide teszem a ko-

módra az urnáját... a falra a fényképeit... azt hiszem, ha ő ülne ezen a helyen, és éppen rálátna... megtenné, hogy idejön?... hogy maga is így lásson mindent... ugye, innen látni jól... ennek, szegénykém, örülne. Éppen úgy süt ide a nap... jókor jött... ilyenkor a legszebb... és este ülök itt, őrá gondolok, aztán elköszönök tőle: Jó éjszakát, édesem!... mielőtt lefekszem, mindig elköszönök tőle... jó éjszakát!... de nehéz nekem ekkora lakás rezsijét fizetni... megmondom őszintén... sok ez... kifűteni ezeket a magas szobákat. Albérlőt nem veszek magamhoz... nem tudom, lehet-e leválasztani... ez már nem szokás, ugye? Eladnám egy részét... vagy elcserélném kisebbre, ha ezt a sarkot... hogy is mondjam? Úgy, ahogy itt látja... ha egy másik lakásban ugyanígy megőrizhetném... hogy ha leülök ebbe a fotelbe, ugyanilyennek lássak mindent... ahogyan szegény drágám szerette nézni.

45
Halványkék szöszből

Magamat éreztem idétlennek, minden szavamat és mozdulatomat keresettnek, azt a gennyes szöveget pedig, jól tudtam akkor is, végképp nem kellett volna nyomatnom – de nyomattam, sőt, hiába bámultak rám értetlenül, nem tudtam abbahagyni, sehogy sem tudtam kikeveredni a se füle, se farka vallomásból, kínosan csak tekergettem, hogy ha nekik, mármint a csípős dezodorszagot árasztó Mezősi Gábornak és a nyúlszájával örökösen vigyorgó hitvesének otthont szerzek, hát elmondhatom: van értelme a munkámnak – éreztem, hogy lángol a fü-

lem, a nyakam meg a fejem búbja, mint egy udvarló kamasznak, de minél dühösebb voltam magamra, és minél világosabban kitetszett, hogy csupán belelovaltam magam az ügybe, és ez a bugyuta pár egyáltalán nem szerez alibit nekem, ők aztán nem adnak se értelmet, se mentséget a hülye lótás-futásomnak, hiába, annál tehetetlenebbül és rendíthetetlenebbül szavaltam. A dezodorszagot és a nyúlszájat persze nem kevertem a nagy vehemenciával, s mégis nehézkesen előadott mesébe, holott az első pillanattól csüggesztett illat és látvány. Aznap a szokásosnál is nagyobb szükségem lett volna vigaszra, vagy biztatásra, vagy mit tudom, mire. Dehogynem tudom: eredményre. Szerényen én már csak valami eredményt remélek ettől a baromságtól. Nyélbe ütött üzletet. Szóval pénzt.

Ültem tétlenül a számítógép előtt, mintha a képernyőn egyszer csak megjelenhetne valami ígéretes akció, és oda-odasandítottam a telefonra is, nyögj már valamit!, de csönd volt, a csöndnél is rosszabb: monoton zúgás. Oly mindegy, hogy feszülten, a világegyetem mozgásait bűvölve ülök ebben az ablaktalan lukban, vagy elengedem magam, szétdobom kezem-lábam és félálomban merengek. Mindegy. Néhány heti ittlét után tudtam már, hogy mindegy, de azért próbálkoztam ezzel is, azzal is. Akkor délelőtt például felpattantam, és lendületesen kipakoltam az irattartó szekrénykéből egy csomó dosszié t. Feltornyoztam az egyik ügyfél-hívogató széken, s amikor betoppant az ifjú Mezősi házaspár, és egyszerre örültem, hogy végre jött valaki, a bűzt és a nyúlszájmosolygást se bántam, s egyelőre fel sem fogtam, hogy a nagyon ritka alkalmak egyikének lehetek részese, annak ugyanis, hogy ketten jöttek, hogy mind a két érintett, a két reménybeli lakó együtt eljött az irodába – nem, nem

fogtam fel, de talán mégis ennek örültem annyira, hogy megzavarodva körülményeskedtem. Felemeltem a saját forgatható székemet, és az asztal fölött nyújtottam a bajuszos, régimódi pakombartot viselő fiatalembernek; foglaljanak helyet!; és aztán lekapkodtam a karszékről az aktákat, átemeltem az én oldalamra – hülyeség volt, s mégis mintha határtalan szívélyességem jókora leleményességgel párosulna.

Csöppet sem voltak kedvesek, és a legkonokabb elhatározással sem mondhatom, hogy a dezodort elhessentette, vagy legalább enyhítette fiatalságuk illata. Fiatalok, persze, láttam, húszas éveik elejét gyűrik, a férfi egy-két évvel fiatalabb is a feleségénél, bizonyára azért is növeszt öregbítő vagy mondjuk, időtlenítő oldalszakállt, szerelmesen össze-összenéztek, enyelegve fogták egymás kezét – de nem voltak kedvesek; hát valami lakást szeretnénk... kis zugot, ahol, ugye, elkezdhetjük a magunk életét... kicsike akármit... ahol meghúzhatjuk magunkat... ahonnan startolni lehet; a férj koldusként kántált, az asszonyka mosolygott. Inkább a férfit néztem, bólintottam; nekem ez a legjobb... legörömtelibb feladat...; s belekavarodtam abba az idétlen vallomásba, mintha éppenséggel tizennyolc évvel korábbi magamat meg a feleségemet látnám, és várakozva néznénk rám, hogy van-e ötletem, van-e tehetségem pénz nélkül lakást szerezni. Vannak-e eredményeim már? Meg hogy a sok-sok esztendő alatt azért nem változtam, ugye: nem?, annyira nem, hogy most is kész vagyok azonnal segíteni a rászorulóknak, a magunk fajtájúaknak, akik mi voltunk. S hiába, hogy Mezősiék egyáltalán nem hasonlítottak ránk, én mégiscsak szerettem volna visszaidézni a régi helyzetet. Szerettem volna idevarázsolni, és más oldalról látni a lehetőséget – bizonyítani akartam. Így történhe-

tett. De hát ki ne találna magyarázatot, valamilyen értelmesnek tetsző indokot a viselkedésére?! Nem lesz az attól gusztusosabb.

Mezősiéknek nem volt egy kanyi vasuk se. Az asszonyka szülei tűrték, hogy náluk lakjanak még egy darabig – így mondták, ilyen bizonytalan terminussal: egy darabig, de nap nap után éreztették, hogy terhes a fiatalok jelenléte. A férj családjánál – egy Zala megyei faluban – kényelmes otthonuk lett volna, az évtizede épült házban egy egész emelet; de én... ha már eljutottam a fővárosba, ha egyszer itt tanultam, itt találtam munkát, nem fogok visszamenni... és Ritától sem kívánhatom, hogy falusi asszony legyen... nem!... azt semmiképpen! Itt akarunk lakni, itt, Budapesten... inkább itt egy kutyaólban... egy garázsban... raktárban... sufniban...; hogy megjött a hangja. Vénasszonyosan sipított, én meg egyetértőn csendesítettem: persze, itt kell keresni; de alig ügyelt rám, a felesége elismerését leste. Büszke mosolyára ácsingózott.

Az albérletet nem tudták megfizetni. Kettőjük jövedelme nem érte el a havi százezer forintot, így aztán számottevő kölcsönt sem igényelhetnének. Eltartási szerződés? Szolgálati lakás? Valami házmesterségféle? Az amúgy is reménytelen ötletekre fintorogtak; találunk valamit... ne félj... ne féljenek, találunk valamit; kapásból tegeztem volna őket, ahogy a huszonévesek, harmincasok mindenfelé tegeződnek. Nem hökkennek meg, és talán nem is hárítják a bizalmaskodást – én visszakoztam. Hol vannak már az én húszas éveim; megértem a nehézségeiket... jól tették, hogy idejöttek... akad majd valami... tudják, amit utóbb csodának mondanak ... nem csoda... dehogy... csupán az élet csodás sokfélesége... értik, hogy gondolom?... az életé... ahogy esetlegesen fordulnak erre-

arra a dolgok... Guruként beszéltem nekik. Kifejezéstelenül bámultak; ha az ember tudja, mit akar... csak akarni kell...; de ők nemigen akartak semmit. A zug, a kutyaól, a sufni szavalat volt. Hirtelen lettem ingerült. Akkor meg mit várnak tőlem! Csalódtam? Nem olyanok, amilyennek lenniük kellett volna.

Hát nem.

Rita világoskék bolyhos pulóvert viselt, a férfi öltönyére, még a zakó hátára, a nadrágszárra is tapadt abból a halványkék szöszből. Szabadságot vettek ki aznapra, magyarázta a férj, kénytelenek voltak szabadságot kérni, hogy intézkedjenek. Nem kérdeztem, hogy jártake már másik közvetítőnél, vagy innen mennek még máshová. Mi közöm hozzá! A bolyhos, túlságosan bő, és csípőig lelógó pulóver alatt gömbölyödni láttam a hasát. De lehet, hogy csak idomtalanul ült a fekete szövettel kárpitozott székben. Azon is ott maradnak a csillogó bolyhok. Mindegy most már. Ha ők nem, a lány szülei találnak majd megoldást. Egyik vagy másik családban mégis előkerül egy örökölt, eladható ingatlan. Általában akad. Valami csekélység, amit megemlíteni se érdemes, elegendő elfogadni és használni.

Dohogva rakosgattam vissza az irattartóba a dossziékat; ezek csak élnek bele a világba... báván csak vannak, pátyoltatnák magukat, de hírből sem ismernek semmiféle erőfeszítést... mit csinálnak az ilyen emberek naphosszat?... mi a fenét?; és arra hajlottam, hogy a nyúlszájú terhességét is képzeltem. Aztán, már kora délután, a saját forgószékemben ültem a képernyő előtt, a legolcsóbb lakások listáját böngésztem. Minigarzon Angyalföldön, tizenkilenc négyzetméter, udvari, a saját WC közvetlenül a lakás mellett, az udvarról nyílik, fürdőfülke és teakonyha is van, Héra gázkonvektor fűt. A közös

költség mindössze ezeregyszáz forint. Húztam az egeret. A Ráday utcában komfort nélküli huszonhat négyzetméteres, magasföldszintit találtam. A ház kaputelefonos, a lakás bejárati ajtaján védőrács is van, a villanybojler éjszakai árammal működik, a lakást melegen tartja az alatta éjjel-nappal fűtött üzlet. Minek olvasom? Hagytam, hogy négyet csöngjön a telefon. Megrezzentem, mikor megszólalt, mégis hagytam. Mereven néztem a sötétszürke, faxos készüléket, számoltam, a negyedik csöngetés végén felvettem; bocsánat... nagy itt a forgalom... bocsánat... éppen kikísértem egy ügyfelet... igen, én itt egyedül dolgozom... így van... ez a legmegbízhatóbb forma... amit az ember maga megcsinál, amiért felelni tud; higgadt és készséges voltam. Nem kétséges, az érdeklődő személyesen bejön az irodába. És ha bejön, az már fél-üzlet.

46
A hálószoba közepén

Bal kezében fogta a diplomatatáskát, mereven, görcsösen szorította a bordó bőrfület, a másik kezével meg kapkodott: gesztikulálva magyarázott és időről időre zsebkendőt rángatott ki a nadrágzsebéből, hogy vad mozdulatokkal dörzsölje verejtékező homlokát, állát. A feje búbján, ahol kikopott a világosbarna haj, így is izzadság gyöngyözött, szertelenül folyt előre meg hátra, a tarkója felé, a füle alá. A Mészáros utcába, a benzinkút és a nagy kanyar fölötti, kétségtelenül csöndesebb, nívósabb helyre kalauzolta Jánost; szívesen eljövök magáért, ajánlotta az irodában, idejövök autóval, ne kelljen

keresgélnie, persze, így lesz a legegyszerűbb, nekem holnap is megfelelő, bármikor; és János érezte, hogy a férfit nemcsak az idő szorítja, nemcsak szeretne mielőbb túl lenni a lakás eladásán, pénzhez jutni és így rendezni valamelyest az életét, hanem szívesen meg is mutatna mindent. Végre új bámulóra akad, méghozzá szakértőre; itt szinte mindent én csináltam, mindent! A beépített szekrényeket, a tapétázást, az ablakszigetelést... nézze meg!, tessék... erre már rá lehet mondani, hogy szigetelt... de nehogy azt higgye, tanultam ezt vagy azt a mesterséget... nem vagyok se asztalos, se vízvezeték-, se villanyszerelő... mérnök vagyok... gépészmérnök... persze, van érzékem ezekhez a munkákhoz, mégis ki kellett találnom... mindenre magamnak kellett rájönni, hogyan is csinálják, hogyan kell megfogni... nekem ebben a lakásban az életem munkája van... A kislányom... most már felnőtt... de amikor ilyen pötty volt – és a saját térde előtt hadonászott –, amikor még ilyen kicsi volt, még óvodás sem, és legtöbbször körülöttem bóklászott... a Melindám mindig megkérdezte, hogy kacsalábon forgó palotát építünk-e... érti?, egyszer így csacsogott, én nevettem rajta, az anyjának is elmeséltem, a nagyszülőknek... aztán újra és újra ezt kérdezte, hogy kacsalábon forgó palotát építünk-e. Azt, válaszoltam, azt bizony, és felkaptam, megpörgettem, dobáltam kicsit a levegőben... tetszett a gyereknek. Legelőbb az ő szobájával készültem el, de abból már nem sokat láthat... legfeljebb fényképeken... az igazi tündérország volt, annak csodájára jártak... később, ahogy nőtt, széjjel kellett szedni... persze, ezt megértem... nagylányszo-

ba lett... megcsináltam én azt is, ahogy megálmodta... és az anyjának is örömmel teljesítettem mindent... beletettem a mozdulataimba mindent... mert én ezt nevezem szerelemnek... hát nem így van?, mi mást tehet egy férfi a családjáért?, teljesítettem minden kívánságukat, az életemre mondom, hogy mindent... akármi eszükbe juthatott... amit megláttak egy képeslapban... hogy itt ilyen baldachin legyen, ott meg olyan ovális kivágás...

A Mészáros utcai, első emeletes, százhat négyzetméteres lakást ötvenkét millió forintra tartotta a férfi, János szelíden csóválta a fejét; az nem fog menni... mondtam, hogy ha ragaszkodik ehhez az összeghez, én szívesen ajánlom... rendben, meghirdetjük ennyiért, beírok én bármit a gépbe, de biztos vagyok benne, hogy még érdeklődő sem akad... én csak jól járok, ha drágábban kel el, de meg kell értenie... ennyit senki sem ad érte... akinek ennyi pénze van, az házat vesz. A férfi felcsattanni készült, aztán visszanyelte az indulatait; jó, igaza van, jó... ne vitatkozzunk... semmi értelme, hogy addig vitatkozgassunk itt, amíg nem is látta a lakást... igaza van!, mindenki dicséri a saját portékáját... ez egészen természetes, és egy százhat négyzetméteres, három szoba hallos lakás, az ugye, csak egy százhat négyzetméteres lakás... ne vitatkozzunk!... jöjjön el!... maga ért hozzá... a lakásban minden a legjobb anyagból készült, és minden csavarért, az életemre mondom, akármelyik kis frinc-francért kezeskedem, mert én csináltam... és ez meglátszik... mindenen meglátszik...

A rövid autóúton elmondta, hogy a lakás árát háromfelé osztják, a feleségének, a lányának meg

neki magának is ki kell hozni belőle valami kisebbet, szerényebbet, legalább egy garzont; s hogy hónapok óta nem lakik már egyikük sem ott, hogy rettentő nehéz, neki a legnehezebb megválni ettől a lakástól, mégis az a legjobb, ha ő árusítja, ő engedi be az érdeklődőket, mert ő legalább minden kérdésre felelni tud; hetente egyszer-kétszer kiszellőztet, letörölgeti a port, és megmutatja magát a szomszédoknak is, ne higgye senki, hogy már lakatlan az ingatlan; azt senki se higgye... tudja, hogy vannak bandák, amelyek épp a lakatlan ingatlanokat szemelik ki?... hallott erről?

A kétféle biztonsági zárral és vasráccsal is őrzött lakás mégis halottnak látszott – csak azért, mert már tudta János, hogy nem alszik, nem fürdik, nem főz benne senki? A betörések persze ma már nem védhetők ki, mondta a férfi, mikor lába közé tette a diplomatatáskát, és mintha frottírtörülközővel, két kézzel dörzsölte az arcát és a nyakát, keresztülkasul most is vastag, vörös csíkok maradtak fehér, egészen szőrtelen bőrén, vékony szálú, kevés haja nedvesen tapadt széles koponyájához. A zsebkendőt visszadugta a nadrágzsebébe és sietősen elővette a kulcscsomóját; az ember azt se tudja, okose egyáltalán felszereltetni ezeket a biztonsági szerkentyűket, mert lehet, hogy éppen ezekkel kelt figyelmet... szörnyű nehéz dönteni ilyesmiben, de képzelheti, mennyire féltek én itt mindent... hiszen mondtam magának... meglátja: itt van az életem munkája.

És az előszobából türelmetlenül máris a hálószobába vezette Jánost; megnézhet mindent, ától cettig mindent, de előbb lássa az én legfőbb büsz-

keségemet... fogadok, hogy ilyesmivel még nem találkozott... bármibe fogadok, hogy ez még magát is meglepi.

A hálószoba szokatlanul nagy volt, négyzet alakú, az ajtóval szemközti falhoz tolva a dupla ágy, mellette kétoldalt, szimmetrikusan, hegyesszögbe futó, bizonyára háromszög alapú, tükörajtajú szekrények, és a szobának pontosan a közepén, kerek kis medence-tányérból krómozott cső emelkedett ki, futott fölfelé vagy két métert, akkor kecsesen visszahajlott és zuhanyrózsában végződött. A hálószoba közepére vezetett zuhanyozót baldachinszerűen körülfogta valami vízhatlan, több részből szabott, könnyű anyag. Az egyes részeket össze lehetett kötni, megemelni, mint a csipkefüggönyöket szokás. Ez már valami, igaz?, kérdezte büszkén a férfi, kezében még ott a táska; álltak egymás mellett, két hasonló magasságú, kivörösödött arcú férfi; János úgy bólintott, hogy közben sem nézett ügyfelére, érezte, a másik mohón lesi az elismerését. A padlóban futnak a csövek. Felbontottam a betont a fürdőszobai elágazásig... egyedül csináltam. Akkor boldog volt a feleségem... akkor tetszett neki. Azt mondta, annak örül legjobban, hogy ez egyedi... hogy nem valami praktikus megfontolásból lehet nálunk a szobában is zuhanyozni... persze hogy nem a praktikum miatt... a fürdőszobáig bárki eljut... különben nézze meg a fürdőszobát is... érdemes... de ez csakugyan nem a praktikum kedvéért készült... eszembe sem jutott, hogy ez praktikus... én csak arra gondoltam, hogy miért ne lehetne valami egyszerűen szép... Semmi más, csak szép... hát nem lakhat az ember szépen!? Kü-

lönben a feleségem barátnői mind odavoltak ettől, kipróbálták, és... a lányom szerint meg illetlenül erotikus.

János szó nélkül bólintott még vagy háromszor, és túl hosszú várakozás után motyogta, hogy megnézné a többi helyiséget is, a férfi pedig kalauzolta és alternatív kapcsolókról beszélt, szigetelésről, korszerű tapétázási eljárásról, arról a rengeteg időről, amit ő elbütykölt itt; az egész életem munkája... higgye el, egy dolgos élet minden munkája...; nyelte a könnyeit.

Az ötvenkét milliót még mindig irreálisnak gondolom; hiába, ezt meg kellett mondania; akármilyen igényesen is készült itt minden, az ötvenkét millió irreális. A lakások kialakítása, elrendezése... ez a legkényesebb... mert ami az egyik embernek gyönyörű és különleges, a másiknak talán egyáltalán nem tetszik... Mit csináljunk, ha idejön valaki, és... János legyintett, nem fejezte be a mondatot, minek; ez a szerencsétlen csak elborzadna a feltételezéstől, hogy a következő tulajdonos lebontatja, eltakaríttatja ezt a...; minek bántaná?! A hálószoba ajtajából még visszafordult: szóljon nekem telefonon... gondolja meg, és aztán szóljon, hogy végül is mennyiért áruljuk... az ötvenkét millió nagyon sok, nagyon-nagyon sok. A férfi roskadtan ült a brokáttal letakart ágy szélén, ugyanazzal a zsebkendővel törülte magát, a szemét, az orrát, és alig észrevehetően bólintott; meggondolom; közöttük a csontszáraz zuhanyozórózsa, a műmárványból felmeredő krómcső, a megemelt, lokniba kötött függöny; maradjon, kitalálok, mondta János, bár a férfi semmi jelét nem adta, hogy kikísérné.

47
Ennyit megér

Szörnyen remegett a keze, de nem rejtette az asztal alá vagy a háta mögé. Nem mintha kérkedőn mutogatta volna, hogy szánassa magát – voltaképpen nem csinált semmit a kezével, nem gesztikulált, nem írt, az égvilágon semmire sem használta a kezét, csak odatette János elé, ahogyan látni kellett hályogos szemét, sárgásszürke bőrét, egész aszott testét. Azt, ami lett, vagy maradt belőle; el akarom adni a lakásomat. Semmi mást nem akarok, csak eladni, felvenni a pénzt. Ennyit. Nincs feleségem, nincs gyerekem, semmiféle törvényes örökösöm, akit kitagadnék... vagy hogy mondják ezt?... kizárnék... És persze elhoztam a lakással kapcsolatos minden okmányt... a csekkeket... szóval mindent. Feltételezem, hogy ezt néhány nap alatt elintézik. A lakás... látja... jó helyen van... nyilván kelendő lesz... húszmilliót biztosan megér; János bólintott. Nem megy el megnézni. A Gábor Áron utcában egy két és fél szobás lakás húszmilliót biztosan megér. Ha neki ennyi jó. Ennyit biztosan megér. Mindegy. Remélhető, hogy gyorsan túlad rajta, megússza anélkül, hogy felfedné magát. Mindenesetre mellőzi a szemrevételezést. Talán tényleg felesleges. A ballagás utáni szerenádozáskor sem ment oda bohóckodni, pedig a legnagyszájúbbak között is akadtak, akik lelkesen kornyikáltak és alázatosan majszolták az érettségizők látogatására előkészített süteményt. Nyilván majszolták ott, éjfélhez közel. Betódultak a fizikatanár nappali szobájába, mind külön-külön kezicsókolommal köszöntek a

szívbajos feleségének is, mert bizonyára ott ült az alacsony, rémségesen kövér asszony egy öblös fotelben. Ott ült már órák óta és nézte az urát. Hangtalanul és kifejezéstelen arccal csak nézte. Perediben talán átsuhant a gondolat, hogy őhozzá nem jönnek szerenádozni. Tudnia kellett, hogy félnek tőle és utálják. Az utolsó évben vette át az osztályt, tanév közben, amikor a fiatal osztályfőnöknőjük öngyilkos lett. Valaki kinyomozta, hogy öngyilkos lett, mert nekik persze nem mondták meg. És a temetésen szájról szájra járt a rémhír, hogy talán Peredi veszi át az osztályt. Akkor együtt maradtak, gyönyörű, még meleg, október végi napsütésben ültek a fűben, harminchat kamasz, az együvé tartozásuk öröme is melengető volt. A négy év során az egyetlen alkalom, amikor csakugyan közük volt egymáshoz. Mindenkinek mindenkihez. Lehet, hogy a tizede sem volt igaz annak, amit összehordtak akkor Perediről, lehet, hogy több mint túlzás volt a nyilas meg ÁVH-s múlt, az egyik fiú esküdözött, hogy a nagybátyját például Peredi juttatta börtönbe. Habozás nélkül hitték, hogy besúgó volt és verőlegény, egy szadista állat, aki az iskola igazgatóját is sakkban tartja, zsarolja, másokat is zsarol. Latolgatták, hogy osztályfőnöknőjük is Peredi miatt lett-e öngyilkos. Nagyon is józannak tetsző érveket sorakoztattak a bűnösségére, és terveket szőttek, hol és hogyan kellene névtelenül feljelenteni, vagy nekik maguknak igazságot szolgáltatni. De a harminchat emberből huszonvalahány szerenádozott aztán az ablaka alatt, és betódultak a lakásába, majszolták a mákos meg diós patkókat, sajtos pogácsákat, amiket úgy vásárolhatott valami

cukrászdában, mert az asszony biztosan nem sütött. Alig tudott mozogni. Hájas és beteg volt, Peredi ellátta, ápolta. Lehet, hogy az ő tanári fizetéséből éltek ketten? Vagy volt tartalékuk?; figyelj, nem kell érte rajongani, szeretni sem kell, de ha minden tanárhoz elmegyünk, őt nem lehet kihagyni; miért nem lehet?; mert nem. Mert nem vagyunk rohadt állatok. Azért; nem azért. Ne hazudj magadnak. Aki elmegy Peredihez, gyávaságból csinálja. Gyávaságból, alakoskodásból, és nem kell ehhez semmit hazudni. Én nem leszek ott.

Peredi nem ismerte fel. Semmi nem is rémlett neki. Koleszár és Tsa Ingatlanközvetítő, a cégtáblán és a névjegyen ezt látta. Délelőtt telefonált, nem mutatkozott be, csak érdeklődött, meddig fogadnak; természetesen személyesen adom elő a kívánságomat; ő volt, a hangja is remegett, öregesen tompa hang, és remeg, ahogy az asztal fölött táncoló keze, meg nyakán az üres bőr, bár a feje alig mozdul, egyenesen tartja magát, de ahogy beszél, az ádámcsutkája fölötti pulyka-lebernyeg reszket; tisztelettel várom; gyanútlanok voltak mindketten, és Peredi gyanútlan maradt később is, János pedig mintha kukkolná. Mintha valahogyan eléje került volna az a rengeteg idő, ami pedig mögötte maradt. Őmögötte és Peredi mögött is. Hosszú-hosszú cső, és ráadásul képtelenül nagyít. Nyilván torzít. Hisz mindegy már, mit csinált akkor, és azelőtt Peredi, nekik akkor is csak kapóra jöttek az elhihető vádak, hogy zsarolt, besúgott, kínzott és halálba kergetett. Szinte megtisztultak attól a sok mocsoktól, amit Perediről összehordtak. Szerették egymást, miközben licitáltak, mikor ki-ki felszabadultan, úgy hit-

ték, őszintén és bátran megnyilatkozott. Gyönyörű volt ott az október végi napsütésben. Kamaszkoruk fénylő epizódja. Kapva kaptak minden becsmérlő morzsa után, hogy alakot ölthessen a gyűlöletük, hogy ne kelljen indokolatlanul fortyogniuk. Azért utálták Peredit, mert rideg volt, s igazságtalannak tetszett, ahogyan az érettségi és a továbbtanulásuk előtt kiszolgáltatottak lettek neki. De mindannyian rosszul jártak az új osztályfőnökkel. Legalább senkivel sem kivételezett, egyikük sem hihette, hogy sikeresen benyalta magát – hiába mentek húsznál is többen szerenádozni és kezicsókolomozni és süteményt majszolni, hiába okoskodtak és alakoskodtak, hiába szegték meg, amit egymásnak fogadtak – bár nem fogadtak meg semmit, és talán be sem köpte senki azt a semmit; és ön kisebb lakásra gondolt magának?... vagy máshová költözik?... vagy...; reszketős jobb kezét felemelte, széttárt ujjú tenyerét fordította János felé; semmi mást nem akarok önöktől... az irodától... én semmi mással nem bízom meg, csak a lakásom eladásával; igen, persze, így mondta... én meg csupán jó szándékkal kérdeztem... ha segíteni tudunk... úgy értem, az eladáson túl; köszönöm. Adják el mielőbb. Csak ennyit akarok; két madaruk is volt, két kicsi, zöld madár, az asszony hatalmas, zöld selyemmel behúzott fotelje mellett függött a kalitkájuk. Ezek szerint nem él már az asszony, és persze a madarak sem. Mióta lehet egyedül Peredi? Tíz éve? Húsz éve? Közel húsz esztendeje, hogy nyugdíjazták. Simán elküldték, formálisan talán elbúcsúztatták, oklevelet és porcelán kávéskészletet is kaphatott – mégsem tartotta az igazgatót a markában? Mindegy. Mostanra pedig becsava-

rodott az egyedülléttől? Megtudta, hogy heteken belül meghal, kezébe adták a szövettani leletet, rosszindulatú daganat, tele van áttéttel, már semmi sem segít, ő meg elhatározta, hogy értékesíti a lakást, ez az egyetlen vagyona, ezzel azt tesz, amit akar, amit még akarhat. Mit akarhat? Mi van abban a csőben? A csőben csak a csont-sovány, hályogos szemű, reszketős öregember van, éppen János elé tartja a tenyerét, azt mondja, csak ennyit akarok, semmi mással nem bízom meg. Nem gondolhatja, hogy a kukkolást hárítja, mert nem tudja, hogy kiszolgáltatta magát, hogy odaült a nagyító és torzító kukkoló-cső elé. Mit látsz?

Ha hosszabb időt hagy magának és kicsit még szívóskodik, magasabb áron is eladhatta volna a lakást. A húszmillió meglett. Hatszázezret kifizetett Peredi az irodának. Készpénzben hozta, telefonált, hogy hozza, és János megkérte Koleszárt, jöjjön be, vegye át a pénzt, neki akkor halaszthatatlan üzletkötése van. Koleszár átvette, de tovább egy perccel sem maradt ügyeletben. János részét otthagyta az iratszekrényben. Pontosan harminc darab tízezrest, banki borítékban. Lapos kis boríték.

Honnan, kitől tudhatta volna meg, mit csinált aztán Peredi a többi pénzzel? Hová lettek az ingóságai, az egyéb tartalékok? Hogy bevonult-e valamelyik kórházba meghalni, persze kellően nagy honorárium fejében? Hogy felajánlotta-e vagyonát pártnak, egyháznak, jótékonysági egyesületnek – szigorú névtelenséget őrizve? Csak semmi nyomozás, öregem! Semmi képzelgés! Bármire is hasonlít, ez csak egy ingatlanközvetítő.

48
Csonka mosolyával

Őszintén megmondom: szívemhez nőtt ez a galéria, s bár nem hiszem, hogy később majd újra dolgozni akarok itt... hogy éppen ilyesféle helyre lenne szükségem... nem is tudom... jobban szeretném bérbe adni, mint eladni... nem akarom végképp... érti?... nem akarom egyszer s mindenkorra elveszíteni... őszintén mondom: a szívemhez nőtt... magam sem tudom, miért... pedig mennyit szenvedtem itt... istenem, mennyi könnyemet láthatták ezek a falak... buta dolog, ugye, a falak nem is látnak... de talán érti, hogyan gondolom... apámat boldoggá tette, hogy így gondoskodik rólam... művésznek tartott... a művészetet tisztelte. Semmit sem értett hozzá... nem is konyított... semmilyen művészethez sem... neki akármit be lehetett adni, de én... fene tudja... talán éppen ezért semmit sem akartam beadni. Tudja, minden csütörtökön eljött megnézni az új műveimet... még a halála előtt egy hónappal is eljött... iszonyatosan sovány volt... nem maradt rajta semmi... csak daganat volt meg bőr... szörnyű... nem mutattam meg azokat a képeket, amiket róla készítettem... mindegy... nem is ezt akartam mondani... hanem hogy még akkor is eljött, és azt sem engedte, hogy érte menjek, legalább elkísérjem ide... nem mintha nagyon igyekeztem volna változtatni azon a renden, ami... egyszerűen kialakult... szigorú rend volt... nem valami játékos szertartás, valami furcsa szokás... egyáltalán nem. Apám nem ismert semmiféle játékot, semmi komolytalanságot... büszke volt arra,

hogy rajzolok... meg festettem is... jó volt neki, hogy elmondhatta: művész vagyok, de megkövetelte, hogy a művészetet csakugyan a hivatásomnak tartsam, például hogy ennyi meg ennyi órát eltöltsek itt... és csütörtökönként ellenőrizte, mennyit dolgoztam... nem volt ilyen otromba, hogy na, most ellenőrzi, meg, mondom, tisztelte is... a műveimet... azt mondta, a műveim... amikor eljött... mutasd, kislányom, az új műveidet! De úgy nézte... azt hiszem, számolta a lapokat... megbecsülte a betöltött felületek nagyságát... nem tudom... súlyra is mért... látja, ebbe a fotelbe ült. Én sohasem ültem ebben a fotelben. Utálom. De nem fogom kihajítani... egyszerűen nem tudom megtenni... ha bérelné valaki ezt a galériát, hasznát vehetné. Vagy ha nem kell a bérlőnek, akkor is engedélyezném, hogy odaadja valakinek... kitegye lomtalanításkor... persze az hülyeség... pár ezer forintot megér ez a fotel... de én nem tudok... semmit sem csinálhatok vele. Tele vagyok ilyen dolgokkal. A bérbe adás azért jobb, mert... gyávának tart? Tudom magam is... nincsen erőm rendbe tenni az életemet... ez az igazság. És már nem is érdemes; a csonka mosoly megszépítette. Pedig nem volt szép. Lapos és széles csípő, lapos és széles arc, erős, kiugró arccsont. Nagy, világoskék szeme körül talán ha lett volna egy kis festék, szempillameg szemöldökfesték, ha merészen használ szemceruzát. De nem használt. Feltűnően semmi kozmetikumot nem használt. Sötétszőke haja alig őszült. Középen elválasztotta és kétoldalt csattal hátratűzte. Sima fekete szoknyát, nyersszínű blúzt és fekete kardigánt viselt. Lapáttenyerén a bőr,

mint a smirgli. A kézfeje is ráncos, foltos, vegyszermarta – öreg munkáskéz. Folyton-folyvást mozgatta mind a két kezét. Odakapott a saját szájához, a hajához, megérintette a lámpát, az asztalt, a cukortartót, a függönyt, és mindenhez csendesítően, fegyelmezően nyúlt, mintha emlékeztetné a testrészeit és a tárgyakat: itt vagyok, megvagyok, most is érezlek benneteket.

Az üzletszerű galéria alsó szintje afféle nappali szobának látszott: ülőgarnitúra, kisasztal, állólámpa. A Fő utcára néző üvegfalat és üvegajtót lent vastag szövetfüggöny takarta. A fürdőfülkével és teakonyhával, ezt nyomban megállapította János, lakható az ingatlan; a maga nevén van?... a tulajdoni lapon nincs feltüntetve semmilyen mellékhelyiség?... nem baj. Hogy ehhez a garzonhoz... mert ez szép kis garzon... nevezzük annak... s hogy ehhez még műterem... vagy mi ez?... galéria?... grafikai műhely... laboratórium?... mindenesetre jelentékeny plusz érték; szépen megmunkált, rózsafából készült, csavarodó lépcső vezetett fel; ez nem a lakásom, soha... egyetlenegyszer sem aludtam itt... látja, nincs is semmiféle fekvőhely... az apám akarta, hogy dolgozzak itt... mint egy üzemben... ahogy az emberek eljárnak a munkahelyükre... nézze, én szeretném ezt úgy bérbe adni, hogy meghagyom az apám kívánságát... átruházom vagy hogy mondjam... valaki más dolgozhatna itt... persze nem kell, hogy művész legyen... nem is gondoltam arra, hogy festő vagy grafikus jöhetne... lehet egészen másféle a mestersége... valami korszerű és jövedelmező foglalatosság... lehetne például tervező... tudja, vannak ilyen számítógépes

tervezők... épületet is számítógéppel terveznek... meg könyvet, plakátot, textilt... ma már... tudja... vagy valaki egyszerűen beállítana ide egy fénymásolót... A körúton láttam hasonlót... hasonló méretű... mint egy üzlet... fénymásoltatni lehet, színeset is persze, s az a fiatalember, aki kilenctől hatig ott van, még szombat délelőtt is, szerintem jól megél ebből... na, ha találunk ilyen talpraesett, élelmes valakit, mind jól járnánk... így gondoltam el... ő simán kifizetné a bérleti díjat... nekem ez megfelelne... és maguknak is rendben volna, hát nem?... jó, tudom... mondjuk ki őszintén, hogy én magam is vehetnék egy színes fénymásolót... egy jó minőségűt, meg tartaléknak egy fekete-fehéret... világos, én is nyomogathatnám a gombokat, megírhatnám a számlákat, és megélnék belőle... ugye, én is megtehetném?... ne féljen, nincs ebben semmi sértő... miért ne gondolna rá, ha én is gondolok... persze, hogy gondolok, csakhogy akkor csúfot űznék az apám... hogy is mondjam?... az álmaiból... vagy inkább... mindegy... nem tudom, ezek furcsa érzések, és így butaság lesz... hogy csúfot űzök... butaság, meg hát az apámnak már mindegy is, és én nem félek a túlvilági bosszútól. Szóval szépen kérem, egyszer s mindenkorra vessük el, hogy én csináljak itt valami másfélét... jó?!... vessük el! Azért fordultam magukhoz, hogy átadjam... vagyis bérbe adjam... és ne kelljen már megindokolnom, miért nem fogok itt dolgozni eztán. Nem fogok; hirtelen jött indulatgörcse hamar oldódott, ájulással fenyegető sápadtsága is múlóban volt, egyenletesebben lélegzett, de az orra tövénél még percekkel később is megmaradt valami furcsa szürkeség,

és a halántékán rángatózott egy izom, vagy ér, vagy csak bőrdarab. Ujjai sebesebben és remegősebben mozogtak; miért nem kérdezte meg, hogy én festettem-e a képeket?... láttam, hogy nézte... és láttam, hogy már a nyelvén volt a kérdés... az ilyesmit udvariasságból is megkérdezi az ember... nyilván nem tetszenek magának... nem kell röstelkedni... nem tetszenek, és kész... nem tesz semmit. Nem az én munkáim. Ezek nem. Az én dolgaimat maga aligha láthatja. Kidobtam. Mindent. Rajzokat, akvarelleket, olajképeket. Az egész ócskaságot. Az egészet, amit azokon a csütörtöki látogatásokon mutogattam az apámnak... a műveimet, ahogy ő mondta. Még az apám lakásából is elhoztam... amit csak találtam. Borikának azt mondtam, egy nagy kiállításra viszem. Az életműkiállításomra... nem mintha köteles lettem volna bármit is mondani Borikának... ő a nagynéném meg az apám felesége... vagy az özvegye. Most már, ugye, az özvegye. Meg a haszonélvezője... de ez gonoszkodás. Bori nem is anyagias. Még akkor, az anyám halála után is csak ráfogtam, hogy anyagias. Nem igaz. Sejtettem magam is. Persze úgy festett a dolog... mert fogta magát, és odaköltözött hozzánk. Tudja, akkor én tizenhat éves voltam... és mindig azt mondta, később is, sokáig... talán még manapság is, hogy ő a nevelőanyám... mintha egy tizenhat évest lehetne nevelni?!... vagy kellene... közben meg nem miattam jött... nagyon jól láttam, és mindenki láthatta, akinek szeme van. Az apámat akarta... Szerelmes volt az apámba... ha az szerelem. Mit tudom én, mit akart az apámtól, de valamit akart. Szerencsétlen vénlány volt már...

olyasforma vénlány, mint most én...; a mosolya ezúttal inkább torzra sikerült; akkoriban iszonyúan utáltam Borit, de nem csak azért, mert azt mondta, hogy a nevelőanyám... szentül hittem, hogy ő akarta... vagyis kívánta anyám halálát... jó, mondjam úgy: nem bánta. Hát nem. Ennél korrektebben ez nem mondható. És Bori azt is látta, hogy én tudom... szóval nagyon is ismerem az ő valódi szándékait... De én nem játszottam meg, hogy mennyire bánkódom anyám halála miatt. Anyám annyira másféle volt... Kicsit elkanyarodtunk... igaz?; itt megint sután mosolyoghatott volna. Mond magáról még valami becsmérlőt, hogy összevissza beszél, kelekótya vagy egyenesen, hogy lökött, és elhúzza jobb felé a száját, inkább csak az alsó ajkát. De nem mosolygott, csempén, sután se mosolygott; állítólag minden családban akad egy csomó lelki szennyes, amit hagynak a lakás közepén bűzölögni, vagy bedugják a szekrény meg az ágy alá... Maga biztosan sokfélét lát... érdekes, amit maga csinál. Hogy megnézi, hol van a lakás, merre néznek az ablakok, milyen a fűtés, a lakás beosztása, ilyesmiket... ezeket kell tudnia, és közben akár akarja, akár nem, látja azokat, akik ott élnek... igaz? Képzelem, ahogy kavarognak az agyában ezek az emberek... érdekes... meg furcsa is... végtére bérbe adhatná ezt a galériát egy ingatlanközvetítőnek is... muris volna, nem?... maga nem akarja véletlenül bérbe venni?... éppen maga?...; és felnevetett. János ösztönös udvariassággal elfordult; jól van. Mit mondjak még? Már mindent tud. Havi hetvenezerre gondoltam... az reális... és a bérlő fizeti a rezsit... ami jelentéktelen... tényleg nem

sok. Látja, gázfűtéses... a konvektor szinte új... lát mindent... igaz? Ha bérbe adja, szívesen itt hagyom a berendezést... megegyezünk; már búcsúzni készült János, amikor a nő még visszatartotta; egy pillanatra csak... még kérdeznék valamit... üljön le egy pillanatra!... leülhet abba a fotelbe... maga miért ne ülhetne oda?... meg kell kérdezzem... végig tudtam, hogy mondanom kell, pedig kinevet... vagy bolondnak gondol... muszáj megkérdeznem magától... erre csak maga válaszolhat nekem... én nem tudom, hogy lehetséges-e bérbe adni egy ingatlant úgy, hogy ne ismerjem a bérlőt... maga elintézi a formaságokat... a megállapodásban legyen benne, hogy a folyószámlámra utalja az illető a bért... minden hónap elején... de én nem akarom tudni, hogy kicsoda... ez nagyon hülyén hangzik?... nem akarom. Semmit sem akarok tudni róla. Annyit képzelegtem arról, ki jöhetne a helyembe, hogy most már nem akarom tudni. Azért fordultam magához... ha eladnám, tudnom kellene, ugye, ki veszi meg... de így...; végül mégis eladta. Előbb hat hónapos bérleti szerződést kötött egy nyomtatványokat árusító kft-vel. A negyedik hónap közepén mindkét fél megkönnyebbülésére elálltak a szerződés meghosszabbításától, s akkor a nő hajlandó volt eladni egy gyógynövényesnek; mit bánom, adjuk el... ha megveszi... ha végleg akarja...; János elkísérte az ügyvédet. Ott, a bolttá alakított helyiségben kötötték meg a szerződést. Az eladót János képviselte. Az üzlet új tulajdonosa a társnőjével fogadta őket. Két hatvanon felüli asszony. Lapos, széles csípők, lapos, széles arcok, fekete félcipőbe bújtatott nagy lábak, csontos-eres kezek.

Úgy hasonlítottak egymásra, mint az ikertestvérek. Vagy nem is hasonlítottak? Csak ahogyan a kínaiak, a japánok, minden sárga bőrű?

A társnő mesélte aztán nevetgélve, hogy milyen kicsi a világ; hihetetlen, milyen kicsi... és mit tesz a véletlen... egy hete sincs, ugye?... csak öt napja, igaz?... na, hát öt nappal ezelőtt felhív engem Aranka... de ő sem tudja, még mindig nem tudja, hogyan jutott eszébe, hogy felhívjon... ugye?... magad se tudod... nem azért, mert meghalt az uram... tényleg nem. Csak úgy próba-szerencse felhív, és kérdezi, volna-e kedvem segíteni neki a vállalkozásában... és apránként megtudom, hogy a nevelt lányom galériáját vásárolja meg... hát nem fantasztikus!?... Ilyen kicsi a világ; Jánosnak mesélt, őt nézte merőn; azt hiszem, a nevelt lányom nem is sejti, hogy most itt dolgozom, ide jövök mindennap... az ő szentélyébe... mert az volt, amíg az uram élt, az volt... annyira szerette az uram ezt a galériát, büszke volt, hogy megvette a lányának... én meg örülök, hogy akárhogy is... hogy itt lehetek. Tudja, mintha őriznék valamit.

49
Manapság még nehezebb

Világosszürke vászonöltönyének szivarzsebét bordó kendőcske díszítette, a csokornyakkendője, valódi bőrből készült cipője és az autóstáskája is bordó volt. Gonddal válogatott öltözéke rímelt feje színességére: az ősz hajra és a vörös foltos arcra; Dr. Kőváry Vilmos; és nyújtotta a címeres névje-

gyét. Erős parfümje sem nyomta el a szesz szagát. Ahogy belépett, áporodott alkohollal telítődött az iroda levegője. Pálinkát, vodkát, talán konyakot – méghozzá márkás fajtákat – nyakalhatott, és látszott: hosszú-hosszú évek óta már. Valamennyire bírta. Mielőtt leült, megkérdezte, hogy itt mindenféle ingatlan közvetítésével foglalkoznak-e; nekem ugyanis nem lakás és nem iroda kell, hanem garázs. Mint látja, Pasaréten lakom. Guyon köz. A lakás nem az enyém, de ott lakom... mondjuk úgy, oda vagyok bejelentve, és a környéken igen magas a garázsok ára... ezzel tisztában vagyok... nem is kérek semmi extrát... a szokásos... mondjuk úgy, az elfogadható árat megadom. Tehát garázs?; kérdőn felemelte a hangját, János bólintott; természetesen foglalkozunk garázsok közvetítésével is; de erre a magas, valaha karcsú, világoskék szemű férfi megzavarodott, mintha nem készült volna, hogy a gyerekes csíny így mellémegy; akkor... úgy vélem, mindent elmondtam... hogy garázs... a Guyon köz; tekintete a saját névjegyébe kapaszkodott, amit János az asztalka közepére tett; akár most is?... vagy inkább jelentkezik, ha csakugyan talál nekem?... hogy szokták?; a fehér lapocska bal sarkába nyomott címerből a mérleg-ábra volt a legfeltűnőbb. Asztrológiai jel lehet. Középen vastag, zöld betűkkel a név, alatta vékony pirossal a hosszú szöveg, hogy szabadalmi ügyvivő, aztán újabb és újabb sorban a többi tájékoztató rang, hogy a Lengyel Köztársaság lovagja, a Teleki Pál Emlékbizottság tagja meg a Hunyadi Szövetség szakosztályvezetője. És a jobb sarokban, immár konvencionális fekete festékkel egy telefonszám. Csak annyi, hogy

Tel. És a hét szám. Úgy nézte a saját névjegyét, hogy Jánosnak is nézni és olvasni kellett; igen, most nem tartom fel... amint találok pasaréti garázst... a Guyon köz környékén... egyébként csak vételre gondolt?... bérelni nincs szándékában?; az idős ember zavara félelemmé változott, vagy azért látszott egyszerre idősnek, mert képtelen volt tovább titkolni szörnyű bizonytalanságát, hogy sehogyan sem tartóztathatja rohamos pusztulását. A kellékei, látta, cserbenhagyták. A szemét mintha hályog fedné, és remegett a keze, ahogy a névjegye felé nyúlt, már megfogta, tétován elengedte. Nem akarta visszavenni, épp csak megérintette. Az övé; nem... bérelni nem akarok... inkább veszek egy garázst... úgy négymillióért már akadhat egy rendes garázs, igaz?... négymillióra tippelem... és annyit megér... a mai közbiztonság... ez még viccből se mondható... nem lehet rámondani... mert így szokták... nem lehet közbiztonságról, csak közbizonytalanságról beszélni, ugye?; nem nevetett, el sem mosolyodott magán. A kezét elhúzta, az ölében tartott autóstáskán remegtette. Ahogy riadtan oldalra fordult, mintha hirtelen támadástól tartana, a csokornyakkendő fölött látható lett egy pillanatra a gégemetszés hege. Semmi más nem lehet az: gégemetszés; amikor még nem kellett az embernek tartania attól, hogy hipp-hopp, nincs ott az autója, ahol hagyta... hát kérem, azokban az években nekem volt garázsom... most pedig... tudja, nem a garázs a legnagyobb veszteségem, mégis... megpróbálom pótolni... igyekszem kivédeni, ami még megtörténhet... mert könnyen megeshet, hogy reggel keresem a kocsit... indulnék, ugye, de nincs

ott... mintha varázslat történne. S amíg az ember megérti, hogy ellopták... egyszerűen ellopták... talán az a legrosszabb... amíg töpreng, hogy mit követett el... miféle ostobaságot... amíg magára gyanakszik... talán mégsem ott hagytam... bezártam?... behúztam a kéziféket?... úristen, mit csináltam?!... amíg végre megérti... szeretném mielőbb ezt a garázst... gondolom, sejti, hogy ha egyszer elszánta magát az ember...; kerülte János tekintetét, de a saját bárgyúságba mártott szorongását nem rejthette el. A zakóján lötyögött az egyik gomb, s a csokornyakkendőből cérnaszál lógott az inggallérjára; sohasem okoztam balesetet... így, ahogy mondom magának... soha... még koccanás sem írható a számlámra... én a lehető legbarátságosabb viszonyban éltem az autóimmal, és annak is már sok-sok éve, hogy kitüntettek mint balesetmentes úrvezetőt... azóta sem történt semmi baj... lekopogom... semmi, pedig manapság még nehezebb megőrizni... nem is tudom, van-e rajtam kívül ebben az országban valaki... de hát tudja, mióta hajtok én?!... úgysem hinné el... alig ért le a lábam a pedálokhoz... az édesapám sofőrje ültetett először kormányhoz... istenem, milyen régen volt az! S amikor megengedhettem volna, hogy sofőr vezessen... én, uram, akkor is magamra hagyatkoztam; nem locsogott. Minden szót úgy ejtett ki, mintha végre elszánná magát, hogy előadja, miért is jött. Mintha a garázsvásárlás ötlete is csak ügyetlen kísérlet, keserves, s eleve kudarcra ítélt nekifohászkodás volna. Muszáj volt várni, hátha előrukkol valódi mondandójával. János várt, de az adatlapot nem vette elő; akkor értesítést kapok?... így

mondta, ugye?... számíthatok rá, hogy értesít... négymillióig elmehetünk... tudja, ez az autóm ... nem tudom megmutatni most... nem autóval jöttem ide... de megmondom őszintén, ez az autóm igen régi, már nem kötnek rá biztosítást... egy régi Wartburg... lassacskán múzeumi darab; most sem mosolygott, láthatóan kimerítette, hogy előhúzkodja magából a szavakat; ... régi, persze, de akárhogy is zörömböl, mert az tagadhatatlan, hogy csattog és zörög, mint valami szörny... holott kezes jószág, és nincs is vele semmi baj... megvagyunk egymással... vigyáznom kell rá.

A Guyon köz környékén két eladó garázs is akadt, de János nem tudta értesíteni Kőváryt – ha egyáltalán Kőváry Vilmosnak hívták a dandys öregurat. Az első hívásra egy élelmiszerbolt jelentkezett, és János azonnal megszakította a vonalat. Másodjára segítséget kért a fiatal nőtől, aki makacsul újra csak azt mondta: élelmiszerbolt, tessék; Kőváry?... itt nincs semmiféle Kőváry; és bugyután kacagott; tartozik magának az a Kőváry?... jól átverte, annyit mondhatok; Kőváry Vilmos nem szerepelt a telefonkönyvben, és a Guyon köz tájékán semmiféle Kőváry nem lakott.

50
Tanúm van rá

A férfi csúnyán átverte Jánost. Talán nem tudta, de sejtenie kellett, hogy nem fognak zavartalanul besétálni a lakásba. Az irodában búcsúzóul javasolta, hogy találkozzanak a lakáshoz közeli villamos-

megállóban; nem mintha nagyon tekervényes volna az út, de én szívesen várom... megspórolhatja a keresgélést... szívesen megvárom, mert tudja, ez a mi házunk az 57/b, így, ahogy mondom... ki van írva: 57/b, de „a” meg nincsen... érti?, „b” igen, „a” meg nem... ez mindenkit megzavar, képzelheti... hát inkább megvárom a villamosmegállóban; csakugyan várta. Úgy állt a járdasziget korlátjának támaszkodva, mint egy hajléktalan. A haja is hosszú és zsírosan tapadós. Nyűtt szvetteréről hiányoztak a gombok, esetlenül fogta, a hasa előtt billegtette a sárga reklámszatyrot. Az irodában, két nappal korábban, ennek a lepukkantságnak még az előjele sem érződött. Szomorú, sőt megtörten magába forduló és szűkszavú volt. Tönkrement a házassága, mondta, s most már muszáj valahogy elrendezni az életüket. A gyerek az asszonynál marad, így aztán ő nem is kíván mást, csak egy zugot, ahol meghúzhatja magát; ne tudja meg, uram, milyen ez... elveszíteni egyszerre mindent... Fogalmam sincs, milyen lehetőségeink vannak... lakótelep, panellakás... nehezen hoztuk össze az asszonnyal, s most semmivé lesz. De megérti, ugye, a családnak kell egy normális kis lakás, legalább másfélszobás... a csere, a költözés... meg a legszükségesebb ilyenkor... festés, miegymás... rengeteg pénzbe kerül, nekem elegendő egy akármilyen zug. Nem is nagyon érdekel... hogy hol van, meg milyen. Nekem ez már nem számít. De el kell rendezni mindent; már ott, a villamosról lelépve, mikor meglátta a férfi átalakulását, mondhatta volna János, hogy bocsánat, nem ér rá, ez most nem jön össze; bocsánat, uram, most nem; vagy nem szól semmit.

Elfordul. Minek magyarázkodna? Nincs semmiféle kötelezettsége, és nem kell a nyakába vennie a világ minden szerencsétlen barmát. De azért baktatott a savanyú-bűzössé lett pasas mellett, mintha észre sem venné a hamiskodást. Mire megy ki az egész? Beöltözés? Mert csak megcsinálta magát az alkalomra. Csinálmány. Nem valószínű, hogy ebben az utolsó két napban robbant le, és ennyire. János nem emlékezett, milyen öltözékben volt, amikor az irodában járt, márpedig ha nem emlékszik semmire, akkor jellegtelen lehetett. Tökéletesen jellegtelen. És szagtalan. Amit előadott, hogy a lakótelepi két és félszobás lakást a válás miatt kettőre cserélnék, a feleség és a gyerek másik, valamivel kisebb panelbe költözne, ő beéri a legolcsóbb, még lakásnak mondható ingatlannal – ahogy mindezt bánatos beletörődéssel, fakó baritonján összegezte, ahogy beszéd közben is tömörített, meg-megakadt, de mintha nem a mese folytonosságában bizonytalankodna, csak elhagyni próbálná, ami felesleges – ez is jellegtelen volt. Milliószor ismétlődő történet. A házassága tönkremenetelén túl talán a tönkremenetel közönségessége is fájt neki, s még az is, hogy unnia kell a saját meséjét. Kívánságának teljesítése nem kecsegtetett busás haszonnal. Az ilyen ügyektől az ingatlanközvetítőre is nyákként ragad a kedvetlenség. Mindegy. János megígérte, hogy ott lesz a villamosmegállóban, megnézi és felméri azt a lakótelepit, aztán morfondírozhatnak a lehetőségekről. A pasas tekintete sunyin kapkodó. Igyekszik lassítani a mozdulatait, betegnek és magányosnak mutatkozna, a szeme azonban mohón fürkészi a hatást, s még inkább a

veszélyeket. Ócska színjátszás az egész, ha átélt, akkor is ócska. A maszkírozás is ócska. Vajon hajléktalan-bűzzel is befújta magát? Van már olyan is?

A kapu előtt motyogva-káromkodva kulcsot keresgélt; nincs... a jó kulcsot nem hoztam el... nemrég kicserélték a zárat, és nem hoztam el a jó kulcsot... a fene a kobakomba... nem hoztam el... ilyen egy szerencsétlen vagyok; és kifordította a nadrágja rongyos zsebeit. Úgy állt az 57/b jelzésű, betonszürke, hatemeletes panelház kapuja előtt, mint egy bohóc; nem hoztam el... kénytelen vagyok csöngetni; rideg női hang vakkantott; igen?...; és a férfi alázatosan, kuncsorálva szólt hozzá; én vagyok... hallasz?... megismered még a hangomat?... igaz, megismered?... nem is tudnád elfelejteni, igaz?; kedveskedve göcögött egy sort, de miközben erőlködve udvarolni-szelídíteni igyekezett a nyilván réges-rég nem látott asszonyt, arra ügyelt leginkább, hogy beszéljenek. Amíg ő beszélhet a kaputelefonba, addig nem reménytelen, hogy rendezze az életét, hogy legalább normális válássá és vagyonmegosztássá változtassa a kitaszítottságát; ha akarsz, kinézhetsz az ablakon... gyere a nagyszoba ablakához... figyelj!... egy barátommal jöttem... vagyis egy hivatásos ingatlanközvetítővel...itt áll mellettem, és segítene nekünk...; de a nő nem engedte beszélni; Azt ajánlom, tűnj el!... legjobb, ha még a környékről is eltűnsz! Ne próbálkozz! Semmivel és senkivel se próbálkozz! Elegem volt belőled! Nekem semmiféle ingatlanközvetítő segítsége nem kell... Mit kezdjek egy ingatlanközvetítővel!? Most már hülye is vagy! Gazember és

hülye... Mit akarsz egy ingatlanközvetítővel?! Mi?... mi a fenét jössz nekem a hülye dumával? Az ingatlanközvetítő ingatlant közvetít, itt meg semmit se kell közvetíteni; a férfi közel hajolt a csengőhöz, szája csaknem érintette a hullámos ráccsal fedett mikrofont; nyomd már meg azt a kibaszott gombot... a kurva életbe, hogy rohasztana meg... nyomd meg, ha nem akarod, hogy rád gyújtsam ezt az egész szart...; mocskos fejbőre sötétvörösen lángolt, orrcimpája reszketett. Ahogy megkapaszkodott a felcsengető billentyűk táblájában, és mutatóujjával folyamatosan lenyomva tartotta a saját lakása gombját, véresre horzsolt kézfejét és hosszú, sárgásszürke körmét is megmutatta. Két nappal korábban elrejtette a kezét? Hogyan lehet ezt? A nő jól hallhatóan zihált és fújt, de nem tette helyére a kaputelefon hallgatóját; figyelj rám!... figyelsz? Én szép szóval, jóakarattal jöttem... tanúm van rá, hogy jóakarattal, de ha veled nem lehet tisztességesen tárgyalni, kihívom a rendőrséget... annyit mondok, hogy most megkeserülöd... tanúm van rá... ne hidd, hogy mindent megtehetsz... hogy a türelmemnek nincs határa... nem erőszakoskodtam eddig... nem mondhatod, hogy erőszakoskodtam... tiszteltem benned a nőt, az anyát, bár te azért csak egy rohadt, számító kurva vagy... egy ribanc... magunk közt szólva egy kurva, és már annak se az igazi... megnyomod végre?... azt hiszed, csak szájalok?... fenyegetlek?... annyit mondok, hogy nagyon megbánod!... most tanúm van... nem is akárki... és figyelj!... felőlem az egész utca meghallhatja... énnekem nincs semmi rejtegetnivalóm... te akarsz engem kisemmizni... te kényszerí-

tesz, hogy ordibáljak itt... jó, ordíthatok... hadd hallják. Majd elveszik a gyereket tőled... azt hiszed, megtarthatod?... a lakást, a gyereket, a gyerektartást! Azt hiszed!?... de csak az kell, hogy kinyissam a számat, hogy elmondjam végre, hogyan próbáltál megmérgezni... és ha nem vagy olyan rohadtul gyáva, sikerül is... azt hiszed, arra nincsen tanúm?... azt hiszed, tényleg hülye voltam... egész idő alatt hülye?! Nem, nem voltam hülye... és most meg is fizetsz! Én mondom, megfizetsz! Nem kell nekem már sok... mindent megfizetsz... azt is bánni fogod, hogy nem döglöttél meg az anyád hasában...; János ellépett volna, de a férfi utánakapott. Könyörgőn és vadul megrázta a fejét, szavak, főként a kaputelefonban is hallható szavak nélkül kellett tiltakoznia, mégis félreérthetetlenül. Túljátszotta hát, úgy forgatta a szemét és mutogatott a saját szívére, mint a korai némafilmek tragikus hősei. „Ne hagyjon itt!" vagy „Most már nem hagyhat magamra!" – ilyesféle felirat kerülhetne ide, és János visszaintett, sokkal bizonytalanabb jelentéssel, hogy de igen, itt hagyom, vagy hogy jó, jó, csak fejezzük be ezt a kínos jelenetet, hogy jövök én ehhez, miért ráncigált ide, milyen jogon. Lerázta karjáról a másik mocskos mancsát; na figyelj!... van még fél perced... már csak huszonnyolc másodperc... hülye tyúk!... hallod, ugye? ketyeg az óra!... és te most döntesz a sorsodról... én már csak annyit mondhatok, hogy most döntesz!... én figyelmeztettelek... tanúm van rá, hogy minden után még én figyelmeztettelek; és közben a mikrofonhoz tuszkolta volna Jánost, azt tátogta, hogy „mondjon neki valamit... beszéljen maga is!"

A házból épp kijött egy idős, vékony, sokdioptriás, fekete keretes szemüveget viselő férfi, és rezzenéstelen arccal csukta be maga mögött a kaput, mintha nem látná, nem hallaná egykori lakótársát, még csak meg se tagadta a nagyon is alázatos kérést, hogy beengedje. Az öregember minden lehetséges mozdulat vagy grimasz nélkül egyszerűen lerázta, elfordult, ahogyan a koldus kuncsorálásáról sem vesz tudomást valaki. Nem firtatta, hogy János miért ácsorog a lerobbant pasas mellett. A kaputelefon sistergése ugyanekkor megszűnt. Az asszony nyilván visszaakasztotta helyére a hallgatót; meglássa, megölöm... magamat is, a gyereket... aztán magamat is; leroskadt a kapu előtti lépcsőre, s mintha gyomorgörcsei volnának, előrehajolt, fejét, kezét az ölébe zárta, összegömbölyödött, fölpúposodott hátán az ócska szvetter repedni készült. Saját zsíros haja is szíjként csapkodta a nyakát, ahogy jajgatva, nyüszítve jobbra-balra lengett, himbálta magát. Mint egy halottsirató; nyugodjon meg!... majd ha megnyugszik... majd keressen meg az irodában!... hallja, ugye?... ne csináljon semmit meggondolatlanul!...; örökre mégsem kísérgetheti ezt az őrültet. Néhány lépés után visszanézett János. A férfi ugyanott ült, fejét a fal és a kapu szögébe döntötte. Fönt pedig, az egyik ablakból valaki őt figyelte, esküdni mert volna, hogy a függöny mögül őt leste.

KERGESD EL!

51
Kergesd el!

A nő negyvenes éveinek elején járhatott, lenge, suhogó anyagból készült sötétkék nadrágkosztümöt viselt, kék tűsarkú cipőt, kék táskát; a napszemüvege, amit a villanyvilágításos irodában sem vett le, szintén kék volt, olyannyira kék, hogy aranyszőkére festett és rövidre nyírt haja jólesően megzavarta a már-már tömény kékséget. Akárcsak a parfümje: tavaszi virágok illata és üdesége. A legegyszerűbb, ha itt hagyom magának a névjegyemet, mondta, vagy inkább, mint áriát dalolta, és gyűrűkkel díszített, hosszú, fehér ujjai közül az asztalra ejtette a kis kartont. Ezen címet, telefonszámot, mindent megtalál, de készüljön fel arra, hogy a férjemmel kell egyeztetnie, mikor nézheti meg a lakást. Ahogy mondani szokás – és évődve mosolygott –, válófélben vagyunk, én két hónapja elköltöztem, és eddig türelmesen vártam, hogy a férjem majd lép valamit. Úgy tűnik, nem lépett. Velem legalábbis nem közölt semmit, de hát ideje most már, hogy rendezzük a dolgokat... ahogy mondani szokás, a piszkos anyagiakkal is törődni kell... sajnos... Szóval legyen szíves ezen a számon felhívni a férjemet... nem tudom megmondani, melyik napszakban... nála ez is kiszámíthatatlan... előbb-utóbb meg fogja találni, és beszéljék meg, mikor fogadja magát.

Felállt, az üvegajtóban mintha egy pillanatig magát nézné, nyilván elégedetten, mert töretlen

derűvel, magabiztosan akkor ígérte Jánosnak, hogy a sikeres eladást követően ő majd itt, ebben az irodában kér ajánlatot egy kisebb lakásra.

A férj az első próbálkozás első csengetésére felvette a telefont. Tessék!, dörrent, de hogy János bemutatkozott, és a Koleszár-féle ingatlanközvetítőre hivatkozott, a férfi közbevágott: nincsen dolgom semmiféle ingatlanközvetítővel; és bumm, a vonal megszakadt, valahogy mintha a dühös mozdulat keltette rezgéseket is érezné János a tenyerében. Fújt egyet, újra tárcsázott. Tessék!; most ugyanolyan ingerülten hangzott a jelentkezés. Kérem, uram, hallgasson meg! Az imént félreérthetett... én nem vagyok ügynök... vagy... szíveskedjen meghallgatni! Engem az ön felesége bízott meg... Tovább most sem jutott János, mert a férfi üvöltve tiltakozott, hogy neki nincs felesége és nincs dolga semmiféle ingatlanközvetítővel, de elzárkózása mégsem volt olyan rendíthetetlen, mert a kelleténél többször és több szóval ordította, hogy nem akar eladni, nem akar venni, és nem akar bérelni lakást, egyáltalán nem akar lakásügyekkel foglalkozni, sőt, semmiféle ügyekkel nem akar foglalkozni. Mikor lecsapta a hallgatót, János megkönnyebbülten biccentett.

Az asszony másnap olajzöld szerelésben állított be, csengetnie sem kellett a kapunál, mert éppen jött ki valaki, a nő rámosolygott a lakóra, és mutatóujja zöldre festett műkörmét az ingatlanközvetítő felé bökte; oda megyek; és belibbent. Megismer?, kérdezte kacéran Jánostól; gondolom, ennyi arcot, ennyi nevet nem tud magában elraktározni...

Nevetett a férje dühöngésén; hát igen, ahogy mondani szokás, nem ok nélkül hagytam el a terepet... ő ilyen... hallhatta... de maga nem sértődött meg, ugye? Jaj, meg ne sértődjön! Ez a gorombaság nem magának szólt... higgye el, a férjem nem tud másképpen viselkedni... nem tud... én próbáltam kivárni... tudja, meddig próbáltam? Majdnem hat évig!... De közben csak még durvább lett... Kiállhatatlan. Egy közönséges pokróc!... De képzelje, három diplomája van... és... ez a legjobb vicc... képzelje, a férjem diplomata... Jószerivel az... olyasféle. Na, figyeljen rám! Ne adja fel! Magának sikerülni fog. Ha józanul gondolkodik az ember... márpedig előbb-utóbb a férjemnek is józanul kell gondolkodnia... megérti, hogy a lakás fele az enyém... mondjuk inkább, a lakás fele is az enyém... márpedig ahhoz, hogy azt a felet megkapjam, el kell adni, a pénzt szépen elfelezni... a berendezést is el kell adni... vagy elosztani, ugye... és ha nem akarja kulturáltan elintézni, akkor másképpen fogjuk, de előbb-utóbb ugye, el kell intézni, és őrjöngéssel... telefon-lecsapkodással nem sokra megy... be fogja látni... ez nem módszer, mert én nem hagyom magam kisemmizni... Nézze, próbáljuk újra... próbáljuk együtt!... Tudom... hiszen eleget tapasztaltam, hogy a férjemhez emberfeletti türelem kell... én most segítek magának...

És a nő diadalmasan, mintha ott, akkor egyszeriben mégis meglelte volna a legjobb módszert, félig felemelkedett a székről, a monitor túloldalán fekvő telefonért nyúlt, maga elé húzta, s már billentyűzte is a számot. Az első kicsöngésre gúnyosan biggyesztette metálzöldre kent száját, és János

felé biccentett: most figyeljen. A csöngetések szabályosan, de valahogy elnyújtottan követték egymást – talán csak az asszony ingerültsége és sürgető erőszakossága miatt hallatszott hosszabbnak egy-egy jelzés. Aztán bekapcsolt az üzenetrögzítő, és a kattanást követően a férj máris ordított: akárki vagy, te szerencsétlen... az a ribanc játszik veled... ne hagyd, hogy bolonddá tegyen!... kergesd el, üsd agyon, csinálj vele, amit akarsz... a legokosabb, ha megölöd... átkozott ribanc!... az egy átkozott ribanc!...

És a vonalszakadás után János most is hallani vélte a sohasem látott, bikahangú férfi hördülését meg a telefonkagyló koppanását. Egy keskeny nyakú, fehér váza lebillenhetett a polcról, vagy a telefonkönyv zuhant ott a földre.

Ez ügyvédre tartozó probléma...; de a nő türelmetlenül legyintett; isten őrizz!... eszemben sincs ügyvéddel bajlódni!... És engesztelőn-csábosan felnevetett; őrült az az ember... most maga is hallotta: egyszerűen őrült... ahogy mondani szokás, egy vadbarom... megmondtam előre... mindegy... akkor is intézkednünk kell, és én magát választom... igen, én magát választottam... és azt mondom, hagyjunk fel a telefonálgatással... oda kell mennie! Odamegy, és... nem fogja elzavarni... azt mégsem teheti... maga meg fogja értetni vele, hogy akkor jár a legjobban...

János a fejét ingatta; nem. Ez ügyvédre tartozik; de a nő még mindig ült. Egy töredékpillanatig felsejlett, hogy talán sírva fakad, összetört lesz, szánni- és gyámolítanivaló, de a lehetőség épp csak átsuhant, alakot sem öltött, talán még lehetőség

sem volt, mert ami valójában és szinte azonnal megmutatkozott – a retiküljén tartott kézfejét kifordította és az állát is felvetette –, persze, mi más?: gyakorlottan előkapott konzervsértettség; én tudom, hogy maga ezt játszva megoldja...; a hangját magasabbra emelte, tagoltabban és metszőbben beszélt; hiszen magának érdeke, nem?... maguk itt szolgáltatást nyújtanak, igaz?... magának teljesen közömbös, hogy dühöngő őrült-e a férjem, vagy... mit érdekli magát a kliens lelki világa; s hogy János rezzenéstelenül csak kivárt, a nő egyre ellenségesebben pattogott; szóval nem akarja árusítani a lakásomat?!... Felbecsülni sem hajlandó?!... De mégis, mit gondol magáról?... mi ez itt?... és kicsoda maga! Ez nem ingatlanközvetítő! Aljasság! Ez itt valami pénzmosó... Egyáltalán: maga vezeti ezt az irodát?... Vagy van főnöke?... Mi a frász ez? Jóhiszeműen hová csöppentem? Mi ez tulajdonképpen?! Maga a tulajdonos?... Fogadok, hogy nem maga... nem úgy néz ki... maga csak egy alkalmazott... és nagyon nem örülne, ha panasszal fordulnék a tulajdonoshoz...

János felállt. Ahogy hátrább húzta a forgós székét, az asszony is felugrott. Ösztönösen, védekezve mozdult, mint akit gyakran megütöttek, s közben mégsem a büszkeségét igyekezett villogtatni – megvárta volna, hogy János kituszkolja az irodából.

A névjegye még másnap is a számítógép mellett hevert. Csupa kettesből és hetesből összerakott telefonszám. János hagyta, hogy az ismeretlen lakásban hosszasan csörögjön a telefon, hogy kattanjon az üzenetrögzítő, és a férfi újra elordíthas-

sa: akárki vagy, te szerencsétlen... a legokosabb, ha megölöd... átkozott ribanc!... az egy átkozott ribanc...

52
Mállik

Az átlátszó, virágmintás otthonka alatt csak bugyit és melltartót viselt, a műanyag a bőrére tapadt, és a verejték éppúgy átütött rajta, ahogy a plafonon az esővíz; nem és nem hajlandók megcsináltatni, pedig egy társasházban ez kötelező... mi újra meg újra beázunk itt fent... látja, fölöttünk már csak a jóisten lakik... ha ugyan lakik valaki odafönt... de szerintem nem lakik senki... biztosan senki, mert senki nem törődik a más dolgával... ne higgye, hogy ez a beázás mostanában kezdődött... legalább négy éve... vagy hat is megvan... mit tudom... én már képtelen vagyok figyelni arra, ahogy elrohan az idő... minden... mindenki vágtat, tülekszik... nekem meg nincsen, aki intézkedjen... itt csak határozott fellépés segít... kemény, határozott szó... tőlem aztán senki az égvilágon nem tart, én nem tudok elintézni semmit... a szegény fiam meg... látta... huszonhét esztendős... most már így-úgy elboldogul az életben, de azért nem lehet rábízni semmit... ő már ilyen is marad... mint egy hatéves... mondjuk egy öt-hatéves gyerek; meztelen karján tenyérnyi fehér foltok, és a poros rózsaszín, virágmintás otthonka alatt, a nedves és szárazabb részeken is mint a vakolat, mállott a bőre. Fehér faszékre ültette Jánost a konyhában. A kredencről,

a falról, az üveges ajtóról is pattogzott a fehér zománcfesték. Az asztallapot átlátszó, fehér levelekkel nyomott nejlon takarta. A négy saroknál rajzszöggel volt rögzítve. Csak az imént törölhette le nedves szivaccsal vagy ronggyal, mert az apró vízgyöngyök még meg-megcsillantak. Az ablakkereten fehér nejlonfüggöny feszült, mintha festésre készülnének. A nő nem kérdezte, csak kedvetlenül közölte, hogy ad egy kávét, nehézkesen meggyújtotta a gázt, horpadt alumíniumibrikbe vizet csurgatott, és belezuttyantott egy kanál őrölt kávét; törökösen csinálom; bajos lett volna már tiltakozni. A zaccos lé pár másodperc után habzott, kifutott, a nő odakapott, megégette az ujját, sziszegve káromkodott, és szopta, nyalta a friss hólyagot; százszor, ezerszer megégetem magam... ezerszer már... ez a végzetem... nem tudom elkerülni... leforrázom és megégetem magam, és minél jobban vigyázok... vagy minél jobban félek a tűztől, annál inkább... egyszer majd bent égek a házban... ez lesz... az anyám is így halt meg... balesetben... égő cigarettával az ágyban elaludt... a nővérem meg én a nagymamánál voltunk... képzelheti, milyen az egy kislánynak... kicsi voltam, de később mindent elmeséltek... Mondja, hallott maga már tűzön járókról? Ez csak úgy eszembe jutott... ki kellene próbálnom, megtanulhatnám, hogyan kell, hogy ne fogjon rajtam semmi láng, parázs... ami éget... aztán meg a víz ellen is lehet valami; nagyobbra nyílt a szája, majdnem nevetett, a nyálcsöppök hátul aranyfogakon csillámlottak; szóval úgy akarom eladni a lakást, hogy valahol a környéken vegyek egy kicsivel nagyobbat... úgy kell árusítania,

hogy pénzemnél maradjak... nekem egy vasam sincs, de ha jól csinálja... ha kijövök a pénzből... úgy értem, ennek a lakásnak az árából másik lakást veszek... kicsivel nagyobbat, hogy ne legyek éjjel-nappal együtt a fiammal... csak egy kis fülkével nagyobbat akarok... a költözésre is tartalékolni kell, de ha így kijövök... azt akarom mondani, hogy ha maga ügyesen eladja, a fölös pénzt...érti?, ami mindenek után megmarad, azt szívesen elfelezem magával... erről senkinek sem kell tudni... ez csak a mi kettőnk dolga... maga, ugye, annyiért adja, amennyiért akarja... és ami megmarad, azt szépen elfelezzük... tizennégy-tizenötmillióért már simán kapok másikat, igaz?... de annyiért ez is eladható... még többért... ha ügyes, még többért; János tagadóan, vagy inkább kételkedve ingatta a fejét, az asszony szemközt ült, nézte, de nem akarta megérteni. Ösztönösen mégis hadarni kezdett, és a saját kávéscsészéjét szaporán, felgyorsult beszéde ritmusára ütögette a nejlonterítős asztalhoz; ez a beázás nem érdekes... rossz a szigetelés a tetőn... enynyi... már százszor, ezerszer megnézték... a lakók kötelessége a javíttatás... ezen nem lehet vitatkozni... ez kötelező, és ne féljen, meg is fogják csináltatni... csak határozottan kell fellépni... meg fogják csináltatni... közös költségen... ettől bárki megveheti... és aki megveszi, jól jár... mondjuk festetni kell... de festetni minden költözéskor kell, hát nem?... ki megy a mások szutykába?... festetni mindenképpen, mindenkinek kell... egyébként meg mi baj ezzel a lakással?! Semmi. Ha egy kis fülkével nagyobb volna... csak ennyivel, ni... hogy egy keskeny ágyat valahová betoljak... én a világért

nem mennék el... lift van... az, hogy negyedik emelet, csak jó... itt már nincs akkora zaj... meg por... én ezt nagyon szeretem... azt is, hogy magasak a szobák... az ember mégiscsak ember, és nem földigiliszta, igaz?... el se tudom képzelni, hogy mondjuk egy alacsony, földszinti lakásban éljek... nekem az nem kell... ilyet akarok... mondtam, hogy fölöttünk már csak a jóisten lakik; a mokkacukrot bádogdobozban tette az asztalra, de ő nem vett belőle, semmivel nem édesítette a sűrű löttyöt. Forrón felhörpintette, de amikor a csészéjével hadonászott, a zaccmaradék ki-kipottyant, rá a nejlonterítőre. A szája széléről is újra porrá száradt kávé pergett. János kavargatva feloldotta a cukrot, aztán hagyta, hogy amennyire lehetséges, leülepedjen a kávé, valamennyivel majd megbirkózik; én csak így, törökösen főzöm... ne izguljon, nem maga miatt csináltam... de ha nem kell, hagyja ott... a fiam édesen is megissza... ő akármit megiszik és megeszik... mint egy kis állat... mindent felfal... énnálam nincs maradék, mert ő mindent felfal, hiszen látta... a teste egy férfié, úgy is eszik, mint egy férfi... csak az agya hibás.

Az első héten ketten is megnézték volna azt a tető alatti lakást, de a megbeszélt időpontokban a nő nem engedte be a látogatókat. A fia szólt a kaputelefonba, hogy most nem jó. Itthon vannak, de nem jó. A nyár legaszályosabb hete volt, ennél kedvezőbb körülmények nem várhatók – akkor meg miért nem?!; ne kiabáljon velem... magának nincs joga kiabálni... elvégre azt engedek a lakásomba, akit akarok... kicsoda maga, hogy megmondja nekem, ki jöjjön hozzám!?... különben is...

akit igazán érdekel, eljön újra... nehogy bárki is azt higgye, kapkodok utána... ha tudni akarja, beteg voltam... most is beteg vagyok, de nem tartozom magának beszámolni... nem akartam beengedni, és kész ... magának pedig az a dolga, hogy felhajtson vevőt... a többi nem a maga dolga... megmondtam, hogy rendesen megfizetem, de semmi köze ahhoz, hogy kit engedek be...; a hangja rekedtesebb volt, de nem torokgyulladástól vagy náthától fedett. Részeg, gondolta János, részegebb, mint amikor beengedte őt a lakásba. A hátsó aranyfogait sörhab burkolja, a szája széle is sörhabos. Sört és pálinkát képzelt János. Hogy egyik kezével tartja a telefonkagylót, a másikkal meg pálinkát tölt a sörbe. Kortyol és még löttyint a pálinkából; maga nem rendőr... maga nekem nem parancsolhat; és rémülten nézi, ahogy a hab az üvegkorsóra tapad, rászárad, s pereg majd, mint a vakolat.

53
Sorstragédia

Megkérdeztem az orvost... többször is rákérdeztem, mert olyan szörnyű volt nekem... gondolhatja, milyen szaga van egy négynapos halottnak, és éppen a legnagyobb kánikulában... alig álltam a lábamon, de tartani kellett magamat, és mire az igazságügyi orvos szakértő kijött, már valamennyi hangom is volt, és megkérdeztem, hogy hirtelen jött-e a halál... emlékszem, így mondtam, hogy a halál hirtelen jött-e... mintha a halál valami vendég volna... vagy lehetne... váratlan vendég, aki

egyszer csak betoppan... így kérdeztem, hogy hirtelen jött-e, mert az orvos olyan furcsán nézett rám, és akkor már én is furcsának éreztem a kérdésemet... láttam, hogy nem is érti: engem csak az érdekel, szenvedett-e az anyám... illetve nem is az, hogy fizikailag mennyire szenvedett... nem akartam megmondani a teljes igazságot... és persze sohasem fogom megtudni, volt-e még ideje az anyámnak, hogy megértse, mégiscsak úgy hal meg... de az orvos azt mondta, nem... egészen biztos abban, hogy az agónia... ha egyáltalán volt agónia, rövid ideig tartott, néhány másodpercig talán... ettől még nem lettem nyugodtabb. Annyira felfoghatatlan... Tudja, mindenki sajnált... a rendőrök, az orvos, az összecsődült szomszédok... rettenetes csapásnak gondolták, hogy így, egyedül halt meg... hogy csak négy nap után találtam rá... borzasztó, hogy éppen külföldön voltam... csak egy hétig maradtam távol, és az utolsó három napban másra sem tudtam gondolni... amúgy is aggodalmaskodó vagyok... mindig a legrosszabbat feltételezem... de akkor volt észszerű magyarázat, hogy miért nem veszi fel a telefont... százszor próbálkoztam...Az ismerősök tudták, mennyire ragaszkodtunk mi egymáshoz... az anyám nem volt elhanyagolt vagy magányos... ő aztán tényleg nem. Meghallottam az elsuttogott megjegyzéseket is, hogy igazságtalan velem a sors... mert megesik... egyre többen halnak meg úgy az otthonukban, hogy napokig senkinek sem hiányoznak... még mumifikálódott holttestekre is bukkannak... de aki bennünket ismert, tudta, hogy mi mindennap találkozunk... azért sajnáltak, hogy mégis így kellett

megtalálnom, hogy hiába vagyok vétlen, a fájdalom így sokszoros... már az is, hogy nem lehettem mellette akkor... szegény, mondták rólam... hallottam, hogy így mondták... biztosan gyötri magát... borzasztó érzés neki, hogy négy napig itt volt egyedül egy halott... Különben az ágyában feküdt, rendesen hálóruhában... mert hajnaltájt halt meg, lehet, hogy álmában érte... talán fel sem riadt... szóval sajnált engem mindenki a szörnyű körülmények miatt is... a hálószoba ablaka persze nyitva volt... Jobb, ha nem beszélek arról, hogy először a szagot éreztem meg... hiába volt nyitva az ablak... amikor a kulcsommal kinyitottam a lakást... azt hiszem, nagyon gyorsan csináltam mindent... és futottam... aztán a szobaajtóban megtorpantam... a szag miatt... láttam, hogy fekszik, de az arcán... a szemét belepték a legyek. Úgy sikoltottam, hogy a szomszédból átjöttek... nem csuktam be magam mögött az előszobaajtót, hát bejöttek... három lakásban is meghallottak... képzelheti, hogy sikoltottam... de én nem is emlékszem erre, csak tudom, hogy nagyon kedvesek voltak a szomszédok, és egyiküknek volt annyi lélekjelenléte, hogy kihívja a rendőrséget... aztán már intéződött simán... át akartak kísérni a szomszéd lakásba, de csak megráztam a fejemet. Ott maradtam az anyám mellett, és arra gondoltam, hogy ha nincsen túlvilág... semmi... se mennyország, se pokol, se lélekvándorlás... mit tudom, még mi minden... szóval ha nincsen, akkor végképp semmi értelme annak, hogy mindez így történt... ha nincs halál utáni igazságszolgáltatás, ugye... akkor az apám átka tulajdonképpen rám szakadt... Elhessegettem a legyeket,

letakartam a holttestet... vigyáztam, hogy ne érjek semmihez, de az arcát mégiscsak le kellett takarnom... később a konyhában vártam, míg megérkezik a rendőrség... hamar jöttek... először hárman, aztán hívtak még... nem is tudom...valamilyen szakembert... a halottszállítót is... jó volt, hogy meg kellett keresnem az anyám táskáját, az igazolványait... fel kellett kelnem arról a konyhaszékről... a szerencsétlenségek idején legalább valami feladata legyen az embernek... és nagyon vigyáztam, hogy ne mondjak semmit a mi bizalmas családi ügyeinkből... nem is tudom, miért figyelmeztettem magam szinte túlságosan is józanul... így, ahogy mondom... figyelmeztettem magamat... persze hangtalanul... hogy valahogy ki ne kottyintsam, és nemcsak azért, mert nem adhattam ki akkor a halott anyámat... kiszolgáltattam volna az életét... hogy mondjam ezt?...megmutattam volna a sorsát... tulajdonképpen vadidegeneknek adom át, ahogy a teste... a szeme meg kiszolgáltatott lett a legyeknek... de nemcsak ezért... Nem tudom én ezt értelmesen elmagyarázni, de maga olyan jót tett velem, nagy-nagy jót, hogy túladhattam ezen a lakáson... soha többé nem akartam oda betenni a lábam... valahogyan meg kellett szabadulnom, és örülök, hogy jó emberek laknak majd ott... kívánom, hogy szebb életük legyen, mint az anyámnak... csak azért mondom ezt magának, mert jót tett velem, segített, és végig tapintatos volt... ezért vagyok magának a leghálásabb... a tapintatáért, ami nem közönyösség... nem bizony. Maga igazán tapintatos, pedig alig-alig akad már valaki, aki egyáltalán érti, mi az, hogy tapintat... a legtapinta-

tosabb ember, akit ismertem, éppen az anyám volt... velem is, mindig... pedig kislánykoromtól egyedül nevelt, és mégse... tudja, ez a legveszélyesebb... de ő sohasem telepedett rám, hagyta, hogy kialakítsam a magam életét... nagyon jól tudom, milyen sokat eltűrt az apámtól is... sok mindenre emlékszem, ami kettőjükkel történt... amit tudok róluk, az mind a saját emlékem, mert anyám akkor se, később se mesélt erről... nem panaszkodott nekem az apámra... soha még egy rosszmájú megjegyzést se tett... nem volt olyan, hogy ellene nevelt... és arra is nagyon jól emlékszem... akkor már nem is voltam gyerek... amikor az apám vissza akart jönni, anyám pedig csak ingatta a fejét... Olyan sokszor gondolkodtam azon, hogyan láthattam őket... mert minden mozdulatukra, a legkisebb moccanásra is élénken emlékszem, csak azt nem tudom, hol voltam, honnan néztem őket... lehetséges, hogy ott maradtam velük a nagyszobában?... nem mentem ki magamtól?... nem küldött el az anyám?... képtelen vagyok ezt felidézni... magamat nem látom, csak őket, ahogy apám könyörög, letérdepelt és könnyezett, és azt mondta, hamarosan úgyis meghal, anyám meg ingatta a fejét. Olyan volt, mint egy templomi szobor, amit mozdulni vélünk, és apám aztán előre nyújtva a karját, még félig térdelve... kivégzéseket szoktak így megfesteni... agyonlövése előtt az elítélt... biztosan látott már ilyen festményt... bennem így maradt meg... mintha a kivégzése előtt megátkozná az anyámat... rekedten... szinte hörögve mondta, hogy olyan nyomorultul halj meg te is, amilyen halálba küldsz engem... nem tudom pontosan, hogy így mondta-

e... a képekre jobban emlékszik az ember, mint a szavakra... de az biztos, hogy elhangzott az egyedül meghalás... hogy egyedül halj meg... egyedül rohadjál meg... Ez biztosan elhangzott, az anyám meg moccanatlanul állt... a legdúsabb képzeletű ember sem hihette, hogy megelevenedhet az a szobor... nemhogy megkönyörül... azt se, hogy valami életjelt ad... és apám egy hónap múlva halott volt. Azóta gyötört engem, hogy anyám akkor olyan kérlelhetetlen maradt... különben én anyámhoz ragaszkodtam, őt sokkal jobban szerettem, mindig feltétel nélkül... tulajdonképpen tudatlanul a pártján álltam, de nem tudtam magamban elszámolni az apám halálával... hogy kidobtuk... nem kegyelmeztünk... meg se hallgattuk... mindig többes számban gondolkodtam... És hát nagyon rossz volt, hogy anyámat nem kérdezhettem, erről nem beszéltünk... idővel nemhogy homályosult... egyre élesebb megvilágításban láttam azt a jelenetet... ahogy térdepelt, ahogy ingatta a fejét... ott történt, abban a nagyszobában, amit anyám a saját hálószobájává alakított... azt hittem mindig, hogy nem akar ott aludni, ahol apámmal együtt aludt... az ő régi hálószobájuk lett a nappali... most már nem tudom... lehet, hogy mindenki segíti a sorsa beteljesülését?... Hogy van ez? Minden csak utóbb... az élet után... vagy a legvégén áll össze... az is, hogy a lakástól szabadulva mintha megszabadulnék az ő tragédiájuktól... nem tudom, elmenekülhetek-e így... hogy most majd tisztább lesz-e az egész...

54
Libikóka

Engedély nélkül építették be a tetőteret, s attól tartottak, hogy még a bírság kifizetése ellenében sem sikerül legalizálni az ingatlant; kenőpénzzel persze mindent el lehet intézni... nagyon jól tudom... de ehhez én nem értek, és akárkinek mondom el az ügyünket, mindenki más tanácsot ad... fogalmam sincs, hogyan kellene hozzákezdeni... és abban is bizonytalan vagyok, hogy hozzá kell-e egyáltalán kezdenünk... Hat esztendeje lakunk itt, jól megvagyunk, megszerettük a házat, a környéket... az sem mellékes, hogy mindent saját kezűleg csináltunk a párommal... az ő bátyja segített meg az én testvéreim... sokat dolgoztunk, az igaz, de két hónap alatt lakás lett ebből a... semmi nem volt itt... gerendák, ócska cserepek és rengeteg lom... ládákban meg zsákokban olyan kacat, amit régesrég elköltözött lakók hagytak maguk után... ami senkinek se kellett... a ház lakói beleegyeztek, hogy idejövünk a párommal. Megérte nekik... mi ugyanis vállaltuk, hogy a teljes tetőszerkezetet rendbe hozzuk... abszolút megérte nekik... a tizenkét lakásból... mert a miénken kívül tizenkét lakás van a házban... a miénk a tizenharmadik, de mondtuk, hogy nem vagyunk babonások... a tizenkét lakás közül egy üresen áll, mióta mi beköltöztünk... az is egy szerencsétlen csávó... akié az a lakás... elmondom majd, mert nagy szám... ki tudja, mióta fenn kell tartsa az apjától örökölt műteremfélét... valahol őriznie kell ugyanis az apja hagyatékát... eszméletlenül sok festményt... állítólag híres festő

volt a papa... Aranyi... hallottál róla?... én nem, de az nem számít... Aranyi Ödön... mindenféle díjakat kapott annak idején... Munkácsy-díjat... meg talán Kossuth-díjat is, most meg a kutyának se kell a művészete... semmilyen galériának, képkereskedőnek... nem tudom, hogy vannak ezek a divathullámok... egyszer ajnározzák a művészt, máskor pedig mintha soha nem is élt volna... Na, tehát ez az egyik... aztán alattunk lakik egy nagy család... úgy értve, hogy a fiatalok a szülőkhöz költöztek, és már nekik is van két kisgyerekük... gondolhatod, hogy állnak anyagilag, ha így összezsúfolódnak... aztán a Hegyesi Zsuzsa... ő egyedül neveli a fiát, olyan tízéves forma gyerek... sejtelmem sincs, hogy van-e egyáltalán apja a srácnak... a Zsuzsa szerintem betöltötte már a negyvenet, de megpróbálja húsznak eladni magát... ezt szó szerint értsd, mert a Zsuzsa prosti... nem is titkolja... nincs ebből nálunk semmi gond... rendes, segítőkész csaj különben, és a gyereke legtöbbször az Olajos néninél vagy a Bakoséknál dekkol... a többi lakásban meg... ha jól számolom, akkor kilencben csupa idős ember él... három özvegyasszony, külön-külön persze... egy magányos öregember, egy hetvenéves nő a kilencvenvalahány éves anyjával... nem mind szegény, de azért látszik, hogy beosztják a nyugdíjukat, és a vésztartaléknak mondott pénzhez... mert mindannyian kuporgatnak, még aki azzal dicsekszik, hogy ő bizony nem fukarkodik, minek fukarkodna, a sírba úgysem viszi, amit megtakarít... szerintem még ezek az öregek is félretettek, legalább a saját temetésükre... még ha titkolják is, talán önmaguk elől is dugdossák... de valahogy

ösztönösen eltesznek, és a világért se nyúlnának hozzá... szóval nagyon is örültek, hogy mi megcsináljuk a tetőt... azt muszáj volt kijavítani... össze kellett volna adniuk a pénzt, de ettől megmenekedtek. Nekünk pedig szinte semmi induló tőkénk nem volt akkor... se örökség, se hozomány... a szülők nem segíthettek... csak a csupasz kezünkre hagyatkozhattunk... ez a lényeg... azért alakult úgy, hogy se a lakókat... vagyis a tulajdonosokat, se bennünket nem izgatott különösebben, van-e építési engedély... azt se tudtuk, mi az a tulajdoni lap... Mit kerteljek?... ezek nekünk kimaradtak, és nem vagyok boldogabb, mióta tudom, hogy jogilag teljesen rendezetlen, ahogy lakunk... akárki feljelenthet... lebontathatják a lakásunkat... kivéve, ha tudnám, hogyan kell megvajazni a dolgot; János sem tudta, és nem is igen értette, mit remél tőle a harmincas évei derekán járó, sörtehajú, alacsonyhomlokú, zömök férfi. Az ügyvédek megfizethetetlenek, panaszolta, és semmi garancia, hogy rendesen elintézik, amivel megbízza őket az ember; a párom hallani sem akar ügyvédről... azt hiszem, neki ügyvéd- meg orvos-fóbiája van... nem akarom átejteni, hogy a háta mögött belevágok az ügyintézésbe... a párom szerint nekünk egyelőre nem kell semmit se csinálni. A ház költségeihez hozzájárulunk, mint a többi lakó, sőt, busásan hozzájárulunk, mert a villanyóra nem a mi nevünkön van, az a társasházé... szóval úgy használjuk a villanyt... meg a fűtésünk is villannyal megy... mondom, a mi fogyasztásunk együtt van a házvilágítással, és az egész számlát mi fizetjük... mi soha senkit nem károsítottunk meg... és betartottuk az ígéretein-

ket... akárkit... akármelyik tulajdonost kérdezed, csak jót mondanak rólunk... de hát mégiscsak furcsa, hogy papíron mi nem vagyunk ott, ahol vagyunk... papíron a párom is meg én is a szülőknél lakunk, és nincs semmiféle ingatlanunk... mondjuk, igényelhetnénk lakáskölcsönt... abból kifizetnénk a büntetést... én belemegyek bármilyen hülyeségbe... aláírok akármit, ha tudom, hogy ezzel aztán rendeződik az egész. A párom meg azt mondja, nem érdekli, hogy a nevünkön van-e a lakás, úgysem akarja eladni, nem akar vele semmi mást, csak nyugodtan lakni benne... tudod, most hatodik hónapos terhes... az első gyerekünk lesz... állítólag fiú... én nem akarom feleslegesen idegesíteni a páromat, de ha az embernek gyereke van, nem élhet már olyan szabadon... többé nem lehet olyan felelőtlen... isten tudja, mi történik velem... vagy akármelyikünkkel... a gyereknek biztonságot kell adni...amennyire lehetséges... hát nincs igazam?... biztonságot kell teremteni, már csak a gyerek miatt is... de fogalmam sincs, hogyan rendezhetném ezt a dolgot... mondom, a párom szerint sehogyan se rendezhető már, és akármit lépünk, kipattan a botrány, de ha nem csinálunk semmit, akár az idők végezetéig ellehetünk így... nem tudom, őszintén megmondom, tanácstalan vagyok... hogy mi az érdekünk, mi a gyerek érdeke... tele van ezzel a fejem... a párom már engem is megfertőzött a bizalmatlanságával... hogy ügyvédhez ne... az ügyvéd a vérünket is kiszívja... az utolsó garasunkat is, aztán nézhetünk, mint a moziban... ezt bizonygatja... és ahogy itt jöttem a kirakat előtt, gondoltam egyet... próba – szerencse... te mit csi-

nálnál?; János ajánlotta az irodának dolgozó ügyvédet, és meggyőződéssel bizonygatta, hogy így, első hallásra egy laikusnak nem tűnik aggasztónak a helyzet, a jóhiszeműség könnyen bizonyítható, s ha nincs statikai veszély, legfeljebb kiszabnak valami szabálysértési bírságot. Figyelmesen és együttérzőn hallgatta a néhány évvel fiatalabb, s vagy harminc kilóval súlyosabb férfit; biztos vagyok benne, hogy simán rendeződik a helyzet... és rendezni kell... ha engem kérdezel, én rendezném... tényleg nem reménytelen... a mi jogászunk meg nagyon rendes tag. Azt megígérhetem, hogy nem fog átverni... de neked voltaképpen ingatlanközvetítésre nincs szükséged... vagyis én...; a férfi füle, alacsony homloka egyszerre lángba borult, zavart, vagy inkább ijedt volt, komisz és sokat büntetett gyerekként pislogott, mintha várná már az elkerülhetetlen megtorlást; bunkóság volt, hogy ide jöttem?... bunkó vagyok... igaz?... rád törtem... mi közöd neked ehhez; János pedig még zavartabban hebegte, milyen jó ötlet volt becsöngetni, tanácsot kérni, s amikor érzékelte, hogy a férfi mégis felállna és szégyenlősen elhúzna, elmenekülne a csöppnyi irodából, sután megemelkedett a székén. Mozdulatától a másik szinte visszazöttyent. Mint egy libikókán; milyen világ az, ahol ennyi segítség se várható... ha már ennyi se akadna... hiszen én amúgy is itt ülök... itt vagyok egész nap... láthatod.

55
Exhumálás

Az Aranyi-hagyatékot végül ládákba rakták, s elszállították egy újpesti ház száraz pincéjébe. Eredetileg nem volt az igazi műteremlakás, a festő még az ötvenes évek végén falat bonthatott, és hosszú, nagy ablakokat helyeztetett a kert felőli falba. A háború előtt állítólag az egész ház Aranyiék tulajdona volt, s négy vagy öt nagyobb lakásból állt. Az első emeletet a háziúr családja lakta, a többit kiadták, de a festő nagyon fiatalon elhagyta a szülői otthont, a párizsi és római akadémián tanult, és csak a háború után tért haza. Az apja akkor már nem élt, s a mama is meghalt, még azelőtt, hogy a fiú nyílt levelet publikált a kormánynak és a Magyar Dolgozók Pártjának címezve, jelképes gesztusként adta át a házat az államnak, pontosabban a dolgozó népnek, s megköszönte, hogy immár tanácsi bérlőként maradhat az egyik leválasztott lakásban. Ígérte, hogy műveivel bizonyítja majd, kiérdemelte a vezetés megbecsülését. Később a magas, nagyablakos, de mégiscsak egyszobás, hálófülkés lakást műteremként használta – a család néhány száz méterrel távolabb kapott három és fél szobás, teraszos, központi fűtéses, telefonos lakást. Aranyi Gábor Zoltán, a festő egyetlen gyereke a ház önkéntes államosításának évében született. Negyvennyolcadik születésnapján halt meg az apja, s lépett érvénybe a végakarat: hogy a festői életmű egyben maradjon, az örökös egyben őrizze és mentse a jövőnek. A bajszos, kecskeszakállas, sovány és mogorva mérnök megtehette, hogy hó-

napról hónapra fizesse a költségeket, és semmit se csináljon. A ház tetőterét beépítő, s amolyan gondnoki tisztet is ellátó fiatalembernek adott egy kulcsot; akármi adódhat... csőrepedés, tűz... akármi... ne kelljen feltörni a lakást... amúgy oda se kell bagózni; a férfi megmutatta Jánosnak a lakatlan műtermet – nem olyan volt, mint egy ritkán látogatott múzeum vagy gazdát vesztett otthon. Talán csak a bizalmas, szinte illegális behatolás miatt, ahogy a nagytestű férfi markába fogta a karikára fűzött két kulcsot – alsó zárba, felső zárba –, és krimikből ellesett, óvatos mozdulattal forgatta – széles, húsos arca kivörösödött az izgalomtól –, talán a rejtélyeskedés miatt mintha nem megnéznék, hanem exhumálnák azt a lakást; holnap idejön az Aranyi-lány... felhívott telefonon... hogy majd itthon talál-e... azt mondta, azért szól előre, hogy ne potyára jöjjön, mert ő már holnap nekikezd a műterem kiürítésének... először egy kukkot se értettem abból, amit karattyolt... lassabban, lassabban!... és még most se tudom, honnan, kitől kapta meg az én mobilom számát... mert nekünk, ugye, nincs vezetékes telefonunk, csak a mobil... a lány szerint ismerjük egymást... szerintem nem, én a létezéséről sem hallottam... azt mondja, ő Aranyi Bernadett, s hogy kérdezzem meg a lakókat... a régi lakók mind tudják, mennyire szerette őt a nagypapa... ő sok időt töltött gyerekkorában a műteremben, s most, hogy az édesapja ilyen súlyos beteg lett, ő át akarja vállalni ezt a gondot... így mondta, hogy gond... én meg magamban hozzátettem, hogy szép kis gond ez a jó pár milliót érő műterem... mármint ha a lány veszi át... azt mondta, ő

elszállíttatja a képeket... egyben az egész örökséget... már ki is vett egy arra való helyet... ő rendet csinál itt, kitakaríttat... ennyit megérdemel az édesapja... legalább ezt elvégzi helyette. Kérdeztem, hogy mi az apja betegsége, mire csodálkozott, hogy én nem is hallottam, milyen súlyos beteg... azt mondta, erről inkább személyesen... mármint holnap beszél... de hogy kórházban van a mérnök úr, és abból a kórházból nem is fog élve kijönni... Mit mondjak, köpni, nyelni nem tudtam... úristen, hogy én mibe keveredtem, és hogy fogok ebből kimászni?!... Megkérdeztem persze pár lakót, és azt mondják, ismerik ezt a Bernadettet... már felnőtt lehet... talán húszesztendősnél is több... utoljára a festő temetésén látták... igen, akkor már süldőlány volt... nem olyan vékonyka, girhes, mint az apja... szóval fogalmam sincs, mit csináljak én holnap ezzel a lánnyal. Még ahhoz sincs nekem jogom, hogy behozzam ebbe a lakásba... ki engedte meg? Az apja ideadta a kulcsokat, de nem mondta azt senki, hogy adjam tovább... Hogy a teljes igazságot tudd... mielőtt téged hívtalak, még telefonáltunk a mérnökhöz is... nem én, hanem a párom... mert kínos, ha mondjuk a lány veszi fel a telefont, hallja a hangomat... nem akartam én megsérteni... mit mondjak, hogy én nem ismerem, és módfelett gyanús... na, hát a párom telefonált... kitaláltunk egy mesét, de hiába, mert senki sem vette fel a telefont... bekapcsolt az üzenetrögzítő... letettük... már hogy a párom szó nélkül letette... mit mondjon, szegény? Sokszor próbálkoztunk... semmire se jutottunk. A párom szerint oda kell adnom a kulcsot... két-három lakó jelenlétében... esetleg valami

papírt is írunk, hogy átvette tőlem... engem nem terhel többé a felelősség... de a párom azt mondja, hogy éppen arra nincsen jogom, hogy ha a lány az örökös, ne kapja meg a jussát... és hogy ehhez nem kell ügyvéd, senki se kell, csak józan ész... legyen ott pár ember, aki tanúskodhat, meg legyen papír, de különben az az igazságos, ha szépen odaadom a lánynak a kulcsokat; János egyetértett az asszonynyal. A műteremszobában alig volt falfelület. Az egyik oldalt elfoglalták az ablakok – évek óta nem tisztították az üveget, mégse egyenlítődött ki a szintek közötti mocsok. Három-négy méter magasságban a sáros-szürke bevonaton annyira sem hatolt át a fény, mintha tejüveget ostromolna. Lejjebb, még a hokedliről elérhető táblákon is látszódott, hogy egykor, de mégiscsak karnyújtásnyi időben, amire a most élők akár emlékezhetnének is, akadt, aki ecetes vízzel lemosta a városi eső megszáradt pöttyeit, a port, a füstlerakódást. Hosszú nyél végére erősített szivacsot húzott errearra, vagy szarvasbőr kendővel, esetleg összegyűrt újságpapírral suvikszolt. A bejárónő pucolta az ablakot, vagy ahhoz külön ember jött – mindegy már. Bernadett talán elkéri a ház slagját, és kívülről azzal próbálja majd leáztatni, leveretni a több évtizedes szutykot. Nem veszélytelen, és nem biztos, hogy eredményes módszer. A nem nyitható üvegfalat inkább a háztetőről csigán leeresztett vagy toronydaru kosarával felemelt takarítók ápolják. Pénz kérdése, s egy renoválás költségeinél ez már nem számottevő többletkiadás. A műterem egyik oldalfalát, padlótól plafonig, nyitott, egy méternél is mélyebb polcrendszer foglalta el. Mind-

össze négy Aranyi-kép függött a szemközti falon – csendélet, tájkép, egy női akt és egy női portré –, a hagyaték tehát jobbára ezeken a polcokon pihent: a bekeretezett képek itt-ott fóliával, kartonlappal különültek el a szomszédjuktól. Sötétben és vakon préselődtek össze; jó, tudom, hogy ez nem a te reszortod... de hogyan mondjam meg annak a lánynak, hogy csak tanúk jelenlétében?... meg hogy mindent írjunk le... írjunk alá... azt kérdeztem a páromtól, hogy ő vajon nem sértődne meg, ha ezt mondanák neki... jó, odaadom a lakáskulcsot... persze, átadom, hiszen a magáé, de azért én baromian nem hiszem el, hogy tényleg a magáé... hát nem hülyeség ez így?; a vastag nyakú, széles arcú, pocakos fiatalember kétségbeesetten nézte a műterem karikán lógó kulcsait; olyan sok szélhámosságról hallani. Egészen ártatlannak látszó emberekről egyszer csak megtudom, hogy loptak, csaltak, hamisítottak... amikor a hírekben... vagy mondjuk, a Fókuszban hallom ezeket a stikliket, mindig arra gondolok, hogy engem milyen könnyen átejthetnének...aztán meg félek, hogy már át is ejtettek, csak nem veszem észre. Félek attól, hogy gyanútlan vagyok, hát inkább gyanakszom. A párom azt mondja, betegesen gyanakvó vagyok... én nem tudom, mi az, hogy „betegesen”... nem tudom, ebben a világban hogyan lehet valaki normálisan gyanakvó... hogy az éppen elegendő legyen... pontosan annyi, amennyivel megvédi magát... hogy nem nézik baleknak... hülyének... de nem is liheg meg szimatol fölöslegesen... nem tudom. Nem akarok én rendőrkutyát játszani, de közben meg biztosan tudom... komolyan... érzem, hogy

előbb-utóbb engem csúnyán... nagyon is csúnyán átvernek. Érzem, hogy az élet valami olyan seggre ejtést tartogat nekem, amiből aztán nincs feltápászkodás... ezért próbálok figyelni... de én még ezt a Bernadett lányt sem akarom bántani... akkor meg mit csináljak?... Nem tudom, mit csináljak... és nálam az őrült ritka, hogy ilyen bizalommal legyek... ahogy neked most elmondtam...; elvörösödött, és lenyelte a kikívánkozó vallomás többi részét. János legszívesebben felajánlotta volna, hogy persze, a baráti érzület arra kötelezi, hogy másnap idejöjjön, jelen legyen a kulcsátadásnál, segítsen hárítani a hangulat feszültségét. Igaz, hogy az egészhez semmi köze, nem ért hozzá, de akkor is, igen, a nagydarab, rémüldözős pasas számíthat rá, ingyen és bérmentve, akármikor – valahogy gondolattalanul mégis mást mondott: hogy sajnálja, de holnap délután nem ér rá, és halaszthatatlan az elfoglaltsága. Később csodálkozott, honnan, hogyan kapta elő ezeket a szavakat: „halaszthatatlan" meg „elfoglaltság". Pedig így mondta, s a férfi láthatóan nem is várt mást. Bólintott; később elmesélem, hogyan történt... hogy megtörtént-e egyáltalán... A csuda érti ezeket... talán el se jön a végén... de nem baj, ha aztán elmondom neked?

A gondnok-pár meg az egyik legrégebbi lakó, a nyugdíjas Bakosné jóval a lány érkezése előtt elfoglalta az íratlan forgatókönyv szerinti helyét: a kapuban álldogáltak, az asszonyoknál könnyű szatyor, mintha épp a szemközti mini-ABC-ből jönnének, a férfi seprűt fogott – ha bármelyik irányból fiatal nő bukkanna fel, élénkebben kell beszélgetniük. Bakosné állítólag jól emlékezett Aranyi Ber-

nadettre, hogy csakugyan eljárt a nagyapjához, és az öreg a maga módján szerette a gyereket. Előfordult, mesélte, hogy őt kérte meg az egyedül élő öregember, süssön valamit a kislánynak, csináljon például aranygaluskát; nem fogadtam el pénzt... pedig busásan megfizette volna, amit rendelt, de nekem nem ez a mesterségem... hát vett akkor egy nagy doboz bonbont, máskor likőrt... becsengetett, és úgy állt az ajtóm előtt, mint valami vőfély... hatalmas bokrétával... szóval roppant szívélyes ember volt... egyáltalán nem nagyképű... nem éreztette senkivel, hogy ő különb... vagy másféle jogai lennének... azt hiszem, nem volt itt senkinek semmi baja az öreg Aranyival, de ebben a házban mindig is békesség volt, és remélem, így is marad... A Berni egyébként... így hívta a nagyapja: Berni... ahogy én emlékszem rá... aranyos, hízelkedő kislány, csak meglátszott, hogy a szülők elváltak, és hogy nagy szüksége van... nem is az, hogy szeretetre meg törődésre, hanem biztonságra... úgy kapott mindenki felé, mintha lepkét fogna... annyira kívánta a gyöngédséget... Amikor jól beevett, a maszatos kis száját dörgölte az emberhez... utoljára aztán a nagyapja temetésén láttam, de hát akkor is még csak olyan kiskamasz-forma volt... isten tudja, milyen lett... manapság úgy elváltoztatják magukat a fiatalok... nemcsak a hajuk színét... mindent... nincs olyan huszonéves nő, akire rá merném fogni, hogy na, ő biztosan a Bernadett... nem, nem hiszem, hogy megismerném a régi vonásait; de amikor a lány odaért, senkinek se kellett fürkészni, még bemutatkozni se, mert Bernadett elérzékenyülten megölelte az öregasszonyt; a Bakos néni...

nahát!... a Bakos néni; és a sokdioptriás szemüveget viselő, kövér asszony pityergett. Négyen együtt mentek fel a műteremlakásba, Bakosné a lányra támaszkodott, és sietősen-türelmetlenül, de súgva kérdezett közben; hallom, hogy a papa... Mi van a papával, Bernikém?... hiszen még olyan fiatal... kórházban van a papa?; a tetőteret beépítő gondnok meg szabadkozott, hogy poros minden szék, poros az asztal, a szőnyeg, a kilincs; a mérnök úr meghagyta, hogy csak akkor nyissak be ide, ha valami hiba adódik; Bernadett krémszínű nadrágkosztümöt viselt, szőke hajába világosabb szőke csíkokat festetett, napszemüvegét a feje tetejére tolta, és nagyon is gyakorlatiasan nézett körül. Úgy tűnt, egy perc alatt felméri, mivel kell kezdeni a renoválást, s mekkora összeget kell a lakásra költeni, hogy beköltözhető legyen. A józan körülpillantás után újból meghatódott; hogy szerettem itt... egész gyerekkoromban itt volt nekem a legjobb, és nagyapa hányszor elmondta, hogy ha megnövök, nekem adja ezt a műtermet... lehetsz festő, vagy iparművész... nem akarta, hogy az legyek, de tudtam, örülne, ha a családi örökséget... mert tulajdonképpen az... az egész ház a családé volt... már a dédszüleim meg az ükeim is itt laktak... énnekem pedig elárulta a nagyapa, hogy örülne, ha én valahogy visszatérnék ide... hát most visszatérek... Szegény apu!... megkérdeztem, hogy akarja-e rendbe hozatni ezt a lakást, de csak legyintett... nem válaszolt mást, csak legyintett... szegény, ő már nem tud ennek örülni. A barátommal mi gyorsan hozzáfogunk. Holnap már csomagoljuk a képeket... szuper jó helyet találtam... szá-

raz, biztonságos raktárt... én megértem aput, hogy annyi évig tehetetlen volt ezzel... tökéletesen megértem... nekem mégiscsak könnyebb ezt elrendezni... akárhogyan is van... akárhogy érzek, nekem mégiscsak könnyebb.

56
Részemről végeztem

Estére magas lázam lett, bedagadt a torkom, fájt a csuklóm, a bokám, a hátam, négy napig a fürdőszobáig is épp csak elvánszorogtam – lehet hát, hogy gyerekes, vagy egyenesen hülye ötlet volt felhívni péntek délben a nőt, és kérni: hozzuk előre a hétfőre megbeszélt látogatásomat. Azt mondtam, segítene ezzel nekem, mert amúgy is arra van dolgom. Az asszony olyan sokáig hallgatott, hogy hallózni kezdtem; halló... nem tudom, hallható voltam-e eddig... azt kérdeztem, megnézhetném-e most a házukat... minthogy arra járok... megnézhetném?; még akkor is vontatottan, kényszeredetten nyögte, hogy „meg"; meg... hát ha így jobb... lehet most is... éppenséggel lehet most is; semmiféle dolgom nem volt a Nárcisz utcában, de ahogy megéreztem az influenza kíméletlen nyomulását, ösztönösen – egészséges vagy éppen torz ösztönnel – az akkor legígéretesebbnek mutatkozó üzlet után kaptam. Jobb lett volna, ha inkább az ágyam felé kúszok? Az ilyesmi nehezen eldönthető. De erős túlzás még feltételezni is, hogy a látogatás betegített meg. Igaz, amikor öklendezve kóvályogtam a lomkupacok mellett, és kísértést éreztem, hogy lerogyjak a járdaszélre kitett, mályvaszínű fotelbe – vigyenek el azzal együtt a cigányok, vigyenek el, ahogy nagymama mindig is fenyege-

tett, dobjanak fel a rozoga autójuk tetejére, spárgával kössenek a rozsdás csomagtartórúdhoz, mit bánom –, amikor jöttem el a Nárcisz utcai házból, és mégiscsak megálltam a törött székekből, kibelezett hűtőszekrényből, rozsdás lábosokból, vakotás tükördarabokból, páratlan cipőből, molyrágta bundából és még sok-sok másból, meg rengeteg papundekliből összehordott csendélet előtt – ez csendélet volt, ember nélküli, szánalmas-magányos rom –, és tekintetemmel valami pálinkásüveget kerestem a szemétben – ha találok, biztosan összeszedem minden erőmet, hogy kiemeljem, lecsavarjam a kupakját vagy kihúzzam a dugót, és szájamhoz emeljem: hátha most is figyel az ablak mögül a nő – de nem láttam semmiféle palackot, beértem azzal – mi mást tehettem? –, hogy megsimogattam a rongyos fotelt meg egy fiókjaitól fosztott éjjeliszekrényt – szóval amikor részemről végeztem a Nárcisz utcai ház tulajdonosaival, a vattával és sötétszürke felhővel tömött koponyámba éles fénycsíkként hatolt a felismerés: nem elegendő, ha innen, ezektől most elmegyek. Még azzal sem biztathatom magam, hogy valamitől megszabadultam.

Halványlilára festették azt a kétszintes családi házat, az erkélyek és a földszinti ablakokra szerelt vasrácsok ezüstszínűek, a kaputól a házig vezető ösvényre zöld posztót terítettek, a bejárat két oldalán sziklakert, kicsi szökőkút. Ahogy a kitömött kutya a kerítés mellett álmosan elhevert, megtévesztően valóságos volt, mondhatni élettelen-hű, de az épület kis kiugrói, tornyocskái, stukkói is elárulták, hogy a tulajdonosok mesésnek gondolták otthonukat, bár a háziasszony már a bejárati ajtóban panaszkodott; aligha választhattunk volna szerencsétlenebb időpontot... iszonyatos most errefelé... tényleg iszonyatos... de ha magának így jobb volt... holnap elszállít-

ják ezt a mocskot, hétfőre nyoma sem lesz, de akkor is... ez most illúzióromboló... pontosan tudom, hogy még magának is illúzióromboló... persze... nem a vevő látja, de azért másképpen hat ez az egész... elképzelheti, hogy más, amikor nincs itt előttünk ez a förtelem... fogalmam sincs, miért éppen a mi házunk elé kell hordani... tényleg... miért? Az ember senkitől se kérdezheti meg, hogy mégis, miért ővele szúrnak ki... pedig én legszívesebben megkérdezném, hogy miért éppen az utca legápoltabb háza elé... a férjem ilyenkor csöndesít... igaza van... az önkormányzatnál amúgy sem válaszolnának, és még hol lehet kérdezősködni?... de hát a végén nem kérdezünk... én sem kérdezek semmit... kibírjuk... az egész két napig tart... holnap elviszik... nem érdemes hőbörögni, csak most szerencsétlenül jött ki... ha a jövő hét elején jön, mást lát... erre a látványra még maga sem készült... jól mondom?... ez még a maga idegeit is kikezdi... minden tisztességes emberét... ezt nem így kellene... szégyen, ahogy ezt évről évre csinálják... és egyre szégyenletesebben... förtelem... az egész város förtelem... különben is, tíz év alatt valahogy más lett az egész város... mindenütt. Magának tetszik ez? Ilyen mocsokra, ilyen undorító kirakodásokra például nem emlékszem. Ez korábban nem volt... a fölgyűlt lom, az igen, de a sok harácsoló, kukázó, koszban turkáló... ennyi alja ember... érti, hogy mondom?... azelőtt nem engedték, hogy így szabadon garázdálkodjanak... És nem számít nekik, hogy ez mégiscsak jobb környék... egyáltalán nem számít, sőt! Szerintem ide még többen járnak kukázni... mióta itt lakunk... nyolcadik éve... igen, itt még sohasem hajtott el rendőr egyetlen ilyen kétes alakot se... esküszöm, egyetlenegyet se... akkor pedig nem lehet csodálkozni a betörések, gyilkosságok számán... a jobb környékeken miért nincs elég rend-

őr?! Mondja, miért?! Micsoda sületlenség, hogy errefelé nem járőröznek, nincsenek térfigyelő kamerák... Ha ötször elhajtanának egy ilyen hajléktalanforma mocskos alakot, hatodszor már nem merne idejönni. Meg lehet tisztítani ezektől a környéket... és nem kell haj de nagy erőszak... Nem. Csak egy kis figyelem. Meg szigorúbb törvények. Az ember végül akárhol él, odajut, hogy szigorúbb törvényeket akarjon... a jobb kerületekben meg a... nem mondhatom ezt másképp... a lepusztult proli helyeken is nagyobb szigorúságot akarnak... a többség azt akar; az asszony megmutatta az emeleti hálószobákat. Négy egyforma méretű szoba. A saját, sárga szobájával kezdte. Sötétsárga tapéta, vajszínű bársonnyal kárpitozott heverő. Az egyik falon padlótól plafonig érő Madonna-kis Jézus-poszter. A közös hálószobában mintha csak a hetente érkező takarítónő járna. Az ágy fölött családi fényképek, középen, a szemet azonnal odavonzó legnagyobb fotón a tulajdonosok láthatók esküvői öltözetben; a férjem csak este jön haza... gyakran csak késő este... vagy hazaszalad átöltözni, és már rohan tárgyalásra, fogadásra... mióta megkapta a kinevezését... harmadik hónapja, hogy főosztályvezető... azóta még zaklatottabb az életünk; gonoszkodva úgy képzeltem, hogy a férj vagy öt-hat évvel fiatalabb az asszonynál, és még gonoszabbul – a láz hatására? – bizonyosra vettem, hogy legalább tízzel kevesebbnek látszik: alacsony, vézna, és kétségbeesetten azért visel sötét keretes szemüveget, hogy feledtesse fejlődésben elakadt kamaszosságát. A szobájában minden barna volt, sötétbarna. Sötét dohány és sötét kávébarna. A fönti negyedik szobát vendéglaknak mondta a nő. Így: vendéglak. Eldönthetetlen, hogy viccesnek vagy bájosan régimódinak gondolja a szót. A szobaméretű fürdő mellett nagy gardrób; szépen elter-

veztük, igaz?... kényelmesen, tágasan; WC és zuhanyozó az alsó szinten is akadt. Nagy, amerikai konyha, az étkezőt és a nappalit eltolható üvegfal tagolta. Nem kértem se italt, se kávét. Látnivalót se kértem többet, úgy éreztem, ezerszer láttam ezt a házat filmeken. Az asszony nyilván elmesélte, hogy miért akarják eladni, de a történetéből semmire sem emlékszem. Mintha az új házuk már meglett volna – meg kellett, hogy legyen, ha tudatomból azonnal és nyomtalanul töröltem, még játszadozni se engedtem magamat a nekik keresendő ingatlan közvetítői jutalékával. Le se akartam ülni; nem rabolnám a drága idejét... az ingatlant természetesen már meghirdettük... internetes listánkon is szerepel...; a nő elnézett mellettem, ragadozó-tekintettel, feszülten, mereven bámult az utcára. Ős-öreg Lada állt meg a laposan elterülő szemét mellett. Két cigány – apa és fia lehetett – hajolt a mályvaszínű fotelhez, amikor távolabbról hujjogattak nekik, egy asszony tiltakozóan integetett, egy-két szót ordított is, ami úgy hatott, mintha kis, kemény csomókat köpött volna jó messzire. Az idősebb férfi erre visszaült a kocsiba, a fiatal – suhanc még – belerúgott a fiókjaitól fosztott éjjeliszekrénybe. A bútorrom reszketett, tántorgott – később, elhaladtomban, amikor meg kellett simogatnom, erőtlenül rándult. Végvonaglás volt az, engem meg rázott a hideg; látja, ide nem pofátlankodnak már... nem mernek... az egész kerületet úgy lepik el ma délután ezek a hajléktalan turkálók... a legtöbbje cigány... úgy kurkásznak a mocsokban, mint a dögevők... tisztára úgy... de tőlünk tartanak... nem bántottunk mi senkit, de tartanak... ennyi kell csak... ezt mondom... határt szabni. Ezek máskor is kipakolják a kukákat... nem várják az évi egyszeri lomtalanítást... ezek naphosszat mászkálnak a maguk területén... kiszedegetik a rongyo-

kat, a romlott ételmaradékot... felfordul a gyomrom... és tudja, mit keresnek legtöbbször? Pálinkásüveget... konyakos, vodkásüveget... az üveg alján maradt cseppekért vájkálnak a szemétben... derékig is képesek belehajolni... egy centiliter italért akár a kukába is belemászna az ilyen... és tudja, mit csinált a férjem?... három üres üvegbe... zöld üveg volt, nem látszott mindjárt a folyadék színe... szóval... úgy mondom, ahogy történt... a férjem belevizelt az üvegekbe... nem sokat... csak hogy maradéknak gondolja az a kukázó, és figyeltük az ablakból... innen, ahol most állunk... innen néztük, mikor megtalálta...; az asszony felszabadultan nevetett, az egész testével nevetett, még a formás, épp csak fedett melle közé lógó aranyfeszület is vidáman himbálózott.

57
Rászorít az élet

A nagymama magas volt, csontos, fekete keretes szemüveget viselt, erősen dauerolt haja, mint az alig cukrozott mák, inkább sötét. A kosztüm, a retikül, a férfias félcipő is sötét, és minden szorongatóan szigorú is. A szája furcsán csempének tűnt a fölső ajkán ülő, barna, érdes felületű szemölcsfélétől; az unokámnak égető szüksége van arra a pénzre... én megmondom nyíltan: nem könnyen hajlottam, hogy eladjam a telket... de most már nem bánom... az unokám kész aláírni, hogy magasabb kamattal törleszti a pénzt, mint amennyit az állam fizetne nekem... most nagyon készséges... akármit megfogad... elígérkezne az ördög öreganyjához is szolgálatra... hogy aztán meddig tart nála

ez az igyekvés, annak csak a jóisten a megmondhatója... Nem kizárt, hogy eladom a gazdagréti telket, szabályosan, ügyvéd előtt átadom a pénzt, és aztán soha többé egy forintot se látok belőle... nagyon is könnyen megtörténhet... ha arra gondolok, ami már eddig megtörtént... nincs min csodálkozni... ezt tanulta a börtöntöltelék apjától... a volt vejemtől... akit akkor lássak, amikor a hátam közepét... de még akkor se! Áldom az eszemet, hogy annak idején nem adtam a lányomnak ezt a telket... tizenöt... vagy nem is... már tizennyolc esztendeje... az unokám még kicsi volt... a lányom hozta szóba, hogy minek tartogatni... soha az életben nem húzunk arra házat, annyi pénzünk sohasem lesz... ezt a telket még az én édesapám kapta hűségjutalmul... de szép telek, jó helyen... mondjuk, igaz, nem volt lehetőség építkezni... de azért az érték... komoly érték... úgy tartom, hárommilliót megér... nem tudom persze, mennyit ér... hiába mondta akkor a lányom, hogy minek tartogatom... pár gyümölcsfáért kijárni... adót fizetni nem érdemes... de én tudtam, hogy valójában kellene nekik a pénz, azért okoskodik... meg azt is tudtam, hogy ha csakugyan megkapnák... ha ne adj isten, hozzájutnának ennyi pénzhez, három napig se őriznék... ne kérdezze, hogyan, mire szórták volna el... kitalálhatja bárki... elszórnák, elherdálnák ripsz-ropsz... sajnos, a lányom sem olyan már, mint gyerekkorában... fiatalon... tiszta és becsületes kislány volt, aztán, hogy elkerült tőlem, úgy megváltozott... egészen kiforgatta az az ember... sejtelmem sincs, mivel babonázta meg... elgondolhatatlan... ha ránéz valaki, nem értheti... először is, a lányomhoz

képest vénember... majdnem annyi idős, mint én... és szerintem rút is... alacsony... kisebb, mint a lányom... sajnos, azt kell gondoljam, hogy valamivel a markában tartja... nem tudom... zsarolja talán... mert higgye el, érthetetlen... nem lehet szerelmes valaki abba az emberbe... nem hiszem el, hogy bármi vonzót lát benne... és hiába váltak el törvényesen, érzem, hogy még most is mindenben az ő akarata érvényesül... látom a lányomon, hogy még a hatása alatt van... egyszerűen engedelmeskedik annak az embernek... az anyjával, a gyerekével... bárkivel szembeszáll, ha arról az emberről van szó... Szerencsére észrevettem én, mire megy a játék, és eszem ágában sem volt akkor megválni a telektől. Még csak az kellene! Hogy az én lelkemen száradjon valami bűnük... Szükségem van rá, nekem az a pihenés... azt mondtam, szeretek ott kertészkedni... a lányom erre csak megvonta a vállát, többet nem erősködött... biztos vagyok benne, hogy a férje tanácsára próbálkozott... elvették volna tőlem... eladatják és elveszik a pénzt... gátlástalanul megcsinálnának bármit... még most is... mindig figyelni kell, hogy be ne csapjanak... sajnos, ez így lett nálunk... és ezek a dolgok nem is változnak... én már látom, hogy az unokám is az ő útjukon jár... mondjuk, külsőleg nem hasonlít az apjára... szerencséjére nem... de a természetén meglátszik az apai hatás... ráadásul az, hogy mindig félt az apjától, még alakoskodóvá is tette... szerintem legalábbis attól olyan pislogó... azért tekergeti magát... a lányom nem volt ilyen... ilyen sunyiféle, hogy nem tudni, mi jár az eszében, mit várhat tőle az ember... engem meg nagyon is szi-

gorúan neveltek... az nálunk nem volt, hogy az édesanyám vagy édesapám ha rám néz, ne lássa meg minden gondolatomat... most azt mondja, aláírja a kötelezvényt, de az ember, sajnos, gyanakszik... a saját unokájára... ez a helyzet, uram, minek kerteljek, ez a szomorú igazság... hogy ma olyan világban élünk, ahol a szülő nem ismeri a gyerekét, a nagyszülő az unokáját, mindenki gyanakszik... és nem alaptalanul... sajnos, nem azért gyanakszunk, mert rossz a természetünk... mondjuk, nekem... én például nem volnék annyira gyanakvó, de rászorít az élet... mert sajnos, a becsületesség, az egyenes beszéd, a nyílt tekintet... ezek ma már nem kötelezőek... Az számít, ki mennyit keres, és ha túlköltekezik, ha elveri a pénzét, az mindenkinek tetszik... akkor sikeres. Az unokámnak is sokkalta több a fizetése, mint az én összes jövedelmem... a nyugdíjam, meg amit mellette összehozok... a gyümölcseladásból... ebből-abból... akkor miért van szüksége arra, hogy én segítsem ki... biztonsági őr a gyerek... elvégzett valami tanfolyamot, és rögtön alkalmazták egy hatalmas raktárban... sokat éjszakázik is, az igaz, de nem keres rosszul, kap külön ruhapénzt, a cég fizeti a telefonját, és tőle magától tudom, hogy mennyi az egyéb kereset ott... seftelnek persze... háztartási gépeket... ilyesmit raktároznak, oda szállítanak, onnan kiszállítanak... valahogy így megy... és nem kevés, ami csurran-cseppen... mindenesetre én elhatároztam, hogy behajtom rajta a kölcsönpénzt... szaván fogom... azt mondtam neki, rendben van, Bandi... a te kedvedért eladom a gazdagréti telket... anyádnak nem tettem meg, de a te kedvedért eladom, megkapod a pénzt, hanem ak-

kor úgy legyen, ahogyan ígéred... mert most esküdözik, hogy csak kölcsön kéri... hogy öt év alatt visszafizeti... kamatostul; még ott ült az irodában a nagymama, mikor Jánosban megfogant a saját gyakorlatával szembeni lázadás: nem megy ki Gazdagrétre, nem nézi meg a két szép őszibarackfát, a savanykás nyári almát termő legrégebbi fát, a mogyoróbokrot – nem. Ha az asszony hárommilliót mondott, meghirdetik hárommillióért, az adatlapra ráírja, hogy gondozott gyümölcsös, kis faház – ami így nem igaz. A gazos, rendezetlen telek nincs közművesítve, százötven méterről lehet kannában vizet hordani, a budi önemésztője ugyancsak felújításra szorul, a petróleumvilágítás vagy a gyertya persze romantikus, bár sötétedés után még soha senki nem maradt ott. A sufniban ócska szerszámokat, dobozokat, üres üvegeket találna, meg egy fotelt, de ágy, még egy keskeny heverő sem fér be. Már kétszer letörték a lakatot; úgy lopnak, rabolnak arrafelé is, hogy csak na... gyújtogatás is volt... de nekem nagy kárt nem okoztak... utoljára a szomszédom telefonált, hogy látja, betörtek, nézzem meg, jelentsem a rendőrségen... ezért én nem mentem a rendőrségre... úgysem csinálnak semmit... eltöltök egy fél napot a kapitányságon, aztán semmi... sajnálattal értesítenek... ismerem már ezt... és amikor az unokámnak mondtam, hogy betörtek... ő mégiscsak biztonsági őr, jobban érti ezeket a dolgokat... mondtam neki, de csak laposakat pislogott... tudod, miért törtek be?, kérdeztem... aki betört, az nem vitt el onnan semmit... de ott töltötte az éjszakát... látom a nyomokat... szemérmetlen nyomok... egy ilyen kicsi, szűk helyen... az

unokám meg a vállát rángatta, éppen úgy csinál, mint a lányom... és nem lehet a szemébe nézni... ujjlenyomatot vesznek, mondtam az unokámnak... blöfföltem, de erre azért felemelte a fejét... ujjlenyomatot?... nem tudom megmagyarázni, miért... nem tudom bizonyítani... de abban a pillanatban úgy éreztem, az unokám... a Bandi képes arra, hogy betörjön... sok mindenre képes az a gyerek; a magas, csontos, sötét és szigorú asszony hangja mintha bepárásodott volna, és a szája fölött az érdes felületű, barna szemölcs megrándult. Mint egy utolsót mozduló bogár. János ígérte, hogy még aznap kiteszi a hirdetést a kirakatba, és olvasható lesz az irodák kínálatában is. Megtesz minden tőle telhetőt, de nem biztathat sok jóval. Hosszadalmas lehet egy ilyen beépítetlen telek értékesítése; ha az unokájának sürgősen kell a pénz... erre nem számíthat azonnal... ezért nem kezeskedhetek; az idős asszony keményen bólintott; hogy mikor sikerül az eladás, az más kérdés... tudom. A jó szándék mindenesetre megvan bennem. Eljöttem, kész vagyok eladni az apai örökségemet... megértheti a lányom is, az unokám is, hogy én kész vagyok mindenemet nekik adni... mi mást tehetnék, hát nem igaz?

58
A Bazilikára látni

A sovány, keskeny arcú, sápadt fiatalember mintha romantikus regényből ugrott volna át ide az irodába. Hevesen gesztikulált, és a szeme lázasan csillogott. Orosznyakú, bő, fehér vászoninge vitorlaként

meg-megdagadt, ahogy vékony, botszerű karjával hadonászott. Erősen kopaszodott, a megmaradt vörösesszőke haj a fejbőréhez tapadt; eladni nem akarok... nincs mit, de megveszek egy lakást... úgy értve, hogy megmondom, melyik az a pesti... hatodik kerületi... közelebbről: egy Lázár utcai lakás, amit meg fogok vásárolni... vagyis visszavásárolom, mert abban a lakásban nőttem fel, és engem minden oda húz vissza... öt esztendeje készülök megvenni. Öt esztendeje, hogy meghalt a nagynéném, az anyám egyetlen és gyermektelen testvére... én voltam az ő pótgyereke. A szüleim halála után vele laktam... szerettem és sajnáltam... nem voltam már kicsi, rólam nem kellett gondoskodnia... pénzt hagyott rám ... és azt mondta a halálos ágyán, hogy igyekezzek visszaköltözni a Lázár utcába, mert ott majd megnyugszom. Az ő lakása... amiben most is lakom... az önkormányzaté volt. A néném készült, hogy megvegye... már-már ott tartottak, hogy a házban az volt az utolsó bérlakás... lehetett volna olcsón... kétszáz éves törlesztéssel... tudja, hogy van ez... az állam elpasszolná... de a nagynéném csak húzta-halasztotta, mintha érezné, hogy hamarosan meghal, pedig akkor még meg se betegedett... amikor meg beteg lett... amikor már tudtuk, hogy gyógyíthatatlan beteg, nagyon gyorsan történt minden... két hétig volt kórházban, és közben a szomszéddal megegyezett... akik közvetlenül mellettünk laknak... azok vették meg, és énnekem életjáradékot fizetnek... vagyis kosztolnak... mint egy kisdiákot... a bejárónőjük mos és takarít rám... ők fizetik a villanyt, a gázt... egyszóval mindent... jó emberek, és azt mondják, hogy olyan va-

gyok nekik, mint egy családtag, de azért ők is jól jártak, mert ha visszavásárolom a Lázár utcai otthonomat... ami ha józanul nézzük a dolgot... nem jogilag... mert nem kell mindennek az anyagi oldalát látni... szóval ha értelmesen, ember módra nézzük, akkor az engem illet... és ha ez rendbe jön, akkor a szomszéd ölébe pottyan, amiben most lakom... ami viszont nem az enyém... soha nem is mondtam, hogy én erre számítok... vagy jogot formálok. Nekem a Lázár utcában van a helyem, és ezt a nagynéném biztosan nekik is megmondta... kérte is őket... ezeket a szomszédokat, hogy segítsenek nekem visszajutni, de ők csak nyugtatnak... Erzsi néni csak mosolyog rám, hogy hát hogyan segíthetnének többet... megtesznek mindent értem, de legyek türelmes... gondolja meg, Palikám, mondja nekem, itt mindene megvan... mi családtagnak tekintjük... gondoljam meg, azt mondja, sohasem lesz olyan jó dolgom, mint az ő szomszédságukban... meg hogy úgy beszélek, mintha menekülnék tőlük, holott ők mindent megadnak nekem... betartják az ígéreteiket... így egyeztek meg a nagynénémmel, gondoskodnak rólam, ameddig csak szükséges... ne akarjam hát elhitetni másokkal, hogy ők szószegők... ne akarjam, hogy pokolra kerüljenek, mintha legalábbis kiforgattak volna... mintha visszaéltek volna azzal, hogy a néném meghalt, hogy én védtelen vagyok... beteg is valahogy... de azért tudom, hogy a nagynénám azt is meghagyta nekik, hogy segítsenek engem visszajuttatni a Lázár utcai otthonomba... nehéz helyzet, igaz?; János megkérdezte, mikor haltak meg a szülők, s hogy miért kellett odahagyni a Lázár utcai

lakást; ó, az már nagyon régen volt, hogy ott laktunk... éppen az, hogy akkor még minden rendben volt... még iskolába se kerültem... és amikor a szüleim elváltak, elcserélték... három szoba hallos lakás... emlékszem, az én szobámból... gyerekszobának mondták, az volt a legszebb... napos is... nagyobb, mint a szüleim hálószobája, és az én ablakomból a Bazilikára látni. Olyan jól emlékszem arra, hogy anyukámmal álltunk az ablaknál, nem beszéltünk egy szót sem, csak néztük a Bazilika kupoláját, és nyugodtak voltunk... nagyon nyugodtak... de akkor még tényleg kicsi voltam, aztán apu valahová vidékre költözött, sohasem jártam nála, nem is tudom pontosan, hogyan volt vele... azt hiszem, megnősült, aztán újra elvált, és a miskolci kórházban halt meg... nem tudom... nem olyan régen... hat vagy nyolc éve. Mi akkor anyuval Óbudára költöztünk, az óbudai lakótelepre, amit utáltunk... anyu úgy utálta azt a panellakást, hogy a nagynéném mindig szidta, előbb-utóbb megesz minket a kosz... amikor anyu meghalt... nem betegségben... annyit mondhatok, hogy nem betegségben halt meg, engem a nagynéném magához vitt... én is kórházba kerültem... nem akartam már élni, pedig csak tizennyolc éves voltam... ennek is már tizenöt esztendeje... mégis megvagyok; kényszeredetten felnevetett, felpattant, megkerülte a széket; és egy ingatlanközvetítő miben segíthetne önnek?; János kérdése meghökkentette, mintha egyszeriben ráébredne, hogy rossz helyre tévedt, másik ajtón ment be, elvétette a dátumot vagy félretárcsázott. Nyugtalanul körülnézett, aztán még hevesebben gesztikulálva ismételgette, hogy sokat, na-

gyon is sokat segíthet; sokat!... megszerezheti nekem a Lázár utcai lakást... ki tudom fizetni... és akik most ott laknak, szívesen eladnák, elcserélnék... szívesen költöznének Budára, zöldbe, de velem nem akarnak egyezkedni... isten tudja, miért nem akarnak... ez az ő dolguk, de én kifogok rajtuk, és azt kérem, úgy közvetítsen, hogy ne tudják meg, nekem kell az a lakás... Kántornak hívják a tulajdonost. Kántor György. Felesége van és két lánya. A férfi a nehéz eset... azt ajánlom, inkább az asszonyt próbálja megkörnyékezni. A nő egyszer megengedte, hogy körülnézzek a lakásban, még a gyerekszoba ablakához is odaállt velem, mutattam neki a Bazilika kupoláját, biztosan jószívű nő, megsimogatta akkor a hátamat, de azt hiszem, a férje megharagudott, azt mondta az asszonynak, hogy ez nem naivitás, hanem hülyeség, hogy engedhetett be egy ismeretlent a lakásba... hogyan hihette el az én megható mesémet... ezt mondta, hogy megható dajkamese... hogy megjátszom a beteget, a szegény árvát, aztán egyszer csak kipakoltatom a lakásukat valami bandával... nyilván én vagyok a felderítő... az asszony félt, azt mondta, hogy őt csak az nem csapja be, aki nem akarja... ő diétás nővér, neki oda kell figyelni a munkájára, és nem teheti meg, hogy azon törje a fejét, mikor, ki akarja becsapni, ki akar visszaélni a bizalmával... Amikor újra elmentem, azt mondta, ne haragudjak, de nem enged be a lakásba, a férje megtiltotta... így... hiába kérleltem, hogy beszélhessek a férjével, becsukta az ajtót előttem, és nem is válaszolt... ha meghallják a hangomat a telefonban, leteszik a kagylót, hiába írtam nekik levelet, ígértem fűt-fát... most már csak az

marad, hogy a tudtuk nélkül csinálom végig... hogy sejtelmük se legyen arról, ha kiköltöznek, enyém lesz a lakás; három szoba hallos?; kérdezte János, és a fiatalember már régen elhagyta az irodát, amikor a saját felidézett hangjában – mintha magnóval játszaná vissza, újra és újra vissza azt a rövid, tapintatlan kérdést – meghallotta a gúnnyal fűszerezett kétkedést. A buzi balettmestertől meg az Atlasz Biztosító osztályvezetőjétől, az indiai selyemképeket festő nőtől és az Országgyűlési Hivatal jogtanácsosától persze nem kérdezte, hogy a három szoba hallos lakás nem lesz-e sok. Semelyik jómódú hólyagtól, egyetlen menedzsertől sem, hogy mi a fenét csinál majd a házában, a kastélyában, a konditermében, a tükrös mennyezetű hálójában. De a fiatalember talán csakugyan nem hallotta bántónak a megakasztó kérdést; három szoba hallos... igen... most is ugyanolyan a lakás... ennyi idő után is... még a tapéta is hasonlít a mi régi tapétánkhoz... a nagynénémnek igaza volt. Ott megnyugodnék. Nekem oda vissza kell térnem; János az idősebbik Kántor lánnyal beszélt telefonon. Bemutatkozott, a Koleszár és Tsa Ingatlanközvetítőből beszél, azt mondta, a valamirevaló irodáknak közös szervezete van, amolyan szakmai kamara ez, hogy a százhetven társult, de gazdaságilag önálló közvetítő egymás ügyfeleit is kiszolgálja, lehet azonban, hogy nem egészen pontosak az adatai, hisz Kántorék nem az ő cégét keresték meg, de kéri, legyenek hozzá is bizalommal, ugyanis most náluk kínálkozik alkalmas lakás. A Pasaréten, pontosabban a Gyergyó utcában, igazán első osztályú helyen, a család igényeinek megfelelő. Úgy reméli,

megfelelő. Undorítóan nyálkás volt a hangja. Mint egy ingatlanközvetítőé. A lány pedig idétlenül vihogott. János még a pattanáshegeket is látni vélte fényes-nedves homlokán meg pufók arcán; azt se tudtam, hogy cserélni akarunk; gyanútlanul, talán szórakozást remélve faggatózott, hol van az a Gyergyó utca, és mekkora, milyen, ami kínálkozik; szerintem egy vasuk sincs a szüleimnek. Tizenkét éves Skodánk van, azt mondják, most már csak a roncstelepre vihető, de tisztességes munkával nem lehet annyit keresni, hogy új autót vegyenek... lakást meg még annyira sem... az a pasaréti biztosan többet ér, mint a mi mostani lakásunk; és János udvarias közönnyel kérdezte, hogy merre laknak, s mint aki lassan kapcsol, de legalább biztos kézzel tapint a jó fogantyúra; ezek szerint előbb még el kellene adniuk a lakásukat?; és magában kérlelhetetlen keménységgel leszögezte; hülyeség, baromság, eszükben sincs eladni. A fiú gyagyás. Nyilván nincs is pénze. Meg fogalma se, mennyibe kerül egy Lázár utcai három szoba hallos lakás. Többe, semhogy a szomszédoktól kapott zsebpénzből fizethetné. Gyagyás szegény. És tökéletesen reménytelen; de felíratta a lánnyal az iroda telefonszámát, megismételte, hogy a Koleszár és Tsa Ingatlanközvetítő; ki tudhatja... ha mégis érdekli az ajánlat a kedves szüleit, állok rendelkezésükre... ha esetleg mégis érdekli őket.

59
Mint a vér

A kapun babakocsit tolva éppen kijött egy fiatalasszony, János a sötétkék vászon bura alá lesett az alvó gyerekre, segített leemelni a két kis lépcsőfokon a nehéz és nehezen kormányozható alkotmányt, közben hátával kitámasztva tartotta a magától záródó, üvegezett ajtót. A kismama köszönte figyelmességét, és meg se kérdezte, kihez megy a házba. Turgonyinéhoz ment a második emeletre; a lépcsővel szemközt... nem kell keresgélni, ahogy feljön a lifttel... rögtön a liftajtóval szemközt; de János meg se nézte, lent várakozik-e a lift. Felszaladt a másodikra, s mintha versenyt futna, előrenyújtotta a karját, és a leghosszabb, középső ujja hegyével megnyomta a piros csengőt. A rövid, ám annál harsányabb tülkölés visszahőköltette, és a bejárati ajtó másik oldalán valaki fékevesztetten felzokogott. Nem nyögött, nem jajgatott, nem is szűkölt – az a hang mindez együtt volt, s még több, még reménytelenebb panasz, még iszonyatosabb kín és káromlás. Aztán motozás hallatszott, s végre azt mondta Turgonyiné – közelről, az előszobából, sőt, a bejárati ajtó másik oldaláról szólt –: egy pillanat. János megismerte a hangját.

A kicsi, tömzsi asszony pár napja járt az irodában, feltűnően igyekezett, hogy önállónak és magabiztosnak mutatkozzon, de szánalmasan suta volt már a megjelenése is. Minden a lehető legelőnytelenebb rajta: a hosszú, pliszírozott szoknya lapos sarkú szandállal szinte zsugorította, az ujjatlan fehér blúz kiemelte, milyen rövid a nyaka. Az

arcára kent pirosító, a vastag, tömpe ujjakra húzott zöld- és kékköves gyűrűk meg a színes nyaklánc azt is kétségtelenné tették, mennyire meddő harcot vív az idővel. Láthatóan szenvedett a mindenféle vereségtől – se fiatalosabb, se előkelőbb nem lett, hogy kiöltözött, s még sminkelt is –, de neki-nekibuzdulva rá is játszott a szánakozásra: mintha várná és megkönnyebbülten elfogadná a résztvevő pillantásokat. Cigarettától és alkoholtól mart hangján tartózkodás nélkül mesélt kudarcos házasságáról; most már nincs mire várjak... így igaz, ahogy mondom... jóformán eltelt az életem azzal, hogy vártam: majd elrendeződik minden... mások is ezt tanácsolták... legyen türelmem, mert ha kitombolja magát, idővel belátja a férjem, hogy mi összetartozunk. Beleegyeztem a válásba... elváltunk közös megegyezéssel... semmi követelés... semmi cirkusz... mindent olyan szelíden, annyira csöndesen fogadtam, mintha soha az életben nem is szerettem volna... de nehogy azt higgye, hogy a férjemnek egy jó szava volt ezért... észre sem vette, hogy én úgy mondtam le a jogaimról... mindenről... majdhogynem tálcán kínáltam annak a kurvának... persze... egy közönséges kurvához költözött... állítólag a kolléganője, de szerintem soha tisztességes munkát nem végzett... nem volt annak semmiféle állása... nekem megmondták, hogy egészen közönséges kurva... így hívják, akik az utcán strichelnek... hát nem? És én megfogadtam a tanácsokat, és nem hisztiztem... nem erőszakoskodtam... csak vártam, vártam... őriztem az otthonunkat, az ágyát... higgye el, sokszor megterítettem neki vacsorára. Úgy éreztem, na most majd beállít, bocsá-

natot kér... én meg a hülye fejemmel megbocsátottam volna... esküszöm, hogy meg... de eszébe se jutott... még meglátogatni se jött... hónapok teltek el úgy, hogy nem is láttam... néha elmentem a munkahelye felé, azt gondoltam, összeakadunk... úgy rendeztem, mintha véletlen volna... ha észrevesz, ha azt mondhatjuk egymásnak, hogy ni csak... hát te?!... azt gondoltam, segítek a sorsomnak... legyen neki alkalom, hogy szóljon, aztán valahogy újrakezdjük. Elhittem én a nálam okosabbaknak, hogy sokszor csak egy picike ürügy kell a dolgok rendezéséhez... miért ne hittem volna el jóhiszeműen, mikor közöttünk nem is történt semmi baj?... mert meg kell mondjam, azt még most sem tudom, miért hagyott el a férjem... mi volt az, amit nem kapott meg tőlem?... mi hiányzott neki? Azért, mert a mi házasságunk sokáig igazán boldog volt, azért tanácsolták nekem, hogy várjam ki, míg elvonulnak a viharfelhők... ezeket mondták... de most már nem akarok tovább várni. Elcserélem a lakást, hogy ne is kössön semmi a múltamhoz... csak ezért. Kétszobás lakás a Bocskai úton... felőlem az új lakás lehet egy sarokkal arrébb, de a város másik végében is... nekem nincs más okom, csak az, hogy tovább nem várok. Úgy akarok elköltözni, mintha egy másik életbe mennék, és talán az új helyen képes is leszek új életre... ki tudja, mit tartogat még nekem az élet... Megnézheti ezt a lakást... nálam rend van... tisztaság... én másképpen ki sem bírom, és a falban, a padlóban sem rohad semmi, mint sok helyen... én soha nem hagytam, hogy pusztuljon egy vezeték, egy vízcső vagy a parketta... tudja, hogy vannak

ezek?... alattomosan kezd rohadni, kikezdi az idő... és még ahol takarítanak meg törődnek ilyesmivel, ott is kikezdi... de nálam nincs ez a lelakottság... árban az sokat számít, igaz? Aki ért hozzá, észreveszi, hogy másképpen van... igaz? Én meg nem akarok mást, csak egy barátságos kis otthont valahol... Most már mindenki azt mondja nekem, nem normális, hogy tíz éve nincsen magánéletem... nem jön hozzám senki... ez így nem is otthon... nem élet az, hogy csak várni meg várni... mégis, mire? Ennyi idő után mire? Egyszer véget kell vetni... most már azt mondják, jobb lett volna, ha előbb lépek... ha már korábban elszánom magamat... de nem akartam, hogy én magam tegyem tönkre az életemet... nem akartam semmit elsietni... türelmetlenkedni... végül aztán lehet, hogy ezzel ártottam a legtöbbet; a Bocskai úti lakás – valaha talán közös szerzemény – Turgonyiné kizárólagos tulajdona volt, az asszony célzást sem tett arra, hogy a hűtlen férjnek jutott-e valami ingó vagy ingatlan érték, de panaszolta, mekkora terheket visel, milyen nagy a rezsi; nehéz az embernek egyedül helytállni, megfelelni mindennek... eleinte nem is tudtam, hogyan csináljam a dolgokat... időre kifizetni a számlákat... megjavíttatni, amit kell... mert nálunk ezeket a férjem tudta... amíg mi együtt éltünk... és szépen, boldogan éltünk együtt, énnekem úgy volt jó, ahogy ő akarta... aztán egyszer csak mintha rám szakadna az ég... nagyon szerencsétlen lettem. Legszívesebben... nem is tudom... gyakran azt kívántam, bárcsak meghalnék, és akkor azt mondták, majd kitombolja magát, és visszajön hozzám. Jó, gondoltam, igaz,

nagyon fiatalon esküdtünk meg, és a férjem még nálam is kicsivel fiatalabb... igaz, gondoltam... úgy lehet, hogy bepótolja, amit fiatalon elmulasztott... és akkor elkezdtem várni rá... úgy takarítottam, főztem, úgy csináltam a lakásban is mindent, hogy akármelyik nap jön, azt lássa, én vártam rá; hüppögés hallatszott a bejárati ajtó másik oldaláról, valami cuppogás is, és Turgonyiné másodszor inkább nyögte, mint mondta, hogy „pillanat". Mondja, hogy az ingatlanközvetítőből jött, s ha most nem alkalmas...? Megszólaljon? Várjon? Lopózzon el lábujjhegyen? Jobb kezével – amit elkapott a piros gombról, mikor olyan vadul tülkölt a csengő – még az ajtófélfát fogta, s mintha a tok meg lába alatt a szürkésbarna, kókuszos lábtörlő is vezetné a benti borzalmat. Mert valami borzalom lehet, a rosszullétnél sokkal borzalmasabb. Tragédia. Csak az imént bekövetkezett tragédia. Most már elszelelni sem lehet. Vár még tíz másodpercet, aztán csönget a szomszédba. Egyik szomszédba, másik szomszédba. Valahol csak lesz egy ember, aki segít. Végső soron be kell törni az ajtót. Azt a legvégső esetben. Előbb szólni kell a nőhöz. Mégiscsak szólni; asszonyom!... hall engem?... emlékszik, hogy megbeszéltük?; Turgonyiné, mintha álmából riadna, hunyorgott, mikor megnyitotta az ajtót. Két arasznál nem tárta szélesebbre. A haja csapzott volt, arcán elmázolt, koszos könny, mustársárga pongyoláján sötétvörös foltok. Mint a vér; ja, maga az!... uramisten! Elfelejtettem... most már tudom, hogy megbeszéltük... de én elfelejtettem... és nem is akarom... azóta megváltozott... ne haragudjon, de tárgytalan... az egész lakás-ügy tárgytalan... ne-

kem itt megváltozott; félreérthetetlenül visszamászott volna abba a borzalomba, amiből tétován épp csak kipislogott. Gyomorból felböffent pálinka- és nikotinszagot hagy maga után, és még valami émelyítően édeset. Szirupfélét. De mielőtt becsukta volna az előszobaajtót, János előrelépett. Akár egy nyomozó. Vagy betörő. Az asszony meg ijedten, önkéntelenül visszakozott, s ahogy lépésnyit hátrált és közben szélesebbre nyílt az ajtó, látszott, hogy a pongyola alul még foltosabb. A sűrű, vörös, ragadós lé a lábára csöppent. A konyhaajtó mellett, a hűtőgép előtt vörös tócsa, a fehér kövön még láthatóan terjedt, keskeny csíkok szivárogtak belőle, üvegcserepek alatt és között folyt a másfél liternyi eperszörp; ne haragudjon... nem szoktam ilyen kapkodósan... ne haragudjon... megfizetem inkább, hogy eljött... de most már nem akarom... semmit se akarok én már... látja, ez is most itt eltörött. Kiesett a jégszekrényből... éppen most... kinyitom a jégszekrényt, és durr... látja, miben vagyok... láthatja; a pongyola széles gallérjával törölte az orrát, és elszabadultan sírt, nyüszített; láthatja... de én megfizetem... maga igazán nem tehet erről... megfizetem; míg János felszedte az üvegdarabokat, Turgonyiné teleengedte vízzel a vödröt; ne... igazán ne!... megszégyenít; pár perc alatt kijózanodott, és hálálkodva ígérte, hogy hamarosan jelentkezik; hamarosan... mert most már lépnem kell csakugyan. Mindenki azt mondja, most már lépnem kell, mielőtt végképp késő lesz... ne haragudjon ezért, de hát láthatta, mi történt velem.

60
Pirított magyar

Jól van... felejtsd el... nem mondtam semmit... bocsánat... jól van, maga a főnök; félig felemelkedett a székről, idegesen matatott a dzsekije zsebében, zörgette a vékony, fényes-kemény, fekete műanyagot. A cipzár kiszakadt vége bénán lötyögött. Tudnia kellett, hogy semmit sem talál; egy szál cigivel azért kisegíthetne... ha három szálat ad, megköszönöm... maga jó ember... így igaz...maga jó... találkoztunk mi már, csak talán nem emlékszel, de én emlékszem, mert akkor is ilyen voltál... jó... ezt nevezem jó embernek... énnekem senkim sincs, akivel a gondomat megbeszéljem... hogy először is valami lakás kell... valami szállás sürgősen... de neked megmondhatom, ahogy van... piszkosul leégtem... és nemcsak az... tudod, nem mindenki jó... a legtöbben elkergetik a magamfajtát. Még belém is rúgnának... menjek vissza a sittre... mert csak ezt látják... és igazat adnak az asszonynak... hogy ő neveli a gyereket... de ki akarta, hogy ő nevelje?... meg hogy elvadítsa tőlem... elvette mindenemet... az otthonomat, a gyerekemet... mindent... hajléktalanná tett, és most azt ordibálja... lehetőleg úgy, hogy mindenki hallja... ordítja, hogy egy rohadt munkanélküli vagyok... hajléktalan, börtöntöltelék... én pedig nem ordibálok rá... mert mégis a feleségem... szégyelleném, hogy ország-világnak szidjam... különben szajha... most már én is tudom, hogy kurva... nem arról van szó, hogy nem tudom, vagy nem merem kimondani... én ki merem mondani, még ha a feleségem is, a gyerekem anyja...

neked megmondom... így van... de nem ordibálok... nem üvöltöm tele a házat, hogy az asszony tönkretett... hallja mindenki... különben akkor is az asszonynak adnak igazat... hát miért vetted el?... ha kurva volt, miért vetted el?... te tudod, hogy van, igaz?... amikor valaki fiatal... meg akkor még azt mondta, éntőlem vár gyereket, és én ilyen vagyok... az előzetesben is ilyen maradtam... én elsőre mindent elhiszek... mitől gyanakodtam volna, hogy kurva... megérted... igaz?... tudod, milyen, mikor benn vagy az előzetesben, a feleséged meg eladja a holmidat és fűvel-fával megbaszatja magát... már elnézést, hogy így mondom, pedig én nem vagyok mocskos szájú, és utálom a káromkodós faszokat... de neked megmondom, mert ismersz már... én nem vagyok az a munkakerülős fajta... én megcsinálok akármit... a legpiszkosabb munkákat is... és nem ártanék egy légynek se... annyira utálom az erőszakosakat... neki is csak azért tűröm el, hogy kiforgasson, és nem ordibálok a gyerek anyjára, mert én másféle vagyok... meg is van aztán az eredménye, látod... hogy jóformán hajléktalan lettem... nincsen semmim, és most már nem is tudom, mihez foghatnék. Ha valakinek megmondom, hogy az előzetesben voltam... és kérdezem tisztelettel, hogy a fenébe ne mondjam ezt meg!?... ott voltam... így igaz, de nekem nem kell szégyellni vagy titkolni, mert nem csináltam semmit... olyan ártatlan voltam abban a dologban is... autólopás miatt... de mondom, teljesen ártatlan voltam... egy szopós malac se ártatlanabb... figyelj ide! Már maga az, hogy autó!... mit érdekelnek engem az autók... jogsim sincsen, és az egészet meg-

próbálták rám sózni... jó, tudom, hogy azért, mert roma vagyok... egy cigány... kész... ennyi elég... meg aztán el se szaladtam, nem bujkáltam... minek bujkáljak, ha nem csináltam semmit?... hát nem igaz?, én tudom, hogy nem csináltam rosszat... senkinek sem csináltam kárt... végül ki is harcoltam az igazamat, csak éppen nem találok most munkát... megnéznek, megkérdezik, mit csináltam... és kész... itt szépen véget ér a mese... pedig én akármit szívesen elvégzek... a legpiszkosabb munkákat is, de egy magamfajtának nem hisznek... ez az igazság, hogy senki nem hisz... beszélhetek, be is bizonyíthatom... Érted a dolgomat?... Nehéz, mi? Gondoltam, azért megkérdezem, hátha van nektek olyan lakásotok... albérlet... vagy inkább ahol dolgozhatnék azért, hogy ott lakom... érted? Nekem nincs egy vasam se... semmim. Az asszony mindenből kiforgatott... még perelni se tudom, mert ahhoz rengeteg pénz kell... ügyvéd... így csórón jobb, ha semmibe se kezd az ember... mindenki az asszonynak ad igazat... nála van a gyerek, én meg, ugye, előzetesben voltam... kész... én készen vagyok... de kinek mondjam ezt? És mégiscsak meg kell mondjam... én készen vagyok... mihez fogjak így? Minden nélkül? Van két kezem, de az kevés... igaz? Ha meg füstös képű a haver, pláne, hogy kevés... én legszívesebben befeküdnék most egy kórházba... rám férne, mert készen vannak az idegeim... de nem lehetek beteg, mert nincs olyan kórház, ahol befogadnak... még egy kórház se! Ha nagyon törekszem... érted, hogy gondolom?... akire figyelnek... ha figyel rám valaki, mondjuk bevisznek egy kórházba és kimossák a gyomromat... nem

mintha innék... azt tényleg nem... nem bírom az italt meg nincs is miből... mindegy... a cigánnyal akkor is elbánnak, aztán kihajítják... amikor elengedtek az előzetesből... mert nem volt miért ott tartsanak... tényleg nem volt... semmit se csináltam olyat, és nagyon jól tudták, hogy nem csináltam... mindegy, valakit begyűjtöttek... kész, aztán mikor el kellett engedni, az a geci őr... az volt a leggecibb... ezt is úgy mondta, hogy mindenki meghallja... mikor már jöttem el, akkor mondta, hogy egy pirított magyarral kevesebb marad... tudod, mi az, hogy pirított magyar?... Cigány... ezt így mondta... ezek... akárki az anyánkat is károlhatja... engem senki se merne megvédeni... tudom, hogy nem... ne hidd, hogy más magyar megkínál így cigivel... még egy cigivel se, nem úgy, mint te... még akiben jobb érzés van, az se... és segíteni!... azt végképp nem... mondjuk, ha te segíteni akarnál... mondjuk, valaki ismer, és tudja, hogy én másféle vagyok... én nem hadoválok, senkit nem bántok, és bármilyen munkát megcsinálok... mondjuk, ha valaki... egy magyar kiállna értem... mert rokonszenves vagyok neki... érted, hogy gondolom?... ha azt mondanád magadban, isten neki, én hiszek ennek a csávónak... miért ne próbálhatná ki magát... ha mondjuk, te nem utálod a cigányokat... akkor is hiába... igaz?, hiába?, nektek sincs olyan lakáshirdetésetek... szóval olyan lakás, ahol elférek... egy nyanyánál, mondjuk... lehet ilyen, hát nem?... egy öreg vagy beteg... mit tudom, milyen bajjal... egy nénike, vagy felőlem bácsika... mindegy az... aki egymaga van... mondjuk, akire én vásárolnék, takarítanék neki... megcsinálnék min-

dent, amit akar... egy szavába kerül... és hidd el, nagyon is jól járna velem. Engem tényleg kenyérre lehet kenni. Aki jó velem, annak én mindent megcsinálok... ezt még az asszonynak is el kell ismerni, hogy jó voltam hozzá... nekem olyan nincsen, hogy asszonymunka... hogy férfinak nem való... én jobban főzök, mint az asszony... ünnepekkor csak én főztem... még a varrást is elvállalom, meg akármi szerelést... aki énhozzám jó szívvel van, annak én akármit megcsinálok... ki kell próbálni; annak az iroda melletti helyiségnek, amit a házmesterné egyszer megmutatott Jánosnak – a Koleszár úrnak is ajánlottam, de akkor annyira tele volt a feje... láttam, hogy nem is igen érti, miről beszélek... be se nézett, mert sietett, azt mondta, nagyon siet, majd máskor, de talán már nem is emlékszik, hogy én azt valaha említettem neki, pedig én csak jóakarattal, ugye?... maguknak az a kis hely éppen jól jöhet... a háztól... vagyis a lakóktól fillérekért megvehetnék vagy bérelhetnék... én csak jóakarattal mondom... nekem különben igazán mindegy, hogy használja-e valaki, de elgondoltam, hogy maguk összenyitják ezzel a takaros irodával, vagy hát lehet abból is akármit kialakítani... akármire jó az... –, annak a betonpadlós, meszelt falú odúnak éppen úgy nincs ablaka, mint az irodának. De betehető sezlon, szék, valami rezsóféle, lehet fűteni meg világítani. A férfi keze egyre jobban remegett, János meg észre sem vette, hogy míg hallgatja és szertelenül máris a szomszédba költöztetését tervezi, egyre a sovány, remegő kezet bámulja. Mereven, megbabonázottan, holott nem is igen látta, amire a tekintetét szögezte. Kérdés: van-e abban

az odúban folyóvíz. Végül persze kannában is tárolható. Legalább két kanna kell, lavór. Ha az emberiség évezredekig megvolt folyóvíz nélkül, most is kibírható egy darabig. Átvihet az irodából vagy a házmesternétől. Kit zavar, ha vizet vesz! A WC-t is pótolhatja vödör. Mindez megoldható. A férfi belezavarodott a történetébe, s már ő is a saját reszkető kezét figyelte. Szörnyen reszket, és nincs mód elrejteni – hová tüntethetné? Mit csináljon? Meg kellene magyaráznia, miért remeg a keze? Mintha az előkerült gyilkos fegyverrel szembesítenék; ne haragudjon... küldjön el... mondd, hogy táguljak már!; három ujja közé szorította a cigarettát, de ahogy behajlította a kezét, így csomóban sem tudta pihentetni. Egyébként alig szívta meg a parázsló szálat, inkább a szemét meg az orrát füstölte vele. A legelőször kínáltra mohón rágyújtott, akkor hálálkodva elvett még két szálat és az inge zsebébe tette, amikor aztán az első füstszűrőig hamvadt, kihívóan addig szemezett az asztalon hagyott paklival, míg János intett, hogy vehet belőle. Nem, nem mondja, hogy eszébe jutott ez a lehetőség. Babonából sem mondja – túlságosan kétes az egész. Hogyan nyerje meg a házmesternét?; drága Jolánka, a figyelmességét én is figyelmességgel viszonzom... magának eztán aranyélete lesz... költöztessük ide ezt a derék, szorgalmas fiatalembert... nézze csak, finom, tanult ember... az élet ugyan mostohán bánt vele, de megérdemli, hogy segítsük, ő meg mindenben segíteni fogja magát... Jolánka, most megfoghatja az isten lábát!... a lépcsőház takarítását, a hólapátolást... ez az ember mindent megcsinál... még szerencse, hogy megmu-

tatta nekem azt a helyiséget... még szerencse, hogy Koleszár akkor annyira sietett... Jolánka, eztán is nekem szóljon! Jolánka, maga egy angyal, én nagyon jól tudom, mit meg nem tenne a házért... megérdemli, hogy valaki magával is törődjön; baromság. A házmesterné meglátja, hogy egy cigányt ajánlgat, és a részletek tisztázására, mint az autólopásos história vagy a gyerektartás, már nem kerül sor. Másképpen – de hogyan kell közelíteni a vénasszonyhoz? És ha most semmivel sem kecsegteti a palit, hogyan fejezzék be? Csak úgy küldje el? Azt előbb kellett volna; majd gondolkodom... nézzen be!... majd ha erre jár...; így is rohadt. Másképp nem mondható: rohadt; Jolánka, volna itt valaki...; nem, Jolánkával nem lehet, és Jolánka nélkül sem lehet; mi albérlettel vagy eltartási szerződéssel... ilyesmivel nem foglalkozunk, de...; ha becserkészhetné ide a szomszédba ezt a férfit, néha átkopognának egymásnak; az előzetesben is kopogtatnak?... hogy van ez?... manapság a börtönökben... a fogdában... van még ilyesmi?; Jánosnak kellene kezdeményezni a kopogást, három rövid például... itt vagyok, megjöttem. A másik két hosszúval válaszol: örülök, örülök. És fülelnének, hallják-e a másik lélegzését. Mindketten úgy hinnék, hallják. De hát mit tud erről az emberről?! Semmit. Tolvaj is lehet. Gyilkos. Hazug gazember. Akármi. A cigitől remeg a keze? Segítségére sietett talán, hogy nikotinmérgezése legyen? Micsoda nagylelkűség! Vagy éhes? Vagy ideges? Vagy éhes, ideges és folyamatos nikotinmérgezése van? Mit tud róla?! Koleszár persze biztosan tudja, hogy az efféléket hárítani kell, és Jolánka is tudja. Neki meg sejtelme sincs,

vajon jó volna-e a pasasnak, ha becserkészné ide. Segítene rajta? Vagy elzüllesztené? A kopogtatására sem kopogtatna. Nem értené. Megijedne. Alázatoskodva átjönne; ébredj, fiú!, szállj ki a regényekből!; megkérdezem a házmesternét... kedves öregasszony... meg másokat is megkérdezek... most hirtelen nem tudok többet... megkérdezem, talán akad a környéken valami munka; nem tetszett Jánosnak, ahogy a férfi kihátrált, ahogy körbenézett, mintha még egyszer rögzítené magában, hol a villanykapcsoló, milyen belülről az ajtózár. Ahogy lelketlenül ismételgette, milyen jólelkű János.

Amikor végre elment, a monitor- és a légkondicionáló erős zúgását mintha átszakítaná három gyors, rövid kopogás. Lomhán, vagy inkább tétován jött két dörrenés. Nem ujjal koppantott valaki a falon. Fa csapódott fához.

BORZASZTÓ DOLGOK

61
Jolánka unokaöccse

Csak utóbb, vagyis sokkal később tűnt olyan borzongatónak a férfi kérdése, hogy gondolt-e már János arra, mit kezdene egy halom pénzzel, rengeteg pénzzel, ami egyszeriben az ölébe pottyan; bár ugye... éppen nem az ölébe... úgy értem, az ölében végképp senki sem tartogatna... egy pillanatig se tartogatna ennyi pénzt... ha csak nem akarja érezni... vagy... igen... talán van, aki szívesen megtapasztalná, milyen az... fogni... vagyis... így fizikailag is birtokolni... egyben látni, mennyi az... úgy értem, mekkora köteg az bankjegyekben... Maga gondolt már arra, mit kezdene nagyon... nagyon sok pénzzel... ha például örökölne... vagy mondjuk, nyerne... nyerne a lottón... nem százezreket... nem is milliókat... többre gondoljon!... mit kezdene ennyi pénzzel?; nem, milliós nagyságrendnél többre nem gondolt János – százezreket remélt. Napi, aztán heti százezret. És már annyit latolgatta itt a lehetőségeket, hogy bőven rádöbbenhetett: ingatlanközvetítői munkája – például az ügyfelek meghallgatása vagy a lakások felmérése – és a keresete között nincs összefüggés. Semmilyen összefüggés. Ez volt a legcsüggesztőbb, holott kényszerűen azért parkolta magát ebbe az odúba, mert Koleszár ajánlata után nagyon is sokat gondolt a szerencsésen kifogott százezrekre. Annyi tartalékról ábrándozott, amennyivel megváltoztathatja az élete irányát. Bár hogy miféle irányra vágyik, azt nemigen

tudta. Egyáltalán: milyen irányok vannak manapság?

S hogy mit kezd valaki milliárdnyi forinttal? Ostobán okoskodó kérdés. Csak az füstölög ilyen mesterkélt dolgokon, akinek végképp semmi sem jut az eszébe.

A nagydarab, kövér, tömött bajszú férfi hangja – különösen szaggatott, csonka mondatainak a vége – el-elvékonyodott, mintha újra meg újra visítana, s minduntalan belevörösödött. Mióta már, hogy tehetetlenül szenved ettől a dadogásnál is kínosabb, megalázóbb beszédhibától! De mint a dadogósok többsége, túl sokat, túl sok szóval, rengeteg mondatvéggel beszélt – kényszeresen állítgatta magának a csapdákat, s ahogy zutty, beleesett, megint beleesett, talán nem is szégyenkezve, hanem perverz kéjjel vörösödött. A halántékán meg kidudorodott, lüktetett az ér. Látni akarta a legdrágább ingatlanokat, így hát János széket húzott a sajátja mellé; tessék, fussuk végig együtt!; ültek a számítógép előtt, és olvasták a leírásokat: „EXTRA LUXUS! Tizenkettedik kerület, északnyugati panoráma, központi fűtés. Az épületben két belső lift van, márvány burkolatok, a legkritikusabb igényeket is kielégíti. Rezidenciának alkalmas. Két egymást tükröző, de összenyitható, külön és egyben is üzemeltethető lakrészből áll. Melléképületként összkomfortos gondnoki lakás, plusz utcáról nyíló száznegyven négyzetméteres üzlet, vizesblokkal. Kétszáz négyzetméteres garázs, ami nyolcvan méter hosszú alagúton érhető el. Ötszáznyolcvanmillió”. Összenéztek, s mint a réges-régen együttjátszó bohócok, mosolytalanul csak megrántották a

vállukat. Tovább! „Délkeleti fekvésű, tizenkettedik kerületi exkluzív kivitelezésű, pazar panorámás, vadonatúj, ezerszázötven négyzetméteres családi ház. Három nappali, hét hálószoba, négy fürdőszoba, jacuzzi. Szauna, központi porszívó, automata öntözőrendszer. Teremgarázs 6 autó és egy busz részére (3,2 m magas!). Száz négyzetméteres terasz. Kétszázharmincmillió". A férfi a fejét rázta; maradjunk a tizenkettedik kerületnél?; maradtak. Végigolvasták a kétszázhatvanmilliós és az újonnan épült, hét lakosztályos, külön személyzeti szárnnyal készült hétszázötvenmilliós kastély leírását; milliárdos ingatlannal nem találkoztam; mondta János, és gyanakodott a saját fejszámoló tudományára, mert az egymilliárdos ingatlan után a közvetítő részesedése, úgy rémlett, harmincmillió, és annak a fele, vagyis az őt – sikerdíj nélkül – megillető hányad is tizenötmillió. Baromság. A házmesterné hozta a férfit; segítsen az unokaöcsémnek, derék, jó ember; de Jolánka sem tudta pontosan, miben kellene vagy lehetne segíteni a rokonának, aki nemrégiben elvált, kamaszkorú fiai az anyánál, Veszprémben maradtak. A férfi még két hónapig bérelt ott egy másfélszobás lakást, legalább hétvégeken nála lehessenek a gyerekei; de azoknak nem akaródzott, az asszony persze a Zsolti ellen neveli őket... meg aztán gondolhatja, hogy van ez ilyen gyerekeknél... tévé, magnó, videó... mit tudom... mindenük megvan otthon... minek menjenek az apjukhoz?! Aztán a Zsolti még az állását is elvesztette... ez mind a hibáján kívül történt... higgye el, nagyon rendes, nagyon jóravaló ember... a vállalat... svéd vagy holland... nem, nem

holland... egészen biztos, hogy svéd cég, és egyszer csak felszámoltak... éppen most, éppen amikor ennek a szegény embernek amúgy is összejött minden... jó munkaerő... mindenki elégedett volt vele... nem az, hogy gondok lettek volna... hanem a vállalat hipp-hopp felszámolt, az egész céget... ezt a telephelyet Romániába vitték... így hát Veszprémben még a munkáját is elvesztette... de azt mondja, ne aggódjak, segít ő magán... meg még a családjának... még nekem is segíteni fog... na, azt kérem én, Jánoskám, hogy faggassa ki... magához bizalmasabb lesz... és ne mondjon egy szót se arról, amit tőlem hallott... mintha egy szót sem mondtam volna... elég annyi, hogy megkértem magát... az unokaöcsém... ez ugye, igaz... a többit meg, amit akar, majd elmondja... azt nekem is elismerte, hogy valami lakást kell kerítenie... néha furcsán beszél, összevissza henceg... magának mégis ki fogja bökni, meg kell mondania őszintén, hogy van-e pénze... mit tud, mit akar fizetni... én a felét se értem annak, amit összehord, mert rettenetesen kikészült ez a fiú...; de most János mellett ül a monitor előtt, és a második kerületi, hatszáz négyzetméteres, tizennégy szobás, nagykövetі rezidenciának alkalmas, külső és belső medencével ellátott ingatlan leírását tanulmányozzák. Hogy a parkot kertészmérnök tervezte, van golfpálya, vannak egzotikus növények, és persze kamerás védelmi rendszer. A kínálatból, úgy tűnt, ez a legdrágább: nyolcszázhuszonötmillióra taksálták, Csanda Zsolt pedig, a Jolánka beszédhibás, munka- és immár családnélküli unokaöccse erre bólint; meg kell nézzük... és meg kell gondoljam... egymagam nem

dönthetek... de maga szerint a Tárkony utcai ház, ahol belső lift is van, meg körülbelül ekkora... a telek is... sőt, külön személyzeti lakások vannak... és nekem például az egyáltalán nem közömbös, hogy ilyen szeparálható részeket is építettek a házhoz... azt mondja meg, miképpen lehetséges az, hogy a Tárkony utcai ház a felébe se kerül ennek?; a kérdő mondat vége, mert felívelő kérdés volt, különösen visítósra sikeredett, és János szégyenkezve hallotta, hogy ő hasonló idétlenséggel válaszol – vajon hallotta ezt a férfi is, s csak ügyesen rejtegette megbántottságát? Vagy nem hallotta, mert egészen belemerült a százmilliók latolgatásába?

Nem tűnt őrültnek. Szélhámosnak sem, és nem volt semmiféle rejtélyes bűvereje, ami magyarázhatná, miért húzott János még egy széket a számítógép elé, és ültette maga mellé a férfit, miért tanulmányozták együtt Budapest legdrágább eladó ingatlanainak jegyzékét, holott Jolánka történetdarabkái után a legolcsóbb-legszerényebb lehetőségek között kellett volna kutakodniuk. Miért kérdezte Jánostól, hogy gondolt-e már arra, mit kezdene temérdek örökölt vagy nyert pénzzel?... a nagyon-nagyon sok, millióknál is több pénzzel?; a Tárkony utcában ez a ház... pontosan hány szám... telefon is van?; nem emberi hangon nevetett, inkább nyihogott, és persze belevörösödött; még szép, hogy van... legalább három vonal van... jól mondom? legalább három...; de János nem adta meg sem a házszámot, sem az értékesítéssel megbízott telefonját; ha bármelyik ingatlan felkeltette az érdeklődését, elkísérem, bárhol körülnézhet...

ez így szokás, nekem ez a dolgom, szóljon bátran, és elkísérem; egy órával később Jolánka kopogtatott az üvegajtón; nem zavarom, csak ugye... tudni szeretném... mégis mit mondott?; János felhúzta a vállát. Tanácstalansága és értetlensége nem volt színlelt. Csakugyan: mit mondott?; hogy meggondolja... még kialakulatlan; valódi szövetségesként, már-már családias bizalmassággal ígérte Jolánkának, hogy mindenről időben beszámol, de az örökölt vagy nyert pénzről egyikük sem beszélt. Ha a házmesterné nem szólt erről, márpedig lehetetlen, hogy Csanda Zsolt tőle nem kérdezte ugyanezt – mindegy, ha a házmesterné nem említette, ő sem fecseg feleslegesen. Minek kombinálgatna?; nem azért, hogy kíváncsiskodni akarok... tudja, én nem ütöm olyasmibe az orrom, amihez semmi közöm, de az unokaöcsém... az más... és olyan furcsa lett ez a fiú... annyira sajnálom, segítenék rajta... de hogy lehet segíteni, ha mindig ő mondja, hogy segíteni fog?... nem tudom, miért beszél így... énnekem nincs olyan bajom... nem szorulok rá... érti, hogy gondolom?... most is, hogy magától még benézett hozzám, azt kérdezte, elköltöznék-e innen... lennék-e az ő szomszédja?... mi az, hogy szomszédja?... pedig így mondta: szomszéd. És olyan furcsán nevetgélt... maga szerint nincs valami baja?; és Jolánka a saját homlokát bökdöste; ott... nincs valami baj nála?... mióta eljött Veszprémből... tudja, meséltem magának... mióta eljött onnan... csak azóta. Valami ott történt... magának nem mondta, hogy mi történt vele?; nem, nem mondta. És János Koleszár hangján hallotta magában: ez egy ingatlanközvetítő, apám... ingatlanközvetítő... érted?... nem

orvosi rendelő, nem jótékonysági szolgálat... semmi más: ingatlanközvetítő.

62
Borzasztó dolgok

Az asszony bejelentkezés nélkül jött, bocsánatkérően megkocogtatta az üvegajtót, János intett, hogy jöjjön be, a nő meg félrefordult, valakihez odakint még pattogva beszélt, mintha hipp-hopp rendelkezne, aztán benyitott; nagyon restellem... ne haragudjon... muszáj volt magára törni... muszáj... nincs mit tegyek... nekem magamnak kell zöld ágra vergődnöm... egyedül... a nagynénám... vagyis a férjem nagynénje azt mondta, maga tudja, hol van a férjem... és nem is az, hogy a férjem, mert elváltunk, de a fiúk apja... ezen semmiféle törvény... ezen semmi se változtat... a fiúk itt várnak kint... nem akartam velük együtt berontani... de megért engem?... most ezer más dolga volna, igaz?... nem sokáig zavarom, csak annyit mondjon nekem, hol találjuk Zsoltot... csak ennyit; negyvenévesnél több aligha lehetett, s nem érezte szükségét, hogy fiatalítsa magát. Inkább komolykodva, de diáklányos egyszerűséggel öltözködött: sötétszürke, sima alj, világosabb szürke póló. Bordó kendőcskét kötött a nyakába. Nem viselt ékszert és nem festette magát; a Csanda Zsolt felesége vagyok... vagyis az elvált felesége... én nem tudom, maga mennyire ismeri a volt férjemet, de a Jolán néni azt mondta, magánál járt... többet nem tudok kiszedni belőle... jó, megértem az öregasz-

szonyt... nem az én rokonom, ugye... persze, hogy a Zsolt pártján van... de nekem az mindegy, hogy ő mit gondol vagy mit mond rólam... nekem csak meg kell tudnom, hol van most a gyerekeim apja, és miért csinálja azokat a...; János kétszer is hellyel kínálta, de szabadkozva állva maradt. Tudni akarja, hol találja a férjét, nem zavar tovább, csak egy címet kér. A csöppnyi irodában mégis pillanatok alatt kínossá vált, hogy a nő, hátát az ajtónak vetve áll, János meg az asztalka túloldalán ül. Kényszeredetten mégis leereszkedett a szék szélére. Ekkor tűnt fel, hogy nincs nála semmi. Vagy a házmesterlakásban hagyta, vagy valamelyik gyerek kezébe nyomta a táskáját, a kardigánját; ...nem is tudom, hogyan magyarázzam meg... még attól is tartok, hogy... lehet, hogy csupa képzelődés... a gyerekek például mulatnak az egészen, de én félek... tudnom kell, mi történt vele...talán belekeveredett valami olyan ügybe... lehet, hogy nekem nincs jó természetem, mert nem akarom, hogy a gyerekeket is magával rántsa... lehet, hogy hiába aggodalmaskodok... de én ezeken nem tudok nevetni. Amíg nem értem, hogy miért csinálja ezeket a dolgokat, addig félek... a Zsolt teljesen kiszámíthatatlan... már alig tudok róla valamit... bármi megeshet... már semmin sem csodálkoznék... hogy belekeveredett... csúnya ügyekbe is belevihették... mert bolondos volt ő világéletében, de más az, hogy valaki bolondos... tudja, olyan habókosfajta... a Zsolt is olyan, de most nem erről van szó... ez egészen más, és érzem, hogy most valami rendkívüli történt... muszáj megmondanom! Először is pénzt küldözget a gyerekeknek... hol egyik, hol másik fiú nevére... a

postás csak somolyog... nem hozhat ki annyi pénzt... nekem kell naponta iratokkal meg a fiúkkal együtt bemenni a postára... de ott is már úgy néznek... teljesen érthetetlen, amiket csinál...nem látogatta meg a gyerekeket... egy hónapja nem is telefonált, de... ezek nem ajándékocskák... rettenetesen szégyellem, és félek... értse meg: milliókat küldött postán a gyerekek nevére... nem tudom megmagyarázni... ezt végképp nem lehet megmagyarázni... sehogyan... miért küld valaki ennyi sok pénzt postán... érti?... miért postán? És hülyeségeket ír az utalványra... feladónak meg olyan neveket és címeket, amelyek nincsenek... a postán persze felveszik... látom a pecsétet, hogy különböző budapesti postán adja fel... mindegy, elfogadják, de nálunk... ne tudja meg, hogy néznek rám; kézfejével törölte, maszatolta a könnyeit, s ahogy hüppögött, csuklott, fel-felszaladt a hangja, mintha Csanda Zsoltot utánozná – de nem gúnyosan, inkább az emlékéhez bújva, kétségbeesettségében valami ismerősbe, meghittbe fogódzkodva. Míg felindultan beszélt, sírt és türelmetlenül el-elkente a könnyeit, mindvégig mohón fürkészte János arcát, s látszott: nemcsak egy címet remélt megtudni. Végre könnyíthetett a lelkén; maga nem kérdezte meg, hogy miért érdeklik őt a budai paloták?... De mit gondolt a férjemről?... hogy őrült?... Jolánka se kérdezett tőle semmit... Hogy lehet ez?! És ha bűnöző... ha ne adj isten...; amikor János igyekezett megmagyarázni, hogy a férfi társaságában nem volt semmiféle rossz sejtelme, és próbálta felidézni, szó szerint ismételni, amit Csanda egyetlen találkozásukkor mondott, a tűnő-

dő kérdést is, hogy János gondolt-e már arra, mit kezdene nagyon-nagyon sok pénzzel, örökölt vagy megnyert pénzzel, az asszony hangosan felnyögött, a nyakához kapott, mintha fuldokolna, de csak a minta nélküli bordó kendőcskét vette le, csomóba gyűrte, kisimítgatta, fölcsavarta, látogatása végéig a kis rongydarabbal bíbelődött, de nem úgy, mintha önfeledten babázna. Nagy, sötétszürke szemébe szörnyű ijedelem költözött – nem volt az aggodalom, és nem a hosszan mardosó, lassan pusztító, mert kétellyel teli tűnődésből fakadó, s gyötrése ellenére is az életritmushoz, a lélegzéshez és a szívveréshez idomuló nyugtalanság, inkább ősember-rémület; nyert?... azt kérdezte, hogy megnyert pénz?... maga azt gondolja, talán nyerte?... de a Zsolt... nálunk soha senki nem játszott... ezt ő tudta... semmilyen szerencsejátékot... nálunk senki sem próbálkozott, mert a nagyapám abba halt bele... és az édesanyámnak, meg mindenkinek a családban tönkretette az életét a szerencsejáték... vagyis a nyeremény... az, hogy a nagyapám akkor nyert... szabályosan beleőrült az öreg... én nem emlékszem rá, mert kicsi voltam, de az anyukám annyit sírt, és szégyellte, amit az apja művelt, és szeretett volna segíteni a nagymamának, de semmit sem tehetett... nagyapám a lottón nyert... nem is ötöst, akkor az mégis sok pénz volt, és a nagyapám nem szólt otthon, csak elkezdett költekezni... borzasztó dolgokat művelt, míg aztán be kellett zárni egy intézetbe... ott halt meg... mondanom se kell, hogy egészen megkopasztva... nyomorultul halt meg... még az én szüleimnek kellett mindenféle adósságát törleszteni... de a Zsolt ezt nagyon jól

tudta... Nyert volna? Meg lehet azt tudni, hogy ki nyert nagy összeget?... Dehogy lehet... az elvált feleségnek biztosan nem adnak semmi felvilágosítást... Maga szerint a Jolán néni tudja, csak nekem nem mondja?... Szóval a Tárkony utcai ház érdekelte?... Ne haragudjon rám!... kérem... magának elhiszem, hogy csak ennyit tud... ugye, nem haragszik rám?; János félig felemelkedve kezet adott, de nem kísérte ki az asszonyt. Úgy sejtette – ha egyáltalán sejtett valamit –, hogy nem kívánhatja bemutatni most a gyerekeit, vagy akár csak két udvariaskodó szót kipréselni még magából. Amikor Csandáné felállt, s nyújtotta volna a jobb kezét, a bordó kendő még ott volt a tenyerén. Pillanatig megütközve nézte, mintha vért látna, aztán bal kezével kikapta, és sietősen elköszönt.

63
Összehangoltan

A két vastag nyakú, tömzsi, bőrdzsekis testőr ikerpárnak látszott, bár gyanakodva, olykor szinte ellenségesen figyelték, méregették egymást; a megbízónk úgy tudja, van egy eladó ház a Tárkony utcában; mondta az egyik. Megszívta az orrát, ahogy mások fújnak, nyögnek vagy megkönnyebbülten káromkodnak, mikor túlesnek valami nehéz, bár gyorsan elvégezhető munkán. Felemelnek és arrébb visznek egy zsákot, lenyelik a csípős paprikával fűszerezett halászlét. A testőr még a vállát is megrántotta, mintha igyekezne kényelmesebben elhelyezkedni a dzsekijében, és felszólítóan meg

aggodalmasan nézett a társára, hogy a forgatókönyv szerint most már ő folytassa a beszédet, s ugyanakkor, legalább egy pillantással, hagyja jóvá, sőt ismerje el a teljesítményét: remek nyitány volt!; a megbízónk örülne, ha minden teketória nélkül megkapná azt a házat. Persze nem a nevére íratná, hanem egy kft tulajdonába kerülne; úgy tűnt, a másodjára megszólaló, és hosszabb szöveget előadó fiatalember fontosabb, legalábbis bizalmasabb pozícióban van – persze lehet, csak erőszakosabb természet. A titokzatos megbízó kívánságát mindenesetre félreérthetetlenül fenyegetőzve, parancsoló pökhendiséggel közvetítette, olyannyira, hogy a társa valósággal megdermedt. Abbahagyta a rángatózást, feszengést. Keményen bólintott – vajon Jánosnak illett volna hasonlóképp jelezni, hogy kész engedelmeskedni? János azonban – értetlenségére jócskán ráduplázva, mert rablókat, gyilkolni képes gengsztereket látott maga előtt, s jó érzékkel nem mutatott ijedelmet, legyen inkább báva, ártalmatlan fickó – nyájasan hellyel kínálta őket, s az irattartó mellől fölvette, nyújtotta is az összecsukott pótszéket. A gyámoltalanabb elvette, kinyitotta. Hárman egyszerre ültek le, méghozzá olyan összehangoltan, mintha hosszúhosszú ideig próbálták volna az egyszerűnek tetsző koreográfiát, amelyről a szakember mégis tudja, hogy bravúr; szóval teketória nélkül... a megbízónk szeretné, ha minden a legsimábban bonyolódna... ha ebből az adás-vételből még az iroda is kimaradna; a határozottabb fickó apró, szürke szeme hidegen villant. Tucatgyártmányú, hétköznap délelőtti vetítésre szánt akciófilm. A bávaságot is ehhez kell

idomítani; csak hogy félreértés ne legyen közöttünk... próbáljuk tisztázni, ami tisztázható, mert egyelőre nem is sejtem, miben segíthetek... nem kell nekem a megbízójukról mesélni, az se érdekel, hogyan és miért akar megvásárolni egy amúgy is eladó ingatlant... én azért vagyok itt, hogy közvetítsek, méghozzá a lehető legjobban... szóval haladjunk sorban... a Tárkony utcában tudok egy nagy értékű házról. Éppen a napokban érdeklődött utána valaki... még nem foglalta le... mondom, egy... de csak egyetlenegy nagy családi házunk van az értékesíthetők között, és nem biztos, hogy ugyanarra gondolnak... de ha megbízójuk történetesen azt a házat szeretné, nem látom akadályát, hogy megvegye... előbb lefoglalja... aztán kifizeti a teljes vételárat – mindehhez sem én, sem az iroda már nem kell... mi szívesen ajánlunk ügyvédet... általában ügyvéd fogalmazza meg a szerződést, és ilyen nagy értékű ingatlannál megnyugtatóbb mindenkinek, ha ügyvéd jelenlétében kötik a megállapodást... a közvetítői részesedést természetesen az eladó fizeti... vagyis csak ismételni tudom magamat: nem értem, hogy miben segíthetek, s hogy miből maradjon ki az iroda... felőlem akárki lefoglalhatja... bankszámlára utalhatja a foglalót... tehát, ha jól sejtem, nyitott kapukat döngetnek; de hiszen még mindig hirdetik!; természetesen addig kell hirdetnünk a házat, amíg el nem adjuk... vagy ameddig a tulajdonos vissza nem vonja megbízását... látják... nekem is vannak megbízóim; a szellemeskedés meg sem érintette őket; most akkor el van intézve vagy nincs elintézve?... erre válaszoljon!... hogy igen vagy nem?; az alkalmatlanabb fic-

kó talán rejtett, vagy nem is rejtett epilepsziás, aggodalmaskodva figyeli a társát, ijedt és meghunyászkodó, sunyi pillantásai ráadásul azt sejtetik, hogy túl hamar és rosszul lő. S mégis, valahogy ő lenne itt az első áldozat.

De ezek, hiába hogy utánzatok, valóságosan ott ültek a körúti iroda-zugban. Talán fegyverük is volt; figyeljen!... most akkor elmondom újra... a megbízónk minden közvetítő meg faszom tudja, ki nélkül meg akarja venni azt a házat... pontosan azt, amelyikre maga célozgatott... nekünk nem kell kertelni... hímezni-hámozni... szóval azt a házat... és a lényeg, hogy felejtse el az eladót is... értve vagyok?... a maga megbízóját vagy mi a fenét... felejtse el!... mintha sohasem hallott volna arról a Tárkony utcai házról... törölje ki a hirdetésből!... az agyából... mindenből! Így érthető?; érteni értem; felelte János, és úgy nézett az indulatos testőrre, mint egy kígyóbűvölő. A másik nem állta volna a tekintetét; ha eladó és vevő összejátszik, hogy megspórolják a közvetítői díjat... pontosabban, hogy egymás között megosszák... nagy ritkán előfordul... persze a kisebb értékű ingatlanoknál próbálkoznak... és megmondom maguknak őszintén... az ilyeneket futni hagyja a főnököm... az iroda tulajdonosa... nem én... a tulajdonos... én csak alkalmazott vagyok itt... énrajtam semmi nem múlik... ezt a Tárkony utcai házat pedig a főnököm sem engedheti el nagyvonalúan... nem törölheti ki a listáról, mert nem a mi hirdetésünk... megadom maguknak a társiroda címét... az megfelel?... az eladó nem közvetlenül minket bízott meg...; az előbb mondta, hogy megbízó!... ne hablatyoljon!...

és ne próbáljon lerázni! Intézze el, ahogy akarja! A Tárkony utcát töröljék!; ahogy felálltak, az epilepszia-gyanús fellökte a székét, de úgy hagyta. Az eldőlt székre is bűntudatos, alamuszi pillantást vetett – talán csak képzelte János, hogy az a testőr egyáltalán látta-hallotta, észrevette a borulást. Húzott el a társa után. Az üvegezett ajtót nyitva hagyták. Várta, hogy kint megtalálják a kaput nyitó gombot. Káromkodtak, mikor egyikük a villanykapcsolót nyomta meg, mintha köptek, a falba rúgtak volna. A kapu csukódásakor majdnem kéjesen vigyorgott magában.

64
A gondnokság elkerülhetetlen

A Tárkony utcai házat valóban az egyik társiroda hirdette, és János úgy emlékezett, legalább háromnégy hónappal korábban látta már feltűnni a listán. Adódhatott hát érdeklődő Csanda előtt, de az is lehet, hogy egy ilyen palota évekig senkit még kíváncsivá sem tesz. Csanda is kiszúrta, hogy a luxusvillák között olcsó – talán mert a városközponttól távolabb van, mérete és minősége alapján azonban nem kínálható zöldövezeti családi háznak. Iparmágnás, külföldi befektető vagy diplomata inkább a Rózsadombon, a Naphegyen vagy a Várban lakik – kit érdekel a belső lift, ha a ház a Tárkony utcában van?, vagy a személyzet számára tervezett földszintes melléképület?, a számítógépben ott vannak az adatok, medence és riasztórendszer, központi porszívó meg a fürdőszobák száma,

a betűk bármikor megjeleníthetők, mesebelien szépet ígérnek majd akkor is, ha az elhagyatott épületet körbenövi a gaz, elborítja a bozót és cserje – karddal kell utat vágnia annak, aki feltárására indul.

A testőrök látogatását követő napon egy koldusforma öregember jött az irodába. A kaputelefonba rekedt, reszketeg hangon, de félreérthetetlenül köszönt; tiszteletem, uram, tisztelettel üdvözlöm... a Tárkony utcai villából jövök; és János nyögött, káromkodott, míg nyomta a kapunyitó csengőt. A kicsi, hajlott hátú embernek savanyú testszaga volt, a nadrágja foltos, a slicce gombolatlan, nyűtt félcipőjét meztelen lábára húzta. A cipő és a nadrág között látszott az elkékült bőr. Ahogy belépett, leroskadt a székre, kezét, mint egy példás kisiskolás, az asztalka lapjára fektette. Párhuzamosan, szorosan egymás mellé. A kézfeje, a körme is kék, inkább szürkéskék volt, és koszos; tudomásomra jutott, hogy a fiam eladja a házát... mint említettem volt... a Tárkony utcai luxusvilláról beszélek. A fiam tulajdona ... egyelőre még az ő kizárólagos tulajdonát képezi... Pelczer Zoltán... ezt tudja ön... a vevő is tudja, hallottam ugyanis, amikor megállapodtak... kérdés, tudják-e önök... ön, tisztelt uram és a kliense... tudják-e, hogy nekem, mint a tulajdonos édesapjának van némi beleszólásom az ügybe... nem kell tartani tőlem... higgye el, uram, becsületes, jó szándék hozott ide... nem kell tőlem tartani... kívánja megnézni az irataimat?... elhoztam minden bizonyítékot... az igazolványaim mellett a fiam születési bizonyítványát... megboldogult feleségem annak idején... ó, negyven évnél is ré-

gebben... amikor a gyerek először személyi okmányt kapott... szegény feleségem vagy öt másolatot kért a tanácson... ideges volt, nehezen szerezte be a papírokat, mert a fiam a háború idején született... hallhatott róla... az ostrom idején... én még katona voltam... a hivatalokban aztán bajosan intézték ezeknek a gyerekeknek az iratait... de elintéződött persze... kár volt a feleségemnek, szegénynek, emésztenie magát... az ilyesmi mindig elintéződik végül... háborúban, békében... kár loholni, aggodalmaskodni és emészteni magát... kívánja ellenőrizni az illetékességemet?; János tagadóan intett, még a tenyerét is hárítóan emelte a látogató felé. Udvarias és reflexes mozdulat volt, s nyomban látható, hogy felesleges is. Az öreg Pelczer ugyanis semmit sem hozott magával. Az ócska nadrágja zsebében nemigen lehetett irat, viseltes ingének még zsebe sem volt – se táska, se szatyor, semmi, sehol; a fiam megvásárolta ezt a Tárkony utcai házat... megmondom önnek pontosan... egészen pontosan kilencszáznyolcvannégyben vásárolta meg... igen. Korábban is ott lakott, mint vezető beosztású embernek járt az a ház, de én, uram, csak akkor költöztem oda... az egyik kislakásba... úgy mondom, kislakás... akkor költöztem oda, amikor a fiam megvette a házat... amíg amolyan szolgálati lakásnak minősült... járandóságnak nevezhetnénk... mert ő, ugye, Központi Bizottsági tag volt akkoriban... aztán a Politikai Bizottságnak is tagja... megbocsásson... tudja ön, uram, hogy mi volt az a Politikai Bizottság... azokban az esztendőkben?... milyen hamar elfelejtődtek ezek... de én csak akkor vettem igénybe a kislakást, mikor a fi-

am törvényes tulajdonos lett... megért engem, ugye?... szegény feleségem már elhalálozott... észszerűnek látszott, hogy közelebb legyek a fiamhoz... bár nem én javasoltam a költözést... én csak tudtam, hogy ha ott lakom, akkor is tartózkodni fogok attól, hogy a fiammal politikáról beszéljünk... tartózkodtunk... mi, uram, sohasem veszekedtünk, békességben megvoltunk... most hallottam, hogy eladja a házat... nem akarom ebben megakadályozni... tudom, miért adja el... oka van rá... bizony... jobb, ha senkinek sem jut eszébe kikutatni, hogyan, milyen jogcímen idegenítették el az államtól... hogy mennyi volt a vételár... az is harmincéves törlesztésre... aztán a nagyobb részét egyszerűen elengedték... így volt ez mindig... a vezetők ennyi kedvezést mindig megkaptak, de a fiam most... egészen másképpen... de újból igen sikeres ember lett...sokat olvasni róla... televízióban szerepel... rádióban is persze, mert most közzéteszi az emlékiratait... már a második kötet jelenik meg... igen nagy sikerrel... azt hiszem, tehetséges munka... a fiam mint író is tehetséges, és kétségtelenül sokat tud... igen fiatalon került magas beosztásba, így hát sok mindent tud... sok mindenre emlékszik... de aki reflektorfénybe kerül... és ő most újra reflektorfényben van... okkal tart, uram, az irigyeitől, a zugfirkászoktól is... igen. Eléggé okos ahhoz, hogy megszabaduljon bizonyos dolgoktól... amelyek a régi időkből valók... a háztól... és jó áruk is van ezeknek a villáknak... a Pelczer név pedig valósággal aromát kölcsönöz az épületnek... Talán külföldön kap állást a fiam... tanácsadónak is hívták... ezekről én azért hallok

meg olvasok... én, uram, minden pénzemet újságokra költöm ... németül és franciául is olvasok... újságokat olvasok... de mint említettem önnek, hallottam... ezt közvetlenül hallottam... a fiam a leendő tulajdonossal tárgyalt... megbocsát, de akkor hallottam önről is... erről a körúti irodáról... és én azonnal elhatároztam... már akkor elhatároztam... jobbnak láttam önnel megbeszélni a javaslatomat... kérem, engedje megmondanom, hogy csupa jót feltételeztem önről, de a benyomásom minden várakozásomat felülmúlja... biztos vagyok benne, hogy ön megért és kiválóan elrendez mindent... most rátérnék a javaslatomra; az öregember hatásos kis szünetet tartott. Jobb kezét megemelte, csak néhány centire, de lassan, gondosan azonnal visszatette. A csuklóján nem volt karóra. Nem viselt szemüveget, úgy tűnt, az eszköztelenségében nincs semmi elvszerű. Mielőtt nekikezdett, hogy ismertesse javaslatát, János akaratlanul is találgatta magában, mekkora összeget akar a fiától. Húszmilliót? Negyvenet? Hol lakott korábban? Eladta-e a nyolcvanas években a saját lakását? S ha igen, odaadta-e azt a pénzt a fiának, vagy tartalékolta?, az öreg Pelczer meg – ha ugyan ő volt az –, mintha nem is csak válaszolna neki, inkább türelmesen-figyelmesen helyes irányba zökkentette a gondolkodását; nem a fiamtól járó összeg nagyságára kell gondolni. Vehet ő ötször értékesebb ingatlant, mint amilyenben most lakom, a tulajdoni lapon elkülöníthetik az én kislakásomat, és a nevemre íratják... nem tartok attól, hogy a fiam majd utcára tesz... vagy mondjuk úgy: kisemmiz... ne gondoljon effélére... higgye el, uram, meg se fordul ilyesmi a

fiam fejében... az ő fejében egyelőre... a terveiben én sehogyan sem fordulok elő... ha majd eladta a Tárkony utcai házat... ha megtörtént az adás-vétel, felajánlja, hogy válasszak egy újlipótvárosi meg egy pasaréti lakás között... mind a kettő megfelelő lesz nekem. Azt mondja majd, hogy a számtalan kínálkozó közül ez a kettő tetszett neki leginkább... nem számít, hogy ezt a kettőt se látta... nem, ez igazán nem számít... én sem nézem meg... hanem a lakás, ugye, még ha az ember nevén van is, bármikor elhappolható... nem úgy, hogy államosítják... tudom én azt, kérem, hogy manapság már nem úgy... hanem gondnokság alá helyeztet... És csak így történhet... ő még nem tudja... bizton állíthatom, uram, hiszen ismerem... a fiam... sohasem tagadtuk meg egymást... állíthatom, hogy egyelőre sejtelme sincs... nem tartom én őt gonosz vagy harácsoló embernek... kérem, ne értse félre a szavaimat! A fiam nem amolyan mindenkin átgázoló fajta... én különben sem szeretem a túlzásokat! Csak bátorkodom most elmondani önnek... és hangsúlyozom, ezt így, ahogy meggondoltam, önnek kell elmondanom... és ön, uram, meg is fog érteni engem. Mert noha a fiam nem tervez semmit az én jövőmről, egy esztendő nem sok, annyi se telik el... no persze, ha megélem ezt az időt... egy esztendő múlva, úgy vélem, segítséget kér a régi barátjától... jelenleg államtitkár az illető... éppen a fiammal egykorú... valaha együtt tanultak a moszkvai egyetemen... ha kedve tartja, kitalálhatja, kicsoda az illető, de én nem nevezem meg... elég annyi, hogy lépésről lépésre tudom, miképpen történne a gondnokság alá helyezésem... a legjobb, a legké-

nyelmesebb intézetet választanák. Akármennyibe kerülhet, mondja majd a fiam, lehet az magánszanatórium napidíjjal... nem részletezem, uram. Nem történhet másképpen. A gondnokság, az intézet elkerülhetetlen... ezt én tisztán látom... s azt a javaslatomat bátorkodom előterjeszteni, hogy vállalja ön, uram, a gondnokom szerepét. Válasszon ön nekem lakást, legyen bankszámlám, de az ön nevén... úgy értem... ön, és csakis ön kezelhesse a fiam által nyitott számlát... hogy mennyit... mekkora összeggel, az a jelen pillanatban nem számít... és szíveskedjen az ügyletek lebonyolításához ügyvédet fogadni; mielőtt János lebírhatta volna megdöbbenését és zavarát, Koleszár kereste a mobiltelefonján; bocsánat ... egy perc... bocsásson meg; mentegetőzött az öregnek, és megkönnyebbülve fogadta a hívást. Idősebb Pelczer elvette kezét az asztalról, hátrább húzta a székét, és tapintatosan oldalt fordította a fejét. Az inge nyaka, most látszott, rongyos; mondd, apám, találkoztál te egy idősebb faszival... valami Perec... nálam keresték, de hogy a te ügyfeled rokona, és elveszett vagy mi a szar... égre-földre keresik, mintha főnyeremény volna...; János az öregember felé sandított. Úgy tetszett, nem hallotta Koleszár telefonbeli hadarását; igen... így van... megérted? ... pontosan, ahogy mondtad; és Koleszárnak leesett a tantusz; most is ott van?... nálad?...az irodában vagy?; csak ismételni kellett a lehető legközömbösebb hangon; pontosan, ahogy mondtad; na, figyelj, apám! tartóztasd azt a faszit... én nem értek az egészből semmit, de nem is akarok... tartóztasd... azt mondja itt... aki mindjárt érte küld... tíz percen belül ott

vannak... addig vigyázz rá és szórakoztasd; és Koleszár röhögött.

65
Még rágondolni is

Pelczer Zoltán felesége másnap telefonon bejelentkezett; a Tárkony utcai házzal kapcsolatos... de biztosíthatom, hogy ingatlan-ügyben fordulok önhöz... gondoltam, ha már vevőt küldött hozzánk, bonyolítsa ön a többit is... úgy értem... de talán inkább személyesen adnám elő... nekem a mai napon három óra megfelel... ön akkor még az irodában van?; a sovány, nagy gonddal szikkasztott és inasított, vörös hajú asszony mielőbb tisztázni akarta, hogy nem hívják Pelczernének; nem tudom, észrevette-e, hogy én azt mondtam, Pelczer Zoltán felesége vagyok... mert így igaz... de nem vettem fel semmilyen formában a férjem nevét... nem vagyok Pelczerné... és megtartottam... nekem ugyanis jól bevált a Bódy vezetéknév... szóval megtartottam a saját nevemet... egyébként... finoman szólva... a Bódy név jobban csengett akkoriban... azokban a körökben, ahol én mozogtam, mindenképpen jobb hangzású volt... nem mintha túlságosan érdekelne, hogy kinek milyen előítéletei vannak a férjemmel kapcsolatban... megszoktam... vagy mondjuk úgy, kénytelen voltam megszokni a mérhetetlenül sok előítéletet. Most is, korábban is... aki magasabb beosztásba jutott... aki többre vitte, az egyszeriben gyanús lett... persze udvaroltak... hízelegtek sokan, de azért tudni lehetett, hogy mindannyian... a hí-

zelgők is... mindenki megszólta a férjemet... fűt-fát összehordtak róla... és persze rólam is... hogy milyen eszközökkel csinálok karriert... nem számít... egy idő után ezek a dolgok elveszítik a jelentőségüket... nem mintha jólesne az embernek, de most már mindegy... hanem amikor önt hívtam... mégiscsak praktikusabbnak tetszett, hogy azt mondjam: Pelczer Zoltán felesége vagyok... mert ön már tudja, hogy a Tárkony utcai ház Pelczer-tulajdon... ezt már volt szerencsétlensége megtudni, de ha én délelőtt azt mondom a telefonba, Bódy Henrietta vagyok... tudja ön akkor egyáltalán, hogy hová tegyen?; a hosszan tekergő, szenvtelenül emlékező-magyarázkodó vallomás végre célba ért. Az ötven körüli nő kihívó mosolya reménytelenül keserű volt. A nyilván sokszor felvarrt arcbőr a vastag smink alatt megereszkedett, hirtelen meglöttyedt, és már nem volt kérdéses, hogy a hosszú, hullámos, lángolóan vörös tincseket vendéghajból formálták. Legendás zöld szemében nem maradt semmi komédia-kedv. Öreg, fáradt, de még kötelességből, vagy csak megszokásból vadászó-fenyegető tigris-pillantással figyelte, hogy János elvörösödve bólint; ...tudja ön akkor, hogy hová tegyen?; megpróbálta tárgyilagosan – legalábbis ügyesen, rutinosan színlelte a tárgyilagosságot – nyugtázni, hogy ez a negyven körüli, még fiatalnak mondható férfi tudja, kicsoda ő. Emlékszik Bódy Henriettára. Magában talán Heninek is nevezi, ahogy annak idején szólították a színházban (bár ragaszkodott hozzá, hogy a plakátokon ne becézzék, affektáltnak, sőt egyenesen idétlennek tartotta még a Mari-, Juli-, Kati-féle színésznői lezsersé-

get is); az én Bartók Béla úti lakásomat húsz év óta kiadom bérlőknek... szép, kétszobás lakás... kifejezetten elegáns... tágas... megmondom őszintén, nem is azért adom ki, hogy ne álljon üresen... engem halálosan szórakoztatnak a bérlőim... jelenleg éppen egy MSZP-s képviselő lakik nálam... nem mondom meg a nevét... csúnya volna, ha így kiadnám... de tudja, az a kölyök nem lehet több harmincévesnél, Szolnokról vagy honnan a búbánatból jött a fővárosba... kis mitugrász... öltöny, nyakkendő, zselézett haj, ezüstkeretes szemüveg... megvan minden kötelező felszerelése, és az életemet teszem rá... esküszöm magának, sejtelme sincs, hogy abban az ágyban hajtja álomra a fejét, amelyikben Pelczer elvtárs aludt... de lehet, hogy azt sem tudja, ki az a Pelczer Zoltán?... nem tudnak ezek semmit... Nem mintha akár a férjem, akár én afféle önmagát túlélt... nem, igazán nem vagyunk múzeumi darabok... a férjem könyvei sikeresek, a kritikai visszhang is nagyon jó... én pedig... ezt kénytelen-kelletlen most már mindenki elismeri... én merészen megváltoztattam az életemet. Nem vagyok öntelt, de büszke igen. És elégedett is... a karcsúsító szalonomról nem hallott, ugye?; a mosolya ezúttal elevenebbre sikeredett. Kemény kartonra nyomott, fényképekkel gazdagon illusztrált prospektust adott Jánosnak. A fedőlapon a szalon emblémája: SS – a két megnyújtott, erősen karcsúsított betű kecses, táncoló vagy magasba ugró nőalaknak látszott – és a Hűvösvölgyi úti cím, meg öt nyelven az immár több országban is működő fogyasztóközpont szlogenje, hogy „Karcsúság = siker és fiatalosság”; én egy pillanatig sem tagadom,

hogy büszke vagyok arra, hogy volt bátorságom és erőm egészen másféle pályára lépni... Hogy mi mindennel vádoltak... pontosabban: rágalmaztak... de ezt hagyjuk... az elmúlt másfél évtizedben, gondolom, alaposan megcáfoltam... még a rosszindulatú jóslatokat is... mert mondanom se kell, azokból is kijutott... eleinte őrültnek tartottak, hogy feladom a sikeres színészi pályámat, aztán rákapott a sajtó, hogy gyávának tituláljon... nem ilyen nyíltan, de félreérthetetlenül... mintha megrettentem volna holmi csipkelődésektől... Pelczer elvtárs felfedezettje lettem... kabaré-számokkal akartak lejáratni, aztán egy aljas fotós lekapta a férjemet... akkor még nem volt a férjem... éppen abban a pillanatban fényképezte, amikor engem bámul a színházban... a rohadékok... nem merték közölni a képet... ahhoz nem volt merszük, de ki tudja, hány példányban járt kézről kézre... mintha ebben az országban nem is volna mulatságosabb, mint egy színházlátogató politikus... mindegy, mondom, régen volt... de az áskálódások engem egy pillanatra sem ijesztettek meg. Inkább undorodtam... De azt nagyon. És volt erőm egészen más területen bizonyítani... Amikor visszahallottam, hogy a Jászai-díjamat is Pelczertől kaptam... nem számít, hogy két évvel később ismerkedtünk meg... a pletykálóknak és rágalmazóknak semmi sem számít... mindenesetre akkor azt mondtam, soha többé... nem fognak apránként szétcincálni... nem fogok lassan-lassan kikopni... én soha többé nem állok színpadra, de bebizonyítom, hogy vagyok valaki... Ez a kelekótya ember, akit maga küldött... nem teszek szemrehányást... tudom, hogy nem

maga nevelte... különben meg mindegy is, hogy bolond, vagy... nekem egészen mindegy. A férjemmel szépen megegyeznek... de például ez a Csanda sem tudja, kinek a házát veszi meg... mondom, nem érdekes, hogy miféle ember, ha tisztességesen kifizeti, amit kell... csak engem úgy meggondolkodtat, hogy ez az alak is... hát hol élt eddig egy ilyen Csanda?! Semmiről nem tud... és látom... ez szerintem látszik... nem megjátssza, hogy enynyire tájékozatlan... nem. Ő tényleg mintha ma reggel érkezett volna a Marsról. Én meg amilyen bolond vagyok... én a férjem könyvbemutatóján sem szerepeltem. Megmondtam, hogy soha többé, hát akkor soha, semmilyen körülmények között... akadt színész, aki megcsinálta helyettem... de hát ki a csuda emlékszik az én régi fogadalmamra?! Senki. Nem baj... nem bántam meg, hogy szakítottam a színészettel... akkor majdhogynem nulláról indultam, s ma négy szalonunk működik... Varsóban és Pozsonyban is van SS... SS-nek hívják a hálózatunkat... láthatja... és ne gondolja, hogy a sajtótól sok segítséget kaptam a megkapaszkodáshoz... csak amit megfizettem... igen, hirdetőnek jó voltam... de ez se számít. Most, hogy a férjem eladja a Tárkony utcai házat, észszerűnek tűnik, hogy a többi ingatlan-ügyünket is rendezzem. A Bartók Béla úti lakást megtartom... néha nosztalgikus hangulata is lehet az embernek, igaz?... szóval a Bartók Béla úti lakásról ne beszéljünk, de van egy száztíz négyzetméteres lakásom... az én nevemen van... pontosabban a régi BT-m telephelye a Szent István körúton... ebben a pillanatban üres, és úgy gondolom, inkább eladom... kell is a pénz az új ház

átalakításához... de az a lakás... nem is laktam ott soha, csak dolgoztam... nem nőtt a szívemhez. Ostobaság volt a Vígszínház közelében szalont nyitni... nem gondoltam rá, hogy majd odajönnek a kollégáim... egyesek szerint persze nagyon is gondoltam... a tudatalattim választása volt... hülyeség! Hanem most már a lényegre térve... jegyezze fel ennek a Szent István körúti ingatlannak az adatait... s egy füst alatt a szüleimtől örökölt lakását is... azt végképp nem akarom megtartani... ennyi felé nem is lehet figyelni... négy hónapja, hogy az anyám meghalt. A lakás még nincs egészen a nevemre írva, de tudja, ez gyorsan rendeződik, én vagyok az egyetlen örökös. Ez a Tímár utcai lakás... ott van, a harmadik kerületi Tímár utcában... maga biztosan mindenütt ismerős... tudja, milyenek ezek a hangulatos, belső kertes házak... nem hiszem, hogy nehéz értékesíteni, mert vannak, akik szeretik az ilyen falusias légkörű, régi épületeket... a lakás földszinti... idősebb vagy nehezen mozgó embernek ideális... szeretném, ha a továbbiakban csak velem beszélne... legyen szíves mindig a mobilomon értesíteni a fejleményekről... ha jónak látja, magára bízom a lakások kulcsait... én a munkám során megszoktam, hogy bízzak azokban, akikkel együttműködöm... akikben nem bízom meg, azokkal nem működöm együtt. Ez ilyen egyszerű... szerencsére kigyógyultam abból a folytonos gyanakvásból, amit a színházi életem idején magamra erőszakoltam... szörnyű! Még rágondolni is borzalom... Ha én rossz hangulatban vagyok... megesik... kivel nem?... tudja, ha úgy érzem, hogy valami vigasztalásra szorulok... valahogy feldobnám ma-

gam... tudja, mit csinálok? Elképzelem, hogyan néznék ki, ha színésznő maradok! Húsz kilóval több lennék, mint most... elkerülhetetlen... legalább húsz kilóval, és... tudja, rám ez a gondolat csodálatosan hat... Ha tetszik, bárkinek ajánlhatja a szalonomat... bárkinek... ott van a címünk és a telefonszám... bárki bejelentkezhet.

66
Ettől a hurcolkodástól

Bajban vagyok, Jánoskám... most már csak maga segíthet... ugye, megsegít engem?; Jolánka két tenyerébe fogta a fejét, mintha attól tartana, hogy az amúgy is vékony nyakon imbolygó fő elgurul. Ráncos, vörös kézfeje keretezte a hamuszínűre sápadt arcot. Hangja egy hajnalra elfáradó siratóasszonyé, akinek könnyebb már szünet nélkül kántálni, mint elcsöndesedni és nézni a tárgyakat: füstölgő gyertyát, kókadó virágot, ünneplőbe bújtatott tetemet; ugye, megsegít ebben a nyomorúságomban?... Ha legalább kicsit megnyugodnék, ha gondolkodni tudnék a dolgokról... de most összevissza kapkodok... tisztára, mint egy bolond... és annyira félek... úgy érzem, mintha máris földönfutó lennék... édes jó istenem! miért is hagytam magam... nem tudom én... talán csak a jóisten tudja, miért hagytam, hogy belekeveredjek ebbe a hurcolkodásba... miért kell nekem vénségemre innen elköltözni... nem voltam eszemnél, amikor ráhagytam a Zsoltra... megsajnáltam... azt tudom, hogy megsajnáltam, mikor kérlelt, hogy legalább a közelben lakjak... ha

nem is abban a házban... mert ott én nem találnám a helyemet... de vesz egy kis lakást a közelben... majdhogynem szemközt... akkor mégiscsak látnám, mi történik vele... és megijedtem attól is, hogy a nővéremmel álmodtam... álmomban azt mondta a nőverem, hogy ne hagyjam magára a Zsoltot... és úgy szólt hozzám, szegény drágám... istenem... nem beszélt ő ilyen szigorúan velem... áldott jó lélek volt... és fiatalon elment... én nagyon-nagyon szerettem a nővéremet... mi voltunk a legjobb testvérek... a legeslegjobb barátnők... alig egy év korkülönbség volt közöttünk... együtt nőttünk fel... mindig, mindent együtt csináltunk, és én úgy érzem, mintha a Zsolt a fiam volna... maga tudja, mennyire aggódtam érte már a kezdet kezdetén... hiszen magát is megkértem, hogy beszéljen vele, segítsen neki... emlékszik, hogy megkértem?... én nagyon jól emlékszem... úgy kértem, Jánoskám, akkor is, ahogyan most mondom, hogy énrajtam segítsen, pedig a Zsolt nem volt hozzám őszinte... de nem tudok rá annyira haragudni, mert a nővérem fia... hiába, hogy még most se mondta el, honnan jutott pénzhez... nem tetszik nekem ez a titkolózás, meg ahogy a gyerekeivel viselkedik... és hogy nem lehet vele értelmesen szót váltani... nem és nem...de mégsem hagyhatom magára... álmomban a nővérem is azt mondta, ne hagyjam... istenem, még most is borzongok, ha eszembe jut, milyennek láttam a nővéremet... csuromvizesen ébredtem, facsarni lehetett volna a hálóingemet, én meg nem is izzadok... soha nem... még ha lázam van... engem még a lázcsillapító sem izzaszt meg, inkább fázom... és ahogy öregszem, egyre többet

fázom... ezen nem segít a fűtés meg a vastag ruha... az én koromban kihűl az ember vére... és úgy látszik, az esze sem jár úgy... megbolondulhattam, amikor beleegyeztem, hogy hurcolkodni fogok... annyira félek most már ettől a hurcolkodástól... valósággal remegek, arra meg nem is tudok gondolni, hogy hol lesz az otthonom... el sem tudom képzelni, hogy mit hová teszek majd... de zavaradott voltam már akkor is, amikor a Zsoltra ráhagytam, jó, hurcolkodok a közeledbe... jól van... megzavarodtam, igaz?, maga is azt gondolja?... a Zsolt rám ragasztotta a maga zavarodottságát... mindenkit megfertőz... ilyet nem láttam soha életemben... a volt felesége meg a fiai... mindenki olyan kapkodó... egyszóval bolond, és senkiből nem húzható ki egyetlen normális mondat sem, hogy mi történt... honnan van a Zsoltnak ennyi rengeteg pénze... miért kell ezt énelőttem titkolni?... megvette ott a Tárkony utcában azt a lakást nekem... gondoltam, ostobaság, hogy az én nevemre íratja, legyen valamelyik fiúé, de nem szóltam... ha ő így látja jónak, legyen az én nevemen... tőlem amúgy is a Csandáék öröklik... ki tudhatja előre, milyenek lesznek azok a fiúk is... nem vagyok a nagyanyjuk... azt meg nem lehet kockáztatni, hogy kitegyen valamelyikük... szóval most az én nevemre íratta a Zsolti, és én hoztam magam helyett ide házfelügyelőt... mert ez, amiben én itt lakom, ez egy bérlet... senki nem kérhette volna számon rajtam, ha fogom magam, és egyszerűen elhurcolkodok, de én hoztam magam helyett egy nagyon rendes asszonyt... fiatalabb is nálam, jól bírja magát... nem lesz itt semmi gond... csak el kell fogadni

őt a lakóknak, mert régen ez a házmesterlakás, amiben vagyok... régen ez a tanácsé volt... vagyis az államé... minden lakás állami volt, és ezt úgy mondták: szolgálati... aztán amikor a lakók megvették, amiben benne laktak, csináltak egy társaságot... egy BT-t és az én szolgálati lakásom a BT tulajdona lett... maga ezt biztosan érti... engem a Fülöp doktor úr, aki a közös képviselő lett itt... mert kezdettől a Fülöp doktor úr vitte a ház dolgait... és ő azt mondta, Jolánka, ne foglalkozzon ezzel, mi mindent úgy rendezünk el, hogy magának semmi kára, semmilyen költsége nem lesz... azt mondta akkor a Fülöp doktor úr, hogy az ügyvéd azért van, hogy megtalálja a módját... és az egyszerű emberek nyugodtan élhessenek, mint azelőtt... én megbíztam a Fülöp doktor úrban, és ő most is arra szavazott, hogy a BT adja bérbe a lakásomat annak az asszonynak, akit én magam helyett hozok, de mások meg nem így akarják. Azt mondják, ha a BT eladja a házmesterlakást, minden lakó jól jár, mert a lakás árából meg lehet javíttatni a kéményeket, meg belül tatarozni is kellene... ez a szerencsétlen Szabókyné már holnap jönne a helyemre... annyira sajnálom ezt az asszonyt, most sír, hogy becsapták... azt mondja, nem marad életben, mert nincs hová lennie, és nem bírja tovább a szenvedéseit... a Szabókyné ideadott nekem annyi pénzt, hogy a hurcolkodásomat kifizethessem, mert ha a Zsolti vesz nekem egy lakást... nem tudom, hány millióért, akkor nem mondhatom neki, hogy fizesse ki még a hurcolkodásomat is... a Szabókyné meg jól járt volna... ide is adta előre a pénzt... mi mindent szépen lebeszéltünk... honnan

gondolhattam volna, hogy a lakók így megbolondítanak mindent!?... most aztán itt vagyok a nagy bajban... most még a Szabókyné gondja is rám szakadt, mikor amúgy is reszketek az idegességtől, és ezerszer megbántam már az egész hurcolkodási históriámat... azt a pár évet, ami nekem még hátravan, miért nem lehetett itt nyugodtan leélni?!... És ha a lakóknak nem kell a Szabókyné, akkor én sem kellek?... Hiába dolgoztam itt negyvenkét évig?!... Negyvenkét esztendeje lesz, hogy az urammal elvállaltuk ezt a munkát, s még csak meg se köszöni senki... Nem tudom, miért vett nekem lakást a Zsolti, nem tudom, miből vette, nem tudom, miért hitegetett engem a Fülöp doktor úr... az ember senkiben sem bízhat meg... senkiben az égvilágon! Hogyan kezdjek így pakolni?... Mondja meg nekik, Jánoskám, hogy nem olyan könnyű értékesíteni ezt a házmesterlakást... az emberek manapság nem kapkodnak ilyen földszintes, nedves lakásért... hiszen volt már nálam?... tudja, hogy én mennyire tisztaságszerető vagyok... ápolom én, őrzöm rendben azt a lakást... a Szabókyné is így tenne... de lehetetlenséget senki nem kívánhat... ez nem olyan nagyon értékes lakás... magunk közt szólva, nem egy nagy kincs... mondja meg a Fülöp doktor úrnak... vagy szóljon a Koleszár úrnak, hogy ő énmellettem szavazzon... mert a Koleszár úr is benne van ebben a BT-ben... érti, hogyan?... és most már tudom, hogy csütörtök este szavazni fognak a lakógyűlésen... mit csináljak addig?!... én csak magához fordulhatok, Jánoskám, mert magát látom itt mindennap... kérem, magyarázza meg ezeknek, hogy pár forint haszon reményében nem

szabad eladni ezt a lakást... egy idegennek... hogy ne legyen, aki ügyeljen aztán a dolgokra... a Koleszár urat is tisztelik itt a lakók... szóljon már a Koleszár úrnak!... a Fülöp doktor azt mondta nekem, hogy nem mindenki szavaz az eladásra, és ha...; Jolánka összerezzent, és elnémult, mikor megszólalt a telefon. Mereven, rémülten ült, a lélegzetét is visszatartotta, mert vértelen, vékony ajka kékülni látszott. Aztán sem szólt már többet, csak tévetegen ingatta a fejét, s hogy János ígérte, minden tőle telhetőt megtesz, pityeregve kibotorkált az irodából. Mindent? Tőle telhetőt?

Koleszár mobilszámát pötyögtette, aztán mintha kánont énekelne magával, néhány taktussal előbb hallotta a saját hangját – egész mondatait –, mint ahogy valóban kiejtette azokat a kínosan évődő, a kamasz hányavetiségben megrekedt, de mégiscsak kíméletlenül célra törő kérdéseit, hogy bejött-e az év legnagyobb üzlete, hogy végül mennyit tejelt a Tárkony utcai buli, hogy a hirdető irodával is osztozkodnak-e – de Koleszár semmire sem válaszolt egyenesen; majd megbeszéljük... nem most... majd odamegyek, és négyszemközt megbeszéljük; mikor? Napokig elérhetetlen volt, üzenetre nem jelentkezett, a csütörtöki tulajdonosi gyűlésre nem ment el – elrabolták? Csanda testőrei megfenyegették?; senkinek egy mukkot se, értve vagyunk?... értve?... felejtse el a Tárkony utcát?... világos... a megbízónk örülne, ha minden teketória nélkül...; de Csandának nem kell fizetni, s ha Pelczerék megspórolnák a közvetítői részesedést, miért jött ide a nő? Koleszár akarja elrakni a felhőkarcolónyi dohányt? Most? Megfertőzte Csanda zavarodottsága?

De mire számít, meddig bujkálhat így? Vagy mindez égi jel, egyszerű üzenet, hogy vedd a sátorfádat, öcsi, menekülj innen, míg nem késő?

67
A Szent Hedvig patikában

Budaligeten, ahol egymást érik a honfoglalókról elnevezett utcák – Géza fejedelem és Botond vezér, Előd, Tas, Töhötöm, s a többi vezér, sőt van Honfoglalás meg Aranybulla, és Emese meg Gyöngyvér utca is –, a hangzatos Fáklyaliliom utcában néztem meg egy hetvenes évek közepén épített családi házat. A csontos, lapos arcú, szürke hajú öregasszony egyszerűsége ígéretes volt. Ketten laknak az emeletes épületben, mondta az irodában, a férjével nekik bőségesen elegendő a földszinti rész: nappali, háló, étkező, s a többi. Valaha úgy gondolták, fölöttük rendezkedik be a lányuk – de most már nincs miben reménykedjenek: az egyetlen gyerekük két-három évenként látogat haza Németországból. Akkor is egyedül jön, és legutóbb valami panzióban szállt meg. Nem, nincs miben reménykedni, ismételte száraz hangon, és észszerű, ha megbízható, fiatal bérlőket keresnek. A nyolcvan négyzetméteres, külső lépcsőn megközelíthető emeleti szint három-négy diáklánynak is alkalmas lehet. Fiatalokra gondoltak, mondta, egyetemistákra; ne kérdezze meg, miért éppen fiatal lányokra... nem tudnék válaszolni... amikor eszembe jutott, hogy most már nincs miért várjunk... nekem egyre terhesebb a sok takarítás... gondozni egy ekkora házat, nem csekélység... a férjem elfogadta... fiatal lányokat mondtam neki... egyetemistákat... nem hiszek a rosszindulatú károgásnak... a mai

fiatal lányok között is vannak rendesek, figyelmesek; az adatfelvétel és a másnap délutáni látogatás megbeszélése után azonnal felállt, de nem lépett az ajtó felé, nem köszönt el, csak fogta, erősen szorította a karosszék támláját, és mintha túl kellene jutnia a kínos vallomáson, körülményesen beismerte, hogy a tanév kezdetekor kitett különböző egyetemeken hirdetéseket, jelentkeztek is többen, de azt tanácsolták nekik, s ők maguk is jobbnak látják, ha iroda közvetítésével adják bérbe az emeleti lakrészt; ez mégiscsak garancia... jól mondom?... ez valami garanciát jelent?; igyekszünk, válaszoltam rejtélyesen, s úgy éreztem, erősebben elvörösödök, mint az öregasszony. Meg kellene mondanom, hogy az ingatlanközvetítő semmiféle igazi garanciát nem ad? Honnan tudnám, hogy a reménybeli bérlők füveznek-e, rendeznek-e majd vad tivornyákat, kihajigálják-e az ablakon a szemetüket, hogy meztelenül kimásznak-e a tetőre – még azt sem garantálhatom, hogy fizetőképesek. Engem sem biztosít senki, hogy a részesedésemet megkapom.

Azért is autóztam a Fáklyaliliom utcába, hogy útba ejtsem a Tárkony utcát. Úgy terveztem, elhúzok majd Csanda villája előtt – egy pillanatra sem állok meg, még csak nem is lassítok –, megpróbálom kitalálni, hol lakik Jolánka – az egész végtisztességre öt percnél többet nem szánok, de annyit igen. Fel sem ötlött bennem, hogy Csanda birtokló terpeszben áll a háza előtt vagy az utca közepén beszélget a nagynénjével, esetleg épp utasításokat oszt a testőreinek – ezúttal nem is képzeltem el, hogy ha cseppnyivel növelem a találkozásunk esélyét, ha mintegy lehetőséget adok a véletlennek, az hálásan nyomban kezemre játszik, és odapenderíti kocsim elé a nagytestű férfit: beszélhessen. Magyarázkodjon. Értesse

meg velem, mi történt az elmúlt másfél hónapban. Miért kellett ez az őrült bújócska? Kivel játszott ő – és ki ellen? Úgy emlékszem, hogy nem színezgettem jeleneteket, meg se igen gondoltam, hogy miért, csak hajtottam a Tárkony utca irányában.

A Széphalom bevásárlóközponttal szemközt félrehúzódtam, megnéztem az ülésre készített, kihajtott térképet: itt kell balra fordulnom. De túlságosan korán volt, legalább tíz percet még eltéblábolhatok. A játékboltban igazi vásárlóként mustrálgattam a plüssállatokat, a hálóba csomagolt homokozó-készleteket, napszemüveget, színes radírt, kulcstartóra biggyeszthető kabalamütyürt, aztán üres kézzel, sietősen távoztam, és átmentem a keskeny, hepehupás bekötőút másik oldalára, a Szent Hedvigről elnevezett patikába. Honnan sejthettem volna, hogy a véletlen incselkedve odajön majd elém?!

Nemcsak az épület, a gyógyszertár belül is jólesően falusias – talán csak néhány esztendeje újíthatták fel, miután az önkormányzat mégsem a lebontás mellett döntött. Az üvegfallal kerített kis, előszobaszerű belépő, az ablak alá állított konvektor, a gyógyszerész mögött nyitva tartott ajtó, amelyen át a raktárig, a mellékhelyiségekig lehetett látni, majdhogynem lakásjelleget adott az üzletnek. A fiatal, lóarcú, hosszú sörényű és a kövér, szemüveges gyógyszerésznő „L" alakú pultja előtt négyen álltak. Ha sietek, máris visszalépek. De nem siettem. A férfi, akit később Zombori úrnak szólítottak, mintha épp Pelczer nevét említette volna. Meg kellett tudnom, hogy csakugyan róla beszélnek-e, vagy hallucinálok; semmi okom, hogy védjem... nekem aztán tényleg nincs okom rá, de meg kell hagyni, hogy mint lakó tisztességesen viselkedett... nem hallottam én semmi panaszt... még azokban az időkben sem... Utáltam, hogy elsötétített ablakú Mercede-

sekkel vitték-hozták... de mondják meg őszintén, ma nem ugyanúgy fuvarozzák a minisztereket, meg az ilyen magas rangú urakat?... manapság pedig még nagyobb a hűhó, a luxus... a dekoráció!... Akkor is mi fizettük őket, most is mi fizetjük... telik az én ötvenkétezer forint nyugdíjamból... magának sincs több, igaz, Magdika?... és azzal a színésznővel se volt baj... mi közöm nekem ahhoz, hogy egyébként milyen förtelmes az életük!... számoljanak el az Úristen előtt!... nekem mi közöm hozzá!?; úgy láttam, az a hat ember jól ismeri egymást, a patika hangulata pedig, mint a vidéki kocsmáké. A fehér köpenyes gyógyszerésznők is álltak a pult túloldalán, a lóarcú három-négy receptet tartott a kezében, a szemüveges azonban meg sem próbálkozott a kiszolgálás imitálásával – mikor beléptem és valami üdvözlést dörmögtem, mind rám néztek, sőt, megnéztek maguknak, aztán szenvtelenül hagyták, hogy ha sürgősen kell valami, szóljak. Nem szóltam, és az idegenségem keltette pici zavar pár másodperc alatt nyomtalanul eltűnt. Annyira érdektelen voltam számukra, mint a gyógyszerek, amikért bejöttek, s amelyeket ki kellett volna adni; honnan volt ennek az embernek pénze ekkora házat venni?... ezt kellene megvizsgálni... csak néztük az urammal a költözést... nem is tudtam eleinte, hogy mi olyan nagyon furcsa, aztán rájöttem: ennek az embernek nem volt holmija... egymás után érkeztek bútorszállító teherautók meg hozták a háztartási gépeket... de saját motyója... mondjuk, hogy ruhák, edények... még egy targoncányi se... semmi. Ezért néztük aztán az urammal... akkor már kíváncsi voltam, kicsoda lehet ez, akinek se családja, se holmija, de annyi alkalmazott... vagy szolga... nem is tudom, minek nevezik... akkora a személyzete, mint egy királynak... ilyen nincs, mondtam az uramnak... ez akkora szélhámos, mint a whiskys rab-

ló... és most is állítom, hogy itt még csúnyább dolgok is napfényre kerülnek. Mit gondolnak, miért adta oda a Pelczer a házát ennek az embernek?... nem kell ám nagy jósnak lenni ahhoz, hogy megmondjam: sok vér folyik még abban a házban... Ami ma reggel történt... ó, ez még csak a kezdet!; a patikaszag is kábíthatott, a tömény éteres-klóros-levendulás illat. A lóarcú gyógyszerésznőt könnyezni láttam. A kezében tartott receptekkel törölte meg az arcát; nem szívesen hagyom itt ezt a helyet... Ancival is mi úgy összeszoktunk... ez olyan jó kis patika volt... de én ma azt hittem, meghalok a rémülettől... ahogy berontott ide a véres fejével és üvöltött, hogy hol a kölyök... ugye, azt üvöltötte, hogy „kölyök"?... valami husángot lóbált, rongyba vagy bőrbe tekert... nem is tudom, mi lehetett... agyon akarta ütni, akit keresett... biztosan, aki bántotta... én még egy ilyen esetet nem bírok ki... valamikor ez jó kis hely volt, de akik mostanában ide költöznek... ezek a gyorsan gazdagodók... ez veszélyesebb még a nyolcadik kerületnél is; a másik gyógyszerésznő erre odalépett hozzá – egyet lépett csak –, és fáradtan, rutinosan, mint akivel túlgyakoroltatták már, hogy végszóra hogyan mozduljon, megsimította a fiatalabb karját; jól van... ez még a sokk... még napokig a hatása alatt leszünk... de Gyöngyi akkor olyan bátor volt... az a felbőszült vadállat akármire képes lett volna; és tényleg a fia után rohant?... a saját fiát akarta agyonütni?; a Magdikának nevezett nő kérdezett, noha ő tűnt a legtájékozottabbnak; azt mondják, lottón nyerte a pénzét, és megbolondult a nagy vagyontól... azt mondják, elhagyta a családját, a kamasz fia meg felkutatta, a részét követelte, és ebből lett a vita... csak azt nem értem, mit akart maguktól... még szerencse, hogy itt nem okozott kárt... szegény trafikos Rózsi... ő megnézheti, mikor térítik meg, amit összetört neki az a

barom... már elnézést, hogy így mondom; a májfoltos homlokú, ősz férfi, aki ekkor benyitott, kitörő lelkesedéssel üdvözölte a feleségét. Magdika volt a felesége; tudtam, hogy itt talállak; készségesen félrehúzódtam, hogy odamehessen az asszonyhoz. Már heten voltunk. Nem taszítottak ki maguk közül; a polgármester helyében én azért jó alaposan kivizsgáltatnám, honnan lesz egyeseknek hirtelen sok pénzük... mert becsületes munkával nem... az biztos, hogy nem becsületes munkával jut valaki százmilliókhoz; Zombori és Magdika férje végre átvették az irányítást, együtt valahogy szétrebbentették a röpgyűlést, és a két patikusnő pillanatok alatt szolgálta ki az ácsorgókat. Vettem egy csomag kamillavirágot, és megpróbáltam feltűnő hirtelenkedés nélkül, de gyorsan kimenni. Csak remélhettem, annyira nem ocsúdtak még, hogy gyanakodva nézzenek utánam. A bevásárlóház előtti óriásplakáton a keskeny arcú lottó-színész vigyorgott. Mintha épp hanyatt esne a meglepetéstől, de széttárt kezével csettint, lába is égnek mered, és látszik: hatalmas, tízezresekből rakott pénzhalomra huppan. A kép alatt nagy, sárga betűk hirdették, hogy a hét várható nyereménye hárommilliárd háromszázhetvenmillió forint.

68
Vay Klára emléke

A Csanda-botrányról a Fáklyaliliom utcai házaspár is hallott. A lapos, széles arcú, szögletes asszony mellett a férj még törékenyebbnek és mozgékonyabbnak hatott. Csecsemőkék szeme huncutkásan villogott – bárki észrevehette a társaságukban, hogy hosszú évtizedek alatt aprólékosan kidolgo-

zott bohócszámokat adnak elő. A nő gyakorlatiasan, bár aggodalmaskodva intézkedik, s nemcsak elfogadja, várja is, hogy a férfi átvezesse a hepehupásabb tájakon, hogy gondtalan derűjével még az ő nehézkesebb alkatát is a föld fölé emelje. Az öregember ropogósra keményített-vasalt, fehér vászoninget, porcelánnadrágot és égő vörös csokornyakkendőt viselt. A karikagyűrűje fölött pecsétgyűrűt, s mintha csak azért kínálna itallal, mandulás keksszel, azért rakosgatna a kis, üveglapos asztalkán, hogy megmutathassa hosszú, vékony ujjainak fickándozását; nem az a baj, hogy a környék rossz hírét kelti az efféle eset... lehetne mindez előnyös is a számunkra, ha híres ember volna az illető... arra gondolok, aki a Pelczer-házat megvette. Csakhogy nem híres... még a nevét se hallottuk... így aztán ahány üzlet, annyiféle találgatás, hogy egyáltalán miből vette azt a drága házat... mondják, hogy ennek a bróker-botránynak az egyik szereplője, s a fiúnak felsőbb helyen... érti, hogy gondolom?... a fejesek, a nagymenők... szóval az érdekeltek adták az ötletet, hogyan hallgattassa el még időben az apját... de azt is mondják, hogy ez egy senki... egyszerű ember, és véletlenül nyerte a pénzt... én meg erre azt mondom, hogy éppen ez a baj... Ha az illető híres volna, holnap a környéken jelentősen megemelkednének az ingatlanok árai. De ha egy senki!?... akkor csak arról fecsegnek, hogy már errefelé sincs nyugalom... nincs közbiztonság... ez, kérem, nézőpont kérdése...; az asszony türelmetlenséget színlelve feléje intett; ne beszélj ilyen cinikusan... aki nem ismer téged, azt hiszi, valóban így gondolkodsz; de korholása közben sze-

relmes elégedettséggel nézte az urát, és nem rejthette el, hogy mosolyog. Fiatalon se lehetett vonzó, gondolta János. A lányuknak, úgy látszik, hamar el is ment a kedve a családi élettől; ez nem cinizmus... a józanságra nem mondhatod, hogy cinizmus... az úr pedig nálam jobban tudja, hogy nagyon is reális, amiről beszélek... Emlékezz csak, hogy tolongtak a vevők annak idején a színésznő házáért!... maga akkor még gyerek volt... de hallott talán Vay Kláráról, egyik-másik filmjét láthatta... gyönyörű nő volt és nagyszerű színész... nekem a legeslegnagyobb persze a Ruttkai marad... de ha valamiben látni lehet Vay Klárát... a Duna Televízió lead néha ilyen régi filmeket... én őt is mindig megnézem... és csak bámulok, hogy akármennyire megváltozott a világ, ezek a színészek most is éppen olyan varázslatosak... Mindebből azt akarom kihozni, hogy a Vay Klára itt lakott Hűvösvölgyben, és itt, a hűvösvölgyi házában akasztotta fel magát... szörnyű ügy volt... a Katikát meg, a lányát mi jól ismertük, mert a mi Bettink osztálytársa volt... együtt jártak iskolába... gimnáziumba... de nem ez a lényeg, hanem hogy a Vay Klára-ügy mégiscsak huszonöt... jól mondom?... körülbelül huszonöt esztendeje volt, és akkor még más is érdekelte az embereket... illetve az újságokat... legalábbis nem minden a szenzáció körül forgott...; az asszony közben lehajtotta a fejét, még a szemét is lehunyta, mintha imába merülne. Metronómként bólogatott a férfi szavaira – a nyakcsigolyája is monotonul roppant. A szenzációtól végképp elmocskolódott világ – vagy Vay Klára rejtélyes halálának emléke? – aztán némi indulatot keltett ben-

ne: szaporábban kattogott a feje; most már ki gondol arra, hogyan és miért történt?!... Hogy ő mérgezte meg a férjét, s aztán végzett magával?... vagy látta holtan a doktort... mert orvos volt... jó nevű gégészdoktor... mondjad csak, hogy hívták!... tudom! Löblin!... a férjet holtan találták a belvárosi lakásban, a Vay Klára meg itt, a hűvösvölgyi villájukban felakasztotta magát... Én azt mondom: hazament az előadás után... a Pesti Színházban játszott aznap este... hazament, és amikor holtan látta a doktort, elvesztette a fejét... nem bírt a fájdalmával... Aki személyesen ismerte, nehezen hiszi, hogy képes lett volna gyilkolni... miért is gyilkolt volna egy ilyen nagy művész?!... mondjuk, ha már nem szerették egymást, hát elválnak... Bennünket közelről érintett az egész... még ma is igen eleven... persze, hogy találgattuk, füstölögtünk, hogyan lehetett... nemcsak az fájt, hogy meghalt, hanem az is, hogyan halt meg... és mit csinálnak az emlékével... ha arra gondoltam, hogy a szenzáció kedvéért bemocskolják az emlékét... nem is tudom... borzalmas, hogy mire képesek az emberek!... Tudja, a mi Bettink szobájában sok-sok évig még a falon volt a fényképe... akkora kép... mint ez az ablak... poszter volt... a főhelyen a szobájában, pedig a Kattal nem voltak olyan nagyon jóban. Az a kislány nem is hasonlított az édesanyjára... csinoska volt, de nem szépség... egyáltalán nem volt olyan kisugárzása... színésznőnek tanult, aztán mégsem lett színész... ilyen híres ember gyerekének nem könnyű boldogulni. Az emberek általában azt hiszik, hogy ha valaki híres ember gyereke, akkor már olajozott az útja... dehogy! Mindig ott

van valami félsz benne, hogy nem éri el azt a szintet... Furcsa volt ám találkoznunk a Katikával... annyi sok év után az emléktábla avatáson találkoztunk... hát mit mondjak?!, ugye, felette is eljárt az idő... és neki sem használt... most még annyira se hasonlít a Vay Klárára... mi így mondjuk mindig... a teljes nevén... nem akarunk mi feltolakodni őhozzá... vagy megjátszani valami bizalmaskodást... ismeri az ilyet... nevetséges!... de a Kati persze... a lányom osztálytársa, az más... ő Kati, vagy Katika nekünk... különben kedves volt... nagyon is kedves... emlékszel, ahogy megköszönte a segítségemet?... és már azóta is többször írt nekünk képeslapot... Tudja, azt az emléktáblát tényleg én jártam ki... akkor még aktív voltam, és az önkormányzatnál dolgoztam... harmincnégy évig voltam az önkormányzatnál... illetve még tanácsnak mondtuk... én úgy éreztem, kötelességem is, hogy a kerületünk nagy művésze megkapja ezt az elismerést... Persze, megkapta. Hát nem az a lényeg, hogy nagy művész volt?! A szenzáció hamar kifárad... érti, hogy gondolom?... Az, hogy Vay Klára, mégse azt jelentse az embereknek, ahogy meghalt... mégiscsak az számít, amit ránk hagyott... úgy értem, a művészetét... nem igaz?!... ez a mai cirkusz itt... amit ezek a senkik műveltek... hát nem így van?... ez semmiben sem hasonlít... ha azt mondom, hogy szenzáció... még akkor se hasonlít... nem is fogható ahhoz a tragédiához... erről az emberről senki sem hallott... ki ez?... mit produkált eddig?... az egyik szomszédasszonya... aki közvetlenül mellette lakik... az mesélte, hogy a beköltözés napján csöngetett nála valami futárszolgálatos, és átadott egy

hatalmas virágcsokrot, hogy az új háztulajdonos küldette... az asszony meg bután kacarászott, elújságolta fűnek-fának, szaladgált a környéken, mint aki megbolondult az örömtől, és azt szajkózta, hogy milyen gavallér került a szomszédba... de ez nem gavalléria... ez őrültség!... méghozzá kínos és nevetséges őrültség... a szomszédasszonynak... csak úgy!... már ennyiből is érezni, hogy az az ember nem tudja, mi a jó, mi a kedves, mi a finom, csak megjátssza az új földesurat... nincs ebben semmi... hogy is mondjam... igazi úr nem csinál ilyet... nem csinál magából bohócot; a Fáklyaliliom utcai házaspár érezhetően jól múlatta János társaságában az időt. Az asszony közben behúzta a függönyöket és felkapcsolta a kanapé melletti állólámpát. A halványsárga selyem bura alján mintha úsznának, pihegve lebegnének a zöld szárú rózsaszín kis virágok. Mielőtt megnézte János a bérbeadásra szánt felső szintet, magában szövegezni próbálta a hirdetést. „Családias" – ez mindenképpen benne lesz. A vidéki szülőket, akik egyetemre vagy főiskolára küldik a gyereküket... mert vidéki szülők fizetik majd a mindenképpen busás havi bért... őket talán megnyugtatja a szó: családias... Idős házaspár... valahogy ezt is említeni kell... ettől csak nem bántódnak meg!... nem, biztosan megértik... a hirdetésnek érzékeltetni kell, hogy itt biztonságot és melegséget találnak...de a lányokat sem szabad elriasztani... „önálló lakrész"... „függetlenség"... „teakonyha-használat"... „külön bejáratú lakrész". Budaliget és Fáklyaliliom utca... már ez is nyerő. A férfi annak idején potom áron juthatott a telekhez. Ott, a tanácson ajánlották... vagy

megszimmantotta a lehetőséget... az építőanyagot is jutányosan szerezte... és az ács, a kőműves, a vízvezetékes... mindenki igyekezett kedvében járni. Ő meg továbbpasszolta a kedvezéseket... Ha a beosztása engedte... persze hogy engedte... legalább osztályvezető volt... ilyesmi, és ő szerezte Pelczernek a Tárkony utcai villát. Mikor hármasban felmentek az emeletre – az asszony vezette a sort, középen János –, a férfi türelmetlenül kérdezte a feleségét; mondd már, hogy hívják azt az utcát!... az istennek se jön a nyelvemre... ahol a Vay Klára lakott... látom magam előtt a házat, az emléktáblát is...; az asszony alig észrevehetően megrázta a fejét – csak a kattogás hallatszott; jaj!... mondd már... csupa virágnevű utca... maga se tudja?... Rózsa meg Rezeda meg Szegfű... na, ilyen nevű utcák... Liliom is... Gerbera... hogy az ördögbe?!; az asszony inkább aggodalmasan bámult rá: minek ezzel kínlódni!, a férfit dühítette és még kiszolgáltatottabbá tette, hogy a nő nem is igyekezett segíteni; virágokról elnevezett utcák... de ez kicsivel beljebb van... Harmatcsepp!... ez az!... a Harmatcsepp utcában lakott!

69
A testi-lelki jó barát

Gyerekes bosszú volt-e, hogy János törölte az eladásra kínált ingatlanok listájáról Bódy Henrietta Szent István körúti és Tímár utcai lakását is?; foglalkozzon vele az ördög!; Koleszár hat hét után is laposakat pislantott, rejtélyeskedett; nyugi, apám,

nyugi... meg fogod érteni... minden oké... csak várd ki a végét... néha azt hiszem, túl nagy falat ez nekünk, de mi nem hagyjuk annyiban... nem ám... rendben lesz, ez is rendben lesz, apám... semmi gond!... majd meglátod... tök rendben lesz; és telt egyik nap a másik után. János fogadkozott magában, hogy többet célzást sem tesz az elszámolásra, de Koleszár akkor provokatívan és mégis feszengve maga kezdte a csitítgatást; nyugi, apám...; máskor meg fájdalmasan nézett rá, mintha könyörögne, hogy valahogy feledkezzen meg az egészről János, történjen már valami, ami a Tárkony utcai adásvétel emlékét is elfújja. Mi történhetne?; jól jönne neked, ha mostanában elütne a halottaskocsi...; Koleszár nem állta a tekintetét, és János latolgatta, hogy mikor rúgja ki. Mit mond majd? Hogy egyedül is elintézi azt a kevés ügyet? Hogy kedvezőtlenül alakultak üzleti dolgai, de ha később... ha más vállalkozásban...? Érdemes-e megvárnia, hogy Koleszár adja ki az útját? Elegánsabb, ha ő küldi a fészkes fenébe ezt a nyikhajt. Elég volt! Mindenesetre a Pelczer-szajha ingatlanjaiért nem töri magát, azért végképp nem – de úgy tűnt, a nőt se túlságosan izgatja az értékesítés. Vagy mással értékesíttet. Látogatása után megegyeztek szépen, összefogtak, hogy Jánost mellőzik. Koleszár és Pelczer, a társiroda és Csanda. Mindannyian. Igaza volt az öreg Pelczernek. Naná, hogy őt azóta eltüntették. Jolánka is hallgat. A házmesterlakást ripszropsz tataroztatta egy tűzoltó-készülékeket forgalmazó kft. – egészen gusztusos iroda lett, Szabókyné pedig nem is járt erre, azóta nyilván éhen halt vagy a Dunába ölte magát – hiába, áldozatok

nélkül nincs változás. És persze minden, minden változik, szakadatlanul változnak a dolgok, a szereplők, csak János ül itt tehetetlenkedve. Már harmadik éve várja báván a sült galambot, s mikor végre berepül ebbe a rohadt kis odúba, méghozzá illatosan, melegen, és ezüsttálcán lebeg a szája előtt, ő hagyja, hogy mások elhappolják, és elhitessék vele: nem is keringhetett errefelé semmiféle sült galamb. Talán csakugyan nem.

A karcsúsító spiné ügyeiről leszállt. Törölte a listáról és a vörös lapocskára írt hirdetést bevette a kirakatból. Kit érdekelt?

Aztán véletlenül megtudta, hogy az öreg Pelczert átzsuppolták a Tímár utcába – tulajdonképpen ez volt a leglogikusabb és legegyszerűbb választás. Minek vettek volna új lakást. A Henike örökségét még csak átíratni sem kellett – a hibbant bácsikának így is jó. Vajon a Szent István körúti lakásba kiket telepítettek?

A középkorú férfi alig akarta átlépni a küszöböt. Szabadkozott, hogy hívatlanul-váratlanul beállít ide; nem akarom én zavarni, de telefonon nem tudtam volna... ezt csak személyesen lehet... de megvárom... visszajövök, amikor biztosan nem alkalmatlan; úgy kellett betuszkolni és leültetni abba a székbe, amelyikben oly sokan elterpeszkedtek, feszengtek, sírtak, biggyesztették a szájukat, alázatoskodtak és erőszakoskodtak. Valahogy mindannyian megjátszották magukat, mint az orvosnál; én csak úgy kiokoskodtam, hogy a barátomnak maga közvetítette a házat... ahol most én is lakom... a Tárkony utcai házat... jól gondoltam?... ; szürke pólója fölött a fekete kordbársony inget

gombolatlanul hagyta, a szvetterként viselt ing ujját felhajtotta. Vastag aranykarkötője és aranyórája villogott; emlékszik, ugye a Tárkony utcai házra?; de nemigen figyelt János fintorára, a saját mulasztásától rémülten tapogatta magát, csapkodta a mellkasát, a combját, s kapkodva húzott elő az ingzsebéből egy névjegyet – Horváth Róbert, és a név alatt: portálmenedzser, meg egy mobiltelefon száma –; bocsánat...kiment a fejemből... majdnem elfelejtettem... én vagyok a Horváth Robi... a Csanda Zsolt testi-lelki jó barátja... engem a Zsolti hívott az új házába... emlékszik arra a kis épületre?... na, én is feljöttem a fővárosba, és most a Zsoltinál... abban a kis házban lakom... egyelőre így... ideiglenesen... mert a Zsolti is a mi lakásunkban volt... az anyósom megürült lakásában, amikor el kellett jönnie otthonról... ez még Veszprémben volt... amikor még veszprémi lakosok voltunk mind... tudja, hogy a Zsolt is odavaló, ugye?... de még akkoriban... egy nap azt mondta nekem, el kell jönnie otthonról... én meg nem faggattam, nem prédikáltam neki... mi annyira értettük egymást... hanem azt mondtam, persze, ha el kell jönnöd, segítek rajtad... tessék!... üresen volt az a lakás, én meg mondtam az asszonynak, hogy hadd költözzön oda a Zsolt... kihez fordult volna, ha nem hozzám?!... most meg a Zsolti viszonozni akarta az egészet... így eljöttem én is Veszprémből... egyelőre elfogadtam a szívességét, és olyan furcsa... a fürdőszobában, a kis szekrénykében... ilyen tükrös kis tartóféle... na, ott találtam ennek az irodának a névjegyét... vagyis a maga névjegyét... nem tudom, miért kellett odatenni... furcsa volt... mintha valaki

így üzenne, vagy nem is tudom... biztosan az öregember dugta el... jól gondolom, hogy őneki is maga közvetített?; ismerem az öreg Pelczert; a válasz kellően diplomatikusra sikeredett, s ennyi elégedettséggel már szinte fölényesen figyelhette János a szemközt ülő férfit. Horváth még egyre kínlódott, láthatóan félt, hogy majd képtelen lesz megértetni magát, talán elő sem tudja adni a gondjait – hiába készült akármennyit. A névjegyét is odatette az ingzsebébe, tucatszor figyelmeztette magát, hogy a köszönéssel, bemutatkozással együtt nyújtsa a kis kártyát, s lám, abban is kudarcot vallott; a Zsoltit én most nem kérdeztem semmiről... még azt sem tudja, hogy eljöttem ide... nem kell nekem mindenről beszámolni, nem vagyok a gyereke... arról sem kérdeztem, hogyan találtak a Tárkony utcai házra... jobb most a Zsoltit békén hagyni... látta, milyen?... elég az hozzá, hogy ami így, ideiglenesen elmegy... az örökre nem várható... valamit lépnem kell... valami rendes lakást kell szereznem, ami végleg az enyém... nem várhatom, hogy a Zsolt vegyen nekem lakást, csak mert most neki beütött... erre én nem számítok. A Zsoltnak bőven elég a baja... tegnap átjött hozzám a kis házba, és azt mondta, hogy ha vele valami történne, én legyek a fiai mellett gyám... na, ilyen most a Zsolt. Teljesen maga alatt van, mintha szörnyű szerencsétlenség érte volna... így utólag... mikor már elment... akkor kezdtem rosszul lenni... mi az, hogy ha valami történne... miért mondja ezt... különben azoknak a fiúknak... pláne a nagyobbiknak... minden kell, csak olyan gyám nem, aki a Zsolt barátja. Az a gyerek gondolkodás nélkül megölné az apját,

pedig nem igaz, hogy a Zsolt rossz volt velük... meg hát anyjuk is van... rendes anyjuk... tudja, milyen szép családnak látszottak?!... mint mi is. Az én házasságom is akkor ment tönkre, amikor a Zsolté... nekem is két fiam maradt az asszonnyal... akkor kezdődött ez, mikor elvesztettük a munkánkat... egyszerre minden összejött... én azt hittem, valami rossz álom, aztán majd felébredünk... az én gyerekeim meg még kicsik... mi hét évig sem éltünk együtt... a Zsolt meg tizenhét évig... de mi kisgyerekkorunk óta úgy voltunk, mint az édestestvérek. Amikor a Zsolt megnősült, sokszor hármasban jártunk ide-oda... aztán meg négyesben, és mi a Zsolttal most is kitartunk egymás mellett, az asszonyok meg ott vannak Veszprémben, és ha találkoznak az utcán vagy boltban, nem is köszönnek... nem az, hogy összefognának... segítene egyik a másiknak... esküszöm, azt se bánnám, ha pletykálkodnának, ha szidnának... de ez a legrosszabb. Amikor még odahaza voltam, az asszony már akkor is szapulta a Mártát... a Zsolt feleségét... aki a felesége volt... az én feleségem meg Anikó... mi hivatalosan most is férj-feleség vagyunk... csak jobbnak láttuk, hogy én eljöjjek... de az asszony szerint mindenről a Márta tehet... még a mi veszekedéseinkről is. Eleinte azt hittem, féltékeny a Zsolt elvált feleségére, mert én tényleg mindig csíptem azt a nőt, és annak idején meg is mondtam őszintén, hogy irigylem a Zsoltot... én most is nagyon szeretem a Mártát, előttem nem lehetett befeketíteni... nekem olyan, mintha a húgom lenne. De eszembe se jutott, hogy a barátom feleségével én... és a Mártának is jó pajtása voltam... sohasem bánta, hogy annyit hülyésked-

tünk együtt a Zsolttal. Megbízott bennünk... nem az volt a baj... nem a Márta... hanem hogy elvesztettük a munkánkat. Nem is tudom ezt elmondani, milyen. Összehívták a dolgozókat... egyik ebéd után. Álltunk az udvaron. Kettőre legyen ott mindenki. Hát ott voltunk. Aztán nagy sokára megjött a tulajdonos... kétszer ha láttuk addig. Nem is magyar ember... tolmáccsal jött. Egyet-egyet szólt, és várta, hogy a tolmácslány lefordítsa nekünk a szavait. De csak annyi volt, hogy mindenkinek le is út, fel is út. A városi... vagy mit tudom... megyei munkaközvetítőnél majd ajánlatokat tesznek... kész. Ennyi. Hát nem olyan, mint a barmokkal?!... mint a vágóhídra vitt barmokkal. De egy darabig még nem is vettük komolyan a dolgot... van szakmánk. Egészségesek vagyunk. Eleinte nem aggódtunk... találunk majd más helyet, és jelentkezgettünk is mindenfelé... együtt, meg külön is. Legtöbbször nem is válaszoltak a levelünkre, aztán... ez halálosan komoly... így van, ahogy mondom. Öregnek találtak minket. A Zsolt negyvenhárom éves, én meg most töltöttem be a negyvenkettőt. Ez vicc! A Zsolt azt mondta, ez vicc. Pedig mi már öregek vagyunk. Az egyik gyerekem ötéves, a másik meg kettő, de én öreg vagyok ahhoz, hogy tisztességes munkával felneveljem őket... hát nem ez a helyzet?! És tíz meg húsz, meg ne adj' isten, harminc év múlva milyen öreg leszek?!; meg kellett volna kérdezni tőle, hogy mit jelent a névjegyére nyomtatott munka-megjelölés, mi az, hogy „portálmenedzser", de János semmit se kérdezett. Jobbnak látta kivárni, hogy Horváth a saját ritmusa, a maga képességei szerint haladjon, s megmondja végül: mit

akar, mit vár egy ingatlanközvetítőtől; a Zsolt szívesen befektetne pénzt valami vállalkozásba... az az én vállalkozásom lenne, ő adná az indulótőkét... de ezt mind rendesen lefektetnénk... ügyvéd csinálná... és nem az, hogy engem most eltartson a Zsolt... nekem kötelezettségeim vannak... gyerektartást fizetek... tudja, hogy van ez... azért mert eljöttem, az még a családom... Hanem ennek a vállalkozásnak kellene mielőbb iroda... vagyis telephely... amit bejegyeztetünk... a Zsolt most annyira maga alatt van... mikor a gyerekkel volt az az eset, annyira kibukott, hogy mindent rám hagy... intézzem, ahogy akarom... és tudja jól, hogy én nem fogom kihasználni... sőt, én olyan vállalkozást akarok, hogy még az ő jövőjük is biztosítva legyen... ezt meg is üzentem a Mártának... nem írtam le, hogy ne lehessen ellenem felhasználni... de megüzentem neki, hogy rám számíthat, és a gyerekek is számíthatnak. Egy kft-t alapítunk. A reklámszakmában... filmek, plakátok... és a legjobbakkal dolgozunk. A legjobb fotósok, operatőrök, színészek... érdemes megfizetni a minőséget, mert megtérül... szóval egy telephelyet keresünk. Nem kell akkora ház, mint a Tárkony utcai. Nekem jobb volna, ha kisebb befektetéssel indulnánk, csak mielőbb elinduljunk... a Zsolt, szegény most nincsen olyan állapotban... de ha előállok valami jóval, rajta is segítek... én sohasem hagynám a Zsoltot a slamasztikában, mert mi kisgyerekkorunk óta testi-lelki jó barátok vagyunk.

A tenyerével törölte meg a homlokát. A szempilláján így is maradt valami izzadság – mintha könnyek nyoma volna. János határozottan bólintott;

értem. Egy telephelyet. Stúdiónak, irodáknak alkalmasat. Értem. Végiggondolom, és jelentkezem; a lelkesültség hiányától Horváth összecsuklott; úgy kellene... minél előbb, hogy...; mégiscsak elmesélte neki Csanda, hogy itt milyen ripsz-ropsz mennek a dolgok, s most csalódott, hogy a végtelenségig nem bolondíthatják Jánost? Vagy valóban ártatlan a próbálkozása, és János éppen most szalasztja el az igazi sült galambot? Senki mást nem hibáztathat, csak saját magát, ha üres kézzel engedi el Horváthot. És mit veszít, ha elé tárja a lehetőségeket? Egyet kell klikkelnie, és legalább húsz alkalmas telephelyet mond az amúgy is nehezen felvillanyozódott pasasnak. Eladhatná a másfél éve hasztalan hirdetett Moszkva téri épületet vagy az átépítésre szoruló Hidegkúti úti házat, amelyből ugyancsak jó régen kiköltözött az óvoda. Horváth Robinak minden megfelel, mert ő is fél, hogy tovaleng a saját sült galambja. János még egyet bólintott, és a szokásosnál mélyebb, érdesebb hangon ismételte: meggondolom, és hamarosan jelentkezem.

70
Szájára tette a mutatóujját

Szólítson nyugodtan Margit néninek! Maga fiatal, én meg – nincs ezen mit szégyellni – öreg vagyok... mondja csak, hogy Margit néni... a kislányokat is felhatalmaztam, hogy Margit néninek szólítsanak, a férjemet pedig Laci bácsinak; a Fáklyaliliom utcából az asszony hozta a pénzt; akkor az első havi...

százhúszezer... ahogy megbeszéltük... a kauciót pedig... a férjem ajánlotta ezt a szülőknek, mert láttuk, hogy egyszerre nehéz nekik ennyi pénzt előteremteni... szóval a férjem felajánlotta, hogy elegendő, ha pár héten belül leteszik a kauciót... de magának egy napig sem akartunk tartozni; kis, barna zacskóban nyújtotta a tizenkét darab tízezrest; kérem, azért számolja meg... az ember mindig tévedhet; a borítékká hajtott papírra a férfi írhatta vastag filctollal a számokat, s az összeg alá: „bérlet, egy havi". Az asszony picit megbillentette a fejét, mintha még egyszer el akarná olvasni a feliratot, gyanakodva vagy inkább bizonytalanul utána lesett, hogy jó zacskót adott-e. Nemcsak a mozdulatai veszítettek darabosságukból – a belépése, s ahogy leült, ahogy kivette táskájából a pénzt, és a kezét egy pillanatig otthagyta még előretartva a levegőben, aztán, míg János számolt és nyugtát írt, figyelmesen, majdnem ámulva szájára tette a mutatóujját –, a tartása sem volt már kemény és katonás. A válla esett, a feje előre billent – már a púposodás is felsejlett. Széles, lapos arcát pedig bevonta valami párás kedvesség. Lágyabbak lettek a vonásai – hirtelen megöregedett. Nagyon bizakodóak vagyunk a férjemmel... és hálásak magának, hogy segített bérlőket találni. Kedvesek és jól neveltek ezek a kislányok... nem lesz velük semmi gond... a szülők pedig mind dolgos, rendes emberek... Eljöttek persze megnézni, hol laknak a lányok, különkülön autóval érkeztek, segítettek berendezkedni... az egyik papa mérnök, a másik állatorvos... a harmadiknak valami kis üzlete van Veszprémben... a Zsuzsi még ott érettségizett, Veszprémben, onnan

jelentkezett a Pázmány Egyetemre. Őt úgy kérdezte a másik kettő, hogy betársulna-e harmadiknak... boldogan betársult, így nem kell szívességet kérni a nagynénjétől... mert úgy volt, hogy a nagynénjénél lakik Dorogon... illetve már ott is lakott, de azt mondja, abbahagyta volna az egyetemet, ha nem talál másik lakást... látom, hogy a Zsuzsi lesz a leginkább ragaszkodó... ő a legháziasabb is... mindig őt látom takarítani meg vasalni... ő akarta, hogy legyen fönn külön mosógép, porszívó... hogy rendes háztartást tudjanak vezetni... a Gyöngyi és a Piroska pápai... maga csak a Gyöngyit meg a Piroskát ismeri... ők Pápáról jöttek, és általános iskolás koruk óta a legjobb barátnők... a Pázmányra is azért jelentkeztek, mert oda mindkettőjüket felvették... de én azért megkérdeztem... ezt sehogy se értettem, és megkérdeztem tőlük... szombaton meghívtam őket palacsintára, és akkor úgy elbeszélgettünk... öten ültünk az ebédlőasztalnál... a férjem azt mondta, hogy úgy vagyunk, mintha az unokáinkkal uzsonnáznánk... én meg akkor kicsit úgy csipkelődve kérdeztem a Gyöngyitől: hogy-hogy Pápáról... éppen Pápáról jelentkeztek katolikus egyetemre?... de azt mondták, hogy ma már ezek a dolgok nincsenek szigorúan elkülönítve... a Pázmányra sem csak katolikusok járnak, és Pápán legalább annyi a nem református vallású, mint a református... aztán azt nem is tudom, hogy ők hívők-e... nem emlékszem, mit mondtak... a férjem, láttam jól, nagyon örült, hogy meghívtam a lányokat... megszerette őket azonnal, de mindig csitít engem, hogy várjuk ki a végét... még kevés idő ez ahhoz, hogy tudjuk, milyenek is valójában... én

nem állom meg, s ha látom valamelyiküket, bizony megkérdezem, nincs-e valamire szükségük... tudja, én ehhez jobban értek... magamban összeszámoltam, mekkora költséget osztottak meg... hűtőgép, az volt a fenti konyhában, de az összes többit... majdnem mindent újonnan vettek... a Zsuzsi szüleinek valami kis boltjuk van... a szülők árusítanak, beszereznek... és van még két kisebb gyerek... nekem az tetszik, ahogy iparkodnak... mindent megadnának a gyereknek... de hát ez az ember legnagyobb öröme... ha mindent megadhat a gyerekének... lábra tudja állítani... elindítani a felnőtt életbe... mi is így akartuk... a Bettinknek még nem újságoltuk el, hogy kiadtuk bérbe az emeletet... azt mondja a férjem, hogy ezt nem lehet így leírni... vagy telefonon elmondani... majd ha hazalátogat... majd személyesen... de nem hiszem, hogy rosszulesne neki... ő annyira eltávolodott már innen... tőlünk... nem is merem megmondani a férjemnek, hogy leginkább attól félek: majd erre se mond semmit... vagy talán megvonja a vállát, „jól van... ha kiadtátok, kiadtátok", aztán meg se akarja ismerni a lányokat... nem érdeklik őt a mi dolgaink... ettől félek legjobban... hogy közönyösen hagyja...; amikor megszólalt a telefon, az asszony elhallgatott, s furcsa otthonossággal intett Jánosnak, hogy vegye fel bátran, végezze csak a munkáját, őt nem zavarja, ha várni kell, még az se, ha most jó ideig háttérbe szorul. Nagylelkű és csaknem kecses kézmozdulat volt – s mulatságosan oda nem illő. A telefon figyelmeztethette volna, hogy vessen véget a locsogásnak. Ha összerezzen, ha hirtelen feláll, barátságosan búcsút int – esetleg

visszahúzódását jelezve újra szája elé kapja a mutatóujját –, és kihátrál az irodából, természetesebb és udvariasabb lett volna. De maradt és kivárt. Egy szempillarezdüléssel sem sürgetett. A telefonálónak, nem titkolt türelmetlenséggel, ígérte János, hogy pár perc múlva visszahívja, de az öregaszszony mintha nem hallaná, és semmit sem látna abból, hogy kívánatos a távozása, amint a kagyló zörrenve a helyére került, megélénkült, nagy levegőt vett, újabb gesztussal és arcjátékkal jelezte, hogy még más mondókát is tartogat; emlékszik, hogy amikor eljött hozzánk... amikor megmutattuk a házat... éppen azon a napon, amikor a közeli Tárkony utcában az a verekedés... vagy kergetőzés... emlékszik, ami ott a környéken akkor történt?... mindenütt arról beszéltek... emlékszik, ugye?... és hogy a férjem még azt is mondta, nem tudunk semmit az új tulajdonosról... bolond dolgokat művelt, de hogy kiféle, miféle... senki se tudott biztosat... és képzelje el, a Zsuzsi ismeri... vagyis ismerte, mert a múlt héten felakasztotta magát az a szerencsétlen ember... meghalt... már későn találtak rá... a Zsuzsika mondta... őneki meg az édesanyja telefonálta meg, hogy az a férfi hogy járt... mert veszprémi volt... de nem tartotta ott már senkivel a kapcsolatot... azt mondják, megtébolyodott... valahogy rettentő sok pénzt szerzett... ilyen sok pénzt szerintem csak nyerni lehet... hát nem? Hogy juthatna különben ilyen nagyon sok pénzhez... hogy házat vásárol... dobálódzik erre-arra a milliókkal... a családja meg most is ott lakik Veszprémben... a Zsuzsika nagyon jól ismeri őket... azt hallotta, hogy a nagyobbik fiút valami javítóinté-

zetbe akarták zárni, mert az apjára támadt... az anyja se bírt vele... senki... az a fiú is megvadult... megtébolyodott, mint az apja... de aztán mégsem vitték el, mert a férfi megírta a búcsúlevelében, hogy a fiú ártatlan. Nem követett el semmit. Nem is akarta őt bántani... megírta, hogy oktalanul gyanakodott a gyerekre, s most már szégyelli... nem is akar tovább élni... én megígértem a férjemnek, hogy elmesélem ezt magának... mert látja, milyen kicsi a világ, hogy éppen azon a napon járt nálunk, beszélgettünk erről... és a Zsuzsiéknak szinte a szomszédjuk volt... de azt is mondta a férjem, hogy ez az ember... mert most se tudunk róla többet... minek mondjam akkor?!... ez az ember hiába, hogy ugyanúgy végzett magával, mint a Vay Klára, azért a két tragédiát nem lehet egy napon említeni... A férjem olyan mérgesen mondta... nem szokott ő így indulatoskodni, de egyre csak ismételte, hogy ezeket nem lehet egy napon említeni... A Zsuzsival elsétáltam arra... megmutattam neki azt a nagy házat... hát olyan szomorú volt így üresen... most még jó darabig elhagyatott lesz... senki sincs, aki a lehullott levelet összegereblyézné a kertben.

ÉGETT SZAG, SŰRŰ FÜST

71
Magától pörög

Halványlila, hímzett zsebű puplininge ujját könyök fölé tűrte, jobb karján a színes tetoválásból így is csak kevéske mutatkozott meg: ugrani készülő tigris, szőke hajú sellő – ilyesféle. A nadrágszíjára erősített övtáskában mintha lőfegyver volna. A tarkója erősen felnyírt, hosszú szempillája talán festett, mindenesetre feltűnően, mint döglődő madár a szárnyával, csapdosott, pislogott. Állott sör és nehéz, keserű dezodor szagát árasztotta; folyton csak azon gondolkozom, kire hasonlítasz... mert esküszöm... a megszólalásig... mióta itt ülök, azon töröm a fejem... ki az ördög lehet?... hol láttam?... de azt hiszem, most már tudom... a Billy Weaver... olyan vagy, mint a Billy Weaver... ezerszer mondták már neked, igaz?... a Billy őrült jó fej... a világ legjobb dobosa... én imádom... szóval az nagy szó, hogy te a Billy hasonmása vagy... de tényleg... benevezhetnél egy ilyen hasonmás versenyre... Amikor azt mondtad, tessék, adjam elő, mit akarok... hát alig jött hang a torkomból... hülyének néztél, mi? Lökött csávónak... de én tőled terültem ki... hogy ki lehet ez a manusz?... és valahogy beugrott, pedig nem vagyok babonás... nem tudom, valahogy rám jött... így mondtam magamban is... ha most eszembe jut, kire hasonlítasz, akkor a lakásügy is sikerül... és megmondtam... kitaláltam... te kiköpött Billy Weaver vagy... hétszentség!... nem kamu, csak hogy jól menjenek a dolgok... nem!, te tényleg

olyan vagy, mint a Billy Weaver, és most, apám, megmutathatod, mi telik tőled... mert a Billy Weaver igazi nagymenő, és akkor te is lehetsz... én azt mondom, ennek a mi dolgunknak most már sikerülni kell, mert a Billy Weaver...; János bólintott.

A férfi alig lehetett több harmincévesnél, és nem is lakást, hanem üzlethelyiséget keresett a leendő vállalkozásához; nem biztos, hogy megveszem... az sem, hogy bérelni fogok... gőzöm sincs, mi menynyibe kerül... ilyesmire én most nem válaszolhatok neked... majd ha átláttam, mi az ábra... nem egy kutyaólat akarok Rákosborzasztón... induló üzlettel csak a központ jön szóba, de nyilván ott is óriási különbségek vannak... én ezt még nem tudhatom... megmondom neked őszintén: örököltem egy kis pénzt, és úgy akarom befektetni, hogy... szóval valami üzlettel akarok foglalkozni... először számítógép-ügyekre gondoltam... az a legmenőbb... számítógép-alkatrész, szervizelés, de arra nincs nekem időm, hogy ezeket megtanuljam, és úgy meg... ha az embert bárki átverheti... hogy mondjuk társulok valakivel... nem! Körülnéztem kicsit, és úgy döntöttem, hogy nem kockáztatok... annyira nem bízok meg senkiben... beszállhattam volna valami menő dologba, ami már működik... betehettem volna a pénzem... olyanokat ajánlgattak nekem, mintha Eldorádóba készülnék... na jó, én sem ettem meszet... nem! Társnak nem szállok be, inkább alkalmazottat fizetek... majd, ha már elindultam... alkalmazottat bármikor találok, és ha nem tetszik, le is út, fel is út... alkalmazottat is csak próbaidőre szabad... de az úgy csinál mindent, ahogy mon-

dom... ahogyan én akarom. Mégiscsak az én pénzem játszik... hát nem?! Mondom, körülnéztem, szimatoltam, de nem akarom, hogy nekem parancsoljanak... ha azt akarnám, minek a vállalkozás?! Kilépek a mostani munkahelyemről... mindegy... ezt hagyjuk... utálom... szóval a fenébe velük... a főnökasszonyommal együtt elmehetnek... oda, a búsba... végül is mire való az örökség? Nem arra, hogy kedvem szerint éljek?!... hogy a magam ura legyek... Nem mintha valami nagy duhajkodással el akarnám most verni azt a pénzt... mert sokan megteszik... hidd el!, örökölnek egy summát, és egy hónap múlva tarhálnak, hogy rágógumit vehessenek... de én nem ilyen vagyok. És nem is akarom, hogy bárki gúnyolódhasson... nem fogom nekik azt csinálni, amit jósolgattak... mert mindenki azt mondta, hogy ennyi pénz nem nekem való... mi az ennyi!? Megmondom őszintén... ötmillió... tokkal, vonóval ötmillió... a nagymamám testvére rám hagyta, mert az öreglánynak nem volt senki közelebbi rokona... és ötmilliót gyűjtögetett... a lakása önkormányzati volt, és szépen el is úszott, ugye... senki sem törődött azzal, hogyan lehetne a családé... mindegy... szerintem a pénzét is elfelejtette... tök elborult a végén, fogalma sem volt, hogy gyűlik neki a pénze a bankban... nem úgy hagyta rám, hogy közjegyzővel, végrendelettel... egy nagy büdös fenét! Szart ő mindenkire... mondanom se kell, hogy az én fejemre is... azt se tudta talán, hogy élek. Ezt a pénzmagot úgy kellett beszereznem... bebizonyítottam, hogy rokona vagyok... más nem jelentkezett... az ügyvédnek is tejelni kellett persze... és a végén ötmillió maradt... az meg azért

nem lottófőnyeremény... ötmilliónak a többszörösét is megkaphattam volna, ha olyan helyre születek... olyan szülőkhöz... ja! És miért nem való nekem?! Vagyis ha nem nekem, akkor kinek való a pénz?... kérdezem tisztelettel... akkor kinek? Mert én még sohasem játszottam el a fizetésemet, és máshogyan se... én nem könnyelműsködtem soha... te is látod, nem mondok azonnal igent... nemet se mondok... előbb tudni akarom, mi az ábra ezen a vonalon... nekem nem hullik csak úgy az áldás... én még ezért az ötmillióért is szívtam... akkor meg miért nem való nekem? Na egy szó, mint száz... én tutira hajtok, és... nézd, neked... mert oszt-poszt olyan vagy, mint a Billy, és én marhára bírom a csávót... szóval neked megmondom, hogy gyerekruha-kereskedés lesz... most már nagyjából biztos. Egy butik, ahol eladni meg venni is lehet. Tudod, hogy megy ez?! A kinőttet, meguntat behozzák, csereberélnek, turkálnak, válogatnak... némelyik nő félnapokat is elvan ilyen helyen, és a gyerekétől nem sajnálja a pénzt... jó lesz!... ha egyszer beindul, szinte magától pörög a dolog... persze figyelni kell, kapcsolatokat keresni... nem mindegy, honnan, hogyan szerzel árut ... különben az egészet a barátnőm agyalta ki... abban meg igaza van, hogy az anorákot még én is megismerem, és nincs az a dörzsölt agyú, aki beadja nekem, hogy az ötévesnek való anorák selyemsál vagy bundás cipő... érted, hogy mondom? Ezzel nem lehet átverni. Mert minden látszik. A szakadás, a folt, hogy rossz a cipzár... minden. Meg azt mondja a barátnőm, hogy szívesen segít, imádja a gyerekeket, és ha akarom, ő egész nap ott ül az üzletben, én intézhetem a

hivatalos dolgokat... ez azért jól hangzik... Mondjuk, neked így elsőre tetszene?... nem buzis?... hogy gyerekruha?... nem gondolsz erre?... mert szerintem a haverjaim kinyúlnának a röhögéstől... mondjuk, ha én így hallom... először én is eldobtam magam... amikor mondta a barátnőm, hogy gyerekruha, totál eldobtam magam... azt hittem, nem normális... hogy én szoknyácskákat meg blúzocskákat ajánlgassak... tényleg röhejes... neked nem röhejes?... a barátnőmnek egyébként piszok jó megérzései vannak...

Nem sörszag. A csípős-keserű dezodorjának van állott sörszaga, hordó alján poshadt, vagy felböffentett söré. Nem a szája felől árad. A hónaljában, a hajában raktározhatta – félmaroknyit a nadrágzsebében. Talán pici dezodorgolyókat használ, ahogyan újabb időkben a molyirtót csomagolják: gömböcskék csöppnyi vászonzacskóban – reggel megpakolja magát, s napközben bűvészkedve szétpattintgatja a kapszulákat – huszonnégy óráig ható intenzív, férfias illat! –, csak így lehet. Az iroda-luk légterében rajokban szálltak, megzavarodva faltól falig csapódtak a dezodorgömbök. A légfrissítővel meg csínján kell bánni, végtére kémiai szer, s ami hasznos a WC-szag, a konyhai zsírszag vagy a dohányfüst kiűzésére, a felhőző dezodorral szemben, meglehet, nemcsak hatástalan, de egyenesen veszélyes. Vakságot, izomgörcsöt, nyelőcső-bénulást – bármit okozhat.

A Keleti Károly utcában akadt olyan bérelhető üzlethelyiség, amely a fiatalembernek tetszett. A húsznégyzetméteres alagsori boltot raktár és mosdófülke egészítette ki, s a viszonylag nagy kirakat-

ablakokat még nem ragasztották be plakátokkal – a virág- és ajándékbolt épp csak megszűnt, sőt, mintha szabadság vagy betegség miatt nem nyitna ki: a cserépbe rakott mű-filodendronok, műfikuszok, papírvirágok, koszorúk, mintás csomagolók és kovácsoltvas tartók, kannák, vödrök, és a polcok tápsókkal, vetőmaggal és színes szalagokkal csak szunnyadni látszottak; nagy vagy, Billy!; lelkendezett terepszemléjükön a férfi, s ahogy János felé hajolt, mintha testvériesen megosztani készülne a gömböcskéket.

72
Égett szag, sűrű füst

Ez nincs mindenütt így, igaz?... Nem is hallottam, hogy ilyen lelkiismeretesen csinálják... hogy eljönnek, mindent apróra megnéznek... biztosan mások is mondták, mennyire jóleső a figyelmük... ez tetszik nekem; a fiatalasszony mosolyogva is komoly maradt. Kétféle süteményt és kávét hozott, kecses, gyors mozdulatokkal terített hármójuknak: sötétkék porcelántányér, csésze, ezüst kanálka, szalvéta, korsóban gyümölcslé, s ahogy János a házaspárral uzsonnázott a nappali üveglapos asztalkája mellett, mintha a család régi barátja volna, vagy inkább szeretett, de ritkán látott rokon; szokatlan nekünk ez a csend... hogy nincsenek itthon a gyerekek... a két kicsi az anyósomnál... a nagyfiam is nagymamánál... harmadik napja vagyunk kettesben... életünkben először kettesben... de a feleségem nem értékeli a helyzetet... Jól van, tyúkanyó...

már csak három nap, és visszajönnek... Hogy mi kettesben elutazzunk valahova, arról szó sem lehetett... itthon maradtunk, mert akármi történhet a nagymamáknál... Jól van... nem gúnyolódom; a zömök, bajszos férfi gyöngéden megérintette a felesége karját, és Jánosnak úgy tűnt, a szemével jelzett, méghozzá egyáltalán nem diszkréten – mintha hallotta volna a ki nem mondott szavakat: most menj ki, édesem, ahogy megbeszéltük, te most menjél ki, én jobban el tudom mondani. És az asszony gyönyörű, világosbarna szemében a félénk, ijedős emberek szolgálatkészsége, s ugyanakkor felszikrázó dacosság is. Finomvonalú arcéle megkeményedett, májfoltos homloka, keskeny orra remegett. Nem mondhatni, hogy feltűnés nélkül hagyta el a szobát, még egy alibi-tányért sem vitt ki; a feleségem rettentő érzékeny... hihetetlenül... csodálatos nő, és olyan jóságos ... szerinte mi nagyon jól elférünk ebben a lakásban, nekem kár azért hajtanom, hogy kényelmesebben lakjunk... azt mondja, a gyerekeknek meg egészen mindegy, mekkora lakásban nőnek fel, az a fontos, hogy szeretetben nevelkedjenek... és a fiamat... az első házasságomból való fiamat is úgy szereti, mint a sajátjait... Bálint anyunak szólítja, pedig már nyolcéves volt, amikor mi összekerültünk... nem is tudom, hogy Bálint vagy én szerettem-e meg előbb... mindenesetre én rettentően féltem elfogadni a jóságát, a gyöngédségét... Bálint nem volt olyan aggályos... rácsimpaszkodott... borzasztóan vágyott anyára... és a kistestvéreit is örömmel fogadta... nem láttam én testvérféltékenységet... soha... Zsófi meg zseniálisan bánik vele... ösztönösen

és zseniálisan... anyja meg pajtása is a fiamnak... állandó vicctéma nálunk, hogy Zsófi pontosan annyival idősebb Bálintnál, mint amennyivel fiatalabb nálam...de akárhogy forgatjuk, annak idején ő mégiscsak rettentő áldozatot hozott értünk. Az első feleségem tanítványa volt... azt mondja, a szalagavatójukon még táncolt is velem, és Bálint is ott volt... meg a kislányom, aki a feleségemmel együtt meghalt az autóbalesetkor... ennek már hat éve. Vagy azt is mondhatnánk: még csak hat esztendeje, és nagyon hamar újranősültem... gyerekeim születtek... az anyósom... az első feleségem anyja... szegény... én megértem... hogyan tudná megbocsátani, hogy én életben maradtam?... s hogy új életet teremtettem?... Bálintot meg Zsófi kérlelte, hogy töltsön néhány napot a nagyanyjánál, mert a gyerek nem akart... nekem megmondta, hogy ha utálatos megjegyzéseket tesz Zsófira, eljön... az a szelíd gyerek néha úgy dühbe gurul... felfújja magát... vörös pukkancs lesz... még a feje is megdagad... ne nevettesd ki magadat, mi vagy te?... házőrző?... vagy mi?... nem lehetett tréfával leinteni, de Zsófi megmagyarázta neki, milyen szerencsétlen és magányos a nagymama... mindennap felhívom... és van egy titkos jelbeszédünk... persze ezt is Zsófi találta ki... színekkel beszélünk... vagyis Bálint színeket mond... a fekete azt jelenti, hogy nagyon rosszul érzi magát... a zöld a legkedvezőbb... minden egy-egy hangulati fokozat... és megígértem, hogy ha mondjuk, azt hallom, hogy valamivel öszszekentem a fekete trikómat, de remélem, kijön a folt a mosásban... valami ehhez hasonló hülyeséget, akkor megtalálom a módját, és gyorsan elho-

zom... de harmadik napja kék, sárga meg bordó jeleket ad... Én nem is tudtam... csak utólag... amikor a második gyerekünk megszületett, Zsófi a kórházból írt az anyósomnak... nem is találkoztak addig... és megírta, hogy az első feleségem az ő imádott tanárnője volt, a példaképe, s hogy nem próbálja, mert az úgyis lehetetlen... nem próbálja semelyikünk életében pótolni, de nagyon szeretné, már csak Bálint miatt is, ha a mi gyerekeink nagymamaságát elvállalná... és hogy biztos abban, Klári... az első feleségem... megbocsátaná... még örülne is, ha tudná, hogy az életben maradtak a lehetőségekhez képest jól élnek... Az anyósom udvariasan válaszolt, kimérten áldását adta ránk, de nem élt a vendég-nagymamasággal... mintha fel sem fogta volna... az ilyesmit csak egyszer lehet ajánlani... Zsófi meg, mint egy szent, nem is érti, hogy miért nem jó és áldozatos mindenki... Ne értsen félre!... az anyósom sem rossz ember... nem arról van szó... csak kétségbeesett... és a kétségbeesettsége nehéz, fojtogató szagát egy kamasz fiú nemigen tűri. Bálint tavaly azt mesélte Zsófinak... nem is nekem... Zsófinak mondta, hogy a nagyanyja lakásában olyan szag van, mint a balesetünkkor... égett szag... sűrű füst... sokat dohányzik az anyósom... a gyereknek meg különös a fantáziája... de kétségtelen, hogy Bálint nem sérült... az édesanyja meg a húga azonnal meghalt... én két napig eszméletlen voltam a kórházban... nem is tudom, mikor fogtam föl igazán, mi történt... egy szembejövő kamionos elaludt... hirtelen jött át a sávunkba... kivédhetetlen volt az ütközés... bár nem emlékszem... az utolsó pár másodpercre azóta sem

emlékszem... akkor is... szörnyű lehet annak az embernek... és nemcsak az, hogy elítélték... kész, vége az életének... ezt soha ki nem heverheti...én igyekeztem, hogy enyhébb ítéletet kapjon... bennem nem volt bosszúvágy... valahogy megértettem, hogy iszonyúan kimerült volt... de az anyósom eszeveszetten gyűlöli... azt mondta, sajnálja, hogy eltörölték a halálos ítéletet, mert ő saját kezűleg végezné ki... sajnáltam az anyósomat is... szegény, hisztériás jelenetet rendezett a tárgyaláson... erőszakoskodott, hogy hallgassák meg... de miben tanúskodjon?... borzasztó kínos volt... azt állította, hogy bizonyítékai vannak arra, hogy a kamionos az ütközés előtt egy órával felszedett egy lotyót az út széléről, ott paráználkodott a kocsiban, aztán hajtott tovább... azért aludt el... fenyegetőzött, hogy ha a nyomozók nem járnak utána, ő fogja felderíteni az igazságot... kínos volt... nagyon kínos... és amikor csitítottam... tudja, a baleset után tizennégy hónap telt el az első tárgyalásig... igaz, hogy Zsófi akkor már a feleségem volt... de képzelje, ahogy a földre vetette magát az anyósom, és azt üvöltötte, hogy én azért pártolom a kamionost, mert már nem bánom a feleségem halálát... a kislányomét... ott a bíróságon... Nagy utat megtettünk azóta... úgy értem, lelkileg... hogy most három napja ott van nála Bálint, és nem áskálódik, nem gyűlölködik... különben a gyerek jelezné... Azt mondta tavaly Zsófinak, hogy a nagymamánál olyan szag van, mint amilyet a balesetkor érzett... honnan veszi?... Zsófi pedig sírva adta tovább nekem... azért is sírt, mert szerette volna akkor ölbe venni Bálintot, babusgatni, vigasztalni, de

egy kamasszal nem lehet... Amíg nem találunk az igényeinknek megfelelő lakást, addig ezt nem adjuk el... addig nem is hirdetjük... tudom, hogy általában fordítva történik, de nekem határozott elképzelésem van, milyen lakás kell nekünk... Szeretném, ha Bálintnak lenne egy félig önálló lakrésze... például egy manzárd... külön bejáratú... Zsófi csodálatos a gyerekkel... bölcs és gyöngéd, mintha a sajátja volna... de hát mégsem a sajátja... akárhogy is vesszük, nem a sajátja; a fiatalasszony abban a pillanatban jött vissza, amikor feszélyezettség nélkül visszajöhetett, és János mégis úgy érezte: nem hallgatózott. Egyetlen szót sem hallott odakint. Hosszú, vékony szálú, sima haját fehér gumi fogta össze, a szeme alja duzzadt és vörös volt, mint a sokat síró nőknek. Homlokán a májfolt megsötétedett, és vékony ujja öntudatlanul dobolt az asztalkán, mikor a férfiak közé telepedett, és figyelmesen hallgatta Jánost, mit válaszol a kérdéseire: van-e családja, hol lakik, hogy megy az ingatlanközvetítés.

73
Ahol elférek magamtól

A legjobbkor jött, a legeslegjobbkor; örvendezett az asszony, mikor ajtót nyitott, és a hirtelen lekapott, sötétbarna, virágmintás, karton fejkendőjébe törölte az arcát; ebben a pillanatban zártam el a gázt... nyugodtan pihenhet... hűlhet a lekvárom... szereti a lekvárt?; barna kartonruháján nejlon otthonkát viselt, a fényes, síkos anyagon meg-

megcsillantak az apró, rózsaszínű szirommintáik, ahogyan az orra tövében, a szája fölött is fénylett, csillámlott a kiütköző izzadság. Vékony volt, és inas. Enyhén őszülő barna haj, szikár, nagy kéz, férfi-nagyságú lábfej – a hangjában mintha fémreszelék zizegne; amit tegnap főztem, itt dunsztolódik a paplan alatt... maga olyan fiatal... biztosan már az édesanyja se főzött így otthon lekvárt... de én ezt szeretem... amikor a roskadásig telt polcok elé állítom a lányomat, a menyemet... most már a legnagyobb unokámat, hogy tessék... vigyétek, amit akartok... nektek csináltam... amennyit csak akartok... nekem egy kanálka lekvárt se szabad enni, mert cukros vagyok... de az a legnagyobb örömöm, ha a gyerekeimnek adhatok valamit... és amíg ezeket meg tudom csinálni... csak addig érdemes élni... Jó nagy konyha, igaz?... Valamikor... még fiatalasszony koromban alakíttatta az uram ilyenné... Biztosan ismeri ezeket a régi lakásokat... a ház százötven évesnél is öregebb, de olyan maszszív... ma már nem így építenek... nem évszázadokra... ki gondol arra, hogy száz meg kétszáz év múlva is élnek emberek... ki tudhatja... lassan ötven esztendeje, hogy az urammal ideköltöztünk... de nem élhettük meg együtt az aranylakodalmunkat... az uram tavaly meghalt... sokáig betegeskedett... tíz évnél is tovább... amikor nyugdíjba küldték, megbetegedett... így, ahogy mondom. Utolsó napján hazajött, fájt a gyomra, a szíve, a tüdeje... lefeküdt, mintha csak ledőlne kicsit, és aztán alig-alig kelt föl abból az ágyból... annyiban igaza volt, hogy csúnyán... nagyon igazságtalanul bántak el vele... előbb megköszönték az egész élete munkáját, az-

tán meg mégis folyton piszkálták... mert személyzetis volt... az volt. Persze. Nagyvállalatnál dolgozott... és édes mindegy, hogy hívják ezt a munkát... valahogy elvégeztetik, hát nem?!... de őt támadták... és sohasem egyenesen... hogy valaki tőle magától megkérdezte volna: milyen adatokat kezelt, mit csinált az adatokkal... mit tudom... amire kíváncsi... de az újságokban annyi célozgatást talált az uram... nem név szerint, de a vállalat meg a beosztás alapján rá lehetett ismerni... valósággal divatot csináltak abból, hogy riportok, emlékezések... mindenféle jelenjen meg... szegény uram, mindegyiktől epeömlést kapott, amúgy is elég hirtelen haragú, indulatos ember volt... de akkor már csak magát lázította meg emésztette ezekkel a dolgokkal... Ne féljen!, nem mesélem el az egész életemet... csak azt akartam ebből kihozni, hogy amikor mi ideköltöztünk, megvolt ez a három szoba, az alkóv, és ebből a konyhából nyílt egy kamrácska... nem a spájz... mert az volt külön... most is van... ezekben a lakásokban mindenütt így van... igaz?, a hosszú, keskeny előszobából nyílik a konyha, szemközt a spájz meg mellette a WC, a bejárattal szemben meg az első szoba... A fiam szerint borzasztó beosztású... de ma mások az igények... nem tudom, én már úgy megszoktam, nekem jó volt így sok-sok évig, és remélem, jó lesz majd másoknak is... Mondja, minek nekem ekkora lakás? Elcseréltem volna korábban is, de az uramat nem akartuk zaklatni... Sok munka volt az: ápolni őt... rendben tartani ezt a nagy lakást... s eleinte még munkába jártam... én később lettem nyugdíjas... igaz, hogy a munkahelyemen jobbára ültem, s jóle-

sett itthon aztán tenni-venni... mert pénztárban dolgoztam, és nem is akartak elengedni... már réges-régen megvolt az időm... abban a korban is voltam, de annyira szerettek a kollégáim, és a mai napig összejárunk... mint egy nagy család... nekem nem volt nehéz, hogy ne menjek minden hétköznap az üzletbe reggel fél kilencre... mert utaztam oda-vissza... az is majd' egy óra... eleinte sok volt, tényleg...én sem vagyok már mai csirke, de... lekopogom... jól bírom magamat... nincs okom panaszra... cukrom van... de azt könnyű rendben tartani... és az én koromban mindig fáj valamije az embernek... de ez még nem betegség... Azt mondom... szegény uramnak is eleget hajtogattam annak idején... hogy amíg az ember megtalálja valamiben az örömét, addig nincs baj... ővele valóban ez volt... nem is csak az öröm hiányzott, de minden idegesítette... még az is, hogy lekvárt főztem, sajnos, így volt... hányingere lett az édes lekvárszagtól... felfordult a gyomra, még öklendezett is... hát igaz lelkére mondja meg, hogy lehet ettől hányingere valakinek?... persze, ha beteg... énnekem ez a lekvárszag meg eszembe juttatja az édesanyámat, meg még a nagyanyámat is... nekem édes rájuk gondolni, aztán mégsem árt ez az édesség a szervezetemnek... mi falun nőttünk fel... az uram is, meg én is... egy faluból valók vagyunk... én ott megtanultam, hogyan kell ezeket csinálni, és amikor ideköltöztünk, az uram még dicsérte a háztartásomat... az egész tudományomat... hogy olyan gusztusos spájzunk volt... abban az időben, mikor nem volt ennyi konyhakész... meg mirelit, meg konzerv... mikor kicsik voltak a gyerekek, jobban

ide kötöttek... nem volt még gyes, ilyesmi, de azért mégiscsak valahogy többet voltam itthon velük... az ember egy-kettőre elfelejti, hogyan is csinálta... hogyan lehetett azt megoldani, hogy itt is legyek, meg ott is... mindenben helytállni... és közben csodájára jártak még a szomszédok is az én spájzomnak... na, az uram akkor csináltatta ilyen nagyra a konyhát... valamikor kis cselédkamra volt a konyha mellett... itt egy picurka ablak nyílt a licht-hófra... sötét, semmit érő kis zug... azt az ablakot... vagy inkább szellőzőt befalaztatta az uram, vágattunk ide egy nagy ablakot... ezt ő mind elintézte, és csak tréfásan mondta aztán, hogy mégiscsak meg kellett volna tartani őneki, mert ő a család cselédje... amikor a gyerekek nagyon elevenek voltak, az idegein táncoltak, akkor emlegette a megszüntetett kis kamrát, hogy az neki most milyen jó volna... de tréfából csak... az uramnak nagyon is tetszett, hogy a fővárosban nekünk olyan régimódi, falusias háztartásunk van... Én nem bánom, ha a Belvárosból kijjebb is hurcolkodom... ha ezt eladtuk, és egy kisebbet találunk... de az a kisebb is olyan legyen, aminek nagy konyhája van, hogy amíg így bírom magamat, el tudjam végezni ezeket a dolgokat...én olyan garzonféle lakást nem akarok... úgy nevezik, hogy teakonyha... nekem az nem kell, csak ahol rendesen lehet főzni, sütni... ahol elférek magamtól... érti, mire gondolok?... még kijjebb, a város külső kerületeiben inkább vannak ilyen lakások... gondolom, ott inkább; megmutatta a hálószobáját. A dupla ágy fölött a nagyméretű esküvői fényképükkel, éjjeliszekrényén az ura időskori, gyászszalagos fotója egy he-

rendi vázának döntve. A nappaliban vélhetően ötven éve ugyanott állt a vitrines, polcos szekrény meg a magasabb ruhásszekrény, a hozzávaló négyszögletes, sötétbarna asztal, két fotel, két kárpitozott szék, a televíziós asztal, virágtartók. A harmadik szoba alig bútorozott. Az asszony vendégszobának nevezte. A keskeny heverő felé intett; egyszer-kétszer aludt itt valaki a családból; a fürdőszobában a kád fölötti fregolin világoskék damasztágynemű száradt. Mint különleges desszertet, a lakásnézés végére tartogatta az asszony a spájzot. A csipkés batisztcsíkkal díszített, fehér csomagolópapírral borított polcokon címkézett dunsztosüvegek. Meggy, 2001. Kajszi, 2001. Őszibarack, 2002. Málna, eper, cseresznye és szilva is akadt. Befőtt és dzsem. Hosszúkás üvegekben paradicsom; egytől egyig én vettem a csarnokban... öt-hat kilónál többet nem hozok haza... annyival aztán eljátszom délután; a szája fölött meg az orra tövében friss izzadság csillogott, mikor pirulva-nekihevülve ajánlotta; ha nem sértem meg... ha ezt nem veszi bizalmaskodásnak... válasszon pár üveggel a családnak... mondja meg a feleségének, hogy a Rózsi néni küldte... én szívesen adom... és csak azt mondja, hogy ezeket a Rózsi néni csinálta... hogy én küldöm.

74
Adok maszkot

A Zsolna utcai hatlakásos társasházból költöztek volna a szomszédos Matyó utcába. Az asszony még a gyerek születése, sőt a foganása előtt kiszemelte

azt a mesekastélyt; az építésznek volt fantáziája... nézze meg!... sétáljon el arra!... megéri... a mostani tulajdonosok... köztünk maradjon... nem mondhatok mást: azok az emberek akármilyen készségesek velem... mert készségesek, és ha ezt eladjuk, biztos vagyok benne, hogy kötélnek állnak... meg lehet tőlük szerezni... de akkor is... azok tuskók... fogalmuk sincs, milyen tüneményes a házuk, és mit lehetne még kihozni belőle... Ha elmegy arra, csak az épületet nézze!... jó előre figyelmeztetem, hogy a többitől ne rémüljön el... az épület tüneményes, és ezek ott talán sejtenek is... vagy éreznek valamit, de csupa hülyeség, ahogy berendezkedtek; a holland férfival nem találkozott János, nagyméretű fényképen látta a hálószobában. A fotó New Yorkban készült, de lehet, hogy a nagydarab, már menthetetlenül hízásnak indult, kemény arcú embert csak ügyesen montírozták az amerikai háttérbe. Futó rápillantással ez eldönthetetlen. Brugman úr mindenesetre hosszú felöltőben, magabiztosan lép azon a képen, éppen a jobb lábát emeli, s olyan gőgösen mosolyog a lencsébe, mint egy győztes hadvezér az ünnepi bevonuláson. A tizenvalahány évvel fiatalabb nőtől azt is megtudta János, hogy a férfinak felnőtt gyerekei vannak az előző házasságából, s hogy ők jó ideje élnek már együtt, de csak az elmúlt évben érlelődött meg a tervük: gyereket vállalnak. A nem egészen ifjú anya büszkén mesélte, hogy szakképzett gyermekgondozónőt fogadtak a csecsemő mellé, így ő szabadon intézheti az ügyeit, s nem kell soha holtfáradtan és kényszeredetten foglalkoznia a babával; csuda aranyos jószág... látja... itt még csak hathónapos... azóta...

hú!...azóta már feláll... három foga kijött; de János a gyerekről is csak fényképet láthatott, a gyerekszobába nem léphetett; nem akarok körülményeskedni... ha nem tartja feltétlenül szükségesnek megnézni azt a szobát is... azt hiszem, egyszerűbb elhinnie, hogy pontosan akkora, mint a hálónk... de nincsenek titkaim... ha ragaszkodik hozzá... adok maszkot, köpenyt, nejlonhuzatot a cipőjére... én imádom azt a szobát és büszkén mutogatom, de az észszerű... a minimális higiéniai előírások betartásához ragaszkodom; a gyerekszoba párnázott ajtaján keresztül egyetlen nyikkanás sem hallatszott; Alízka most is bent van... nem akarom megzavarni őket... felijeszteni... de ha kedvem támad, bármikor hallhatom... figyeljen!; egy-két percig sercegett a gyerekszobába telepített lehallgató; ilyenkor szokott aludni... remélem, most is nyugodtan alszik; Alízka később kijött. Zöld köpenyt viselt, fűzöld műanyagpapucsot, és a zöld maszkot az álla alá engedte, míg komikusan vékony hangon elénekelte, hogy a csöppség kétszer az ajtó felé mutatott, és azt mondta, „mama”; megette az egész papiját... talán még repetázott volna, de jobbnak látom nem túletetni... bocsánatot kérek...nem zavargok tovább... csak ez a „mama”!... ilyen tisztán még sohasem mondta... édes kis csillag!... annyira értelmes!; és az ária után Alízka nyomban eltűnt a nesztelenül nyíló-csukódó, kárpitozott ajtó mögött. Csecsemőillatot nem szállított – az egész lakásban fellelhetetlen volt bármilyen szag, ami gyerekre emlékeztetett: se tej, se popsikenőcs, se hintőpor, babaolaj, még frissen mosott ingecske se, semmi; ha felébred, kint lehet

a teraszon; az engedélyt megkésetten ugyan, de félreérthetetlenül Alízkának címezte. A hiábavalóság feldühítette. Legyintett, de a mozdulat túl erős, túlságosan vad lett. Hosszú, inas nyaka megfeszült, a szeme egy pillanatra kegyetlenné szűkült, s ahogy a szája öregesen megnyílt, gyámoltalanul kitetszett az ínye. Haragos volt és tanácstalan. Látszott, hogy sehogyan se tudja elsimítani feltolakvó indulatát, végül kénytelen lesz lenyelni, mint halálos mérget – könnyű követni aztán, belül hogy roncsol, fúr, halad előre, terjeszkedik a gyomorban, májban, a vérsejtekbe épülve kering, szívtől a lábujjig, és vissza. Magába gyömöszöli, de meg is torolja. Egy pillanatra kétségtelenné tette, hogy meg kell torolnia, mert gyűlöli Alízkát és Jánost, a fotókat és a teraszt, az egész szagtalanná fertőtlenített lakást. A megáhított Matyó utcai lakást is; pársz áz méterre van tőlünk az a Matyó utcai ház, s mégis mintha a világ másik végén lenne... itt azért van autóforgalom... nem tudom kiszűrni az utcai bűzt... kicsivel arrébb meg, a fákkal körülvett kertben... egészen más a levegő is!... én magától csak ennek az értékesítését várom... a Matyó utcai tulajdonosokkal majd közvetlenül egyezkedünk... mit gondol, hamar lesz vevőnk?; ez már kitessékelő köszönésnek hangzott; remélem... mindannyiunk érdeke... de tudnia kell, hogy néha a legegyszerűbb adásvételek csüggesztően sokáig húzódnak... végül is nem rajtam múlik; János eltette a papírjait, a tollát; volna még... közben... egy másik ügy is... gondolom, ezzel nem rontom az esélyeinket... ha közben egy egészen másféle megbízással jövök... megígértem az anyámnak... de hangsúlyozom,

hogy az ő dolga mindenben más... először is az Üllői úton lakik... a dzsumbuj kellős közepén... és nemcsak az, hogy a lakás... meg akkor a lehetséges vásárlók is... hogy finom legyek... az ő vásárlói jócskán különböznek attól a körtől, ahonnan majd nekünk kerül vevő... de nem csak ennyi... mit mondjak?... ha vállalja, úgyis megnézi... nem mintha nem látott volna még olyat!... panel, ötödik emeleti két és fél szobás... szabvány minden... ráadásul az anyám nem a legkönnyebb eset... hetvenéves, rosszul lát, a hallása sem tökéletes, és mindenkivel szemben gyanakvó... ne értsen félre!... nem akarom előre eláztatni... különben is az anyám... de nem mondhatok mást... ő világéletében ilyen volt... mindig, mindenben a rosszat kereste... és sikerült is megtalálnia... most talán kegyeskedik elfogadni, hogy jobb lakásba költöztessem ... nem az, hogy kibírhatatlan ott... sokan kibírják... én is ott nőttem fel, bár én sohasem tudtam megszokni azt a sivárságot... de az anyám megszokta, és nekem semmi kedvem ráerőltetni valami jobbat, kényelmesebbet... semmit... csak már mióta ismételgetem neki, hogy a különbözetet... mert hogy nyilván lesz szép kis különbözet... egy Üllői úti panel meg egy akármilyen szerény, de normális budai lakás között... szóval megmondtam neki ezerszer, hogy a különbözetet én fizetem... arra ne legyen gondja; János felírta a nevet, címet, telefonszámot. Kaján elégedettséget érzett, hogy tökéletesen részvétlen maradt, s ezzel a nőből sikerült újabb kis düh-hullámot kiváltania. Az inas nyak ismét feszült, szemszűkülés, ínyfeltárás. A lenyelés, belső roncsolódás – párhuzamosan

meg a várható megtorlás szikrái. Már mindketten álltak. A harag, mint a cigarettafüst, karikákban kóválygott, savanykás szaga volt; az anyámmal nehezebben boldogul... erre mégiscsak el kell készülnie... nem akarom, hogy majd engem szidjon... készüljön fel a bűzre... két macskát tart... szőre hullató, förtelmes állatok, de az anyám sohasem szeretett mást, csak macskát... esküszöm, csak macskát... az unokáját még nem is látta... a kórházban... üvegen át megmutatták... tudja, hogy szokták... a gondozónő kicsit odatartja az ablakhoz az egy- vagy kétnapos babát... ennyi. Azóta nem látta... a büdös, koszos macskáit meg álló nap dédelgeti... nehéz ezt normális embernek megérteni... és hiába tudom, hogy mindig ilyen volt, meg hogy most már nem is várhatok semmit... semmilyen jó fordulatot... Nézze, én azt mondom, hogy tudomásul kell venni... ilyen az anyám... kész. És akármilyen volt ő velem... azon túlvagyunk. Nekem kötelességem van az anyámmal szemben. Ezt a férjem is helyesli... ezért adom magának a megbízást... mert így korrekt... Jant, a férjemet egyébként ő ki nem állhatja... tudom, hogy haragszik rá, mert elvált... az, hogy Jan milyen korrekt a régi családjával... a felnőtt gyerekeivel... erről az anyám semmit sem tud, nem is érdekli... elég az, hogy elítéli... persze, inkább csak irigyli, hogy Jan világéletében sikeres ember volt. Két lábbal állt a földön... amit akart, azt megcsinálta... az anyám nemigen találkozott ilyen emberrel... ez igaz... nem is tudhatja, hogy van másféle élet... meg aztán szégyelli, hogy nem tud beszélni a férjemmel... mégiscsak a veje...

na, azt hiszem, maga tökéletesen érti a helyzetet... legyen megértő!

75
Magát is megfürdették?

Özvegy Munk Tiborné Üllői úti lakásának postaládájára vékony, fehér, öntapadós csíkot ragasztottak: Szalóczky Beáta, és János csöngetésére a fiatal, nagyon kövér lány nyitott ajtót; Edit néni várja... én csak albérlő vagyok... menjen nyugodtan... Edit néni várja; a lány hosszú ujjú, földig érő, sötétzöld plüssköpenyt viselt, a pongyola jótékonyan borította ormótlan testét. Olyan volt, mint a festés idejére letakart almárium. Sötétszőke haja régimódian dauerolt, a homlokán, az arcán maradandó pattanásnyomok. Megmondta a nevét, de nem nyújtott kezet – karjában hosszú szőrű, hamuszürke, sárga szemű macskát tartott, és csak az állával bökött a szobaajtó felé; nyugalom, Mefisztó... nyugalom... kedves a bácsi... Mefisztó is kedves; bal karján feküdt a macska, jobb kezével csitítóan simogatta, és le is fogta, hogy rá ne ugorjon az ismeretlen látogatóra; néha olyan, mint egy házőrző kutya... szelíd különben... engem hamar megszokott... de... nem is tudom... egy pillanat alatt veszélyes vadállattá változik... a másik, a Vili egészen más... ehhez képest halvérű... vagy hogy is mondjam?... az passzív... kényelmesen, lustán csak elfekszik, amíg a Mefisztó legszívesebben mindig vadászna... Edit néninek is mindig a Mefisztó miatt van baja; Munkné abban a pillanatban állt fel a vi-

rágmintás kartonnal takart fotelből, amikor János belépett. Nyilván hallgatózott az előszoba felé, sokdioptriás szemüvegén át feszülten nézett, s hogy a férfiléptek az ajtóhoz értek és már mozdult a kilincs, felpattant, mintha mégiscsak szégyenkezne a megáhított úriasszony szerep miatt. Ha csak percekre, vagy a véletlenül összeálló, pillanatnyi helyzetben – ha bármennyire is alkalmian és ideiglenesen, de keresztülsüvített a panellakáson az ábránd: Beáta ajtót nyit az ingatlanközvetítőnek, és szobalányként bejelenti asszonyának a vendéget. De Beáta az ajtóig sem kísérte Jánost, macskával a karján bement a konyhába, Munkné pedig fél fenékkel ülhetett a fotelben, mert nehézkességét meghazudtoló gyorsasággal emelkedett fel; szóval a lányom megbízta a lakáseladással?... és cserelakást is talál nekem?; a Vilinek nevezett macska rongyokkal bélelt ruháskosárban feküdt. Csipás szemét épp csak kinyitotta, érdeklődés nélkül megnézte a belépőt – eltűrte, ahogyan a kosarába tett lukas labdát és gumibabát is. Munkné a nagyszobában lakott. A fejtámlás heverő melletti ládában tarthatta az ágyneműt, volt itt ruhásszekrény, vitrines szekrény, négyszögletes ebédlőasztal kárpitozott székekkel, két fotel, éjjeliszekrény – öreg és kommersz darabok. A falon vastag, aranyszínű keretben néhány tájképnyomat – az ágy fölött nyári és őszi erdőrészlet; jöjjön akkor, előbb nézzen körül... mondta a lányom, hogy megnézi a lakást... mert úgy kell hirdetniük... ezt a szobát alig használom... ha olykor-olykor eljön a húgom... nagyon ritkán alszik itt valaki... a sógornőm most már szabadabban utazhatna, de Marosvásárhely

messze van... nem kapacitálhatom... és a kisszobát nemrég kiadtam... megnézheti... gondoltuk, hogy oda is benéz... Beáta nem bánja... találkozott Beátával. Most itthon van, csak este megy szolgálatba... rendes lány... én úgy megszerettem... szegényke, ide-oda hányódott, mióta elvégezte az iskolát... ápolónő lett, és itt dolgozik az István kórházban... valóságos áldás neki, hogy hozzám jöhetett, közel a munkahelyéhez... a lányom... azt hiszem, még nem tudja, hogy befogadtam... nem tudhatja... még nem mondtam el neki, de nem azért, mert titkolózom... nem kell nekem elhallgatnom előtte semmit... de minek mondjam? Lehet, hogy patáliát rendez... megbántja ezt a fiatal teremtést... amilyen ideges természetű a lányom... nem tudhatom, mit csinál... lehet, hogy kiabálna velem... rettenetesen tud kiabálni a telefonba... így... így eltartom a kagylót... mert visítani szokott... egyáltalán nem kedvesen... nincs már őbenne semmi kedvesség... csak foghegyről veti oda vagy üvölt, hogy szóljak, ha pénzre van szükségem... küld ő nekem pénzt... tekintsem nyugdíjkiegészítésnek... beszéljek nyíltan, de ne engedjek be idegeneket a lakásba... Mióta hozzáment ahhoz az idióta öregemberhez, aki teletömi pénzzel, azt hiszi, hogy még a saját anyjával is kiabálhat... Maga találkozott a vőmmel?... én mondjuk, ha háromszor láttam, de az untig elég, ennyiből is megállapítottam, hogy idióta... olyan pökhendi alak... már megbocsásson, hogy így mondom... talán elnézi egy öregasszonynak... ez az ember úgy jár-kel, úgy fenn hordja az orrát, mintha ő szarta volna a világot... ide vetődik a mi országunkba, és mindjárt

uraskodik... lenéz mindenkit, akinek nincs teletömve pénzzel a valaga... és hogy mit csinált a lányomból!; Munkné szája a szó szoros értelmében habzott. Indulatosan hadonászott, a nyálbuborékok a kezére fröccsentek. Időről időre nyálas kézfejével megtörölte a száját, egyszer, pihenőt engedélyezve magának, gyűrött zsebkendőbe temette az egész arcát: levette a szemüvegét, hogy lebernyeges szemhéját is betakarja meg a szeme alatti lilás táskát. A vaskos orrot, a kemény, szögletes állat. Jobb gyűrűsujján két karikagyűrűt viselt – az egyik a férjéről maradhatott rá. A lakásban semmi sem emlékeztetett a bizonyára régen halott férfira, s arra sem, hogy egykor a lánya is itt élt. A fürdőszoba sarkában volt a macskák közös alma, egyébként úgy tűnt, Vili a nagyszobában lakik, Mefisztónak meg szabad préda az egész lakás; nem fogok a lányommal vitatkozni... nagyon is jól tettem, hogy befogadtam Beátát... nemcsak azért a havi huszonötezer forintért... de az is jól jön nekem... gondolhatja, hogy jól jön, ha ötvenkétezer forint a nyugdíjam... és én inkább éhezek, semhogy a lányomtól kérjek alamizsnát... de Beátával mi jól megértjük egymást... segít nekem... a cicáim gondozásában... a bevásárlásban... a múlt héten, amíg orvosnál voltam, megpucolta az ablakaimat... nem tudom, talán említettem neki, hogy hívok majd takarítót... de lehet, hogy még csak nem is említettem... Olyan erős ecetszag volt a lakásban... néztem, kerestem, honnan jön az a szag... nem akartam megkérdezni, hogy mondja, aranyom, kiömlött az ecet?... de aztán nem kellett az orrom után menni... mindjárt észrevettem, és láttam, mi-

lyen boldog az én örömömtől... még ő kérdezte, hogy nem haragszom-e, amiért megpucolta az ablakomat... Szóval nem muszáj elmondani a lányomnak... Maga egyébként jól ismeri a lányomat?... és amikor náluk volt... csak úgy megkérdezem... magát is megfürdették?... vagyis fertőtlenítették?... én megmondom őszintén, nem megyek hozzájuk... ha nem láthatom az unokámat, hát inkább nem látom... szegény kis poronty... sajnálom azt a gyereket... nem lehet egészséges, ha ekkora cirkuszt csinálnak körülötte... hallott már ilyesmit, hogy egy gyerekhez csak fertőtlenítve... meg ilyen fityulákkal... mit tudom, mivel lehet bemenni?... ide, az én lakásomba ők sohasem jönnek... állítólag a gyerek allergiás lehet a macskaszőrre... de szerintem a lányomnak van baja ezzel a hellyel... szégyelli ő, hogy én vagyok az anyja... egy ilyen akárki... amikor szült, vittem neki a kórházba süteményt... azt visszaküldte azzal, hogy nem tart hízókúrát... nem eszik édességet... virág nem való kórterembe... semmi nem kellett neki... éntőlem semmi... azt mondta, ha valamire szüksége van, majd behozza a férje... hát jó. Szerencsére az apja ezt már nem élte meg... De mondja csak!... ne haragudjon... végül is maguk megbeszélték ezt az eladást?... Teljesen lerendezték?... ajánlott már másik lakást?... én ebben az egészben tanácstalan vagyok... a húgom nem mond semmi értelmeset... hol a lányomnak ad igazat... bólogat, hogy igen, igen, Timi nem akarhat neked rosszat... de amikor elmeséltem, hogy az új lakás nem az én nevemen lenne, mert hogy butaság egy öregasszonynak lakást venni... gazdagítani az államot aztán az örö-

kösödési illetékkel... Amikor megmondtam, hogy Timi... Tímeának hívják a lányomat... mondom a húgomnak, hogy Timi ezt csak úgy odavetette... meg hogy a haszonélvezet elegendő biztosíték... akkor meg hümmögött a húgom, csodálkozott is... most akkor kire hallgassak?... kitől kérjek én tanácsot?... Maga szerint mennyit ér ez a lakás?... Tizenötmillió körül?... de ha azt a pénzt beadom a másik megvásárlásába... ami nem az enyém, de hallgathatom, hogy milyen sokat költöttek arra, hogy én jobb levegőt szívjak!... nekem nincs ezzel a levegővel semmi bajom... minek szakasszak én magamra ilyen hercehurcát?... mi a csudának ez az egész?; a csipás szemű Vili kikászálódott a kosárból, megbökdöste az üres porcelántányérját; mindjárt, aranyom... mindjárt hozok finomságot; de Munkné ült csak a virágmintás kartonnal borított fotelben. Egyszerre elfáradt. Keserűen ingatta a fejét, kézfejével megtörölte a száját, holott nem nyálzott már olyan erősen; mondja meg őszintén... maga az én helyemben... fogná magát, és hurcolkodna?... az én koromban?... Beáta is fél ettől... már amennyit tud... őt mégsem kérdezhetem, mit csináljak... És úgyis hiába teszem azt, amit akarnak... a végén minden marad a régiben... Mondja meg őszintén... hát miért nem engedi ide a gyereket?... mert nem engedi... felőlem elhozhatná az a nő, akit felfogadott... ha Timi röstell már eljönni, elküldhetné azt a nőt... de ne mondja, hogy macskaszőr meg macskaszag... mi baja lesz egy gyereknek a cicáktól?... Semmi... a gyerekek szeretik az állatokat... milyen gyerek az, aki nem láthat állatot?... Tudja, mióta van nekem cicám?... az első cicát Timi

akarta... tízéves forma volt... kutyát, macskát... mindent akart, ahogyan a gyerekek... én meg okoskodtam, hogy egy ilyen bérházba nem való állat... de aztán beadtam a derekam... szegény cicáim... hat macskám pusztult el azóta... és ez... a Villi is öreg már... szegényke... pedig nagyon összeszoktunk.

76
Milyen mélységű

Mi tagadás, nem esett le azonnal a tantusz. Miért mondják az öregemberről, hogy Benőke, ha József a keresztneve? Hogy gúnyolják, kiröhögik és lesajnálják a ház előtt játszó – vagy inkább unatkozó, és idétlenül dülöngélő-lökdösődő – kiskamaszok, az napnál világosabb volt; begyűjteni jött a Benőkét?; János nem válaszolt. A penge-szájú, hosszúkás és keskeny fejű nő, aki az irodába jött a megbízással: mérje fel a Bárczi-lakás értékét, adjon szakvéleményt, mit kell ott felújítani, s várhatóan ennek milyen költségkihatásai lesznek – így mondta: „költségkihatás", a szája szaporán nyílt és csukódott, mintha sonkát szeletelne –, nem mondta meg, hogy neki mi köze ahhoz a lakáshoz. Vámosné; nyújtott kezet, amikor beállított. Pattogva előadta, mit kíván, és lediktálta a saját mobiltelefonja számát. János esküdni mert volna, hogy ennek a nőnek van névjegye, legalább tucatnyi példányt hordoz a retiküljében – jó oka lehet, ha nem hagy itt belőle; akármikor megnézheti a lakást, az öregembert mindig otthon találja... mehet bármikor...;

azt sem mondta, hogy Bárczi telefonját hónapokkal ezelőtt, a kifizetetlen számlák miatt kikapcsolták, sőt: hogy a lakás önkormányzati, a lakó pedig fél évszázadnál is régebben bérlő – a harminchat lakásos, kétudvaros házban immár az egyetlen bérlő. A többiek megvásárolták részletre az ingatlant, vagy elfogadták a felkínált cserelakást. A vastagtalpú, magas sarkú cipőben is alacsony – a feje hosszúságához képest szinte törpe – nő magabiztosnak, sőt nagyvonalúnak akart mutatkozni, de nem leplezhette, hogy nagyon is fontos neki: János vállalja az ügyét, és mielőbb intézkedjen; nem tagadom, hogy a magam kárán okulva fizetnék önnek valami előleget... ez talán nem szokás... a hirdetésükben az áll, hogy díjtalan felmérés... de én jónak látok letenni egy akkora összeget, amennyi biztosítja... amiből láthatja, hogy nem vagyok szélhámos... manapság minden második ember szélhámos... hát nem így van?!... engem legalábbis annyiszor becsapnak... amit megfelelőnek gondol... nem tudom... húsz... vagy harmincezer forintot hagyjak itt?... maga nyugtát ad... igen, ezt kell... a végén aztán elszámolunk; a nyugtát a Kiskorona kft. Kis Korona utcai címére kérte. Sietősen táskájába dugta a cetlit, és felpattant – gyakorlatlanul és tehetségtelenül játszotta az agyonterhelt üzletaszszonyt. A Bárczi-féle lakást a Pacsirtamező utcában kellett megnézni; a Benőke úgysem engedi be... ha nem hisz nekünk, nyomja nyugodtan a csengőt... miért nem hiszi el, hogy a Benőke teljesen zizi?... majd alkonyatkor lejön kukázni... megvárja, míg lejön?... délelőtt a gondozónő kaját hozott neki... de az nem csönget... bemegy kulccsal... különben

az a csaj is lökött...; János az irodában kiállította a nyugtát, a pénzt betette a vaskazettába – Vámosné olyan lenyűgözően gyanús volt, hogy részleteket nem is kérdezett tőle. Fel kellett hívnia a megadott számon; máris sikerült?!; lelkendezett törpe-anyó; most indulok a Pacsirtamező utcába... és nem tudom, mit mondhatok Bárczi úrnak... mit mondjak, miért akarom megnézni a lakását?; János látni vélte az asszony ijedtségtől tompa tekintetét. Hol van most? Utcán, otthon, a munkahelyén? Bárki legyen a közelében, bizalmatlanul mered most arra a szerencsétlenre. Aztán, ahogy kilépett a zavart csöndből, levetette reflexes dermedtségét, egyszerre ingerült lett. Pattogva sipított; mit?... hogyhogy mit?... mondjon, amit akar!; a sonkaszeletelést meg kellett szakítani; nem értett meg... ha én most odamegyek... becsöngetek... mondjuk, csöngetek, és Bárczi úr... gondolom, ő tartózkodik a lakásban... szóval ha Bárczi úr megkérdezi, ki az... mit mondjak?... Bemutatkoznom felesleges... attól nem lesz okosabb... Tudja egyáltalán, hogy én felkeresem?... nekem kell megmondani, hogy miért keresem?; azt mondja... hogy a Vámosné küldte... vagyis megbeszéltük... így... csak annyit, hogy a Vámosné...; és a hangja diadalmasan szárnyalt. Ki ez a nő? Hogy a Bárczi-lakásra pályázik, az kétségtelen, de vajon magának akarja megszerezni a kiutalást, vagy jó kis summa ellenében valami ügyfelének? Önkormányzati dolgozó, és részesedést kap? Mocskos ügy, a szutyok szaga orrfacsaró, s mégse tudhatni, milyen mélységű volt a gödör, amit feltöltöttek, még púpozták is. Az ember hajlamos gyanakodni, hogy az elképzelhetőnél is sok-

kal mélyebb – máskor meg, hogy fertőzötten már ott is aljasságot, sőt bűnt szimatol, ahol ennek semmi nyoma. Persze a kölykök nem járhatnak messze az igazságtól: Bárczi csakugyan zizi... nem fogja kinyitni még a kaput sem, nemhogy az előszobája ajtaját; na jól van... beenged valaki?; a fiúk a kaputelefonhoz tolongtak, az egyik beütötte a saját lakás kódját, s aztán nyomultak János után a lépcsőházba; ott... az első ajtó a gangon; hogy nem jöhettek tovább, homlokukat, orrukat a lengőajtó üvegéhez nyomták, és röhögve várták a fejlemények. Az ajtó mellett nagy, piros csengőgomb. Visszahőköltetően szólt. Bentről szinte azonnal léptek hallatszottak, motozás, már az ajtó túlsó oldalán lélegzett valaki – talán a kémlelőn át figyel. Szerencsére addig nem szólalt meg János, míg az öregember ki nem nyitotta az ajtót. De a szemrevételezés csak néhány pillanatig tartott, kulcs fordult, lánc csörrent, és Bárczi olyan szívélyesen fogadta, mintha régen látott és szeretett rokona volna. Nem érdekelte a vendég neve, a mentegetőzést előrenyújtott tenyerével hárította; jöjjön csak... tessék!... jöjjön beljebb; egy fejjel alacsonyabb volt Jánosnál. A tarkójáról eredt ősz haj a válláig ért. A feje teteje szinte teljesen kopasz; örülök, hogy végre meglátogat... nem tudom, ki az a Vámosné... nem baj... nem ismerek Vámosnét...; hunyorgott, és a keze erősen remegett. Már-már erőn felül – de végtére is sikeresen – küzdött a púposodás ellen. Csosszanva lépett, meg-megingott, vékony karjával egyet-egyet kalimpált, s megsimította a bal halántékára nőtt, sötétbarna vadhúst – mintha eleve ezért emelné a kezét.

A hosszúkás, keskeny előszobából nyílt minden helyiség, és mindenütt, a szobában, a kis fürdőszobában és a nagyobbacska konyhában is plafonig ért, bűzlött a papír-szemét. Az egymásba rakott dobozok alatt, fölött és között széthajtogatott, elsimított, összekötözött papírcsomagok, papundekli-kötegek. Újságok feltornyozva, mint a hulladékgyűjtőben. A magas, fémvázas ágy alá tolt dobozban madár kaparászott; ott van most a Totó... nem baj... jól megvan ott... ne aggódjon!; Bárczi pecsétes, lötyögő szövetnadrágjából, a pokróccal letakart ágyból, a törülközővel bélelt fotelből másféle húgyszag áradt, mint a WC-ből. Állott, töményebbé érlelt, nedves rongyszaggal kevert vizelet; magának van kapukulcsa?; kérdezte kigyúló értelemmel; nem. Beengedtek; az öreg bólintott; nincs ide kapucsöngő... azzal csak baj van... nem tudni, ki nyomja... azt én nem akarom. Aki az ajtómnál csönget, azt megnézem, és ha tetszik, beengedem; János hálásan mosolygott rá; aki nem tetszik, nem engedem be... a postást olykor beengedem, olykor nem... az orvost sohasem... az nem is igazi orvos... csak egy felbérelt ember... vannak ilyenek; a mennyezetről lógó vezetékek végén foglalat és csupasz villanykörte. A parketta csikorgott, az ajtók valaha fehér zománcfestéke pattogzott. Az ősrégi mosogatóba szaporán csöpögött a víz, a WC-tartály szörcsögött. Nem volt megbecsülnivaló; mióta lakik itt, Bárczi úr?; ó!... hát amikor hazajöttem a fogságból... akkor azért még nem egyenesen idejöttem... ahol a feleségem lakott, ott éltünk pár hónapig, de ’49-ben megkaptam ezt... mind a ketten... én is, meg a szegény feleségem is itt dolgoz-

tunk a gyárban... itt, egy villamosmegállónyira... na, abban a híres gyárban... a... nem baj...; szégyenkezve és ingerülten legyintett, kényszeresen megérintette a mogyorónyi, barna vadhúst. Hosszabb elbeszéléshez készülődve megnyalta a száját, mikor a csengő vadul tülkölni kezdett. Bárczi cinkosan intett: hallgatást, sőt nesztelen mozdulatlanságot kért Jánostól; látták, hogy hozzám jön... nem baj... ; ne komédiázzon!; a gangon, érzékelhetően, többen is tolongtak. Ott lökdösődhettek a fiúk is – talán ők riasztották a számon kérő lakókat; most nyissa ki!... hadd beszéljünk azzal az emberrel... vagy akarja, hogy mindenki füle hallatára mondjuk el magáról az igazat?!... jobb, ha kinyitja!...; a megszólító követelés át-átcsapott harsogó tereferébe; nem olyan hülye ám, mint amilyennek teszi magát... ; mit akarnak?... a házbeliek?; inkább tátogta, mint suttogta János a kérdéseket, de Bárczi állt csak a szobaajtó kilincsébe kapaszkodva. Tudomást sem vett arról, hogy két lépésre tőle kínosan feszeng valaki. A túsza. Megátalkodottan dünnyögött, fogadkozva ismételgette, hogy kiengedi az ágy alá rejtett madarat; rájuk eresztem a Totót... rájuk eresztem a Totót...; tülköltek és kiabáltak, felváltva és egyszerre; a kurva életbe, hogy nincs senki, aki intézkedjen!... itt minden megtehető?!... Minden?!... De ha szép szóval nem megy, le kell lőni, mint egy kutyát!... Le kell lőni!... A kurva életbe!... hogy az embernek itt kelljen üvölteni... A kurva életbe!

77
Boldogító avarszag

Néha olyan volt, mint az álomban. Egyszer november elején baktatott a Pasaréten, sütött a nap, ingre-pulóverre rövid dzsekit vett, a cipzárját se húzta föl. Már korhadt-repedt, fénye vesztett gesztenyét rugdalt, és a viszonylagos melegben erősebbnek érezte az avarszagot. Késő délelőtt saroktól sarokig jutva egyetlen embert sem látott, az ég sűrű kékje szeptemberinek tetszett, s ahogy magában azt mondta: olyan ez, mint az álomban, és aztán melankolikusan-pózosan még egyszer eldúdolta: mint az álomban – csakugyan álommá varázsolta az utat.

A látogatást telefonon beszélte meg az eladó lakás tulajdonosával. Szele vagy Szále Gáborné. A nő hadart – nem számít, a helyszínen majd tisztázódik. János, ahogy felemelte a kagylót, gépiesen azt mondta: Koleszár ingatlaniroda. A saját neve nem hangzott el. Tartózkodóan máskor se mutatkozik be. Az ügyfeleknek sem névjegyet, hanem az iroda kis prospektusát adja – mintha az alkalmazott szervilis alázatával képviselné Koleszárt, de hát önmagát nem csaphatja be: az első naptól, ösztönösen – talán inkább gyerekesen vagy gyáván? – így, ezzel az elhallgatással őrzi a függetlenségét. Koleszár ingatlaniroda – nem mindegy, hogy hívják az iroda munkatársát?!; a barátaink ajánlották... talán emlékszik... ha ön intézte, talán emlékszik a Meszlényi-féle cserére... Meszlényi Csaba... amit mi akarunk, nagyon hasonló az ő ügyükhöz: ezt a Nagyajtai utcai lakást eladni, és kiköltözni a

város szélére... Hidegkútra... Remetére... vagy lehet mondjuk, Solymár... Nagykovácsi... de egyelőre tudnunk kell, mennyiért értékesíthető a lakásunk... a Pasarét, gondolom, a legideálisabb... a Nagyajtai utca... ismeri a helyet?... közel van a János kórházhoz... buszhoz, villamoshoz... és mégis csöndes... zöldövezetnek nevezhető... ez pedig egy kertes, három szintes ház. Mi a másodikon lakunk... állítólag harmincmillió körül futnak az ilyen típusúak... megnézi?; nem egészen fiatal. Negyven körülinek gondolta a nőt. És nyilván férjezett, jól szituált. Ha Buda határában, vagy azon is túl keresnek házat, mindkettőjüknek van kocsija. A lakás ápolt, jó ízléssel berendezett – nincs sok értelme megnézni. Bőven elegendő volna, hogy kitöltsék az adatlapot: hány négyzetméter, hány lakószoba, milyen a fűtés – mit tud ehhez hozzátenni, ha megbámulja? De habozás nélkül ráfelelte, hogy igen, persze, megnézi. Így szokás.

A november eleji napsütés, a délelőtti andalgás aztán lázadás nélküli szabadulás lett az irodazárkából. A gesztenye-rugdalás, meglehet, nem tartozik munkaköri kötelességei közé – ki látja? –, a boldogító avarszag azonban egyszerűen adott. Nem csinál semmi különöset – most éppen nem hőbörög, és erővel simulni se igyekszik, rendben végzi, amit vállalt, úgy kaptat itt, munkaidőben, ahogyan normális, középkorú, családos emberek szoktak. Próbál pénzt keresni, lelkiismeretesen, figyelmesen. Közben meg érzi, hogy ez a napsütötte avarszag egészen más, mint a hideg esőben ázó, ködben lucskolódó, sárba rothadó levelek szaga.

Nem szólt senki a kaputelefonba, annyit se, hogy „igen” vagy „nyitom”. A csengetésre szinte azonnal berregés válaszolt, s hogy felért János a második emeletre, az ajtóban, frissen sminkelve, nadrágkosztümben, tűsarkú körömcipőben – s egészen gyanútlanul várta a nő; János?; te vagy a Szeléné?; azért lett bohócossá a jelenet, mert mindketten rácsodálkoztak egymásra; honnan tudtam volna, hogy te vagy a Kézdi Kati?; mi az, hogy... mi is? Koleszár!... nem azt mondtad, hogy Koleszár?; négy évig osztálytársak voltak a gimnáziumban, azután sokáig nem futottak össze. Kézdi Kati évekig Amerikában élt, az első osztálytalálkozón mesélték, hogy valami névházasságot kötött a letelepedésért, de az öreg buzi, aki feleségül vette, csúnyán kihasználta, és Kati szülei majd beleőrültek, anyagilag kikészültek, mire kimenekítették a lányukat Eldorádóból. A tízéves találkozót János slisszolta el – akkor épp mélyponton volt, de remélte, hogy hitelesen, sőt szívszaggatóan játszotta a beteget, aki ugyancsak vágyakozik egykori osztálytársai közé. A tüdőgyulladás mellett döntött – az elég komoly, szinte ijesztő, de nem szükséges, hogy a telefonhangján bármi is érződjék. Szemérmetlenül cifrázta még, mennyire készült egy kis hencegésre – nem gyanakodhattak és kajánrésztvevő pofával nem pusmoghattak róla a sörös-kancsók mellett, hogy szegény, jobb sorsra érdemes srác... hogy az ő nagyra törő terveit is begyűjtötte magának az ördög. Nem. Jól tette, hogy akkor kivonta magát a forgalomból – utána meg nem akadt már, aki késztetést érzett ilyen találkozók szervezésére. Az érettségi bankett óta egyszer látta

Kézdi Katit valami üzletben – egymásra mosolyogtak, látható elégedettséggel, hogy fölismerhetők maradtak, az üres „hogy vagy?”– „megvagyok”-csere után egyikük azt mondta, jó volna összejönni a régi bandával, másikuk bólintott. A mondatra és a bólintásra emlékezett János, de sejtelme sem volt, ki mit alakított éppen: ki beszélt és ki bólintott akkor. Kézfogással búcsúztak. A Nagyajtai utcai lakás ajtajában meg, ahogy találkozásuk tréfává sűrűsödött; hát ez oltári!... ilyen nincsen!; egyszeriben mintha átrendeződött volna egész ismeretségük. Nem gondolták, hogy a gimnáziumi négy esztendő alatt a legjobb barátok voltak, s milyen kár, hogy azóta egymás nélkül telt-múlt az idő – de éppen a pillanat zsúfoltsága és ereje hatott. Ahogy álmélkodtak, nevettek, egymásra mutattak, s boldogan még puszit is váltottak, barátságosabbnak és meghittebbnek érezték a hajdan volt összezártságot – az üzletbeli udvarias bólintás és kézfogás pedig érvényét vesztette; ráadásul nem is vagyok Szele Gáborné... nem vettem fel a férjem nevét... képzeld el, hogy újra Kézdi Katalin vagyok... ez a negyedik házasságom... háromszor asszonynevet használtam, aztán a barátaim sírva könyörögtek, hogy ne csináljam már ezt a csereberét... nem lehet fejben tartani, hogy hívnak... vagy alapítsak főiskolát, ahol a nevem korszerűségét tanítják... jó, nem veszem fel... röhögséges persze, hogy amikor normális emberre akadok... végre stabil kapcsolatom van... hogy éppen akkor visszaveszem a lánynevemet, de különben mindegy... hirtelen ötlet volt, valami hülye megérzés... ahogy beleszóltál a telefonba, és azt mondtad, Koleszár ingatlaniroda...

nem tudom, miért... úgy éreztem, ennek a csávónak jobb, ha asszonynevet mondok... És... tényleg jobb? Egy tisztességes asszony ügyét komolyabban intézi az úr?; Kati a legújabb és rohamosan terjeszkedő internet-szolgáltató kommunikációs igazgatója volt; nem akarok most agitálni... sejtheted, hogy őszinte barátsággal mondom: hagyd ott az axelerót... a jackpot ezerszer jobb... megbízhatóbb, olcsóbb is... hagyd a fenébe az axelerót!; János egy órát ült a nappaliban, figyelmesen hallgatta Kati mulattató elbeszéléseit a saját kalandoskacskaringós pályájáról. Mosolygott, nevetett, sőt lelkesen csapott a dióbarna bőrfotel széles peremére. Nem hiányzott, hogy elmondja a maga kudarcait, hogy a közgazdasági egyetem után milyen zsákutcákban bolyongott – de az sem, hogy tényszerűen, mintha kérdőívet töltene ki, közölje: nős, három gyereke van, a nagyfia most végzi az általános iskolát. Nem hiányzott. Ezüsttálcán hozta Kati a gyümölcslevet, a hosszúkás, csiszolt poharakat, sós mandulát. Az erdei gyümölcsökből préselt, sűrű, rostos, indigószínű és kellemesen fanyar ízű italnak avarszaga volt. Vagy Kati parfümjének. Vagy a dióbarna bőrgarnitúrának. A valódi perzsaszőnyegnek. Talán a fürdőszobába permetezett légfrissítőnek. Valaminek ott a lakásban napsütötte avarszaga volt – azt nem a zsebében, nem az orrában hozta János, nem lehetett odaképzelés se. Félreismerhetetlen ősz-szag, a száraz, még rohadás előtti avar illata; ez az ingatlanközvetítés bejött neked?; kérdezte Kati az előszoba felé haladva. És biccentett a saját kérdésére; még szép, hogy bejött... naná, hogy bejött.

78
Poirot-t is megismerik

Az isten küldte magát, Koleszár úr!; a fehér kalapos, fehér bőrű, világosszürke selyemruhát viselő öregasszony olyan elragadtatottan kiáltott rám, hogy a balatonvilágosi főutcán harmincméteres körzetben mindenki felénk fordult. A fagylaltosnál, a zöldségesnél és az úszóövet, naptejet, békatalpat árusító bazárban leállt a forgalom; az ilyesmi nem történik csak úgy!... magát az ég küldte nekem! Esküszöm! Éppen ma!; jó érzékkel nem szabadkoztam és nem kezdtem magyarázni, hogy nem Koleszárnak hívnak, összetéveszt a főnökömmel – ott, akkor, felajzottságában csak durva hárításnak hallhatja, meg sem érti; ha már az ég elküldte... ha már éppen itt, ma találkozhattunk... ugye, eljön?... ugye, segít nekem?... maguk az egész országban közvetítenek... ugye, jól tudom, az egész országban?; vékony szája mulatságos sebességgel pattogott, mintha gyorsítva pergetnék a jelenetet. És hiába hogy Koleszárnak mondott, sőt kiáltott, egyszeriben kétségtelen lett: itt is mindenki felismer, végtére mindegy, hogyan nevez Abonyi Nagyné – abban a pillanatban ugyanis, mikor én magam megéreztem összetéveszthetetlen helyem-szerepem, és láttam, hogy köröskörül elismerően bámulnak, szóval a saját öntudatom igencsak megalapozott, ám eleddig nem tapasztalt biztonságával együtt bekattant a dáma neve: Abonyi Nagy Miklósné. Az Andrássy úti SILKY-ház, amiből mégsem lett akkora üzlet, mint reméltem... mindegy. Nem fogom vele tisztázni. Koleszár is átverhetett. Nagyon is lehetséges, hogy Koleszár átvert... az asszony mindvégig azt hitte, én vagyok Koleszár. Talán meghívott az avató fogadásra is, csak éppen Koleszárnak címezte az értesí-

tést... mindegy –, a lényeg, és ezt vitathatatlanná tette a hölgy: bárhol tűnjek fel, az embereknek ott tudniuk kell rólam, állhatok én akár sortban-pólóban, vízhatlan, sötétkék papucsban a balatonvilágosi főutcán, lehet a kezemben öt, zsírpapír-darabkákkal elválasztott, egymásra rakott, forró lángos, mindegy az, hol, mikor és milyen szerelésben jelenek meg, a világ akármely pontján rám ismernek. Turisták, nyaralók, helybeli lakosok és alkalmi munkások éppen úgy tudják, ez ő, ahogy Hercule Poirott is megismerik vonaton, repülőn, hajón, vagy a legtávolibb vidékek szállodáiban.

Az asszonynak eszébe se jutott olyasféle közönséges kérdés, hogy tudom-e, ő kicsoda – neki korántsem volt új a biztonságos, a létezést ügyesen kivattázó öntudat –, azért is hatott különösen, hogy kiáltott, rajongva üdvözölt, hogy kinyújtott karja előtt megtorpantam, s ezzel valóságos jelenetet rögtönzött, mintha a kalandjaimat – vagy inkább az eseteimet – feldolgozó, százrészesre tervezett sorozat valahányadik darabját forgatnák. Úgy rémlett, körülöttünk mosolyognak és nyakukat nyújtogatják a gyerekek is – bizonyára akadt, aki kedvenc plüssmajmával vagy csonka lábú babájával került volna képbe.

Estefelé elmentem a megadott címre, és újból mondtam, amit már a főutcán is próbáltam tudomására hozni, hogy a családommal összesen öt napra jöttünk a Balatonra, kölcsönkaptunk egy kicsi apartmant... – leplezetlenül nem érdekelte. Azt sem kérdezte meg, hány gyerekem van, de egyszer sem szólított Koleszárnak. Sehogyan sem szólított, így aztán kihagyhattam a magyarázkodást. A házban kellemesen hűvös volt, nem takarékoskodtak a mentás-citromos légfrissítővel, de azon is átütött a pirítósszag. Késő délelőttről, talán még

a múlt század késő délelőttjeiről maradhatott – ha már itt volt ez a ház, valamicskét őriznie kellett a régi pirítósok illatából –, semmi más, csak pirítósszag, mintha gonddal választották volna, hogy különbözzön a strand kókuszos naptej-szagától, a főutca lángos-, sült hal- és fagylaltszagától, Balatonvilágos egész szagtobzódásától különbözött, s még az én gyerekkori pirítós-emlékeimtől is – ezt pedig végképp nem értettem: hogyan lehet merőben más illata Abonyi Nagyné pirítósának. Pedig más volt, holott már mi is villanypirítót használtunk. Mélyet szippantottam, és szigorúan ellenőriztem magamat, vajon nem telepedett rám, gomolyogva nem érte el agyamat az asszonyból áradó, és finomkodva uralomra törő sznobizmus, de úgy hittem, védett vagyok. Akkor meg? Gyanítottam, hogy a kenyérszeletek vastagsága, illetve a kenyér milyensége és minősége sem közömbös, s még inkább, hogy a ház egyéb illatával keveredve változik a pirítós szaga is. Már felkészültem, hogy álságos tűnődésére – „nem is tudom, mivel kínálhatnám...” – hárítsak, szinte már fordítottam felé a tenyerem, de nem ajánlott semmiféle vendéglátást. A panzió halljának-nappalijának berendezett üvegfalú szobában ültünk. A recepciós pult mögött nem volt kulcstartó, nem tudtam meg, hogy vannak-e mások is a házban. A virágmintás plüssel kárpitozott fotelok előtt csupasz üveglapos asztalka – se újság, se magazin, se reklámlap. Váza vagy hamutartó se. Abonyi Nagyné leült, nem mutatta ugyan a helyemet, de természetesnek fogadta, hogy vele szemközt én is leültem.

A vízparti panzió a saját tulajdona, mesélte, az édesapja építtette hetven évvel ezelőtt; apám főtisztviselő volt a pénzügyminisztériumban... mármint az akkori, a harmincas évekbeli minisztériumban... jutányosan kap-

ta a telket, de ő maga sokat dolgozott itt... évekig minden szabadidejében fúrt-faragott, csinosítgatott... azt a diófát... látja?... szegény, igencsak vénecske, nem terem már... egyszer majd ránk dől, de nincs szívem kivágatni, mert az édesapám ültette... aztán a nagy államosítások idején úgy sikerült megtartanunk ezt a nyaralót, hogy bejelentettünk három családot... vagyis hát beköltöztek ide... később meg nem lehetett egyszerűen kitenni őket... gondolhatja... és biztos vagyok benne, hogy csak azért tudtunk megegyezni velük, mert nem akartak ujjat húzni a férjemmel... én nem is tárgyaltam... visszahúzódtam, mintha semmi közöm se volna a telekhez, a házhoz... mindent a férjem intézett... az első férjem... ő akkoriban Somogy megye első embere volt... akkor tanácselnöknek mondták, megyei elnök... jó ember volt és a végtelenségig becsületes... ne higgye, hogy a lakóinkat valami kár érte... fikarcnyi se... szegény férjem temetésére is mindannyian eljöttek... szóval mindenki megelégedésére rendeztük akkor a dolgokat, de hát nemigen használtunk mi nyaralót... a fiam elment Németországba... nem mondom, egyszer-egyszer megkért, hogy német ismerősei eltöltsenek itt pár napot... az első főnöke... emlékszem... kedves emberek voltak... aztán a második férjem akarta, hogy panziót tartsunk fenn... és ma reggel, ahogy felébredtem... talán nem kellett volna autóznom ebben a hőségben, lépésben haladtunk az autópályán... rettenetesen elfáradtam... ráadásul teleholdas éjszaka volt... engem az mindig megvisel... tudja, felébredtem reggel, és azt mondtam magamban: jobb, ha eladom... de megérti, nem olyan egyszerű ez... és akkor találkozom magával... Megéreztem, hogy ez komoly figyelmeztetés. Jel. Legjobb, ha megválok ettől a nyaralótól... nézze, engem nem lehet fenyegetni... zsarolni meg

végképp nincsen mivel... a tegnapi újságban megjelent cikk pedig... itt, ebben a helyi kis lapban jelent meg... igaz, hogy azt senki se olvassa, s különben is... minden ép eszű látja, hogy rágalom... én úgy mondanám: zsarolási kísérlet, de semmi kedvem ilyen színvonalú emberekkel hadakozni... a fiam majd végigcsinálja a pert, ha ragaszkodik hozzá... nekem erre nincsen szükségem... nekem nem kell bizonyítani semmit... a családom... a férjem ártatlanságát és jóhiszeműségét meg végképp nem... Szóval amikor megláttam magát, eldöntöttem, hogy megválok ettől a nyaralótól. Ne érzelegj!, mondtam magamban. Ha arra gondolok, hogy az édesapámtól a háznál is fontosabbakat örököltem... határozottságot, őszinteséget... hát nem fontosabbak ezek?!; nem mentem fel az emeletre, elegendőnek éreztem, ha feljegyzem, amit az asszony diktál: három fürdőszobás apartman, az egyik kétszobás, a földszintet saját használatra tartják. Lent három lakószoba, konyha, még igazi pince is található, a kertben fedett gépkocsi-beállókat csináltak. Jeleket róttam egy lapra, a nőtől kölcsönkapott tollal írtam; természetesen név és pontos cím nélkül hirdetik, ugye? Én sem teszek ki táblát, hogy eladó... ezt az örömöt nem szerzem meg nekik... a fiam pereskedhet... nyilván meg is nyeri a pert, de a tulajdonos én vagyok, és én jobbnak látom, ha egyszerűen eladom... ha kitörlöm az emlékezetemből... Látja, gyönyörű panzió... megkérhetem az árát... nem értett félre, ugye?... nekem nincsen okom, hogy sietve elkótyavetyéljem... nyilván két kézzel kapnak rajta... és maga ezen a területen a legjobb; láttam, hogy nem akart hízelegni, így szükségtelen lett volna bármilyen válasz – nem pirultam el, nem mosolyogtam szerényen, s persze egy kukkot se szóltam erre. Úgy tűnt, nem hiányolja a kérdezősködésemet. Már az is sok volt,

amit elmondott – újságcikk, rágalom, jóhiszeműség –, bőven elég, hogy ne képzelegjek a nagy üzletről. Miért nem veszi meg a SILKY? Milyen példaadó volna, ha egy multicég leányvállalatának dolgozói – no nem olyan szakszervezeti beutalós alapon – itt nyaralnának. Ha a dolgozóknak például elővásárlási jogot adnának... mit tudom! Ezer lehetőség. Lapos, fehér kavicsot rugdaltam, és győzködtem magam, hogy majd minél kevesebbet foglalkozzak Abonyi Nagyné panziójával. A pirítós – az ő pirítósának – szagát még érezni véltem, és nem volt az káröröm, nem, tényleg, nem kajánság, semmiféle settengő rosszindulat, inkább ámulat, hogy még ez az asszony is sebezhető.

79
Tűzhányóként füstölt

Az alacsony, kövérkés, kopaszodó férfi megmondta a nevét, gyorsan és egyszerűen előadta, milyen lakást szeretne eladni, és mifélét venni. János készségesen alkalmazkodott lendületes tempójához; máris van ötletem lehetséges vevőre, abban pedig biztos vagyok, hogy kínálatunkból talál alkalmasat... mindenesetre kitöltöm az adatlapot; míg levette a polcról a dossziét, a férfi az asztalra csúsztatta a névjegyét: Dr. Faluvégi Attila – a bemutatkozáskor is így hallatszott, persze a kis kártyán csomó más adat is szerepelt. A jobb oldalon alul, „Privát” megjelöléssel annak a lakásnak a címe és telefonszáma, amit épp el akart adni, balra a munkahely: HAMEXI Nemzetközi Szivarkereskedelmi Részvénytársaság Magyarországi Képviselet.

Faluvégi – a névjegy állítása szerint – ennek a kirendeltségnek általános igazgatója volt. János leírta a nevet, címet, a vezetékes- és mobiltelefonok számát, s kérdésként ismételte, amit az imént hallott – tehát hetven-nyolcvan négyzetméteres, újlipótvárosi lakást szeretne?... lehetőleg a Dunára nézőt?... de elfogadható olyan ötödik kerületi... Belgrád rakpart?..., ahonnan hasonló a kilátás?... jól mondom?... a budai oldal pedig nem érdekli?; nem nézett az ügyfelére, mégis érezte, hogy a férfi energikusan bólint, inkább reflexesen, mint odaadóan. Ő sem Jánost figyelte, az iroda falát, a számítógép monitorát, a mosdóba nyíló ajtót is csak azért vette szemügyre, mert valahová néznie kellett, de mintha legszívesebben már távozna. Türelmetlen mozdulatától nyekkent a szék, s egyszeriben keserű szivarfüstszag szivárgott – az öltönye zsebéből?, a nadrágja hajtókájából?, pecsétgyűrűje titkos kis kazettájából vagy egyenesen a fejbőréből? János később, Faluvégi távozása után is kétségesnek érezte, hogy csakugyan szivarszag-e, ami akkor, a szék reccsenését követően – mintha gázzal töltött kapszula tört volna – lassan sűrűsödött az ablaktalan iroda légterében. Sohasem volt szivarozó ember társaságában, persze olvasott különböző márkájú szivarokról, és filmen is többször látott elegáns urakat elegáns helyeken szivarozni, de honnan tudhatta, hogy ez itt szivarszag? Csak mert a piros emblémás névjegyen az állt, hogy Szivarkereskedelmi Részvénytársaság? Látja leírva a szót, és hozzáképzeli a szagot?

Másnap telefonüzenetet hagyott Faluvéginek, hogy van érdeklődő a lakására, sőt, máris akad

megvásárolható ingatlan – és éppen a Belgrád rakparton. Igaz, valamivel nagyobb az igényeltnél: nyolcvanhat négyzetméter. De gyönyörű, lelkendezett János, mind a három szobából a Dunára látni, ráadásul a hat éve üresen álló lakás a szokásosnál olcsóbban megvásárolható; a Gellért-hegyre néz?; jelentkezett vissza a szivarkereskedő; igen, persze, a Gellért-hegyre; s ahogy fogta a telefonkagylót, aztán a keze helyett az állával szorította, tartotta – közben ugyanis fel kellett állnia, mert megszólalt a kapucsengő, s be kellett engedni a pontosan érkező ügyfelet –, mintha a fekete műanyagburkolat résein át, a férfi hangjával együtt, szivarfüst tekeregne elő; a vásárlót akár ma délután küldheti... vagy este... este én is otthon leszek, de a feleségem beengedheti máskor is... viszont a Belgrád rakparti lakást... nem, nem jól kezdtem... e pillanatban vegyük úgy, engem az a lakás nagyon is érdekel... amennyit most mondott, az szinte elég... kilencvenkilenc százalékra teszem... lényegében biztosnak ígérhetem, hogy megvásárolom... a foglaló... mennyi a foglaló?... a vételár tíz százaléka?... több?... Nem baj, a foglaló természetesen rendelkezésemre áll... még mielőtt eladnám a jelenlegi lakást, módomban van megelőlegezni ezt a Belgrád rakpartit... jóformán nincs lehetősége annak, hogy visszalépek... anyagi kár pedig semmilyen körülmények között nem érhet senkit... mit mondjak még?... hajlandó vagyok letenni önnél egy bizonyos összeget... nevezzük kauciónak... és könnyűszerrel beszerezhető rólam bármilyen információ... na mármost... mielőtt aláírnánk az adásvételi szerződést... ez a kikötésem... olyannyi-

ra, hogy mielőtt megnézem a lakást, tisztázni akarom... a lakás, megismétlem, bizonyára pontosan olyan, amilyennek ön leírta... nem lesz semmi meglepetés... ezért tehát már most is kérhetem, hogy tudassa a Belgrád rakparti lakás tulajdonosával... én a jogi és pénzügyi rendezés előtt szeretnék egy estét egyedül eltölteni ott. Nekem tökéletesen megfelel, ha ön holnap... vagy a napokban megmutatja... úgy emlékszem, így mondta... az a szokás, hogy a közvetítő megmutatja... vagyis önnél van a kulcs... együtt odamegyünk, vagy ott találkozunk... megmutatja, s én mindössze annyit kérek... de ehhez ragaszkodom, hogy a megszemlélés után egy napra nálam hagyja a kulcsot... pontosabban felhatalmazzanak, hogy este odamenjek... Törvényesen, a megállapodásunk értelmében... ha szükséges, tudjanak erről a szomszédok... önre bízom, hogy mi és hogyan szükséges... nem hiszem, hogy egy üresen álló lakás esetében a feltételem bármilyen gondot okozhat... de semmiféle kínos félreértést nem akarok... ne hívják ki az éber lakótársak a rendőrséget, ne gyanakodjon, ne szimatoljon utánam senki... Megmondtam, mit akarok, és hasonló egyenességet várok; nem lehetett elgondolni Faluvégit szivarral. A köpcös, malacszemű, lendületes üzletembert játszó férfi inkább tűnt krumplikereskedőnek, aki teherautóval járja szeptember végén, október elején a budai utcákat, és kiabál, hogy „krumpli!”, „krumplit tessék!”, és a hálóba porciózott harminc- meg ötvenkilós adagokat könnyedén leemelgeti – vagy eladónak egy elektromos kisgépeket árusító üzletben, esetleg férfiruha-kereskedésben. Lehetett volna kisiparos – mo-

ságép-, gázkazán- vagy redőnyszerelő, aki tíz esztendővel ezelőtt, még jó időben otthagyta a féligmeddig állami vállalatot, a feleségével betéti társaságot alakított, az asszony remekül megtanulta a könyvelést, az adminisztrálást, ő jegyzi fel napközben a megrendelők, házhoz hívók üzeneteit –, Faluvégiről is sokféle elképzelhető volt, de hogy szivarozva mulatja az időt, egyáltalán: hogy szivart emel a szájához, hogy előkelő mozdulatokkal próbálkozik, amilyeneket angol vagy francia filmekben látott, s körülveszi magát a szivarhoz illő bútorral – valódi bőrrel bevont ülőgarnitúrával és intarziás, faragott lábú asztalkával például –, hogy ánizslikőrt vagy sötétvörös óbort tart a keze ügyében, ujjain pedig köves gyűrűt – az effélére Faluvégi alkalmatlannak látszott. De hiszen arra is, hogy rejtélyes kikötései legyenek. Mit akar abban a Belgrád rakparti lakásban? Nem kereshet előre titkos zugokat, nem akarhat odavinni, sem onnan elhozni – nem akarhat mást, mint szemügyre venni a lakásból eléje táruló látványt. A Dunát? Nem, valamit a budai oldalon, hiszen ragaszkodott a pesti ingatlanhoz.

Jánosnak vajon mondania kell ezt a hülyeséget a tulajdonosnak? És mit mondjon? Hogy a vásárló ártalmatlan őrült, szeretne még a beköltözés, pontosabban a tulajdonváltás előtt, mondhatni egy idegen lakásban – de nem szállodában, és nem is bérelt szobában, hanem pontosan abban, ami hamarosan az övé lesz – eltölteni egy estét? Hiába. Úgysem tudja előadni olyan hányavetien, nem sikerül majd érzékeltetnie, hogy tökéletesen érdektelen és jelentéktelen Faluvégi feltétele. Remény-

telen. Az a szerencsétlen özvegyasszony meg fogja kérdezni: miért. Csak, feleli neki, mindegy, miért. Nem érdemes tűnődni ezen – de hiába, ő tűnődik, és még a saját hangját sem hallja, ahogy azt mondja: csak, meg hogy mindegy. Az erőlködést és feszengést pedig nagyon is könnyen elképzeli, sőt: már előre erőlködik és feszeng. De nem teheti meg, hogy a rábízott kulcsot csak úgy odaadja a lökött szivarkereskedőnek. Az állítólagos szivarkereskedőnek. Ki a fene tudja, hogy voltaképpen micsoda. Akárki akármilyen névjegyet csináltathat.

És ha csakugyan szivarkereskedő, a HAMEXI magyar képviseletének igazgatója, részvényes és miegyéb, ha dől hozzá a dohány, akkor is: mit csinál a félig kiürített, már-már pusztulásnak indult lakásban? Odaáll a középső, legnagyobb szoba teraszajtaja elé és nézi a Gellért-hegyet? Vagy fotelbe ül, tenyerébe támasztja az állát, megmegsimítja ritkás haját, két mutatóujjával a halántékát masszírozza, mintha enyhíthetné az emlékek fájdalmát, vagy épp ellenkezőleg: mintha elővarázsolná, feleleveníténé azokat a képeket, amelyek a fejében rejtőznek s ehhez a tájhoz, a Gellért-hegyhez kötődnek. Így biztonságosan rájuk talál. Rájuk kell találjon. Ahogy sötétedik, a hegy mintha füstölne. Mint egy megcsendesedett, de ritkás füstjével nagy pusztításokra emlékeztető vulkán. És most is érezni, hogy szivarszagot ereget.

80
Tigrisnyelv

Minden lépcsőfokon, szorosan a fal mellé tolva, hogy a közlekedést ne akadályozza, cserépbe ültetett szanszevéria díszelgett – megannyi vajszínszélű, hosszú, zöld kard, a két négyzetméternyi fordulóban s aztán a bejárati ajtó előtt meg mozdíthatatlannak tűnő, hatalmas szanszevéria-bokrok. A vastag lécekből összeütött, mély ládákba telepített és buján tenyésző növény, mint bent a lakásban is, az ablakok előtt, a komód és az állólámpa mellett, épp virágzott, de a fullasztóan édes, liliomnál is töményebb illatot a háziasszony mintha nem érzékelné. Érthetetlen, hogy miért nem irtotta ki a halványzöld, inkább vadhajtásnak, egyszerű gyomnak, semmint virágnak látszó, és olyan borzasztó dzsungel-szagot árasztó, párálló, nedvedző kacsos szárakat; sajnálom én a volt férjemet... és már réges-régen nem haragszom rá... egy szemernyit se haragszom... szerencsétlent éppen eléggé megbüntette az isten... de azért azt megmondom őszintén: nem hagyom, hogy még most is kihasználjon. Gondolja el, hogy már több mint tíz éve nem élünk együtt... más kérdés, hogy együttélés volt-e, amíg ő itt uraskodott... lebzselt csak, kiszolgáltatta magát, mint egy basa... állítólag beteg volt... de amikor kurvák után szaladgált, és a pénzemet szajhákra költötte, akkor nem volt olyan hű de nagyon beteg... mindegy... már elmúlt... régen volt, igaz se volt... nem akarom felpaprikázni magam... szépen, nyugodtan elmagyaráztam neki, hogy most már hagyjuk békén egymást... de nem

tud beletörődni, hogy ő így hoppon maradt, nekem meg úgy-ahogy mégiscsak rendbe jött az életem. Felneveltem a gyereket... a mostani társammal megvagyunk... nem mintha ez egy szent volna... de amúgy rendes velem... tudja, hogy nálam első helyen a gyerek van, s csak azután következik ő... ezt én őszintén meg is mondtam, mikor ideköltözött... jobb az egyenes beszéd, hát nem?!... ő a gyerek után van... és ha így nem tetszik, szedheti a sátorfáját... higgye el, esze ágában sincs elhagyni... olyan vagyok én őneki is, mint az aranyat tojó tyúk... ez így igaz... először is, ugye, az én lakásomba jött... mert ha én be nem fogadom, hajléktalanná lesz, mikor kizárta a felesége... hosszú história ám az övé, elég az hozzá, hogy úgy kapaszkodott belém, mint valami mentőövbe... nekem meg az a sorsom, hogy mindenkinek mentőöv legyek... ez így volt... így is lesz... mindegyiken nekem kell segíteni, és sohasem találkozom azzal az emberrel, akire, mondjuk, én is támaszkodhatnék... énrólam miért nem gondoskodik senki?... nem vagyok annyira rossz nő... ha nem is olyan, mint fiatalon...; leltározva, két kézzel tapogatta magát, megpaskolta a csípőjét, a mellét. A fényesre lakkozott, torzítva tükröző szekrényajtónak grimaszolt, még a nyelvét is kinyújtotta és beletúrt mályvaszínűre festett hajába; ezzel a társammal most már második éve vagyunk így együtt... jó ez, nincs baj közöttünk, csak néha a helyére kell tenni... mert ő is az a fajta, aki nemigen tudja, hol a határ... mondom neki, kérlek szépen, számolj már kicsit... mert szép... hajaj, nagyon szép, hogy minden közös, de azért nem árt tudni, ki csinálja azt, amit megosz-

tunk... szóval én világéletemben ilyen aranyat tojó tyúk voltam... a lányom nevet rajtam... bolond vagy, anyu... mindenki kihasznál, mert bolond jó szíved van... nem baj, kicsim, mondom neki, aki tehozzád jó, az felőlem ki is használhat engem... csak téged ne bántson senki... Ezt a lakáscserét is a gyerek kedvéért csinálom; a Bécsi úti kétszobás lakását akarta két kisebbre cserélni – úgy képzelte, hogy mindkettőt a lánya nevére veszi, de saját haszonélvezeti joggal; énnekem akkor semmi se lesz... nem lehet tőlem elvenni semmit... nem érdemes perelni, háborgatni... a drágalátós férjem majd akkor próbálkozzon!; felnevetett, vizes zöld szemébe könyörtelen villanásokat képzelt, s megint a hajába markolt. Hosszú, sárgászöld műkörme, mint a szanszevéria levelei. Az egyik kis lakásba, magyarázta, a lány költözne, a másikba ő, de aztán, ha sikerül a társa terve, ők vidékre vándorolnak, s akkor végképp meglesz a gyereknek minden, mert amit fizet a majdani bérlő, azt meghagyja neki. Éljen jól. Élvezze a fiatalságát; engem nem kell félteni, én akárhányszor újrakezdem... a semmiből is megszerzem az alapot... a társam azt mondja, ha falura költözünk, olcsóbban kijövünk... és amit ő szeretne... egy kis műhelyt... kertes házacskát... ilyeneket ma már csak falun lehet... nem mennénk nagyon messze... a gyerek miatt én nem is akarnék a világ végére telepedni... de a társamnak meg jót tenne, ha elkerülne a mostani barátaitól... tudja, hogy van... régi cimborák, könnyen viszik a rosszba... elszedik a pénzét, elverik együtt... nem bánnám, ha ez már nem volna... meg ígéri is mindig, hogy egy ilyen falusi házban... ahol van konyha-

kert, műhely... szóval amire vágyik... hogy akkor majd meglátom, milyen sokat tud ő dolgozni... azt mondja, meg kell értsem, hogy azokhoz a munkákhoz, amik így adódtak, semmi kedve; János benézett a konyhába, a fürdőszobába, a keskeny előszobából nyíló kamrába; pincehasználat is van... meg babakocsi-tároló... üljön le, ha már idefáradt... nyugodtan fogyasszon... nem kell félni... nem én készítettem... úgy vettem cukrásznál; az ebédlőasztalra habos süteményt rakott, tányért, kiskanalat, poharat. Hosszúkás kristályüvegben rózsaszínű folyadék, otthon pancsolt likőrfélének látszott; nagyon kedves... nagyon... de most nem tartom fel... várnak rám még másutt...; a szanszevéria virágának illatához lehetetlen hozzászokni. Állítólag a legfüstösebb-büdösebb városok lakói képesek alkalmazkodni – és nemcsak az orruk, a szemük érzékenysége tompul, de a tüdejükben, a hörgőikben, talán a gyomrukban, a májukban is akkora lerakódást hurcolnak, ami különben kizárja az életet. Ez, ahogy hullámokban neki-neki csapódik az ember arcának, gyilkos hüllőként torkára tekeredik, és a gyomorba váj – magában se mondta János, hogy ha elgyöngülve leül, menthetetlenül okádni fog, de végig állva maradt. A szédülésével is könnyebben birkózott így. A lakásban meg a folyosón félszáznál is több edényben meredezett szanszevéria. Semmilyen más növény. Csak szanszevéria. Sárgásszélű, zöld kardok; szóval kosarat ad nekem?... persze, megértem... egy ilyen jóképű fiatalember; megrázta a fejét, hogy a vállára eső mályva-tincsek meglebbenjenek, és hosszú körmével fel is borzolta a haját; de annyit mondhatok, ha majd

rossz híremet kelti... hogy még csak meg se kínáltam...; sejtelme sem lehetett, milyen szomorúan mosolyog. Szája sarka bohócosan lefittyedt, de a hirtelen megnyíló kétségbeesést épp oly gyorsan, egy csettintéssel, egy vállrándítással eltakarta; akkor adok valamit... útravalót... vagy hogy nevezik... hogy gondoljon rám... egy ilyen tigrisnyelvet!; tigrisnyelv?; kérdezte János hökkenten, és önkéntelenül úgy nézett körbe, mintha megláthatná a neki szánt ajándékot; tigrisnyelv, az!... meg anyósnyelvnek is hívják... vagy inkább így csúfolják... hát nem tigrisnyelv ez a hosszú levelű... szaporodik, mint a bolondgomba... én meg... mondtam magának... én ilyen vagyok... sajnálom kihajítani, inkább szétültetgetem. Különben nem vagyok nagy kertész... állatbarát se, az végképp nem, bár egy időben hagytam, hogy a gyerek hazahozzon mindenféle dögöt... rühös macskát, fészekből kiesett fiókát... mit csináltam volna?!... volt ebben a lakásban már tengerimalac meg az a szörnyen rikoltozó papagáj... hogy majd megsüketültem... végül a gyerek elunta... tudja, hogy van ez... egy darabig még én bajlódtam, aztán csak-csak valahogy elmaradtak... istennek hála... mert nem szeretek én a lakásban semmit, ami nem odavaló... de a növény más... a tigrisnyelv meg annyira igénytelen, tényleg semmi munkát nem ad. Ha egyszer egy héten odalöttyintenek valami kis vizet... semmi több... semmi tápszer... frinc-franc... igaz, én mosogatom, törölgetem, de csak azért, mert én nem bírom ki másképpen... látja... a végén már a fülemről is ilyen levelek lógnak... nyugodtan elviheti, amelyik tetszik... marad nekem még akkor is annyi, hogy tele-

rakhatom vele a csillagos eget; nagyon köszönöm... talán egy kisebbet... egy újabb ültetésűt... mintha egyenesen nekem szánta volna; a nő újra mosolygott, de a siker ragyogása helyett a kimerültségét fedte föl. Mind a két kezét elindította újra a haja felé, ahogy a sárgászöld műköröm érintette a tupírozott-kócolt mályva-fürtöket, szikra pattant. Az asszony, meglehet, ezt sem vette észre, megrándult, és lejjebb eresztette a karját. Húsos ujjaival végigsimított az arcán, mintha a könnyeit maszatolná.

JÁNOS JELENÉSEI

81
Az Ínség Jósnőhöz látogat

Még azt is megkérdezte Szebeniné, hogy ugye, ha vége a munkaidejének, ha négykor vagy fél ötkor, vagy bármikor bezárja az irodát – ugye, ő sem tudja egészen abbahagyni az ügyeket; az ember hurcolja magával azt a sok mindent, én ráadásul öregeket ápolok ... a legtöbbjük magányos, beteg öregember... nem szentek... szó se róla, de néha majd megszakad a szívem, és hiába, hogy már húsz évnél is régebben vagyok a szakmában... olyan nehéz nekem védekezni... nem akarom hazahordani azt a rengeteg szomorúságot, de sehogyan sem tudok parancsolni a gondolataimnak... maga még álmában is lakásügyeket intéz?; de nem akkor, nem a szokatlanul bizalmas kérdés hallatán kedvelte meg az asszonyt. Rokonszenves volt az első pillanatban is, ahogy az ikerlányaival megjelent az irodában, és mentegetőzött; Póczy doktor úr ajánlotta, hogy önhöz forduljak... ha van egy szabad perce most, megbeszélhetnénk az ügyet... de ha alkalmatlan...; és bár látta, hogy nincsen másik ügyfél Jánosnál, a világért sem ült volna le. Kigombolta a kabátját, mire a lányok is, mint vezényszóra, félig lehúzták dzsekijük cipzárját; erre jártunk... gondoltam, egyszerűbb személyesen... bár megkaptam a telefonszámát... egyébként nem vagyok olyan bunkó, hogy csak úgy berobbanjak... de Póczy doktor úr azt mondta, hogy ön minden esetben megnézi az eladásra... vagy cserére szánt la-

kást... most három napig szabadságon vagyok... ha önnek belefér... én maximálisan alkalmazkodnék; a Kresz Géza utcai két és fél szobás lakást akarták – nem is nagyobb alapterületűre, csak több szobásra cserélni. János ajánlotta, hogy másnap ellátogat, és meghallatlanul hagyta a hivatkozásokat Póczy doktorra. Ki az a Póczy doktor? A negyven körüli asszony nem volt magasabb kiskamasz lányainál. A karja, csípője, combja pedig biztosan vékonyabb, mint a gyerekeié. Világosbarna szeme fiatalosan fénylett. A rajongók tekintetével mérte föl az iroda-zugot – és kedves lendületessége, derűje mintha pillanatra sem torpanna meg a látottaktól. A kislányok bizalmatlanabbul – vagy közönyösen? – nézelődtek, úgy tűnt, semmit sem néznek meg, mert sohasem támadt még kedvük rá, és a szorongás sem igen hajthatta őket, hogy megfigyeljenek, képeket, jeleneteket raktározzanak és rendezgessenek magukban; kérem, mondja meg nekem, mi a szokás... milyen garanciát adjak?... úgy értem, hogy mi most itt megbeszéljük... mondjuk, megbeszéli így valakivel a kiszállást, és az becsapja... hogyan biztosítják magukat?; János megnyugtatta, hogy ez a rizikó a vállalkozással együtt jár; és sokan szórakoznak?... a múltkor a mosógépszerelő mesélte nekem, hogy jó párszor kihívják fals címre... én meg nem is értem, milyen lelkülete van annak az embernek, aki felhív egy mosógépszerelőt, hamis nevet és címet mond... mi ebben a mulatságos?... Mindannyian elkövettünk stikliket... maga is, nem?... én mindenesetre nem voltam angyal... a gyerekeim előtt se titkolom, hogy milyen vad dolgokba másztam... gyerekként persze... az

osztálytársaimmal is mit meg nem tettünk!... nemcsak szokványos komiszkodásokat... még valóságos bosszúra is képesek voltunk... akkor is... az ilyesmi más... kiugrasztani egy mosógépszerelőt?!... ezt nem értem; a lakásának különös varázsa volt. Tágas, nagyon világos szobák, sok növény, a kevés bútort darabonként hordhatták össze. A lányok szobájába meg méretre készült polc, íróasztal, fekhely; szeretném, hogy a gyerekeknek külön-külön szobája legyen. Egy éve győzködöm a férjemet... százszor elmagyaráztam már, milyen szerencsétlen szokás... hogy is mondjam?... összevonni az ikreket... ők tényleg nevetségesen hasonlítanak egymásra, de újszülött koruktól más-más ruhát adtam rájuk... úgy lestem, figyeltem, mi érdekli az egyiket, a másikat... és most ott tartunk, hogy ha dacoskodnak... vagy már kamasz-lázadásokat is megengednek maguknak... mindig azért, hogy minél egyformábbak lehessenek... csak mert úgy kényelmesebb?... sajnos, én annyira nem bírom az egyformaságot... még az egyenruhát is gyűlöltem az iskolában... szóval én letöröm ezeket a lázadásokat, és rájuk erőszakolom, hogy egészen különböző legyen a megjelenésük... minden... hogy ők maguk különbözőek legyenek... buta erőlködés talán; a belső kertre nyíló, keleti fekvésű gyerekszobát valóban nem lehetett ketté választani; akármennyire szívemhez nőtt ez a lakás... mindannyian szeretjük, és nekünk nem fontos, hogy mondjuk, Budára költözzünk... vagy valami felkapottabb helyre... én csak azt szeretném, hogy most már egymástól külön legyenek a gyerekek... a férjemnek kell egy pici munkaszoba, hogy otthon is

dolgozhasson, egy másik pedig az egész családnak... látja, most is itt van minden, itt alszunk, élünk... szerintem, ha a Budai Várba költöznénk, akkor is egy szobába húzódnánk... legtöbbször itt vagyunk... de az igényünk... hogy kicsit nagyzoljak... így mondják ezt... a Szebeniék feltörtek... már nekik is igényeik vannak!... a lényeg tehát, hogy négyszobás kellene... a férjem nehezen hajlott rá, de ha előrukkolok egy valóságos lakáslehetőséggel, rá tudom venni... szerinte ugyan ez elkényeztetés... azt mondja, ilyen igényekkel csak elrontom a gyerekeket... és tudom, hogy igaza van... nem azon múlik, kiből milyen ember lesz... a gyerekeink közös szobában is felnőhetnek... ebben teljesen igaza van, de én meg annyira nem szeretem, amikor valaki unos-untalan hajtogatja, hogy neki bezzeg rosszabb volt... hogy sokkal nehezebb körülmények között élt, meg különben is, hogy régen, az ő idejében így meg úgy volt... még a mi beteg, jóformán magatehetetlen öregjeinktől is rossz hallani ezeket... nem fogom akkor utánuk szajkózni... Tetszik az a kép?... látom, hogy mindig arra néz... tudja, a régi életemből... szóval azelőttről, hogy a férjemet megismertem... azelőttről nekem csak ez a kép van... ezt hoztam én... a többi... a lakás is... minden... a férjemnek köszönhető, és ő is a maga erejéből csinált mindent... nagyszerű építész... azért, mert a felesége vagyok, még mondhatom, hogy nagyszerű?... nem igaz?... és engem is hogy felépített!... hol lennék én nélküle!... de ez a kép... csak egy nyomat... újságból való... amikor megkaptam, még kerete sem volt... nincs úgy értéke... akitől rám maradt... vagyis kértem, hogy ezt megkap-

hassam... nagyon sokat köszönhetek annak az orvosnak... orvos volt, meg regényt is írt, de azt csak később olvastam. Annak idején nem is tudtam, hogy regényíró... a regényét is ott írta, és ami a könyvben történik, az is abban a szociális otthonban... minden ott játszódik, ahol dolgozott... én is ott dolgoztam... a keze alatt... nála kezdtem a pályámat... persze engem nem írt bele a könyvbe... még csak az kellene!... Szörnyű kis vadóc voltam akkoriban, úgy kellett megszelídíteni... de legalább tudom, milyen az, amikor valaki maga alatt van... én tizennyolc évesen például megszöktem otthonról... csöveztem meg minden! Nem is tudom, hogy bírta ki az anyám... én beleőrülnék!... De akkor az az orvos... Gerzson Györgynek hívták... ő segített... őmiatta leérettségiztem... kibékültünk anyámmal... Énnekem mindig akadt valaki... éppen amikor nagyon magam alatt voltam, mindig segített valaki. Emlékszem, azt mondta a Gerzson főorvos úr, hogy a képen is ez látható. Nem értettem akkor még, mire gondol... ezen a képen segít valaki valakinek?... ; Szebeniné, mintha kisiskolásként felelne, elmondta aztán, amit egykor a főnökétől – vagy felkarolójától?, megmentőjétől? – hallott. Komolykodó iparkodása, hogy hűségesen, pontosan tolmácsolja az ismereteket, megdermesztette az arcát. János felé fordult, de merev, kicsit bandzsa tekintete a semmibe révedt. A metszetet állítólag élete vége felé készítette Bruegel, s az a címe, hogy Az Ínség Jósnőhöz látogat, magyarázta Szebeniné; egy allegorikus rézmetszet-sorozat talán legszebb darabja; a rutinos idegenvezető-szerep sehogy sem illett hozzá, pedig látszott, hogy nem először pró-

bálkozik; a férjem szerint is nagyon szuggesztív... nem bánja, hogy ide tettem a szobánkba... fő helyre... egy közönséges nyomatot... ő tudja, hogy nekem milyen drága ez a kép, pedig eleinte féltem ránézni... iszonyodtam ezektől a nyomorultaktól... hát nem?... csupa nyomorult alak van rajta... látja, ez a fogatlan, rongyos, nyomorék vén az Ínség... azt hiszi, mi nem éppen ilyen szerencsétleneket gondozunk?... hát mi változott akkor?... nézem ezt a képet, és mindig megkérdezem, hogy mégis: mi változott ahhoz a réges-régi világhoz képest... ez meg itt mellette... vagyis szemközt vele a Jósnő... vak persze... látszik, ahogy előre tapogat... így... látja?... ez a vakok mozdulata; az asszony feszültsége oldódni látszott; amióta gyerekeim vannak... vagyis amikor a lányok már bölcsődések lettek, és visszamentem dolgozni... akkor csináltuk a gondozót, amit most vezetek... közben kijárok azért betegekhez... az irodában csak annyi időt töltök, amennyit nagyon muszáj... nem szeretem az irodai munkát... de nem ezt akartam mondani... hanem a gyerekekről... a férjemmel ezt sokszor megbeszéltük, hogy vigyázzak... ne hozzam haza azt a sok keserűséget meg gondot... persze, vigyázok is, de néha nagyon nehéz... biztosan maga sem tudja abbahagyni az ügyeit, amikor bezárja az irodát... ugye, nem?... nem az, hogy otthon is dolgozik... tudom, hogy nem úgy... már én sem szaladok ki esténként minden hasfájásra... de nem lehet csak úgy levetkőzni a dolgokat, elzárkózni... néha olyan különösen néznek rám a gyerekek... riadtan szinte, mintha mégiscsak ott lenne az arcomon, amit egyáltalán nem akarok hazahozni... meg kell nézzem

magam a tükörben, de én nem tudom eldönteni... látható az ember arcán, amit gondol, vagy nem látható?... ez csak képzelődés?... hogy akikkel találkoztam aznap... a sok szörnyűség... csúnyaság... béna lábak, fogatlan szájak... igyekszünk az otthonában tartani, akit csak lehet... de hogy milyen sebeket, üszkösödéseket kezelünk!... meg ne higgye, hogy az ilyen magatehetetlen ember mindig jó szívvel fogadja az ápolást... a múlt héten egy nyolcvanhárom éves bácsi fejbe verte a mankójával a kolléganőmet... még most is kórházban van... de hát akikkel együtt dolgozom... biztosan másutt is így van... az én gondozónőim mind annyira szerencsétlenek... a legtöbben magányosak, szűkölködnek, egyik-másik meg éppolyan beteg, mint akit ápol... nem tudom, hogy amikor hazajövök... vagy ezen a héten... hogy szabadságon vagyok... az iskolában is szünet van, és kivettem pár nap szabadságot... de nem tudok már szabadulni azoktól a gondoktól... és ez a kép is!... jobb volna, ha levenném, és olyat tennék a helyébe, amit mindenki szépnek tart?!... Örülök ám, hogy felfigyelt rá... annyira jellemző, ki milyennek látja... magának tetszik, igaz?... nekem is... és minél idősebb leszek, annál jobban tetszik... van aztán, aki elborzad... meg úgy tesz, mintha nem látná... olyan furcsa... még a saját gyerekeim is... itt élünk... mindig előttük van, és sohasem kérdezik meg, hogy mi ez, honnan van... nekem furcsa, hogy szeretnek, de nem kíváncsiak... még erre sem.

János újra körbejárta a lakást; bolondság... ez nem az én reszortom... csak megkérdezem... persze bolondság... nem akarják átalakítani inkább... belül

átrendezni a lakást?... nem egyszerűbb, mint költözni... ha úgyis szeretnek itt?... a férje ehhez jobban ért, de még nekem se látszik lehetetlennek... ha például ezt a falat egy méterrel arrébb hozzák és megnövelik a kisszobát... másik oldalról meg a konyhát nagyobbítják... egyébként a konyha franciaerkélye adta az ötletet... nem gondoltak erre?... a konyhából szép lakószoba alakítható ki, és itt a nappaliból elválaszthatnak konyharészt... ha nem is lesz amerikai konyha... mostanában mindenütt olyat építenek... de ezzel az ablakkal leválasztható egy megfelelő méretű konyha... kétszer hárommméteres... szóval a két nagy szobájuk kétségtelenül szűkülne, viszont meglenne a négy lakószoba...; egészen nekihevült, pedig szégyellte, hogy illetéktelenül tervezi itt idegen emberek életét. Szebeniné figyelmesen követte minden mozdulatát, ment vele egyik ajtótól a másikig, tekintete máris bontotta-építette a falakat – s közben ámulva fürkészte János arcát; hogy lehet, hogy egyikünk se gondolt erre?... és magának ez?... hogyan tudom én meghálálni?... miből él, ha így segít mindenkinek?

82
Világított a sok fehérből

A Szőke házaspár negyvenöt év után hazaköltözött Clevelandból, ideiglenesen lakást béreltek a Bajza utcában, közel ahhoz a házhoz, ahol ’56-os disszidálásuk előtt kislányukkal éltek. A visszatelepedés nehézségein túljutva aztán nemcsak egyszerűen lakást akartak vásárolni – szabadultak volna Pest-

től; Budára költöznénk, autóbusszal is jól megközelíthető helyre, olyan háromszobás lakásba, amelyikben két szoba alkalmasint összenyitható... a férjemnek elege van Pestből... de én is... őszintén szólva, csalódtam Pestben; mindketten egészen világos, majdnem fehér ballonkabátot viseltek, a hajuk hófehér – az asszonyé vélhetően festett, a férfiénél rövidebbre vágott, dauerolt –, a nő kezében krémszínű, ezüstcsatos retikül, Szőke Antaléban fehér bot. Vak volt. A hangja fojtott, rekedtes; csalódtunk Pestben... ez a város egészen más, mint fiatalságunk idején... minden... azt kell mondjam, minden másképpen néz ki; fekete székekben ültek szorosan egymás mellett, Jánossal szemközt. Az öregasszony arcán, száján pirosító, de a bőre halvány, a férfié meg szinte sárga és pergamenkemény. Kék szemük világított a sok fehérből – a jó minőségű, élethű műszem talán túl fényes is volt. A nő nyújtotta közös névjegyüket. A szokásos méretű fehér kartonlapocska közepére fekete betűkkel nyomtatták: Szőke Antal és Szőke Antalné – jobb oldalon lent csak annyi: Privát, s alatta a Bajza utcai lakás címe és telefonszáma. A bal oldali rész üresen maradt; eladtuk Clevelandban a házunkat, az üzletet, és hazajöttünk. Az első utunk a temetőbe vitt... a repülőtérről egyenesen a Farkasréti temetőbe... ezt így határoztuk el... akármilyen fárasztó lesz az út... hogy az időzóna változik... mert nem könnyű hirtelen váltani, de elhatároztuk, hogy taxit fogadunk, s legeslegelőször a temetőbe megyünk. Az édesanyám meg a férjem szüleinek a sírjához... tudja, az évek, a hosszú évtizedek alatt mi nagyon sok pénzt küldtünk, hogy itthon a síro-

kat gondozzák... fényképeket is kértünk a temetőigazgatóságtól, hogy lássuk... mindig pontosan megírtam, mit kérek... még azt is, hogy milyen virágot rakjanak a sírokra... de féltünk, hogy talán mégsem lesz rendben... nem tudtuk, hogy igaz-e, amit nekünk Amerikában mondtak... hogy itt becsapnak... sokat csalnak... azt mondták, a fényképek semmit se bizonyítanak... bárki hamisíthat egy képet... és elhatároztuk, hogy amint földet ér a gépünk, a temetőbe hajtatunk. A taxis kedves volt, egészen a parcella széléig vitt... azt mondta, sohasem találkozott olyan jóérzésű hazatelepülőkkel, mint mi... mert látta, hogy bennünket a szeretet hívott haza... nem az, hogy itt jobban élünk a nyugdíjunkból és a megtakarított pénzünkből... hanem a szeretet. És a férjemmel ott, a temetőben letérdepeltünk és megcsókoltuk a földet... sokáig készültünk mi erre, és végül bekövetkezett. Megcsókolhattuk a szülőföldünket... azóta már biztosítottunk sírhelyet is magunknak... a Farkasréti temetőben akarunk nyugodni mi is, aztán a lányunk, ha egyszer meggondolja magát... ő is Magyarországra települhet... ő még jól tud magyarul, mert otthon mi mindig magyarul beszéltünk, még a nagyobbik unokánk is megért mindent, de nem tudja a kifejezéseket... Amikor elhatároztuk a férjemmel... és elindítottuk ezt az egész procedúrát... nem ment ám egyik napról a másikra... de úgy akartuk, hogy az életünk végén mégiscsak a hazánkban legyünk... sokat sírtunk is, hogy akkor soha többé nem látjuk a gyerekeket... a lányunkat, a két unokánkat... azt mondom, hogy gyerekek, pedig már az unokáink is felnőttek... az egyik Ka-

nadában él, a másik Floridában... messzire vetődött mindegyik... a lányunk is régen elhagyta Clevelandet... és csak nevetett a telefonban... ne butáskodj, mami!... most se látsz... így mondta nekem... most se látsz, de hallod a hangomat... és Magyarországon éppen így fogod hallani... azt ígérte, a nyáron eljön hozzánk; a férfi folyamatos arcjátékkal jelezte, hogy követi és helybenhagyja felesége minden szavát, s tévesztheteteln ül azt is érzékeltette, amikor ő is mondani készült valamit. Legalábbis az asszony egyszer sem hibázott: hirtelen némult el, s fordult a férje felé. Légtornászként nyújtotta arcát a rekedt, vastag burokból szabaduló hang elé; más azért hallani meg látni a gyerekünket... gondolhatja... az is más volt, amikor Amerikában terveztük, hogy visszatelepülünk... kérdezgettük egymást, ki mire emlékszik... na, mondd el, hány háznyira volt az Epreskert!... mert a feleségem inkább odament a gyerekkel, mint a Városligetbe... tudtam, hogy szerette nagyon az Epreskertet... ő meg azt kérdezte, hogy a Köröndön hány szobor van... ilyeneket... de amikor az ember egyfolytában él valahol, és mindennap ugyanazokat a házakat meg szobrokat... meg kerítéseket látja... az egészen más... a legtöbben nem tudják, mit is látnak olyan gyakran... ez így van... a tudósok is megfigyelték... a legtöbb ember képtelen elmondani, mi van a közvetlen környezetében; a Bajza utcai bérelt lakásról nem beszéltek – Jánosnak azt nem kellett megnézni, minek tudná akkor, hány szobás, milyen magasak a szobák, mekkora a konyha, van-e külön WC – minek? Az Attila úton kínálkozott olyan háromszobás lakás, ahol két szoba összenyitható volt, a

harmadik pedig a hall és a fürdőszoba túlsó oldalán; ...egészen szeparált és csöndes... hálószobának a leginkább alkalmas... tetszeni fog önöknek... a két nagyszoba a Vérmezőre néz... jártak már a mostani Vérmezőn?... az egyik legszebb budai park... és a lakás tulajdonosai Amerikába készülnek... a férfi közgazdász, és meghívták egy amerikai egyetemre. Azt mondták, inkább eladják a lakást... ki tudja, meddig maradnak, hazajönnek-e valaha is... nincs értelme, hogy üresen álljon... hogy a betörőknek csalétek legyen, de bérbe se adják; az Attila úti lakás tulajdonosnője pár hete eliszonyodva festegette a lehetőséget, hogy idegen emberek lakjanak nála, az ágyára feküdjenek, a szekrényébe pakoljanak; még ha visszajönnénk, akkor is... mindent ki kellene cseréltetni... felújítani az egészet... annyi erővel új lakást is vehetünk... a bérlők különben is lelakják; a magas, csontos, hegyes állú nő akkor szenvtelenül körbepillantott. A tekintete súrolta az üvegajtós könyvszekrényt, a sötétkék bársonynyal kárpitozott ülőgarnitúrát, a csillárt, az állólámpát, az egész szobát beborító perzsaszőnyeget; meg tudok válni a tárgyaktól... de hogy mások használják, s én egy idő után visszavegyem...; megborzongott, és vadul ingatta a fejét. János majd elkíséri az Attila útra a Szőke házaspárt; második emelet... persze van lift; ott találkozzon velük a ház előtt – vagy inkább bent már, a lakásban? Menjenek talán hármasban a Moszkva tértől? De hogyan? A fehér hajú, fehér ballonkabátos párhoz miképpen társulhat? A férfi bal kezében fogja a botját, kicsit megemeli, előreszegezi, de olykorolykor megkoppintja az aszfaltot. Jobb karját ele-

gánsan behajlítja, hogy az asszony belékarolhasson. Menjen János az öregasszony másik oldalán? Szegődjön a nőhöz – sután csak lépegessen mellettük? S fönt a lakásban is, a bemutatások, a körbevezetés után álljon velük a Vérmezőre néző négyszárnyú ablak előtt? Arcukat fordítsák mind az októberi, tejesedő ég felé? vagy az őszi lombkoronák, a gyorsan vastagadó avar, a véráztatta föld felé inkább? A Déli pályaudvar meg a Farkasréti temető is arra sejthető; ez tetszik nekem... ilyesfélét képzeltünk... ugye, ilyesfélét?; mondhatná végre az a rekedt, fojtott hang.

83
Különben jó gyerek

A bohócforma fiatalember mintha hullámvasútra ültetné Jánost, s hajtaná föl és le, föl és le: mindvégig eldönthetetlen maradt, hogy ostoba-gonosz tréfát űz-e, vagy csakugyan lakást cserélne. Szürkekockás, bokáig szűkülő, s ott el is fogyó nadrágot és hozzá régimódi, gumírozott nadrágtartót viselt. Kakastaréjra nyírt haja szalmasárgára festett, fülében kisebb-nagyobb alumíniumkarika. Fekete keretes szemüvege primitív kelléknek tűnt: mint aki diákszínjátszóként éppen valami professzorfélét alakít; ha tudom már, mennyit ér a Sasadi úti lakás... eldönthetem, jól járok-e azzal a Rottenbiller utcaival, amit a haverom ajánlott... A különbségből legalább kétmillió kell... mondom: legalább kétmillió; a „kétmillió” szót oktatóan hangsúlyozta, még – amennyire a szó engedte – meg is ropogtatta; any-

nyira azonnal szükségem van... életbevágóan... a szó szoros értelmében... Mennyi idő, míg megkaphatom a pénzt?... És kellene valami papír, hogy árusítják... meg minden... ami hihető... amit megmutathatok... és nem az, hogy bizalmatlan vagyok... tutira veszem, hogy gyorsan intézik a dolgokat... a Sasadi út állítólag menő hely... Buda, meg minden... de azért megkérdezem, hogy van-e olyan variáció... mit tudom... hogy mondjuk, nagyon magas kamattal... szóval csak kérdezem, hogy lehet-e olyan... kaphatnék-e valahogy... egy adag előleget... van bejelentett munkám... abszolút rendesen bejelentett... le is ellenőrizhetik... mert ha ráterhelek a lakásra... azt mondják, akkor nem tudom eladni... és gondoltam, egy ilyen ingatlanügynökségnél vannak olyan esetek... a csávó, akinek fizetnem kellene... a szomszédom különben, és ő egyből megvenné a lakásomat, hozzácsapná a magáéhoz... neki kellene, de akkor nem maradna... jóformán semmi nem maradna nekem, és most beszállhatnék egy melóba... életem legjobb bulijának ígérkezik, de kétmillióval... nekem meg csak ez a lakás van, ebből kell kihozni... most már mindent tud... ez az ábra... szóval hogyan lehet ezt összehozni?; a fekete keretes szemüveg mögött semmi biztatóra nem találhatott. A tompaság valamelyest csitította a riadalmat – de csak valamelyest. El kellene küldeni. Nem, nálunk semmi efféle nincsen, és nem is tudok olyan ingatlanközvetítőről... valami egyértelműen elutasító szöveggel kihajítani. A fiú lökött, megzsarolt... jobb esetben viccelni próbál, mindegy. Nem is az a fontos, hogy mit mond neki János, hanem hogy egyszer s mindenkorra világos legyen: a szorultságával itt nem kereskedhet;

meg kellene becsülnöm a két lakást... a Sasadi útit és a... ugye, azt mondta, Rottenbiller utcait... és megmondani, mekkora a különbség?... Vagy csak a Sasadi úti értékére kíváncsi?... Negyvenöt négyzetméteres a Sasadi úton tizennyolc-húszmillió... persze attól függ, milyen a ház állapota... mikor épült... a lakás mennyire karbantartott... felszerelt... hányadik emelet... milyen fűtése van... itt lényeges eltérések adódhatnak... kétmilliónál jóval több is... A szomszédjának... aki megvenné... ön nem akarja eladni?

A Rottenbiller utcai leválasztott garzont feltehetően eladásra kínálták a fiúnak – talán valóban létezett az a lakás; ott van... abban a házban, ahol a könyvesbolt, vagy micsoda... de könyvesbolt, mert ki is van írva, hogy Sorsfordító Keresztyén Könyvesbolt... na, ott... harmadik emelet... nem kicsi, legalább harminc négyzetméter... és ötmillió nyolcat kérnek... az kedvező, igaz? És ha a mostani lakásom... ezt a Sasadit a faterom vette, de az én nevemre... azt mondta akkor, hogy nekem, hogy ezzel így elindít... de akkor még iskolás voltam... Gyöngyösön... de mindig Pestre akartam jönni... aztán a faterom eladta a nagyanyám abonyi házát... amikor a nagyanyám meghalt, és azt mondta, legjobb, ha egy fővárosi lakásba fekteti a pénzt... meg akkor rólam is gondoskodik... de mindegy... a lakás most abszolút az enyém... ha akarom, eladhatom, és a Rottenbiller utcában tök jól megleszek... ezt nem is reméltem, hogy ekkora a különbözet... Mondjuk, ha holnap valaki megvenné a lakást... én azonnal a pénzemhez jutok?... mindjárt az egészhez, amikor aláírom a szerződést?... persze rögtön kiköltözök... meg minden... De hogy van ez?, ma-

guk itt megcsinálják a szerződést?... és a vevő idehozza a pénzt... itt teszi le... vagyis adja át nekem?... és abból fizetek maguknak... vagyis az irodának három százalékot?; lehet, hogy csak lökött és ügyefogyott. Lehet, hogy a komiszkodás meg sem kísértette. Szánalomra méltó volt, ahogy hosszú, vékony nyakát tekergette – kolduskénti muzsikált a nyűtt, sárga pólóból kiálló, kis gömbfejet tartó nyakával –, és oda-odakapott a szemüvegéhez, le ne essen az orráról.

A Sasadi úti tízlakásos társasház félszázadnál régebben épült, a temető Érdi úti oldalához közel – s mint a környékbeli házak jórészében, az alagsorban és a kerti melléképületben itt is sírköves dolgozott. A kétszárnyú, rácsos kapu tárva volt, egy teherautóról épp faládákat emeltek le – ott téblábolt a hosszú nyakú, tarajos hajú fiú is. Ezúttal piros kezeslábas munkaruhában. Tíz évvel idősebb, s vagy hetven kilóval súlyosabb, kopaszra borotvált társával immár a hagyományos, kicsi–nagy, vékony–kövér bohócpárnak látszottak, annál is inkább, mert a böhöm férfi ugyanolyan szerelést viselt. János embere ijedten pislogott körbe – ettől a meláktól fél? Tőle különösen? Zavartan biccentett János felé, nem köszönésképpen, inkább a másiknak jelezte, hogy igen, itt van, ő az, akiről beszélt. Biztosan beharangozta valaki érkezését, de biztosan hazudott. Talán rég nem látott rokonnak vagy az apja Budapestre látogató munkatársának mondta Jánost – akárminek, csak ingatlanközvetítőnek nem, és most aggódva leste, hogyan méregeti a nagydarab ezt a jövevényt: elhiszi-e a beadott mesét; jöjjön... itt lakom... ebben a házban... jöjjön

velem; és alázatosan ígérte a gyanakvásába dermedő másiknak, hogy csak pár percig marad el. A fiú lakásajtaja előtt hatalmas kuvasz feküdt, a léptek közeledtére feltápászkodott, kedvetlenül eltátotta a pofáját, kevéssé meggyőzően adta a vadat; kussolj, Manci!... na, eredj!; de hagyta, hogy a kutya is bemenjen a lakásba; nem az enyém... a szomszédomé... akit látott... az övé... de majdnem mindig én viszem le... futtatom, meg játszunk... hozzám ragaszkodik már... nem tudom, hogy lesz a Mancival... nem nyírathatom ki magam egy kutya miatt... és ha más nem, a Manci nyomra vezetné... nézze meg gyorsan a lakást... nekem vissza kell mennem... ide hallgasson!...; annyira közel lépett, hogy a fekete keretes szemüveg igazgatásakor – mint valami rugós játék, le-lecsúszott az orráról – újra meg újra János arca előtt kapkodott. Suttogóra fogta a hangját – szinte csak tátogott, de nem jutott messzire: a szomszédja bődülve benyitott, és jött, döngve a szobába; Manci!... itt a Manci?... Hallod, mit kérdeztem? Zotyóka, hallasz egyáltalán?... Mi a fészkes francnak tűntél el?!... Figyelj!... gyere velem!... Megbocsát, uram... valami fontosat kell mondanom a srácnak!... Különben jó gyerek a Zotyi... na, gyere!; átvitte a fiút a szomszédos lakásba, hajtotta maga előtt, a kutya is ballagott utánuk. János kisurrant a megbecsülendő lakás előszobájába, hallotta, hogy odaát zár kattan. Állt a nyitott ajtóban, úgy hagyták – menjen el szó nélkül? De ha nem, mire vár? A szapora és otromba hang-halomban, a sutyorgásnak induló szóváltásban is megkülönböztethető volt a fenyegetés, a rimánkodás, aztán a nyüszítés – a kutya vagy a fiú,

az már eldönthetetlen. A vad lihegést a nagytestűhöz kapcsolta János; le, ha mondom!... le!... kushadj, a hétszentségit!; tenyér csattant; így... így... fogd!... tartsd!... ne!... az anyád!... hülye köcsög!, a zajok és zörejek aztán még formátlanabbak és animálisabbak – mielőtt elosont volna János, a lépcsőház aljából felüvöltött valaki; Józsi!... Józsi!; idősebb férfi hangja volt; Józsi!... a kölyökkel gyere!... hallod?!... vagy akarod a sírkövedet?!... Hé!; és a szomszéd lakás ajtaján megint kattant a zár. János ügyfele támolygott ki. Nem volt rajta szemüveg, de nem úgy dőlt az ajtófélfának, mint a vak, inkább az eszméletvesztés közelében imbolygott. Különben nem látszott rajta sérülés. A kuvasz jobban remegett. A fiú lábához simult; Józsi!... a rohadt életbe... várnak!... Hallod?... Másszak föl?!; és Zotyóka – ha valóban így becézték – mintha azt motyogta volna, hogy csinálja, nyugodtan csinálja a sírkövet. A falat tapogatva kúszott az előszobából nyíló WC-jébe – János beljebb húzódott, de a fiú talán akkor se veszi észre, ha nekimegy. Bezárkózva öklendezett, vinnyogott, és zuhogtatta a vizet. A másik lakásból közben kijött a behemót, és futott le; jövök, Berci bácsi... jövök... a fiút kelletett kezelni; hogyan fog eltűnni innen úgy, hogy egyikőjük se lássa? De a téblábolásból elég volt! Mégiscsak megkopogtatta a WC-ajtót; a szomszédja nincs már itt... hall engem?; nemcsak a kutya neszezett és fújtatott; figyeljen!... most már mennem kell!; a kerti bekötő úton nem kerülhette el a másikat; kicsit hülye a Zotyóka, de jó srác... nem haragszom én rá, mert jó srác; és széles pofával vigyorgott.

84
A púpos Veronka

A púpos Veronka nem akart se eladni, se venni, nem is igen tudta volna megmagyarázni, miért épp Jánost hívta. Valakitől hallhatta, hogy újabban lakásügyekkel foglalkozik, megszerezte hát az iroda címét, telefonszámát – kitől? –, talán mégiscsak beszélt másnak is a félelmeiről? Józan ember akkor sem javasolhatta, hogy ingatlanközvetítőhöz forduljon; emlékszik rám?... mert én nagyon jól emlékszem mindnyájukra... a Dobos Marikára is emlékszik?... szegény, a múlt hónapban meghalt... más különös változás meg nincs most a mi házunkban... jól tették azért, hogy elköltöztek annak idején... mekkora most a család?... három gyerek?... az szép... A maguk régi lakásában furcsa népek laknak... nem lehet rajtuk eligazodni... de maguk ezeket nem ismerik, mert mióta eljöttek... nem is tudnám megmondani, de talán háromszor... négyszer is gazdát cserélt az a lakás... elmesélem majd, milyen furcsa népek ezek, hanem előbb az kellene, hogy eljöjjön hozzám... eljönne énmiattam?... mert úgy volna a legjobb, ha bizalmasan szót válthatnánk... na, ez a lényeg... hogy magával bizalmasan szót válthatok... felőlem akármikor jöhet... megteszi, hogy eljön?; tíz esztendővel ezelőtt is öregnek látszott a földszinten lakó vénkisasszony, de hogy az öregsége pontosan vagy megközelítően hány évet nyomott – ötvennyolcat vagy hetvenkettőt? –, éppúgy homály fedte, mint a körülményeit. A kétszobás lakásban egyedül élt, már akkor is nyugdíjasként, amikor Jánosék odaköltöz-

tek. Varrást – inkább csak ruhaigazítást, kis átalakítást, felhajtást, cipzárcserét – vállalt, de délelőttönként rendszeresen el is járt otthonról, mintha munkába menne. A háta mögött púpos Veronkának nevezték, bár nem volt igazán púpos, inkább csak hajlott hátú. A csípőficamos csámpássága azonban idővel súlyosbodott. Megnőtt a szája fölötti sötétbarna vadhús, s ahogy nyálhabos szája sarkát meg-megtörölte a tenyerével, a bibircsók környékét piros-gyulladtra dörzsölte. Vaskos orrába, mint az alvilágba, sötét, a dús szőrzettől feketének tűnő lukak vezettek. Veronka szobáiban semmi se változott az évek során. A hímzett falvédőtől a kombinált szekrényig minden moccanatlanul csak volt, a keskeny ládákba ültetett muskátlijai meg az ablak közé tett ciklámenek, petúniák is mint a régiek. A konyhából viszont eltűnt a varrógép s az a komód, amiben a javítanivalókat, az elkészült munkákat meg a szerszámait – ollót, cérnát, krétát, egyebet – pedáns rendben tárolta; micsoda szeme van!... és hogy emlékszik!... de én is emlékszem ám, hogy javítottam magának zakóbélést... kis aprókockás, szürke zakó volt, igaz?... meg az Andriskának meg-megtoldottam a nadrágjait... ahogy nőtt... szépen meg lehetett csinálni... beletoldottunk bőrt... más színű bársonyt... olyan divatos lett, hogy csak na!... most már könnyebben vehetnek újat... igaz?... meg is érdemlik, hogy könnyebben éljenek... maguk akkor is derék népek voltak... megmondhatom ezt így egyenesen... ritka derék népek... de azóta ez a környék megváltozott... még ez a ház is tele van cigánnyal... jól tették, hogy időben elköltöztek... én azért most is

megcsinálok ilyen apróságokat... elárulom magának... de csak az ismerősöknek. Tavaly kaptam egy névtelen levelet... bedobták a ládámba... hogy fel leszek jelentve, és akkora büntetést kapok, hogy belegebedek... egy ilyen fenyegető levelet... a csupasz papír volt a ládámban... nem borítékban... csak úgy a mindenféle reklám között... tudja menynyi ilyen vacakot dobálnak be... de ez nekem szólt... gondoltam is, hogy megmutatom magának... mert eltettem... de most nem keresgélem... szóval megfenyegettek, és akkor mindenkinek azt mondtam, hogy nem vállalok semmit... de ha ülök csak itthon, lógatom a lábamat, akkor miből élek meg?... azt kérdezem én az uraktól meg az ellenőröktől, hogy ha nem csinálom, miből élek?... a negyvenkétezer forintos nyugdíjamból fizessem a huszonhat ezres rezsit, meg egyek is belőle, és ne tudjak megvenni egy szál virágot az édesanyám sírjára?... és bolonduljak meg az unalomtól?... de mégsem szakaszthattam a fejemre a bajt... inkább azt mondtam, hogy nem, már nem vállalok semmit, de a Dobos Marika addig-addig könyörgött... meg tudja, milyen volt ő... hogy nézett az emberre azzal a nagy, kék szemével... emlékszik?... szegényke... a rák vitte el... úgy mondták, hasnyálmirigyrák... de tavaly még kutyabaja... akkor rám nézett, és azt mondja: Veronka, csak nem fél tőlem?!... hát olyan vagyok én, mint egy ellenőr?!... ne tréfáljon!... ha engem valaki megkérdez, hogy varrt-e nekem valamit, én bizony nyugodt szívvel válaszolok, hogy persze, varrt... akárhányszor segített, ha kértem... hiszen jó barátok vagyunk... szomszédok is... ide s tova harminc éve... azt

mondta a Marika, hogy csak pénzt elfogadni nem szabad, s hogy ő soha, senkinek meg nem mondja, hogy fizet... így aztán levittem a gépemet a pincébe... még abban is a Marika segített, hogy világítani tudjak, meg kipróbáltuk, hogy hallatszik-e, ha varrok... előbb ő maradt itt az én lakásomban, aztán meg feljöttem, és ő ment le meghajtani a gépet... ami igaz, igaz, ez az egy előnye megvan a régi házaknak... nem hallatszott egy pissz se... aztán gondolkodtam, hogy hiába varrhatok magamnak vagy az ismerőseimnek... azért ha idejön valami ellenőr, inkább ne is lásson varrógépet... nem tudok hazudozni meg eltagadni... meglátszik rajtam... én mondjuk, maguknak ma is megcsinálnék ezt-azt, persze ha igénylik... most ezt ne úgy vegye... nem azért mondtam... de csak azoknak vállalok, akiket régóta ismerek... muszáj lesz megnéznie azt a kis helyet... valamikor szenet tartottunk ott... a pincerekeszek mellett... de a pincébe se jön le senki... úgy értem, rendes lakót nem láttam ott... az emberek sajnálják kidobni az öreg darabjaikat... higgye el, többet őriznek, mint amennyit lomtalanításkor kihánynak... pedig az is borzasztó sok... rengeteg... de esküszöm, hogy még többet őrizgetnek... elteszik a pincébe, aztán soha az életben nem törődnek vele... ez így van... képzelheti, hogy mi minden hever Budapest pincéiben!... vagy akár csak a mi környékünkön... mit gondol, hány tonna kacat... és azon hány mázsa por?!... Megköszönöm, ha lejön... terítse magára ezt a köpenyt, nehogy bepiszkolódjon!... várjon!... nem jár erre senki... azért körülnézek, mielőtt kinyitom a pinceajtót... nem akarom, hogy valaki gyanakodjon... összesúgjanak, hogy

minek megy a Veronka annyit a pincébe?... bolond vagy kincset rejteget?... három lépés csak, itt kívül van villanykapcsoló... az én varrodám meg mindjárt a bejáratnál... ezt az ajtót nyitva szoktam hagyni... mégis, meg ne fulladjak már itt... látja... ezen a folyosón jobbra-balra zárt kis rekeszek... szobácskák... valósággal kis szobák... csak nincs ablak, ugye... Na, itt most már megmondhatom magának: valahogy... nem tudom azt se, kicsoda... de mégiscsak kifigyeltek... valaki jött utánam... de nem egyszer volt így, hanem nap nap után... tegnap is... meg azelőtt... nem képzelődöm, mert ezzel a két szememmel láttam... férfi, de hosszú a haja... olyan vállig érő... sárga rövidkabátban van... megmondom őszintén, először annyira megijedtem... és nem is azért, hogy feljelentenek... nem a pénzbüntetéstől... nem tudom... az ember nem tudja pontosan, hogy mitől fél, ha fél... először úgy elsurrant, hallottam, ahogy motoz... nem valamelyik lakó volt... annyit mondhatok... ez biztos... ilyenforma lakó nincsen ebben a házban... csak a jóisten tudja, kiféle-miféle... és ha megfojt... ha végez velem... márpedig énmiattam leskelődik itt... ki másért?! Vigyem vissza a lakásomba a varrógépet?; az ablaktalan kamrában álltak. János vállán – mintha hajvágáshoz készülődne – virágos mintájú női köpeny, a púpos Veronka csálén a szabóasztalának támaszkodott. Megtörölte a száját, feldörzsölte a vadhúst – a sietős, durva mozdulat után különösen gyengédnek tűnt, ahogy a letakart varrógépet érintette; vigyem vissza?; a kérdés – mi köze ehhez Jánosnak? Mire megy ki az egész? – azért is volt ügyetlen és erőszakolt, mert akárha végszóra, nyi-

kordult a lépcsőházból nyíló ajtó. Mit akar ez az őrült szipirtyó? Miért csalta ide? De Veronka őszintén riadt volt. Hatalmasra tágult sötét orrluka mindent elnyelni kész. Lüktetett. Mutatóujját a kölcsön adott, virágmintás köpenyhez közelítette – védelmet esengett. Három lépcsőfokon csosszant a jövevény lába, s hogy a nyitott ajtóban meglátta Jánost, rekedten-részegen visszakozott volna; tiszteletem... nem zavarok... már itt se vagyok... tiszteletem; ahogy megfordult, a nejlonszatyra elérte az ajtófélfát, üveg koccant. A Margit híd budai hídfőjénél koldul napközben. Sárga rövidkabátjával, s hogy a hajléktalan-újságot olyan sajátosan a melléhez szorítja, és inasként hajbókol az autósoknak, törzsközönséget szerzett; nem maga miatt járt ide ez a szerencsétlen... ne féljen, Veronka!... többet nem jön el... de ha akarja, segítek visszavinni a gépet... mindent... nincs miért itt bujkálnia... egészen biztos, hogy nincs miért.

85
Ragadozó madár

A névjegyén szokatlanul nagyméretű, sokszínű és képecskékkel zsúfolt címer pompázott. Legelőbb a mindeneket összefogó, betetőző, arany korona tűnt fel. A korona alatt aztán két – János számára megfejthetetlen értelmű – jelenet ért össze: jobb felől oroszlán marcangolt egy őzfélét – az oroszlán nagyon sárga volt, az őz meg húsvörös –, mellette, balra fekete ragadozó madár készült lecsapni valami kisebb, ártatlanul, szinte bájosan tollászkodó

szárnyasra; sajnálom... csak a magánnévjegyemből adhatok... ez némiképp avult... vagyis a jelenlegi munkahelyem... csak néhány napja vállaltam ezt a beosztást... a Miniszterelnöki Hivatal Civil Kapcsolatok Főosztálya... majd megadom a munkahelyi számomat... bár egyszerűbb, ha mobilon hív... és magának megfelelő ez a névjegy is, ugye?; Dr. Várady Kurszán rendszerszervező, valahol – a címeres névjegy szerint – korábban is főosztályvezető magabiztosan elmosolyodott. Gépies-rideg mimikája – ahogy az állához futó ráncok egyszerre megkeményedtek, mégis lefelé húzták arcán a húst, a bőrt, és arcélét hepehupássá puffasztva löttyedtebbnek mutatták –, meg hogy látni engedte arany szemfogát is, gyanakvóvá tette Jánost: talán nem a negyvenes évei végén jár, hanem jócskán túlvan az ötvenen. Családi címerrel. A feleségének, mesélte, három évvel ezelőtt kitűnő állást ajánlottak Kaliforniában, s az asszony nem sokat tűnődött, fogta a kisebbik gyereket, és elindult szerencsét próbálni az óceánon túl. A tizenhat esztendős nagyfiú itthon maradt az apjával; mindannyian úgy éreztük, hogy így igazságos... ne nyomorítsuk meg egymás életét, senki se hozzon áldozatot... leültünk szépen négyesben, ahogy civilizált emberekhez méltó... és megbeszéltük, hogy legyen. A feleségem vitte volna magával mind a két gyereket, de én megvétóztam... azt már nem!... a nagyfiam különben is a legnehezebb életszakaszban volt akkor... zárkózott kamasz... tele gátlással... egy ilyen korú fiúnak férfira... apára van szüksége... A feleségem belefogott, hogy megmagyarázza a gyerekeknek... ki kell próbálnia magát... és hogy

velem már sok mindent megbeszélt... de nem tudta végigmondani... sírva fakadt, így aztán én folytattam. A kicsi is bőgött, a feleségem ölbe vette, mint egy kisbabát, a nagyobbik meg rá sem nézett az anyjára... amikor kapiskálni kezdte, hogy mi az ábra, elfordult, és aztán csak annyit vetett oda... azt is inkább mutatta, mint mondta... szóval olyan dacosan... vagy komoran megrázta a fejét, hogy nem... nem akar Amerikába menni... egy évre... pár hónapra se... nem... én sokat gondolkodtam... nem akartam megakadályozni, hogy a feleségem a maga útját járja... és így volt a legigazságosabb... az egyik gyerek velem marad... a kisebb meg ővele... Nem tudom, mit várt a feleségem Amerikától... őszintén megmondom, nem tudom... nem anyagiakat, az biztos, mert itthon is megvolt mindene... a házunkat látni fogja... impozáns ház... és most kívánsága szerint el kell adjam. A ház értékének fele őt illeti... mire a válóper lebonyolódik, a vagyonmegosztásnak is meg kell történni... és azt mondom, történjen akkor a lehető legsimábban... civilizált emberekhez méltóan; a Csorna utcai kétszintes ház elülső bejáratához zöld posztószőnyeg vezetett. Biliárdasztal-zöld, amilyet belvárosi kávézóksörözők elé terítenek. Itt, a rövid kerti utat nyilván gondosan ledöngölték, betonozták, majd ráterítettek egy mégiscsak gyepre emlékeztető szőnyeget – vajon ősszel felszedik? S ha a fagyosabb hónapokat összegöngyölve a garázsban vagy a mosókonyhában vészeli is át, hány tavaszi meg nyári esőt bír ki? Két-három évente cserélik? A házba hátulról, a nappali terasza felől is be lehetett jutni. A nyitott terasz előtt nyolc borostyánnal befuttatott oszlop

metszette ki a tíz négyzetméternyi pergolát, és hiába, nem segített a lugas elegáns berendezése meg a grillsütő se: a pergola eltakarta a kert többi részét. Panteonnak látszott, s nem árnyas zugnak. Az ezüstözött gömbökkel díszített, kovácsoltvas kapu tetején egyébként emberfej-nagyságban virított a családi címer. Impozáns volt. Bárki azt hihette, az épületben követi rezidenciát, konzulátust, multinacionális cég képviseletét, esetleg a brüsszeli vagy strasbourgi bíróság felügyelő szervezetét találná; a fiam jó ideje a húgomnál él... be kellett lássam, jobb neki ott... az unokatestvéreivel... és a húgom tapintatosan... rendkívül tapintatosan... pótolni tudja a gyerek anyját... hiszen még gyerek... hiába, hogy mindjárt nagykorú, gyerekesebb, mint három éve... de itt van sértetlenül a szobája... ide bármikor jöhet, és ha értékesítjük ezt a házat, s mondjuk, fele akkora összegért vásárolok valamit... ház abból talán nem telik... mindegy... nekem elsődleges szempont, hogy a gyereknek ott is legyen saját birodalma. Egy gyereket nem lehet kiforgatni mindenéből... elvenni a biztonságát!; dr. Várady Kurszán készségesen vezette Jánost; fönn gyorsan végzünk; ment elöl a falépcsőn, bár elfértek volna egymás mellett is. Fogta a fényesre lakkozott korlátot – nem simította, nem gyöngéden vagy birtoklón csúsztatta a tenyerét. Kapaszkodott, és látszott, hogy szívesen meg-megállna, szusszanna. Az emeleten két hasonló méretű és berendezésű, szállodaszerűen jellegtelen és személytelen hálószobát mutatott, a lépcsőfeljáróval szemközt nyílt a játékpolcokkal, emeletes ággyal, plüssállatokkal és terepasztalra szerelt villanyvas-

úttal telepakolt gyerekszoba – nem tizenhat évesnek való. Tizenháromnak se. Még a rózsaszín káddal, mosdóval, bidével, márványerezésű csempével felszerelt fürdőszobát se használta senki. A sötétbordó törülközők érintetlenek. A ragadozó madár réges-régen lecsapott – bejött a tetőn, a cserepeken át, és nem hagyott maga után csontszilánkot, vércseppet, egy nyálpöttyöt se – semmit, ami a valamikori életre emlékeztetne. Nem volt, aki fényes, fekete tollat találjon. Nem maradt toll, csak a kiterjesztett szárny árnyéka. A férfi mögött, a talpa alatt, és az öltönyén, nyakkendőjén, a szeme körüli elsötétedésben. Lent lakott, az ülőgarnitúrás nappali összeért a konyhapulttal, és a hálósarkot sem választotta el fal. Talán már a feleség elutazása előtt is itt aludt. Az asszony este lefeküdt a hálószobában, olykor-olykor maga mellé vette a kisebbik gyereket. A melléhez, a hasához húzta, de még éjféltájban is éberen-feszülten hallgatta a lenti zörejeket: ajtónyílást, matatást, pohárkoccanást, vízzubogást. Ő láthatta a citromsárga oroszlán rémisztő pofáját. A szemfogról húscafat lógott; sajnos, a feleségemnek nem sikerült odakint... ahogy tervezte. A meghívó cég felszámolt, úgyahogy megélnek a gyerekkel. Egyelőre a bérelt házat is fenn tudja tartani... bár gyanítom, hogy segítséggel... a válást azért sürgeti. Férjhez akar menni ahhoz az amerikaihoz... naponta küld üzenetet, és követeli, hogy minden fejleményről számoljak be... miért nem hirdettem még eladásra a házat?... miért nem értem meg, hogy szeretne szabadon hazajönni... látni a fiát?... miért nem fogom fel, hogy ha így hipp-hopp repülőre ül, többé nem

mehet vissza, mert nem kap vízumot?... miért?... miért?... a legkínosabb, hogy mostanában a munkahelyemmel zsarol... nem igaz, hogy a munkahelyem segíthet az ügyeink rendezésében... sajnálom, hogy közöltem vele, hol dolgozom... sajnálom; az alsó szinten ugyanolyan méretű és elrendezésű fürdőszoba volt, csak világoskék káddal, mosdóval, bidével, és a sötétkék alapú csempén vajszínű levélmintázat. Kinyitotta János előtt a fürdőszobaajtót, és elvörösödött; ez a fölsővel lényegében megegyező....; de elkésett, és látnia kellett, hogy hibázott. János bepillanthatott olyasmibe, amit eltakart volna előle. Női illatszerek, csipkehálóing – a környező színektől annyira elütő, vastag, bolyhos, húsvörös törülköző vonzotta a tekintetet. Kinek mi köze a kurváihoz? Ha egyiket-másikat elásta, befalazta, akkor is – kinek mi köze hozzá?; a hálózatunk minden irodája hirdetni fogja a házat, de tapasztalatom szerint hónapokig is eltarthat... még tovább, amíg sikerül vásárlót találni... az ön köreiben valóban előbb akadhat érdeklődő... külképviseletek munkatársai... nagyvállalkozók, akik nem ingatlanközvetítőnél keresnek házat... ez kétségtelenül... impozáns... és az ön beosztása bizonyos fokig garancia az érdeklődőnek... így van ez... az emberek általában azt látják, amit látni akarnak... ami érdekükben áll, hogy meglássák; a férfi bólintott; sejtettem, hogy nem megy egyik napról a másikra... de a feleségem türelmetlen, én pedig nem akarom, hogy azt higgye, megakadályozom a boldogulását... a boldogságát... nincs bennem boszszúvágy... igazán nincsen... ha a történetünk így alakult, intézzük el mielőbb... és civilizált embe-

rekhez méltón... Nincs kifogása, ha a feleségemnek megírom az önök címét?... hogy... én úgy mondanám, hogy ellenőrizhessen... ő nyilván tiltakozna... mindegy. Ami megtehető, azt megtettem már eddig is, és erőm szerint eztán is...; halványkék szemében kis sárga szikra pattant, alig észrevehetően megrándult; nem tartom kizártnak, hogy akkor az apósom is zaklatni fogja... ne törődjön vele. Ő csak pénzt akar... bárhonnan hulljon neki, de pénz legyen... ne törődjön vele!... Holnaptól tehát eladó a ház?... Kiírni nem tanácsos... ebben egyetértünk, ugye?... nem tanácsos; ahogy kattanva zárult János mögött a kapu, s a hangra reflexesen visszafordult, úgy találta, a koronás címer alatt valóban rosszul hatna egy tábla – készüljön bár rézből, fából, műanyagból, s legyenek akármilyenek a betűk –, roszszul mutatna, hogy ELADÓ.

86
Nehogy elsikkadjon

Az ügyvéd, dr. Szunyogh Attila javasolta, hogy ne az irodában tárgyaljanak; meghívom ebédre... vacsorára... egy italra... ahogy parancsolja... nem vezetnek önző szempontok... nem azért hívom a John Bullba, mert az itt van nekem a szomszédban... elárulom, hogy babonás vagyok, s ez ideig... most már jó pár bizonyítékom van erre... az ügyek, amelyeket a John Bullban... tárgyaltam... vagyis ott intéztem... a lényeg, hogy nekem valamiért szerencsét hoz a hely... de az értesülést, kérem, kezelje bizalmasan... aki fecseg a kabalájáról... bármilyen

szerencse-titkáról... az nyomban el is veszíti... tudja, hogy van ez?; és vastagon, harákolva nevetett. A rövid telefonbeszélgetés közben legalább ötször nevetett, és mindig a saját ízetlenségein; ne tévessze meg a nevem!... nem vagyok szúnyogvékonyka... nem bizony! Félek, hogy inkább kövérnek tartanak... alacsony vagyok és kövér... erősen ritkuló, világosbarna haj... fekete öltöny, fehér ing, bordó nyakkendő... meg fog ismerni... ezek után, ugyebár, nem szükséges, hogy sárga szegfűt tegyek a gomblyukamba?... csak könyörgöm... ne mondjon magáról semmit!... hadd tippeljek!... imádok tippelni... például így, hang után... elképzelem, hogy néz ki... de nem mondok semmit... halálosan biztos vagyok, hogy jól gondolom... mégsem mondom... egy szóval sem mondok többet... tudja... ez is babona... amelyikünk előbb odaér, beül... választhat a szabad bokszok közül... felismerjük egymást... nem kétséges... akkor holnap kettőkor... nekem az ebédidő... és magának?; két óra előtt öt perccel János benézett a Maros utca és Csaba utca sarkán lévő John Bull Pub nevű étterembe. Egyik bokszban sem várt rá az ügyvéd. A pincér helyet ajánlott; igen, az jó lesz, csak várok valakit... körülnézek kint... jövünk máris; ostobán mentegetőzött, mint aki soha életében nem volt még étteremben. Nem tudta volna megmagyarázni, hogy miért nem ült le szépen a fenekére, miért nem rendelt elöljáróban egy narancslét – később majd alkalmazkodik Szunyogh úr étrendjéhez –, miért nem tartotta magát meghívója előírásaihoz – bizalmatlanság? Nem. Csak szívesebben álldogált az étterem bejárata előtt, a terasszá emelt és virágok-

kal beültetett járdadarabon, a piros telefonfülke mellett. Úgy sejtette, dr. Szunyogh Attila valamicskét késni fog – de csak valamicskét. Legfeljebb négy-öt percet. Annyi éppen elegendő, hogy éreztesse elfoglaltságát, sőt hajszoltságát. A szemközti sarokház alsó szintjét, pontosabban az élelmiszerbolt külső falát vakító sárgára festették – nem csak a lábazatot. A járda szintjétől az első emeletig friss citromsárga, följebb az épület jellegtelen drapp. Vajon joga van-e egy földszinti bolttulajdonosnak így elkülönülni, ilyen harsányan reklámozni az üzletet? – mert az: majdnem sokkoló reklám. Ki tudja, egy ilyen nagy felületű, vad sárga mennyire zavarja, bolondítja meg az autóvezetőket – a kereszteződés különben sem veszélytelen. A Csaba utcai gyalogátkelőn – éppen itt, a városmajori templom és az élelmiszerbolt között nemrégiben történt is valami. Azért ismerős a kép. Most már biztos. Baleset lehetett – mi más? A képhez hang is kötődik, és ez az egy szó: gyalogátkelő. Csak baleset lehetett, és nem is akármilyen. Mitől lenne különben emlékezetes, szinte híres egy közönséges gyalogátkelő? A Városmajor felé nézett János, a hosszú harangtorony tetejét mustrálta, s még följebb, a gyorsan hegesedő kondenzcsíkot követte – megérezte dr. Szunyogh Attila fürkésző pillantását. Kövér volt, fekete zakóját nem gombolta be, s a fehér ing aljával együtt a hasa is kibuggyant a nadrág fölött. Ahogy jött, sietősen, kapkodva, s János mozdulatára azonnal nevetgélni kezdett, azzal a vastag, harákolós nevetéssel; no, ugye... no, ugye!... mondtam, hogy felismerem... no, ugye?!; buzgalmával mintha legalizálná a slamposságát is; nincs

bent hely?!... Jézusom!... nem tudunk leülni?; a pincér törzsvendéget megillető bennfentességgel köszöntötte az ügyvédet, s nem ahhoz a helyhez vezette őket, amit korábban Jánosnak ajánlott – kényelmesebb vagy meghittebb volt? Nem látszott a különbség, de érzékelhető volt, hogy bármily csekély mértékben, de Szunyogh doktor úr, s vele együtt a vendége is, kiváltságos itt; távol álljon tőlem, hogy diktáljak önnek... a gyomrának!... haha... hogy mondhatnám meg, mit rendeljen?!... rendeljen akármit... én mindenesetre Miklósra bízom magamat... Miklós, nekem azt hozza, amit jónak gondol!; a Miklós nevű pincér meg csettintett, cuppantott, és olyan készségesen heherészett az ügyvéddel, mint aki a kívánt kurvát is előmelegítve tartja a hátsó teremben; esetleg ön is Miklósra hagyatkozik?... ha megszabadítja magát a választás felelősségétől... úgy értem, ha mindkettőnknek Miklós ajánlja az ebédet... Miklóskám!... ne egyformát hozzon! Hadd cseréljünk tapasztalatot!... én a szokásos ír sört kérem!; amint a pincér ellépett, János megkönnyebbülésére azonnal a tárgyra tért, méghozzá olyan lendületesen, mintha az étel érkeztéig el is intézhetnék az egész ügyet; Koleszár úr bizonyára tájékoztatta, de az esetleges félreértések elkerülése végett, összefoglalom, miről is van szó... igen, jobb, ha közvetlenül tőlem hallja... nem azért, mert bármilyen bonyodalomtól tartok... tulajdonképpen egyszerű ügy... komoly befektetőt keresünk... Ez a villa... négylakásos ház a Kapy utcában... extra panoráma... satöbbi... satöbbi... ráadásul a tetőtér még beépíthető... de egyelőre maradjunk a négy lakásnál... jelenleg mindegyiket

irodának bérlik... négy különböző vállalkozás, a ház azonban egy tulajdonosé... Az Egyesült Államokban nemrég elhunyt, természetesen magyar származású Tar Vince úr hosszúlejáratú szerződést kötött a bérlőkkel... úgy a kilencvenes évek derekán... nem én bonyolítottam... és meg kell mondjam, jogi képtelenségek vannak a megállapodásokban... de ez most nem számít... engem az örökös... Tar Vince egyetlen örököse, a sűrűn hazalátogató Tar Benedek kért fel a jogi képviseletre... többek között a Kapy utcai ingatlan ügyének rendezésére... magyarul a ház eladására... Felesleges, hogy Tar úr vállalkozásait ismertessem... netán vagyoni állapotáról nyilatkozzak önnek; puplinzsebkendővel törülte meg a homlokát, a száját, aztán még egyszer a homlokát, és oldalra fésült gyér haját – inkább fontoskodóan, mint szükségből; Tar úr politikai szerepvállalása... hogy úgy mondjam, nem jelentéktelen... Az édesapja talán túlságosan is jóindulatú... egyenesen hiszékeny volt... de vitathatatlan, hogy szívvel-lélekkel a magyarság ügyének szentelte az életét... rendkívül sokat áldozott azokra a szervezetekre, amelyektől eredményeket remélt... no, igen... felmerül a gyanú, hogy többen visszaéltek a bizalmával... az elkötelezettségével... és egyszerűen kihasználták... Tar Benedek úr pedig – az én teljes egyetértésemmel és közreműködésemmel – most felülvizsgálja a támogatásokat... a tavaly alakult polgári szövetségek és társaságok munkáját is... vagyis nagyon bölcsen úgy folytatja... mert folytatja... nehogy elsikkadjon vagy félreértelmeződjön a legfontosabb... ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni... hogy teljes hittel és meg-

győződéssel folytatja az édesapja törekvéseit... de úgy... mert csak úgy lehet... hogy ellenőriz, és radikálisan átszervez... a Kapy utcai ház bérleti díjának jelentős hányadát például a Magyar Szikla Polgári Szövetség támogatására fordította... ez a jövőben sem változik... illetve a támogatás egészen más formáját tartja megfelelőnek... ezért eladja a házat... egyben az egészet... a bérlőkkel együtt... No... lényeg a lényeg! Komoly befektető kerestetik... a ház értéke kétszázmillióhoz közelít... a bérletből... s ez figyelemreméltó, ugyebár?... a bérlet közel tizenhatmilliót hoz évente... Egyelőre csak utalnék arra, hogy felhatalmazásom van a megbízható és gyakorlott befektetővel... vagyis az ingatlan jövőbeli tulajdonosával további megállapodásokat kötni... de nem vágunk a dolgok elébe... csak szép sorjában... Koleszár úr szerint ön ajánlhat nekem... kérem, ezt vegye komolyan!... nekem senki se jöjjön ostoba, haszonleső pénzeszsákokkal... nekünk megbízható és gyakorlott befektető kell!... Ért engem?... megbízható és gyakorlott... elképzelhető, hogy éppen ön az?... mondjuk, ha jelenleg nem is rendelkezik a vételár egészével... a készsége... s hogy úgy mondjam, a fantáziája még a tőkénél is előbbre való; nem mondott Koleszár egy kukkot se neki. Semmit a Kapy utcai házról, a Magyar Szikláról. Nem. Semmit. Szunyogh Attiláról se. A pasas telefonált, meghívta ide a John Bullba, de Jánosnak sejtelme sincs, mit akar. Hogy Koleszár bármilyen módon tud-e a szándékairól. Ügyvéd egyáltalán, és az amerikai állampolgárságú Tar Benedek megbízottja? Élt vajon ez a Tar Vince, vagy már innentől kamu a szöveg? Van-e eladó négylakásos ház a

Kapy utcában – a leghihetőbb még a Magyar Szikla Polgári Szövetség. A gőz meg az őrület. S persze a „további megállapodások”. Tőke helyett készség és fantázia. De lehet provokátor is. Az Országos Rendőr Főkapitányság Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatóságának munkatársa, vagy a párizsi székhelyű nemzetközi szervezet ellenőre. A bokszból a harangtorony előtti füves sávra látott. Az erős napfényben sárgán világított a dús gyep. Mint az utca túloldalán a házfal. A pincér karján tartotta a két tálat, a hangját vallomásosra hevítette; bátorkodtam egyszer mai különlegességünket választani... csípős kacsafalatok... a doktor úrnak talán nem lesz ellenére... és a séf ajánlatai közül... ez, kérem, argentin hátszín dijoni mártással és héjában sült burgonyával... önnek, uram, szintén sört szabad?; Szunyogh Attila cseppet hátracsúszott, hogy szimatolva a tál fölé hajolhasson, és ne nyomja pocakját az asztal széléhez. Mikor ide-oda ingatva a fejét egymás után letüdőzte az illatokat, túljátszott ínyenckedéssel még a szemét is lehunyta; ígéretes... Miklós!... igencsak ígéretes!; az üres tányérok szűziesen várakoztak. A napsütötte gyepcsík előtt, a járda szélén fiatal nő leste, mikor vált zöldre a lámpa. Miniszoknyában, összefogott, hosszú hajjal olyan volt, mint egy kötéltáncos. Ott húzódott a gyalogátkelő – pillanat, és nekivág. Eljut majd a szemközti sárga falhoz; az elmúlt napokban nem volt alkalom... nem találtunk egyetlen szabad percet se... még a legsürgetőbb ügyekről sem beszélhettem a főnökömmel... mert Koleszár András a főnököm... tulajdonképpen a főnököm... de ígérem, hogy hamarosan jelentkezünk... a közvetítés érde-

kében...; a lány nem lépett le a járdáról. Előredőlt, majd hirtelen hátra, nyitott száját az ég felé fordította. Elragadtatottan nevetett. Ahogy bal karját a válla mellé emelte, kitalálható volt, hogy mobiltelefont szorít a füléhez, és sárgát, zöldet, mindent feledtet vele most, amit hallott.

87
A Soós Galéria

A Soós Galéria reklámcéduláján szecessziós keretben, de jól olvasható, klasszikus, nagy betűkkel, a fehér alapra bordóval nyomva az állt, hogy „Leinformálható, diszkrét szakember készpénzért magas áron vásárol: 1850–1950 közti magyar művészek alkotásait, antik bútorokat, csillárokat, régi fali, asztali és állóórákat, porcelánokat, ezüst tárgyakat, bronzszobrokat, régi játékokat, festményeket, hangszereket, vitrineket, íróasztalt, régi perzsaszőnyeget. Mária Terézia-korabeli bútorokért, tabernákulumokért, szekreterért, biedermeier, empire és barokk bútorokért, valamint teljes hagyatékért kiemelt, magas árat fizetek!” A lap másik oldalán – ismételve a szecessziós keretmintát – festmény, állóóra, díszes tükör, pamlag, tálalóasztal meg szekreter ábraszerű rajza mellett a cím és egy mobilszám. Az Erzsébet körúti galéria tulajdonosnője telefonon kérte Jánost a kiszállásra – így mondta: kiszállás; természetesen külön honorálom a kiszállást... én nem mozdulhatok el innen... meg kell értse... ameddig nem rendezem az ügyeimet, nem hagyhatom gazdátlanul a galériát;

akkor már egy hete éjjel-nappal ott kuporgott. A Wesselényi utcai lakásából a szomszéd kislánnyal hozatott fehérneműt, pokrócot, ezt-azt. A kamaszlány bement az üzletbe a kulcsért, aztán háromszor fordult. Legelőbb fedeles kosárba ügyeskedte a macskát – gyanútlanul leszállított mindent. Erre kérte Soós Piroska; ne haragudj, Pannikám... rád gondoltam... hogy megteszed nekem... olyan szorult helyzetben vagyok, és benned megbízom. Odaadnám a kulcsomat... szegény Cirmi, egy napja nem kapott enni, nem tudhatja, mi van velem... nem lesz könnyű dolgod... félig-meddig megbolondulhatott már, de téged ismer... arra gondoltam, összeírom, mire van szükségem, meg hogy mit hol találsz; a kulccsal együtt három darab tízezrest adott a lánynak. Panni sejtette, hogy Piroska pénzt kínál majd, de belevörösödött, mikor meglátta a bankókat; vásároljak valamit?; nem, vásárolnia nem kellett. A régóta egyedül élő, negyvenes évei elején járó, iparművészeti főiskolát végzett, és a családi örökségből (egy kecskeméti műbútorasztalos nagybácsi segítségével) hat esztendővel ezelőtt galériát nyitó Soós Piroska pizzafutárral meg a közeli diszkont házhoz szállítójával hozatott magának ennivalót. Értelmesen és kedvesen intézett mindent – miért kérdezősködött volna bárki, hogy miféle szorult helyzetben van, miért kell az éjszakáit a vasráccsal is biztosított üzletben töltenie; szerencsére annak idején megvettem ezt a galériát... szóval az enyém... nincs rajta semmiféle teher... nincs tartozásom sehol... engem nincs mivel zsarolni... de szeretném, ha másféle üzletet nyitna az új tulajdonos... ez itt nem megy tovább... nem

hagyják, és nem akarok senkinek rosszat... mennyi idő alatt szerez nekem vevőt?... már intézkedtem... néhány napon belül kiürítem a helyiséget... lehet, hogy a nagy sietségben elkótyavetyélek ezt-azt... de hogy mennyiért értékesít valamit az ember... maga tudja... az ilyesmi viszonylagos... különkülön nem is fáj semmiért a szívem... de a galériáért... őszintén megmondom... a galériáért igen. Nagy lelkesedéssel fogtam hozzá... és nem az, hogy megbántam... szó sincs róla!... akkor valóságos csoda volt számomra, hogy ezt megnyithatom... sohasem fogom elfelejteni, milyen boldog voltam akkoriban... persze az elszántság édeskevés... nem ismertem, hogy mennek ezek a dolgok... nem tudtam semmit arról, hogy az antikvitást ma mi mindenre használják... jobb is ezeket nem tudni! Én csak a műtárgyakkal törődtem... de mire kialakult a vevőköröm... mire állandó partnereim lettek... restaurátortól ötvösig... sokféle, remek szakember... látja, őket is sajnálom elveszíteni... de valahogy majd elboldogulok... másutt... másképpen valahogy... először is sürgősen elutazom; a nő ápolt és csinos volt. Nagy, szürkéskék szemében a szomorúság vendégnek tűnt. Vastag száján gyöngyházfényű korallrúzs, simán hátrafésült, fekete hajában bőrcsat. Ahogy Jánossal szemben ült a zöld bársonnyal kárpitozott széken – antik darab, kétségtelen –, kis, fekete macskáját az ölébe fogta és cirógatta, idillikus képet nyújtott. Még hasonlítottak is egymásra: Piroska meg a macska. Egy idegen ingatlanközvetítő végképp nem faggathatja, hogy miért zárkózott az üzletébe – azt is illetlen volna megkérdezni, hogy miért akar túladni a bolton. Az

ügyfelek többsége amúgy is válaszol a fel sem tett kérdésre, aki pedig nem meséli el költözködési szándéka ürügyén az egész élettörténetét, annak nyomós oka van a hallgatásra. A mese persze csak ritkán ad észszerű magyarázatot – hogy kisebb lakásból nagyobb lakásba, vagy fordítva, hogy a város közepéből a város peremére hurcolkodna valaki –, mint ahogy vélhetően nagyon ritkán és nagyon kevesen bonyolítják észszerűen az életüket. Soós Piroska jóhiszeműen, gyanútlanul vagy könnyelműen belekeveredhetett valami pénzmosási ügyletbe, s mert fél, mert elejét venné, hogy zsarolják, fenyegessék, inkább kimenekülne a vállalkozásából. De miért nem meri elhagyni az üzletet? A látszat ellenére bekattant? S ha bekattant, elszakította magában az utolsó logikai huzalokat is? Az Erzsébet körúti régiségkereskedés – a hátsó mosdóval, raktárfélével együtt – hatvan-hetven négyzetméteres volt, és merőben más, mint a hagyományos, agyonzsúfolt, már a porral és pézsma- vagy levendula- vagy milyen szaggal is ódonságot meg öregséget árasztó efféle üzletek. A nagy kirakatüveg mögött pár válogatottan szép bútordarab, hatalmas cserépben termő és virágzó mandarinfa, a leterített szőnyegek egy kellemes otthon tartozékai. A bejárat mellett, jobb oldalt, a hajlított plexipult, számítógéppel, irattartókkal s a hozzá tartozó forgatható-állítható karosszékkel ugyancsak otthonos dolgozósarok. Falépcső vezetett a galériára – János nem ment föl, de mintha ott is minden átláthatóan rendezett volna – az intarziás kártyaasztal és állóóra éppúgy a berendezés részének látszott, mint a földszinten tartott nagyobb tár-

gyak. A leveleknek meg ékszereknek készített dobozok, a porcelánbabák, porcelánlámpák és porcelántálak, az ezüst és arany gyertyatartók, szobrok és a kisebb, keretre feszített gobelinek polcon sorakoztak; a munkánkban... úgy értem a magáéban meg az enyémben van néhány hasonlóság... gyakran én is közvetítettem... nem fogadok be ide... bizományba se... mondjuk egy alig mozdítható, üvegezett ajtajú könyves szekrényt... vagy egy két és fél méteres faragott lábú íróasztalt... nagy értékű festményt... úgy csináljuk, mint maga... felmérjük és közvetítünk... én szívesebben maradtam itt... inkább a munkatársam... vele nyitottam meg ezt a galériát... főiskolás korunktól barátok voltunk... tökéletesen megbíztam benne... az ízlésében, a szaktudásában... rendszerint ő szállt ki... nem a tulajdonostársam... szerencsére... ezt mondtam magának... szerencsére egyedül vettem meg ezt a galériát... az engedély is csak az én nevemre szól... mégis... most már menthetetlenül és jóváthetetlenül bemocskolódott a vállalkozásom... az, hogy becsapott... mi orvosolhatja, hogy becsapott?... Eleinte nem hittem el... biztosan mindenki így van ezzel... mindenre és mindenkire gyanakodtam, csak a régi barátomra, társamra nem... százfélét kitaláltam, hogy felmenthessem... feltételeztem, hogy engem provokálnak, hogy közönséges rágalomról van szó... ez volt a legrosszabb... amíg görcsösen nem akartam megtudni az igazságot... most már csak az a dolgom, hogy kilábaljak valahogy az egészből... Szóval el kell adnom... de amíg működünk, nekem éjjel-nappal őriznem kell a helyet... ami menthető, azt megmenteni... semmiben sem

lehetek biztos... nincs semmilyen védelmem... vagy... legjobb, ha pillanatra sem mozdulok el; meg kellett mondani a nőnek, hogy napokon belül aligha tudják eladni a galériát. Vevő effélére csak a véletlen szerencsének köszönhető. Ha valaki végigsétál a legforgalmasabb utakon, a Belvárosban, a körutakon, az Andrássy úton, a Rákóczi úton – hány gazdátlan, kipakolt üzletet lát! Plakátmocsokkal összeragasztják a kirakatokat, a bejáratot, és néhány hónap – sőt, néhány hét alatt elfelejtődik, hogy milyen bolt üzemelt azon a helyen. Jánosnak meg kellett mondania. Soós Piroska fegyelmezetten hallgatta, jobb középső ujjával simogatta-vakargatta közben a macska hátát, de amikor János a mondókája végére ért, és összenéztek, elborzadva láthatták egymás szemében a képet: ezzé lesz a gyönyörű Soós Galéria. A két emelet magas kirakatüvegre százával ragasztanak majd hirdetményt, öklendeztető reklámot, s mire a sokat emlegetett szerencse jóvoltából jelentkezik egy vásárló – befektető –, kedvetlenül be se megy az üres boltba. Ebből varázsoljon újra szépet?! A semmiből, a levegőből is könnyebb.

Másnap este az Erzsébet körút felé került János. Nem állt meg a kivilágított galéria előtt. Továbblépett. Ilyennek képzelte. A nagy kirakatüvegen át látható volt a berendezés java – az üveg mögött, felülről kapott fényt az üzlet. Mint egy meghitt otthon, ahol nincs rejtegetnivaló. Gyere, nyiss be, ülj le, érezd jól magad! Nézd a feljáratot, csuda dolgokkal találkozhatsz fent is! A bejárat előtt lelakatolt vasrács. Szabályosan zárt bolt, az ajtón tábla, hogy CLOSED, s egy másik táblán a nyitva

tartás rendje. Az ajtó egyébként – már félhomályban – belülről fehér rolettával takart, így az üzlet jobb felőli része, a számítógépes pult például nem is vehető észre. János visszafordult. Üres színpad, csak ő hallucinálja Piroska lélegzését. A hátsó raktárban rejtőzik most is, lefekszik egy biedermeier pamlagra – ki se tudja nyújtani a lábát, magzatpózban kuporog, fejét nyomja a faragott karfa –, az ajtót résnyire megnyitja, hogy lássa: matat-e valaki a bejáratnál. Azért kell strázsálnia, mert a szélhámossá lett társánál – férfi vagy nő? – kulcs maradt? Azt a kulcsot másoltathatta, bárkinek odaadhatta a riasztó-kóddal együtt? És? Egyszerűbb új zárat, új kódot csináltatni – s különben is, ha valaki csakugyan idelopakodik, hogy elemeljen ezt-azt, hogy dokumentumokat hamisítson a számítógépben vagy az iratok közt, mihez kezd akkor Piroska? Pisztolyt ránt? Vagy lesújtóan csak néz? Mire számít? Hogy a macska majd rémületet keltve ráugrik a betolakodóra? Az utcai neonizzók is mintha lélegeznének. Egyenletes, nyugodt lélegzés – mit csinál Soós Piroska délután hattól másnap délelőttig, míg kinyit? A mobiltelefonja bekapcsolva. Képzeleg még és a cicát cirógatja? Megadóan vár, mert aki egyszer csalódott, azzal előbb-utóbb úgyis megtörténik a legrosszabb?

88
Miben bízott Bognár Sebestyén?

Kámán Balázsnak

A csodapalota a valóságban riasztóbb volt, mint fényképen. Bognár Sebestyén a fiával jött az irodába, és vastag, pecsétgyűrűs ujjával a bandzsa fiatalember szeme felé bökött; őneki csináltattam... mindent csak őneki; az alacsony és nagyon kövér cigányember koloncként hurcolta magával az idióta kölyköt; hibás... láthatja, hogy hibás... de arról ő nem tehet... most meg már tudom, hogy akárhogy is terveztem... mert beletettem én mindenemet abba a házba... de a gyereknek nem kell... nem lakhat egymaga... ez, sajnos, így van... nincs, aki élvezze... akkor meg inkább eladom... hanem figyeljen!, nem hiszem, hogy talál olyan magyar embert, aki értékelni tudja... de magára ne vegye... nem úgy gondolom, hogy a magyarok olyan rosszak... ezt nem úgy mondom... hanem... nézze meg!, ez egy palota... csodapalota, és egy német, mondjuk, megveheti nyaralónak... a maga helyében így okoskodnék... érti?... egy német például... aki a szabadsága idejére... mintha a leggyönyörűségesebb szállodába menne... és mégiscsak az övé. Azért mondom, hogy német... aki nem lakik majd mindig benne... ahhoz túlságosan szép... na, hogyan magyarázzam?... én sem költöznék oda, de büszke vagyok arra a házra... mondom, mindenem benne fekszik... és nem csak az, hogy gyönyörű... nem sajnáltam én attól a háztól semmit... örökpanorámás persze... a golfpálya mellett fedett medencét akartunk... az még nincsen

készen... majd megcsináltatja az új tulajdonos... valamit azért ő is csináltathat, hát nem igaz?; Bognárék Pilisborosjenő határában, putriszerű házacskában laktak, a drótrácsos kerítés mögött nagybundájú kutya csaholt. A vályogházhoz árnyékszéket és fáskamrát barkácsoltak – a szobában fafűtéses kályha állt, a konyhát télen-nyáron a sparherd melegítette. A férfi telefonon bejelentkezett; a Koleszár urat jól ismerem... megmondom őszintén, őrá gondoltam mindjárt... hogy ő majd elintézi nekem... de azt mondta, forduljak magához... hát jó, akit nekem a Koleszár úr így ajánl, abban megbízok; az irodában megmutatta a csodapalota fényképeit, letett az asztalra százezer forintot, hanyagul legyintett, hogy nem kér erről nyugtát; jöjjön el velem ma délután!... most még dolgom van... a Koleszár úrral is találkozom... de négy órára visszajövök... elviszem magát, megnézi a házat, aztán koccintunk egyet énnálam... és hazaviszem... megmondja, hol lakik, és én szépen a kapujáig fuvarozom... na, így legyen!; citromsárga inge fönt nyitott, három széles, csavartmintájú aranylánc lógott a nyakában, az egyiken gyémántdíszes kereszt. A fiú piros trikót, farmert és sportcipőt viselt. A fülében aranykarikát. Neki a szemöldökében csillogott néhány pici gyémánt. Keskeny arca, esetlen kezelába, hajlott háta egy kamaszé, de az orra alatti tömött kis bajusz elbizonytalaníthatott bárkit – lehetett akár harmincéves is. Lehetett tizenhét. Az apja néha kérdezett valamit; csak mesekönyvben láttál ilyen palotát, ugye, Norbi?... csak a legjobbat választottuk... a legfinomabbat, igaz, Norbi?; a fiú ilyenkor szaporán bólogatott, s ugatva ismételgette, hogy

„ja”, „ja”. Koleszárnak talán már van is vevő-ötlete, talán engesztelésül küldte Jánoshoz a szép summával kecsegtető üzletfelet – ideje, hogy engesztelő gesztusai legyenek, és semmi értelme halogatni a szemlézést. Jobb is, ha nem a saját autójával megy Ürömre. A csodapalota Ürömön épült, nem egész négy kilométerre a pilisborosjenői háztól. Bognár ragaszkodott hozzá, hogy barátként ott is vendégül láthassa Koleszár úr partnerét; már ha nem röstelli, hogy bejöjjön hozzánk... nem tudhatom, ugye?... van, aki be nem menne cigányokhoz.

Pontosan négy órakor csöngetett; felőlem indulhatunk... a gyerek bent ül a kocsiban... hátra küldtem... ha nem bánja, akkor maga legyen mellettem, de hárman is elférünk elöl... csak így kényelmesebb... ha nem bánja; Mercedesszel jött, és János szemrebbenés nélkül szállt be, nem mustrálgatta a műszerfalat, semmire sem csodálkozott rá – szerencsére még a biztonsági övet is úgy sikerült megfognia és magára csatolnia, mintha nem először ülne Mercedesben. Az ürömi palota négy autót is befogadni képes garázsában egy fekete BMW pihent. Bognár nem titkolta, hogy számít János elismerésére, egy biccentésre, egy csettintésre legalább, vagy hogy annyit mondjon: „ez igen!”, vagy „szép”. Hogy bólogasson: „ja, ja”. János azonban szenvtelenül lépett mellette. Ha a kövér férfi magyarázva-mutogatva megállt, készségesen ő is mellette maradt, de egyszer sem kezdeményezte az álmélkodó megtorpanást. Nem kérdezősködött, s a szakmai tekintélyét is kockáztatva úgy haladt a házban, mintha észre sem venné, hogy aranyból készültek a kilincsek és márványból a kád meg a

mosdó. A mellékhelyiségek és az előtér padlózata is márványborítású volt; Koleszár úrral beszéltek az eladási árról?... hogy mennyiért hirdessük?; a fiú bent maradt a kocsiban. Még útközben ledőlt a hátsó ülésen, lerúgta a sportcipőjét, csupasz lábfeje bűzlött. Öklét az álla alá szorította. Amikor Bognár Ürömön leállította a motort, valamit nyöszörgött, az apa indulat nélkül legyintett rá – kíméletlenül csapta be a kocsi ajtaját. Akkor is aludt, amikor Jánosék visszaültek az autóba, hogy továbbhajtsanak a pilisborosjenői otthonba; ne mondjon még árat!... nézze meg előbb a kertemet, a tetőteret... az is továbbépíthető... és látnia kell az egészet kivilágítva! Jobb volna este... sötétedés után... a Koleszár urat sikerült egyszer este idehívni... vagyis éjszaka... rendeztünk egy murit; a ház nem volt berendezve, de majd minden helyiségbe letettek értékes darabokat – rejtély, miért nem törtek be. A rendőrségre vezetett riasztó önmagában nem rettenthetett vissza, és ha Bognár akármilyen biztosítást kötött – nemcsak a garázsban pihenő BMW-re – az esetlegesen összehordott tárgyakra, a hangszerekre – nagybőgőt és csembalót látott János – vagy a házimozira, külön-külön mindenre, akkor is: hogy merte nemcsak magukra hagyni a kincseit, de boldogboldogtalannak mutogatni? Az Üröm határában vásárolt telek ráadásul elég elhagyatott volt – akárhány biztonsági őr sem védhetett ki itt egy rablótámadást. Kikben, milyen erőben bízott Bognár Sebestyén? A ház homlokzatával szemközt, a bejárattól vagy harminc méterre beállította Jánost; figyeljen!... erre forduljon!; mintha fotózni készülne, s talán a zsebében tartott távirányítóval – ki

tudja, pontosan mivel és hogyan? – bekapcsolta a díszvilágítást. Az épület szempillantás alatt a tetejétől – a seregnyi kúpos-hengeres tornyocskától – a hajóablakok keretéig és a bejárat két oldalán futó rézvirágokig egyetlen aranycsillámú ajándékdobozzá változott. A kövér Bognár gyönyörködve, széles vigyorral nézte a bizonyára sokszor kipróbált varázslatot. Sötét szemében gyerek-ámulat; ilyet azért maga sem látott!; a házfal közepén vagy másfél négyzetméteres, ezüstösen ragyogó masni, olyasféle, mint ami a Mammuton látható egész decemberben. János bólintott; az üzletre térve... csodálkozom, hogy Koleszár úr... vagy az ön ismerősei között nem akad érdeklődő... biztos vagyok abban is, hogy többen szívesen szereznék meg maguknak... sokan megkívánták már, igaz?... végül is annyira... különleges. De éppen, mert különleges, nehéz értékesíteni... az, hogy egyszerűen hirdetjük... Koleszár úr pontosan tudja... önmagában az, hogy felvesszük a listára, kevés... én felveszem persze... rajtam semmi sem múlik, de ehhez a házhoz meg kellene találnunk az alkalmas vevőt... németet vagy magyart... valakit kiszemelni... megkörnyékezni... nem az ingatlant kell kínálni, hanem a lehetséges vevőt ráugrasztani... érti, hogy gondolom?; Bognár érteni látszott; nem aggódom. Lesz vevőnk. De menjen minden szabályosan. Közvetítsék rendesen... ahogy másoknak szokták... azt hiszi, sajnálom az irodától a pénzt?!... na, és maga menynyire taksálja?; János kétszázmilliót mondott, Bognár meg ráhagyta; úgy valahogy; Pilisborosjenőn a fiú is kikászálódott a hátsó ülésről. Bognár Sebestyénné az autókürt-jelre sietősen előjött, nyitni

készült a drótrácsos kerítést, hogy a férje beállhasson a bádoglemezből készített garázsba, de a férfi intett; hagyjad... nem kell!; a férje volt szíves felajánlani, hogy hazaszállít... nem is akaszkodom magukra... pár percig csak...; visszafelé sokkal gyorsabban és erőszakosan előzgetve hajtott Bognár, holott a szembeforgalom közben jócskán megnőtt. Az ital hevítette? Vagy azért lett vakmerő, mert nem volt vele az idióta fiú? A citromsárga puplining nedvesen tapadt a mellére, oldalára. A Klubrádiót bömböltette, hozzádudorászott, mutatóujjával verte a taktust – és előzött. Folyton előzött, a méltatlankodva dudálóknak röhögve visszadudált. Szájához emelte és megcsókolta az aranyláncon lógó, gyémántdíszes keresztet. Nem szólt már Jánoshoz, de mintha mégiscsak neki komédiázna; na, még egy löketet!; és gyorsított. Megpaskolta a kormányt; gyerünk, babám! Repüljünk!; és tovább erősítette a hangot. János hátradőlt, jobb felől, a dereka magasságában fogta a biztonsági övet. Nem hunyta be a szemét, nem is félt, legalábbis nem szorongott – tudta, hogy ezt az utat nem ússza meg ép bőrrel. Nézte a citromsárga inget, a szürkésbarna bőrt. Bognár ugyan elevenebb volt, mint bármikor a délután folyamán, ültében még rázta is magát a zene ritmusára, és a szeme részegen csillogott, de János halottnak látta. Halottnak, mint azt a karambolozó cigányt, akiről nemrégiben olvasott; akkor meg is érkeztünk volna!; nem állította le a motort, kedélyesen lapogatta a kilépni készülő ingatlanközvetítőt; nem aggódom... lesz vevőnk!... maga se aggódjon... velem mindenki jól jár!... mindenki!

89
A tettestárs

Hol van?... hol?, kérdeztem alig artikuláltan. Hogy a Moszkva téri McDonald's különtermében rendezett születésnapi bulira hivatalos az én hatéves, óvodás fiam, hogy a Kiss Gergő anyukája – az egyik óvónővel – öt órára odaviszi a társaságot, s hétig ott, a farsangi szezonnak megfelelően szórakoztatják, etetik és itatják a gyerekeket, a szülők így pontban hétkor átvehetik csemetéjüket – igen, hétre menjek a Moszkva térre, és föl mindjárt a második emeletre... nem lehet eltévedni – kétségtelen, még saját magamat is megdöbbentettem a felháborodásommal. Égett a fülem, a nyakam, és rossz ripacsként meresztettem a szemem. Talán nem akaszt ki ennyire, ha azt hallom, hogy este hét órára a pokol kapujához menjek a fiamért. De hogy a Moszkva térre? És éppen a McDonald's-ba, annak is az úgynevezett különtermébe! Csak sokkal később gondoltam, hogy kétségbeesett megütközésembe jócskán belejátszott a hirtelen érzékelt kétévnyi súly. Egyszerre láttam magam előtt azt a kommunavezért, a nap királyát – nem emlékeztem a nevére, de lehet, hogy annak idején se tudtam az nevét –, Erzsébetligeten vagy Máriahegyen voltam Koleszárral az elfoglalt családi házban. A tulajdonos bízott meg bennünket, hogy tárgyaljunk az unokahúgával, vagy a lány akármelyik társával. Próbáljuk olcsón eladni az ingatlant a városból és a civilizációból kimenekülő, s már amúgy is a házban lakó fiataloknak: vegyék meg szabályosan – ott, a ház földszinti nappalijában mesélte a szakállas, hosszú hajú fiú – közben egyre kínálgatta a füves cigiket, és Koleszár megbűvölten vételezett is –, hogyan történt a kommuna-alakítás. A hangját is hallani véltem. Ő mond-

ta, hogy a Moszkva téri McDonald's különtermében találkoztak, hogy annál lepukkantabb helyet tervezni se lehetne, aztán mikor kitódultak onnan, pár lépésre megtalálták a világ legpukkantabb padját, s a padon, meg a pad köré csoportosulva határozták el, hogy maguk mögött hagyják az egész rohadt, pestises várost. Elegük lett. Mindezt két éve mesélte. Sok volt, rettentően sok nekem ez a két év. Ráadásul az is megalázó, hogy míg őrjöngök, józanul látom, milyen komikus azért őrjöngeni, hogy a Kiss Gergő hülye anyukája a McDonald's-ban rendez óvodás zsúrt – talán túlságosan is józanul látom. Undorító, ha őrjöngök, és nem kevésbé undorító, ha a többi szülőhöz hasonlóan engedelmesen odajárulok majd este hétre, de nem ám mufurc pofával! Nem. Alkalmazkodom a felhevített gyerekek műeufóriájához, és vigyorgok, milyen bájosak, ahogy kólát nyakalnak és hányásig tömik magukba a túlédesített-habosított tortákat. Olyan áhítattal pillantok a Kiss Gergő anyukájára, hogy szavak nélkül is értse: méltányolom az ő nagyvonalúságát, látom, hogy nem fukarkodott, hiszen máskor se sajnál semmi megvehetőt az egy szem, ugyancsak későn született gyerekétől. Nézem majd a nő idióta buzgalmát, és mutatom, hogy én is milyen lelkes szülő vagyok. A szülőségben összetartozunk. Ezt mutatom már mióta – elegem lett. És akkor mi legyen? Keressem meg azt a világhíres padot, hátha rádöbbenek, miként fordíthatnék a sorsomon?

A McDonald's különterme rosszabb volt, mint amire felkészültem. Először is nem különterem. Nem terem. Az ember felcaplat két emeletet, s a lépcső végére jutva ott találja magát a kilenc-tíz négyzetméternyi köves placcon, leginkább ganghoz hasonlít, amire kitettek műanyaghuzatú puffokat meg terítő nélküli asztalkákat. A

gyerekek viszont, mint sejtettem, nekihevülve versenyeztek: ki mennyi tortát töm magába. Hét óra előtt hat perccel illetlen lett volna elrángatni a fiamat. Csak ránéztem, és megértettem, hogy azt semmiképp se szabad. Intettem neki, hogy itt vagyok, várok rá – a Kiss Gergő anyukájának köszönnöm se kellett – háttal állt nekem, s lehet, a háta még a homlokzatnál is meggyőzőbben mutatta odaadását, de később az is eszembe jutott, hogy talán az anyuka is álarcot viselt, mint a fiatal óvónő. Mert Ágota ott ült a gyerekekkel, macskapofát imitáló maszkját már a homlokára tolta, hogy enni tudjon. A gyerekek, úgy látszik, levetették már a jelmezüket, az egyik kislány arcán maradt még valami a mosható festékből: mintha lázrózsák virítanának rajta. A fiam hazafelé azt mondta, tök jó volt az egész, s hogy ő is kapott jelmezt. A Gergő anyukája mindenkinek hozatott. Neki is volt kalapja, köpenye és kardja, mert ő testőr volt. Láttam, hogy gyanakszik a kalapos-köpenyes testőrségre, de annyira elcsüggedtem, hogy mielőtt megkérdezte, hogyan is van ez, és milyenek igaziból a testőrök, sietve másfelé tereltem a beszélgetésünket. Aztán hallgattunk. Ő elálmosodott, a visszapillantó tükörben láttam, hogy oldalra billen a feje. Ölben vittem föl a lakásba.

Amikor ott a McDonald's lépcsőjén visszafordultam – nem állom el az utat, hiszen sorban érkeznek a szülők –, jólesően érzékeltem, hogy a felfelé igyekvő, korombeli apatárs is undorodva nézi a helyet; tart még a fesztivál?... üljünk le?... remélem, már nem érdemes; így aztán együtt lementünk a földszintre, s percekig tűrtük, hogy a ki-bejövők lökdössenek. Próbáltam kitalálni, melyik gyerek tartozik hozzá, de képtelen voltam kiagyalni olyan kérdést, amire ha válaszol, többé-kevésbé helyesen oldom meg a párkereső feladatot – talán az Ildi apja? Vagy

a Borié? Miért gondoltam, hogy lányos papa? Ő meg mintha alaposan tanulmányozta volna az élettörténetemet; a Koleszár Andris osztálytársam volt... és nem azért, hogy bemártsam... szerintem tizenhat évesen is szélhámos volt... mindig. Így született. Annak idején a saját anyja mesélte... emlékszem, ahogy nevetett a Vilma néni... csücsörített szájjal nevetett, és azt mondta, hogy az Andris már csecsemőkorában is csalafinta volt... A feleségemet... mondjuk így... róla gomboltam le... szerintem kimenekítettem abból a kapcsolatból... a feleségem azt mondja, már nem is élne, ha vele marad... de én nem kedvelem a nagy szavakat... és a Koleszár persze másképpen emlékszik erre... ha nem akarod feldühíteni, ne mondd neki, hogy ismerjük egymást... Jót röhögtem egyébként, mikor hallottam, hogy mostanság ingatlanban utazik... na, ez éppen neki való. Vállalkozási engedély a szélhámosságra... bocs!... de hát így van, nem?... és ha a Koleszár paramétereit túráztatnánk egy pályaválasztási programban... esküszöm, hogy első helyen az ingatlanközvetítés jönne ki... lefogadom, hogy téged is kihasznál... vagy felhasznál... aztán azt sem tudod, mire... tényleg, hogy bírod azt a tetű pasast?!... Bocs, hogy így kérdezem, de mondom... a Koleszár úgy tünedezik föl az életemben... olyan misztikus ez, mint valami regényben... és minek titkoljam, hogy nem eléggé csípem?!; mikor észrevettem, hogy egy gyerek, már kabátban, csizmában jön le a mamájával, szempillantás alatt összekaptam minden életerőmet, rejtegetett optimizmusomat, s nyargaltam újra föl. Kettesével szedtem a lépcsőket – megindító lehetett, ahogy kitártam a karomat és leguggoltam a fiam elé, a gyerek meg felajzottan a nyakamba csimpaszkodott. Elmenőben valamit mondhattam volna, hogy örülnék, ha máskor, másutt beszél-

getnénk a témáról. Legalább megkísérelhettem volna, hogy kivédjem a férfi súlyosan elmarasztaló ítéletét: Koleszár cinkosa vagyok. Nem balek, hanem tettestárs. Ő nyugodtan lépdelt fölfelé, a fiammal mi futottunk le, kezemben a gyerek anorákja, sapkája. Azt hiszem, azzal áltatta magát, hogy fapofával képes elköszönni; viszlát... szia...; a maszkja mögül nagyon is kitetszett a gúny.

90
MÉGISvanREMÉNY

Délelőtt a postán látta a nőt, fekete nadrágot és szürke pulóvert viselt – a ruha mintha csontvázat öltöztetne. Mindkét szeme alatt, az arca közepéig húzódott a sötétlilás folt. Nem ütés vagy égés nyoma. Fel kellett figyelni rá: haldoklott. De állt a postán a sorban, erőtlenül fogta a feladandó levelet meg az ajánlott küldeményt kísérő cédulát – elereszthette bármelyik pillanatban, s a levél, mert könnyűnek tűnt, lebeghetett az összetaposott kő felé –, amikor behunyta a szemét és megtántorult, János hozzáhajolt; segíthetek?... leülne?; a nő parányit mozdította a fejét; nem; aztán sorra került, öt másodpercig se tartott, míg beadta a levelet. A lepecsételt cédulát újra a kezében tartogatta, és kibotorkált anélkül, hogy szóval vagy mozdulattal köszönte volna Jánosnak a figyelmét – vagy visszautasította volna a tolakodását. Délután pedig, a Szilágyi Erzsébet fasori lakásban ez a nő nyitott ajtót. Visszahőköltető volt. A fekete nadrág szárai-ban csontláb, a szürke pulóver alatt bordák és vállcsont, a sötétlila folt talán tovább növekedett. Vé-

kony szája száraz és vértelen, és nem értette, mit keres nála egy ingatlanközvetítő. A délelőtti villámjelenetre vélhetően nem emlékezett; Pajzs Györgyné lakása?... fél ötre beszéltük meg... az ingatlanbecslést... nem lehetett buta tréfa... a hangja után úgy gondoltam: idős lehet... ugye, Pajzsné idős?; a nő nem túl lelkesen behívta Jánost. A középső, nappalifélének használt nagyszobában bal felől biedermeier ülőgarnitúra: kanapé, két fotel és két szék. A függöny a bútorhuzat anyagából készült, és a szoba parkettáját szinte teljesen beterítő perzsaszőnyeg is harmonizált a kárpittal. A jobb oldali fal mellett üvegezett könyves szekrények, tetejükön néhány bronzszobor; anyámat reggel kórházba szállították... még él, de eszméletlen... elküldtek az ágya mellől... nincs értelme... azt mondták, semmi értelme, hogy ott üljek... persze, nincsen... lélegeztetik... így kell csinálniuk... megkérdeztem az ügyeletes orvost, remélhetek-e... visszakérdezett, hogy miben akarok reménykedni. Az anyám kilencvenkét éves... Semmiben. Mit mondtam volna?... Semmiben.... Magától mit akart?... eladni a lakást?... ezért hívta?... Nem találkoztak, csak telefonon kérte?... Nem tudom... nekem erről nem beszélt... nem voltak titkaink... de erről nem beszélt... Helyette is elnézést kérek... nem tudok hozzászólni... Sejtelmem sincs, mit forgathatott a fejében... tudta, hogy pár hónapon belül meghalok... inkább pár hét... vagy nap... aztán mégis ő megy el... Nekünk nincs senki, aki örököljön... nincs gyerekem... én sem vagyok az anyám gyereke. Örökbefogadott. De jó volt hozzám... nagyon jó... nagyon ragaszkodtunk egymáshoz. Amíg

férjnél voltam... az apám akkor már nem élt... nem akartam magára hagyni anyámat... akkor is vele éltem, míg férjnél voltam. Mindig. A válásom után is... neki nem sok öröme volt bennem... de szeretett. Akármit csináltam... mellettem volt. Azt hittem, majd segít meghalni... mit akarhatott a lakással?... tegnap még semmi baja nem volt... reggel nem hozta az ágyamhoz a tejeskávét... látja... innen... ebből a szobából erre is, meg arra is nyílik szoba... az egyik az övé... a másik az enyém... az ajtókat, mióta én beteg vagyok, nyitva hagyjuk... minden este a lelkemre kötötte, hogy szólok, ha valamire szükségem van... nem szóltam. Sokszor hallottam, hogy felkel, áttipeg, fölém hajol... úgy csináltam, mintha aludnék... hiába volt egészséges, azért mégiscsak kilencvenkét éves... és ő főzött meg takarított... Várjon!... feladtam egy ajánlott levelet... mikor hazajöttem a kórházból... taxival jöttem, de akkor is... képzelheti, milyen állapotban... mégis csinálni akartam valamit... és láttam a szobájában egy levelet... még azt a cetlit is kitöltötte... tudja, amit az ajánlott levélhez kell... ott volt felbélyegezve... az anyám azt is tudta, mennyibe kerül a posta... mindent... nem találtam ki jobbat... elvánszorogtam a postára, hogy ennyit tegyek az anyámért... vagy magamért... itt van!; és nyújtotta azt a lepecsételt papírt, amit délelőtt már látott a kezében János. Pajzs Györgyné bizonyára utolsó, öregesen reszkető, nagy gonddal kirajzolt betűi voltak: a feladó rubrikába a saját nevét és a Szilágyi Erzsébet fasori címet írta, címzettként pedig egy gödöllői MÉGISvanREMÉNY nevű alapítványt; nem tudom... valami jótékonysági ügy lehet... val-

lási... vagyis egyházi... anyám mélyen vallásos volt... én meg se nagyon néztem, mit viszek a postára, de ha jobban odafigyelek... ha képes volnék figyelni... kétszeresen is elviszem neki... nem is tudom... úgy mentem, mintha a végakaratát teljesíteném... gondolja, hogy a lakást nekik akarta adni?... de az anyám olyan okos, talpraesett asszony... majdnem azt mondtam, hogy volt... de ne mondjam így!... igaz?... Ne!... kérdezzem meg valakitől... mit adhattam postára?... biztos, hogy semmit se csináltam rosszul... ha ez nem történik hajnalban, ma ő adja fel... fel akarta adni azt a levelet... higgye el... nem csináltam én butaságot... persze nem tudhatom meg, mi állt abban a levélben... most már nem nyugszom, míg... istenem! Nem mindegy?... reggel, mikor nem jött az ágyamhoz, én mentem át hozzá... a földön feküdt eszméletlenül... nem tudtam megmozdítani...; legyintett, hogy ne is beszéljünk erről, kézfejével megtörölte a szemét, de csak megszokásból – nem könnyezett. Száraz és szürke volt a bőre, a szeme alatt meg azok a nagy foltok; sajnálom, hogy hiába jött... nem tudok segíteni, de biztos lehet abban, hogy az anyám nem bolondozott magával... várjon csak... várjon még!; felkászálódott a székről, megingott, mint délelőtt a postán, de mielőtt János előrekapott volna, hogy megtartsa, kiegyenesedett, és az anyja szobájába ment; jöjjön nyugodtan... legalább látja a lakást... igaz, hiába, de jöjjön csak! Kihúzta az éjjeliszekrény fiókját, és kiemelte a fölső, vékonyka levélköteget. Öt-hat lapnyi lehetett, befőttes gumival összefogva és egyben elkülönítve a többi irattól, levélcsomótól. Az első levélen a MÉGISvanREMÉNY emblémá-

ja: kereszt előtt röpülő madár; legalább nem kell egyedül megértenem; és anélkül, hogy lehúzta volna a befőttes gumit, odaadta Jánosnak az egészet; kérem... csak azt mondja meg, hogy ez kapcsolatban van-e a lakásunkkal... én nem akarok... nem tudok még ilyesmivel foglalkozni... meg se értem... nem tudom; három, az alapítványtól jött levél mellett – vagy inkább között, mert a keltezési dátum szerint követték egymást a lapok – két levélmásolat is volt. Pajzsné kézzel, indigóval írt, és körültekintően elrakott mindent. Az alapítvány elnöke krikszkraksszal szignálta a számítógépen készült leveleket – de nem biztos, hogy ő, Korbuly Sándor fogalmazta, a jobb sarokban ugyanis a kitöltött, nyolc sorba rendezett rubrikában, a Székhely, Telefon, fax, Email, Bankszámlaszám, Adószám, Hivatkozási szám és Tárgy után, utolsónak szerepelt az is, hogy Ügyintéző – s mellette: Bándi Mártonné. A levelek egyébként arról tanúskodtak, hogy Pajzsné legalább kétszer telefonált is Gödöllőre, s szándékában állt megtekinteni azokat az otthonokat, ahol élete utolsó idejét tölthetné. Meg akarta ismerni lehetséges gondozóit is – mint írta: az életünk idejét nem mi jelöljük ki, de az Úr miránk bízta, hogy adományát, a létezésünket, mire és hogyan használjuk. Úgy tűnt, a MÉGISvanREMÉNY alapítvány – talán több más tevékenység között – idős, egyedül élő, beteg emberek családi gondozását közvetítette, szervezte. A levelek fejléce alatt nagy, vastag betűvel szedett idézet szerepelt Jeremiás siralmaiból: HA ÚJRA MEGGONDOLOM, REMÉNYKEDNI KEZDEK – félreérthetetlen volt, hogy Pajzsné se remélt semmit. A lányát

megoperálták, menthetetlennek mondták, s akkor valaki, egy hívő társ, talán a gyóntatója ajánlotta az egyedülálló szolgáltatást. Ahogyan az állami gondozott csecsemőket vagy kisgyerekeket családhoz közvetítik, itt a felnőtt, gyakran magatehetetlen embereket, akik szakszerű, de nem kórházi ápolásra szorulnak, hívő katolikusok fogadják be – meghatározott fizetségért. Az érdeklődő eladja a lakását, s persze a lakás értékétől függ, hogy mekkora összeget zároltat az alapítvánnyal. Az alapítvány közvetítői jutaléka másfél millió forint, s a befogadó család minden esetben hathónapos előleget, pontosan hatszor százhúszezer forintot, plusz áfát kap. Korbuly Sándor az első, tájékoztató levélben azt írta, hogy ha Isten, a maga véghetetlen jóságával hosszabb élettel áldja meg testvéreiket, mint amennyire a zárolt összeg elegendő, úgy az alapítvány fedezi a gondozás költségét; igen... jól sejtette... ezért hívott minket a mama... az egész most már felesleges... ne foglalkozzon vele; a nő karfás székben ült, s meredten nézett a padlóra. Mintha az anyja testének lenyomatát látná. Krétával körülrajzolt testnyomot; ne foglalkozzon már ezzel; de tudta János, hogy ha elmegy, százszor is átböngészi majd a leveleket; tudja... úgy volna jó, ha az ember egyszerűen felszállhatna... azt mondtam anyámnak is, hogy nem a földbe akarok kerülni, hanem csak úgy eltűnni... fönt... a levegőben... ahogy egy léggömb... kicsi... kicsi... egyre kisebb... aztán eltűnik.

HALÁLANGYAL

91
Slusszpánik

Mielőtt megkérdezné, hogy miért akarom eladni vagy elcserélni ezt a lakást, válaszolok... magának megmondom, miért: mert már éppen eleget laktam itt; a rejtvényújságokat és magazinokat kiadó Keller Ferenc talán alig volt több ötvenévesnél, de jócskán megpocakosodott, az arca valósággal hájas, és a pakombart is öregítette. Nehezére esett állni, körülvezetni Jánost a kétszintes lakásban – a bemutató végeztével megkönnyebbülten huppant a mély fotelbe, s intett, hogy az asztalra készített italokból válasszon és töltsön magának a vendég, de kövér kezével aztán is túl sokat hadonászott; eleget laktam itt, és megpróbálnám másutt... még belefér... még van bennem elég erő... energia... nem akarok új életet... nem vagyok bolond... de meg kell kíséreljem másutt... hogy meg ne kövüljek... iszonyodom az elaggó emberektől... nem az öregségtől... én azt mondom: elaggás... az más... Különben ki követelheti tőlem, hogy megindokoljam: miért akarok máshová költözni?!... Magának így bizalmasan megmondtam, de a vevőnek például már nincs köze hozzá... A legidősebb fiam szerint közönséges pánik... slusszpánik... amilyen pimasz, megengedte magának, hogy szemberöhögjön... slusszpánik... és alkalmasnak vélte az időt, a helyet... éppen amikor felajánlottam neki, hogy költözzenek ide... a barátnőjével... és annak a nőnek... akivel a fiam harmadik éve együtt él... s per-

sze vagy tíz évvel idősebb nála... annak a felszedett nőcinek... mert magunk közt szólva, az... igaza van az első feleségemnek... ebben véletlenül igazat kell adnom neki... egy felszedett nőci... és van két gyereke... úgy emlékszem, azok is különböző apától... én mindenesetre felajánlottam a fiamnak... nem mintha valaha is megfeledkeztem volna róla... minden feleségemről és minden gyerekemről gondoskodtam... mégis felajánlottam neki ezt a lakást... úgy terveztem, a többieknek is veszek hasonló értékűt... miért is várják ki, hogy örököljenek tőlem?!... ne várják!... megengedhetem, hogy életemben rendelkezzek a vagyonomról... kedvem szerint... de a Feri fiam elcsüggesztett... erre nincs szükségem... hogy szemberöhögjön... ez a lakás ötvenmilliónál is több... jól gondolom, ugye?... jó helyen, jó állapotban... és most meglepődik majd... nagyot néz!... de azt is elárulom magának, hogy kisebbet és... mondjuk úgy: szerényebbet választottam... már kinéztem másikat... és remekül szórakoztam, amikor elképzeltem, mekkora lesz az ámulatuk... mindenkié... hogy a Keller eladta a Határőr utcai lakását, de nem ám azért, hogy valami palotát vásároljon!... a Keller olcsóbb és kisebb lakásba költözik!... Nyilván azt rebesgetik majd, hogy a csőd elől menekülök... vagy effélét... Na, a pletykákra fütyülök... Elég nekem, hogy kiadom a Pesti Pletykát... az a kedvencem... a szerkesztője ugyan nem a kedvenc munkatársam, de a lapon jól szórakozom... csuda jól... mert humoros, és az embereknek nagy-nagy szükségük van némi humorra... derűre... nem lehet az egész életet lenyeletni, mint a keserű pirulát... egyben az egészet... legalábbis én

sohasem vonzódtam a komolysághoz... nem mintha felelőtlen volnék... az üzleti életben pedig... már ha sikert akar az ember... a józanság is létfeltétel... ezzel együtt engem mindenki bohém léleknek ismert... és ezt vállalom... a találgatásokat és a rosszhiszemű hírterjesztést pedig, hogy miért cserél ingatlant a Keller... nézze, azt mondtam magamnak, hogy amíg szórakozni tudok a találgatásokon... hogy slusszpánik... vagy csőd... mindenképpen valami istencsapást gondolnak... mindenképpen kellemetlenséget, sőt szerencsétlenséget... tudja, hogy van ez... szóval azt mondtam magamnak, hogy amíg ezeken is nevetni tudok, nincs baj... a Pesti Pletykában... vagy másutt... valaki álmélkodik majd egy sort... nagy naivan megírják: milyen érdekes... egyenesen lenyűgöző, ahogy Keller világéletében a szabálytalanságokat kereste... illetve meg is találtam... mód lesz rá, hogy a találgatóknak... úgy is mondhatnám, a finoman rágalmazóknak visszavágjunk... de nem én... nekem semmit se kell csinálni... az újságírók tudják a dolgukat. És úgy tervezem, ha a lakáscsere idején adom át első alkalommal a szerénységem által alapított Bulvár-díjat... igen, akkortájt... időt hagyok, hogy pár hétig... innen-onnan közelítve elmagyarázzák, mi az a Bulvár-díj... hogy miért alapítottam... hadd szivárogjon ki, hányan esélyesek... rebesgessék csak, kik lesznek a kuratóriumban... kik a tanácsadóim... mert hogy évről évre nem egyedül döntök... ez nyilvánvaló... és beszéljenek a lényegről: mekkora összeget kap a díjazott... menni készül?; belesüppedt a nyersszínű bőrrel kárpitozott fotelbe, bizonyára a lábát is szívesen feltette volna

az asztal mellé tolt zsámolyra – János látni vélte, ahogy egyedül üldögél itt, felpolcolt lábbal, de különben semmivel sem elengedettebben. A tekintete ide-oda ugrál: szőnyegről csillárra, a vitrines szekrényke tetején ragyogó aranyserlegről a püspöklila bársonyfüggönyre, kártyaasztalról az újságtartóra; éppen eleget laktam itt; végül talán azt se bánta, hogy valaki, új ember, legyen akár az ismeretlen ingatlanközvetítő – hogy valaki hallgatja. Nem sokat törődött azzal, miket fecseg a jóval fiatalabb, s szinte másik világból betévedő férfinak, de János mozdulatára – elszántan, félreérthetetlenül immár szedelődzködött – mintha felriadna, és rémülten kérdezte: menni készül?

Búcsúzóul nyomatékosan intette Jánost, hogy időről időre tájékoztassa, mire jutott a lakáseladással; ne várja, hogy én kérdezősködjek!; aztán mégse kellett meggondolnia: engedelmeskedjen-e a lapkiadó parancsának, s jelentkezzen-e hetente – vagy talán sűrűbben?, három naponként? –, s mondja-e újra meg újra – sőt, lihegje –, mennyit próbálkozik, hogyan ajánlgatja a minden luxussal megpakolt, tökéletesen személytelen lakást – ezúttal a tipródásra legalább, hogy miképpen kell bánni a Keller-félékkel, nem került sor, mert a felmérést követő napon, néhány órával azután, hogy az eladandó lakások listáján megjelent a Határőr utcai kétszintes házrész, telefonált egy nő, hogy szeretné megtekinteni. Bizonygatta, hogy ő komoly érdeklődő, és a közvetítőnek attól sem kell tartani, hogy majd kicsinyesen alkudozni fog; egyébként... nekem megsúghatja... ez igazán nem veszi el a kedvemet... mondja, régóta üres ez a lakás?... régen

kínálgatják?... én meg éppen azon a környéken szeretnék, és figyelem a hirdetéseket... az is vonzó számomra, hogy kétszintes, és mégsem egészen egyedülálló... akkor összehoz a tulajdonossal?; egyszerre megérezte János, hogy sem Keller, sem más nem élt abban a lakásban. Epe-keserű lett, hogy ennyire megalázhatták. Hogy ilyen hitvány ripacskodást is megengedtek maguknak. Miért? Mi ez? A kövér, nehezen mozgó, nehezen lélegző, s valamikor talán a slusszpániktól is szenvedő férfi szövegelésében csak a fia szemberöhögése lehetett valódi. Már ha volt legidősebb fia. Talán volt, és Jánosnál gyorsabban kapcsolt. Jobban ismerte a dörgést, és nem engedte, hogy ilyen egyszerűen felvezessék a színpadjukra. Vagy engedte, sőt akkora szerepet hasított magának, hogy a telefonáló nő az ő felszedett nőcije. Mi az, ami ezen a terepen túlzásnak mondható?; lesz szíves megmondani a telefonszámát... hogy hol és mikor tudjuk utolérni...; mégsem röhöghetett a telefonkagylóba, hogy „összehozni?!... vicces!... hogy én hozzam össze a tulajdonossal?!... csuda vicces!... a humor meg a derű valóban nélkülözhetetlen". De dühösendúltan is úgy tartotta kezében a kis sárga cetlit, amire az érdeklődő hölgy nevét és mobilszámát firkantotta, mint bűnjelet. Mint a kínosan hosszú, zsákutcákkal teli nyomozás során az egyszer csak, véletlenül meglelt, és immár mindent értelmező bűnjelet. Diadalmasan mutatta magának a papírdarabot. És Koleszárt hívta; ismersz te olyat, hogy Keller Ferenc?... az... sajtómogult játszik... vagy az is... a te ügyfeled?; és Koleszár olyan életveszélyes nyugalommal válaszolt, hogy János hosszú idő

után először gondolt a gyerekkori barát egykori sportteljesítményeire. Mégsem herdálta el a tehetségét. Nyugodtan, magabiztosan, halálos pontossággal dobott; kérdezel, tehát a te ügyfeled; de aztán képtelen volt ellenállni a csábításnak, muszáj volt folytatnia; vesz vagy elad?... ilyen manuszokkal mi csak jól járhatunk... bízhatsz benne, hogy nem ver át... amikor fizetni kell, nem válik kámforrá... mi a hézag?; amíg János előadta az új szereposztási ajánlatát, miszerint kimaradna a nagyvadak ügyeiből, és Koleszár inkább adjon neki fizetésszerű havi átalánydíjat. Nem kell részesedés. Legyen kevesebb a jövedelme. Legyen sokkal kevesebb, de ő nem akarja tudni, nem akarja megérteni, találgatni. Nem, nem akar a bezsongásig képzelődni – míg beszélt, és Koleszár némán hallgatta, úgy tűnt, mintha az orgyilkos máris a háta mögé került volna. Kibiztosít. Felesleges tiltakoznia, amúgy sem lesz alkalma megérteni. Egy perc múlva semmit se kell megértenie. Ebből a játékból nincs kiszállás – de ezt se kell megértenie; nem tudom, miért kaptad föl a vizet... azt hittem, jó vagyok, ha neked passzolok egy-két vastagabb ügyet... ha nem, nem... majd lerendezem; és nem kérte el a nő számát. János a számítógép klaviatúrája mellé tette a mobiltelefont, s úgy mellmagasságban elengedte a kis sárga cetlit. Kicsit lépett is hátrafelé, hogy a papír kényelmesen, kellő térben landolhasson a szürke műanyaggal borított padlón.

92
Talán Kőbánya

Tavaly költöztünk ide... akkor mindent felújítottunk... látja, ezt a nagy erkélyt is gyerekszobának rendeztük be... úgy gondoltam, tavasztól őszig... amikor csak lehet... az erkélyen alszik, s a jó levegő rendbe hozza... a svábhegyi gyerekkórházban biztattak, hogy kinövi... sajnos, az ilyen asztmás tünetek egyre gyakoribbak, de a doktornő, velem együtt, nagyon reménykedik... azt mondta, ez nem is valódi asztma... én nem tudom, hogy micsoda, de rettenetesen megrémisztenek a rohamok... adjon hálát az égnek, ha maguknál... ha a gyerekeivel nincsen ilyen gond... képzelheti, amikor fuldoklik... elkékül... nem tudok okosan viselkedni... hiába határozom el, ahogy tanítottak... elméletben meg tudom csinálni, aztán amikor ott vagyunk, hogy fuldoklik... hogy már kékül... rettenetesen szégyellem, de végül mindig visítok... vagy nem is tudom, milyen hangot adok ki, mert én nem hallom magamat, de elhiszem, hogy szörnyű... azt is elhiszem, hogy nem lehet tudni: mennyire az én bűnöm a gyerek betegsége... hogy azért fullad-e, mert érzi az én ijedtségemet... egy pszichológus ott a kórházban elmagyarázta, hogy fél a gyerek, örökösen szorong miattam, mert érzi, hogy én mennyire féltem, és folyton figyelem, egy ártalmatlan köhintésére is reszketni kezdek... sajnos, ez így van... azt kell mondjam, hogy sajnos, igaza volt a pszichológusnak... egy szavam se lehet ellene... nagyon értelmesen és kedvesen magyarázott... egyáltalán nem korholt, látta és méltányolta az igyekezete-

met... de akárhogy is akarom... mondjuk, elhatározom, mindenfélét fogadok magamban... de legfeljebb alakoskodni tudok, és a gyerek azt még jobban megérzi... mi úgy összenőttünk, hogy nem tudunk jól alakoskodni egymásnak... én is csak ránézek... látom a szemén... de aki megélt ilyen nagy rohamot a gyerekével, az megérti, milyen szörnyű... most hatéves, és mostanában is... az utolsó évben is volt három nagy roham... ez a költözés pedig nem segített... A Bajcsy Zsilinszky úton laktunk ... az Arany János utcához közel... jó közlekedés, szép, nagy, világos lakás, de megmondom őszintén, engem ez mind nem érdekel... azt reméltem, hogy a budai levegő majd segít... meg aztán közel is vagyunk a kórházhoz... biztonságosabb... szóval idejöttünk... itt viszont sokkal nagyobb a parlagfű-ártalom... vagy nem is tudom... ezek találgatások... mindenestre most úgy gondoljuk, visszamennénk Pestre... persze nem a legnagyobb füstbe-bűzbe... Zuglóra gondoltam... sejtheti, hogy nem a vasúti töltést szeretném látni az ablakomból... de vannak Pesten kertes házak... nem családi ház ... az eszembe se jutna... nem! De például a Városliget környéki kis utcák valamelyikében... nem baj, ha vidékies... tudja, mifélére gondolok?...vagy Kőbányán... Kőbányát mindenki proli-vidéknek gondolja, pedig nem az... nézze, elmondom magának, ahogy történt... a barátnőm elutazott két hétre, és átadta a lakását... ő az Ida utcában lakik... biztosan ismeri... közel a Városligethez... és én elfogadtam a meghívását... valósággal könyörgött, hogy menjünk át... még azt is kifundálta, hogy rám bízza a virághlocsolást... meg jobb, ha látják, hogy

van valaki a lakásban... mit veszíthetsz?... mégis... mit veszíthetsz?, kérdezte... ha nem jó nektek, hazamész... elég az hozzá, hogy eldöntöttem: kipróbáljuk, és látja, ez bejött. A költözésünk nem sikerült... úgy értem, nem oldotta meg a gondomat, viszont ez a vendégség, vagy minek nevezzem... hihetetlenül jól hatott... a gyerekem hathónapos kora óta... sajnos, hathónapos volt, amikor ez a betegség először jelentkezett... és hathónapos kora óta nekünk nem volt ilyen nyugodt időszakunk. A férjem itt maradt... persze meglátogatott... de ő nem akart a barátnőm lakásában lefeküdni, fürödni, reggelizni... azt mondta, ha nem otthon, akkor szállodában lakik, de nem tolakszik senki lakásába... nem erőszakoskodtam, végül is két hétről volt szó... és én már nem tudok azon gondolkodni, hogy tolakszom-e vagy nem... nekem csak az fontos, hogy a gyerekem ne fuldokoljon, ne kapkodjon levegő után, ne köhögjön, ne kéküljön el, ne nézzen rám olyan rémülten, segítséget kérve, mikor nem tudok rajta segíteni... semmi mást nem tudok, mint próbálni, hogy mégis hol a legjobb... ha kell, viszem egyik helyről a másikra... úgyis mindig azt álmodom, hogy menekülök a gyerekkel... minden éjjel... az ölemben tartom, a hátamon viszem... ahogy a batyut szokták, és mégis látom... mindig velem van... valahogy rajtam csüng, és menekülünk... nem tudom, honnan jön ez nekem...a háborús filmekben látni ilyet... A kórházban azt is tanácsolták... még a tavasszal... hogy nyáron majd küldjem gyerektáborba... a Balatonhoz vagy a Velencei tónál... nem is fontos, hogy vízparton legyen a tábor, csak sportoljon a gyerek... ússzon... azt

mondták, nézzek utána, mert rengeteg gyerektábort szerveznek... óvodáskorúaknak is, és mindenfelé hirdetik... de nem jól mondtam... így nem igazságos, mert nem tanácsolták, hanem csak megkérdeztek, hogy megengedhetjük-e magunknak... anyagilag... hogy ki tudnánk-e fizetni egy ilyen nyaralást... végül lehet orvosi javaslatra is... ha nem telik erre... mert sokaknak nem futja... de nekem ez nem anyagi kérdés... én úgy megrémültem, amikor a doktornő ezt csak úgy odavetette... hogy lehetne?... bírjuk-e?... de én egészen belebutultam az ijedtségbe... visszakérdeztem, hogy vállaljak-e ilyen nyaraltatást... de persze a doktornő arra gondolt, hogy a gyerek nélkülem lenne egy ilyen táborban... én meg, amikor megsejtettem, hogy végül is ezt javasolja... mindegy, nem akarom magyarázni, hogyan történhetett... megijedtem, az biztos... de olyan vadul kiáltottam: „nem!”... a doktornő nem kapacitált, aztán már nem is igen szólt, és félek, hogy megbántódott... talán megvet vagy haragszik rám... azért magyaráztatta a pszichológussal, hogy a gyerek miattam szorong... tudja, én megértem... igyekszem is, hogy mindent megértsek... és jóindulatúan mindig feltételezem, hogy a tanácsaik hasznosak... miért ne akarna jót egy orvos a betegének?!... én nem vagyok az a kiállhatatlan fajta, aki csak kötekedik, és lesi, hogy hol, mikor csapják be... hogy ki akarja pumpolni... ismeri ezeket?... a legtöbb beteg, meg a betegek hozzátartozója ilyen... és nem azt mondom, hogy nincs okuk rá... de én vigyázok, hogy ne legyek igazságtalan... meghallgatom, próbálom megérteni és megfogadni, amit tanácsolnak... de ezen akárm-

ennyit gondolkodtam azóta is... ez nem tetszik... szerintem ők nem számolnak azzal, hogy a gyerek bármikor rosszul lehet... előjön az a nagy roham... mit csinálnak vele idegenben? Nézik, hogy megfullad?!... Láthatja, hogy nem veszítettem el a türelmemet... azt mondom, tévedtem ezzel a budai lakással... költözzünk vissza a pesti oldalra... mindig reménykedem, és mindenre azt mondom: jó, próbáljuk meg... vagy próbáljuk másféleképpen... de azért felelőtlen nem lehet az ember... ez pedig felelőtlenség. Mintha le akarnám rázni a gyerek gondját! Isten őrizz! Semmi... az égvilágon semmi se olyan fontos nekem, mint a gyerekem egészsége... akkor meg hogy engedhetném el egyedül?!... én is belebolondulnék... még egy hétig se bírnám ki... amikor kórházba kényszerült, akkor is vele voltam... szerencsére most már vannak olyan kórházi szobák, ahol az anya együtt lehet a gyerekével... ilyesmit... mert ezt akárhogy nézzük, tényleg külön szolgáltatás, és ezt én szívesen megfizetem... hát mire való a pénz?!... nem arra, hogy kuporgassuk... mire költenék, ha nem a legfontosabbra?!... inkább zsíros kenyeret eszem, nem veszek magamnak semmit, de ilyesmin én képtelen vagyok spórolni... amikor a barátnőm két hét után visszajött, hazaköltöztünk, és az első éjszaka rosszul volt a gyerek... szörnyű volt... kétségbeesetten akkor azt kértem a barátnőmtől, hogy cseréljünk lakást... az ő Ida utcai másfél szobása közel sem ér annyit, mint ez a miénk... ezen nem is lehet vitatkozni... azért mertem őt így megkérni... mindjárt mondtam, hogy egy forint különbözetet se kell fizetnie, és ha nem akarja, ne is intézzük hivatalosan... cse-

réljünk csak próbaképpen... ha ővele történik ilyesmi, én átadom a lakásomat... de a barátnőm csak nevetett... bele a telefonba. A végén már olyan ideges lettem, hogy kiabáltam: hagyja abba, ő meg erre hidegvérrel azt mondta, hogy megbolondultam. Így: hogy megbolondultam!... és mintha csiklandoznák, megint nevetett, de azzal a rossz, öblögetős, hahotázó... vagy nem is tudom, milyen nevetéssel... jóformán rá se lehetett ismerni, és még azt is mondta: jó, hogy nem akarom a férjemet elcserélni... csak próbaképpen!... életemben nem hallottam még ilyen gusztustalanságot!... és nem értem, hogyan mondhatott ilyet, amikor az elutazása előtt meg ő akarta, hogy odamenjünk... esküszöm, hogy így volt... mit veszíthetsz?... mit veszíthetsz?... valósággal sürgetett, hogy mondjak már igent... és amikor elismerem, hogy remek tanácsot adott, hogy senki annyit nem segített nekem, mint ő... hát nem képtelenség, hogy éppen velem... és akkor ilyen?!... a legjobb barátnőm... de most már rá sem tudok nézni... mert mindig hallani fogom azt a szörnyű nevetését... meg hogy cseréljem el a férjemet... ne a lakásunkat... egyáltalán nem lehetek biztos abban... áh!... jobb ki se mondani... de nem tudom, miért éppen ez az ocsmányság jutott eszébe... azért gondoltam aztán Kőbányára... talán Kőbánya jobb volna, mint a Városliget környéke, bár a legfontosabb a gyerek egészsége, de lehet, hogy Kőbánya is olyan jó hatású... meg kellene próbálnunk... amíg lehet, próbálkozni kell... hát nincs igazam?... nem szabad feladni... meg kell próbáljam máshol... máshogyan.

93
Mint a mesében

A budafoki borospincébe aztán eljött az egész család: Koncsár a feleségével, a fiuk, a lányuk meg a vejük is, s már ahogy benyomakodtak az öreg dzsipbe – a fiatalok kétfelől szorongatták Jánost –, és az első útkereszteződésnél dalra fakadtak, mintha turnézó színtársulat készülődne az esti előadásra; hadd vendégeljem meg... kérem, ne sajnálja tőlem az idejét... nagyon kérem... látnia kell a pincémet!... feltétlenül... nehogy kosarat adjon!; a nyugdíjas műszerésznek Pestszentlőrincen volt falusias családi háza. A kertben az asszony megtermelte a zöldséget, baromfit nevelt, és repesve várta, hogy unokái szülessenek. Koncsárék gond nélkül befogadták a lányuk jövendőbelijét, három hónap alatt – az esküvő idejére – szinte önerőből beépítették a padlásteret, csak az öreg, szomszéd utcában lakó ács segített, akinek keresztapaságot ígértek. Mire a fiatal pár emeleti lakása elkészült, Koncsár István megörökölt Budafokon egy borospincét; ünnepekkor, mondjuk... ha így együtt leül a család, felhajtok egy fél pohárral... többet nem... kiszámolhatja, mennyi az egy évben... mennyi lehet? Ha kibontunk egy hét decis üveget, mindig marad... megesett, hogy addig tároltuk a hűtőben, míg megecetesedett, úgy kellett a mosogatóba önteni... Na, gondoltam, hasznosabbat is örökölhettem volna... eleinte el akartam adni... mert mit kezdjek egy borospincével... szőlőm se volt... az igaz, hogy most sincs... hanem... ezt meg kell mondanom őszintén... én szép lassan belebolondultam

abba a helybe... csak meg ne kérdezze, mi tetszett meg ott... nem tudom... nem is az első alkalommal, amikor ott jártam. Akkor azért mentem, hogy megnézzem, mi az, amit el akarok adni... persze beköszöntem a szomszédokhoz... de még az volt bennem, hogy tisztességesen, ahogy illik, túladok azon az örökségen... nem is titkolóztam... megmondtam ott a környéken, hogy ha van érdeklődő, szóljanak, mert el fogom adni a borospincét... nem röstelkedtem ezért... ha egyszer nincs szőlőm, nem értek a borokhoz... mert semmit se értek hozzá... szóval ezt mindenkinek meg kell érteni: nekem semmi szükségem arra a pincére... más meg, ugye, jól hasznosíthatja... szóval csak azért mesélem... hogy milyen furcsán történt az egész... el akartam intézni... vagyis úgy tekintettem ezt az örökséget, hogy jól van... elintézem... a gyerekek vesznek majd belőle egy autót... így beszéltük meg a feleségemmel... igaz, Zsuzsó?!... eszembe se jutott, hogy megtarthatnám azt a pincét... ja!... még nevettünk is azon, hogy Budafok... szegény nagybátyám nem talált közelebbi helyet?!... behoztam a kocsiból a térképet, és megkerestük, hol van ez a budafoki utca... mert az az igazság, hogy mi sohasem jártunk ott... valami derengett, hogy a Józsi bátyám nagy borszakértő... elég az hozzá, hogy amikor behoztam a térképet, és néztük a feleségemmel, én úgy húztam az ujjamat... végig a főbb útvonalakon... a kis utcákon... még, még csúsztattam, mintha a világ végére kellene eljutnom... meg még azon is túl találhatnám... szóval nagyon messze van... erre még rátérünk... mert hogy tény... most, amikor semmi pénzért el nem adnám azt a pincét... mos-

tanra nagyon megváltoztam... de ettől nem jött közelebb a pince... és borzasztó, mennyi időt töltök utazással. Vagy autóval megyek... arra az isten pénze nem elég... és bánt is, hogy folyton mondjam: tankolnom kell... megint tankolni... ha meg buszozom... kiszámoltam... szerencsés esetben hetven-nyolcvan perc innen az út... és vissza is kell jöjjek, meg általában szerencséje sincs az embernek... hát elgondolhatja... de azt még elmesélem, hogy én egy darabig észre se vettem, mennyire rémült a családom... semmit abból, hogy felforgattam az életüket... hogy Zsuzsó mindig sír... ez úgy igaz, ahogy mondom... nem vehettem észre, hogy s mint van ővelük, amikor magamon se vettem észre... vagyis még nem tudtam mit kezdeni azzal, hogy ennyire fontos lett ez a véletlenül nekem jutott borospince... ezt el kell ismerjem... fél esztendővel ezelőtt én még nem tudtam, miért és hogyan változtam meg, csak jártam Budafokra nap nap után... mondtam, hogy mennem kell... megértem most már, hogy józan ember legelőbb a szokásos dolgokra gondol... na, oda akarok kilyukadni, hogy én a Zsuzsót féltékennyé tettem... igaz, Zsuzsó?... Féltékeny voltál?!... nem kell szégyellned, ha én büszke vagyok erre... Harminchat évi házasság után... és hiába hogy közöttünk úgy semmi se változott, nem hihette el... belátom most már, hogy nem is hihető, mit kerestem én Budafokon. A gyerekeim még jobban gyanakodtak... megvigasztalni se tudták addig az anyjukat, míg ők maguk is azt gondolták: valami susmus van... valami nem stimmel velem ... pedig a benzinfogyasztáson kívül nem költöttem... ugyanúgy vállaltam a régi kun-

csaftoknak javítást... azt mondják rám, hogy ezermester vagyok... én meg erre azt felelem, hogy legalább ezeregy... hát nem?! Miért nem mindjárt ezeregy?!... tény, hogy megjavítok minden ketyerét... kávéfőzőt, vasalót, hajszárítót, még órát is... az asztalossághoz vagy a villanyszereléshez is konyítok, de legjobban azokat a kis bütyköléseket kedvelem... amikor az ember leülhet egy asztalhoz... pár csavarhúzó, ez-az kell, és nyugodtan szétszedhetem, összerakhatom a dolgokat... a legtöbb masina ugyanúgy működik, csak türelem kell hozzájuk... ezt szoktam meg, gyerekkoromban is ez érdekelt... az édesapám meg ki nem állhatta, hogy mindig szöszmötölök, ő inkább menős fajta volt... kalauz különben... Azokban a hetekben, amikor itthon nem értették, mi az ördögért járok Budafokra... akkor is elvégeztem, mondom, minden kis munkámat... elvittem magammal a javítanivalót, és visszahoztam úgy, hogy jó volt... na és először a fiam jött el a pincébe... mit mondtál, Pityu?... valamit kitaláltál, nehogy azt higgyem, sündörögtél utánam... igaz, így volt?... én meg ültem magamban... nagyon megörültem a fiamnak, és még mindig nem jutott eszembe, hogy aggódnak... vagy nem is tudom... nem éreztem, hogy valami szokatlan volna ezekben a budafoki útjaimban... de most már megmondom előre... mert úgyis megtapasztalja... csodálatosan megnyugtató az a hely... Pityu, neked is tetszett, igaz?... elég az hozzá, hogy jöttek aztán sorban... a vőm, a lányom... legvégül Zsuzsó is... kosárral jött egy délben, hogy akkor ebédeljünk itt... ha ez mindenkinek jó, jó lesz neki is... és ne éhezzünk... de ahogy itt ültünk, nevettünk...

akkor még koccintottunk is... mert egy kis hordó ősöreg bor maradt itt... meg poharak... rendes, szép felszerelés... pad, asztal... minden... na, akkor bevallották, mennyi bánatot okoztam nekik... én meg kiböktem, hogy nem kívánom eladni a pincét. Hanem mi legyen?... Mondom, rossz ez, hogy enynyit kell utazni... mi volna, ha a feleségemmel mi ide költöznénk... a gyerekek meg maradnának Lőrincen... veszünk egy kis lakást... a lőrinci házban előbb-utóbb el se férünk... ha jönnek az unokák, csak szűkösködnénk ott. De erre mind elkezdtek kiabálni... a feleségem a kertet sajnálta, meg hogy mit gondolok, ő fog majd a gyerekekhez utazgatni mindennap!... a lányom sírva fakadt, hogy ezért építettük az emeletet... nem volt arról szó, hogy mi meglógunk... a végén eldöntöttük... a borospincében... együtt eldöntöttük, hogy eladjuk a lőrinci házunkat, és egy olyasfélét veszünk Budafokon... elgondoltuk, milyen jó volna, ha úgy kívánhatnánk valamit, és teljesülne, mint a mesében... és akkor azt kívánnánk, egy szellem... vagy dzsinn... vagy mi a csuda... telepítse ide a szomszéd telekre a lőrinci házunkat... úgy, ahogy van... a bútorainkkal, a kerti szerszámos kamrával meg a virágainkkal, az őszibarackfával ... szóval pontosan az legyen, csak itt, Budafokon. Nézze, én megmondom őszintén... bejártuk már százszor a környéket, de nem láttunk semmi eladót... hirdettünk is... nem akarom bolondítani, azért megmondom őszintén... így van... nem könnyű, de mind ezt kívánjuk... és ezért kérem, hogy jöjjön velünk a pincébe... úgy jobban megérti majd a mi dolgunkat; bezsúfolódtak a dzsipbe. Az ülésre bundás báránybőrdarabokat terítettek –

talán hogy a kárpitozás koszlottságát takarják. Koncsárné a lába közé szorította az élelemmel telerakott szatyrot. Óriástermoszban kávét is hozott. Sebtében, gyakorlottan pakolta be a szükségesnek vélt holmikat, míg a férje a lőrinci ház ebédlőjében mesélt. A szemével intett, hogy elkészült, indulhatnak. Koncsár István vezetett, ő nem dalolt, de egész úton figyelte a családját a visszapillantó tükörben, és elégedetten, szélesre húzott szájjal mosolygott.

A pincebejárat előtt libasorba álltak, Jánost a két Koncsár után terelték. Az apa szertartásosan dugta az ósdi, nagy rézkulcsot a zárba – „Szezám tárulj!" –, billentett az ajtó melletti villanykapcsolón. Pincevilágosság; vigyázzon!... öt lépcső most lefelé... aztán beljebb megint vannak lépcsők!; a fiatalaszszony poharakat vett le a falmélyedésbe szerelt polcról, Koncsárné kirakosgatta a harapnivalót. Mindannyiuk szemében öröm csillogott, mintha karácsonyi gyertyagyújtást játszanának; hát ez az!... ez volna... előbb-utóbb megérzi az ember ennek a helynek a varázsát. Van valami varázsa.

94
Csupa ráfogás

A Balaghat Művész Stúdió házfalra szerelt táblája kirítt a többi közül. A szokványos, ezüstös színű vagy sárga-arany csillogású cégtáblák jellegtelenül sorakoztak egymás mellett-alatt-fölött, szinte elvesztek a Váci úti hatalmas ház kapualjának rücskös-poros szürkéjében – hirdessenek bár gyer-

mekgyógyász magánrendelőt vagy ügyvédi irodát –, egy szempillantás elegendő, hogy az ember megsejtse: sem a ki tudja, mivel foglalkozó Porroghi Kft, sem a Leon Grafikai és Építészeti Tervező Iroda, s vélhetően a Quattro Bt. sem lelkesedhet a Balaghat Művész Stúdió rikító és hosszú, narancssárga alapra pirossal, bordóval, kékkel meg zölddel festett – falevelet, dombhátat, őserdőt idéző – táblájáért. Az indiai selyemképeket előállító stúdió tulajdonosának sem kellett kétszer belépni valahová, hogy észrevegyék – nem mintha bármi egzotikussal próbálkozott volna. Választékosan, de szigorú, sőt kissé régimódi európai eleganciával öltözött. Hajának feketesége talán eredeti. A sötét haj és a nagy, világoskék szem eleve feltűnő. Nem lehetett több negyvenévesnél. Szép volt, és nagyon-nagyon különös. Az irodában csak annyit mondott, hogy miután özvegyen maradt, hazatelepült, néhány hónapja visszajött a régi, Váci úti lakásába, de szeretne továbbállni – így mondta: „továbbállni", s hogy megengedheti magának: kellemesebb környezetben vásároljon lakást. Egy műteremnek is alkalmas, legalább háromszobás lakást – de egyelőre csak az eladásról van szó. A neve – Csikász Márta – nem szerepelt az átadott kis lapocskán, csak annyi: Balaghat Művész Stúdió. Indiai selyemképek, és a Váci úti cím meg a telefon. A nem is kartonra, hanem plexifélére nyomott névjegy pontosan olyan volt, mint a cégtábla, csak kicsinyített változatban – a lakásajtóra szerelt lapon is ez a kép és szöveg látszott, a cégtábla és a névjegy közötti méretben. Iskolaérettségi vizsgálatra kiválóan alkalmas feladat: állítsátok növekvő sor-

rendbe a Balaghat Művészeti Stúdió reklámjait! Vagy: melyik a legkisebb, melyik a legnagyobb, melyik a középső? Óvodás fia mennyire örülne, ha ilyesfélét hazahordana, hiszen a többi gyerek is eldicsekszik a szülők munkahelyéről származó tárgyakkal. Cégjelzéses papírokkal, tollakkal, naptárral, zacskóval. Kiselejtezett fonendoszkóppal, kazán- és mosógépalkatrésszel. Egyszer majd összeszedi és hazaviszi az irodában réges-régen hasztalanul tárolt névjegyeket. Főként a színeseket és emblémásokat. Majd marokszám szórja otthon az asztalra. Mégis: valami.

Csikász Márta – így mesélte – az elmúlt húsz esztendőben olyan különös kalandokat élt meg, hogy ebből már csak a hazatérés furcsasága hiányzott. Az érettségi után kétszer sikertelenül felvételizett a jogi egyetemre, s mikor – szülői kívánságra – harmadszor is nekifutott, és végre elkezdhette a stúdiumait, rettenetesen szenvedett, hogy újra iskolás gyerekként kell élnie; kiöregedtem... szörnyű volt, hogy zsebpénzt kapok... ilyesmi... apám még azt is megkérdezte, hány órakor jövök haza, pedig két évig, mikor dolgoztam, nem törődött ezzel... legalábbis nem mert faggatni... szóval újra kiszolgáltatott lettem, s még az első év végi vizsgáim közben elszerződtem hostessnek egy óceánjáróra... Persze, hogy nem kötöttem senki orrára... szépen leléptem otthonról... néhány ruhámat... egy-két értéktelen emlékemet vittem magammal... de semmit úgy otthonról... nagykorú voltam, tudtam, hogy bottal üthetik a nyomomat, és sejtettem, hogy a szüleim utólag... valahogy majd legalizálják a dolgot... ők józan, normális emberek... nekem

akkoriban elviselhetetlenül józanok... de ne a mai viszonyokra gondoljon!... a nyolcvanas évek közepén én disszidensnek minősültem volna... nem egészen veszélytelen játék!... éppen azért akartam... olyasmit, ami az ő szemükben a legképtelenebb... legvadabb... és csöppet se aggódtam miattuk... úgy gyűlöltem a zsarnokoskodásukat, hogy még valami kis lelkifurdalásfélét is képtelen voltam előállítani magamban... egyszerűen képtelen voltam... Mit mondjak?... apám szépen elsimított mindent... különben egy évig nem is leveleztünk... a nagynéném Marseille-ben élt, ő valamelyest hírközvetítő volt, de ennyi... szóval viharsebességgel függetlenítettem magam... más kérdés, hogy szép lassan rájöttem: mégiscsak otthonról hoztam a legfontosabbakat... például az angol- meg franciatudásomat... spanyolul is megtanultam... a hindu férjemmel egyébként nem a hajón ismerkedtem meg... nem!... sokkal később. Egy évig... még addig sem... csak tíz hónapig voltam hostess, de ottmaradtam a hajón... fogadok, nem találja ki, mit csináltam!... krupié voltam. Komolyan. Ez általában meghökkenti az embereket, én ugyan nem látok benne semmi különöset... A krupié körülbelül annyira lehet tisztességes vagy gazember, mint a banktisztviselő... vagy mondjak még unalmasabb szakmát?!... Nekem minden unalmas volt... helikoptervezető is voltam meg reklámfotós... akadtak aztán még furcsább munkáim is... talán mulattatott, hogy mások extravagánsnak látnak... igen, mulattatott... de én nem éreztem soha, hogy hű de nagyon izgalmas volna... akkor izgultam... hogy eljussak a kikötőbe, és kifusson a hajó, de amit csi-

náltam, az már közel se volt annyira izgalmas... meg az emberek se, akikkel találkoztam. Biztosan bennem van a hiba. Lehet. Amikor a férjem megbetegedett, Floridába költöztünk... még próbáltak egy csontvelő-átültetést... de három hónap múlva meghalt a negyvenhat éves férjem. Tudja, ott, Floridában én Mrs. Balaghat voltam... Magyarországra ezt nem hoztam magammal... sok minden mást se... úgy jöttem, mintha valami rendkívüli kalandot találhatnék... és persze nem találtam semmi különöset, de feltett szándékom, hogy innen továbbálljak, és... néha azt gondolom... illetve nem is gondolom, hanem borzasztó erősen érzem, hogy az élet... minden élet... egyszerűen unalmas, de sokan erőlködünk, hogy valamit belelopjunk... vagy csak ámítjuk magunkat, hogy a saját életünk érdekesebb, mert kalandosabb... furcsább, mint a többieké... Amikor festek... szinte mindig festés közben érzem ezt az iszonyatos sivárságot... és úgy van, ahogy mondtam az előbb... nem annyira gondolom, mint érzem, és mégse olyan, mint egy benyomás... nem tudom, van-e logikus érzés... ha van, akkor így lehet pontosan jellemezni: logikusan... méghozzá riasztóan józanul... én magam megrémülök a józanságomtól, hogy talán nem szabadulhatok a szüleim mentalitásától... elég az hozzá, hogy én logikusan érzem: az élet alapjában unalmas... és az is unalmas, ahogy belegyömöszölünk mindenféle nagy érzelmet, eszményt... csupa ráfogás. Egyébként becsületesen megkérdezem magamtól... mert semmiképpen se akarok csalni... megkérdezem, hogy mondjuk, ha gyerekem volna, akkor is unalmasnak találnám-e az életem... magá-

nak van gyereke?... nem szeretném megbántani... igen, nekem... ez már másíthatatlan... én mindenütt... mindenkinél az unalmat látom... legfeljebb... mondom, belehazudnak valamit... vagy oda se bagóznak az egészre... így vagy úgy, végül mindenki ledarálja az életét... vagyis magát. De azért itt ül ... láthatja... megbíztam, hogy adja el ezt a lakást... továbbállok innen... keresek... vagy remélem, együtt keresünk valami tágasabbat... szebbet... de nem hiszem, hogy egy másik lakásban... másik stúdióban megváltozik az életem. Hogyan is hihetném?! Mondom: bennem van a hiba... hogy ilyen logikusan kell éreznem az egészet; míg beszélt, alig pislantott, és szinte semmilyen mimikával nem kísérte a szavait. Nyugodtan ült, figyelmesen nézett – és őt is nézni kellett; nem tudom, milyen képeket festek... azt nem tudom, hogy mennyire jók... vagy rosszak?... hogy eredetiek-e... a technikát meg az egész eljárást... vagy módszert... látja, selyemre festek... ezeket Indiában tanultam... de igazán akkor merültem bele a festésbe, amikor a férjem beteg lett. Most meg... örülök, ha valakinek tetszik. Nekem jó csinálni... megmondom őszintén: megengedhetem magamnak, hogy ilyesmivel foglalatoskodjak... a művészeti stúdió ráadásul komolyan is hangzik... miért ne?... most már nem vagyok olyan fiatal, hogy ilyen formaságok ellen is lázadjak, de azért vigyázok, hogy be ne csapjam magamat... ez nem pótol semmit. Nem tölt ki semmiféle űrt... érti? Nem akarom elhitetni... még magammal se, hogy na, most megtaláltam az életem értelmét... vagy... mit is szoktak még megtalálni?... a saját egyéniségemet... az önkifejezésem

legadekvátabb módját... ismeri ezeket a szánalmas magyarázatokat... de talán... nagyon remélem, hogy nekem effélére nem lesz szükségem... untatom?... hetek óta nem beszéltem senkivel... két kereskedő ismerősömnek leadom a képeket... átveszik bizományba... az egyik vidéki városokba is eljuttatja... Sopronba, Pécsre... többfelé... de ezek a nők tényleg kereskedők, és üzleti ügyeken kívül semmiről se beszélünk. Egyébként nyilván hasznot hozok nekik... cipőt is vettem a minap, és az elárusító hármat is ajánlott. Kifejezetten nekem mutatta, azt mondta, valódi bőr meg egyedi darab... az élelmiszerboltban viszont egy szót se kell szólni... elveszem a polcról, ami kell, fizetek, kész... kedvtelésből köszönök a pénztárosnak, mintha fitogtatni akarnám, hogy akcentus nélkül beszélek magyarul. Szóval naphosszat itt kuksolok... és elkerülhetetlen, hogy régen... vagy mondjuk korábban megtörtént dolgokra gondoljak. Megpróbálom kinevetni magamat: hát ide jutottál, anyóka!... de igazán mindegy, hogy az ember érzelgősen emlékezik vagy éppen előre néz... de az orra elé csak. A következő napnál messzebbre nem tervezget... mindegy, mivel szórakozik. Azért ez mind unalmas... vagy inkább üres. Rettenetesen... néha azt dünnyögöm magamban, hogy rémületesen unalmas. Lehet, hogy húszévesen is az unalom elől menekültem?... Mostanra legalább annyi eszem van, hogy tudjam: nem sikerülhet... semmivel se sikerülhet elűzni.

95
Patt

Bajnokék a Füredi úti lakótelepen egy nyolcadik emeleti két és fél szobás lakást akartak két kisebbre cserélni úgy, hogy ne kelljen ráfizetni. Mióta a körútról elköltözött Jolánka, és a lakóközösség megszüntette a házmesterséget, szerda délutánonként Bajnokné takarított. A dülledt szemű, vékonyka asszony egyszer Jánoshoz is bekopogott; nem tudom, akarja-e, hogy az irodát is takarítsam... a szerződésben az nincsen, de ha maga úgy akarja... magának elvállalom; János azt mondta, megbeszéli a cég meg a helyiség tulajdonosával, s majd szól. Aztán hétről hétre csak köszönt – úgy érezte, túl udvariaskodva, mesterkélten –, vagy igyekezett elkerülni a találkozást, de röstellte, hogy bujkál. Vétkezett talán?! Számon kérhet rajta valamit Bajnokné?! Nem, semmit se követett el! Eztán nem megy szerda kora délután felmérni! Azért se akkor. És ha fél kettő-kettő körül nyílik a kapu, ha zörgést meg közeledő lépteket hall, nem fordul az iratszekrény felé, nem nézi belefeledkezve a monitort sem! Az asszony meg mintha megfeledkezett volna ajánlkozásáról. Kedves és tartózkodó volt, ahogy a többi lakóval – néhány hónap után egyszer csak bekopogott; nem zavarom, csak annyit... muszáj elújságolnom, hogy unokám született... kisfiú... hát csak ezt akartam mondani; János lelkesen gratulált – a jelenettel végre feloldozást kapott, s Bajnokné a következő héten mint ügyfél jelentkezett. Akkor mondta, hogy kettőbe kellene cserélni a panellakást, pénzük azonban nincsen; a

fiatalok akarják... erősködnek, hogy nekik a saját életüket kell élni, a saját lakásukban, és az ember nem mondhatja, hogy csak tessék... gyerünk... éljétek, hiszen tudom, hogy nincsen pénzük... nagyon jól tudom, hogy tíz forintot se tudnak összespórolni... ha rajtuk állna, soha az életben nem költözhetnének el... miből telne lakásra?, ma már nem kaphatnak kiutalást... még ha az idők végezetéig várnak is... de azért csak mondják... különösen a vőm, hogy ez így tovább nem tartható... valamit csinálni kell... Az uramnak rosszul esik, amikor így beszél, mert mi szeretettel mondtuk, hogy hát persze, lakjanak nálunk... hol másutt?... Az egyik szobában most ők vannak... a lányom, a vőm meg a pici... a kisszoba a fiamé, de ő ritkán jár haza... inkább a barátnőjénél alszik... megmondom őszintén, hogy a Tibor fiam gyakorlatilag nem lakik otthon... lehetne az gyerekszoba... nyugodtan lehetne... ha nagyon akarnák, megoldanák... de mi erőszakoljuk? Azt várják, hogy elszállítsunk mindent, és megparancsoljuk: legyen a gyereké az a szoba?! Nem is tudom, hogy gondolkodnak... engem igazán nem zavar a gyerek... az uramat se... magának megmondanám, miért ne mondanám, ha terhemre volnának... még ha éjjel felsír, akkor se... olyan édes az a csöppség... dehogy zavar! És a fiatalok se... inkább még örülök is, hogy így együtt vagyunk... könnyebben segítek a lányomnak... szépen megoszthatjuk a munkát, a költségeket... mert rendben van, hogy szeretnének a magukéban lakni, hogy ne nézzünk a tányérjukba meg ne halljuk minden moccanásukat, de azért annak is van előnye, hogy együtt lakunk... én így magyarázom...

nézzük a jó oldalát a dolgoknak... az nem tagadható, hogy van jó benne, igaz?... Az uram szótlanabb természetű, amikor meg mond valamit... de csak énnekem mondja ezeket... hogy nem várta az Ildi-től... meg még az Ákostól se... ő a vejünk... és az Ákos szokott hőbörögni, hogy csinálni kellene valamit... de mit vár mitőlünk?... azt kérdezi az uram... de mondom, csak nekem beszél így... azt kérdezi, hogy mégis: mit várnak tőlünk... mi az, amit mi nem adtunk meg nekik... amennyi tellett... mindenünket odaadtuk... kölcsönöket pedig nem vehetünk föl... nem lehet, hogy eladósodjunk... nem szeretjük mi az ilyet... az uramat különben is le fogják százalékolni... vagy korkedvezménnyel nyugdíjazzák... szóval mi semmiképp se vállalhatjuk egy másik lakás rezsijét... a törlesztést... Azt is megmondtam, hogy a kisszobát most használhatják a gyereknek... ne zsúfolódjanak, rendben van... de később akárhogyan alakulhat a fiam dolga... ha a Tibi szakít mondjuk... a barátnője... magunk közt mondom... hat évvel idősebb, gyereke is van annak a nőnek... ki tudja... nem élik le együtt az életüket, meglehet... és azt nem engedhetjük, hogy a Tibinek akkor ne legyen hová mennie. A Tibi nekünk éppen olyan gyerekünk, mint az Ildi... nincs igazam?!... és ha két kicsi lakás kijön ebből az egyből, nekünk olyan kell, ahol a Tibinek is megvan a maga helye... ha csak egy nagyobb konyha... vagy hálókamra... vagy akármi... de azt mondhassam a fiamnak, hogy te nálunk mindig otthon vagy... ezt éreznie kell... ha nekem van hol lehajtani a fejem, neked is van... hát nincs igazam?!; a Füredi úti ház kapuját kitámasztották. A zajokból úgy tűnt, vala-

honnan – vagy valamelyik lakásba – épp költöznek. Késő délután volt, a liftben idegesen pislákolt a lámpa, a belső, vajszínű műanyag-borítás, a fülke teteje is ocsmányul összekent fekete meg piros festékkel. A mókásan föltapasztott rágógumicsomó még nyáltól nedves. A nyolcadik emeleten nem lehetett kinyitni az ajtót. Valaki kiabált, hogy menjen még egy emeletet, aztán jöjjön vissza. János megnyomta a kilences számú gombot, a lift zörömbölt, rázkódott; ne izguljon!; nem izgult, de a kilencediken magára hagyta a szörny-dobozt. Ment lefelé, a lépcsőfordulóban, a liftakna falának támaszkodva állt a bekiabáló férfi. Cigarettázott. Mélyen leszívta a füstöt, s mintha ki se fújná; a nyolcadikra készülsz?... a Bajnok-lakásba?... odatartozom... az ingatlanból?... várj egy csöppet... mehetünk aztán együtt; és kezet nyújtott; itt kell bagózzak... bent nem lehet... jó, a gyerek mellett nem is füstölnék... ezt magamtól is kitalálom... kár volt figyelmeztetni... ennyi eszem még nekem is van... de az egész nem a gyerek miatt van... hogy ideszorulok... mert a gyerek még kéjes gondolat se volt, amikor ki kellett jöjjünk... az Ildi is bagós, és őt sem engedték rágyújtani a lakásban... sőt, a sógorom is... ő még erősebb dohányos, de ő szépen lelécelt otthonról... azt mondja, nem pályás baba, hogy megmondják neki, mit hogyan kell... mondjuk kimehetnék az erkélyre... már ha az a köpésnyi hely erkélynek nevezhető... láttad, olyan kis franc kiálló... az Ildi mostanában is ki-kisurran... azt mondja, csak pár slukk... de annyira szüksége van, s annyi nem árthat a gyereknek... én inkább a lépcsőházat választom, és tök nem érdekel, hogy itt

jönnek-mennek a lakók... mit bánom... de arról a szar kis erkélyről egyszer leugrok ... azt érzem, hogy zsupsz... csak felemelem a lábam, átlépek a korláton... piszok egyszerű az egész... hát inkább nem megyek oda... még szellőztetni se szeretek... minek jusson eszembe ilyen, hát nem?!; Bajnokék veje vékony, sápadt fiatalember volt. A szája is vértelen, az álla borostás, a nikotin befogta az ujját és a fogát, a leheletében meg keveredett a mélyről, nyilván a gyomorból felszálló, savanyú-keserű szaggal; azt mondom a feleségemnek: próbáljunk meg valahogy külön költözni ... azért mondom ezeket, hogy így tartsam benne a lelket. Hadd tervezzen, álmodozzon... de én nem hiszem, hogy ha sikerül nekünk, akkor egy csapásra jóra fordul minden... az Ildi néha úgy tesz, mintha azt se tudná, hogy mennyi a kettő meg kettő... tegyük fel, mondom neki, hogy a szüleid rászánják magukat, és elcserélik kettőbe ezt a lakást... tegyük fel!... na és akkor mi lesz? Kölcsönt mi nemigen kaphatunk. Az Ildi minimálbérrel volt bejelentve, most, hogy otthon lesz a gyerekkel, piszok kevés pénzt kap. Különben is inkább a borravalót hozta haza... amíg dolgozott...ő manikűrös... vagyis műkörmöt, fülbelövést... aztán már tetoválást is csináltak... ügyesen elrendezte a főnöknője a fodrászatban... a két műszakban négy-négy fodrásznő... hátul egy fejmosó, és kétoldalt még kis szobácskák... az egyikben az Ildi dolgozott, meg persze a váltótársa... szemben a kozmetika... de mindenki csak minimálbérrel, máskülönben nem is maradhatott volna senki, ezt megmondta a főnöknő, többet ő nem tud kigazdálkodni... engem most is órabérben fizetnek... három

műszakos vagyok mint biztonsági őr. Mindig tizenhatórázunk... rendes, hivatalos kölcsönt így nemigen kapunk, de ha kapnánk, akkor sincs miből törleszteni. Az Ildi szüleinek meg mégannyira sincs... az én családom se segíthet... inkább tőlem várnának, ugye... szóval énszerintem ezt a világot nem nekünk találták ki. Nem a magunkfajta embereknek... nem igazságos az egész... mintha pattal kezdődne... már az elején patt... akkor meg mire játszunk, ugye?... és mióta megszületett a gyerek... vagy még előbb is, sokat gondolkodom ezeken a dolgokon... én egészen megváltoztam, folyton gondolkodom, hogy majd mi is gürcölünk, kuporgatunk, mint az Ildi szülei, és éppen úgy nem jutunk egyről kettőre, ahogyan ők... és ezt lássa a gyerekem is?... csinálja ő is így?... ilyeneken füstölgök, és amikor ezt elgondolom, hányhatnékom támad, és inkább kijövök bagózni... na, jól van, gyere!... annyira várnak az öregek, és kihúzom a gyufát, ha észreveszik, hogy itt trafikálunk; nem volt mit nézni a lakásban, de látni kellett a görcsös – és kívülről szánalmas – igyekezetet, hogy valamelyest szeparálódjanak. A kredenc egyik felében Bajnokék edényeit tárolták, a másik felében a fiatalokét; persze kölcsönadunk egymásnak ezt-azt, és gyúródeszka vagy húsdaráló nem kell kettő; mosógép se volt kettő, de televízió és videó igen; azt nem értjük mi az urammal, hogy ha valaki spórolni akar... lakáshoz jutni... önállóan élni, akkor miért nem jó neki, ha nálunk, a mi szobánkban nézi a televíziót... mi sohasem mondtuk az urammal, hogy zavarnak... hogy mi most lefeküdnénk... vagy másik csatornára kapcsolnánk... egyszer se

volt olyan... még azelőtt, hogy ők vettek külön televíziót... sohasem... esküszöm magának... de nem is azért költik feleslegesen a pénzt, mert akkor nem lógnak nálunk... az Ildi szokta így mondani: borzasztó, hogy nálatok lógunk... ez nem igaz. A mai fiataloknak muszáj vásárolni... muszáj, hogy legyen mind a kettőjüknek mobil... házimozit is szeretnének... ha megkérdezi őket, mit szeretnének, azt mondják, legelőbb házimozit... mi az urammal nem kérdezünk tőlük semmit. Karácsonyra is majd olyasmit kapnak... látom én azért, hogy mire van inkább szükségük; a lakótelepi lakást – csodák csodája! – három hét után megvették tizenhárom millióért, Bajnokéknak sikerült a Nefelejcs utcában találni egy kétszobásat hét és fél millióért. Nem rettentek vissza a környék és a ház mocskosságától, hogy a magas második emeletre gyalog kell fölmászni, s attól se, hogy a lakás beköltözhető ugyan, de alapos felújításra szorul. A közvetítői jutalék levonása után a fiataloknak annyi maradt, hogy egy még lepusztultabb helyen – van olyan? – garzont vegyenek. Vagy egy beépíthető padlásteret. Vagy belemásszanak valami kétes kalandba. Hogy játsszanak vakon, vakmerőn. Ákos eljött az irodába. Vértelen szája remegett, mintha sírással birkózna; két héten belül valamit csinálnunk kell... át kell adni a lakást... az Ildi csak bőg, most sajnálja, hogy minek kellett ez az egész, miért nem volt jó úgy, ahogy voltunk. Most engem okol... tegnap már azt vágta hozzám, hogy ha nem csinálok valamit, ő a gyerekkel a szüleihez megy... hogy a pénz az övéké, és örüljek, hogy a kedvemért a szülei lemondtak a szép lakásukról... szóval

itt tartunk; János másodszor is elment a Füredi útra, és igyekezett meggyőzni a fiatalasszonyt, hogy költözzenek a Petneházy utcai garzonba; csak a saját esetemre hivatkozhatok... mi szinte a semmiből kezdtük... később meg jó érzés az embernek, hogy mégiscsak megteremtett valamit... meg hogy együtt csinálták... mit veszíthetnek?... egy-két évig, vagy csak pár hónapig maradnak a Petneházy utcában... addig is a sajátjukban vannak, és akkor lépnek tovább, ha nem ilyen szorongatott a helyzet; Ákos komoran nézett maga elé. Lekísérte Jánost a kapuig, a liftből kilépve azonnal rágyújtott; legszívesebben kilépnék az erkélyről... vagy nem is tudom... fölgyújtanám a házat... mit csináljak? Ha több órát vállalok... mert tudnék én többet is dolgozni... de akkor az a baj, hogy sohasem vagyok otthon... ha otthon vagyok, akkor meg azt halljam, hogy engem el kell tartani... semmi se telik tőlem... patt. Azt mondom erre, hogy patt... én nem bánom, mi lesz. Amit az Ildi akar. Az lesz, amit az Ildi akar. Én kész vagyok. Ez egy sima patt.

96
Tanúvallomáshoz kevés

Járvás Márton, az Oktatási Minisztérium Kabinetirodájának stratégiai elemzője – névjegyén ez a titulus szerepelt – huszonévesnek látszott, de túlságosan is hamar kerített alkalmat, hogy közölje: nem annyira fiatal már ő sem. Ezt éppoly kínos kényszerességgel mondta, mint a lelkét – és bizonyára az egész létét – megnyomorító egyéb ténye-

ket: igen, az ismert újságíró, szerkesztő és médiaszereplő fia, s bár újabban fontos köztisztviselői pozíciót tölt be, nemigen szeret a nyilvánosság előtt mutatkozni. Olyannyira nem, hogy megkönnyebbült, amikor mégsem szóvivőnek nevezték ki. Elvégezte a Kodolányi Főiskola média szakát, aztán másoddiplomát szerzett az ELTE kommunikációs szakán, a képzettsége tehát abszolút alkalmassá tenné, hogy a minisztérium szóvivője legyen – így mondta Jánosnak: „abszolút alkalmas", és közben levette fekete keretes szemüvegét, idegesen törölgette, aztán bordó nyakkendőjét igazgatta. Sokat beszélt, sokat mozgott, de a hangja és a gesztusai, a kellékei és vonásai annyira jellegtelenek voltak, hogy János attól tartott, a negyven percnél is tovább tartó beszélgetés után néhány órával sem ismerné fel a fiút. Telefonon jelentkezett, bemutatkozott; a kezemben tartom a névjegyét... vagyis az irodájuk... szórólapját... jól mondom?... a hirdetésükkel ... hogy Koleszár és társa ingatlanközvetítés... egy kollégám adta, és ajánlotta önöket... vagyis önt... személy szerint önt. Azt mondja, hiába van ezerszám ilyen közvetítő a városban, nem szabad találomra választani... utazásra sem fizet be az ember akárhol... a vállalkozások nagyobb része nem megbízható... a személyi garanciák elengedhetetlenek... azért mondom, hogy a kezemben tartom a lapjukat, amit megkaptam... nem a kollégámnak közvetítettek... nem érdemes, hogy megnevezzem... talán a testvérének... vagy a sógorának... most ezt meg nem tudom mondani, csak kétségtelen: nem közvetlenül az ő ügyét intézték... vagyis amit ön bonyolított... és mint tapasztalja, igen elé-

gedettek... és a kollégám arra is biztatott, hogy kérjem meg... ön megérti, hogy az ügyemet itt a munkahelyemen... vagyis az Oktatási Minisztériumban beszélhessük meg... mindenképpen személyesen kellene tárgyalnunk, de az önök nyitva tartása... vagyis amikor ön az irodában van, akkor én is helyhez kötött vagyok... ezért szeretném megkérni erre az abszurdumra... mert kétségtelenül abszurdum... előre meg is köszönném, ha lehetséges volna, hogy befárad hozzám... a minisztérium kabinetirodájára... a nevét természetesen leadnám... sőt, ha eljön, lemegyek önért a portára... ha így megfelelő valamikor; majdnem sírós gyerekhang. A minisztérium páternoszterébe egyszerre léptek be, Járvás egy fejjel alacsonyabb volt, keskeny arcú, szemüveges, az álla lányosan sima, az orra hegyes. Fekete öltönyt viselt, fehér inget, bordó nyakkendőjét aranyszínű, ferde csíkok díszítették. Vastagtalpú, fekete cipője kifogástalanul csillogott. Mikor kezet nyújtott, az öltöny ujja felhúzódott, s vékonyka csuklóján látszott az aranyóra – János később mégsem tudta felidézni az arcát. Amit tudott, amire emlékezett, kevésnek bizonyult volna egy tanúvallomáshoz. A rendőrségi rajzolót talán kiigazíthatja: nem, ennél sokkal keskenyebb és hosszúkásabb arc. Nem, a homloka azért alacsonyabb... a haja világosbarna... vagy sötétszőkének mondják?... mindenesetre vékony szálú... talán oldalra fésült... de nem biztos... lehet, hogy... nem, nem lehet! A haját oldalra fésülte. Valószínűleg fekete aktatáskával járt a munkahelyére – a táskát könnyebben lehetett társítani hozzá, mint bármilyen jellegzetes vonást.

Járvásnak kétszobás lakása volt az ötödik kerületi Molnár utcában – hogy valójában hol lakott, hol tartotta a kisméretű, sámfázott cipőit és hol függtek párnázott vállfán az öltönyei, az János előtt titok maradt. Nem abban a Molnár utcai lakásban, amit mielőbb el akart adni; az érettségim idején vették a szüleim... de nem azért, hogy költözzek el, csak hogy egyszer majd legyen... amikor szükségem lesz rá... rögtön kiadtuk... vagyis a szüleim... pontosabban... csak az apám, mert a lakást ő vette, egyedül... akkor nem lakott már az anyámmal... vagyis velünk, és azért vett nekem lakást, hogy senki se mondhassa: elhanyagol... de később se... végül sohasem költöztem oda... nem is foglalkoztam azzal a lakással... most viszont rendkívül kedvező feltételekkel kaphatok kölcsönt... ez a munkahely garancia, ugye?... persze nem adhatnak egy második lakásra... az egész formaság... nekem eszembe se jut, hogy visszaéljek a pozíciómmal, vagy hogy támadási felületet kínáljak... vigyáznom kell... itt, a kabinetirodán dolgozóknak különösen vigyázni kell most, mert az ellenzék a legképtelenebb rágalmakkal tömi a sajtót, és az Oktatási Minisztérium az első számú célpont... vagyis az itt dolgozók... ez most nagyon is nyilvánvaló, hogy nem lehet... szóval az tényleg nem megengedhető, hogy egy formalitás miatt kikezdjenek. Kénytelenek vagyunk ezzel foglalkozni. Odafigyelni... mert például a Blikkben... korábban meg a Metróban... cikkeztek a parlamenti képviselők és a minisztériumi köztisztviselők juttatásairól... ruhapénzről... kocsihasználatról... és hiába nevetséges az egész, mert az: nevetséges... Hát nem? Mintha ezek tényezők

lennének az államháztartásban... és egyáltalán... mintha közügy volna, hogy milyen ruhát viselünk... de nekünk muszáj odafigyelni. Tudomásul kell vegyük, hogy kínosan korrekt elszámolással tartozunk... Aztán meg apám miatt engem kétszeresen támadhatnak... illetve ellenőrizhetnek. Ezért kértem, hogy jöjjön ide... mert munkaidőben nem intézhetek magánügyeket, és akárhogy vesszük, ezt a lakásdolgot magánügynek minősítenék... én nem akarok vitatkozni erről... nekem... vagyis nekünk itt, a kabinetirodán nincs mit rejtegetnünk... magyarázkodni, mentegetni se kell semmit, de úgy tartom, hogy a legszerencsésebb, ha ezekből nem lesz sajtótéma... a Molnár utcai lakást is minden feltűnés nélkül... a lehető legegyszerűbben eladom; beszéd közben hevesen gesztikulált, a hangja élőben még gyerekesebb és fátyolosabb volt, s mindvégig mintha duzzogna; nem akarok senkinek roszszat... nem ismerem a mostani bérlőket... úgy gondolom, az apám se ismeri őket... de nem akarom, hogy az apámat képviselő iroda... vagyis hogy az ő ügyvédje bonyolítsa... most erre nem térnék ki... menjen el ebbe a Molnár utcai lakásba... tárgyaljon a bérlőkkel... azt hiszem, egy házaspár... talán ők meg is veszik... azt kérem, hogy képviseljen engem... nem kell megemlítenie, hogy hol dolgozom... vagy miért akarom eladni... ez lényegtelen... a kérdés az, hogy érdekli-e a bent lakókat... ha nem, akkor másnak adjuk el; a minisztériumi szobácskában ketten dolgozhattak, de míg János ott ült, nem került elő Járvás társa. A zsúfolt helyiségben két, nagyméretű íróasztal volt, számítógéppel, üvegezett szekrény iratrendezőkkel, a fali polco-

kon bekötött közlönyök, a munkaasztalok előtt támlás, karfás, forgatható és előre-hátra dönthető székek. A székmagasságból arra következtetett János, hogy a másik munkatárs is alacsony. Ez lehet a kicsik szobája. A hosszúkás dohányzóasztallal és a két fotellel – amiben ültek – telített volt a szoba. Gyakran csengett a telefon, Járvás minden alkalommal felállt, ránézett a készülékre, általában hagyta, hogy szóljon – kétszer azonban felvette; igen, elintéztem... az rendben van... ami a postázóban történik, azért nem felelhetek... bocs, de innentől nem én vagyok a hunyó...; másodszor is ugyanazzal a titkárnővel beszélhetett; kis ideig ne kapcsolj ide!... jelzem, ha befejeztük a tárgyalást; a mobiltelefonjáról olvasta le és diktálta a Molnár utcai lakás telefonszámát; Novák Endrének hívják a bérlőt... talán érdemes feljegyezni az ő mobilját is... úgy tudom, sokat utazik... de a felesége könnyebben megtalálható... pillanat!... nem Novákné... az biztos... nem használ asszonynevet... igen... Ajkai Csilla... és tulajdonképpen az Oktatási Minisztérium munkatársa... de nem ebben az épületben... a Szervita téren dolgozik... Mindenesetre először nekik kellene felajánlani a lakást, mert én nem akarok senkinek rosszat... senkit sem akarok kínos helyzetbe hozni... ők annak idején... nem tudom pontosan, mikor, de nem olyan nagyon régen vették ki... azt hiszem, eladták a lakásukat, amikor Novák attasé lett... évekig külföldön éltek... és lehetséges, hogy újra olyan megbízást kap... valamiért jobbnak vélték a bérlést... nekem ehhez semmi közöm... majd megtudjuk, mit szeretnének... mindenesetre én senkinek sem akarok rosszat... ha úgy bérelték...

mondjuk hosszabb távra... én nem szeretném kínos helyzetbe hozni őket... meg kell találjuk a mindenkinek kedvező formációt... vagyis ha megvásárolják... tegyük fel, szívesen megvásárolják most... én persze beleszámítom, hogy ott laknak... végül is tényleg bent laknak a lakásban... érti?... nekem fontos, hogy ne járjon senki rosszul; elkísérte Jánost a páternoszterig, de nem lépett be a fülkébe. Szerencsére nem kellett feszengeni, hogy állnak újra váll váll mellett, bár éppen a válluk szintje között átfordulhatna a végtelenített lift – a földszintre érve már nem tudta felidézni Járvás arcát. Persze, ha utána jönne, ha a következő fülkéből kiugrana, és a nyakába lihegne, hogy „elnézést... még azt nem mondtam... vagyis...", ha megfordulna, semmi kétség: megismerné. Csakhogy Járvás Mártonnak aligha van elfeledett mondandója, s ha mégis, akkor sem loholna. Felhívná telefonon, SMS-t küldene – bátran erőlködhet, hogy élesítse a saját emlékképét. Hiszen rengeteg részletet látott, de hályogon át, homályosan jelenik meg a figura. Tiszta darabok: ferde csíkokkal a nyakkendő, vékony csukláján az aranyóra – a felcsúszott öltönyujj komikuma. Fekete keretes szemüveg, seszínű, bőrhöz tapadó haj – de efféle annyi van. Felcserélhető. Az élesítéssel próbálkozva más-más fejet illesztett a ruha fölé. Csanda Zsolt széles, nagy arcát látta, a mondatvégi, kényszeres sipításoktól vörösödött éppen – és a kép megfoghatatlanul, megállíthatatlanul torzult tovább. Ilyen lehetett, mikor felakasztotta magát. Kitépte. Talán női fej kellene a montázsba? A Szalay utcából balra fordult a Honvéd utcára, aztán jobbra az Alkotmány utcába – keverhetné-

kavarhatná Budapest útjait, a házakat is. A világegyetem volt és lehetséges darabkáit. Szánalmas, és nem is mulattató. A Kossuth téri metróállomás felé tartva már-már megkísértette, hogy nyomban hívja Novák Endrét. Zárja rövidre. Még rövidebbre az ügyet. De jó ösztönnel bement inkább az irodába, a telefonkönyvből kikereste a Szervita téri kirendeltség számát – az intézmény nem szerepelt a minisztériumi listában, az „o" betűnél találta: Oktatási Minisztérium Szolgáltató Intézmény. A cím – talán mert mégiscsak kacérkodott, sőt belement ebbe a rémisztő puzzle-ba, vagy mert ez ilyen nap volt – elédobta a Járvásnál vagy húsz évvel idősebb és harminc-negyven kilóval nehezebb egykori ügyfelet. A viharos sodrást-sodortatást érzékelte János, még a partra vetődést is, aztán mégse Puskás László arca-alakja rémlett föl – jó egy éve, hogy vevőt kerített neki, hiába, mert a férfi más úton-módon túladott addigra a lakásán, és sértetten csak annyit mondott: régen tárgytalan –, nem az ugyancsak sötétöltönyös, nyakkendős, a megbízását is fölényesen előadó figurát látta maga előtt, hanem a névjegyét: „Eur. Ing. Counsellor" – és az Oktatási Minisztérium emblémáját, alul pedig a címet: Szervita tér 8. Ajkai Csillát kérte. A központ kapcsolt – egy titkárnőhöz, aki géphangon kérdezte, milyen ügyben keresi az osztályvezető asszonyt. János visszakérdezett: hívja-e inkább a mobilján, merthogy magánügyben keresi. És a blöffölés vádját hárítandó, be is olvasta a Járvás diktálta számot; itt van a megadott mobilszám, csak gondoltam...; a titkárnő minden további nélkül összekötötte Ajkai Csillával.

97
A vételár

Tessék! Parancsoljon!; a selyemburok csúnyán felhasadt. Nem tudta elrejteni, hogy megjátszás nélkül éles, szinte vijjogós a hangja. Érezhetően igyekezett kellemessé bugyolálni, de készségeskedésén tüskéket növesztett a türelmetlenség, átbökte a finom anyagot, s nyomban hallható lett, milyen kevés kell már, hogy hisztérikusan cafatokká tépje. Ajkai Csillát nem lepte meg János jelentkezése – de nem értette, hogyan hívhatja a munkahelyi számán; megkérdezhetem, hogyan akadt a nyomomra?... vagy ismer engem?... Koleszár úr mondta, hogy...?; Koleszár?; döbbent visszakérdezésével veszélyes kuszaságba lökte magát is, a nőt is, de az asszony jóval rutinosabb volt; beszéljünk a konkrétumokról!... a félreértések is tisztázódnak közben... a férjemmel bérlünk egy Molnár utcai lakást... a Járvás-féle lakást... arról van szó, ugye?... Nézze, Járvás az anyámnak réges-régen jó barátja... sőt, elárulhatom, hogy valamikor a nagy szerelme volt... persze a házassága meg az én születésem előtt... mondjam meg, hogy milyen régi az a románc?... jaj, ne kívánja!... Szörnyű régi!... Járvás pedig... különben nincs ebben titok... ő maga is tudja, hogy mit gondolok, és gyanítom, hogy tetszik is neki a saját szerepe... szóval olyan, amilyennek a televízióban is látja: bűbájos link... de tényleg bűbájos!... egy esztendeje például felmondott... vagyis a jogi képviselőjével felmondatott a bérlőinek, és felajánlotta nekünk a lakást... most pedig... ha eladó... mert mi is úgy tudjuk, hogy eladó, akkor

elővásárlást biztosít; Ajkai Csilla vélhetően ugyanarról a lakásról beszélt, aminek közvetítésével Járvás Márton egy órával korábban megbízta Jánost. De miért kellett nekik közvetítő? Miért hívta az ifjabb Járvás a minisztériumba, miért léptek együtt a páternoszterbe és ültek a hosszúkás dohányzóasztal két oldalán, miért mondta a fiú, hogy nem szükséges megemlíteni a bérlőknek, hogy ő hol dolgozik? Miért keresgélt az emlékezetében és a mobiltelefonja listáján, hogy hívják a bérlő feleségét? Mintha nem Ajkai Csilla pártfogásával került volna a kabinetirodába! Vagy Ajkai Csilla az idősebb és nevesebb Járvás pártfogásával! Vagy mindenki mindenkit keresztbe-kasul pártfogol, jó kis álláshoz juttat, és addig játszanak csen-csengyűrűt, míg teljesül az ifjú stratégiai elemző vágya, hogy mindenki jól járjon. Így lehet, de mi lesz azokkal, akik – mint János – normális testi és szellemi adottságaik ellenére fogyatékosok? Nyilván fogyatékos, ha ő sehogy se tud jól járni.

Novákék tehát Helsinkiből, a több éves kiküldetésből hazatérve a régi ismeretség miatt költöztek a Molnár utcába. És most? Milyen szélhámosságot akarnak elkaparni? – mert hogy szélhámosság, ahhoz szemernyi kétség se fér, méghozzá Járvás Márton roppant kedvezményes hitelfelvételi lehetőségénél nagyobb szélhámosság. Abban a pillanatban, amikor Ajkai Csilla kiejtette Koleszár nevét, az egész történetre – öntudatlanul és persze akarata ellenére – rányomta a szélhámosság pecsétjét. Bánhatta, hogy így elszólta magát. Úgy látszik, a szereplők közül senkinek nincs konspirációs

gyakorlata. Összevissza beszélnek, eláztatják, meghazudtolják egymást – de miért?

Úgy nyomakodtak föl, öklendeztették Jánost ezek a „miért”-ek, mint a nyelőcsőbe visszatoluló, még megemésztetlen, de már epeváladékkal kevert ételdarabok. Pedig a legfontosabb, sőt, talán az egyetlen igazi kérdés – és nem ezek az ostoba, szálazó „miért”-ek! nem, nem ezek! –, hogy kell-e és akarja-e megérteni, mit művelnek a Járvások és Novákok és Ajkaiak, s játszadozásuk közben mihez használnák fel a magafajta szerencsétlenkedőt; most hallom először, hogy a lakásnak voltaképp Marci a tulajdonosa... nekem ez annyira mulatságos... meg kell értse! Amikor utoljára láttam, lehetett vagy kétéves, éppen a bilin ült és az apja kéziratát tépdeste... erre emlékszem... én sem voltam több tízesztendősnél, de nagyon élesen megmaradt a kép: Marci a bilin... meg ahogy Járvás őrjöngött... akkor, ugye, nem volt még számítógép, nem lehetett semmit elmenteni... ő meg írógépbe verte a cikkeit... se piszkozat, se vázlat... így visszagondolva, megértem a dührohamát... nem is volt már olyan fiatal apa... nem hiszem, hogy nagyon kívánta a gyereket... szóval az úgynevezett családi életet nem Járvásra méretezték... És Marci emlékezett rám?... ő mondta, hogy itt dolgozom?... De Marci sohasem lakott a Molnár utcában... ugye, nem lakott ott?... remélem, mi nem rövidítettük meg őt?... egyébként a férjem talán tudta is, hogy Marci a tulajdonos... az ügyvédtől... Járvás ügyvédje intézte... mondtam... az ügyvédtől tudnia kellett a férjemnek... most, hogy belegondolok, lehetetlen is, hogy nem szerepelt a szerződésben... ez lehetet-

len, igaz?... de hogy én nem hallottam, az biztos. Úgy élt bennem az egész, hogy Járvás anyám miatt viselkedik velünk elegánsan... így van! Hihetetlenül elegáns és nagyvonalú volt, pedig mi nem kértük tőle... sejtelmünk se volt, hogy a Molnár utcában... de tudja, engem akkoriban annyira lekötött a munkám... új munkahely, egészen új terület... örültem, hogy nem kell foglalkoznom azzal, hol lakunk, hogyan lakunk... érti?... a férjem intézte a dolgokat... ő tulajdonképpen nem sokat változtatott... maradt külügyi vonalon... szóval ezért tudott most meglepni... De vissza a konkrétumokhoz! Marci önt bízta meg az eladással?... ezek szerint a Járvás-féle ügyvéd... fogalmam sincs, hogy hívták azt az embert... nem is találkoztam vele... a férjemnek szimpatikus volt, de a férjemnek mindenki szimpatikus... az ügyvéd tehát menesztve, és most ön bonyolítja az eladást?... Nem lesz sok gondja velünk. Megvesszük a lakást. Úgy döntöttünk a férjemmel, hogy ha Járvásék eladják, mi megvesszük... mert most más a helyzet. Ha a férjem ismét külszolgálatra megy, én nem tarthatok vele... mit csináljak?... pendlizni fogok... nem tehetek mást, és szükségem van a lakásra... ha Járvásék eladják, végre megint lesz saját otthonunk... de szeretném, ha a férjemmel beszélne... a jövő héten itthon lesz... vagy szerencsésebb volna addig lebonyolítani?... maga mit tanácsol? Marci szeretné mielőbb?... nézze, én semmiképp se lehetek hálátlan. Járvás nagyvonalúságát nem viszonozhatom azzal, hogy húzom az időt... érti?... a pénz is rendelkezésemre áll... Azám! Pénzről nem is beszéltünk még! Marci megmondta, mennyire taksálja?... természe-

tesen mi is tájékozódtunk... a Molnár utcában... és a háznak a Belgrád rakpart felől is van bejárata... a szobák pedig a Dunára néznek... kétségtelenül frekventált hely... igaz, hogy az elmúlt év folyamán sokat költöttünk a lakásra... gondolom, ezt beszámítják... summa summarum a férjemmel mi harminckét millióra gondoltunk... körülbelül ennyire számítunk... ez reális, ugye?; János reálisnak mondta, de hozzátette, hogy amennyiben értékbecslést kérnek tőle, csak a lakás megtekintése után adhat végleges választ; Marci azt kérte, hogy nézze meg a lakást?!... én merőben feleslegesnek gondolom. Abszolút felesleges ezzel fáradnia... már így is rengeteg idejét elraboltuk, holott teljes az összhang... eladó és vevő abszolút közös nevezőn... én azt mondom, felesleges megnéznie. Ha Járvásék többre gondoltak... de nem hiszem... mégis, tegyük fel, hogy többre gondoltak és el is tudják többért adni... nézze, megmondom nyíltan... velünk is lehet alkudni... hajlandóak vagyunk többet áldozni a lakásra, mert megkedveltük... maradnánk itt... de hát nincs is semmi valószínűsége, hogy Marcinak ennyi nem elég... úgy értem, ha tényleg ő diszponál... nem fog ellenkezni az apjával... szóval felesleges elcaplatnia... mondja nyugodtan, hogy mindenben megegyeztünk... rendben van így?... Mondtam, hogy velünk nem lesz sok gondja... a szerződést ön készíti?; János könnyű szívvel lemondott a Molnár utcai látogatásról, sőt arról is, hogy Ajkai Csillával találkozzon; az adásvételi szerződést ügyvéd csinálja... bármelyik ügyvéd... az irodánknak dolgozó ügyvédet szívesen ajánlom, de ha bárki másban megbíznak... ha a családnak van

ügyvédismerőse...; húsz percnél is többet beszélt Ajkai Csillával. Hátravolt még, hogy felhívja Járvás Mártont, és szenvtelenül jelentse: elvégezte a rábízott feladatot. Vagy ez is felesleges? Az egyezményes és titkos jeleket műholdon már úgyis leadták – sebaj. A fiút – legalább egy titkárnőt kikerül, és megmutatja, milyen sokszínű az intézkedési módszere – mobilon hívta; tehát Novákék megveszik?!... remek!... örülök neki... mégiscsak ez a legegyszerűbb, igaz?!... ha ott laknak, ez a legjobb megoldás... Mondta, hogy beszámítom az árba az ott lakást?... Ezek szerint Novák most sincs Magyarországon?... az asszonnyal beszélt?... a munkahelyén kereste?; mint egy gyenge képességű tolmács, félmondatonként megakasztotta Jánost. Idegesen mindent visszakérdezett; máris elrendezte?... remek!... nem vesztegette az időt... nagyszerű!... Tehát küldjek ügyvédet Novákékhoz?... Legalábbis az ügyvéd előkészítheti a szerződést... Novák majd később aláírja... A harminckétmillió korrekt... nekem megfelel... akkor most szeretném megköszönni a fáradozását... Nem haragszik, ha megkérdezem, hogy mennyivel tartozunk?; János géphangon darálta, hogy a közvetítés díját kizárólag az eladó fizeti, s hogy ez a vételár három százaléka. Belső pénzügyi okok miatt pedig kéri, hogy az összeget készpénzben kapja. Járvás hökkentnek mutatkozott, és heherészni próbált; vagyis... általában három százalék... ez korrekt... de ebben az esetben... vagyis konkrétan az én lakásom tekintetében... ha azt számolom, hogy tegnapelőtt még nem is hallott rólam... hogy délelőtt találkoztunk... volt szíves felkeresni... és mostanra végzett is...

ebben a sajátos esetben... én önre bízom, hogy milyen összeget tart elfogadhatónak... vagyis az egyedi elbírálása szerint; János úgy érezte, nincsen se düh, se gúny a hangjában – már-már hálás volt Járvásnak, hogy gyakorolhatta az érzelemmentes ingatlanközvetítést. Utóbb még ráfanyalodik, és sikerülni fog; a közvetítői jutalék a vételár három százaléka. Minden esetben ennyi; a vonal másik oldalán a habogás és heherészés pökhendi ingerültségre váltott; nem értjük akkor egymást... a vételár... beszéljünk konkrétan!... a vételár harminckétmillió. Ennek a három százaléka megközelítően egymillió forint!... vagyis... ha ragaszkodunk a pontossághoz... az kilencszázhatvanezer... eddig stimmel? Ön nem gondolhatja, hogy a mai munkájáért... én felajánlottam, tegyen javaslatot... amit korrektnek gondol; két vagy három másodpercet kivárt János. Önelégülten – vagy az elégedettségre szomjasan – tökéletesen arányosnak érzékelte ezt az időt. Járvás nem hihette, hogy gondolkodik – nem hihetett mást, mint hogy ő most is udvariasan türtőzteti magát: hagyja, hogy a megrendelő mondandója végére érjen; igen. A harminckétmillió három százaléka kilencszázhatvanezer forint, és voltam bátor megkérni, hogy ezt az összeget készpénzben szíveskedjen átadni. Bármelyik nap szívesen bejövök kora reggel, vagy itt maradok munkaidő után. Megmondhatja most, melyik nap megfelelő?; de Járvás – a felháborodottságtól torzult vonásait végre elképzelhette János – szörnyű vékony hangon azt vakkantotta, hogy majd jelentkezik, és fenyegetően ígérte: nem marad adós.

98
Halálangyal

Péntek délelőtt, ahogy az irodába ért János, Koleszár hívta – olyan kiskamasz korukból őrzött, lökdösődő-bokszolós hangon szólalt meg, mintha fényes együttműködésüket semmi, az égvilágon semmi sem zavarná – mintha tenyérnyi árnyék sem esett volna több évtizedes barátságukra. Koleszár mindig barátságnak mondta; figyelj, apóca!... összejött egy csomó dolog... pénzed is van nálam... nem kevés... isten tudja, miért nekem szállították Járvásék... de mindegy... fő, hogy tejeltek... szóval odaadnám... néhány ügyet rendeznénk... ideje volna... ne nyomja már a lelkem!... muszáj alkalmat kerítenünk!... ne húzzuk tovább!... és ezeket személyesen kellene... nagyon utálnád, ha a mai napot javasolnám?... Vagy elutaztok hétvégére?... mesélj, hogy alakul az életed?!... nekem estefelé... vagy késő délután is jó... addig totál behavazott vagyok, de estefelé odamennék hozzád; nem járt még nála Koleszár, és János se az újonnan épült pasaréti lakásában – ki tudja, volt-e lakásavató buli. Kellett lennie. Koleszár első házassága idején egyszer négyesben vacsoráztak a Duna-parti olasz vendéglőben. De annak legalább tíz-tizenkét esztendeje. Akkor ki-ki fizette a maga cechét. Nem volt kellemetlen este, csak unalmas – és néma, ám nyilván közös megegyezéssel folytatás nélkül maradt. A két házaspár valamilyen szószos spagetti fölött óvatosan és illedelmesen mustrálgatta egymást. Koleszár felesége légikísérő volt, és jóval többet keresett, mint a szülei különböző vállalko-

zásába be-besegítő András – aztán a kislányuk még meg se született, amikor Koleszár a leendő második feleségét teherbe ejtette. Mostanra büszke, hogy két, olykor három családról gondoskodik – és büszke arra is, hogy a gyerekeit vasárnaponként összegyűjti, és elviszi ebédre vagy uzsonnára az anyjához. Ínyenckedve mesél Vilma néni ételkölteményeiről, de elvárja, hogy hallgatója mielőbb megszakítsa a beszámolót és csipkelődve kérdezze: anyád kedvenc gyermeke azért mégiscsak te maradtál, igaz?

Tudja egyáltalán Koleszár, hogy ő hol lakik? Vagy félreértette? Az ürgének eszébe se jutott, hogy János lakására menjen? Itt fogja keresni az irodában? Mit jelent az „odamennék hozzád”?, és lehet-e hárítani az ilyen ajánlkozást?; jó nekem a mai nap... hat felé?... tudod, hogy a város másik végén lakom?; aztán keserves lassan telt az idő, nem jött ügyfél, nem szólalt meg a telefon. A cellacsöndben rakosgatott, szöszmötölt, bekapcsolta a szekrényke tetejére állított táskarádiót, de a nyakatekert irodalmi beszélgetést két perc után vadul elnyeste. Ült és nézte a karórája másodpercmutatójának mozgását – lemerül az elem, hogy így vánszorog? Bekapcsolta a számítógépet. Alul a jobb sarokban hajszálpontosan azt láthatta, amit az óráján. Még nem harangoztak, amikor bezárta az iroda üvegajtaját, aztán a vasrácsot. A jókora kulcscsomót a dzsekije zsebébe dugta. Úgy indult, mint akinek sürgős intéznivalója akadt. A kapu melletti, vörös lapocskákkal teletűzdelt kirakat üvegén mintha repedés futna – fehér nejlonszálat kent oda a szél. Hagyta.

A zuglói ház kapujában didergett a földszinten lakó fiatalasszony – vagy nem is asszony, mert nem a férje, hanem a barátja az a kesehajú, szakállas fiú, aki néhány hónapja – vagy egy esztendőnél is régebben? – odaköltözött. Ancsi kislány volt, mikor megismerték, és valahogy hirtelen lett felnőtt nő. Egy darabig idétlenkedtek a köszönéssel és a megszólítással, „csókolom”-mal hódoltak egymás előtt, és hozzá gúnyosan vigyorogtak, aztán Ancsi kedvező döntést hozott, s rohantában oda-odavetett Jánosnak is egy „sziá”-t. A fehérbundás nagy kutya most rángatta a pórázt, de nem az utca, a park felé szabadult volna, hanem be a házba. Felfelkapaszkodott az üvegezett kapura, körme kopogott, karcolt. Ancsi szorította a pórázt, szűk, fekete nadrágban volt, prémes gallérú kabátkában, reszketett a szája, és nem szólt a kutyára, csak tartotta a pórázon. Úgy tűnt, iszonyatos erővel kell tartania. Vagy az ideges, nyüszítő-feszengő kutya tartotta őt?; nem tudom, hol az anyám... nincs otthon, de... valamit csinált; a kutya Jánosra kapaszkodott, esdekelt, hogy beeresszék; gyere!... hozd be!... miért aggódsz?... honnan tudod?... megkeressük!; Ancsi anyját a hetvenes évek elején egy moszkvai, többszörös társbérletből hozta el magyar férje. Ide hozta az újonnan épült – és szabályosan kiutalt – kilenclakásos zuglói ház száz négyzetméteres, teraszos tündérlakába. A szomszéd utcában talált munkát is: képesítés nélküli orosztanár lett az általános iskolában. Levelező tagozaton aztán főiskolát végzett, s a rendszerváltozást követően is ott maradt az iskolában, évekig napközis tanár volt, majd iskolatitkár lett – akkoriban már nem számíthatott a férjére.

Úgy hírlett, a férfit annak idején a Műegyetem küldte Moszkvába két féléves továbbképzésre, de amikor tizenöt esztendővel később rohamszerűen le-leitta magát, találomra becsöngetett a szomszédokhoz vagy megállított valakit a lépcsőházban, és sápadtan, verejtékezve, nehezen forgó nyelvvel panaszolta, hogyan ment tönkre az élete, mindig elmesélte, hogy csakis azért vállalt bizalmi feladatokat, hogy Ánya eljöhessen Budapestre, de Ánya hálátlan, fukar, harácsoló. Soha nem szerette őt, csak kihasználta; szép?... nem is olyan szép... de azt hittem, a lelke gyönyörű... és hagytam, hogy bolonddá tegyen... az ő kedvéért... őmiatta akármit megtettem volna; nem tolakodott senki lakásába, nem is várta, hogy behívják, leültessék, vízzel vagy kávéval kínálják. Nekidőlt az ajtófélfának, a vállával, az oldalával kellett megtámaszkodnia, mert a kezével hadonászott. A homloka véres vagy sebhelyes volt, megesett, hogy az orrából is véres váladék szivárgott; hát így vagyunk... most elmondtam... így vagyunk; és visszabotorkált a lakásába. Ánya nem kért bocsánatot senkitől a férfi zaklatásai miatt, de szégyenlős-fájdalmas mosollyal jelezte, hogy tud ezekről a támadásokról, meg hogy ő tehetetlen, kiszolgáltatott. Egy idő után eltűnt a férj. Ánya – vagy a keményebb Ancsi? – kidobta, másik zárat csináltattak? Kirakták a motyóját az ajtó elé – keressen magának jogorvoslatot. Vagy a férfi lépett le? Meghalt? Régen el is temették? Elhamvasztották, és hamvait éjjel a Rákos-patakba szórták? János semmit sem hallott róla, és eszébe se jutott kérdezősködni. A férj eltűnése után Ánya meghízott és Ancsi megnyúlt, mégis jobban hasonlítottak egymásra,

mint korábban. A lány emelt szintű érettségit tett egy gazdasági középiskolában, s mindjárt elhelyezkedett az osztrák bank pesti kirendeltségén; küldött egy SMS-t... hogy most már nem kell gondolkodnom a lakáscseréről... hazarohantam... de itt semmit se találtam... azt hiszem, sokkal több gyógyszert tartott... azt hiszem, hiányzik egy csomó nyugtató... vagy altató... de nem tudhatom biztosan... szólni kell a rendőrségnek... nem akarok hisztizni... meg feleslegesen őt lebőgetni... de az SMS olyan volt, mint egy búcsúlevél... és csinált már ilyet... amikor bajba kerül... vagy... képes a legrosszabbra... ha bejelentem a rendőrségen, komolyan vesznek?... mit mondjak?... hogy öngyilkossággal fenyegetett? Ez nem igaz... csak én tudom, mi volt... tegnap beszélgettünk, és sajnos, mondtam neki... kérdeztem, hogy mit szólna, ha két kisebbre cserélnénk a lakást... jóban voltunk... teljesen barátságosan beszéltünk, de most iszonyúan bánom... akármi lesz, bánom, hogy én kérdeztem... mert neki kellett volna... előbb-utóbb talán rá is szánja magát... rohadtul türelmetlen voltam... nagyon-nagyon sajnálom... úgy kellett volna, hogy ő ajánlja... Amint kimondtam, rögtön megbántam. Próbáltam másra terelni a szót... nem mintha válaszolt volna... de hallotta... nem lehetett nem hallani... mondhattam aztán akármit... folyton mellébeszélt... de sírósan, ahogy ilyenkor szokott... hogy mihez kezd, ha nyugdíjba küldik... a nyugdíjából nem tud fenntartani egy lakást... nem tud egyedül megélni... meg hogy neki rajtam kívül nincsen senkije. Elszakadt a családjától... a rokonai Moszkvában maradtak... mindenki, mert ő bolond fejjel elhagyta az övéit... az apám

kedvéért eljött az ismeretlenbe... meg is kapta érte a köszönetet... egyébként nem szokott így beszélni. Amikor bőgtem, abbahagyta... úgy éreztem, szétrobban a fejem... Megtennéd, hogy szólsz a rendőrségre?!... Mondd, hogy egy lakó vagy... szinte semmit se tudsz, csak gyanús... megteszed?!... azt mondd, hogy életveszély!; a kutya közben nyüszített az előszobában, és belülről kaparta a bejárati ajtót; szerencsétlen, érzi a bajt, mint én... rajtam is megérzi az idegességet; mikor János kilépett, a nagy testű kutya az ajtófélfához lökte, és elnyargalt mellette – föl az első, a második, a harmadik emeletre. Mind távolabbról, följebbről hallatszott a loholása. Éles, kitartott hangon vonyított. János meg kaptatott utána – a tetőkijáratig. A lapos tetőre nyíló, bezárt ajtó előtt, a fülkeszerű kis mélyedésben, a saját leterített kabátján feküdt Ánya. Hajléktalanformán összekucorodva. A lába így is a csupasz betonon. Mintha még lélegezne. János a saját lakásából hívta a mentőket, Ancsit fölküldte az anyja mellé, ő meg a kapuban várta a rohamkocsit. Szaladtak föl, libasorban. A fiatal doktornő elöl, mögötte két felcser táskákkal, palackkal – már nem próbálták lélegeztetni, oly kétségtelen volt, hogy a földön fekvő halott. Ahogy a hátára fordították, szája jobb sarkából vércsík indult el, Ancsi felsikoltott, hogy „lövés?”, az orvosnő guggoltában felnézett a lányra, és részvétlenül rendreutasította: „ez nem mozi”. A harmadik emelet és a tetőkijárat közötti lépcsőn tolongtak addigra a ház lakói. A rendőrök, keresztülfurakodva közöttük, erőtlenül igyekeztek mindenkit elküldeni. Néhányan hátrább is léptek, aztán vissza. A kis területen így tömörültek, rövid

időre ritkásabbnak tetszett a hely, és megint zsúfoltnak – mintha az embercsoport lélegezne. A langaléta, múmiaarcú történelem-tanárnő nem mozdult. A sötétbarnára pácolt korlátnak támaszkodott, és nem fölfelé nézett, nem igyekezett meglátni a halottat, a mentősöket, Ancsit – senkit és semmit a jelenetből –, földig érő, piros kimonójában kimagasodott a többiek közül. Halálangyal. A hangja metszően éles, a lépcsőház pedig furcsán, fémesen visszhangozta kinyilatkoztatását; így kellett lennie... nem is lehetett másképpen.

A halottszállítók megérkezéséig ott kellett maradni Ancsival. A lány még jobban didergett, mint amikor a kapuban leste az anyját. Forró teát diktáltak belé, kispárnát hoztak, hogy ne a hideg betonon üljön, de senki sem szólította volna el a letakart arcú Ánya mellől. A kutya is oda kuporodott. Mellső lábát előre nyújtotta, s két-három percenként, mintha szakaszosan markolná-gyötörné a fájdalom, vonított.

A halottszállítókkal szinte egyszerre jött meg Ancsi barátja – három hét után valamelyik német városból érkezett Ferihegyre –, s ahogy rémültenfélszegen magához ölelte a lányt, mégiscsak mozissá egyszerűsítették a történetet. János még a finálé-zenét is hallani vélte, de sok idő nem maradt hallgatózni, mert Koleszár pontosan hat órakor nyomta meg a kapucsengőt. János pedig – mint régen, a házba költözésük első hónapjaiban – nem szólt a telefonba, nem kérdezte, ki az, csak beengedte a jövevényt.

99
Mit vársz te?

Nem ámulsz?... nem dicsérsz?... azt hittem, tátva marad a szád... öregem, itt vagyok az utcán már mióta... a házatok előtt szépen leparkoltam, de látom, túlságosan korán érkeztem, hát melegítettem kicsit az ülést, aztán meg ácsorogtam... és hat óra nulla nulla volt, mikor berregtem neked... mondj már valamit!... Hogy hé, te marha, hogy megváltoztál... na, mi van?; János kedvetlenül legyintett, Koleszár pedig – mintegy mellékesen, oda sem figyelve – nyújtotta a kezében tartott borítékot; ez a Járvás-féle pénz?; András bólintott. Leültek az ebédlőasztal mellé. A boríték a sötétkék terítőre került. A vászonburájú lámpa fényköre befogta őket; iszol, eszel valamit?; de a bágyadt hárítás után többé nem kínálgatta János; hallgatlak!; Koleszár körbe se pillantott, mintha mindennapos vendég volna, leült; azt hittem, te fogod részletezni, mi nem tetszik... hónapok óta csak morgolódsz... valami nem klappol... jó, mondom, beszéljük meg... felajánlom, hogy eljövök... játsszunk nyíltan!... akkor most mi az, hogy hallgatlak?!... mivel kezdjük? A Pelczer-villával? Elmeséljem, hogyan vágtak át?... Vagy ez a kis tetű Járvás?... mindegyiküknek előadom a Mikulást... a végén pedig még te is basztatsz... ne akard, hogy a részletekkel gatyázzak!... beszéljünk az egész működésünkről!... az egészről egyben!... Tulajdonképpen mi nem tetszik?! Szabad vagy, nem?... akkor jösszmész, amikor akarsz?... beleszólok, hogyan bonyolítod a dolgokat?... És figyelj!... volt-e nekem valaha

kételyem, hogy te nem tökéletesen számolsz el?... Felmerült-e bennem, hogy kapsz olyan pénzt, aminek a felét elfelejted ideadni? Soha! Ne mondd, hogy volt ilyen! Én száz százalékig megbízom benned... pedig eltehetnél százezreket... ennyi idő alatt jó pár milliót is... de nekem nincsenek ilyen rohadt ötleteim... nem jártatom az agyam ilyen baromságokon... te viszont úgy beszélsz velem, mintha hótziher tudnád, hogy átverlek... tessék! Mondd!... mikor, miben vertelek át?... Csak azt még tisztázzuk, hogy nem veszekedni jöttem, hanem megnyugtatni. Ez egy. Kettő: az egész kóceráj gondja rajtam van... mióta megnyitottunk, egyfolytában fuldoklom... sok a három iroda... pang az üzlet... te pontosan tudod ezt, de oda se bagózol... nagyon helyesen egyébként... mert a megállapodásunk nem arról szólt, hogy basztassuk egymást... ki-ki végezze a maga dolgát!... és én el is végzem... fizetem a tébédet, a közös költségtől a telefonig mindent... olyan gondtalan vagy, mint egy alkalmazott, és olyan független, mint egy magánzó... akkor meg mi a hézag?!; a szép, sötétkék abroszra hanyagul letett fehér borítékból zizegés hallatszott. Vagy inkább meg-megakasztott zúgás, olyasféle, mint a számítógép vagy az izzó hangja – de erőtlenebb és töredezettebb. A Magyar Külkereskedelmi Bank hosszúkás borítékjában jószerével akármennyi pénz lehet. Nem látszott tömöttnek – üresnek sem. Beletehettek húszezreseket, de adhatták a pénzt kisebb címletekben. Ki adta? János esküdni mert volna, hogy nem Járvás Márton volt a szállító. Hanem? Apuka átutalta Koleszárnak? Vagy Ajkai Csilla egy adagot mindjárt Koleszárnak

passzolt?; így a legegyszerűbb, igaz, Andriskám?... a munkatársad... az a fiú, aki engem is felhívott... Marci kiállhatatlannak mondja; nem. Ajkai Csilla nem beszél róla. Egy kukkot sem. Nem is lehet ilyen fecsegős-bizalmas viszonyban Koleszárral, mert Koleszárral senki sem lehet bizalmas. Meg aztán feltehetően nem is történt igazi pénzmozgás. Lakáseladás sem. Ezt Ajkai Csilla éppúgy tudja, mint Járvás vagy Koleszár. Nincs már miről beszéljenek. Ami mégis megtörtént, arról pedig Jánosnak sejtelme is alig van. Képzelgés. Vékonyka vércsík. Neszezés egy borítékban. Koleszár könnyedén rá se pillantott. János szégyenkezett, hogy bámulja a lámpafényben csillámokat vető felírást és a lilás-kék szikla-képet a borítékon. Vagy inkább tasaknak mondható, amit a bankban a készpénzzel együtt kínálnak. Másutt elvehető. Koleszár igézően rebegtetett, hosszú szempillája is zizegett – kit érdekel! Hiú tökfej. Arról ugyan nem tehet, hogy a legszerencsétlenebb időben komédiázik; nem terhellek az iroda fenntartásának gondjaival, és megígérhetem neked, hogy a megállapodásunkat én nem fogom felrúgni... de szépen kérlek, szüntesd be a gyanakvásaidat... így nem tudunk együtt dolgozni!... Ha a felelősség az enyém... ha végül is engem lehet átverni... és át is vernek!... de ne hidd, hogy csak a rohadék Pelczer-félék meg Járvás-félék vernek át!... aki csak teheti... mit mondjak, aki csak teheti, átver... de akkor legalább te kíméljél meg az állandó gyanúsítgatásaidtól!... mióta az a szerencsétlen csávó rád akaszkodott... az a főnyeremény-es manusz... és nem gondolod, hogy én szerveztem a nyakadra?!... azt talán mégsem hiszed... de

az a lökött alak csinált veled valamit... ő mondta, igaz?... azóta... mintha kicseréltek volna... humor nuku... nagyvonalúság nuku... a gyanakvást meg hatványoztad, ami nem volna baj, ha nem rám gyanakodnál... igazságtalanul... egyébként a srác nem is tehetett volna okosabbat... muszáj volt kinyírnia magát...; a tasak fedő lapjára nyomtatott nagybetűs szlogen is hosszú, Koleszár szempillájánál sokkal hosszabb. Csaknem kitölti a lap szélességét. VELÜNK A CSÚCSRA ÉRHET! Ígéretes. De a sor közepére eső „Ú" betű olyan zajt csapott, akadozva úgy zúgott akkor, hogy nem lehetett másfelé nézni. A mocorgására figyelt János. Nem a borítékot nézte, és főként nem a borítékban lapuló bankók mennyiségét latolgatta. Muszáj volt bámulni az „Ú" betűt. Ahogy kínlódva feszengett, nyúlt és nyüszített. Koleszár ebből talán semmit se látott-hallott. Az „Ú" betűhöz legalább nem volt köze. Elég, hogy János kénytelen volt beengedni az otthonába, ide ültette az asztalukhoz, a mindkettőjüket befogó bura alá – közös fénykörbe. Elég, hogy Ánya szájából vér folyt, miután a szavakat – hogy eljött az ismeretlenbe... hogy nincs senkim... nem tudom fenntartani –, a nehezen megtanult szavakat már sírósan mind kifolyatta. Elég volt.

Észrevette, hogy az „Ú" jobb oldali ága sokkal vékonyabb, mint a bal – az „A" betűknél meg épp fordítva. Vajon látható volt-e az a pici bólintás, amivel a tipográfiát dicsérte? Remélte, hogy nem. A kép amúgy sem érdemel elismerést. Gyermeteg és sivár. A sárgával-vörössel színezett felhők, a sötétkéklilásszürke szikla kevéssé csábít, hogy a bankkal vagy anélkül nekivágjon és kaptasson az ember. A

csúcsig. Egyébként teremtett lélek nem látható, se lent, se fönt. Bozót, ritkás cserje, madár – semmi; szeretném, ha nyomtalanul elpárologna minden aggodalmad, és mint kezdetben... ha visszazökkennénk... hagynád a francba a baromállat Járvásokat... nehogy már közénk álljanak!... megmondtam neked, hogy nem szabad az egyes ügyeket különkülön számolni... mert csak az érdekes, hogy az egész buli együtt megéri-e... és szerintem neked megéri!... nem?!... ez a kérdés... és szerintem neked megéri... márpedig ha így nézed... nem mintha hálálkodást várnék... nem arról van szó... de egyszer-egyszer azért elmondhatod, hogy nem olyan nagyon rossz neked ez a buli... gondolj erre: hogy nem is olyan rossz... vagy ha akarod... volt már roszszabb... láttalak én már nyomorúságosabb állapotban... akkor meg?; a motozás-zizegés csak egy-egy töredék másodpercre szünetelt, s akkor is fájt, hogy annyira erőtlen az „Ú" erőlködése. Úgy tűnt, Koleszár véghetetlenül nyomja majd a sódert. Készületlenül érte, hogy János nem pörölt, de a békülékenyt se játszotta. Nem tudott békében elköszönni és elsündörögni – zavarában aztán mégiscsak ő puskázta el a mindent tisztázó beszélgetést; ez akkor a Járvás-féle pénz... ezzel lezártuk; megpöckölte a tasakot, mintha kérné szépen, hogy az ördögbe is, legalább számolja meg János a pénzt, mondja, hogy vettem, rendben... valamit. János meg – ahogy illendőségből nem hárította a látogatást – most is felhajtotta a boríték sziklarajzos fedőlapját. Tízezreseket húzott ki. Viszonylag újonnan készült, de már egymáshoz lapuló tízezreseket – nem sokat. Gyanúsan keveset; ez kétszáz; Koleszár bólintott;

négyszáz volt. A felét levettem. Te is mindig felezel, úgy adod nekem; harminckétmillió volt... annak a három százaléka...; ki a franc mondta neked, hogy harminckétmillió?; Koleszár rossz ripacsként megdöbbent, felháborodott, mindjárt igazságot is szolgáltatott volna; soha senki ezt a hülyeséget!... hogy játszadoznak egymás között... a franc se érti, minek az egész, de hogy nem egymásnak adnak ennyi pénzt, arra mérget vehetsz... valami trükk állambácsi pumpolására, de nem tudom, mi a trükk, és tudod mit!... nem is érdekel... a francot se érdekli!... csak téged!... mondd már, téged miért érdekel, hogy szaroznak?!... beleszakadtál a melóba?... Mit akarsz?!... nekem azt mondták, ennyi... én meg erre azt mondtam, hogy köszönöm. Mit kellett volna mondanom? Baszd meg, mit kellett volna?! Mit vársz te?!; Jánosnak úgy tűnt, nagyon csöndesen és nagyon higgadtan felelte, hogy semmit. Semmi mást nem kellett volna mondani Járváséknak, és ő sem vár semmit. Koleszár már állt. Talán János előbb is lépett az előszoba felé; semmit; mintha még biccentett is volna. Ahogy az „Ú" betű megformáltságára. Így elegáns. Így jutni a csúcsra. Mind a ketten dörmögtek valami „szia"-félét – ez lehet folytatható, nem folytatható. Most ennyi elég.

100
Valóban megrepedt

Úgy emlékszem, Koleszár hőbörgésére, hogy mit akarok, mit várok tőle – vagy az ingatlanközvetítéstől? –, nagyon csöndesen és nagyon higgadtan feleltem. Semmit. Olyan

nyugodt voltam, hogy miután becsuktam Koleszár után az ajtót, és az ebédlőasztalunkon hagyott borítékot, az élettelen szikla-képpel, a ronda és ostoba felirattal, benne a megdermedt „Ú” betűvel – döglött volt, mint a felhők, s mint a szöveg többi része – betettem a háztartási pénzünkhöz, aztán kezet mostam, és bekiáltottam a hálószobánkba, hogy el kell intéznem valamit, de sietek, jövök hamar – sem a mozgásom, sem a hangom nem adott okot aggodalomra. Az előszobai fogason lógott a bélelt, sötétszürke dzsekim. Tudtam, hogy a belső zsebében van a tárcám, a karikára fűzött kulcsaimat meg délben a külsőbe csúsztattam. Belebújtam a kabátba, meg se tapogattam, hogy csakugyan ott van-e minden. Józanabb és magabiztosabb voltam, mint felnőtt életem során bármikor. Az olimpikonok elszántságával és fegyelmével hagytam el a lakásomat. Megnyomtam a piros „világítás”-gombot, de bágyadtabban és a szokásosnál sárgábban szitált a fény. Elegendő egy ravatalozóba. Habozás nélkül autóba ültem – csak sokkal később jutott eszembe, hogy buszra, metróra nem is gondoltam, pedig az irodába ritkán jártam kocsival. A rádió hétórai híreit akkor kezdték beolvasni, amikor felhajtottam az Erzsébet hídra. Meghallgattam, de semmire sem emlékszem – talán iraki öngyilkos merényletről szóltak, hogy itthon az ellenzék bírálta a kormány gazdaságpolitikáját, meg hogy egy mikrobusz frontálisan ütközött Volán-busszal. A sebesültek között talán életveszélyes sérült is akadt. De lehet, hogy mindezt máskor hallottam. A körútra merőleges egyirányú utcácskában parkoltam. Szépen és szabályosan, a járda vonalával párhuzamosan. Nem éreztem, hogy a torkomban dobog a szívem, nem volt szaporább a pulzusom. Nem vert ki a víz, és nem vacogtam. Nyugodtan lekapcsoltam a világítást, kicsatoltam

az övemet, és kiszálltam. A kapu melletti vitrinüvegen még ott találtam a felsodródott műanyag-szálat. Az üveg most is repedtnek látszott. Nem törődtem vele. Kinyitottam a kaput, aztán a vasrácsot és végül az üvegezett ajtót. A mozdulataim nem voltak sietősebbek, mint máskor. Nem remegett a kezem, és bent az irodában nem csináltam semmit, ami robajjal, dörrenéssel, gyanúsan nagy hanggal járt volna. Nem vágtam semmit a falhoz, nem törtem széket, számítógépet, üveget. Még a dossziékba rakott, gondosan tárolt iratokat is csöndesen, lapokra szedve szórtam szanaszét. A száz meg száz papír vastag erdei avarként takarta be a padlót. Aztán tapétavágóval elnyiszáltam a számítógép, a faxos telefon, a kávéfőző vezetékeit, a vécében talált valamennyi tisztítószeres flakont kiürítettem. A fehér súrolószert és a sötétkék folyékony szappant kiöntöttem a papírokra meg az asztalra, a klóros felmosóval meglocsoltam a kárpitozott széket. A fogas feletti sárga faldarab elintézéséhez pecséttintát használtam. A fiókban, ahol a sűrű, fekete, Kores-gyártmányú tintát találtam, méghozzá mindjárt három darab, 27 milliliteres tubust – istenem, hány évtized telne el, míg a harmadikhoz jutnék? –, hibajavító fehérítő és sok, nagyon sok, többféle ragasztó akadt. Először egy kartonhengerre tekert, vastag ragasztós csíkot fogyasztottam el. Az első tíz centiméternyi darabot az irattartó szekrényre tapasztottam, onnan haladtam tovább, óvatosan úgy téptem föl a rétegeket, és vezettem a falon, a vécébe nyíló ajtón, el egészen a bejáratig, hogy egyszer sem csomósodott-gyűrődött a csík. Nehézkes művelet volt, az eredménye meg gyerekes. Láttam, a stifttel se juthatnék többre. A legígéretesebbnek a két nagy tubus Technokol Rapid mutatkozott, kivált mikor felfedeztem a polcon azt a fehér dobozt – két köbdecimé-

ternyi lehetett –, amibe a már semmire se kellő névjegyeket dobáltam. Nem tudtam volna megmondani, miért őriztem meg a kemény kis lapokat, s ha már rejtélyes kényszer őrizni hajtott, miért hajigáltam abba a dobozba, ahol – ha szükségem lett volna valaki címére vagy telefonjára – amúgy sem találom meg. Vagy átböngészem az egészet? A két-háromszáz lommá lett névjegy egy szempillantásomra megelevenedni látszott. Úgy álltam ott a polcos szekrény előtt, mint egy nagyszabású demonstrációt kezdő sebészprofesszor – bemosakodva, kesztyűben, maszkosan –, s odaadó, ám láthatatlan műtősöm készségesen nyújtotta a legmegfelelőbb szikét, ollót – úgy bámultam a dobozba, mint aki a fél világot bejárva, hét meg hetvenhét próbát kiállva, hosszú bolyongás után egyszer csak karnyújtásnyira, szinte az orra előtt találja, amit keresett. Semmi kétség: ott volt a sorsom. Csak bele kellett markolnom, s aztán visszafogni a tobzódásomat, mert varázs-tekintetemre – hát még érintésemre! – ott nyüzsgött már az egész társaság. A panzió-fénykép kiragasztásával kezdtem – miután jóval nagyobb volt a névjegyeknél, erőszakosabban nyomult a kezembe. Megnéztem most is, és helybenhagytam egykori döntésemet: női nevet viselhet az úri kupleráj, s feltehetően csakugyan Andreának hívják. Nyilván öntudatlan gonoszkodással ragasztottam a Feng sui-tanácsadó névjegye mellé Dr. Pálffy Melindáét – hadd szenvedjen az ártalmas, egészségtelen kisugárzástól! A fény hiányától. Később se csináltam semmit hebehurgyán, kapkodva. Ügyeltem, hogy mindenki megkapja méltó helyét. A portálmenedzser Horváth Robit, Csanda testi-lelki jó barátját például világért se biggyesztettem volna Bódy Heni közelébe – miért torolnám meg rajta a történteket?! A HAMEXI-t képviselő Faluvégi Attilát azonban – mint-

ha rangja szerinti klubba kísérném – az Árvácska alapítvánnyal, a SILKY-s Abonyi Nagynéval, az Amerikából hazatelepült Szőke házaspárral tereltem össze. Reméltem, hogy Faluvégi szivarral kínálja őket – nem számít, hogy az idős hölgyek sikkantva-kacagva tiltakoznak, a kékes füst nekik is tetszik. Abonyi Nagyné pirítóst hoz, a vak Szőke Antal pedig lenyűgözően idézi fel az egykori Körönd meg a Városliget képeit. Kérdéses volt, hogy megtűrik-e maguk között Dr. Kőváry Vilmost, a Lengyel Köztársaság lovagját, a Teleki Pál Emlékbizottság tagját, aki még a Hunyadi Szövetségnek is szakosztályvezetője. Ez sok, ízléstelenül és urizálón sok. Miként a szivarzsebbe tett bordó kendőcske. Az ember, ha eljár felette az idő, akkor is alkalmazkodjon a korhoz. A kendőcske manapság nevetséges. Meg aztán Kőváryn megérzik az alkoholszag is. Az egész figura, úgy ahogy van, gyanús. Akkor már inkább a tetovált Dóczy Nikolette. A kislánnyal talán szót érthetnek. Kőváry végül a Németországban élő pakisztánihoz került – bújócskázzanak az idők végezetéig! Változzanak légneművé, tegyék csak egymás számára talánnyá, hogy mi van, és mi nincsen. Nem fukarkodtam a Technokollal – bőségesen csurgattam a névjegyek hátára, s ahogy rányomtam a falra, a szekrényre, a monitorra, az ajtókra – üvegre és fára –, majd mindegyik mögül kibuggyant egy-egy adag. Színtelen és sűrű volt. Méznél is sűrűbb, és gyorsan megkötött, rücskös golyóvá tömörült, a lámpafényben aranyosan csillogott. Örültem, hogy a saját kompozíciómból kihagyhattam a vérszivárgást. Aznap túl sokszor éreztem és mondtam is magamban, hogy elég volt.

A fehér alapú, vastag piros csíkkal kettémetszett Járvás-féle névjegynek főhelyet kerestem, de nem találtam. A fél centiméteres piros csík fölött bal oldalon az Oktatá-

si Minisztérium mókás emblémája. A piros „O” betűben piros pont, mellette a dülöngélő-árnyékos, az „O”-nál nagyobb, fekete „M” mintha nem tudna többet: megjátssza a szigorú tanítót, de ketten együtt bohócpárost alakítanak, senki sem szánhatja a darabjaira hulló „M”-et. Különben is, a felső rész jobb oldalán állami címer kezeskedik a komolyságért. „Miniszteri Kabinet” – és a piros csík alatt Járvás Márton stratégiai elemző mindenféle elérhetősége. Megrántottam a vállam, és fölnyomtam a falra, a tintafolt alá. Utoljára a Koleszár és Tsa Ingatlanközvetítő reklámcédulái maradtak. Persze nem a fehér dobozból, hanem a fiókból vettem elő, ahonnan a tapétavágót, ollót, tintát, ragasztókat is. Most is úgy gondolom, hogy jó arányérzékkel nyolcat ragasztottam abból – nyolc különböző helyre. Ha egyet emelek ki és nyomom az üveges ajtó közepére vagy bárhová, ahol biztosan föltűnik, talán félreérthetetlenebb: itt jártam. De rizikós is – föltűnik-e? A nyolc darabbal bebiztosítottam magam. Nem mostam meg a kezem, víz ezen nem segíthetett, inkább addig dörzsöltem egy frottírtörülközővel, míg nem ragadtak már egymáshoz az ujjaim.

Álltam bokáig a papírokban, és mi tagadás, elismerően néztem a terepet. Nagy-Thuróczyné bátyjának kétségbeeséséből semmit sem éreztem. Végre abból semmit. Soha nem tapasztalt józansággal mérlegeltem, hogy mielőtt elmegyek, szétverjem-e a lámpát. Úgy határoztam, hogy nem verem szét. Az üveges ajtót becsuktam, de kulccsal nem zártam be, és nem hajtottam rá a vasrácsot. A kapu melletti vitrinüvegen vastagabb és határozottabb volt a repedés. Nem tévesztett meg az odatapadt szál – alatta, mellette valóban megrepedt az üveg. A 6-os villamos épp csilingelve elhúzott – ha mégis belehajítanék valamit, nem hallanák meg, még az iroda fölött la-

kók sem. Inkább türtőztettem magam. Visszanyeltem. Legyömöszöltem. Majdnem felnőttesen tudomásul vettem, hogy az ember elemi vágyai nem mindig kielégíthetők – a boldog vég még várat magára.

Károly Péter emlékének,
aki ismereteivel és élményeivel
2001 és 2004 között
segítette a dekameron megírását.

L. J.